I. GAUDIN

FLORA HELVETICA.

VOL. II.

CUM XV. TAB AENEIS.

TYPIS EX OFFICINA
ORELLII, FUESSLINI ET SOCIORUM.

FLORA HELVETICA

SIVE

HISTORIA

STIRPIUM HUCUSQUE COGNITARUM

IN

HELVETIA

ET

IN TRACTIBUS CONTERMINIS

AUT

SPONTE NASCENTIUM AUT IN HOMINIS ANIMALIUMQUE USUS VULGO CULTARUM

CONTINUATA.

AUCTORE I. GAUDIN, V. D. M.

ECCLESIAE NEVIDUNENSIS PASTORE, IN ACADEMIA LAUSANNENSI BOTANICES PROFESSORE HONORARIO, SOC. SCIENT. NAT. HELV. VAUD. TIGUR. PARIS. LINN. BOT. ALTENB. SOCIO.

VOL. II.

CUM XV. TAB. AENEIS.

TURICI

SUMPTIBUS ORELLII, FUESSLINI ET SOCIORUM.

MDCCCXXVIII.

CLASSIS V.

PENTANDRIA.

Stamina 5.

MONOGYNIA.

Stylus 1.

* *Flores monopetali.*

A. Inferi.

I. Tetraspermi (vel rarius dispermi).

Asperifoliae.

Cal. *monophyllus, persistens.* Cor. *(ut plurimum) regularis.* Germina 4, *(plerumque) inter se libera neque cum stylo cohaerentia.* Sem. (achaenia *seu* nuces *indehiscentes, uni- vel rarius biloculares)* 4, *rarius* 2. Recept. *fructus planum, convexiusculum aut elevatum, conicum vel columnare, styligerum.* (Herbae *foliis alternis, integris, saepe undulatis, tuberculatis, pilis plus minus rigidis.* Racemi *terminales, secundi, iuniores spiraliter revoluti.* Flores *ante anthesin saepe rubri, dehinc caerulei, quandoque albi, rarius lutei.* Radix *nonnullarum tinctoria.)*

a. Dispermae.

G. 96. Cerinthe. Cal. sub-5-phyllus, subinaequalis. Cor. ventricoso-tubulosa, fauce nuda. Antherae hastatae, conniventes. Nuces duae, osseae, nitidae, biloculares, basi perforatae. Re-

cept. fructus planiusculum. (Herbae glaucae v. caesiae, tuberculis corneis imberbibus conspersae, glabrae v. ciliis corneis instructae. Flores lutei, saepe purpureo maculati.)

b. Tetraspermae.

α. Corollae faux nuda neque squamis clausa.

G. 98. Echium. Cal. 5-partitus, erectus. Cor. irregularis! campanulata, quinquefida. Genitalia plerumque exserta. Stigm. bifidum. Nuces osseae, insculpto-rugosae, angulosae. Recept. fructus paniusculum. (Herbae asperrimae, tuberculis setigeris hispidae. Racemi bracteati. Flores speciosi, primum rosei, deinde caerulei, rarius carnei vel albi.)

G. 97. Heliotropium. Cal. 5-partitus. Cor. hypocrateriformis, 5-fida: dentes 5, exigui, cum laciniis corollae alterni. (Herba annua, floribus exiguis, albis, in spicas densas imbricatis.)

G. 99. Pulmonaria. Cal. prismaticus, 5-fidus. Cor. infundibuliformis, fauce pervia, saepius villosa. Stigm. parvum. Nuculae turbinatae. Recept. fructus planum. (Herbae vernales, racemis foliosis, subcorymbosis, fructiferis parum elongatis. Flores primum rubri, demum violacei. Folia plus minus maculata.)

G. 100. Lithospermum. Cal. 5-partitus, laciniis lineari-subulatis. Cor. infundibuliformis, fauce pervia, glabra. Stigma parvum, bifidum. Nuces ovato-acuminatae, osseae, laeves. Recept. fructus planiusculum. (Herbae angustifoliae, racemis foliosis seu bracteatis. Flores albidi, in tertia specie violacei.)

G. 101. Onosma. Cal. 5-partitus. Cor. ventricoso-tubulosa, limbo campanulato, obiter quin-

quefido. Antherae sagittatae, basi conniventes. Sem. ossea, nitida, ovata. Recept. fructus planiusculum. (Herbae longifoliae, racemis demum valde elongatis, bracteatis. Flores ochroleuci vel cerini.)

β. Corollae faux squamis tecta.

1. Recept. fructus planiusculum.

G. 102. Symphytum. Cal. 5-partitus, prismaticus. Cor. campanulato-infundibuliformis, breviter 5-fida; squamae triangulari-lanceolatae, serrulatae, cum staminibus alternantes, in conum conniventes. Antherae sagittatae. Sem. nitida, oblique ovata. Recept. fructus planiusculum. (Folia saltem superiora plus minus decurrentia; racemi ebracteati. Flores ochroleuci, rubri vel violacei.)

G. 103. Borago. Cal. 5-partitus. Cor. rotata, tubo brevissimo, fauce squamis latis emarginatis instructa. Filam. fulcro carnoso insidentia: fulcrum ad basin anteriorem antherae dentem teretem, erectum, coloratum exserens! Antherae oblongae, in rostrum conniventes. Nuces oblongae, carinatae, muricatae, basi perforatae. Recept. fructus planum. (Herba asperrima, floribus speciosis, azureis albisve.)

G. 104. Lycopsis. Cal. 5-partitus, erectus. Cor. infundibuliformis, limbo 5-fido, tubo superne curvato! Squamulae 5 ad faucem conniventes. Nuces obtusae, gibbae, basi insculptae et perforatae. Recept. fructus planum. (Flores parvi, amoene azurei. Herba peraspera, *Anchusae* habitu, quacum forsitan rectius a nonnullis recentioribus coniungitur.)

G. 105. Anchusa. Omnia ut in *Lycopside*

praeter cor. tubum rectum neque curvatum. (Herbae angustifoliae, asperae, floribus primum rubris, demum violaceis vel azureis.)

G. 106. Myosotis. Cal. varie 5-fidus vel sub-5-partitus, subinde inaequalis. Cor. hypocrateriformis, limbo 5-partito, lobis obtusis, fauce squamulis discoloribus clausa. Nuculae minutae, oblongae, laevissimae, nitentes. Recept. fructus planum. (Racemi plerumque aphylli atque ebracteati, demum valde elongati. Flores pulchelli, laetissime cyanei vel rarius albi, ante explicationem in unica specie lutei, in reliquis carnei.)

2. Recept. fructus elevatum.

G. 107. Eritrichium. Cal. et Cor. ut in *Myosotide*. Nuces receptaculo lateraliter adfixae, erectiusculae, triquetrae, dorso carinato, mutico, facie concava, ad angulos aculeis hispidis uniseriatis instructae. Umbilicus (insertionis punctum) exiguus, subrotundus. Recept. fructus conicum, nucibus tectum. (Herba alpina, humilis, dense caespitosa, holosericea, racemis depauperatis, floribus *Myosotidis*, speciosissimis.)

G. 108. Echinospermum. Cal. et Cor. ut in *Myosotide*. Nuces receptaculo lateraliter adfixae, erectae, oblongae, triquetrae, muricatae, ad angulos aculeatae, aculeis glochidiatis. Umbilicus oblongus, linearis. Recept. fructus pyramidato-columnare, basi dilatatum, nucibus brevius. (Herbae asperae, angustifoliae, racemis foliolosis ebracteatisve, demum valde elongatis. Flores plerumque parvi, dilute caerulei.)

G. 109. Cynoglossum. Cal. 5-partitus. Cor. campanulato-infundibuliformis, quinquefida, fauce

squamulis prominulis clausa. **Nuces** magnae, receptaculo lateraliter adfixae, inferne liberae, fere horizontales, oblongae, depressae, undique aculeis glochidiatis exasperatae. **Umbilicus** late ovatus. **Recept.** fructus pyramidale, (in nostris) nucibus multo longius et in rostrum styliforme, stylo brevissimo terminatum supra eas exsertum. (**Racemi** demum longissimi, ebracteati. **Flores** (in nostris) sordide sanguinei.)

G. 110. Asperugo. **Cal.** floris irregulariter 5-fidus, sinubus denticulatis. **Cor.** campanulato-infundibuliformis, 5-fida, fauce squamulis clausa. **Cal.** fructus ampliatus, complanatus et quasi diphyllus, lamellis oppositis, palmato-dentatis, semina longe superantibus. **Sem.** compressa, per paria approximata, receptaculo lateraliter adfixa, inferne libera, adscendentia. **Umbilicus** exiguus, perforatus, ovalis. **Recept.** fructus columnare, seminibus tectum, **stylo** brevissimo terminatum. (**Herba** aculeis retroflexis armata, prostrata, internodiis remotis, foliis approximato-alternis, **floribus** axillaribus, subsessilibus, subaggregatis, calycibus fructus maximis spectabilis.)

II. Angiospermi.

§. 1. Capsula unilocularis.

a. Stamina corollae lobis opposita.

Preciae.

Cal. *monophyllus, persistens.* Cor. 5-*lobata.* Stam. *corollae inserta, lobisque eius opposita.* Stigm. *simplex.* Recept. *centrale, liberum.* (Herbae *saepe acaules, floribus vernis, foliis indivisis, rarius serratis.*)

G. 111. Anagallis. **Cor.** rotata. **Stam.** hirsuta. **Stigma** capitatum. **Caps.** circumscissa,

(Herbae caulescentes, tenerae, apud nos oppositifoliae.)

G. 112. LYSIMACHIA. Cor. rotata. Stigm. obtusum. Stam. submonadelpha. Caps. decemvalvis, apice dehiscens. (Herbae caulescentes, foliis oppositis, subinde ternis quaternisve. Flores apud nos lutei.)

G. 113. CYCLAMEN. Cor. rotata, limbo reflexo! Stigma acutum. Caps. intus pulposa. (Herba acaulis, foliis hederaceis, atro-virentibus, pictis. Scapi per maturationem spiraliter contorti.)

G. 114. SOLDANELLA. Cor. campanulata, 5-lobata, multifido-lacera. Stigma obtusum. Caps. spiraliter striata. (Herba alpestris, acaulis, post nivium deliquium florens.)

G. 118. PRIMULA. Cor. hypocrateriformis, fauce pervia, plerumque eglandulosa, tubo cylindrico. Stigma capitatum. Caps. apice dehiscens, polysperma. (Herbae acaules, summo vere florentes. Flores ut plurimum umbellati. Folia magna, oblongo-ovata.)

G. 119. ARETIA. Cor. infundibuliformis, fauce 5-glandulosa, tubo ad collum ampliato. Stigm. capitatum. Caps. 5-valvis, tota dehiscens, (abortu) subdisperma. (Herba procumbens, caulescens, ramosa, foliis linearibus, laxius imbricatis. Pedunculi breves, uniflori, terminales et axillares.)

G. 120. ANDROSACE. Cor. hypocrateriformis, fauce 5-glandulosa, tubo ovato, brevi. Stigma capitatum, inclusum. Caps. 5-polysperma. (1. *Androsace* L. Herbae acaules v. caulibus decumbentibus, sterilibus; scapi floriferi plerumque umbellati; folia angusta, saepius elongata. 2. *Aretia*

L. Herbae alpinae, foliis in rosulas subinde caulescentes congestis, angustis et plerumque oblongis; pedunculi uniflori, brevissimi, terminales et axillares.)

G. 115. Hottonia. Cor. hypocrateriformis. Stam. tubo superposita. Stigm. globosum. (Herba aquatica, acaulis, foliis pectinato-pinnatifidis, capillaceis. Flores verticillato-racemosi.)

+ *Samolus.*

b. Stamina corollae lobis alterna.

G. 116. Menyanthes. Cor. infundibuliformis, limbo supra villosissimo. Stylus praelongus. Stigma inaequaliter bifidum. Antherae demum lunatae. Caps. bivalvis, valvulis ad medium seminiferis. (Herba palustris, peramara, acaulis; folia ternata. Flores thyrsoideo-racemosi, elegantissimi.)

G. 117. Villarsia. Cor. rotata, tubo villoso. Stylus brevissimus. Stigm. cristato-bilamellatum. Glandulae 5 ad germinis basin. Caps. 2-valvis? parietum suturis seminiferis. (Herba aquatica, *Nymphaeae* habitu, foliis simplicissimis. Pedunculi axillares, uniflori.)

G. 129. Erythraea. Cor. hypocrateriformis. Antherae lineares, demum spirales. Stigm. capitatum, bipartitum. Caps. 2-valvis, valvulis introflexis, loculos duos mentientibus. (Herbae graciles, plerumque dichotomo-ramosissimae, oppositifoliae. Flores [in nostris] terminales et in dichotomiis sessiles. Genus *Gentianae* et *Chironiae* affine.)

§. 2. Capsula bilocularis.

Luridae.

(Herbae [*aut rarius* frutices] *alternifoliae*, *narcoticae*, calyce *in plerisque persistente.*)

G. 121. Datura. Calycis quinqueplicati pars superior decidua, ima persistens! Cor. infundibuliformis, plicata. Stigma bilamellatum! Caps. 4-valvis! semiquadrilocularis. (Caps. in nostra spinosa.)

G. 122. Hyoscyamus. Cor. infundibuliformis. Stigm. capitatum. Caps. operculata! (Herba mollis, foetida, viscida. Flor. racemoso-spicati, secundi.)

G. 123. Nicotiana. Cor. infundibuliformis. Stigm. emarginatum. Caps. bivalvis, utrinque linea insculpta. (Herbae firmae, viscosae, pubescentes, foetidae. Flor. pedunculati.)

G. 124. Verbascum. Cor. rotata, subinaequalis. Stigma obtusum. Filam. barbata! (Herbae procerae, rectae, floribus longe racemoso-spicatis, v. paniculatis.)

+ *Convolvulus.*

§. 3. Capsula 3-5-locularis.

G. 130. Convolvulus. Cor. campanulata, plicato-5-angularis. Stigm. 2. Capsula 2-3-5-locularis, loculis 1-2-spermis. (Herbae apud nos volubiles, alternifoliae, pedunculis axillaribus.)

G. 131. Polemonium. Cor. rotata, 5-partita; squamae 5 staminigerae ad basin corollae. Stigma 3-fidum. Caps. 3-locularis. (Herba alternifolia, foliis pinnatis! Flores in summo caule racemosi.)

G. 132. Azalea. Cor. campanulata, 5-fida.

Stigma simplex. Stam. receptaculo inserta! Caps. 3-5-locularis. Fruticulus alpinus, foliis congesto-sparsis; flores aggregati, pedicellati, terminales.)

§. 4. Folliculi duo.

G. 147. Vinca. Cor. hypocrateriformis. Stigma capitatum, basi annulatum. Sem. glabra. (Herbae elegantes, sempervirentes, oppositifoliae.)

§. 5. Bacca.

G. 125. Solanum. Cor. rotata. Antherae coalescentes, biperforatae! Bacca 2-locularis. (Herbae et suffrutex foliis angulatis, pinnatisve.)

G. 126. Physalis. Cor. rotata. Anth. approximatae. Bacca 2-locularis, calyce colorato, inflato inclusa! (Calyx vesicularis, in nostra specie coccineus.)

G. 127. Atropa. Cor. campanulata, ventricoso-tubulosa, 5-fida. Stam. distantia, incurvata. Bacca subsphaerica, succulenta, basi calyce cincta, 2-locularis. (Herba exaltata, fruticem mentiens. Baccae aterrimae, venenatae.)

G. 128. Mandragora. Cor. obconico-campanulata, fere 5-partita. Stam. basi approximata. Germen biglandulosum. Bacca globosa, spongioso-carnosa. (Herba acaulis, exscapa, floribus pedunculatis, radicalibus, in foliorum rosulae centro nascentibus. Bacca magna, flavescens.)

B. Superi.

G. 137. Samolus. Cor. hypocrateriformis. Stam. tubo inclusa, cor. lobis opposita. Squamulae 5, cor. sinubus adnatae. Stigm. capitatum. Caps. 1-locularis, apice dehiscens. (Herba

ramosa, alternifolia, floribus parvis, terminalibus et axillaribus.)

G. 136. Iasione. Cor. rotata, 5-partita. Stigm. clavatum. Caps. semibilocularis, apice dehiscens. Anth. in tubum coalitae. (Flores aggregati, involucro s. calyce polyphyllo communi cincti.)

G. 135. Phyteuma. Cor. 5-partita; laciniae elongatae, perangustae, in tubum coalescentes, demum liberae. Stigm. 2-3-fidum. Caps. 2-3-locularis, lateraliter perforata. (Flores aggregati, involucrati.)

G. 133. Campanula. Cor. campanulata, 5-fida, persistens. Nectaria 5, squamiformia, horizontalia, staminifera. Stigm. 3-fidum. Caps. 3-5-locularis, ovata, lateraliter perforata. (Herbae alternifoliae; inflorescentia varia. Flores ut plurimum caerulei aut albi, rarius ochroleuci.)

G. 134. Prismatocarpus. Cor. rotata. Glandulae 5, globosae, staminiferae. Stigm. trifidum. Caps. trilocularis, elongato-prismatica, infra apicem perforata. (Habitus *Campanulae*. Flores lilacino-violacei.)

G. 238. Lonicera. Cor. tubulosa, 2-labiata. Stigm. capitatum. Baccae 2-loculares, saepius coalitae, aggregatae v. binatae. (Frutices oppositifolii.

+ *Rubia.*

** *Flores pentapetali.*

A. Inferi.

I. Capsula.

G. 142. Evonymus. Cal. 4- et 5-fidus. Petala 4-5, patentia. Glandulae staminiferae.

Capsula 5-(4-) locularis, colorata. Sem. arillo colorato tecta. (Frutices oppositifolii.)

G. 140. Impatiens. Cal. 2-phyllus. Cor. irregularis, calcarata. Caps. 5-locularis, oblonga, elastice dehiscens. (Caulis nodosus. Folia alterna, indivisa. Flores terminales, penduli.)

G. 139. Viola. Cal. 5-phyllus, appendiculatus. Cor. irregularis, petalo impari (in nostris) calcarato. Filam. 2 anteriora nectarifera. Nect. calcari inserta! Caps. oblonga, 1-locularis, 3-valvis, trifariam dehiscens. (Folia alterna, bistipulata; pedunculi erecti, bibracteati.)

II. Bacca.

G. 141. Rhamnus. Cal. turbinatus, 4-5-fidus, intus coloratus. Petala 4-5, exigua, calyci inserta, staminibus opposita. Bacca 2-4-sperma. (Frutices foliis indivisis. Pedunculi solitarii v. aggregati.)

G. 145. Vitis. Cal. subinteger. Petala subreflexa, staminibus alterna. Bacca succulenta, 5-sperma. (Frutex sarmentosus, foliis lobatis, floribus racemosis, ambrosiacis.)

B. Superi.

G. 143. Ribes. Cal. corollifer. Stylus bifidus. Bacca succulenta, colorata, polysperma. (Frutices foliis lobatis, floribus racemosis vel solitariis, binis ternisve axillaribus.)

G. 144. Hedera. Cal. minimus. Stylus simplex. Bacca exsucca, 5-sperma, calyce cincta. (Frutex sempervirens, parasiticus vel humi repens. Flores umbellati.)

*** *Flores apetali.*

A. Inferi.

+ *Polygona pentandra.*

B. Superi.

G. 146. THESIUM. Cal. staminifer, intus coloratus. Sem. 1, calyce corticatum. (Herbae decumbentes, foliis linearibus, sparsis, floribus axillaribus, bracteatis, herbaceis.)

DIGYNIA.

Styli 2.

* *Flores monopetali.*

A. Inferi.

G. 148. CYNANCHUM. Cor. rotata, 5-fida. Nect. monophyllum, tubulosum, lobis cum corollae segmentis alternantibus. Folliculi duo. Sem. papposa. (Herba foliis integris, oppositis.)

G. 155. SWERTIA. Cal. sub-5-partitus. Cor. rotata. Nect. glandula duplex ad basin cuiusque segmenti corollae. Stigm. 2, sessilia. Caps. bivalvis, 1-locularis. (Habitus *Gentianae.*)

G. 156. GENTIANA. Cal. 5-fidus s. spathaceus. Cor. varia. Nect. nulla. Stigm. 2, sessilia. Caps. bivalvis, unilocularis. (Herbae amarae, glabrae, variae, foliis oppositis, integerrimis, nervosis.)

+ *Cuscuta.*

** *Flores pentapetali, inferi.*

+ *Staphylea pinnata.*

*** *Flores apetali, inferi.*

A. Gymnospermi.

Oleraceae.

Cal. *(in nostris) monophyllus, segmentis 5, stami-*

nibus oppositis. Germ. 1. Styli 2. Sem. *(in nostris)* 1, *nudum, calyce tectum, v. calycis basi adnatum.* (Herbae *alternifoliae*, floribus *herbaceis, plerumque spicatis.*)

G. 152. SALSOLA. Cal. 5-partitus, demum ampliatus. Sem. 1, liberum, cochleatum, calyce tectum. (Herba transalpina, suffruticosa, procumbens, foliis linearibus. Antherae purpureae.)

G. 151. CHENOPODIUM. Cal. 5-partitus. Sem. 1, liberum, lenticulare. (Herbae ruderales, foliis polline glauco plerumque conspersis.

G. 153. BETA. Cal. 5-partitus. Sem. 1, reniforme, calyce carnoso immersum. (Herbae oleraceae, laete virentes.)

+ *Blitum. Atriplex. Spinacia.*

B. Capsula monosperma, indehiscens.

G. 149. PARONYCHIA. Cal. 5-phyllus, phyllis subulatis, subcorneis. Cor. 0. Filamenta phyllis opposita, squamulis 5 linearibus interiectis. Caps. 5-valvis, 1-sperma, calyce tecta. (Herba prostrata, filiformis, oppositifolia, floribus verticillatis, eburneis.)

G. 150. HERNIARIA. Cal. 5-partitus. Stam. 10, quorum 5 sterilia. Caps. calyce corticata, 1-sperma, indehiscens. (Herbae arvenses v. alpinae, prostratae, foliis oppositis, integris, stipulatis.)

G. 154. ULMUS. Cal. 5-fidus. Caps. compressa, indehiscens, monosperma, ala maxima cincta. (Arbores fruticesve foliis scabris, alternis, indivisis.)

**** *Flores pentapetali, superi.*

Umbellatae.

Flores *pentapetali, obsolete calyculati;* fructus *(cremocarpium* KOCH) *inferi, nudi, dicarpi, carpellis (semi-*

nibus Auctor.) parallelis, filo (carpophoro) plerumque duplici v. potius bipartito, e summo pedicello exeunti, apice affixis, et adhuc immaturis tota longitudine cohaerentibus. Styli 2, *divergentes, basi (stylopodio) incrassati.* (Folia *alterna, plerumque pinnata v. composita.* Umbellae *plerumque compositae; pedunculi* [*radii*] *e communi centro exeuntes, saepe basi involucrati.)*

A. Umbellae simplices s. anomalae.

G. 157. Eryngium. Flores capitati, sessiles! Cal. corollam superans. Recept. paleaceum, conicum. Fruct. oblongus, muricatus. Invol. polyphyllum, foliaceum. (Folia spinosa, indivisa v. subpalmata. Caules ceteraeque plantae partes amant amethysto tingui.)

G. 158. Sanicula. Flores subsessiles, in disco aborturi. Umbellula hemisphaerica, conferta. Fruct. globosi, setis uncinatis muricati. Invol. polyphylla, umbellulis breviora. (Folia lobata et digitato-partita.)

G. 159. Hydrocotyle. Flor. fertiles. Umbellulae pauciflorae. Petala integra. Fruct. orbiculatus, complanato-depressissimus. Invol. 4-phylla. (Planta palustris. Folia indivisa, peltata.)

G. 160. Astrantia. Flor. omnes pedunculati, nonnulli steriles, masculi. Fruct. prismaticus, squamosus, corticatus. Involucella polyphylla, colorata, umbellulas vix v. parum superantia. (Folia digitata palmatave.)

G. 161. Dondia. Flor. lutei, subcapitati: masculi pedicellati: fertiles sessiles. Fruct. subrotundus, depressus. Carpella pentagona, rugoso-lacunosa. Involucr. maximum, foliaceum, monophyllum, 5-7-partitum. (Herba transalpina, foliis reniformibus, partito-lobatis.)

B. Umbellae compositae.

I. Carpella dense pubescentia aut spinulosa.

G. 162. Athamanta. Fl. aequales, fertiles, petala inflexo-emarginata. Fruct. ovatus v. ovato-oblongus; sect. transv. circulus octogono inscriptus; carpellis tenuiter quinquestriatis, dense pubescentibus. Invol. utrumque polyphyllum. (Herbae alpestres et montanae, foliis decompositis, pinnatis.)

G. 163. Daucus. Fl. radiati, fertiles. Fruct. compressus, villoso-aculeatus. Invol. utrumque pinnatifidum. Umbella fructus contracta, infundibuliformis. (Herba biennis, vulgatissima, foliis 2-3-pinnatis.)

G. 164. Caucalis. Fl. radiati (rarius subaequales), in disco steriles. Petala inflexo-cordata. Fruct. oblongus, compressus, varie aculeatus. Invol. utrumque (univ. tamen subinde nullum). (Herbae annuae, pleraeque arvenses.)

+ *Anthriscus vulgaris. Heracleum Sphondylium. Tordylium. Seseli montanum.*

II. Carpella valde compressa, plus minus complanata, fere orbiculata.

G. 165. Heracleum. Fl. radiati, plerique fertiles. Petala inflexo-emarginata v. biloba. Fruct. subellipticus, complanatus, marginatus. Carpella tenuiter 5-striata, margine membranaceo cincta; valleculae univittatae; vittae magnae, clavatae, plerumque dimidiatae. Invol. utrumque (univ. saepius caducum). (Herbae pubescentes, magnae, foliis amplis, varie pinnatis.)

G. 166. Pastinaca. Fl. aequales, fertiles, lutei. Fruct. ovalis, striatus, compressus, cras-

siusculus. Carp. 5-striata, margine membranacea. Invol. utrumque nullum. (Herba pubescens. Folia ampla, pinnata. Fl. luteoli.)

G. 167. Tordylium. Fl. radiati, fertiles. Fruct. complanatus, suborbiculatus, margine incrassato, crenato. Invol. utrumque. (Herba scabra.)

G. 168. Cervaria. Fl. aequales, fertiles. Fruct. orbiculatus, ovatus, subcomplanatus; carpellis quinque striis tenuibus percursis, margine opaco, membranaceo subalatis. Invol. utrumque polyphyllum. (Herbae glabrae, resinosae, aromaticae, pinnulis tenuibus.)

III. Fructus ovati, plus minus compressi, apteri; carpellis margine opaco acuto cinctis.

G. 169. Peucedanum. Fl. aequales, fertiles. Petala inflexo-emarginata, lacinula subquadrata, obtusa. Fruct. compressus, oblongus; carpella convexa, striis 5 inaequaliter distantibus percursa: dorsalibus 3 approximatis; valleculis exterioribus commissuralibusque 2-3-vittatis, marginibus alaeformibus perangustis, opacis. Invol. univ. (in nostra sp.) 0. (Folia decussata, laciniis elongatis, linearibus. Petala demum luteola s. herbacea.)

IV. Carpella alata, alis nempe a disco distinctis, scariosis pellucidisve.

G. 170. Thysselinum. Fl. aequales, plerique fertiles. Pet. inflexo-obcordata, lacinula lineari. Fruct. ovalis, compressus. Carp. modice convexa, striis 3-5, approximatis, valleculis vittatis, ala marginali angusta, subdiaphana cincta. Invol. utrumque suboctophyllum. (Herba palustris, foliis amplis decompositis, laciniis angustis, oblongis.)

G. 171. Selinum. Fl. aequales, fertiles. Petala inflexa, obcordata. Fruct. modice compressus, late alatus. Carpella ala marginali diaphana cincta, striis dorsalibus 3 approximatis percursa; valleculae 1-vittatae. Inv. utrumque polyphyllum. (Herbae alpinae, foliis 2-4-pinnatis, laciniis angustis.)

G. 172. Imperatoria. Fl. subaequales, fertiles. Pet. obovata, inflexo-subemarginata, lacinula angusta uncinata. Fruct. planiusculi, margine late alati. Carpella ala marginali maxima cincta, dorso tricostata. Inv. univ. 0, partiale polyphyllum. (Herbae alpinae. Foliorum firmorum pinnulae subrotundae v. late lanceolatae.)

G. 173. Angelica. Fl. aequales, fertiles. Pet. oblonga, integra, lanceolata, incurva. Umbellulae globosae. Fruct. planiusculus, solidus, lateraliter alatus. Carp. utrinque ala laterali maxima semipellucida instructa, striis 3 dorsalibus alaeformibus, sed quasi praescissis; valleculae (etiam inter alam suturamque) univittatae. Inv. univ. subnullum, partiale subpolyphyllum. (Herbae rivulares, foliorum pinnulis subrotundis, magnis.)

G. 174. Archangelica. Fl. aequales, fertiles. Pet. integra, acuminata, inflexa. Umbellulae globosae. Fruct. oblongus, turgidus, nucleatus, modice compressus. Carp. evittata, utrinque ala laterali angusta, rigida et striis tribus dorsalibus costaeformibus instructa. Sem. liberum, multivittatum. Inv. univ. subnullum, partiale dimidiatum polyphyllum. (Foliorum pinnulae amplae, late ovatae.)

G. 175. Mylinum. Fl. aequales, fertiles. Pet. inflexo-obcordata. Fruct. compressus, 10-alatus.

Carp. ovalia, 5-alata, alae dorsales 3 approximatae, angustae, laterales multo latiores. **Commissura** perangusta. **Inv. univ.** obsoletum, **partialia** polyphylla, persistentia. (**Herba** uliginosa, caule subalato, striato, foliis tripinnatis, foliolis oblongis.)

G. 176. Laserpitium. **Fl.** subaequales, in disco abortivi. **Pet.** inflexo-obcordata. **Fruct.** subrotundus v. ovatus, octoalatus. **Carp.** tenuiter 5-striata; valleculis quatuor, ala magna membranacea percursis. **Invol.** utrumque polyphyllum. (**Herbae** alpinae, variae.)

V. Carpella calyce proprio persistente, insigniter ampliato coronata.

G. 177. Oenanthe. **Fl.** radiati, in radio steriles, pedunculati, in disco subsessiles. **Pet.** inflexo-emarginata. **Cal.** 5-dentatus. **Fruct.** oblongus, sulcatus. **Carp.** argute 5-striata. **Sem.** subliberum. **Carpophorum** 0! **Invol. univ.** aut 0, aut 1-5-phyllum. (**Herbae** palustres, foliis bipinnatis, foliolis linearibus elongatis.)

G. 178. Phellandrium. **Fl.** omnes pedunculati, subaequales fertilesque. **Cal.** 5-dentatus. **Fruct.** elongatus, cylindricus, tenuis, striatus. **Carp.** et **sem.** fere *Oenanthes*. **Carpoph.** 0! **Inv. univ.** 0, **partiale** subheptaphyllum. (**Herba** palustris, foliis refractis, amplis, 3-4-pinnatis, foliolis tenuibus, parvis.)

+ *Coriandrum.*

VI. Fructus elongati, longitudine latitudinem ter quaterve aut multoties superante.

a. Fructus erostrati.

G. 179. Chaerophyllum. **Fl.** subradiati, ste-

riles. Pet. inflexo-emarginata. Fruct. cylindricus, erostratus, depressus, solidus. Carp. 5-striata, valleculis angustissimis. Carpophor. apice 2-fidum. Inv. univ. 0, partialia 5-7-phylla. (Folia ampla, 2-3-pinnata.)

G. 180. Myrrhis. Fl. subaequales, steriles. Petala emarginato-biloba, inflexa. Fruct. nitidus, erostratus, corticans, depressus. Carp. evittata, 5-costata, costis intus cavis. Sem. subliberum. Carpoph. bifidum. Inv. univ. 0, partialia 5-phylla. (Herba alpina, odoratissima. Habitus *Chaerophylli.*)

b. Fructus rostrati.

G. 181. Scandix. Fl. subaequales, in disco steriles. Petala integra, apice inflexa. Fruct. longe rostratus, totus striatus. Carpoph. apice 2-fidum. Inv. univ. subnullum, partialia 5-7-fida, plerumque incisa. (Herba segetalis, annua, fructibus praelongis conspicua.)

G. 182. Anthriscus. Fl. radiati v. aequales. Pet. varia. Fruct. depressus, rostellatus. Carpella rostro quinquestriato, disco exstriato, glabro aut pubescente. Carpophor. apice 2-fidum. Invol. univ. 0, part. 3-5-phylla. (Herbae variae.)

+ *Athamanta cretensis.*

VII. Fructus ovati aut globosi.

a. Petala lutea.

G. 183. Bupleurum. Fl. aequales, fertiles. Pet. integra, subspiraliter involuta. Fruct. depressus, striatus, pruinosus. Inv. utrumque ut plurimum praesens, univ. rarius 0. (Folia omnia indivisa, integerrima.)

G. 184. Foeniculum. Fl. aequales, fertiles. Pet. integra, incurva. Fruct. oblongus, striatus, subfalcatus. Inv. utrumque nullum. (Herba excelsa, glaucescens, foliis decompositis, foliolorum laciniis capillaceis, elongatis.)

+ Obs. Plantae sequentes petalis luteolis herbaceisve gaudent.

Silaus. Petroselinum sativum. Archangelica. Peucedanum Chabraei. Levisticum officinale. Cervaria alsatica. Laserpitium luteolum. Pastinaca officinalis.

b. Petala nunquam lutea, sed subinde luteola aut herbacea.

§. 1. Carpella costis elevatis dilatatisve percursa.

α. Fructus compressus.

G. 185. Gaya. Fl. subaequales, fertiles. Pet. inflexo-emarginata. Fruct. ovatus, modice compressus, undique costatus. Carp. costis 5 alaeformibus, basi contiguis obtecta, evittata, subcorticata. Sem. liberum. Inv. (in nostra sp.) utrumque oligophyllum, foliolis subtriphyllis. (Plantula alpina, caule simplici, parum folioso.)

β. Fructus teretiusculus.

G. 186. Silaus. Fl. aequales, fertiles. Pet. ovata, integra, facie biutriculata, stylopodio fere minora. Fruct. ovatus, sulcatus, stylopodio colorato, crenato coronatus. Carp. costis 5 subalaeformibus, elevatis, aeque distantibus percursa. Inv. univ. 0, 1-polyphyllum, partialia polyphylla. (Folia bipinnata, foliolis lineari-elongatis.)

G. 187. Ligusticum. Fl. aequales, plerumque fertiles. Pet. incurvo- v. inflexo-emarginata. Fruct. oblongo-ovatus; carpella costis 5 elevatis, aeque distantibus, valleculis latis, 1-3-vitta-

tis percursa. Styli persistentes, elongati, divaricati. Inv. univ. 0, oligo-aut polyphyllum, partialia oligo-aut polyphylla. (Plantae alpinae, foliis ut plurimum supradecompositis.)

G. 188. Trochiscanthes. Fl. aequales, steriles. Pet. reniformia, longe unguiculata, patentissima, lacinula brevi, inflexa. Fruct. subglobosus. Carp. costis 5 aequalibus, aeque distantibus, alaeformibus, extimis marginalibus percursa. Inv. univ. obsoletum, partialia oligophylla. (Foliola ampla, omnia ternata. Umbellae verticillatae, floribus exiguis, petalis discretis, parvam rotam aemulantibus.)

G. 189. Aethusa. Fl. subradiati, fertiles. Petala inflexo-obcordata. Fruct. subglobosus, costatus. Carpella costis 5 elevatis, latis, marginalibus paulo maioribus percursa; valleculae 1-vittatae. Inv. univ. 0, partialia dimidiata, 3-phylla, verticaliter deflexa. (Herba arvensis, hortensis, infesta, annua.)

γ. Fructus valde depressi.

G. 190. Pleurospermum. Fl. subaequales, fertiles. Pet. obovata, integra. Fruct. oblongus, costato-alatus, depressus. Carpella costis 5 alaeformibus, intus cavis percursa, superficie evittata; valleculis intus univittatis. Sem. tegumento interiori adhaerens. Inv. utrumque polyphyllum. (Planta alpina, magna. Folia ampla, decomposita, foliolis latis, ovato-lanceolatis.)

G. 191. Levisticum. Fl. aequales, fertiles. Pet. integra, incurva, breviter inflexo-lacinulata. Fruct. ovalis, modice depressus. Carp. costis 5 inaequaliter distantibus percursa; costae marginales remotae, dorsalibus duplo maiores. Styli

breves, decidui. Invol. utrumque polyphyllum. (Herba elata, aromatica. Folia subtripinnata, foliolis lucidis, magnis, incisis.)

G. 192. Conium. Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordato-inflexa. Fruct. subglobosus, costatus, valde depressus. Carp. evittata, costis 5 subinaequalibus, distantibus, crenatis! percursa. Inv. univ. polyphyllum, partialia dimidiata. (Planta agrestis, caule maculato.)

G. 193. Cicuta. Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordato-inflexa. Cal. 5-dentatus, persistens. Fruct. subglobosus, costatus, valde depressus. Carp. costis 5 latis, rotundatis percursa; valleculis perangustis, 1-vittatis. Inv. univ. 0, partialia polyphylla. (Herba aquatica, virosa. Folia 2-3-pinnata, foliolis elongatis, argute serratis.)

G. 194. Trinia. Fl. dioici, aequales, in faemina fertiles. Pet. integra, lanceolata, inflexa. Cal. sub-5-dentatus. Fruct. subrotundus v. ovatus, corticans, late costatus, modice depressus. Costae 5, latae, univittatae! valleculae angustae, evittatae. Carpophor. complanatum, bifidum! Inv. univ. 0, partialia aut nulla aut oligophylla deciduaque. (Herbae glaucae, ramosissimae, umbellis simplicibus compositisque, numerosissimis.)

§. 2. Carpella striis nerviformibus, parum elevatis percursa.

α. Fructus teretiusculus.

G. 195. Coriandrum. Fl. radii valde irregulares, fertiles, in disco aequales, abortivi. Pet. inflexo-cordata. Fruct. globosus. Carp. evittata, striis sex aequidistantibus lineisque 5 intermediis flexuosis percursa. Inv. univ. 0, partialia dimidiata, oligophylla. (Herba foetidissima, fructibus aromaticis.)

G. 196. Seseli. Fl. aequales, fertiles. Petala obcordata. Umb. rigidula. Cal. 5-dentatus. Fruct. ovatus v. oblongus. Carp. striis 5 aequidistantibus percursa, valleculis univittatis. Inv. univ. subnullum, partialia subnulla. (Foliorum pinnulae elongatae, lineares, angustae.)

β. Fructus plus minus depressi.

G. 197. Ptychotis. Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordata, lacinula e limbo, neque ex emarginaturae oris nascente. Cal. 5-dentatus, persistens. Fruct. pruinosus, oblongus, prismaticus. Carp. striis 5 tenuibus, subaequidistantibus percursa. Inv. univ. 0, partialia dimidiata, ante florescentiam verticaliter erecta. (Herba biennis, glareosa, heterophylla, foliis radicalibus simpliciter pinnatis.)

G. 198. Aegopodium. Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordato-inflexa. Fruct. nitidus, oblongo-ovatus. Carp. 5-striata, valleculis latis, evittatis. Carpoph. apice bifurcatum. Inv. utrumque 0. (Folia ternata et biternata, foliolis magnis, lanceolatis.)

G. 199. Apium. Fl. aequales, fertiles. Pet. subrotunda, apiculo arcte involuto. Fruct. subcordatus, subrotundus, valde depressus, subdidymus. Carp. striis 5 aequidistantibus, valleculis subunivittatis. Carpophor. indivisum! Inv. utrumque 0. (Herba sylvestris virosa, culta oleracea. Folia firma, nitida, foliolis magnis, incisis.)

G. 200. Petroselinum. Fl. aequales, fertiles. Pet. subrotunda, subemarginata, lacinula inflexa. Fruct. ovatus, didymus, fere ut in *Apio*. Carpoph. bipartitum. Invol. univ. oligophyllum,

partiale oligo-polyphyllum. (In *P. sativo* petala herbacea et foliorum caulinorum laciniae elongatae, lineares. In *P. segetum* folia radicalia simpliciter pinnata, pinnulis subrotundis.)

G. 201. Carum. Fl. subaequales, in disco steriles. Pet. subrotunda, obcordato-inflexa. Fruct. ovato-oblongus, subdepressus, striatus. Carp. striis 5 aequidistantibus, valleculis latis, 1-vittatis. Carpophor. semibifidum. Invol. utrumque 0. (Herba fructibus aromaticis, foliis decussatis, vaginis ad basin foliolosis.)

G. 202. Bunium. Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordato-inflexa. Fruct. oblongus, leviter striatus, subdepressus. Carp. striae parum exstantes. Carpoph. ultra medium bifidum. Inv. utrumque polyphyllum. (Plantae arvenses v. collinae, submontanae. Radix carnoso-tuberosa, edulis.)

G. 203. Sison. Fl. aequales, fertiles. Pet. subrotunda, inflexo-obcordata. Fruct. ovatus, subdepressus. Carp. striis 5 aequidistantibus, valleculis 1-vittatis. Vittae obverse clavatae, dimidiatae. Inv. utrumque oligophyllum. (Planta regionum calidiorum, elata, umbellis depauperatis. Folia radicalia simpliciter pinnata.)

G. 204. Sium. Fl. aequales, fertiles. Pet. integra vel emarginato-inflexa. Fruct. ovatus v. oblongus, subdepressus. Carp. striis 5 subaequidistantibus, valleculis 1-3-vittatis. Invol. utrumque. (Herbae aquaticae, foliis radicalibus simpliciter pinnatis.)

G. 205. Pimpinella. Fl. aequales, fertiles. Pet. inflexo-obcordata. Fruct. subrotundus, nitidus, obiter striatus, depressus. Carp. striis 5 tenuissimis, aequidistantibus, valleculis 3-vittatis.

Styli erecto-divergentes, stigmatibus globosis. Carpophor. supra medium 2-fidum. Invol. utrumque 0. (Umbellae ante florescentiam nutantes. Folia varie pinnata et bipinnatifida.)

TRIGYNIA.

Styli 3

aut nulli, tunc vero stigmata 3 sessilia.

* *Inferi.*

G. 206. Rhus. Cal. 5-partitus. Cor. 5-petala. Styli brevissimi. Drupa parva, 1-locularis, nucleo osseo. (Frutex foliis integerrimis, suborbiculatis.)

G. 209. Staphylea. Cal. 5-partitus. Cor. 5-7-petala. Styli 2-3ve. Caps. 2-3, connatae, inflatae, vesiculares, plerumque 2-spermae. Sem. ossea. (Frut. foliis pinnatis, floribus racemosis, pendulis.)

G. 210. Tamarix. Cal. 5-partitus. Cor. 5-petala; caps. 1-locularis, 3-valvis. Sem. papposa. (Sp. nostra decandra et monogyna. Frut. glarearum, foliis exiguis, imbricatis.)

G. 211. Telephium. Cal. 5-phyllus. Cor. 5-petala. Caps. 1-locularis, triquetra. Styli basi subcoaliti, breves. (Herba perennis, foliis alternis, integris.)

G. 212. Corrigiola. Cal. 5-phyllus. Cor. 5-petala. Sem. solitarium, nudum, triquetrum. (Plantula annua, foliis parvis, alternis, integris.)

+ *Stellaria media.*

** *Fl. superi.*

G. 207. Viburnum. Cor. 5-fida. Styl. 0.

Bacca 1-sperma. (Frutices foliis simplicibus, integris lobatisve, floribus corymbosis.)

G. 208. Sambucus. Cor. 5-fida. Styl. 0. Bacca 3-5-sperma. (Frutices v. herbae foliis pinnatis, floribus corymbosis racemosisve.)

TETRAGYNIA.

Styli 4

v. nulli, tunc vero stigmata 4 sessilia.

G. 213. Parnassia. Cal. 5-phyllus. Cor. 5-petala. Nect. 5, ciliato-glandulosa. Styl. 0. Caps. 4-valvis. (Herba palustris, elegans, caule monophyllo, unifloro.)

PENTAGYNIA.

Styli 5, etc.

Fl. inferi.

G. 215. Crassula. Cor. 5-petala. Styl. 0. Caps. 5. Nect. 5. (Herba succulenta, *Sedo* simillima, foliis sparsis, teretibus.)

G. 216. Linum. Cal. 5-phyllus. Cor. 5-petala. Styli 5. Caps. 10-locularis, loculis monospermis. (Herbae foliis sparsis, integerrimis.)

G. 218. Drosera. Cal. 5-fidus. Cor. 5-petala. Caps. 1-locularis, apice 5-valvis. (Herbae torfaceae, acaules, foliis coloratis, fimbriatis, glandulosis.)

G. 217. Sibbaldia. Cal. 10-fidus. Cor. 5-petala, calyci inserta. Styli laterales. Sem. 5, nuda. (Herba alpina, *Potentillis* valde affinis.)

G. 214. Statice. Cal. 1-phyllus, integer, plicatus. Cor. 5-petala. Sem. nudum, solitarium, calyce inclusum. (Herbae alpinae, vel in hortis cultae, acaules, foliis caespitosis, subgra-

mineis. r l. aggregati, sub involucro communi pedicellati, pedicellis 2-bracteatis.)

+ *Cerastium semidecandrum. Gerania pentandra.*

POLYGYNIA.

Styli numerosi.

G. 219. Myosurus. Cal. 5-phyllus. Pet. seu nect. 5, lingulata, tubulosa, calyce breviora. Recept. conico-subulatum, longissimum. Sem. numerosa, nuda. (Herba exigua, nana, acaulis, *Ranunculis* affinis.)

V. PENTANDRIA.

A. MONOGYNIA.

G. 96. Cerinthe L. gen. 186. Hall. Juss. 130. Gaertn. tab. 67. Tourn. tab. 56.

Cal. 5-partitus. Cor. tubulosa, obiter quinquefida, fauce nuda. Antherae sagittatae. Nuces 2, biloculares, loculis 1-spermis.

391. Cerinthe *aspera* Roth. — C. foliis subciliatis tuberculatis, corollis ventricosis obtusis patulis, laciniis brevissimis rotundatis apice reflexis. (Sp. 1. Gall. *Mélinet rude.*)

Hall. Helv. 602. Enum. 515. n. 1. γ. *C. maior ?* Sut. Fl. Helv. 1. p. 106. Heg. 1. p. 129 ?

Roth Catal. 1. p. 33. Willd. Sp. Pl. 1. p. 772. R. et Sch. Syst. 4. p. 8. Dec. Fl. Fr. 2701. *C. maior* Lam. Enc. 4. p. 67. *C. maior β* L. Sp. Pl. 195.

C. maior Sturm Germ. I. fasc. 12. tab. 2. I. Bauh. Hist. 3. p. 602.

C. maior *s. aspera* Thom. exs.

Caulis pedalis, sesquipedalis, teres, ramosiusculus. Folia subtus nonnunquam subpilosa, praecipue dorso nebula glauco-caesia conspersa: radicalia 2-4-uncialia, infra medium angustata, elongata: caulina multo breviora, auriculis rotundatis amplexicaulia, obtusa v. nonnunquam emarginata, facie tuberculis numerosis corneis depressis albis consita, pilis brevissimis asperis ciliata. Racemi terminales et axillares, leviter spirales. Flores pedunculati, cernui. Calyx sub-5-phyllus, foliolis planis, valde inaequalibus, insigniter ciliatis, acutis v. obtusiusculis. Corolla calyce duplo triplove longior, lutea, inferne purpurea, ventricosa, laciniis latissimis, brevissimis, apice revolutis. Antherae filamentis paulo longiores, lineari-acutae, basi utrinque appendiculatae, corollam subaequantes vel quandoque paulo superantes. Nuces nitidae, durae, fuscae, subovatae, gibbae. (D. v.)

Hab. in sylvis Alpium montiumque. In vallis *Castrodunensis* Alpibus eam legi. *Sur la dent d'Oche*, cuius gemini scopuli altissime lacui *Lemano* eminent. Cl. DE CANDOLLE. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

OBS. A sequenti summus HALLERUS ne quidem in recentiori opere ut varietatem distinguit. Idcirco loca omnia natalia, quae recensit, cuique speciei assignare non possum. Plantas suas invenit circa *Thun*, inter *Gurnigel* et *Neunenen*, in M. *Stockhorn*, *Rothenhorn*, *Joch* et *Dent de Jaman*; in subalpinis agri *Aquileiensis*; inter segetes *aux Esserts*, in M. *Iura*, in montibus *Neocomensibus*: *aux Bulles*, prope *la Chaux-de-Fonds*, haud longe a *Valanvron*. Has plerasque indicationes ad sequentem speciem pertinere, mihi facile persuadeo.

392. CERINTHE *glabra* Mill. — C. foliis calycibusque laevibus, corollis tubulosis patulis 5-fidis ore angustatis. (Sp. 2. Gall. *Mélinet glabre*. Vernac. *Langue de chien*.)

Mur. Bot. Val. 60. *C. minor* (non L.) Hoepfn. Mag. 4. p. 30? Sut. Fl. Helv. 2. p. 305. in add.? Heg. 1. p. 129?

Mill. Dict. n. 2. Dec. Fl. Fr. 2702. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 649. *C. maior* Roth Cat. 1. p. 32. *C. maior* α L. Sp. Pl. 195. Willd. Sp. Pl. 1. p. 772. R. et Sch. Syst. 4. p. 7.

Mill. l. c. tab. 91. *C. maior* Schkuhr Handb. tab. 30? (quoad folia; calyces et corolla potius ad priorem spectare videntur.)

C. maior Schleich. exs.

Habitus prioris, a qua facile distinguitur: foliis tenuissimis, mollibus, laevibus glabrisque, neutiquam ciliatis, nec nisi senescentibus tuberculatis. Calyces ut in *aspera*, phyllis tamen minime ciliatis, basi cum pedunculis caerulei. Corolla calyce longior (nec brevior, ut habet Cl. Candollius) lutea cum cingulo purpureo infra medium, 5 plicis infra sinus usque ad medium percursa, infra lobulos convexa et inflata, 5-fida, laciniis fere triangularibus, acutiusculis, apice purpureis revolutisque; sinus acutissimi. Antherae subsessiles. (D. v.)

In Alpibus non rara. *Au-dessus de la chartreuse du Reposoir* ad adscensum M. *Meiri* infra sylvas. In M. *Iura*, *à la Sêche des Embornats* supra *St. Georges*. In M. *Bovonnaz*; circa *Trient* et *sous Lalex*. Rev. Murith. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. I. Rustici apud nos in hortis colunt, et ut plantam vulnerariam cum butyro paululum concoctam ad cataplasmata adhibent. In hortis montanis circa *Longirod* die octavo Decembris anni 1820 adhuc laete florentem inveni.

Obs. II. An *C. minor* floristarum nostrorum huc, ad *C. minorem*, aut ad *maculatam* pertineat, neutiquam liquet. In herbario saltem b. Lachenalii, qui eam in agris circa *Pfirt* (*Ferrette*, *Sundgoviae* oppidulum, leucas quatuor ab urbe *Basilea* distans,) legit, *minor* cum *maculata* promiscua adest, „ut difficile sit dictu, quaenam sponte fuerit reperta." Hag. Fl. Basil. 1. p. 176. Sic et Cl. Clairvillius *C.* suae *conniventi* (quae ipso *C. minor* L. est) folia viridia, quae nota neque *minori* neque *maculatae* competit, adsignat. Ceterum hae duae species corolla multo minori quam nostrae, laciniis longioribus acuminatis conniventibusque gaudent. *Maculata* a *minori* flore medium versus zona purpurea cincto neque toto flavo foliisque margine scabris neque laevibus facile dignoscitur.

G. 97. Heliotropium L. gen. 179. Hall. Juss. 130. Tourn. tab. 57.

Cor. hypocrateriformis, 5-fida, fauce nuda, denticulis 5 inter lacinias interiectis. Cal. tubulosus, 5-partitus. Nuces 4 coalitae, uniloculares.

593. Heliotropium *europaeum* L. — H. foliis ovatis petiolatis mollibus, spicis terminalibus coniugatis. (Gall. *Héliotrope d'Europe.*)

Hall. Helv. 593. Enum. 520. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 101. Heg. 1. p. 123. Hag. Fl. Basil. 1. p. 167. Clairv. Man. 53. Mur. Bot. Val. 91. *H. maius Dioscoridis* C. B. Basil. 75.

L. Sp. Pl. 187. Willd. Sp. Pl. 1. p. 741. Lam. Enc. 92. R. et Sch. Syst. 4. p. 29. Dec. Fl. Fr. 2705.

Jacq. Austr. 3. tab. 207. Schkuhr Handb. tab. 28. Lam. Illustr. tab. 91. fig. 1. — Lob. Ic. 260. Matth. 893. fig. 1. (*bene.*) Tabern. Kräuterb. 937. fig. 1. (*eadem.*) Moris. Hist. s. 2. tab. 31. fig. 7. Bocc. Sic. 91. tab. 49. ad litt. D, E. Dod. Pempt. 70. Clus. Hist. 46 et 47. (*eaedem*). I. B. Hist. 3. p. 605.

Schleich. Thom. Ser. exs.

β flore maiore, *Iasmini* odore valido. Hall. l. c.

H. siculum maius, *fl. amplo odorato.* Bocc. l. c. ad litt. A, B, C.

Caules ramosi, erecti, semipedales, trientales, pubescentes. Folia alterna, ovata, integerrima, dilute viridia, mollius pubescentia, incana, nervo dorsali inaequaliter divisa, petiolis longiusculis insidentia. Spicae in ramis terminales, pedunculatae, secundae, densae, in spiram unius alteriusve helicis recurvae: inferiores saepe solitariae, ceterae geminae vel ternae. Flores distichi, parvi, sessiles; corolla alba vel rarius carnea, fauce luteola, limbo 5-fido, cum denticulis inter lobos. Stylus inclusus, conicus. Stigma bifidum. Nuculae parvae, scabrae. (D. v.)

In regionibus Helvetiae calidioribus, secus vias, inter versuras et in agris non rarum. *Genevae*, *Basileae*, in pago *Vaudensi* ad lacum *Lemanum* et alibi; in *Valesia* inferiori. β circa *Mathod* et Yvorne. Haller (var. nobis ignota). — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

G. 98. Echium L. gen. 191. Hall. Juss. 130. Gaertn. tab. 67. Tourn. tab. 54.

Cor. irregularis! campanulata, fauce nuda. Stigma 2-partitum.

594. ECHIUM *vulgare* L. — Ech. caule tuberculato-hispido, foliis caulinis lanceolatis hispidis, spicis lateralibus secundis deflexo-recurvis, stigmat. exsertis. (Sp. 1. Gall. *Vipérine commune.*)

Hall. Helv. 603. Enum. 513. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 108. Heg. 1. p. 130. Hag. Fl. Basil. 1. p. 178. Clairv. Man. 53. Wahlenb. Helv. 33. Mur. Bot. Val. 66. C. B. Basil. 75.

L. Sp. Pl. 200. Willd. Sp. Pl. 1. p. 787. R. et Sch. Syst. 4. p. 23. Poir. Enc. 8. p. 667. Smith Brit. 222. Dec. Fl. Fr. 2707.

Fl. Dan. tab. 445. Engl. Bot. 3. tab. 181. Schkuhr Handb. 32. Lam. Illustr. tab. 94. f. 1. Sturm Germ. I. fasc. 18. tab. 2. — Blackw. tab. 299. Matth. 705. fig. 1. (*mala.*) Dod. Pempt. 631. f. 1. Clus. Hist. 163. fig. 3. (*eadem.*) I. B. Hist. 3. p. 586.

β *minus*, caule procumbente, floribus plerumque minoribus.

γ *carneum*, mitius, floribus minoribus, minus irregularibus, carneis, demum albis.

δ *parviflorum*, spicis laxis, floribus parvis, bractea magna brevioribus, staminibus inclusis.

Radix longa. Caulis strictus, cubitalis, simplex, tuberculis oblongis rubris piliferisque consitus, pubescens pilisque longis patentibus hispidus. Folia alterna, sessilia, lingulata, acutiuscula, tuberculato-pilosa, hispidiuscula. Spica terminalis composita, longissima, foliosa: partiales axillares, breves, recurvae, multiflorae, subinde geminae, breviter pedunculatae. Flores sessiles, supera spectantes, magni, ante evolutionem rubri, deinde violacei. Calyces usque ad basin 5-partiti, pilosi, phyllis subulatis. Corolla calyce multo longior, pubescens, oblique quinqueloba, valde irregularis. Stamina exserta, glabra. Stylus villosus, stamina aequans. (D. v.)

Secus vias planitiei, ubique. β paulo rarius, in *valle D. Nicolai* ad torrentium glareas frequens, sed habitu proprio floribusque fere duplo minoribus insigne. γ hinc inde. δ supra *Bursins* versus *le bois de la cure* et supra *Luins*. Cl. Ducros. — Fl. Iunio — Augusto. ♂.

Obs. Var. δ prae ceteris mentione digna videtur. Differt: spica principe foliis magnis ad singulorum ramorum basin stipata, partialibus longe pedunculatis, etiam incipiente anthesi laxissimis, bracteis lanceolatis, acuminatis, magnis, floribus multo quam in α minoribus, bractea sua fere duplo brevioribus, corollae „tubo brevissimo, lacinia inferiori tumoribus duobus elevatis subtusque concavis notata, denique staminibus in corolla latitantibus neque exsertis." B. Ducros not. ined.

595. Echium *italicum* L. — Ech. caule erecto hispido, spicis lateralibus hispidissimis erecto-patentibus, staminibus corolla subaequali duplo longioribus. (Sp. 2. Gall. *Vipérine italique*.)

Hall. Helv. 609. Enum. 514. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 108. Heg. 1. p. 131. *Ech. pyrenaicum* Mur. Bot. Val. 66. *Ech. asperrimum* Clairv. Man. 53.

L. Sp. Pl. 200. Willd. Sp. Pl. 1. p. 786. Enum. H. B. 186. R. et Sch. Syst. 4. pag. 21. Wulff. in Roem. Arch. 3. p. 335. n. 30. Smith Brit. 221. *Ech. asperrimum* Bieb. Cauc. n. 340. et Suppl. p. 131. Poir. Enc. 8. p. 668. *Ech. pyrenaicum* Dec. Fl. Fr. 2708? et Suppl. p. 418.

Engl. Bot. 29. tab. 2081. Camer. Epit. 738.

Schleich. Thom. exs.

Planta formosa, superne pilis longissimis patentissimis albidis hispidissima. Caulis cubitalis, erectus, crassus, pilis basi glanduliformibus, ramis erectis, numerosis. Folia lanceolata, tuberculis corneis piliferis hispida: radicalia costa valida, nervos ad angulum acutum secedentes alternos emittente. Spica terminalis ut in priori, partiales autem erecto-patentes nec unquam recurvo-deflexae, foliolosae, pilis longis durisque saepe flavescentibus hispidissimae, pedunculatae, saepius bifidae. Corolla apud nos calyce duplo longior, sed multo minor quam *vulgaris*, parum irregularis, extus modice hirsuta, staminibus longissimis

conspicua, ceterum in nostris perpetuo alba nec, ut in Gallia australiore, dilute carnea. Calycis segmenta hispidissima, elongata. (D. s.)

In *Valesiae* inferioris locis calidioribus non rarum. — Fl. Iunio et Iulio. ♂.

G. 99. Pulmonaria L. gen. 184. Hall. Juss. 130. Tourn. tab. 55.

Cor. infundibuliformis, fauce nuda, intus saepe villosa, pervia. Cal. prismaticus, pentagonus, 5-fidus.

596. Pulmonaria *officinalis* L. — P. foliis radicalibus longe petiolatis subcordatis ovatis, caulinis sessilibus subdecurrentibus, corollae fauce glabriuscula. (Sp. 1. Gall. *Pulmonaire officinale.*)

Hall. Helv. 597. Enum. 516. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 106. Heg. 1. p. 127. Hag. Fl. Basil. 1. p. 173. Clairv. Man. 52. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 89. *Symphytum maculosum seu Pulmonaria angustifolia* C. B. Basil. 76.

L. Sp. Pl. 194. Willd. Sp. Pl. 1. p. 768. R. et Sch. Syst. 4. p. 54. Poir. Enc. 5. p. 734. Smith Brit. 217. Dec. Fl. Fr. 2719.

Fl. Dan. tab. 482. Engl. Bot. 2. tab. 118. (folia radicalia aliena, fortasse ad *P. angustifoliam* pertinentia.) Schkuhr Handb. tab. 30 *). — Matth. 733. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 948. fig. 2. (*eadem*) et fig. 3. Dod. Pempt. 135. fig. 1. Clus. Hist. p. 2. p. 169. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 595.

α foliis albo maculatis.

β foliis immaculatis. Bocc. Mus. tab. 59.

Radix dura, ramosa. Caulis inferne simplex, villosus, subangulosus, semipedalis, dodrantalis. Folia laete viridia, pilis brevibus, adpressis, adspectu sericeis et quasi micaceis conspersa, acuta, integra,

*) *P. officinalis* Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 286. ob folia radicalia elongato-ovata, basi sensim producta, neque ad formam cordatam accedentia et corollam ad ortum staminum pilis instructam a nostra omnino differre videtur. Fortasse ad var. δ sequentis spectat.

senescentia ampliata scabraque: radicalia decumbentia, ovato-oblonga, plus minusve cordata, petiolis alatis, folium fere aequantibus: caulina minora, angustiora, ovata, sessilia et in angulos caulis quasi decurrentia. Racemi terminales, incurvi, laxiusculi. Pedunculi calyce demum longiores. Calyx longus, 5-fidus, acutus. Corolla primum rubra, deinde caerulescens, ad ortum laciniarum obsolete puberula, fauce subglobosa, intus omnino glabra. Stylus longitudine calycis, vel paulo longior. Stigm. parva, breviter bifida. Semina nigra, nitida, conica. (D. v.)

α rarior occurrit, *Basileae Genevae* et prope *Roche*. β vulgatior, *aux Devins*, prope *Bex*, *à Massonger*. *Bernae* etc. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

397. Pulmonaria *angustifolia* L. — P. foliis radicalibus ovato-lanceolatis, caulinis supremis cordato-amplexicaulibus, corollae fauce villosa. (Sp. 2. Gall. *Pulmonaire à feuilles étroites.*)

Hall. Helv. 598. Enum. 517. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 105. Heg. 1. pag. 127. Hag. Fl. Basil. 1. p. 174. Clairv. Man. 52. Mur. Bot. Val. 89. *P. angustifolia fl. caeruleo rubente* C. B. Basil. 77.

L. Sp. Pl. 194. R. et Sch. Syst. 4. p. 53. Poir. Enc. 5. p. 735. Dec. Fl. Fr. 2720.

Fl. Dan. tab. 483. Bocc. Mus. p. 110. tab. 86.

Schleich. Thom. exs. *P. mollis* Schleich. cat. 1821.

α *lanceolata*, caule pedali, sesquipedali, pilis rigidioribus reflexis hispido, foliis caulinis anguste lanceolatis.

β *oblongata*, caule breviore, mollius piloso, foliis summis cordato-ovatis, acutis.

Huc potissimum auctores helvetici laudati spectant.

R. et Sch. Syst. 4. p. 744. in add. *P. oblongata* Schrad. ined. *P. angustifolia* Gmel. Fl. Bad. 1. p. 421.

? γ *minima*, caule vix digitali, molliter lanuginoso, foliis omnibus lineari-lanceolatis, radicalibus praelongis, in petiolum attenuatis.

δ *maculata*, foliis omnibus angustis, oblongis, albo maculatis.

Hall. Enum. l. c. γ. Clus. Hist. 2. p. 170. fig. 1. Cfr. *P. officinalis* Chaum. Fl. Méd. tom. 5. tab. 286.

Folia angustiora, minus scabra, minus pallida, pilis minus lucidis: radicalia oblonga, lanceolata, quandoque ovata, sed basi nunquam cordata, brevius petiolata: caulina sessilia, basi lata, reliquis breviora, suprema semper cordato-amplexicaulia, ovato-acuta. Caulis semipedalis, pedalis, simpliciusculus, racemis confertis 2-3ve, modice revolutis terminatus. Flores fere prioris, tubo corollae calycem aequante vel breviore, ad faucem villoso. Pistillum seminibus longius, stigmate obtuso. Calyx fere ad medium usque 5-fidus, per maturationem valde ampliatus. (D. v.)

In Helvetiae occidentalis locis submontanis sylvaticisque. α *Genevae, aux bois de la Bâtie*. Cl. Reynier; et alibi cum sequente varietate promiscua passim. β *Basileae* rara. Cl. Hagenbach. In agro *Aquileiensi*, in comitatu *Neocomensi*, *Neviduni* in pratis et ubique ad pedem M. *Iurae*. γ circa *St. Martins* supra *Sedunum*. Ph. Thomas. δ testante Hallero a C. B. *Basileae* circa domum novam et, si bene intelligo, olim a Muralto circa *Tigurum* lecta. Hanc ignoro. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

G. 100. Lithospermum L. gen. 181. Juss. 130. Gaertn. tab. 167. *Lithospermum* et *Heliotropium* Hall. Tourn. tab. 55.

Cal. 5-partitus. Cor. infundibuliformis, fauce nuda, pervia. Sem. ossea.

398. Lithospermum *officinale* L. — L. seminibus nitidis, corollis calycem vix superantibus, foliis lanceolatis venosis. L. (Sp. 1. Gall. *Grémil officinal.*)

Lithospermum Hall. Helv. 595. Enum. 518. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 103. Heg. 1. p. 125. Hag. Fl. Basil. 1. p. 170. Clairv. Man. 52. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 76. *L. maius erectum* C. B. Basil. 76.

L. Sp. Pl. 189. Willd. Sp. Pl. 1. p. 751. R. et Sch. Syst. 4. p. 42. Lam. Enc. 3. p. 28. Dec. Fl. Fr. 2712. Smith Brit. 213.

Fl. Dan. tab. 1084. Engl. Bot. 2. tab. 134. Schkuhr Handb. tab. 28. Sturm Germ. I. fasc. 5. tab. 3. — Blackw. tab. 436. — Fuchs Hist. 489. Matth. 657. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 34. Dod. Pempt. 83. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 590. f. 2. (*mala*.)

Radix tinctoria, rubella. Caulis sesquipedalis, pubescens, ramosus s. brachiatus. Folia lanceolata, praecipue dorso pilis brevibus instructa, aspera, venis nonnullis exstantibus distincta. Racemi breviusculi, terminales, erecti, foliosi; pedunculi proprii breves, axillares. Calyces obtusi, hispidiusculi. Corollae pallide ochroleucae, parvae. Sem. ossea, laevigata, nivea. Stigma bifidum. (D. v.)

In agris et secus vias planitiei, etiam montium, vulgatissimum. — Fl. Aprili, Maio et Iunio. ♃.

399. Lithospermum *arvense* L. — L. seminibus rugosis, corollis calycem vix superantibus, foliis lineari-lingulatis aveniis. (Sp. 2. Gall. *Grénil des champs*.)

Heliotropium Hall. Helv. 594. Enum. 518. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 103. Heg. 1. p. 125. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 76. Hag. Fl. Basil. 1. p. 170. Clairv. Man. 52. *L. arvense radice rubra* C. B. Basil. 76.

L. Sp. Pl. 190. Willd. Sp. Pl. 1. p. 751. R. et Sch. Syst. 4. p. 43. Lam. Enc. 3. p. 29. Dec. Fl. Fr. 2713. Smith Brit. 194.

Fl. Dan. tab. 456. Engl. Bot. 2. tab. 123. — Matth. 658. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 1233. fig. 2.

β fl. violaceo s. purpurascente.

Radix annua, tinctoria. Caulis pedalis, superne ramosus, scaber, villosus. Folia sessilia, lineari-lanceolata, plus minusve acuta (infima tantum obtusiuscula), pallide virentia, scabra, uninervia, avenia: suprema conferta. Flores axillares terminalesque, pedunculis brevibus, demum elongatis. Corolla parva, nivea, tubo infra faucem modice inflato. Semina ovata, basi ventricosa, rugosa muricataque. Calyces fructus in racemum secundum, elongatum dispositi. (D. v.)

Ubique in ruderatis agrisque planitiei frequens. — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

400. Lithospermum *purpureo-caeruleum* L. — L. seminibus nitidis, corollis calycem longe superantibus, foliis lanceolatis aveniis. (Sp. 3. Gall. *Grénil violet.*)

Lithospermum Hall. Helv. 596. Enum. 517. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 103. Heg. 1. p. 125. Hag. Fl. Basil. 1. p. 171. Clairv. Man. 52. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 76. *L. minus repens latifolium* C. B. Basil. 76.

L. Sp. Pl. 190. Willd. Sp. Pl. 1. p. 754. R. et Sch. Syst. 4. p. 46. Lam. Enc. 3. p. 29. Smith Brit. 214. Dec. Fl. Fr. 2715.

Engl. Bot. 2. tab. 117. Jacq. Austr. tab. 14. Bocc. Sic. tab. 40 et 41. (absque floribus.) Dod. Pempt. 83. fig. 1. Clus. Hist. 2. pag. 143. fig. 2. I. B. Hist. 3. Dalech. Hist. 1328. f. 1.

Thom. Schleich. exs.

Radix nigra. Caules steriles decumbentes, radicantes: floriferi erecti, simplices nec nisi apice subramosi, pedales, sesquipedales. Folia lanceolato-elongata, plus minusve angusta, approximata, scabriuscula, pubescentia, uninervia et omnino avenia. Flores grandiusculi, axillares, breviter pedunculati, in spicas geminas ternasve breves, terminales recurvasque digesti. Calycis laciniae lineares, hispidae. Corolla calyce multo maior, *Pulmonariae* floribus haud dissimilis, violacea aut ex caeruleo purpurascens. Semina ovata, albida. (D. v.)

Formosa planta in regionibus calidioribus Helvetiae hinc inde occurrit. In agro *Aquileiensi*, in colle *Soquenil*, *à Roche au pré pourri*. Prope *Bévieux*, *au Foullet*, *Genevae* versus *Champé*. *Basileae* prope *Dornach*; in sylva, qua itur a *Münchenstein* ad *Muttenz*; versus *Kembs* et prope *Istein* retro arcem. Prope *Mülheim* in sylvosis M. *Olsberg*; prope *Delemontium*. *Scaphusiae*. *A Monthey*; *à Bouet* et *aux Folataires* in *Valesia* inferiori. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

G. 101. Onosma L. gen. 187. Juss. 130. *Symphyti* Sp. Hall.

Cal. 5-partitus. **Cor.** inflato-tubulosa, breviter 5-fida, fauce nuda. **Semina** laevia.

401. Onosma *montanum* Sm. — On. foliis linearibus obtusis hispidis, tuberculorum pilis depresso-stellulatis, caulibus simplicibus erectiusculis, fructibus erectis, filamentis anthera brevioribus. (Gall. *Orcanette de montagne.*)

Symphytum Hall. Helv. n. 601. Cat. rar. n. 650. Enum. 515. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 107. Heg. 1. pag. 129. Clairv. Man. 53. Mur. Bot. Val. 81. *Anchusa lutea minor* C. B. Pin. p. 255.

Smith in Prodr. Fl. Graec. 1. p. 121. R. et Sch. Syst. 4. p. 58. Morett. in Biblioth. Ital. 28. p. 340. (excl. *On. angustifolio Lehm.* et *stellulato eiusd.*) *On. echioides* α L. Sp. Pl. 196. (auctore Smithio.) Smith Tour on the Contin. 2. p. 308. *On. echioides* All. Pedem. n. 179. Dec. Fl. Fr. 2721. *On. stellulatum* α (non β) Bieb. Cauc. n. 333. R. et Sch. Syst. 4. p. 59.

Matth. 704. Dodon. Pempt. 630. Clus. Hist. 2. pag. 165. (*eadem.*) *Anchusa echioides lutea Cerinthes flore montana* Column. Ecphr. 1. p. 182. ic. Moris. Hist. s. 11. tab. 27. fig. 2. Dalech. Hist. 1102. fig. 1.

Radix lignosa, extus rubens, multiceps. Tota planta pilis asperis basi bulbosis longisque riget, atque in parte superiori per exsiccationem colorem ex viridi flavescentem induere amat. **Caules** pedales, simplices, angulosi, erecti v. obliqui, duri aridique. **Folia** sessilia, longa, lanceolato-linearia, obtusa, crassa, scaberrima, tuberculis praeter pilum longum solitariumque setulis brevissimis depressis stellatimque divergentibus instructis utrinque conspersa, plana neque marginibus revoluta. **Racemi** 2 3ve subspicati, terminales, breves, secundi, foliosi, recurvi. **Folia** floralia (bracteae) subulata, calycem aequantia. **Pedunculi** brevissimi, hispidissimi. **Calycis** 5-partiti laciniae subulatae, acutae, hirsutissimae. **Corollae** cerino-luteae, calyce multo longiores, tubulatae, lobis brevissimis, mucronatis. **Flores** penduli; **fructus**

autem erecti. Antherae sagittatae, elongatae, superne appendiculatae, apice saepius exsertae, filamenti modo longitudine, modo eodem multo longiores. Stigma plerumque exsertum, subbifidum. Semina nitida, glauca. (D. v.)

Pulcherrima planta, cuius radices elegantem colorem tinctoribus praebere possunt, nonnisi in pago *Vaudensi* et in *Valesia* provenit. Copiose ad viam, quae ducit a *Verchier* ad *Olon* in agro *Aquileiensi*. In *Valesia* inferiori *aux plâtrières de Sierre, à Fouly* et *Branson*, prope *Gonthey*, *Octoduri aux Marques*, in valle *Entremont* etc. semper ad rupes apricas. — Fl. Iunio, Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Secundum descriptiones *On. stellati*, quas apud auctores invenio, ea planta a nostra non differre videtur. Iconem habent illius Cl. Waldstein et Kitaibel tab. 173. (quorum pulchrum opus ad manum non habeo). — *On. echioides* β L. quod in Florae Graecae Prodromo *echioides* cognominavit Cl. Smithius, a *montano* differt: caule ramoso, proceriori, diffuso neque erecto, habitu adhuc longe asperiori, foliis latioribus ac praecipue pilis solitariis, tuberculo nempe, cui insident, pilis radiantibus plane destituto. Hanc speciem neque ego inveni, neque in Helvetia lectam vidi.

G. 102. Symphytum L. gen. 185. Hall. Juss. 131. Gaertn. tab. 67. Tourn. tab. 56.

Cor. campanulato-tubulosa, breviter 5-loba. Squamae 5, inter antheras corollae insertae, subulatae, conniventes faucemque occludentes. Cal. 5-partitus.

402. Symphytum *officinale* L. — S. foliis ovato-lanceolatis decurrentibus. L. (Sp. 1. Gall. *Consoude officinale.*)

Hall. Helv. 600. Enum. 514. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 106. Heg. 1. p. 128. Hag. Fl. Basil. 1. p. 175. Clairv. Man. 50. Wahlenb. Helv. 33. Mur. Bot. Val. 99. *S. Consolida maior* C. B. Basil. 76.

L. Sp. Pl. 195. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 770. R. et Sch. Syst. 4. p. 64. Poir. Enc. 2. p. 97. Smith Brit. 218. Dec. Fl. Fr. 2722.

Fl. Dan. tab. 664. Engl. Bot. 12. tab. 817. Chaum. Fl. Méd. 3. tab. 130. Schkuhr Handb. tab. 39. Sturm Fl.

Germ. I. fasc. 17. tab. 4. — Matth. 683. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 949. fig. 1 et 2.

β fl. rubro, paulo minore.

Blackw. tab. 252. Dod. Pempt. p. 134. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 593.

Radix extus nigra, carnosa. Planta scabra, pilis albis asperis conspersa. Caulis ramosus, erectus, sesquipedalis, cubitalis, alatus, erectus. Folia omnia alterna, ovato-lanceolata, elongata, acuta, ex integro decurrentia, venis labyrinthiformibus distincta. Racemi laterales terminalesque, subrecurvi, secundi, saltem basi foliolosi, pedunculis longiusculis, inclinatis. Calyx profunde 5-fidus, laciniis subulatis, hispidis. Corolla albida s. ochroleuca, quandoque violacea, calyce triplo longior, campanulato-tubulosa, segmentis v. potius dentibus brevissimis, acutiusculis. Squamae subulatae, margine muricato-serrulatae, inter se in conum conniventes. Pistillum apice exsertum. (D. v.)

In pratis humidiusculis sylvisque, secus rivulos etc. frequens. *β Tiguri* et *Basileae* in arenosis ad *Birsam*. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

403. Symphytum *tuberosum* L. — S. foliis ovato-oblongis, imis petiolatis, floralibus oppositis semidecurrentibus, corollae cylindricae limbo obtusissimo obiter 5-fido, fornicibus inclusis. (Sp. 2. Gall. *Consoude tubereuse.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 106. Heg. 1. p. 128.

L. Sp. Pl. 197. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 771. R. et Sch. Syst. 4. p. 64. Lam. Enc. 2. p. 97. Smith Brit. 219. Dec. Fl. Fr. 2723. Schimper in Bot. Zeit. 1825. n. 2. p. 19.

Jacq. Obs. tab. 63. Jacq. Austr. tab. 225. Engl. Bot. 21. tab. 1502. (planta culta.) — Matth. 683. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 950. (*eadem.*) Dod. Pempt. 134. f. 2. Clus. Hist. 2. p. 166. fig. 1. Dalech. Hist. 1074. fig. 8.

Radix carnosa, tortuosa, extus pallida nec nigricans, crassiuscula. Caulis vix ultra pedem unum al-

tus, simplex, angulosus, sed neutiquam alatus, pilis deflexis hispidus. Folia minora quam sequentis, ovata vel ovato-oblonga, utrinque attenuata: radicalia et ima petiolis brevibus lateque alatis insidentia: media sessilia: summa plerumque opposita, obiter semidecurrentia. Racemi fere prioris; pedunculi calyce non multo longiores. Calyx fere 5-partitus, inaequalis, laciniis anguste lanceolatis, acutis, corollae tubo parum brevioribus. Corolla ochroleuca, late cylindrica, infra limbum modice constricta, limbo vix ultra quartam partem 5-fido, lobis latis, obtusissimis, apice reflexis; squamae fere ut in *officinali*, sed paulo longiores, etsi constanter inclusae. Stylus superne attenuatus; stigma minutum, capitatum, non raro exsertum. (D. s.)

Hab. in collibus umbrosis Italiae frequens. In Helvetia *transalpina*. Cl. Schleicher. Ad lacum *Verbanum* inter *Aronam* et *Belgirato*. Cl. Reynier. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

Obs. *S. bulbosum*, nuper in Germania meridionali a Cl. Schimpero detectum et determinatum, secundum descriptionem (vide Bot. Zeit. l. c.) radice exili, habitu asperiore, foliis maioribus, ovatis, nec basi productis omnibusque sessilibus, ac praecipue corolla multo minori, limbo acute semiquinquefido, erecto fornicibusque longe exsertis abunde differt. — Ego quoque in collibus illis amoenissimis *Augustae Taurinorum* supereminentibus plantam inter *S. officinale* et *tuberosum* mediam legi. Caulem habet simplicissimum, ad singula folia sat insigniter flexuosum, neutiquam alatum, folia ovato-lanceolata, breviter decurrentia, omnia alterna, floresque *officinalis*.

404. Symphytum *punctatum* N. — S. foliis petiolatis ovato-acutis, summis suboppositis sessilibus, corolla obconica acutiuscule quinquefida fornicibus breviori. (Sp. 5. Gall. *Consoude ponctuée.*)

Radicem non vidi. Caulis dodrantalis, erectus, simplex v. nonnullis ramulis fere bifoliis sterilibus instructus, hispidulus, angulosus, sed minime alatus. Folia bi-triuncialia, late ovata, basi inaequalia et nonnunquam subcordata, facie quam dorso asperiora, tuberculis nempe minutis, corneis, albis, piliferis, immerso-depressis, ut in pagina opposita puncta numerosissima, elevata et nigricantia efficiant: radicalia et inferiora longe petiolata, in petiolum plus minus decur-

rentia, in medio caule petiolis brevioribus latiusque alatis insidentia: summa sola sessilia, obiter decurrentia, opposita vel approximato-terna, reliquis paulo breviora, sed fere latiora. Racemi saepius bini, incurvi, demum rectiusculi. Pedunculi calyce duplo triplove longiores. Flores multo minores, quam priorum, calyce inaequali, hispido, corollae tubo breviore, ultra medium 5-fido, laciniis lanceolatis, obtusis. Corolla ochroleuca, infundibuliformis, a basi usque ad apicem sensim dilatata, limbo semiquinquefido, laciniis distantibus, ovatis, acutiusculis et, quantum in planta sicca videre est, omnino erectis. Fornices lineari-subulatae, serrulatae, albidae, exsertae, limbumque dimidia fere eius parte excedentes, styli longitudine. (D. s.)

Hab. in Helvetia *transalpina*, unde mihi ab amiciss. L. Thomas allatum est. — Fl. . . . . ♃.

Obs. Planta ab omnibus *Symphytis* hucusque descriptis abunde diversa, ob corollae indolem ad *S. bulbosum* Schimper in Bot. Zeit. 1825. n. 2. p. 17. et 1826. n. 36. cum icone accedere videtur, sed foliis plerisque petiolatis, punctatis breviterque hispidulis nec non stylo fornices neutiquam superante differt. Aut eadem species est ac nostra, aut saltem ei valde affinis, quam ex Italia accepit celeberr. Hoppe, et cuius in eodem Florae Ratisbonensis fasciculo mentionem fecit.

G. 103. Borago L. gen. 188. Hall. Juss. 131. Tourn. tab. 53.

Cor. rotata, fauce squamis clausa. Cal. 5-partitus. Filamenta brevissima, fulcro carnoso antice in squamam seu columnam coloratam desinenti insidentia. Antherae exsertae, in rostrum conniventes. Nuces oblongae, muricatae, dorso carinatae, basi perforatae circuloque proprio superpositae.

405. Borago *officinalis* L. — B. foliis alternis, calycibus patentibus. (Gall. *Bourrache officinale.*)

Hall. Helv. 607. Enum. 524. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 107. Heg. 1. pag. 129. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 176. Clairv. Man. 50. Mur. Bot. Val. 55. *Buglossum latifolium* C. B. Basil. 75.

L. Sp. Pl. 195. Willd. Sp. Pl. 1. p. 776. R. et Sch. Syst. 4. p. 66. Lam. Enc. 1. p. 435. Dec. Fl. Fr. 2743. Smith Brit. 219.

Engl. Bot. 1. p. 36. Chaum. Fl. Médic. 2. tab. 76. Schkuhr Handb. tab. 31. Sturm Germ. I. fasc. 8. tab. 3. — Blackw. tab. 36. Fuchs Hist. 142. Matth. 825. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 799. fig. 1, 2 et 3. Dod. Pempt. p. 627. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 574. (*icon mala.*)

Planta omnibus nota, hispidissima, oleracea. Flores pulcherrime cyanei, quandoque albi vel carnei. Corolla 5-partita, nitida; laciniae cum segmentis calycinis alternantes. Squamae albae vel albo tinctae, basi cuiusque segmenti insertae, subrotundae, emarginatae. Filamenta brevissima, pone antheram, quae eis lateraliter adfixa est, latitantia, tenuissima, fulcro carnoso, anguloso, antheris multo crassiori, apice e regione antherae columnam teretem, obtusam, saturate violaceam, exsertam, sed rostro fere triplo breviorem emittenti insidentia; antherae atratae, in conum rostriformem conniventes. Calyces fructus clausi, ovati, hispidissimi. Nuces grandiusculae, obliquae, conicae, per maturationem fuscae, baseos annulo tenui, virente, foramine magno. (D. v.)

Apud nos in ruderatis et reiectaneis frequens, vixque tamen fere indigena. — Fl. per totam aestatem. ⊙.

G. 104. Lycopsis L. gen. 190. Hall. Juss. 131. Gaertn. tab. 67.

Cor. tubo elongato, incurvo! Squamulae 5 ad faucem conniventes. Nuces basi insculptae.

Obs. Genus *Anchusae* nimis affine, levioris nempe sed facillimae notae.

406. Lycopsis *arvensis* L. — L. hispida, foliis lanceolatis undulatis. (Gall. *Lycopside des champs.*)

Hall. Helv. 605. Enum. 523. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 108. Heg. 1. pag. 150. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 177. Clairv. Man. 51. Wahlenb. Helv. 33. Mur. Bot. Val. *Buglossum sylvestre asperius* C. B. Basil. 75.

L. Sp. Pl. 199. Willd. Sp. Pl. 1. p. 780. R. et Sch. Syst. 4. p. 72. Desrouss. in Enc. 3. p. 656. Smith Brit. 220. Dec. Fl. Fr. 2734. Bieb. Cauc. 314. *Anchusa arvensis* Lehm. Asperif. 223.

Fl. Dan. tab. 455. Engl. Bot. 14. tab. 938. Schkuhr Handb. tab. 31. Fuchs Hist. 269. Dod. Pempt. 628. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 581.

Radix gracilis. Planta tota valde aspera, pilis nempe longis et duris undique rigens. Caulis erectus, semipedalis, pedalis, ramosus. Folia semiamplexicaulia, lineari-lanceolata, elongata, bullata, marginibus undulatis. Racemi axillares et terminales, subspicati, unilaterales, apice incurvi. Florum pedunculi calyce fere breviores. Calyx 5-partitus, laciniis lanceolatis, acutis. Corolla limbo 5-fido, pulchre cyanea, (rarius alba v. carnea); squamis 5, parvis, ovatis, villosis, albis, conniventibus. Tubus calycem superans, albus, superne insigniter incurvus. Stigma capitatum. Semina nigra, rugoso-muricata. (D. v.)

In arvis ruderatisque passim. In Helvetia occidentali vulgatissima. — Fl. Iunio et Iulio. ☉.

G. 105. Anchusa L. gen. 182. Juss. 131. *Buglossum* Hall. et Gaertn. tab. 67. Tourn. tab. 53.

Cor. infundibuliformis, tubo erecto, calycis longitudine, fauce squamulis conniventibus, in stellulam dispositis. Cal. 5-fidus s. 5-partitus. Sem. basi insculpta.

407. Anchusa *officinalis* L. — Anch. spicis imbricatis secundis (calycibus semiquinquefidis), bracteis ovatis, foliis lanceolatis (repandis). Sm. (Sp. 1. Gall. *Buglosse officinale.*)

Heg. Fl. Helv. 1. p. 126.

L. Sp. Pl. 191. Willd. Sp. Pl. 1. p. 756. R. et Sch. Syst. 4. p. 89. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 735. Smith Brit. 214. Vill. Delph. 2. p. 455. et Voy. Bot. p. 30. et 31. Bieb. Cauc. n. 317.

Engl. Bot. 10. tab. 662. Fl. Dan. tab. 572. Schkuhr Handb. tab. 29. Sturm Germ. I. fasc. 18. tab. 1? Fuchs Hist. 150. (citante Smithio.) Tabern. Kräuterb. 801. fig. 1. Dod. Pempt. p. 628. fig. ? I. B. Hist. 3. p. 578.

Schleich. exs.

β *minor*, foliis scaberrimis, undulatis, tuberculis corneis numerosissimis consitis, caule ramosiore.

Vill. Voy. Bot. 29-30.

Radix fusiformis, extus nigra. Tota planta pilis asperis riget. Caulis erectus, cubitalis, superne ramosus, paniculatus, saepe tuberculatus. Folia radicalia breviter petiolata, fere pedalia, sescunciam lata, obtusiuscula, obverse lanceolata, sinuato-repanda *): caulina brevia, ovato-lanceolata, subamplexicaulia, acutissima. Racemi in ramis terminales, plerumque gemini, florentes densissime imbricato-spicati, insigniter revoluti. Bracteae omnes ovatae, basi latissimae. Flores iuniores rubri, deinde violacei, exsiccati fere atropurpurei. Squamae faucis albidae, tomentoso-pubescentes, integrae. Calyces infra medium 5-fidi. (D. s.)

Bellinzonae invenit Schleicherus. Ibi ab optimo illo omnibus bonis flebili Villarsio in ultimo eius itinere quoque observata est. β *Bellinzonae*. Villars. Hanc singularem varietatem ego quoque in planitie *Pedemontii* anno 1811 collegi.

408. Anchusa *angustifolia* L. — Anch. spicis imbricatis secundis, calycibus quinquefidis, bracteis linearibus, foliis lineari-lanceolatis. (Sp. 2. Gall. *Buglosse à feuilles étroites.*)

Hall. Helv. 599. Enum. 523. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 104. Heg. 1. pag. 126. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 171. Clairv. Man. 51. Mur. Bot. Val. 51. *Anch. officinalis* Wahlenb. Helv. 32.

L. Sp. Pl. 191. Willd. Sp. Pl. 1. p. 757. R. et Sch. Syst. 4. p. 90. Lam. Enc. 1. p. 503. Dec. Fl. Fr. 2730. Vill. Voy. Bot. 17 et 29.

*) Hac nota nostra specimina a planta, quam celeberr. describit Smithius, recedere videtur, ceteris autem optime conveniunt.

Fuchs Hist. 343. Lob. Ic. 576. fig. 2. Matth. 825. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 802. fig. 2. (*eadem.*) Dalech. Hist. 580. fig. 2.

Schleich. Thom. exs.

Priori simillima et fortasse eius mera varietas. Minus tamen est scabra. Folia omnino anguste lanceolata, elongata, apud nos integra. Differt praecipue bracteis omnibus lanceolato-linearibus, angustissimis. Flores et squamae prioris. Racemi fructiferi laxissimi, floriferi dense imbricati. (D. v.)

In pratis et ad sepes passim. *Curiae*; inter *Vettis* et *Melimpsch.* In valle *Praetoria* ubique: circa *Aven.* In valle *Lepontia*, *Bellinzonae.* — Fl. Iunio - Augusto. ♃.

409. Anchusa *italica* Retz. — Anch. racemis secundis geminatis paniculatis, calycibus quinquepartitis, squamis amplis barbatis, bracteis linearibus, foliis strigosis utrinque attenuatis. (Sp. 3. Gall. *Buglosse italique.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 104. Heg. 1. p. 126. Clairv. Man. 51. Mur. Bot. Val. 51.

Retz Obs. 1. p. 12. Willd. Sp. Pl. 1. p. 755. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 735. Dec. Fl. Fr. 2729. *Anch. paniculata* Vill. Voy. Bot. 34. — R. et Sch. Syst. 4. p. 87 et 766. *Anch. officinalis* Lam. Enc. 1. p. 502.

Lam. Ill. tab. 92. *Buglosse* Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 79? Trew. Sec. 2. p. 14. tab. 13. Tabern. Kräuterb. 802. fig. 1.

Schleich. Thom. exs.

A prioribus facile distinguenda. Planta tota hispidissima, fere echioides. Caulis cubitalis, sesquicubitalis. Folia elongata, angusta. Racemi demum erecti, longi, pedunculis propriis longiusculis, bracteis brevibus. Calyces hispidissimi, basi tenus 5-partiti, laciniis linearibus, perangustis. Corolla pulcherrime cyanea, nec unquam violacea, duplo triplove maior, quam praecedentium, limbo 5-fido, lobis rotundatis. Squamae faucis albae, penicilliformes

longeque barbatae, villis apice coloratis. Semina grandia, nitentia, profunde insculpta et angulosa. (D. v.)

Hab. in arvis pagi *Vaudensis* et *Valesiae*, non omnino rara. *Neviduni*, circa *Clarens* et *Pontfarbé*; *aux Tattes*, prope villam viae regiae conterminam. — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

Obs. Has tres *Anchusas* absque omni dubio vidit magnus Hallerus intra patrios fines, sed pro varietatibus unius eiusdemque speciei habuit, quod de duabus prioribus quidem negare vix ausim; tertia autem distinctissima est. Huius specimen monstrosum possideo, in agris praedii *les Avouillons* prope *Prangins* ab amiciss. Gay lectum, multo minus hispidum, caule complanato, unciam fere integram lato, ex multis nempe caulibus coalitis conflato floribusque mu.to minoribus solito insigne.

G. 106. Myosotis Schrad. *Scorpiurus* Hall. *Myosotidis* Sp. L. et Auct.

Cal. 5-dentatus v. semiquinquefidus. Cor. hypocrateriformis, fauce squamis exiguis clausa. Stam. tubo inclusa, brevissima. Recept. fructus (carpophorum Schrad.) convexum, ultra seminum basin vix productum. Sem. 4 (nuces indehiscentes, 1-5-spermae) nitida, mutica, basi umbilicato-perforata, umbilico punctiformi.

* *Radix perennis. Corolla calyce multo maior, limbo explanato.*

410. Myosotis *palustris* With. — M. perennis, caule inferne patenti-piloso, calycibus 5-dentatis adpresso-setosis corolla multo minoribus. (Sp. 1. Gall. *Myosotis des marais.* Germ. *Vergiss mein nicht.*)

Scorpiurus Hall. Helv. 591. Enum. 520. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 102. Hag. Fl. Basil. 1. p. 168. Clairv. Man. 50. *M. scorpioides* Heg. Fl. Helv. 1. pag. 124. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 80. *Echium scorpioides palustre* C. B. Basil. 75. (In herbario promiscue cum *sylvatica* adest. Cl. Hagenbach.)

With. 225. Poir. Enc. 4. p. 398. *M. scorpioides* Willd. Sp. Pl. 1. p. 746. R. et Sch. Syst. 4. p. 101 et 776. (in add.) Wallr. Sched. 70. *M. scorpioides β palustris* L. Sp. Pl. 188. Smith Brit. 212. δ. *M. perennis α palustris* Dec. Fl. Fr. 2725.

Reichenb. in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. tab. 2. Engl. Bot. 28. tab. 1973. fig. 1. (et 7. tab. 480. fig. nigra.) Sturm Fl. Germ. I. fasc. 5. tab. 2. — Moris. Hist. 3. s. 11. tab. 31. fig. 4. Matth. 471. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 511. fig. 2. (*eadem.*) Dalech. Hist. 1343. fig. 1. (*pessima.*)

β flore albo.

Radix horizontalis, fusca, repens, plerumque stolonifera. Caulis adscendens, in fossis inferne procumbens longeque repens et radicans, pentagonus, foliosus, inferne pilis patentibus mollibus villosus, pedalis et fere cubitalis, superne ramosus. Folia sessilia, oblonga, basi attenuata, obtusa, adpresso-setosa, inferne ciliata, trinervia, venulosa, ut tota herba laete virentia. Rami et racemi adpresso-setulosi. Racemi coniugati, aphylli et ebracteati, multiflori, secundi, distichi, iuniores insigniter scorpioidei et dense imbricati, demum recti et laxissimi. Pedunculi per florescentiam calycem fere aequantes, patentes, demum longiores. Calyx campanulatus, adpresso-setosus, vix usque ad quartam tertiamve partem 5-dentatus, dentibus latis, ovato-acutis, nunquam conniventibus. Corolla ante explicationem rosea, florens vividissime cyanea, rarius lactea, umbilico semper aureo insignis, tubo parvo, calycem aequante, limbus multo maior, lobis magnis, rotundatis, integris v. late emarginatis. Stylus calyce brevior intra corollae tubum. Semina laevia, nigra, nitentia, ovata. (D. v.)

Hab. ad fossas, locis palustribus, in pratis humentibus ubique frequentissima. — Fl. Maio – Iulio. ♃.

411. Myosotis *caespitosa* Schulz. — M. perennis, adpresso-setulosa, racemis subfoliosis, pedunculis demum reflexis, calycibus campanulatis semiquinquefidis. (Sp. 2. Gall. *Myosotis gazonnante.*)

Schulz Starg. Suppl. 11. Reichb. in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. tab. 8. — Link Enum. 1532. *M. lingulata* Schulz in Litt. — *M. uliginosa* Schrad. (syn. omnia ex Reichbch.) *M. palustris β pratensis* Wallr. Sched. 71.

β *grandiflora*, corollis calyce multo maioribus, pedunculis brevibus, foliis firmioribus, magis nervosis.

M. laxiflora Rchbch in Sturm Fl. Germ. l. c. tab. 3?

Priori magis quam ulli congeneri affinis, defectu pilorum patentium in caule et ad foliorum marginem, ut et toto habitu plane alieno statim dignoscitur. Radix in planta iuniori et ut videtur annotina, etsi fructifera, mere fibrosa, demum sero autumno transversa et repens deprehenditur. Caules erectiusculi, filiformes, graciles fereque teretes, saepe diffuse ramosi, ut tota herba laete virides et setulis minimis arcte adpressis remotisque instructi. Folia tenera, subpellucida, obsolete trinervia vixque venosa: radicalia reliquis minora, spathulata v. subrotunda, in petiolum brevem attenuata, cito marcescentia: caulina sessilia, obverse lanceolata, angusta. Racemi terminales, rarissime geminati, per maturationem partem saepe dimidiam plantae obtinentes, tuncque laxissimi, plerumque foliolo uno alterove inter pedunculos instructi. Pedunculi fructiferi apice incrassati, patentissimi, reflexi, retorti, plerumque elongati, subinde 5 lineas metientes, in planta β multo breviores. Calyx late campanulatus, patentissimus, semiquinquefidus, lobis lanceolatis. Corollae dilutius quam prioris caeruleae longeque minores; tubus calycinis lobis paulo brevior; limbus explanatus; lobi integri aut subemarginati. Semina submarginata. (D. v.)

Hab. ad fossas inundatas rarius. — α et β in pagulo *Promenthoud* prope *Nevidunum* copiose. Amiciss. Monnard annis 1822 et 1823. — Fl. per totam aestatem. ♃.

Obs. In *M. palustri* illae setulae, omnes nostrae plantae partes obsidentes, inter pilos caulis omnino desunt, et, me quidem iudice, solidioris notae characterem praebent. Planta β corollis multo maioribus aliisque notis intermedia est, sed utique ad *caespitosam* pertinet.

412. Myosotis *alpestris* Schmidt. — M. caule patenti-villoso, foliis lanceolatis, calycibus subquinquepartitis adpresso-pilosis margine argenteis, setulis

baseos curvatis hamulosis. (Sp. 3. Gall. *Myosotis alpestre.*)

Scorpiurus Hall. Enum. 520. n. 2. var. B.? Abr. Thom. in Mur. Bot. Val. 19, 27 et 80. Heg. Fl. Helv. 2. p. 405. in app.

α caule racemisque abbreviatis, calycibus argenteo-tomentosis.

Schmidt Bohem. 3. pag. 26. R. et Sch. Syst. 4. p. 103. Willd. Enum. H. B. 175. Rchbch in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. Poir. Enc. Suppl. 4. pag. 44. Bert. Amoen. Ital. 340. (excl. syn. Ehrh. Hoffm. et Pers. ad *sylvaticam* spectantibus.) *M. perennis γ alpestris* Dec. Fl. Fr. 2725. *M. perennis β pyrenaica*? Lois. Fl. Gall. 104. *M. alpina?* Lapeyr. Hist. abbr. 85.

Rchbch l. c. tab. 5. *M. rupicola* Smith in Engl. Bot. 36. tab. 2559. (nisi forte ad priorem spectat. Convenit quidem cum nostra racemis abbreviatis, sed differt foliis radicalibus longissime petiolatis et pilis calycinis plerisque erectis.)

Schleich. rar. exs. cent. . . . . n. 201. Thom. exs. Hoppe exs. cent. 2. *M. perennis alpestris* Ser. Alp. exs. cent. 5. n. 456.

αβ exscapa. — *M. perennis δ exscapa* Dec. l. c.

β elatior, caule pedali, calycibus cano-pubescentibns.

M. suaveolens W. et K. ined. (non R. Brown.) Willd. Enum. H. B. 176. R. et Sch. Syst. 4. p. 102. Rchbch in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 43. tab. 9. *M. odorata* Poir. Enc. Suppl. 4. pag. 44. *M. alpina*? Lap. Hist. Pyr. 85. (Huc citant R. et Sch. ex specim. fide; sed potius ad *alpestrem* spectare videtur.)

Radix parva, obliqua, perennis, longe fibrosa. Caulis 2-uncialis, raro semipedalis, crassiusculus, obtuse pentagonus, pilis longis patentibus curvatis copiose villosus. Folia laete virentia, mollia, vix tuberculata, pubescentia, praesertim basin versus longe ciliata, nervis lateralibus superne fere evanescentibus: radicalia spathulata v. subrotunda, brevius petiolata: caulina subamplexicaulia, latiuscula, spathulata, obovata, ovata v. ovato-lanceolata, fere omnia obtusa. Racemi terminales, coniugati, unus alterve

axillaris, solitarius, omnes abbreviati, 10-12-flori; floribus magnis, elegantissimis, inodoris, pluribus simul explicatis. Pedunculi fructiferi calyce vix longiores, erecti, demum fere patentes. Calyx subquinquepartitus, laciniis subinaequalibus, lanceolatis, acutis, post florescentiam patentibus, demum arcte conniventibus, praecipue ad marginem argenteo-tomentosis, setis erectis, calycis basin versus tamen patentibus, curvatis et apice plus minus hamulosis. Corolla magna, pulcherrime cyanea; lobis subrotundis, integris, subinde tamen insigniter emarginatis, margine inferiore et ad plicas albis. Squamae ad umbilicum aureae. (D. v.)

β. Radicem „fuscam, perennem, sublignosam" Reichenbach, non vidi. Caulis erectus, pentagonus, pilis brevibus patentibus varie curvatis villosus, trientalis, dodrantalis, in omnibus, quae vidi, speciminibus simplex, superne nudus, apice bifidus. Folia laetiuscule virentia, pilis brevibus e basi tuberculata rigidiusculis obsita, longe ciliata: radicalia et caulina ima elliptica, in longum petiolum decurrentia: reliqua sessilia, lanceolata vel ovato-lanceolata, plerumque acuta. Racemi 15-20-flori, terminales coniugati, aphylli, per maturationem elongati („axillaris ad superiora folia subinde unus alterve solitarius" Reichenbach: in meis nulli). Pedunculi fructiferi calycem vix aequantes (quandoque tamen, ut in icone citata, eo fere duplo longiores), subpatenti-pubescentes, erectiusculi. Flores „odorati" Auctores. Calyx fere usque ad basin quinquepartitus, segmentis subaequalibus, lineari-lanceolatis, acutis, setis argenteis erectis, ad imum calycem curvato-adscendentibus, quandoque in hamulum desinentibus. Corolla calyce duplo maior, vivide cyanea, ad umbilicum albo stellulata. Semina ovato-acuta, brevia, obscurius marginata, nitida, nigra. (D. s.)

Hab. in Alpium pratis siccis frequens, etiam in summo M. *Dolaz.* *β* in M. *Verreaux* et *Col de Jaman*: supra *Ste. Croix* in pago *Vaudensi.* Cl. Reynier. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

413. Myosotis *sylvatica* Ehrh. — M. caule foliisque patenti-villosis, racemis elongatis, calycibus subquinquepartitis irregularibus patenti-pilosis, setulis baseos recurvis hamulosis. (Sp. 4. Gall. *Myosotis des forêts.*)

Scorpiurus Hall. Helv. 591. β. Enum. 520. n. 2. var. C. Sut. Fl. Helv. 1. p. 102. Heg. 2. p. 365. in app. Hag. Fl. Basil. 1. p. 168. Mur. Bot. Val. 80. *Lithospermum arvense maius* I. I. Scheuchz. It. Alp. 2. p. 37.

Ehrh. Herb. 31. R. et Sch. Syst. 4. pag. 102. Wallr. Sched. 72. Rchbch in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. Hoffm. Fl. Germ. I. p. 61. *M. montana* Bieb. Cauc. Suppl. 116. n. 302. (excl. syn. Willd. et Hoppe). *M. perennis β sylvatica* Dec. Fl. Fr. 2725. *M. arvensis β? sylvatica* Pers. Syn. 1. p. 156. *M. scorpioides γ* Smith Brit. 212.

Rchbach l. c. tab. 6. (pedunculi magis quam in nostris elongati). *M. scorpioides* Fl. Dan. tab. 583. fig. sinistra. — Dill. in Ray Syn. 3. p. 229. tab. 9. f. 2.

Schleich. rar. exs. cent. . . . . n. 18. Thom. exs. *M. perennis* B *sylvatica* Ser. exs.

β *humilis*, „2-4-uncialis, caespitosa, caule pilis patentibus canescenti-villoso" Hag. l. c.

γ flore albo, foliis minus villosis, saturate virentibus. *M. suaveolens* Schleich. cat. 1821. (non Kit.)

Radix transversa, repens, fusca, lignescens, subinde caules distantes protrudens. Caules saepius ex una radice uno plures, semipedales, pedales et altiores, pilis copiosis patulis villosi, pentagoni, saepe ramosi. Folia saturate et triste virentia, tuberculata, setoso-pubescentia, longe ciliata, plus minus evidenter trinervia: radicalia petiolata, obovata v. spathulata, obtusa: caulina erecto-patentia, subamplexicaulia, oblonga, lingulata, ovato-lanceolata v. lanceolata, modo acuta, modo obtusa. Racemi axillares et terminales, illi solitarii, hi coniugati, 15-20-flori, demum praelongi, setulis brevibus, subexstantibus, inter pedunculos adpressis. Pedunculi filiformes, erecto-patentes, fructiferi in nostris calyce ple-

rumque vix longiores v. breviores. Calyces hiantes, griseo-tomentosi, subquinquepartiti, irregulares, segmentis fere linearibus, acutis, (in planta β latioribus, lanceolatis), pilis fere omnibus exstantibus, summis solis strictis, imis copiosis, recurvo-deflexis, apice uncinatis. Corolla pulchre cyanea, minor quam priorum, sed multo maior quam in speciebus annuis, tubo calycem subaequante, limbo explanato, maiori, lobis subrotundis, integris. Semina parva, ovata, marginata, nitida, atro-grisea. (D. v.)

Hab. in sylvaticis montosis frequens. — *Bernae* ad sepes vulgatissima. Haller. Circa *St.-Cergues*, in M. *W'uarne*, prope *Dolaz* ubique. Rev. Ducros et amiciss. Monnard. β in glareosis ad *Birsam*. Cl. Hagenbach. γ in montanis vallis *Bagnes* (planta foliis magnis, saturate sed pulchre virentibus corollisque niveis conspicua). Cl. Schleicher. — Fl. Maio et Iunio. ♃. (Sic consentientibus auctoribus nostra. Biennem suam esse adserit Cl. Wallroth.)

Obs. Species a prioribus, ut videtur, omnino diversa, setarum calycinarum indole ad *Myosotides* annuas accedit; sed facillime radice valida, perenni et praecipue corollis maioribus explanatis statim dignoscitur.

** *Radix annua. Corolla parva, limbo concaviusculo.*

414. Myosotis *arvensis* Roth. — M. pedunculis calyce fructifero clauso demum longioribus, stylo brevissimo. (Sp. 5. Gall. *Myosotis des champs.*)

Scorpiurus Hall. Helv. 590. Enum. 519. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 102. Heg. 1. p. 124. et 2. p. 406. (in app.) Hag. Fl. Basil. 1. p. 169. Clairv. Man. 51. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 79. *Echium scorpioides arvense* C. B. Basil. 75.

Roth Germ. 1. pag. 87. et 2. pag. 747. Willd. Sp. Pl. 1. p. 747. R. et Sch. Syst. 4. p. 103. (excl. syn. Sibth. et Engl. Bot.). Poir. Enc. 4. p. 599. Wallr. Sched. 70. *M. intermedia* (Link) Rchbch in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. *M. annua* (Moench) Dec. Fl. Fr. 2724. *M. scorpioides α arvensis* L. Sp. Pl. 188.

Fl. Dan. tab. 583. fig. dext. Bull. Herb. tab. 355. fig. b. Rchbch l. c. tab. 13. Tabern. Kräuterb. 511. fig. 1. Dod. Pempt. 72.

? *β minima*, digitalis, stricta, vernalis, simpliciuscula, pedunculis plerisque brevibus: imis elongatis. *M. arenaria* (Schrad.?) Schleich. in litt. — Plantam nonnisi siccam vidi, ut nesciam, an calyces eius clausi aut apice hiantes sint. Utique sedis incertae.

Radix gracilis, plerumque obliqua, fibrosa, „annua" AUCTORES „biennis" REICHENBACH; mihi etiam talis visa est; sed planta β certe annua. Caules adscendentes v. erectiusculi, obtuse pentagoni, pilis patentibus copiose villosi, rarius simplices, plerumque ramosi, subinde ramosissimi valdeque caespitosi (eiusmodi specimina sub *M. intermedia* cat. 1821. misit Cl. SCHLEICHER), modo humiles, modo pedales et fere cubitales. Folia griseo-virentia, pilis patentibus villosa, molliuscula, succulenta: radicalia petiolata: caulina oblonga, obverse lanceolata, basin versus plerumque attenuata: summa ovato-lanceolata: omnia obtusa, rarissime acutiuscula. Racemi multiflori, subadpresso-pilosi, aphylli, erecti, demum plus minus elongati laxissimique, terminales saepe gemini. Pedunculi subpatentes, calyce fructifero ut plurimum tandem multo longiores. Calyx ovatus, ut in sequentibus semiquinquefidus et setis rigidis numerosissimis undique hispidus: superioribus nempe erectis, reliquis omnibus insigniter recurvis, apiceque uncinatis; laciniae lineares v. lanceolatae, inaequales, plerumque acute trinerviae, per maturationem conniventes et calycem claudentes. Corolla ante explicationem rosea vel lilacina, florens laete azurea, parva, tubo calycem vix aequante, albido, limbo concaviusculo, lobis obtusis, integris, umbilico squamulisque aureis. Stylus brevissimus. (D. v.)

Hab. in agris, vineis, locis ruderatis et ad vias, vulgatissima. β circa *Branson*. Cl. SCHLEICHER. — Fl. Maio-Iul. ⊙. ♂? β fl. Martio. ⊙.

415. MYOSOTIS *collina* Ehrh. — M. pedunculis patulis calyce fructifero hiante brevioribus, stylo brevissimo. (Sp. 6. Gall. *Myosotis des collines.*)

Mur. Bot. Val. 80? (fortasse ad var. β prioris pertinet). *M. arvensis* b collina? Heg. Fl. Helv. 2. pag. 406. in app.

Ehrh. Herb. 51. Hoffm. Fl. Germ. 1. p. 61. Rchbch in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. Poir. Enc. Suppl. 4. p. 41. n. 3. (ut *M. arvensis* var.) *M. arvensis* β R. et Sch. Syst. 4. p. 104. *M. annua* β *collina* Dec. Fl. Fr. 1724. *M. scorpioides* α *arvensis* Smith Brit. 212.

Rchbch l. c. tab. 11. Bull. Herb. tab. 355. fig. α. *M. arvensis* (Sibth. excl. plur. syn.) Smith in Engl. Bot. 36. tab. 2558. (bene; calycibus omnibus apice hiantibus tum a nostra *arvensi*, tum a *M. arvensi* Rchbch diversissima.)

Schl. rar. exs. cent. . . . . n. 21. *M. arvensis* b *collina* Thom. exs. *M. annua collina* Ser. exs. *M. filiformis* Schl. catal. 1821. (Haec paulo robustior, magis hirsuta, pedunculis erectis, sicca vix a vulgari differre videtur. Sed quomodo calyces fructiferi in planta recenti nec inter chartam compressa sese habeant, neutiquam diiudicari potest.)

? β *stricta*, simpliciuscula, minor, racemo praelongo, demum stricto, pedunculis brevissimis, foliis radicalibus in rosulam congestis, subsessilibus, caulinis paucissimis. (Loci natalis oblitus sum. Fortasse eadem ac var. β nostra prioris.)

Cave, ne plantam hanc cum varietatibus minoribus *M. arvensis*, quae non raro pedunculis brevibus ludit, confundas. Differt: radice graciliori; statura plerumque humiliori; caule minus ramoso, vix dodrantali; ramis diffusis divergentibusve, gracilioribus; racemis elongatis saepeque partem totius plantae maximam obtinentibus, omnibus plerumque solitariis, terminalibus etiam vix unquam vere coniugatis, pedunculis calyce fructifero ut plurimum brevioribus; calycibus fructiferis fere quinquepartitis, segmentis elongatis, linearibus, neutiquam conniventibus, et corollis adhuc minoribus, exiguis, nunquam flavis, amoenissime azureis, umbilico pallide lutescente. Stylus brevissimus. (D. v.)

Hab. locis apricis, in collibus, agris et secus vias. — Fl. Martio-Maio. ☉.

Obs. *M. arvensis* (non auct. neque Smith in Engl. Bot.) Rchbch l. c. fasc. 42. tab. 14 et 15. (quae *M. stricta* [Link.] R. et Sch. Syst. 4. p. 104, et *M. arenaria* Schrad.) in Germaniae arvis arenosis vulgatissima, mihi nunquam obvia fuit, et nescio, an inter patriae limites occurrat. Caules eius simpliciusculi et humiles sunt, racemo stricto praelongo demum breviores, calyces fructiferi approximati, subsessiles, erecti, oblongi, lanceolati, ultra medium 5-fidi, laciniis arcte conniventibus clausi, quibus notis a ceteris *Myosotidibus* annuis abunde discrepat.

416. Myosotis *versicolor* Roth. — M. pedunculis erecto-patentibus calyce brevioribus, stylo elongato. (Sp. 7. Gall. *Myosotis changeante.*)

Scorpiurus Hall. Helv. 590 β. Enum. 519. n. 1. 2. (nisi ad *collinam* spectant; sic) *M. arvensis* β *minor* Sut. Fl. Helv. 1. p. 102. *M. arvensis* β (*Echium maius et hispidius* in herb. bauh.) et γ *versicolor* Hag. Fl. Basil. 1. p. 169. *Echium scorpioides minus*, *flosculis luteis* C. B. Prodr. 119. (auct. celeberr. Hagenbach, qui plantam in herbario bauhiniano vidit. Ceteroquin credidissem, hocce syn. ad *M. luteam* Cav. spectare, cum C. B., qui plantam suam *Monspelio* accepit, flores luteos aureosve, foliaque radicalia longe petiolata dicat.

Roth Germ. 2. p. 222. R. et Sch. Syst. 4. p. 105 et 177. in add. Lehm. Asperif. 93. n. 72. Rchbch l. c. fasc. 42. Smith in Engl. Bot. 56. ad tab. 2558. *M. scorpioides* γ L. Sp. Pl. 189. *M. scorpioides* β Smith Brit. 212.

Rchbch l. c. tab. 12. Engl. Bot. 7. tab. [illegible]. ad sinistram. — Fl. Dan. tab. 583. fig. dextera (*male* Rchbch.)

β *minor*, caule humili, plerumque simplicissimo.

Priori magis quam *arvensi* affinis. Statura variabilis. In Germania caulis trientalis-semipedalis magisque ramosus reperitur: apud nos in var. α pedalis cubitalisque, adscendens, gracilis, parum foliosus, ramis erecto-patentibus vel omnino erectis. Folia omnia sessilia, scabra, hispida, laetius virentia, pilis longis albis ciliata: radicalia parva, in rosulam congesta: caulina oblonga, lineari-lanceolata,

acuta. Racemi aphylli, adpresse setulosi, caulis ramorumque demum partem longe maximam efficientes, apice scorpioides. Pedunculi erectiusculi, calyce semper breviores. Calyx tubo campanulato, setulis eximie recurvis, apice uncinulatis, numerosis hispido, laciniis tubo longioribus, erectis et conniventibus, lanceolato-linearibus, trinerviis, arrecto-setosis. Corolla maior quam prioris, incipiente anthesi flava, umbilico croceo, demum laete azurea et circulo puniceo centrali ornata. Stylus fere capillaris, in planta sicca rutilus, paulo post corollam deciduus, laciniis calycinis modo paulo brevior, modo omnino super eas exsertus. (D. v.)

Hab. in agris lapidosis locisque macilentis, rarior. *Arvensem* suam β, quae omnino cum planta mea α convenire videtur, ut et γ („humiliorem, caespitosam, ramosissimam, ramis flexuosis"), quae nostra β est, circa *Basileam* legit Cl. HAGENBACH. Specimina prope *Bière* et *Echallens* lecta mecum communicavit Cl. REYNIER. α et β circa *Ballens*. Amiciss. ENDRES. — Fl. Máio-Iul. ⨀.

OBS. Cl. V. SMITH, LEHMANN et plerique auctores ad *M. versicolorem* trahunt *collinam* Ehrh. et Hoffm. l. c. Ego Cl. REICHENBACHII, qui *M. versicoloris* et *collinae* characteres omnium primum rite determinavit, in citandis synonymis auctoritatem secutus sum. — Quid sit *M. collina* Wallr. Sched. 79. non intelligo.

G. 107. ERITRICHIUM Schrad. — *Scorpiuri* Sp. Hall. *Myosotidis* Sp. Willd. et auct.

Cal. 5-partitus. Cor. hypocrateriformis, fauce squamulis clausa. Stam. inclusa, tubo inserta. Recept. fructus (carpophorum) „conicum" SCHRADER. Nuces triquetrae, lateraliter receptaculo adfixae, laeves, sine nitore, dorso carinato, mutico, facie concava, ad angulos aculeis hispidis, uniseriatis instructa. Umbilicus punctiformis.

417. ERITRICHIUM *nanum* Schrad. — (Gall. *Eritric nain*,)

Scorpiurus Hall. Helv. 592. Enum. 520. n. 2. B? I. I. Scheuchz. Alp. It. 2. p. 157? *Myosotis nana* Sut. Fl.

Helv. 1. p. 102. Heg. 1. p. 124. Clairv. Man. 50. Mur. Bot. Val. 80.

M. nana Vill. Delph. 2. p. 259. Prosp. p. 21. All. Pedem. n. 189. Willd. Sp. Pl. 1. p. 747. Poir. Enc. 4. p. 402. R. et Sch. Syst. 4. p. 106. Dec. Fl. Fr. 2726.

M. nana Vill. Delph. l. c. tab. 13. (*rudis*). Rchbch in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 42. tab. 1. — *M. terglovensis* Hacq. Alp. Carn. 12. tab. 2. fig. 6.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Herba dense caespitosa, humilis, vix unquam trientalis, pilis sericeis mollibusque affatim tecta. Radix nigra, fere lignosa. Folia oblonga, sessilia, obtusiuscula: radicalia in rosulam densam elongatamque disposita, infima persistentia, demum post emarcescentiam tuberculata, glandulis nempe ovatis, piliferis. Cauliculi 1-2-unciales, teretes, foliis lineari-lingulatis instructi, plerumque simplicissimi. Racemus spicatus, valde pauciflorus, ut plurimum unicus, bracteis parvis, cum laciniis calycinis facile confundendis. Flores subsessiles, plerique axillares, pulcherrimi, duplo fere maiores quam *M. palustris.* Calyx 5-partitus, laciniis subulatis, sericeo-tomentosis, erectis, minus conniventibus nec unquam patulis reflexisve. Corolla cyanea, colore vividissimo, etiam diu post exsiccationem persistente; squamae aureae, nitentes. Stylus saepe persistens, stigmate capitato. Semina triquetra, laevia, angulo dorsali integerrimo, obtusiusculo, aculeis marginalibus basi connatis hispidulis. (D. v.)

Planta rarissima, vix nisi iugi Alpium *valesiacarum* australis incola. Hab. in summis montibus, semper solo granitico, plerumque in vicinia molium glacialium. In Alpibus vallis *D. Nicolai* supra *Zermatten.* In M. *Sempronio.* Supra *Saas*, in M. *Moro.* In M. *Furca di Bosco* pagi *Ticinensis.* Seminibus, pilorum natura, et caespitibus densis a var. β *Myosotidis alpestris* caute distinguenda. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

G. 108. ECHINOSPERMUM Sw. Lehm. *Rochelia* R. et Sch. *Cynoglossi* Sp. Hall. Wallr. *Myosotidis* Sp. L. auct.

Cal. 5-partitus. Cor. hypocrateriformis, fauce squamis clausa. Stylus brevissimus, stigmate capitato. Rec. fructus pyramidato-columnare, basi dilatatum, 4-lobum, nucibus brevius. Nuces lateraliter columnae adfixae, erectae, oblongae, triquetrae, muricatae, ad angulos aculeatae: aculeis apice glochidiatis. Umbilicus oblongus, linearis.

418. ECHINOSPERMUM *Lappula* Lehm. — Ech. foliis lineari-lanceolatis adpresso-pilosis ciliatis, pedunculis erectis, aculeis fructus marginalibus biseriatis. (Sp. 1. Gall. *Echinosperme Bardane.*)

Cynoglossum Hall. Helv. 589. Enum. 521. n. 1. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 54. *Myosotis Lappula* Sut. Fl. Helv. 1. p. 103. Heg. 1. p. 124. Clairv. Man. 51. Wahlenb. Helv. 32. Mur. Bot. Val. 79.

Lehm. Asperif. 121. *Rochelia Lappula* R. et Sch. Syst. 4. p. 109. *M. Lappula* L. Sp. Pl. 189. Willd. Sp. Pl. 1. p. 749. Poir. Enc. 4. p. 400. Dec. Fl. Fr. 2727. Bieb. Cauc. n. 305. Vill. Delph. 2. p. 460. *Cynoglossum Lappula* Wallr. Sched. 77.

M. Lappula Lam. Ill. tab. 91. Fl. Dan. tab. 692. — Moris. Hist. s. 9. tab. 30. fig. 10. Tabern. Kräuterb. 938. fig. 2. Clus. Hist. 2. p. 163. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 600. f. 1. (*pessima*). Barrel. Ic. 1246?

Schleich. Thom. Ser. exs.

β squarrosa, ramis subdivaricatis, corollae tubo calycem non aequante, fructus aculeis magis squarrosis, tuberculis facierum maioribus et subinde in aculeolos degenerantibus.

Lehm. l. c. *β Ech. squarrosum* Rchbch Syll. 61.

Radix annua, gracilis. Caulis pedalis, cubitalis, subangulosus, durus, setis patentibus hispidiusculus, superne ramosus, ramis floriferis plerumque ere-

ctis fastigiatisque. Folia sessilia, elongata, lineari-lanceolata, obtusiuscula, setulis rigidis adpressis conspersa, pilis patentibus ciliata, subopaca, ut fere avenia esse videantur, uninervia. Racemi paniculato-fastigiati, laxi, foliolosi, multiflori, rectiusculi, apice familiae more subrevoluti. Flores laterales, cum foliolis s. bracteis hispidis lanceolatis vage alternantes, pedunculis etiam fructiferis erectis calyceque brevioribus. Calyx 5-partitus, hispidus, laciniis anguste lanceolatis, subinaequalibus, per anthesin erectis, demum patulis, fructu tandem multo longioribus. Corolla parva, calyce tamen duplo maior, cyanea, fauce luteola v. albida, limbo concavo. Nuces grandiusculae, ex luteo virentes, triquetrae, faciebus tuberculatis, aculeis marginalibus in duplicem seriem dispositis, basi liberis, linearibus, hamo duplici retroflexo brevissime terminatis. (D. v.)

Hab. in planitiei locis incultis, hinc inde. In *Valesia*, apud *Aquileienses*, *Lausannae* et *Vivisci*. *Scaphusiae*. *Altorfi*. In *Rhaetia* et *Transalpinis*. *Genevae*. In Helvetiae orientalis planitie vulgatissimum. Cl. WAHLENBERG. *Basileae* tamen frustra quaesitum. Cl. HAGENBACH. *Neviduni* rarius nec nuper repertum. *β Genevae, au bois de la Bâtie*. — Fl. aestate. ⊙.

419. ECHINOSPERMUM *deflexum* Sw. — Ech. foliis lanceolatis ellipticisve, pedunculis demum arcuato-reflexis, aculeis fructus uniseriatis filiformibus basi connexis. (Sp. 2. Gall. *Echinosperme à fruits réfléchis.*)

Ech. deflexum (Sw.) Lehm. Asperif. 120. *Rochelia deflexa* R. et Sch. Syst. 4. p. 109. *Myosotis deflexa* Wahlenb. Lapp. p. 55. Act. Holm. 1810. p. 113. tab. 1. et Carpath. p. 48.

Schleich. in Litt. *Ech. patulum* (non Lehm.) in cat. 1821. *Myosotis squarrosa* (neque Retz. neque Bieb.) Schleich. Thom. exs.

α *parviflorum*, corollis vix maioribus quam in *M. collina*.

β *grandiflorum*, corolla colore, forma et magnitudine florem *M. palustris* aemulante.

Radix biennis. Caulis teretiusculus, erectus, pilis patentibus longis (nonnunquam deficientibus) villosus, pedalis v. longior, plerumque valde ramosus, ramis racemiferis, gracilibus, patulis. Folia laete virentia, parum scabra, adpresse setulosa, ciliata, venosa, fere e basi 3-nervia, tenuia et semipellucida: radicalia petiolata, ovata: caulina variabilia, modo sessilia, modo in petiolum brevissimum abrupte desinentia, saepe lanceolata, acutiuscula v. obtusa, saepe ovato-lanceolata, quin imo breviter elliptica v. ovalia. Racemi demum laxissimi et maximam ramorum partem obtinentes, foliosi; foliola s. bracteae (in nostris) pedunculis multo longiora, non minus quam caetera folia variabilia; pedunculi adpresse setulosi, per anthesin erecti, fructiferi 2-4 lineas longi, filiformes, divaricati v. arcuato-retorti, calyce multo longiores. Flores modo exigui, modo grandes, laterales, bracteis oppositi, aut saepius cum eis alterni. Calyx primum fere erectus, 5-partitus, segmentis demum reflexis, laete virentibus, anguste lanceolatis, ovalibus v. obovatis, ciliatis, fructu brevioribus. Cor. in α cyanea, colore post exsiccationem brevi evanido, exigua et *Lappulae* longe minor, calycem vix superans, in β corollam *M. palustris* magnitudine et splendido durabilique colore referens, calyce multoties maior. Fructus ovatus v. pyramidatus. Nuces virides, arcte cohaerentes, triquetrae, faciebus omnino glabris, sed eleganter muricatis, ad angulos margine proprio instructae; aculei unius ordinis ex eo margine provenientes, basi dilatati, superne setacei, longi et fere ut in priori hamati. (D. s.)

In valle *D. Nicolai* ab amiciss. Em. Thomas anno 1815 detecta est. — In sylva quadam ad rupium pedem supra *Lax* in decuria *Gomsensi*. Cl. Schleicher. In valle *Rheni* posterioris inter *Tamins* et *Thusis*. Cl. F. Mayer et Al. Braun in Bot. Zeit. 1823. n. 4. p. 55.

Obs. Planta summopere polymorpha et sub antheseos initio sibi demum per maturationem adeo *dissimilis*, ut plantam meam iam satis provectam, cum specimine boreali racemis iunioribus,

brevissimis, insigniter revolutis ac fere ebracteatis instructo, quod mecum humanissime communicavit Cl. Wahlenberg, attente collatam diu pro diversa specie habuerim. Sed cum semina seorsim adservata atque simul cum planta florente mihi a viro clarissimo suppeditata, neutiquam differant, et praeterea stirps haecce valesiaca habitu foliorum calycisque forma, nec non corollae magnitudine mirifice ludat, nunc nullus dubito, quin revera ad *M. deflexam*, quam Wahlenbergius primus omnium in regionibus arcticis detexit determinavitque, atque iterum in montibus carpathicis observavit, pertineat. Specimina ad pedem *M. Schneeberg* lecta, quae D. Wiest ad amiciss. Endres misit, nostris multo robustiora, asperiora ramosissimaque sunt; ceterum ad var. parvifloram et quidem foliis calycibusque lanceolatis gaudentem spectant. *Ech. patulum* (*M. squarrosa* Bieb. non Retz.) ob fructus aculeos unius seriei quodammodo ad *Ech. deflexum* accedens, primo intuitu pedunculis brevissimis semper erectis facillime dignoscitur.

G. 109. Cynoglossum L. gen. 183. Hall. Juss. 131. Gaertn. tab. 67. Tourn. tab. 57.

Cal. 5-partitus. Cor. infundibuliformis, fauce squamis prominulis clausa. Recept. fructus elevatum, pyramidale, (in nostris) nucibus multo longius, superne obelisciforme, stylo brevissimo terminatum. Nuces receptaculo lateraliter adfixae, depressae, fere horizontales, oblongae, convexiusculae, undique aculeolis glochidiatis sparsis exasperatae. Sem. intra putamen liberum. Umbilicus imperforatus, ovato-oblongus.

420. Cynoglossum *officinale* L. — C. staminibus corolla brevioribus, foliis lato-lanceolatis molliter tomentosis sessilibus. L. (Sp. 1. Gall. *Cynoglosse officinal.*)

Hall. Helv. 587. Enum. 521. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 105. Heg. 1. pag. 126. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 172. Clairv. Man. 52. Mur. Bot. Val. 64. Wahlenb. Helv. 32. *C. maius vulgare* C. B. Basil. 76.

L. Sp. Pl. 192. Willd. Sp. Pl. 1. p. 760. R. et Sch. Syst. 4. p. 74. Lam. Enc. 2. p. 237. Smith Brit. 216. Dec. Fl. Fr. 2736.

Engl. Bot. 13. tab. 921. Chaum. Fl. Méd. 3. tab. 146. Schkuhr Handb. tab. 30. Lam. Illustr. tab. 92. fig. 1.

Sturm Fl. Germ. I. fasc. 9. tab. 7. — Blackw. 249. — Tabern. Kräuterb. 1113. fig. 2. Dod. Pempt. 54. fig. 1 et 2. I. B. Hist. 3. p. 598.

Radix longa, fusiformis, extus nigra. Caulis erectus, ramosus, sesquipedalis, cubitalis, incanus, pubescens. Folia semiamplexicaulia, mollia, nec nisi facie retrorsum asperiuscula, incana, late lanceolata, pilis brevibus mollibusque. Racemi inferne bracteati, erecti, demum elongati, terminales; pedunculi erectiusculi v. arcuato-patuli, breves, demum elongati, incani. Flores supremi conferti: inferiores per maturationem remotiusculi. Calyx 5-partitus, tomentosus, segmentis lanceolatis, oblongis, obtusiusculis. Corolla calyce paulo longior, sordide sanguinea, squamis lobisque obtusissimis. Nuces magnae, virides vel spadiceae, valde compressae, ovatae, facie planiores, a basi usque ad medium liberae, umbilico late ovato, nucis apicem fere attingente, cortice undique aculeato, facile secedente, aculeis brevibus, duplici hamo reflexo terminatis. Sem. viride, complanatum. (D. v.)

Secus vias, locis incultis ruderatisque frequentissimum. — Fl. Maio et Iunio. ♂.

421. Cynoglossum *montanum* Lam. — C. staminibus corolla brevioribus, foliis late lanceolatis lucidis pilosis dorso scabris. (Sp. 2. Gall. *Cynoglosse des montagnes.*)

Hall. Helv. 588. Cat. rar. n. 657. Enum. 522. n. 3. Clairv. Man. 52. *C. sylvaticum* Sut. Fl. Helv. 105. Heg. 1. p. 127. Hag. Fl. Basil. 1. p. 173. Mur. Bot. Val. 64. *C. sempervirens* C. B. Prodr. 119.

Lam. Fl. Fr. 2. p. 277. Enc. 2. p. 237. Pers. Syn. 1. p. 150. Dec. Fl. Fr. 2737. *C. sylvaticum* Jacq. Collect. 2. p. 77. Smith Brit. 216. R. et Sch. Syst. 4. pag. 75. Bert. Amoen. Ital. p. 341. *C. Dioscoridis* Vill. Delph. 2. p. 457. *C. officinale* γ L. Sp. Pl. 193. (auct. Smithio). *C. officinale* β Willd. Sp. Pl. 1. p. 760.

Engl. Bot. 23. tab. 1642. Columnn. Ecphr. tab. 175.

Schleich. Thom. exs.

Priori simile differt colore viridi nec albido pilisque longioribus, sparsis, patulis nec adpressis; odore etiam illius ingrato fere omnino caret. Caulis pilosus, minus foliosus, fistulosus. Folia elongata, acuta, utique sessilia basique semiamplexicaulia, tenuissima, praecipue dorso scabriuscula, venis vix exstantibus (nec tamen, ut perhibet Villarsius, nullis): inferiora petiolata. Racemi iuniores revoluti, nudi. Calyces laete virides, basi pilosi, segmentis ovatis, obtusissimis. Corollae sordide caeruleae, squamis magis exsertis. (D. s.)

In sylvis montanis Helvetiae occidentalis. *Aux Creux du Van* in aditu boreali. *Dans la forêt de la Cheneau*, supra *Aquileiam*. In montibus *neocomensibus*, *à la Combe de la Rancenière*. *Près du moulin du Cul des roches*. *A la Combe Grède*. In M. *Suchet*. Amiciss. Monnard. In M. *Salève*. Cl. Rapin. In flora *basileensi* prope *Rothenfluh* et ante *Cavernam Neunbrunnen*. — Fl. Iunio et Iulio. ♂.

Obs. *C. apenninum* a *montano* differt foliis tomentosis staminibusque exsertis, corollam aequantibus. Hanc speciem in montibus supra *Bex* inventam fuisse Cl. Candollius Fl. Fr. 3. p. 637. monet. A nostratibus autem omnibus eorum regionum investigatoribus sollicitis ibi nunquam observatam, omittere debui. — Syn. Columnae, a Smithio et Hallero ad *montanum* citatum, Candollius *appenino* vindicat. — *C. omphalodes* in pomario quodam *Basileae* nasci fidem facit Hallerus, qui simul negat vere indigenum esse; frequenter in hortis colitur.

G. 110. Asperugo L. gen. 189. Hall. Juss. 131. Tourn. tab. 54.

Cor. campanulato-infundibuliformis, fauce squamulis quinque conniventibus clausa. Cal. floris 5-fidus, irregularis, dentibus lobis intermixtis. Cal. fructus ampliatus, complanatus, quasi diphyllus, lamellis oppositis, sinuatis, palmato-dentatis. Sem. receptaculo fructus columnari lateraliter adfixa, inferne libera.

422. Asperugo *procumbens* L. — Asp. calycibus fructus complanatis. (Gall. *Rapette couchée.*)

Hall. Helv. 606. Enum. 522. Sut. Fl. Helv. 1. p. 107. Heg. 1. p. 130. Clairv. Man. 51. Wahlenb. Helv. 33. Mur. Bot. Val. 54.

L. Sp. Pl. 198. Willd. Sp. Pl. 1. p. 778. R. et Sch. Syst. 4. p. 111. Poir. Enc. 6. p. 69. Smith Brit. 220. Dec. Fl. Fr. 2735. Vill. Delph. 2. p. 461.

Engl. Bot. 10. tab. 661. Schkuhr Handb. tab. 31. Fl. Dan. tab. 552. Lam. Illustr. tab. 54. — Tabern. Kräuterb. 1177. fig. 2. Dod. Pempt. 356. I. B. Hist. 3. p. 601. fig. 2. Dalech. Hist. 1143. fig. 2.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix annua. Caules graciles, longi, diffusi lateque humi decumbentes, aculeati. Folia ovato-oblonga, subsessilia, scabra: superiora plerumque unilateralia tamque approximata, ut fere gemina seu terna esse videantur, ceterum distantia. Flores axillares, exigui, pedunculis brevibus, versus latus folio oppositum reflexis. Corollae violaceae, rarius albae, 5-fidae, tubo brevi; squamae obtusae. Calycis fructuum lamellae maximae, parallelae, planae, reticulatae: altera fere triangularis, acutissima, 7-dentata: altera brevior, cordata, 8-dentata. Semina 4, laevia, rugulosa, compressa, per paria approximata, receptaculo obovato, teretiusculo adfixa. Stylus vix conspicuus, brevissimus, in receptaculo terminalis. (D. v.)

Hab. locis ruderatis, ad vias etc. in Helvetia infrequens. *Aquilejae, à Fontenai; à N. D. du Sex:* prope *balnea Bormiensia!* *Octoduri et prope Branson.* Etiam in Alpibus v. g. ad casas pastoreas supra balnea *Leucensia.* — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

G. 111. Anagallis L. gen. 206. Hall. Juss. 95. Gaertn. tab. 50. Tourn. tab. 59.

Cor. rotata. Caps. circumscissa. Stamina barbata.

423. Anagallis *caerulea* Schreb. — An. foliis sessilibus trinerviis pedunculum subaequantibus, corollis caeruleis. (Sp. 1. Gall. *Mouron bleu.*)

Hall. Helv. 626. Enum. 482. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 217. Heg. 1. pag. 141. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 186. Clairv. Man. 59. Mur. Bot. Val. 51. *An. flore caeruleo* C. B. Basil. p. 74.

Schreb. Spicil. 5. n. 893. R. et Sch. Syst. 4. p. 117. Poir. Enc. 4. p. 33. p. 336. Lam. Fl. Fr. 2. p. 285. Dec. Fl. Fr. 2339. Bieb. Cauc. n. 359. *An. foemina* Vill. Delph. 2. p. 461. *An. arvensis* γ Smith Brit. 230. Bert. Amoen. Ital. 131.

Smith in Engl. Bot. 26. tab. 1823. — Blackw. tab. 274. Fuchs Hist. 19. (*optime*). Matth. 464. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 1092. fig. 3. Camer. Epit. 393. Dod. Pempt. 32. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 369. fig. 2.

Caulis acute quadrangulus, procumbens, humilis, ramosus. Folia ovato-lanceolata, opposita, rarius ternata, obtusiuscula, dorso punctis nigris signata, distincte trinervata. Pedunculi axillares, oppositi, uniflori, folium aequantes, post florescentiam elongati, arcuatim reflexi. Calyx 5-partitus, segmentis triangularibus, acutissimis, margine scariosis. Corolla calyce maior, saturate caerulea, circulo centrali purpureo, rarius alba, lobis crenulatis. Antherae aureae. Stigma capitatum. Capsula generis, lineis decem longitudinalibus, subinde phoeniceis percursa. Semina minuta, hinc concava. (D. v.)

In agris locisque aliis cultis *Valesiae inferioris* pagique *Vaudensis* frequens. *Mülhusae. Tobinii.* Cl. Suter. *Basileae.* Cl. Hagenbach. — Fl. aestate et autumno. ⊙.

Obs. Huius seminibus aviculae impune vescuntur.

424. Anagallis *phoenicea* Lam. — An. foliis sessilibus pedunculo multo brevioribus, corollis phoeniceis. (Sp. 2. Gall. *Mouron rouge.*)

Hall. Helv. 625. Enum. 481. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 217. Heg. 1. p. 141. Hag. Fl. Basil. 1. p. 185. Clairv. Man. 59.

Wahlenb. Helv. 38. Mur. Bot. Val. 51. *An. phoeniceo flore* C. B. Basil. 74.

Lam. Fl. Fr. 2. p. 285. R. et Sch. Syst. 4. p. 116. Poir. Enc. 4. pag. 335. Dec. Fl. Fr. 2340. *An. mas* Vill. Delph. 2. p. 461. *An. arvensis* Bieb. Cauc. 358. *An. arvensis* L. Sp. Pl. 211. Smith Brit. 230. Bert. Amoen. Ital. 131.

Engl. Bot. 8. tab. 529. Fl. Dan. tab. 88. Lam. Illustr. tab. 101. Schkuhr Handb. tab. 36. Sturm Germ. I. fasc. 1. tab. — Blackw. tab. 43. Matth. 464. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 1092. fig. 3. Dod. Pempt. 32. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 369. f. 1.

Caulis brevior minusque ramosus quam prioris, erectiusculus. Folia acutiuscula, nervis lateralibus vix conspicuis. Pedunculi etiam floriferi folio multo longiores. Calycis segmenta lineari-lanceolata, margine angusto, scarioso. Corolla pulcherrime phoenicea, etiam quandoque alba, lobis integriusculis. Utraque species culta ex seminibus orta, colorem servat neque unquam ex phoeniceo ad caeruleum, nec vice versa, transit, ceteri tamen characteres fallaces et inconstantes deprehenduntur. (D. v.)

Similibus locis ubique. — Fl. aestate *). ⊙.

Obs. Semina aviculas necant. — Magnus noster Hallerus inter recentiores primus omnium hancce plantam a sequenti dissociavit: in Nomenclatore tamen omissa est.

425. Anagallis *tenella* L. — An. foliis subrotundis acutiusculis petiolatis, caule repente, stigmate acuto. (Sp. 3. Gall. *Mouron délicat.*)

Sut. Fl. Helv. 2. p. Heg. 1. p. 141. Hag. Fl. Basil. 1. p. 186. Hoepfn. Mag. 4. p. 30.

L. Mant. 335. Willd. Sp. Pl. 1. p. 823. Poir. Enc. 4. p. 337. R. et Sch. Syst. 4. p. 110. Dec. Fl. Fr. 2341.

---

*) Miram sub serum autumnum subit mutationem utraque species 1 et 2. Corolla nempe 5-petala fit, petalis nempe basi liberis nec cum staminibus in hoc statu glabriusculis coalitis. Color floris tunc ex rubello viridis apparet, et petala haec calyce solito maiore multo minora sunt, vel etiam plane deficiunt.

Vill. Delph. 4. p. 462. Smith Brit. 230. — *Lysimachia tenella* L. Sp. Pl. 211.

Engl. Bot. 8. tab. 530. C. B. Prodr. 136. Moris. Hist. 2. p. 567. s. 5. tab. 26. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 371. fig. 2. (*mala*).

Schleich. Thom. exs.

Radix gracillima, annua. Caules filiformes, angulosi, vix nisi inferne ramosi, 4-5-unciales, omnino prostrati. Folia approximata, internodiis breviora, parva, subrotunda, acutiuscula, brevissime petiolata, subopposita. Pedunculi uniflori, axillares, oppositi v. solitarii, omnium longissimi, erecti, post maturationem spiraliter contorti reflexique. Calyx segmentis profundis, subulatis, corolla multo brevioribus. Corolla dilute rosea, venis saturatioribus distincta, lobis erecto-patentibus. Stamina barbata. Stylus persistens, elongatus; stigma lineare. Capsula circumscissa. (D. s.)

In pago *Vaudensi* inter *Lausannam* et *Pennilucum* in pratis humidiusculis, hinc inde. *Lausannae, en Chamblande.* Infra *Chailli* viam regiam versus. Circa *Chaulin* ad parochiam *Montreux.* — Inter *St. Saphorin* et *Viviscum* ad petram humidam, *à l'Est des Gonelles.* Hoepfner l. c. — Primus, ut videtur, invenit Cl. Reynier. — Fl. Iulio et Aug. ⊙.

G. 112. Lysimachia L. gen. 205. Juss. 95. Gaertn. tab. 50. Tourn. tab. 59.

Cor. rotata, 5-fida. Caps. 5-10-valvis, apice dehiscens, globosa, mucronata. Stamina basi coalita.

* *Pedunculi multiflori, racemosi.*

426. Lysimachia *vulgaris* L. — L. paniculata, racemis terminalibus. L. (Sp. 1. Gall. *Lysimaque commune.*)

Hall. Helv. 630. Enum. 480. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 116. Heg. 1. pag. 139. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 181. Clairv.

Man. 59. Wahlenb. Helv. 37. Mur. Bot. Val. 77. *L. lutea maior* etc. C. B. Basil. 70.

L. Sp. Pl. 209. Willd. Sp. Pl. 816. R. et Sch. Syst. 4. pag. 120. Lam. Enc. 3. pag. 570. Dec. Fl. Fr. 2344. Smith Brit. 227.

Engl. Bot. 11. tab. 761. Fl. Dan. tab. 689. Bull. Herb. tab. 347. — Blackw. tab. 278. Matth. 765. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 1237. fig. 1. Dod. Pempt. 84. Chabr. Sciagr. 286. fig. 1.

Radix repens. Caulis strictus, angulosus, tomentoso-hirtus, ramosus, 3-pedalis, bicubitalis. Folia opposita (saepe terna, quaterna vel etiam quina), ovato-lanceolata, marginibus subundulata, facie glabra, dorso subtomentosa. Rami oppositi. Racemi terminales, corymbosi, erecti, bracteati, pedunculis multifloris. Calyx 5-partitus, segmentis stellatim patentibus, triangularibus, acutis, margine rubro perangusto cinctis. Corolla saturate lutea, calyce multo maior, lobis ovato-lanceolatis. Filamenta glabra, basi coalita. Pistillum exsertum. (D. v.)

Locis humidiusculis, in pratis et secus vias frequens; etiam in montanis et subalpinis. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

427. Lysimachia *thyrsiflora* L. — L. racemis axillaribus pedunculatis (aphyllis). L. (Sp. 2. Gall. *Lysimaque thyrsiflore.*)

Hall. Helv. 631. Sut. Fl. Helv. 1. p. 116. Heg. 1. p. 140. Clairv. Man. 59. Hall. fil. Obs. in Roem. Arch. I. part. 2. p. 3. n. 16.

L. Sp. Pl. 209. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 818. R. et Sch. Syst. 4. p. 120. Lam. Enc. 3. p. 571. Dec. Fl. Fr. 2345. Smith Brit. 228.

Engl. Bot. 3. tab. 176. Fl. Dan. tab. 517. Krock. Fl. Sil. 1. p. 37. — Lobel. Ic. 2. p. 263. Clus. Hist. 2. p. 53. I. B. Hist. 2. p. 904. fig. 2. Chabr. Sciagr. 286. fig. 3.

Schleich. Thom. Ser. exs.

β latifolia. Ser. exs.

γ foliis racemisque ternatis.

Radix transversa, repens. Caulis simplex, erectus, quadrangulus, glaber v. superne hirsutus, pedalis, sesquipedalis. Folia opposita, sessilia, lanceolata, dorso pubescentia, sed utrinque, praecipue facie, punctis minutissimis creberrimisque notata, nervis subtus exstantibus rubellis: floralia racemo longiora, inferiora supremaque parva. Pedunculi communes oppositi ad folia medii caulis, axillares, erecti, inferne longe nudi, racemo composito, bracteolato, ovato densoque terminati. Corolla parva, lutea, punctis aurantiacis creberrimis insignita, 5-7-partita, ut numerus staminum valde sit variabilis. Genitalia longe exserta. Filamenta basi libera. (D. s.)

Locis humidis rarissima. Primus omnium in Helvetia plantam elegantem legit vener. I. Gesner prope *Hegnau* in ditione *Tigurina*. Denuo ad oras limosas stagnorum circa *Bernam*, v. g. *im Aeglenmoos* ab amplissimo Haller filio observata est. *β γ Bernae*. Amiciss. Seringe. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

** *Pedunculi uniflori*.

428. Lysimachia *punctata* L. — L. foliis subquaternis subsessilibus, pedunculis axillaribus aggregatis unifloris, corollae segmentis acutis glanduloso-ciliatis. (Sp. 3. *Lysimaque ponctuée*.)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 116. (ex Reichard et Willd.). Heg. 1. p. 140. (ex Sut.)

L. Sp. Pl. 210. Willd. Sp. Pl. 1. p. 819. Enum. H. B. 196. Roem. et Schult. Syst. 4. p. 125. Lam. Enc. 3. p. 572. Scop. Carn. 2. p. 138.

Jacq. Austr. tab. 366. — Clus. Hist. 2. p. 52. fig. 2. Moris. Hist. 5. tab. 10. fig. 15. I. B. Hist. 2. p. 902. fig. 1. Chabr. Sciagr. 286. fig. 1. (*eadem*).

Radix repens, stolonifera. Caulis plerumque cubitalis, erectus et fere strictus, obtuse tetragonus, pilis brevibus, densis, articulatis, apice glandulosis fere tomentosus, totus foliosus, apud nos simplicissimus longaque spica foliosa terminatus. Folia fere

sescuncialia, 9–15 lineas lata, sessilia v. pedicello brevissimo insidentia, inferiora opposita, superiora plerumque terna quaternave, pallide virentia, facie brevissime et remote pubescentia, dorso molliter tomentosa et incana, ovato-lanceolata, integra, apice fusco, calloso, obtusiusculo, dorso punctis nigris v. ferrugineis, crebris minimisque, demum evanescentibus notata. Flores flavi, axillares, foliis breviores, pedunculorum filiformium, tomentosorum, aggregatorum longitudine; calyx corolla duplo brevior, phyllis lineari-lanceolatis, incanis. Corolla quinquepartita, segmentis ovato-lanceolatis, acutis, glandulis minutis, brevissime pedicellatis, ciliatis. Stamina corolla multo breviora, lutea, basi connata. (D. v.)

Hab. locis palustribus, in arundinetis, rarissima. — *Tiguri* in promontorio *Horn*, copiose; anno 1821 a Cl. Reynier inventa. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Pulchra stirps iam a Reichardo et post eum a Cl. Willdenow et Persoon inter Helvetiae cives recensita fuit. Sed locus specialis adhuc ignotus erat, cum celeberr. Reynier, qui floram nostram multis novis thesauris iamiam ditaverat, ius civitatis eius extra omne dubium posuit.

429. Lysimachia *nemorum* L. — L. foliis ovatis acutis, floribus solitariis, caule procumbente, staminibus laevibus. Sm. (Sp. 4. Gall. *Lysimaque des forêts.*)

Hall. Helv. 628. Enum. 481. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 116. Heg. 1. pag. 140. Hag. Fl. Basil. 1. p. 184. Clairv. Man. 59. Wahlenb. Helv. 37. Mur. Bot. Val. 77. *Anagallis lutea nemorum* C. B. Basil.

L. Sp. Pl. 211. Willd. Sp. Pl. 1. p. 820. R. et Sch. Syst. 4. p. 127. Lam. Enc. 3. p. 572. Smith Brit. 228. Dec. Fl. Fr. 2348.

Engl. Bot. 8. tab. 527. Fl. Dan. tab. 174. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 1. tab. 1. — Tabern. Kräuterb. 1092. fig. 4. Clus. Hist. 2. p. 182. fig. 2. Lob. Ic. 466. Dalech. Hist. 1237. fig. 2.

Radix repens. Caules teretes, procumbentes, semipedales, glabri, inferne quandoque radicantes.

Folia opposita, distantia, subaequalia, glabra, ovato-acuta, petiolis vix 2 lineas longis. Pedunculi axillares, oppositi, filiformes, folio vix breviores. Calyx 5-partitus, segmentis distantibus, subulatis, corolla brevioribus. Corolla 5-fida, pallide lutea, lobis ovatis, acutiusculis, denticulatis, tubo intus villoso. Genitalia corolla breviora. Filamenta laevia, basi libera. Capsula subrotunda. (D. v.)

In sylvis nemoribusque praecipue montanis. *Bernae*, im *Bremgarten-Wald*, infra *Wabern*. *Tiguri*. In *Valesia*. In sylvis *Iuranis*, supra *Nevidunum* etc. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

430. Lysimachia *Nummularia* L. — L. foliis subrotundis, floribus solitariis, caule repente, staminibus glandulosis. Sm. (Sp. 5. Gall. *Lysimaque Monnoyère*.)

Hall. Helv. 629. Enum. 481. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 117. Heg. 1. pag. 140. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 185. Clairv. Man. 59. Wahlenb. Helv. 37. Mur. Bot. Val. 77. *Numularia maior lutea* C. B. Basil. 89.

L. Sp. Pl. 211. Willd. Sp. Pl. 1. p. 821. R. et Sch. Syst. 4. p. 128. Lam. Enc. 3. p. 572. Smith Brit. 229. Dec. Fl. Fr. 2347.

Engl. Bot. 8. tab. 528. Fl. Dan. tab. 528. Schkuhr Handb. tab. 36. Fuchs Hist. 401. Matth. 716. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 1261. fig. 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 600. fig. 2. (*optima*). I. B. Hist. 3. p. 371. fig. 1.

Radix repens. Caules prostrati, subradicantes, quadrati, simpliciusculi, pedales et longiores. Folia opposita, sensim sensimque apicem versus minora, subrotunda, petiolis 2 3ve lineas longis. Pedunculi oppositi v. solitarii, folio mox longiores, mox breviores. Calyx 5-partitus, lobis subcordatis, latis, ovato-lanceolatis, acutis. Corolla aurea, magna, lobis ovatis, tubo intus hirsuto. Filamenta basi coalita, pilis glanduliferis brevibusque pubescentia. Capsula globosa. (D. v.)

In umbrosis humidiusculis non rara. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 113. Cyclamen L. gen. 201. Juss. 97. Tourn. tab. 68. *Cyclaminus* Hall.

Cor. rotata, limbo toto reflexo, fauce prominente. Capsula baccam includens. Stigma acutum.

431. Cyclamen *europaeum* L. — C. foliis cordatis denticulatis, corollae collo integerrimo. (Sp. 1. Gall. *Cyclame d'Europe*.)

Hall. Helv. 635. En. 499. n. 1-5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 114. Heg. 1. p. 138. Mur. Bot. Val. 64. Wahlenb. Helv. 37. *C. orbiculatum* Clairv. Man. 59.

L. Sp. Pl. 207. Willd. Sp. Pl. 1. p. 809. R. et Sch. Syst. 4. p. 129. Lam. Enc. 2. p. 232. Dec. Fl. Fr. 2279. Bieb. Cauc. n. 351. et Suppl. p. 135.

Schkuhr Handb. tab. 35. Lam. Illustr. tab. 100. Sturm Germ. I. fasc. 34. tab. 3. — Matth. 444. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 1132. Dod. Pempt. 337. fig. 2. Clus. Hist. 1. p. 264. I. B. Hist. 3. p. 551. fig. 2.

Thom. Schleich. Ser. exs.

Tuber subrotundum, rude, magnitudine pomi mediocris (in Hall. var. γ elongatum), inferne fibras ramosas emittens. Folia omnia radicalia, cordata, orbiculata, repanda, in planta culta toto ambitu crenulata, firma, pulchre nervosa, facie albo maculata, dorso plerumque purpurea, longe petiolata. Scapi uniflori, longiusculi, „germine impregnato foeti spiraliter contorquentur fructumque in terra recondunt." (Smith). Flores pulchri, fabricae peculiaris, sic nutantes, ut apex laciniarum reflexarum coelum spectat, in planta spontanea suaveolentes. Calyx campanulatus, semiquinquefidus, segmentis ovato-lanceolatis, elongatis, tubo hemisphaerico, concavo, brevi, annulo circulari integerrimo. Antherae in rostrum conniventes. (D. v.)

Ad rupes subalpinas et montanas, hinc inde. *A Roche au rocher de la Praisse; à la porte du Sex; Wesenac* et

prope *Wallenstadt*. *Curiae*; ad lacum *Thunensem*. Inter *Baume* et *Cressier*. *Sur le chemin de Linière*. Prope *Nodz*. *Au bois de l'Iter* et alibi in ditione *Neocomensi*. In M. *Sempronio*, *Generoso*. Ad ascensum *Salevae*, supra *Véry*. In M. *Axenberg* supra sacellum *Tellii*. Inter *Thonon* et *Evian* ad sepes secus lacum. — Fl. „Aprili et Maio, atque iterum autumno." M. et K. (Augusto florens supra *Mühlethal* ad lacum *Rivarium* vidi. Sch.) ♃.

432. Cyclamen *hederaefolium* Ait. — C. foliis cordatis angulosis crenulatis, corollae collo decemdentato, laciniis oblongis. (Sp. 2. Gall. *Cyclame à feuilles de lierre*.)

Hall. Enum. 500. n. 4. Hist. 635 ε. Sut. Fl. Helv. 1. p. 115. Heg. Fl. Helv. 1. p. 138.

Act. Hort. Kew. (Ed. 1.) 196. Willd. Sp. Pl. 1. p. 810. R. et Schult. Syst. 4. pag. 130. Poir. Enc. Suppl. 2. pag. 426. (inter sp. dubias). *C. europaeum* Smith Brit. 224.

C. europaeum Engl. Bot. 8. tab. 548. Lob. Ic. 605. Clus. Hist. 1. p. 265. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 553. fig. 3. et 554.

Schleich. Thom. exs.

Tuber vix minus quam prioris, etsi Hallerus plantae suae tuberculum nucis avellanae magnitudine tribuit. Sed plantam helveticam vir summus non viderat. Folia acute nervosa, fere ut in specie vulgari picta, dorso saepe ex rubro violacea, subquinquangularia, cordata, modo oblonga, fere lanceolata et sagittato-hastata, modo subrotunda, lobis plerumque crenato-denticulatis. Flores ante folia nascentes, purpurei v. albi et inferne pulchris maculis violaceis notati, inodori. Corollae laciniae sursum reflexae, elongatae, rarius latiores. Annulus seu corollae collum dentibus decem prominulis insignitum, segmento nempe quovis ad plicaturam concavo, et utrinque in nodum elevatum turgente. (D. v.)

Hab. in montibus *Rhaetiae*. Lobelius l. c. (si modo plantam eandem habuit). Misit etiam Cl. Schleicherus sed loco natali celato. Circa *Roche* et, ni fallor, haud longe a *Rhodani* in *Lemanum* ostiis ab amiciss. Em. Thomas inventum est. Circa

Viviscum lectum mecum communicavit Cl. TARDENT. Loca aridissima petrosaque amat. — Fl. post *europaeum*. ♃.

OBS. In horto Cl. SCHLEICHERI plantam nostram cultam floribus albis, circa faucem purpureis, mense Septembri laete florentem vidi. Suam in statu spontaneo vere, in hortis autem cultam subinde etiam autumno florere testatur SMITHIUS in Engl. Bot. Stirps nostra helvetica autumno, iam delapsis foliis, flores protrudit, et quidem plerumque, antequam erumpant novella folia, quae deinde per hiemem et in sequente vere nascuntur, vigent. Quandoque tamen, monente amicissimo EM. THOMAS, flores novaque folia autumnali tempore simul explicantur. — Aliam speciem neapolitanam mihi suppeditavit amiciss. L. THOMAS, nostrae quidem simillimam, sed tubere triplo v. quadruplo minori, et foliis rotundatis 5-angularibus, lobis integerrimis distinctam. Non male cum fig. 2. Clus. Hist. 1. p. 265. quoad folia convenire videtur. Sed in hac icone petala elongato-linearia, et tubus ipse multo quam in planta neapolitana longior sistuntur. Huius loci esse videtur *C. hederaefolium* Moretti in Biblioth. Ital. 1822. n. 84. p. 343. Nostrum autem cum *C. neapolitano* eiusdem ibidem (*C. hederaefolio β* Bertol.), quamquam ei lacinias corollinas ovato-lanceolatas tribuit, idem esse credo. Ceterum utramque formam ad unam eandemque speciem sub *C. hederaefolio* in Amoen. Ital. amandat sagacissimus BERTOLONIUS. Huic tamen contradicit Cl. MORETTI, qui utramque speciem vivam se ex Italia meridionali retulisse testatur.

G. 114. SOLDANELLA L. gen. 199. Hall. Juss. 97. Gaertn. tab. 183. Tourn. tab. 16.

Cor. campanulata, 5-fida, lobis laciniatis. **Antherae** mucronatae. **Stigma** capitatum. **Caps.** 1-locularis, spiraliter contorta.

433. SOLDANELLA *alpina* L. — S. foliis reniformibus, scapo subtrifloro, stylo corollam inferne sensim attenuatam profunde laciniatam persistentem excedente. (Sp. 1. Gall. *Soldanelle des Alpes*.)

Hall. Helv. 634. Enum. 488 β, γ, δ. Ser. Monogr. in Mus. Helv. 4. p. 83 α. Sut. Fl. Helv. 1. p. 114. Heg. 1. p. 137. Clairv. Man. 60. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 98.

L. Sp. Pl. 206. Willd. Sp. Pl. 1. p. 808 α. Poir. Enc. 7. p. 226. Dec. Fl. Fr. 2377. Vill. Delph. 2. p. 465. *S. montana* Willd. En. II. B. 192. R. et Sch. Syst. 4. p. 132?

Ser. l. c. tab. 9. fig. α, αα, αβ et αγ. Schkuhr Handb.

tab. 33. Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 20. tab. 1. Clus. Hist. 1. p. 308. I. B. Hist. 2. p. 817. Dalech. 1314. fig. 1. (*mala*).

Schleich. Thom. Ser. exs.

Radix fibrosa, profunda. Folia omnia radicalia, longissime petiolata, subcoriaceo-carnosa, facie obiter rugulosa, dorso minutissime punctata, reniformia, orbiculata, obscure lobata, firma, laete virentia, fere unciam lata, paulo breviora. Scapus foliis duplo longior, 2-3-uncialis, erectus, saepius 2-3-florus. Flores pedicellati, nutantes vel erecti, pulchelli. Calyx brevissimus, 5-partitus, segmentis obtusiusculis. Corolla caerulea, 5-fida, lobis 5-7-partito-laciniatis, emarcida in scapo persistens. Stigma exsertum. Antherae griseo-caesiae, conniventes, arista brevi subreflexa terminatae. Capsula elongata, cylindracea, striata, caerulea, apice 10-fida. (D. v.)

In Alpibus frequens. In M. *Dolaz*, *Thoiry* et *Ramlisberg*. — Fl. statim ac diffugere nives. ♃.

Obs. Variat floribus albis. V. I. I. Scheuchz. It. Alp. IV. p. 341. In valle *Piora* ad alterum *Ticini* fontem, ubi I. Gesner eam denuo observavit, an autem ad alpinam aut ad sequentem pertineat, incertum.

434. Soldanella *Clusii* Schmidt. — S. foliis reniformibus subintegerrimis, scapo 1-floro, flore cernuo, corolla decidua basi rotundata campanulata multifida, stylo incluso. (Sp. 2. Gall. *Soldanelle de l'Ecluse*.)

Hall. Enum. 488 *α*. Heg. 1. p. 137. *S. alpina β minor* Ser. Monogr. l. c. 84.

Schmidt Bohem. 1. n. 148. *S. alpina* Willd. Enum. II. B. p. 192. R. et Sch. Syst. 4. p. 132? *S. minima* (non Hoppe Phan. sel. cent. 3.) Hoppe Taschenb. 1805. *S. alpina β Clusii* Pers. Syn. 1. p. 170. *S. alpina β* minor Poir. Enc. 7. p. 226. (Cf. Hoppe in Sturm Germ. I. fasc. 20. obs. ad suam *S. minimam*.)

Ser. Monogr. l. c. fig. *β*, *β*. *S. pusilla* (Baumgarten)

Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 41. tab. 2. (*optima*). Moris. Hist. 2. s. 3. tab. 15. fig. 9. Clus. Hist. 309. (*mala*).

Thom. Schleich. Ser. exs.

β cylindrica, corolla superne dilatata.

Priori simillima, sed praeter florem omnibus partibus minor. Folia plerumque brevius petiolata, vix ultra semunciam lata, exsiccatione supra rugoso-reticulata, dorso punctata. Scapi omnino uniflori, rarissime biflori, flore magno cernuo. Corolla lilacino-caerulea, e lata basi campanulata v. late cylindrica, distincte 5-fida, lobis 5-7-fidis nec profunde laciniatis, antequam marcescat decidua. Stylus corolla longe brevior, ut stigma ne quidem sinus loborum attingat. (D. s.)

In Alpibus neutiquam rara. Eam primus omnium observavit distinxitque *Emanuel Thomas*, patris fratrumque dignus aemulus, ad *Rhodani* fontes, et in valle divi *Nicolai*. In M. *glaronensium* altissimo *Tödi* etc. Cl. Hegetschweiler. — Fl. cum *alpina*. ♃.

Obs. Characteres quidem levioris momenti, sed, ut videtur, satis constantes. *S. minima* Hoppe in Sturm fasc. 20. tab. 2. a nostra foliis orbiculatis, basi neutiquam cordatis, integerrimis, antheris violaceis, et stylo corollam excedente differt. Hucusque nondum apud nos visa.

G. 115. Hottonia L. gen. 203. Hall. Juss. 95. Cor. hypocrateriformis, limbo plano. Stam. corollae lobis opposita. Cor. tubus infra stamina! Stigm. globosum. Caps. 1-locularis.

435. Hottonia *palustris* L. — H. caule multifloro, pedunculis verticillatis. Sm. (Gall. *Hottone des marais*.)

Hall. Helv. 632. Enum. 487. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 115. Heg. 1. p. 139. Hag. Fl. Basil. 1. p. 183. Wahlenb. Helv. 37. *Androsace aquatica* Clairv. Man. 58. *Millefolium aquaticum s. Viola aquatica caule nudo* C. B. Basil. 42.

L. Sp. Pl. 208. Willd. Sp. Pl. 1. p. 812. R. et Sch. Syst. 4.

p. 176. Lam. Enc. 3. p. 137. Smith Brit. 226. Dec. Fl. Fr. 2350.

Engl. Bot. 5. tab. 364. Fl. Dan. tab. 487. Lam. Illustr. tab. 100. Schkuhr Handb. tab. 35. — Matth. 812. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 186. fig. 2. Dod. Pempt. 584. fig. 2 et 3.

Radix luto immersa, repens, multos caespites edens steriles, densissime foliosos, simplices, longos radicantesque. Folia alia submersa, alia natantia, pectinata, pinnulis numerosis approximatis, complanatis, linearibus. Scapi emersi, floriferi nudi, fere pedales, pulchro racemo longo verticillato erectoque terminati. Verticilli numerosi, distantes, pedunculis quaternis, quinis senisve, unifloris, fere uncialibus. Calyx 5-partitus, segmentis linearibus, corollae tubum subaequantibus. Corolla lilacina v. rosea, fauce lutea, limbo magno planoque, lobis late marginatis. Capsula globosa, obscure pentagona. Stigma capitatum. (D. s.)

In paludibus maioribus, rarissime. In vicinia lacuum *Neocomensis*, *Biennensis*, v. g. prope *Aneth. Michelfeldae.* Circa *Bühl* et *Walperswyl.* — Fl. Maio et Iunio ante evolutionem foliorum. ♃.

G. 116. Menyanthes L. gen. 202. Hall. Juss. 98. Gaertn. tab. 114. Tourn. tab. 15.

Cor. infundibuliformis, limbo superne villosissimo! Stylus praelongus. Stigma inaequaliter bifidum. Caps. unilocularis, bivalvis, parietibus ad medium seminiferis.

436. Menyanthes *trifoliata* L. — M. foliis ternatis. Willd. (Gall. *Menyanthe trèfle-d'eau.*)

Hall. Helv. 533. Enum. 487. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 115. Heg. 1. pag. 138. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 182. Clairv. Man. 55. Wahlenb. Helv. 37. Mur. Bot. Val. 79. *Trifolium palustre* C. B. Basil. 92.

L. Sp. Pl. 208. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 811. R. et Sch.

Syst. 4. p. 177. Desrouss. in Enc. 4. p. 92. Dec. Fl. Fr. 2757. Smith Brit. 225.

Engl. Bot. 7. tab. 495. Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 232. Lam. Illustr. tab. 100. fig. 1. Fl. Dan. tab. 54. Schkuhr Handb. tab. 35. Sturm Germ. I. fasc. 8. tab. 4. Bull. tab. 151. — Blackw. tab. 474. Tabern. Kräuterb. 906. fig. 2 et 3. Dod. Pempt. 580 (planta fructifera). Moris. Hist. s. 15. tab. 2. Dalech. Hist. 120. fig. 1 et 2.

Radix repens, longissima, stolonifera; stolones numerosi, hinc inde erumpentes, squamis fuscis apice tecti; foliis 2-3ve alternis, ternatis, petiolis longis, fistulosis; foliola magna, ovato-oblonga, laevia, subrepanda, integra v. denticulata. Scapi axillares, pedales, racemo elegantissimo thyrsiformi terminati. Pedunculi inordinati, longiusculi, uni-v. rarius biflori, basi bracteati. Calyx 5-partitus, segmentis ovatis, obtusiusculis, tubo saltem duplo breviore. Corollae albae v. extus rubellae, limbus 5-fidus, lobis ovato-lanceolatis, acutis, reflexis, pagina superiori fibris longiusculis crispulisque elegantissime barbatis. Antherae exsertae, primum bruneae, deinde flavae, senescentes nigrae et lunulatae. Stigma bifidum, spongiosum. Capsula oblonga. Sapor totius plantae amarissimus. (D. v.)

Planta floribus formosissimis insignis, paludes profundiores amat. *Penniluci;* ad lacus eosdem ac *Hottonia.* Prope *Frienisberg.* In sylva *Bremgarten.* *A Nodz.* Circa *Foully.* In paludibus alpinis v. g. *aux Mosses* supra *Chateau-d'Oex* et ad *Brienzergrat* supra *Sörenberg*, Prope *Duilliers* et *Coinsins*, in agro *Nevidunensi.* In Baronatu *Alto-Saxensi* etc. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

G. 117. VILLARSIA Vent. *Menyanthes* Sp. L. Juss. Gaertn. tab. 114. *Nymphoides* Tourn. tab. 67. *Limnanthemum* Gmel. Act. Petropol. 1769. tab. 17. fig. 2. *Schweykherta* Gmel Fl. Bad. *Waldschmidia* Wigg. Hols.

Cor. rotata, tubo villoso; stylus brevissimus. Stigma bilamellatum, cristatum. Nect.

glandulae 5 ad germinis basin. Caps. uniloculāris, bivalvis (in aquaticis evalvis WILLDENOW; pepo indehiscens RÖHLING, STURM), suturis parietum seminiferis. Sem. biserialia, margine membranaceo ciliato cincta.

437. VILLARSIA *nymphoides* Vent. — V. foliis cordato-orbiculatis natantibus, floribus umbellatis, corollis ciliatis. Vent. (Gall. *Villarsie flottante*).

Hag. Fl. Basil. 1. p. 182. *Menyanthes nymphoides* Heg. Fl. Helv. 2. p. 413. in add.

Vent. Choix. n. 9. p. 2. R. et Schult. Syst. 4. p. 178. Dec. Fl. Fr. 2758. *Menyanthes nymphoides* L. Sp. Pl. 207. Willd. Sp. Pl. 1. p. 810. Enum. H. B. 193. Desrouss. in Lam. Enc. 4. p. 90. Smith Brit. 226.

Engl. Bot. 4. tab. 217. Lam. Illustr. tab. 100. fig. 2. Sturm Fl. Germ. 1. fasc. 13. tab. 4. Fl. Dan. tab. 339. — Tabern. Kräuterb. 1118. fig. 4. Dod. Pempt. 586. Lob. Advers. 258. I. B. Hist. 3. pag. 772. fig. 1 et 2. Dalech. Hist. 1010. f. 1.

Radix repens, in caules praelongos, teretes, crassos, nigro maculatos, sub aquis ramosos, radicantes, longe aphyllos, nec nisi apice foliosos et floriferos producta. Folia opposita, longe petiolata, natantia, coriacea, subrotunda, profunde cordata, auriculis approximato-parallelis, obsolete lobato-repanda, facie laevia, dorso glandulis numerosis punctato-scabra. Flores axillares, subumbellati, pedunculis punctatis, aphyllis, unifloris insidentes. Calyx 5-partitus, laciniis anguste lanceolatis, subcoriaceis, elongatis, post anthesin in tubum conniventibus. Cor. magna, tenerrima, lutea, ciliata, limbo utrinque glabro, tubo intus barbato. Stylus brevissimus, in fructu tamen longiusculus; germen magnum. Caps. magna, ovato-lanceolata, subcompressa, obtusangula, coriacea, bivalvis, unilocularis, polysperma. „Semina biserialia, valvarum commissuris inserta, complanata, ovata,

margine membranaceo ciliatoque cincta." Gaertn. (D. s.)

Rarissima, nec nisi nuper *Michelfeldae* a Cl. HAGENBACHIO inventa. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 118. PRIMULA L. gen. 197. Hall. Juss. 96. Gaertn. tab. 50. Tourn. tab. 47.

Cor. hypocrateriformis, fauce pervia, tubo calycem excedente, plerumque eglanduli. Caps. 1-locul., polysperma, 5-10-valvis, apice dehiscens. Stigma globosum.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Folia herbacea, rugosa, dorso plus minus lanuginoso-tomentosa. Calyx oblongus, ventricoso-tubulosus, prismaticus. Flores lutei, per exsiccationem virides.*

PRIMULA.

1. PR. *acaulis.*
2. PR. *elatior.*
3. PR. *officinalis.*

** *Folia carnosa, glabra, dorso vel margine plus minus farinosa. Flores lutei v. purpurei.*

AURICULA.

I. Calyx brevis, campanulatus.

4. PR. *Auricula.*
5. PR. *marginata.*

II. Calyx oblongus, tubulosus.

6. PR. *farinosa.*
7. PR. *longiflora.*

*** *Folia pilis glandulosis pubescentia ciliatave, laxe crenata. Calyx brevissimus. Flores purpurei vel caerulei.*

ARTHRITICA.

8. PR. *viscosa.*
9. PR. *rhaetica.*

**** *Folia laevigata, integerrima vel antice serrata, aut margine cartilagineo vel glanduloso-pubescente cincta. Cal. oblongus, tubulosus. Flores purpurei.*

VERBASCULUM.

10. PR. *minima.*
11. PR. *integrifolia.*
12. PR. *calycina.*

* *Folia herbacea, rugosa, dorso plus minus lanuginoso-tomentosa. Calyx oblongus, ventricoso-tubulosus, prismaticus. Flores lutei, per exsiccationem virides.*

† PRIMULA.

438. PRIMULA *acaulis* Jacq. — Pr. foliis rugosis dentatis scapos unifloros lanuginosos aequantibus, corollae limbo plano, calycibus acutis. (Sp. 1. Gall. *Primevère grandiflore.*)

Hall. Helv. 608. Enum. 482. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 111. Heg. 1. p. 134. Hag. Fl. Basil. 1. p. 180. *Pr. grandiflora* Mur. Bot. Val. 88. Roesch in Alpin. 2. p. 108. *Pr. breviscapa* Clairv. Man. 58. *Prim. veris flor. ex singularibus* I. B. Hist. 497. (absque ic.)

R. et Sch. Syst. 4. p. 135. Poir. Enc. 5. p. 618. *Pr. grandiflora* Lam. Illustr. n. 1929. Dec. Fl. Fr. 2365. *Pr. vulgaris* Smith Brit. 222. *Pr. sylvestris* Scop. Carn. n. 204. *Pr. veris γ acaulis* L. Sp. Pl. 205. Willd. Sp. Pl. 1. p. 801.

Engl. Bot. 1. tab. 4. Fl. Dan. tab. 194. Sturm Germ. I. fasc. 14. tab. 6. — Tabern. Kräuterb. 701. fig. 1 et 2. Dod. Pempt. 147. fig. 2. (*optima*). Clus. Hist. 1. p. 300. fig. 1. (*eadem*).

Thom. exs. *Pr. grandiflora* Schleich. exs.

β brevistyla, tubi fauce brevissima campanulata. — *Pr. brevistyla* Bast. Ess. 74. Dec. Fl. Fr. Suppl. n. 2365 [a]. — R. et Sch. Syst. 4. p. 134.

Radix descendens, elongata, fibris validis, odore *Anisi*. Folia obovata, basi valde coarctata, subsessilia, insigniter rugosa, dorso margineque lanuginoso-villosa. Pedunculi radicales, numerosi, e centro communi exeuntes basique bracteis oblongis suffulti, folia vix excedentes. Calyx lanuginosus, prismaticus, semiquinquefidus, laciniis lanceolatis, acutis. Corolla maxima generis, fere uncialis, pallide flava, senescens albida, rarius rubella, tubo calycem subaequante, limbo plano, lobis magnis, obcordatis, basi macula lutea notatis. (D. v.)

In pratis, sylvis sepibusque in planitie agri *Vaudensis*, *Valesiae* et *Genevensis* et pagi *Neocomensis*, *Curiae*; circa *Basileam* rarius. β iisdem locis hinc inde, flore lilacino. *Neviduni au pré de la Combe.* — Fl. primo vere imoque etiam saepe per mediam hiemem. ♃.

Obs. Stigma plerumque ad faucem subexsertum, staminibusque longius; non raro tamen in specie nostra antherae ad orificium tubi stigmate incluso longiores deprehenduntur. Planta β, quam amiciss. I. Gay in *Normannia* lectam misit, antheris plerumque neque tamen semper exsertis differt; apud nos etiam haud infrequens occurrit. In ea provincia eadem planta floribus lilacinis variat; haec varietas, etiam brevistyla, in hortis vulgo colitur. In *acauli vulgatiori* faux deprehenditur tubulosa, fereque eiusdem longitudinis ac tubus proprius; in *brevistyla* autem faux brevissima, campanulata, tubo proprio multo brevior. Stamina semper faucis basi inserta. Stylus *acaulis* calyce longior, *brevistylae* calyce brevior. Formae utique constantes videntur, neque tamen satis diversae.

439. Primula *elatior* Jacq. — Pr. foliis rugosis dentatis elongatis scapo umbellifero pubescente brevioribus, corollis limbo plano, calyce acutissimo. (Sp. 2. Gall. *Primevère inodore.*)

Hall. Helv. 609. En. 483. n. 2. Hag. Fl. Basil. 1. p. 180. Mur. Bot. Val. 88. Wahlenb. Helv. 35. *Pr. inodora* Sut. Fl. Helv. 1. p. 111. Heg. 1. p. 134. Clair. Man. 58. *Verbasculum pratense v. sylvaticum inodorum* C. B. Basil. 70.

R. et Sch. Syst. 4. p. 136. Poir. Enc. 5. p. 617. Smith Brit. 223. Dec. Fl. Fr. 2366. *Pr. veris β elatior* L. Sp. Pl. 204. Willd. Sp. Pl. 1. p. 801 *α*.

Engl. Bot. 8. tab. 513. (*longistyla*). Sturm Germ. I. fasc. 14. tab. 5. Fl. Dan. tab. 434. — Matth. 802. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 700. fig. 3. Dod. Pempt. 147. fig. 1. Clus. Hist. 1. pag. 301. fig. 1. (*optima*). I. B. Hist. 3. p. 496. fig. 2.

β *brevistyla.*

γ *monstrosa.*

Folia elongata, evidentius petiolata. Scapi pauci, glabriusculi s. pubescentes, foliis longiores, umbella multiflora terminati; floribus minoribus, extimis nutantibus; involucris lanceolato-subulatis, brevi-

bus. Calyx glabriusculus, tubo corollae plerumque multo brevior, segmentis lanceolatis acutissimis. Corolla lutea, etiam maculata, saepe duplo minor quam prioris. (D. v.)

In Helvetia fere ubique vulgatissima; apud nos tamen locis planitiei opacis rarius occurrit. In M. *Iura* frequens. Amiciss. Roesch eam in *Rhaetia* frustra quaesivit. *Lausannae au bois de Sauvabelin* cum priori affatim. — Fl. primo vere. ♃.

Obs. Priori utique nimis affinis, ut in quibusdam speciminibus characteres diagnostici fere omnino evanescant. Sic subinde in una eademque planta scapi nonnulli uniflori foliisque breviores simul cum scapo elatiori et umbellifero occurrunt. Plantae α et β quoad tubi collum, in *brevistyla* hemisphaericum, in *longistyla* oblongum tubulosumque, omnino ut in priori sese habent. Var. γ in prato pagi *Trélex* supra *Nevidunum* tempore autumnali inveni. Huic calyces maxime ampliati, campanulati, lobis grandibus, pulchre venosis, ovatis, obtusis, mucronulatis. Corolla minima intra calycis fundum latens, tubulosa, staminibus exsertis.

440. Primula *officinalis* Jacq. — Pr. foliis rugosis dentatis scapo subpubescente brevioribus, corollis limbo concavo, calyce inflato obtuso. (Sp. 3. Gall. *Primevère odorante.*)

Hall. Helv. 610. Enum. 483. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 111. Heg. 1. p. 134. Mur. Bot. Val. 88. Clairv. Man. 58. *Pr. veris* Hag. Fl. Basil. 1. p. 179. Wahlenb. Helv. 35. Roesch l. c. p. 169. *Verbasculum pratense odoratum* C. B. Basil. 70.

Poir. Enc. 5. p. 616. Dec. Fl. Fr. 2367. *Pr. veris* Willd. Sp. Pl. 1. p. 800. R. et Sch. Syst. 4. p. 134. Smith Brit. 223. *Pr. veris α officinalis* L. Sp. Pl. 204.

Engl. Bot. 1. tab. 5. Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 284. (*longistyla* et ad n. 2. *brevistyla*). Fl. Dan. tab. 433. Sturm Germ. I. fasc. 14. t. 4. (*brevistyla*). Schkuhr Handb. tab. 33. (mala; *longistyla*).

β *longistyla.*

Habitus foliaque prioris, petioli longiusculi, alati, alis saepe dentatis. Planta tota subpubescens minusque saturate viridis. Flores nutantes, parvi, suaveolentes. Calycis quinquefidi segmenta late lanceolata, corollae tubum fere aequantia. Corolla

aurea, limbo concavo, lobis brevibus, obcordatis, basi fulvo maculatis. Variat floribus calyce corollaque saturate purpureis. (D. v.)

In pratis omnibus siccioribus frequens. β paulo infrequentior. Var. fl. purpureo prope *Marchlins* lecta est. Cl. Roesch. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

Obs. I. Eadem faucis formae ac in *acauli* occurrunt. Faux nempe in planta vulgatiori tubo multo brevior latiorque et vere campanulata deprehenditur. In ea stigma perpetuo inclusum antheris subiicitur. Var. *longistylae* autem faux tubulosa tubum proprium adaequat, et stigma antheris supereminet.

Obs. II. Sp. 1, 2, 3 flores exsiccatione in herbariis serius ociusve virides evadunt. Capsulis 10-valvibus, apice dehiscentibus gaudent.

** *Folia carnosa, glabra, dorso vel margine plus minus farinosa. Flores lutei vel purpurei.*

Auricula.

I. Calyx brevis, campanulatus.

441. Primula *Auricula* L. — Pr. foliis obovatis subcrenatis carnosis glaberrimis margine subpubescentibus, calyce brevissimo corollaeque fauce farinosa. (Sp. 4. Gall. *Primevère Auricule.*)

Hall. Helv. 612. Enum. 484. n. 5. Sut. Fl. Helv. 113. Heg. 1. pag. 136. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 181. Clairv. Man. 58. Wahlenb. Helv. 36. Mur. Bot. Val. 88. Roesch in Alp. 2. p. 109.

L. Sp. Pl. 205. Willd. Sp. Pl. 1. p. 804. R. et Sch. Syst. 4. p. 137. Poir. Enc. 6. p. 621. Dec. Fl. Fr. 2370. Bert. Amoen. Ital. pag. 341. Vill. Delph. 2. p. 469? et *Pr. lutea* ibid.

Sturm Germ. I. fasc. 14. tab. 7. Jacq. Austr. tab. 415. — Lob. Ic. 569. Tabern. Kräuterb. 704. fig. 4. et 705. fig. 1. ad dexteram. Dod. Pempt. 148. fig. 1. Clus. Hist. 1. pag. 302. fig. 2. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 499. fig. 2.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Folia obovato-spathulata, laevissima, albo-virentia, sed apud nos vix farinosa, modo obiter lateque

crenata, modo profundius dentata, margine albido, angustissimo, pilis glandulosis, brevissimis nec nisi lentis ope conspicuis. Scapus foliis longior, glaber, apice farinosus, multiflorus, rarius 1-florus. Umbellae erectae, involucro foliolis inaequalibus, brevibus, obtusiusculis. Calyx brevissimus, campanulatus, 5-fidus, obtusus, basi farinosus. Corolla plerumque lutea, rarius nivea, tubo infundibuliformi, limbo concavo, circulo inferiori albo formosoque distincto, lobis obcordatis. Situs et longitudo genitalium haud minus quam in *Pr. viscosa* variant. Capsula sphaerica, calyce brevior, „6-valvis." Haller. (D. v.)

In Alpibus fere omnibus frequens. Fl. albo circa *Wesen* et in M. *Iura* occurrit, v. g. *aux rochers des Voûtières prope Ondervilliers*. In M. *Iavernaz*. Abr. Thomas in Mur. Bot. Val. p. 8. — Summo vere floret. ♃.

Obs. In hortis culta innumeras elegantissimasque varietates edit. Floribus purpureis apud nos vix reperta. Planta sub γ in Enum. p. 485. citata potius ad *viscosam* spectare videtur.

+ 442. Primula *marginata* Curt. — Pr. foliis carnosis obovatis arcuato-dentatis laevissimis margine lacteo-farinoso, calyce brevi campanulato. (Sp. 5. Gall. *Primevère à rebord farineux.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 113. Heg. 1. p. 136.

Curt. Mag. 19. Willd. Sp. Pl. 1. p. 804. *Pr. crenata* Lam. Illustr. n. 1956. R. et Sch. Syst. 4. p. 139. Poir. Enc. 5. p. 623. Dec. Fl. Fr. 2371. *Pr. Auricula* Vill. Delph. 2. p. 469?

Curt. l. c. *Pr. crenata* Lam. l. c. tab. 98. fig. 3. — Tabern. Kräuterb. p. 706.

Schleich. Thom. exs.

Radix longa, crassa, oblonga, squamis et foliorum veterum reliquiis tecta. Folia oblonga, obovato-cuneata, basin versus valde angustata (petiolo tamen aut nullo, aut brevissimo et subito in vaginam latam

dilatato), carnosa, laevia, inferne integra, ceterum dentibus numerosis, oblongis, inaequalibus, approximatis, ovatis, obtusissimis profunde crenata, margine farina copiosa lactea facileque detergenda conspersa, qua nota ab omnibus congeneribus statim dignoscitur. Scapus foliis longior, laevis, 2-5-uncialis; umbella subsexflora, involucri foliolis subrotundis, margine subfarinosis; pedunculi involucro multo longiores. Flores magni, speciosi; calyce semiquinquefido, late campanulato, laciniis foliolis involucri haud dissimilibus. Corolla laete rubens vel rosea, per exsiccationem purpureo-caerulea; tubus cylindricus, calyce duplo triplove longior; limbus explanatus, fauce, quantum in speciminibus siccis videre licet, neutiquam farinosa, laciniis latis, obcordatis. „Caps. valvulis 5 apice secedentibus, acuminatissimis, calycem vix superantibus." Dec. Plantae suae Villarsius calycem capsula triplo breviorem adscribit. Ego fructum non vidi. (D. s.)

Hab. locis rupestribus Alpium *Delphinatus* et *Pedemontii*. An sponte in Helvetia crescat, adhuc incertum est, licet Curtisius et post eum Willdenowius eam in montibus nostris habitare adseruerint. In valle *Gressoney* (Pedemontii) occurrit. Amiciss. Em. Thomas. Specimen optimum et quidem a se, ut perhibet, e Rhaetia acceptum mihi suppeditavit Cl. Schleicher. — Fl. . . . . . ♃.

II. Calyx oblongus, tubulosus.

443. Primula *farinosa* L. — Pr. foliis obovato-oblongis crenato-serrulatis dorso farinosis, calyce tubuloso corollae tubum subaequante. (Sp. 6. Gall. *Primevère farineuse.*)

Aretia Hall. Helv. 623. Enum. 484. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 112. Heg. 1. p. 135. Wahlenb. Helv. 36. Hag. Fl. Basil. 1. p. 181. Mur. Bot. Val. 88. *Androsace farinosa* Clairv. Man. 58.

L. Sp. Pl. 205. Willd. Sp. Pl. 1. p. 802. R. et Sch. Syst. 4. p. 141. Poir. Enc. 5. p. 619. Dec. Fl. Fr. 2368. Smith

Brit. 224. Vill. Delph. 2. p. 467. *Androsace farinosa* Spreng. Min. Cogn. pug. 2. p. 37. n. 77.

Fl. Dan. tab. 125. Engl. Bot. 1. tab. 6. Lam. Illustr. tab. 98. fig. 4. Sturm Germ. I. fasc. 14. tab. 8. — Tabern. Kräuterb. 704. fig. 1 et 2. Clus. Hist. 1. p. 200. fig. 1 et 2. I. B. Hist. 3. p. 498. fig. 3.

Schleich. Thom. exs.

β flore albo. Hall. l. c.

γ pygmaea, scapo vix unciali, paucifloro. I. B. Hist. l. c. planta ad dextram.

Radix descendens, crassa, nodosa, fibris multis stipata, unam proferentes rosulam; folia oblonga, spathulata, vix petiolata, sed basi valde attenuata, marginibus saepe revoluta, fauce viridia, dorso farinosa pulchreque venosa. Scapus glaberrimus, apicem versus farinosus, trientalis, semipedalis, umbella multiflora, in Alpibus montanisque nanus, pauciflorus vel etiam uniflorus. Corolla pulchre carnea, marcescendo caerulea, limbo plano, tubo calycem paulo excedente, fauce pervia, sed squamis adglutinatis luteolisque ornata, lobis profunde obcordatis, basi angustatis. Capsula cylindrica, 6-valvis. (D. v.)

In paludibus frigidis planitiei, montium et Alpium. *Tiguri auf dem Heuried.* Supra *Chéserex*; prope *Forsteck* etc. Circa *Longirod*, *Gimel*, *Bernae.* — In M. *Enzeindaz*, *Fouly*, *Iavernaz* etc. — Fl. Iunio et saepe per totam aestatem. ♃.

444. Primula *longiflora* All. — Pr. foliis ovato-oblongis subcrenulatis dorso farinosis, corollae tubo longissimo. (Sp. 7. Gall. *Primevère à longues fleurs.*)

Primula Hall. Helv. 611. Emend. 6. n. 57. Sut. Fl. Helv. 1. p. 112. Heg. 1. p. 136. Mur. Bot. Val. 88. *Androsace longiflora* Clairv. Man. 58.

All. Pedem. n. 335. Poir. Enc. 5. pag. 619. Willd. Sp. Pl. 1. p. 803. R. et Sch. Syst. 4. p. 140. Dec. Fl. Fr. 2369. — *Pr. farinosa var. tyrolensis tubo unciali* Scop. Fl. Carn. 1. p. 133.

All. l. c. tab. 39. fig. 3. Jacq. Austr. App. tab. 49. Sturm Germ. I. fasc. 14. tab. 9.

Thom. Schleich. Ser. exs.

Priori proxima, ut mirum sit, illam ad suas *Aretias*, hanc vero ad *Primulas* summum Hallerum retulisse. Omnino tamen a *farinosa* ut propria species seiungenda est; omnes eius partes maiores sunt. Scapus crassiusculus, semipedalis et altior, flexuosus. Umbella 4-8-flora, floribus speciosis magnisque, erectis vel nutantibus, saturate purpureis, demum violaceis. Involucra lanceolata, pedunculis saepe longiora, basi gibbosa et quasi soluta. Pedunculi flore triplo v. quadruplo breviores. Calyx 4 lineas longus, tubulosus, fere usque ad medium 5-fidus, segmentis lanceolatis, acutis v. obtusiusculis. Corollae tubus uncialis et ultra, coloratus, antheris summae eius parti insertis, sessilibus. Squamulae ut in priori; sic et limbus. Stylus longissimus, stigmate semper exserto. Capsula ovata, sexvalvis. (D. v.)

Summarum Alpium incola, nonnisi supra *Saas* ad littora lacus glacialis *Matmor* infra M. *Moro*, et in valle *Binn* hucusque reperta est. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

*** *Folia pilis glandulosis pubescentia ciliatave, laxe crenata. Calyx brevissimus. Flores purpurei vel caerulei.*

Arthritica.

445. Primula *viscosa* Vill. — Pr. foliis ovatis cuneatisve superne laxe crenatis viscidis glanduloso-pubescentibus, calyce brevi dilatato. (Sp. 8. Gall. *Primevère visqueuse.*)

Hall. Helv. 613. Emend. 1. n. 147. Cat. rar. n. 634. Enum. 485. n. 6. (excl. *β*). Mur. Bot. Val. 88. *Pr. hirsuta* Clairv. Man. 58. Mur. Bot. Val. 88. *Pr. villosa* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 112. Heg. 1. p. 135. Wahlenb. Helv. 36.

Vill. Fl. Delphinat. in Gilib. Syst. 1. pag. 16. Delph. 2 p. 467. Dec. Fl. Fr. 2372. et Suppl. 384. *Pr. ciliata*

(Schrank) R. et Sch. Syst. 4. p. 148. (potissimum ob Sut. et Schleich. syn.). *Pr. hirsuta* All. (non Vill.) Pedem. 337. Dec. Fl. Fr. 2373. et Suppl. p. 384. *Pr. villosa* Poir. Enc. 5. p. 622. Lam. Ill. Gen. n. 1937?

Clus. Hist. 1. p. 304. fig. 2? (Planta culta; habitus non repugnat) *).

Ser. exs. *Pr. villosa* Schleich. Thom. exs. *Pr. hirsuta* Schleich. exs.

α minor, pauciflora, foliis plerumque cuneatis, brevibus, antice crenato-serratis..

β maior, umbellis 3-8-floris, foliis obovatis, crenatis **).

α. Radix crassa, fusca. Folia in rosulam inconcinnam disposita, in petiolum brevem, plus minusve distinctum attenuata, herbacea, tenuia, per exsiccationem semipellucida, brevia, ovata v. obovata, apice grosse crenata, crenis obtusis, viscida et praecipue ad margines pilis brevissimis glandulosis pubescentia. Scapi foliis vix longiores, unciales, biunciales, 1-2-flori. Involucra brevia, ovato-lanceolata. Calyx brevis latusque, segmentis profundis, obtusis, ovatis. Corolla pulchella, laete purpurea neque per exsiccationem caerulescens, tubo segmentis calycinis duplo triplove longiore, limbo planiusculo, lobis profunde obcordatis. Capsula calyce brevior, 5-valvis. (D. v.)

β. Folia magna, petiolata, minus viscosa, ciliata,

*) ***Pr. villosa*** in Sturm Germ. I. fasc. 24. tab. 5. quoad calycis corollaeque formam cum planta nostra convenit, sed floris colore saturate violaceo, foliorum serraturis adscendentibus, ac praesertim pilis longis, eglandulosis, folia scapumque obsidentibus, omnino diversa videtur. Ceteras icones ad ***Pr. villosam*** Jacq. spectantes non ad manum habeo, sed descriptiones neutiquam cum nostra stirpe quadrant.

**) In utraque forma variat longitudo styli et situs staminum, modo tubo medio insertorum, modo in tubi fundo sessilium. „Stamina calyce longiora et breviora promiscua occurrunt, imo in uno eodemque individuo multifloro" Wahlenberg l. c. In hac specie tamen stylus plerumque staminibus multo longior deprehenditur.

scapo potius multifloro breviora. Flores multo maiores, elegantissime purpurei, lobis latis, patentibus. (D. v.)

Hab. in Alpibus editis ad rupes. *α* in M. *Scheideck*, *Gotthardo*, *Fouly*, *Pennino*, *Montanverd*, *Pilato*, *Feuerstein* etc. *In den Schöllenen* ad ipsam Diaboli pontem. Wahlenberg. In Alpibus *Glaronensibus* et *Angelimontanis*. Quandoque secus torrentes alpinos in planitiem descendit, v. g. infra *Octodurum* ad exitum *Trientis*. *β* in M. *Fouly*, *Sempronio* etc. Inter *Chiavennam* et *Bormium*. — Fl. vere aut aestate, simul ac diffugiunt nives. Var. *β* in *M. Sempronio* infra vicum *Simpeln* versus *Italiam* d. 14. Maii 1811 laetissime florentem splendidisque tapetibus rupes exornantem vidi. ♃. *).

Obs. Duae plantae *Pr. viscosae* affines in *Pedemontii* Alpibus occidentalibus occurrunt: *Pr.* nempe *latifolia* Lapeyr. et *Pr. pedemontana* Thom., quas in recentissimo catalogo habet amiciss. Em. Thomas. Illa statura semipedali et altiore, scapo foliis multo longiore, foliis amplis, tenuissimis ac fere pellucidis, late obovatis, umbella 5-10-flora corollisque recentibus et post desiccationem saturate violaceis, distinguitur. *Pr. pedemontana* ob folia saepe obiter laxeque crenata fortasse eadem est ac *Pr. viscosa* All. et absque omni dubio *Pr. hirsuta β* Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 384. Haec habitu proprius, quam *latifolia*, ad nostram accedit; differt foliis, quantum in speciminibus siccis discerni potest, magis succulentis et idcirco in herbariis livide rufescentibus, obovatis, oblongis, margine perangusto pilis brevissimis, glandulosis, plerumque rubris densissime pubescente cinctis. Statura, florum magnitudine et numero non minus quam nostra ludit; specimina enim pygmaea, subbiflora, et alia longe maiora, circiter 15-flora, possideo. Flores exsiccati colorem violaceum, demum evanescentem ostendunt.

446. Primula *rhaetica* N. — Pr. foliis obovatis oblongis crenatis carnosis laevibus albo marginatis, calyce brevissimo. (Sp. 9. Gall. *Primevère de Rhaetie.*)

Clus. Hist. 1. p. 303.

Folia plana, glaberrima, laevissima, carnosa, neutiquam farinosa, facie saturate, dorso ex luteo virentia, oblonga, obtusa, profunde crenata, pilis brevissimis creberrimisque, albis, sub acriori lente glanduliferis anguste marginata. Scapi foliis longiores,

*) *Pr. viscosa* All. Pedem. tab. 5. fig. 1. foliis integerrimis, statura maiori et floribus utique a nostra abunde differt.

glabri, umbella 5-6-flora. Flores magni, saturate carnei v. dilute purpurei, circulo interiori neutiquam farinoso. Calyx brevissimus, semiquinquefidus, segmentis ovatis, latis profundisque, pilis brevissimis capitatis ciliatis et parce consitis. (D. v.)

Speciem rarissimam in Alpibus *rhaeticis* inventam mecum benignissime communicavit amiciss. Roesch. Cum planta hinc inde in hortis culta ex omni parte convenit. — Fl. summo vere, Martio et Aprili. ♃.

Obs. Plantam suam etiam in hortis cultam observavit Clusius, sed eam in *Tyrolis* Alpibus frequentem provenire certior factus est. Planta fortasse hybrida e *Pr. viscosae* cum *Auricula* connubio exorta. Illi tamen utique multo propior.

**** *Folia laevigata, integerrima vel antice serrata, aut margine cartilagineo vel glanduloso-pubescente cincta. Cal. oblongus, tubulosus. Flores purpurei.*

Verbasculum.

447. Primula *minima* L. — Pr. foliis cuneiformibus glaberrimis nitidis antice argute serratis (corolla minoribus), scapo subunifloro. Jacq. (Sp. 10. Gall. *Primevère naine.*)

Hall. Helv. 614. Enum. 485. n. 6? Sut. Fl. Helv. 1. p. 113. Heg. 1. p. 136. Clairv. Man. 59. Roesch in Alp. 1. p. 73. et 2. p. 109.

L. Sp. Pl. 205. Willd. Sp. Pl. 1. p. 805. Poir. Enc. 5. p. 624. R. et Sch. Syst. 4. p. 149. Pers. Syn. 1. p. 170.

Jacq. Austr. tab. 273. et Obs. 1. tab. 14. Panz. in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 29. fig. 7. — Tabern. Kräuterb. 704. fig..., 705. f. 4. et 707. f. 1. (*minus bona*). Clus. Hist. 1. p. 305. I. B. Hist. 3. p. 869. fig. 1.

Schleich. exs.

Radix descendens, fibras longissimas emittens. Folia paucas lineas longa lataque, exquisite cuneiformia, marginibus rectilineis apice late profundeque dentata, dentibus profundis, triangularibus, acutis, ceterum nitida glaberrimaque, ut nesciam, quomodo Linnaeus in Syst. Veg. folia hirsuta inter eius cha-

racteres recensuerit. Scapus brevissimus, 1- v. rarius 2-florus. Calyx tubulosus, oblongus, semiquinquefidus; segmentis ovatis, obtusissimis. Corolla carnea; tubus calyce fere duplo longior, subpubescens; lobis fere bipartitis, basi angustatis. Flores inodori. Bracteae plerumque duae, lineares, ad basin calycis. (D. s.)

Rarissima et, ut prior, quodammodo suspecta civis. In M. *Gotthardo.* Cherler. Specimen mecum ab amiciss. I. Gay communicatum etiam secundum eius indicationem in eo monte inventum est. *In Chams*, pone *Bärenberg* ad ingressum angustiarum *die Rofflen* et in *Fereina* prope *Klosters.* Cl. Roesch. In M. *Umbrail.* Rev. Pol. — Fl. Augusto. ♃.

Obs. In specimine meo dentes elongati inter segmenta loborum corollae adsunt.

448. Primula *integrifolia* L. — Pr. foliis integerrimis oblongis carnosis ciliatis, calycibus subsessilibus tubulosis obtusissimis. (Sp. 11. Gall. *Primevère à feuilles entières.*)

Hall. Helv. 615. Enum. 485. n. 7. Sut. Fl. Helv. 1. p. 113. Heg. 1. p. 136. Wahlenb. Helv. 36. Roesch in Alp. 2. p. 109. Clairv. Man. 58.

L. Sp. Pl. 205. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 805. R. et Sch. Syst. 4. p. 146. Poir. Enc. 5. p. 622. Dec. Fl. Fr. 2374. Lam. Illustr. n. 1941.

Fl. Dan. tab. 188. Sturm Germ. I. fasc. 24. tab. 7? (potissimum ad plantam austriacam spectare videtur.)

Schleich. Thom. exs.

Radix crassa duraque, valde profunda, inter squamas fibras elongatas crassasque emittens. Folia oblonga, elliptica, acutiuscula, glaberrima, oris tamen pilis albis minutissime glandulosis brevissimisque tecta. Scapus foliis paulo longior, uncialis, biuncialis, 1-3-florus, pubescens, superne incrassatus. Flores magni, subsessiles vel brevissime pedicellati, bracteis lanceolatis, oblongis. Calyx coloratus, pubescens, tubulosus, oblongus; segmentis ovatis, obtu-

sissimis. Corolla carnea, tubo calycem duplo superante; fauce villosula; lobis late obcordatis et quasi bifidis. (D. v.)

In summis Alpibus orientalibus, passim. In M. *Galanda*, *Augstenberg*, *Speluga*, *Gotthardo*, *Frohnalp*, *Claridis*, *Hohen-Mesmer*, *Hohen-Sentis*, *Ioch*, *Septimer*, *Sureneneck*, *Pilato*, *Kraialp*, *Furkmatt*, *Mürtschen*, etc. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Planta a botanicis austriacis nomine *Pr. integrifoliae* cognita, quam mihi amiciss. Em. Thomas et Cl. Wiest suppeditaverunt, a nostra partibus omnibus fere duplo maioribus, foliis oblongo-ellipticis, saltem sescuncialibus, floribus magis speciosis, evidenter pedunculatis, calyce maiore, profundius 5-fido, lobis erectis nec patentibus, et corollae tubo parum ultra calycem producto, neque eum duplo superante, differre videtur. Huc icon Wulffeniana in Sturm l. c. Clus. Hist. 1. p. 304. f. 1. et I. B. Hist. 3. p. 868. fig. 2. absque dubio pertinent. Verum vix pronunciare auderem, an ut species omnino diversa, aut tantum ut eiusdem insignior varietas, a nostra separanda sit. Eam Cl. Wiest auctoris nomine omisso *Pr. Clusii* appellat.

449. Primula *calycina* Duby. — Pr. foliis obovato-acuminatis integris glaberrimis margine cartilagineis, involucro elongato, calycis segmentis acutis tubum aequantibus. (Sp. 12. Gall. *Primevère à longs calices.*)

Pr. glaucescens Morett. Pl. Ital. Dec. 4. (1822) p. 9.

Schleich. Thom. exs.

Radix crassa, fuscescens, squamosa. Folia iuniora erecta, senescentia imbricata, decumbentia, magna, firma, obovato-acuminata, basi valde angustata et quasi breviter petiolata, margine cartilagineo, subcrenulato, albo pellucidoque cincta. Scapus laevis, subangulatus, crassus, durus, 3-5-uncialis. Umbella 3-5 flora, brevis, per maturationem stricta. Involucri foliola stricta, inaequalia, uninervia, lanceolata, obtusiuscula. Pedunculi etiam inaequales, involucro fere breviores, fructiferi tamen unciales et ultra infra calycem insigniter incrassati. Calyx erectus; tubo ventricoso, subcampanulato; segmentis strictis, lineari-lanceolatis, acutis, subnervosis, viri-

dibus v. violaceis, minime farinosis, tubi calycis longitudinem saltem aequantibus. Corolla dilute purpurea, post exsiccationem saturate violacea, ramoso-venosa, magna; tubo dentibus calycinis breviori; fauce ampla infundibuliformi, parce villosiuscula; lobis obcordatis. Capsula subglobosa, 5-6-valvis, calycis tubum implens, apice dehiscens, valvulis acuminatis, cum segmentis calycis valde elongati alternantibus. Semina fusca, trapeziformia, angulata. (D. s.)

Hab. in M. *Corni di Canzo* utrique lacus *Larii* sinui imminente, ubi innumerae leguntur pulcherrimae plantae. Ibi primus omnium speciosam stirpem anno 1819 invenit amiciss. Duby Genevensis. Deinde in M. *Coda* supra *Bellano* in vicinia eiusdem lacus legit Ph. Thomas. — Fl. absque dubio vere. ♃.

Obs. I. Hanc plantam cum bona descriptione mecum communicavit amiciss. Duby V. D. M. Genevensis. Eam serius, anno nempe 1822, eodem ipso loco, ac ille, legit Cl. Moretti, qui nomen duplex ab inventore huic *Primulae* impositum novit citatque. Fortasse alterutrum (aut *Pr. calycinam* aut *laevigatam*) adoptare debuisset, praesertim cum utrumque iam in herbariis publicisve iuris factis catalogis innotuisset.

Obs. II. In ea specie antherarum insertio stylique longitudo non minus quam in ceteris inconstantes sunt. *Ceterum Pr. integrifoliae* ac praecipue plantae, quam eo nomine habent botanici austriaci, utique valde affinis est; sed loco natali (in humilioribus nempe montibus insubricis provenit), foliis „glaucescentibus" Moretti, obovatis lanceolatisve, acuminatis, margine proprio latiusculo cinctis, ac praesertim calycibus acutis nec unquam obtusissimis ab ea non parum differt.

G. 119. Aretia N. *Aretiae* Sp. Hall. et L. (Syst.). *Primulae* Sp. L. (Sp. Pl.). Dec. Vill. Lam.

Cal. 5-fidus. Cor. infundibuliformis, tubo ad collum ampliato, fauce glandulis 5 instructa. Caps. 5-valvis, ex apice ad basin usque dehiscens, plerumque disperma.

Obs. *Vitaliana* hucusque ab auctoribus vexata, et modo ad *Androsaces*, modo ad *Primulas*, modo ad *Aretias* tracta, genus intermedium constituit, et, ne bonus Aretius honore, quo summus eius civis Hallerus eum dignatus erat, excideret, nomen elegans

genericum servandum esse duxi. Ceterum si *Aretiae* linnaeanae, ut opinor, aliquando in genus proprium restituuntur, planta nostra nomen triviale in nomen genericum commutare poterit.

450. Aretia *Vitaliana* N. — Ar. subcaulescens, foliis linearibus integerrimis, floribus solitariis subsessilibus. (Gall. *Aretie aïzoïde.*)

Hall. Helv. 616. Sut. Fl. Helv. 1. p. 109. Heg. 1. p. 132. *Andr. rugosa* Clairv. Man. 57. *Primula vitaliana* Mur. Bot. Val. 88.

L. Syst. Veg. 162. Willd. Sp. Pl. 1. p. 796. *Primula Vitaliana* L. Sp. Pl. 206. Poir. Enc. 6. p. 624. Dec. Fl. Fr. 2376. et Suppl. p. 385. Vill. Delph. 2. p. 470. *Androsace Vitaliana* Lapeyr. Hist. Pyr. 94. R. et Sch. Syst. 4. p. 163. Spreng. Min. Cogn. pug. 2. p. 47. n. 93.

Sesler Epit. 69. tab. 10. fig. 1. Moris. Hist. 3. s. 12. tab. 65. fig. 1. Columm. Ecphr. 2. tab. 65. fig. 1.

Schleich. Thom. exs. *Pr. Vitaliana* Ser. exs.

Radix gracilis, multiceps, cauliculos perennes prostratos filiformesque edens, rosulis cuiusque anni quasi per verticillos dispositis. Folia sessilia, lanceolato-linearia, perangusta, in singulis rosulis numerosa (inferiora reflexa), pilis brevissimis sub lente acriori furcatis ramosisque pubescentia. Folia in surculis novellis sparsa, crassa. Flores in rosulis axillares, grandiusculi, lutei, per exsiccationem virescentes, pedicellis unifloris, ebracteatis, unam alteramve lineam longis. Calyx ultra medium 5-fidus; segmentis foliis similibus. Corollae tubus calyce fere duplo longior, superne inflatus propterque antheras subsessiles quasi torulosus; lobis erecto-patentibus, integerrimis, ovato-lanceolatis. Faux tuberculis (glandulis) quinque subtus concavis instructa. Capsula 5-valvis ex germine pentaspermo, seminibus tamen 2-3ve abortientibus. (D. v.)

In editissimis montium primordialium, nec nisi in Alpibus australibus *Valesiae* superioris. In M. *Sempronio* prope moles

glaciales *Kaltwassergletscher*, supra *Zermatt*, in valle *Binn*. Prope *Torrent*. In M. *Kefel* etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃. Quasi suffrutex.

G. 120. ANDROSACE Scop. Lam. etc. *Androsace* gen. 196. et *Aretia* gen. 195. L. Hall. *Androsace* Tournef. tab. 46.

Cal. 5-fidus. Cor. hypocrateriformis, 5-fida, lobis integris vel emarginatis, tubo ovato, ad faucem coarctato et glandulis 5 instructo (in *maxima*, quae unica est *Androsace* HALLERO, glandulae desunt). Caps. 5-valvis, 5-10-polysperma.

OBS. Ob species habitu dissimillimas *Aretiae* genus HALLERI in duo genera, *Aretiam* et *Androsacem*, inflorescentia quidem ac fere omnium partium adspectu alieno facillime, sed fructificationis organis vix distinguenda, LINNAEUS diviserat. Recentiores genus hallerianum, addita tamen *Andr. maxima*, quam HALLERUS separabat, restauraverunt. Verum suspicor fore, ut aliquando, omnibus rite pensitatis, futuri botanici genera linnaeana denuo adoptent. „Fructum" itaque, iamiam in generibus monente LINNAEO, „attente describant botanici *Valesiae*, ut generis certitudo „eruatur." Nonne v. g. corolla in *Aretiis* decidua, in *Androsace* vero post marcescentiam, ut in *Primulis*, diu persistens deprehenditur? Fortasse etiam *Androsaces* capsula non, ut in *Aretiis*, usque ad basin in 5 valvulas dehiscit. Ceterum ob maturorum fructuum defectum nihil adserere audeo.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Umbellae involucratae. Calyx maximus, corolla ad faucem eglandulosa multo maior.*

ANDROSACE Hall.

1. ANDROSACE *maxima*.

** *Umbellae involucratae. Folia in rosulas planas brevesque congesta. Caules aut nulli, aut aphylli et sarmentosi.*

ANDROSACE L.

I. Pili breves, aut omnes, aut multi ramosi v. superne stellati.

2. ANDR. *septentrionalis*.
3. ANDR. *obtusifolia*.
4. ANDR. *carnea*.

II. Pili aut nulli, aut longi, articulati, simplices et sericei.

5. Andr. *lactea.*
6. Andr. *Chamaeiasmae.*
7. Andr. *villosa.*

*** *Herbae caulescentes. Folia in caespites plus minus elongatos imbricata. Pedunculi aut nulli, aut uniflori, ebracteati, terminales lateralesve.*

Aretia L.

8. Andr. *helvetica.*
9. Andr. *alpina.*
10. Andr. *pennina.*
11. Andr. *tomentosa.*

* *Umbellae involucratae. Calyx maximus, corolla ad faucem eglandulosa multo maior.*

Androsace Hall.

451. Androsace *maxima* L. — Andr. foliis ovatis dentatis, calycibus corolla maioribus: fructiferis maximis. (Sp. 1. Gall. *Androsace à grand calice.*)

Androsace Hall. Helv. 624. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 110. Heg. 1. p. 132. Clairv. Man. 58. Mur. Bot. Val. 51. *Andr. Matthioli altera* I. B. Hist. 3. p. 368. (absque icone).

L. Sp. Pl. 203. Willd. Sp. Pl. 1. p. 796. Lam. Enc. 1. p. 160. Dec. Fl. Fr. 2364. R. et Sch. Syst. 4. p. 152. Vill. Delph. 2. pag. 482. Spreng. Min. Cogn. pug. 2. p. 39. n. 78.

Jacq. Austr. tab. 331. Lam. Illustr. tab. 98. fig. 1. — Matth. 645. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 1203. fig. 1. (*eadem*). Clus. Hist. 2. p. 134. fig. 2. (*rudis*). Dalech. Hist. 1302. fig. 2. (ex Matth.).

Radix annua. Folia glabriuscula, subsessilia, ovata, denticulata, acutiuscula. Scapus trientalis, fere semipedalis, erectus, rubens, pilis brevibus crispulis simplicibusque pubescens. Umbella 5-6-flora; involucris patentibus, maximis, obovatis, pubescentibus. Calyx basi subglobosus villosusque, fere 5-partitus, corolla multo maior, per maturationem valde ampliatus; segmentis ovato-acutis, quandoque denticulatis. Corolla alba, subpurpurascens, „glandulis

omnino nullis" Haller; tubo sphaerico. Capsula globosa, seminibus angulosis, numerosis. (D. s.)

Hab. inter segetes *Valesiae* mediae. Prope *Aven*, et *St. Leonard*; *près de la Morges.* Rev. Murith. — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

** *Umbellae involucratae. Folia in rosulas planas brevesque congesta. Caules aut nulli, aut aphylli, aut sarmentosi.*

Androsace L.

I. Pili breves, aut omnes, aut multi ramosi v. superne stellati.

452. Androsace *septentrionalis* L. — Andr. foliis lanceolatis dentatis glabris, scapo rigido, umbella multiflora, calycibus angulatis quinquedentatis. (Sp. 2. Gall. *Androsace septentrionale.*)

Heg. Fl. Helv. 1. p. 133. Clairv. Man. 57.

L. Sp. Pl. 203. Willd. Sp. Pl. 1. p. 798. R. et Sch. Syst. 4. p. 153. Lam. Enc. 1. p. 161. Vill. Delph. 2. p. 481. Dec. Fl. Fr. 2363. Spreng. l. c. p. 40. n. 80. *Alsine minor Androsaces* etc. C. B. Prodr. 118. n. 5. (absque icone).

Lam. Illustr. tab. 98. fig. 3. Fl. Dan. tab. 7. Gmel. Sibir. 4. tab. 43.

Schleich. Thom. Ser. exs.

β *brevifolia*, umbella brevi, subpauciflora.

Andr. brevifolia Mur. Bot. Val. 51. — Vill. Delph. 2. p. 481. tab. 15 bis. R. et Sch. Syst. 4. p. 158. *Andr. Chamaeiasme β*. Dec. Fl. Fr. 2362. — Schleich. cat. 1807. exs.

Radix descendens, gracilis, parum fibrosa. Folia pauca, lucida, subsessilia, lanceolata, dentata, inferne attenuata. Scapi plerumque pauci, quandoque numerosissimi, fere semipedales, subpubescentes, pilis raris, brevissimis, apice stellatis. Umbella magna, multiflora; involucris minutis, linearibus, acutis; pedunculis elongatis, tenuissimis, strictis. Ca-

lyces parvi, glaberrimi, globoso-angulati, 5-dentati. Corolla alba v. carnea, minuta, calyce tamen longior; lobis integris neque emarginatis. Capsula 5-valvis, polysperma, globosa, calyce paulo longior. (D. s.)

β multo minor, ceterum parum diversa. Involucra latiora; pedunculi crassiores. Radice, pilis, calyce omnique habitu cum *septentrionali*, nec cum sequenti convenit, quacum consociatur. (D. s.)

Hab. in valle *St. Nicolai Valesiae* superioris. Primus omnium b. Kronig invenit mecumque communicavit. β in agris prope *Randaz* vallis *D. Nicolai*. Abr. Thomas in Mur. Bot. Val. p. 15. — Fl. vere. ⊙.

453. Androsace *obtusifolia* All. — Andr. stellatim pubescens, foliis lanceolatis integris, calycibus turbinatis 5-fidis corolla multo brevioribus. (Sp. 3. Gall. *Androsace à feuilles obtuses.*)

Hall. Helv. 621. Enum. 486. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 110. Heg. 1. p. 133. Clairv. Man. 57. Wahlenb. Helv. 34. Mur. Bot. Val. 51.

All. Pedem. n. 326. Willd. Sp. Pl. 1. p. 799. R. et Sch. Syst. 4. p. 158. Pers. Syn. 1. p. 169. (excl. var. β). Poir. Enc. Suppl. 1. pag. 359. (excl. var. β). *Andr. lactea* (non L.) Vill. Delph. 2. p. 476. *Andr. Chamaeciasme* Dec. Fl. Fr. 2362. (excl. α et β). Spreng. Min. Cogn. pug. 2. p. 43. n. 86. (excl. syn. Willd. Jacq. Lapeyr).

All. l. c. tab. 46. fig. 1. Eiusd. Sp. 22. tab. 4. — Dalech. Hist. 1204. f. 3.

Ser. Thom. Schleich. *Andr. Chamaeciasme* Hoppe exs.

β *arctioides*, minima, excapa, pedunculis unifloris foliis paulo longioribus.

Aretia ciliata Mur. Bot. Val. (excl. syn. Dec.). *Chamaeciasme alpina* I. B. Hist. 3. p. 869.

Thom. exs.

Radix dura, descendens, nigricans. Rosulae densae brevesque, foliis lanceolatis, oblongis, ob-

tusiusculis, integerrimis, subsessilibus, basi (quod huic speciei proprium) macula sanguinea saepe insignitis, pubescentibus. Scapi quandoque vix unciales, saepius trientales et fere semipedales, pubescentes, pilis fere ut in priori, sed multo copiosioribus. Umbella subquadriflora; pedunculis pubescentibus, rigidulis, longitudine mire variantibus, ut modo (licet rarius) involucro breviores, modo duplo, quadruplo et multoties longiores sint. Involucra foliolis brevibus, lanceolatis, mucronatis. Calyx pubescens, pentagonus, turbinatus, fere semiquinquefidus, externe pallidius virens; segmentis saturatioribus, triangularibus, acutis, divergentibus. Corolla alba v. rubella, calyce triplo maior, tubo ovato, luteolo, lobis ovatis, obtusis, integerrimis vel obiter emarginatis. Glandulae 5 ad faucem, luteae. Capsula subglobosa, calyce vix longior. (D. v.)

β. Pedunculi radicales, uniflori, neutiquam involucrati, foliis paulo longiores. Flores pulchelli, carnosi, paulo maiores quam plantae vulgaris. Cetera haud dissimilia, folia etiam basi rubro maculata. Subinde rosula vetusta seu surculus in cauliculum rubicundum, foliis alternis, spathulatis instructum, apice rosulam floremque gerentem erigitur. (D. v.)

In summis Alpibus passim. *Sur la dent de Jaman, sur le col Ferret.* In M. *Pennino.* In montibus vallis *Bagnes* et supra thermas *Leucenses. Au-dessus des Martinets.* In M. *Speluga*, *Sempronio*, *Gotthardo* etc. β primum 1808 in M. *Gries* legi. Abunde hoc anno 1815 copiosius in vallis *D. Nicolai* Alpibus. Em. Thomas. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. *Aretia* (*Androsace*) *ciliata* Dec. Fl. Fr. 2358. et Ic. rar. Gall. tab. 6. nostrae var. β simillima, foliis ovatis minoribus, pilis multis simplicibus, et tubo corollae aurantiaco facile dignoscitur. Folia eius emarcida persistunt, fere ut in *Saxifraga* Hall. Helv. 985. ad chartam sericeam griseam accedentia.

454. Androsace *carnea* L. — Andr. pubescens, foliis lineari-subulatis, umbella abbreviata subquinqueflora, calycibus pentagonis turbinatis glabris. (Sp. 4. Gall. *Androsace carnée.*)

Aretia Hall. Helv. 619. Emend. 1. n. 152. Cat. rar. n. 640. Enum. 486. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 111. Heg. 1. p. 138. Clairv. Man. 57. Mur. Bot. Val. 51.

L. Sp. Pl. 204 β. Willd. Sp. Pl. 1. p. 808. R. et Sch. Syst. 4. pag. 157. Lam. Enc. 1. p. 162. Dec. Fl. Fr. 2360 β et γ. Vill. Delph. 2. p. 479. *Aretia Halleri* L. Sp. Pl. Ed. 1. p. 142.

Hall. Helv. tab. 17. Enum. tab. 7. (*eadem*). All. Pedem. tab. 5. fig. 2.

Thom. Schleich. Ser. exs.

β *glabra*. — *Andr. carnea* α Dec. l. c.

Habitus *Andr. lacteae*, rosulis numerosis polyphyllis, caespitosis. Folia linearia, perangusta, semuncialia, acuta, subcarnosa, post marcescentiam diu persistentia, quasi fasciculata. Scapi rigiduli, saepe rubentes, unciales, saepe 3-5-unciales, pilis brevissimis numerosissimisque pubescentes. Pili fere ut in *Andr. obtusifolia* et *septentrionali*. Umbella 4-7-flora; pedunculis approximatis, erectiusculis, involucro modo fere brevioribus, modo duplo, quadruplo et multoties longioribus, nunquam tamen aeque ac in *lactea* elongatis. Involucri foliola ovato-acuminata, brevia, glabriuscula, basi incrassata et quasi soluta. Calyx glaber, pentagonus, basi angustatus, sursum sensim dilatatus, luteolus, 5-fidus, segmentis laete virentibus, lanceolatis, acutis, divergentibus. Corolla pulchre carnea, calyce paulo maior, lobis rotundatis, integris. Tubus latus brevisque, infra faucem coarctatus. Glandulae 5. Capsula corolla emarcida diu persistente coronata, ovata, calycem paulisper excedens. Semina 5, valde elongata, tenuissime granulata. (D. v.)

In Alpibus *Valesiae* inferioris. In M. *Pennino*, *Fouly*, *Alesse*, *Forrent*, *Arpallaz d'Orsière*. In M. *Finelen* supra *Zermatt*, in montibus vallis *Bagnes*. In Alpibus *Abbatiscellanis*. I. Gesner. β in Helvetia longe rarior, ni fallor, in M. *Fouly* reperta est. — Fl. Julio et Aug. ♃.

II. Pili aut nulli, aut longi, articulati, simplices et sericei.

455. ANDROSACE *lactea* L. — Andr. glaberrima, foliis lineari-lanceolatis elongatis, umbella subbiflora, pedunculis longissimis. (Sp. 5. Gall. *Androsace lactée.*)

Aretia Hall. Helv. 622. Cat. rar. n. 641. Enum. 486. n. 6. Sut. Fl. Helv. 1. p. 110. Heg. 1. p. 133. Hag. Fl. Basil. 1. p. 179. Clairv. Man. 57. *Sedum alpinum gramineo folio* etc. C. B. Basil. 83.

L. Sp. Pl. 204. (excl. syn. All. quod ad *Andr. obtusifoliam* pertinet). Willd. Sp. Pl. 1. p. 799. R. et Sch. Syst. 4. p. 157. Lam. Enc. 1. p. 162. Dec. Fl. Fr. 2361. Spreng. Min. Cogn. pug. 2. p. 44. n. 87. *Andr. pauciflora* Vill. Delph. 2. p. 477.

Jacq. Austr. tab. 333. Vill. l. c. tab. 7. fig. 15. — I. B. Hist. 3. p. 762. fig. 1.

Schleich. Thom. Ser. exs.

β scapis unifloris, haud involucratis.

Radix et habitus fere *Andr. Chamaeiasmes.* Rosulae elegantes, sessiles vel cauliculos pulchre rubentes erectosque terminantes, foliis superioribus patentibus et erectis, reliquis reflexis. Folia fere uncialia, perangusta, obtusiuscula. Scapi triunciales, semipedales. Umbella subbiflora; pedunculis elongatis, inaequalibus. Involucra brevia, linearia, acutiuscula. Flores suaveolentes. Calyx turbinatus, sursum dilatatus, ultra medium 5-fidus; segmentis ovatis, lanceolatis, obtusiusculis. Corolla speciosa, maxima generis, calyce multo maior, nivea, circulo aureo ad oram faucis insignita. Glandulae decem. Segmenta obcordata, basin versus sensim angustata. Capsula subglobosa, calyce paulo maior. Semina brunea, angulosa, punctis elevatis granulata. (D. v.)

In montibus iuranis passim. *Au Creux du Van.* In M. *Suchet*, *Chasseral.* Ad exitum cavernae *temple des Fées* in

parieti rupium praeruptarum. In M. *Wasserfall* et *Thoiry*. Ibi autem et in M. *Dolaz* frustra quaesivimus. — Fl. Iunio et Augusto. ♃.

456. Androsace *Chamaeiasme* Jacq. — Andr. foliis lanceolatis basi angustatis ciliatis, calycibus (turbinatis scapisque) hirsutis. Willd. (Sp. 6. Gall. *Androsace trompeuse*.)

Hall. Helv. 620. Enum. 486. n. 1. *Andr. villosa* Sut. Fl. Helv. 1. p. 110. Heg. 1. p. 133. Mur. Bot. Val. 51. Wahlenb. Helv. 34. *Andr. hirsuta* Clairv. Man. 57.

Willd. Sp. Pl. 1. p. 799. Pers. Syn. 1. p. 169. R. et Sch. Syst. 4. p. 155. Lapeyr. Hist. Pyr. 95. Dec. Fl. Fr. 2362 a?? (excl. certe β et γ). Poir. Enc. Suppl. 1. p. 359. Spreng. Min. Cogn. pug. 2. n. 82? (excl. certe *Andr. brevifolia* et *obtusifolia* Vill. et All. sic et syn. Dalech.)

Jacq. Austr. tab. 332. Clus. Hist. 2. p. 62. fig. 1. I. B. l. c. p. 870. Chabr. Sciagr. 493. fig. 2.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix gracilis, dura, nonnullos edens surculos repentes, filiformes, nudos, unciales. Rosulae concinnae, cauliculum nudum, uncialem, primum erectum, deinde repentem terminantes. Folia oblonga vel elongata, basi valde attenuata, acutiuscula, glabra, sed pilis longis mollibusque ciliata. Scapus plus minusve hirsutus, sescuncialis, trientalis. Umbella pulchella, subquinqueflora; pedunculis involucrum longe ellipticum villosumque ut plurimum vix superantibus. Calyx valde hirsutus, turbinatus, subquinquepartitus; segmentis obtusis, erectis. Corolla pulcherrima, calyce multo maior; limbo planissimo, albo, umbilico luteo; fauce arctissima; lobis subovatis, integris vel emarginatis. Tubus glandulosus. Pili simplicissimi, molliter sericei, articulato-nodosi. (D. v.)

In Alpibus vulgo. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

457. Androsace *villosa* L. — Andr. foliis lanceolatis holosericeis, scapis calycibusque campanulatis

hirsutis, involucro pedicellis plerumque longiore. (Sp. 7. Gall. *Androsace velue.*)

Hall. Helv. 620. Enum. 486. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 110. Heg. 1. pag. 133.

L. Sp. Pl. 203. Willd. Sp. Pl. 1. p. 798. R. et Sch. Syst. 4. p. 154. Lam. Enc. 1. p. 161. (excl. syn. Jacq.). Dec. Fl. Fr. 2359. Lapeyr. Hist. Pyr. p. 95. Spreng. Min. Cogn. pug. 2. p. 42. n. 85. (excl. nonn. synonymis). Bert. Amoen. Ital. p. 341.

Jacq. Coll. 1. p. 193. tab. 12. fig. 3.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Priori proxima et fortasse non vere diversa. Incola tamen montium minus editorum, humilior permanet et maiores flores edit, quam *Chamaeiasme* prorsus alpina. Rosulae fere minores, subglobosae, magis approximatae, dense imbricatae, albo-sericeae. Folia pilis praecipue supra apicem aggregatis, demum calvescentia. Scapus uncialis, biuncialis. Umbella brevissima, 2–3-flora, per anthesin involucris plerumque brevior. Flores pulcherrimi, albi v. rosei, umbone luteo v. purpureo. Calyx campanulatus, basi rotundatus; segmentis lanceolatis, distantibus. Pili ut in priori. (D. v.)

In M. Iurae summis cacuminibus v. g. in M. *Dolaz*, *Falconario*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. Plantas 6 et 7 simillimas coniunxit summus Hallerus locis citatis. Sic et amiciss. Suterus, qui dicit, *Chamaeiasmen* nimis argute a *villosa* separatam fuisse. Discrimina tamen proponere, et stirpes distinguere lubet, donec cultura nos meliora docuerit.

*** *Herbae caulescentes. Folia in caespites plus minus elongatos imbricata. Pedunculi aut nulli, aut uniflori, ebracteati, terminales lateralesve.*

Aretia L.

458. Androsace *helvetica* N. — Andr. caulibus fastigiatis, foliis pubescentibus minutis arctissime im-

bricatis, pilis simplicissimis, flore subsessili terminali. (Sp. 8. Gall. *Androsace helvétique.*)

Hall. Helv. 617. Enum. 486. n. 4. *Andr. pubescens* (non Dec.) Clairv. Man. 57. *Aretia helvetica* Sut. Fl. Helv. 1. p. 109. Heg. 1. p. 131. et Reisen 144. n. 1. Wahlenb. Helv. 23. Mur. Bot. Val. 53.

R. et Sch. Syst. 4. p. 154. *Andr. bryoides* Dec. Fl. Fr. 2356. Spreng. Min. Cognit. pug. 2. p. 46. n. 90. *Aretia helvetica* L. Syst. 162. Willd. Sp. Pl. 1. p. 795. Pers. Syn. 168. (excl. syn. Vill.). *Diapensia helvetica* L. Sp. Pl. 203.

Andr. bryoides Dec. Ic. Rar. Gall. tab. 7. Hall. Helv. tab. 11. (fig. inferior). Enum. tab. 8. (*eadem*). Heg. Reisen l. c. fig. 1-4. *Aretia helvetica* Schkuhr Handb. tab. 32.

Aretia helvetica Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix gracilis, dura. Caules dense caespitosi, fastigiati, repetito-bifurcati, crassi, dilatati, undique foliosi, unciales et fere biunciales. Folia subcaesia, densissime imbricata, adpressa, oblonga, subspathulata, obtusa, dorso convexa, facie planiuscula, pubescentia nec tomentosa: suprema dilute viridia, reliqua rubentia v. straminea, emarcida, persistentia. Flores fere omnino sessiles, terminales, subinde ob caulis innovationes demum laterales. Calyx foliis immersus, turbinatus, ad medium 5-fidus, segmentis lanceolatis, pubescentibus, corolla brevioribus. Corolla alba, plana, lobis subrotundis, obtusissimis, umbone circulari luteolo: tubus brevissimus, ore subcontractus. Glandulae 5 lineares, geminatae, per paria approximato-parallelae, luteae. Capsula subangulosa, subpentasperma. Semina conica. Pili simplicissimi, deflexi, sub microscopio articulati. (D. v.)

In Alpibus praesertim occidentalibus non rara. In M. *Gemino* prope *die Taube*, *Surchamp*, *Chapuise*, *Enzeindaz*, *Orgevaux*, *Iavernaz*, etc. In M. *Bündnerberg*, *Stockhorn*, *Pilato*, etc. In montibus *Abbatiscellanis*, *Grabsensibus*,

Angelimontanis. In M. *Galanda.* Cl. Custor. *Supra* vallem *Bagnes* et *Port-Valais*; sur la *Dent de midi*; sur la *Dent-d'Oche et au Grand-Bornan.* Cl. de Candolle. In Alpibus *glaronensibus* frequens; v. gr. in M. *Sandgrath*, *Claridis.* Cl. Hegetschweiler. In M. *Frohnalp.* — Semper in rimis rupium praedurarum. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

459. Androsace *alpina* N. — Andr. foliis elongatis spathulato-ellipticis pubescentibus, pilis simplicibus furcatis ramosisve, pedunculis vix exsertis. (Sp. 9. Gall. *Androsace des Alpes.*)

Hall. Helv. 618 α. *Aretia alpina* Sut. Fl. Helv. 1. p. 109. Heg. 1. p. 131. et Reisen p. 145. Mur. Bot. Val. 53.

Andr. pubescens Dec. Fl. Fr. 2352. *Aretia alpina* L. Sp. Pl. 203. Willd. Sp. Pl. 1. p. 795? *Andr. alpina* β Lapeyr. Hist. Pyr. 93 *).

Andr. pubescens Dec. Ic. Rar. Gall. tab. 5. *Aretia alpina flore albo* Jacq. Austr. Suppl. tab. 18. fig. 2. Heg. Reisen l. c. fig. 11.

Aretia alpina Schleich. Thom. exs.

Radix descendens, gracilis, sed firmula, superne ramosissima cauliculosque numerosos spargens. Rosulae minus quam in ceteris *Aretiis* elongatae. Tota planta pubescit. Folia elongata, angusta, obtusiuscula, plana, laete virentia, pubescentia, subinde glabrata, fere in petiolum angustata, persistentia, laxiuscula. Pili quandoque omnes simplices, nonnulli quandoque furcati, quandoque etiam fere omnes varie ramosi, discreti, breves, subarticulati. Pedunculi immersi vel subexserti, folia vix excedentes vel iis breviores. Calyx turbinatus, subquinquepartitus, segmentis erectis, lanceolatis, acutis. Corolla alba, centro luteola, grandiuscula, tubo infra faucem coarctato, lobis emarginatis, denticulatis. Glandulae

---

*) Ex speciminibus in M. *Port d'Oo*, ubi a La-Peyrouse indicatur, ab amiciss. Gay lectis, qui alibi hancce plantam in toto Pyrenaeorum iugo reperire non potuit.

2 ad basin cuiusque lobi. Stylus brevissimus. Capsula 5-valvis. (D. v.)

In Alpibus occidentalibus; prope *Ormond-dessus*; in M. *Prapio, Audon, Taveyannaz, Richard, la Varaz, Kienthal.* In M. *Genevensibus Saxonnet* et *Grand-Bornan.* Cl. Candollius. In Alpibus *Glaronensium* editissimis praecipue *Rhaetiam* versus: in M. *Galanda, Weißhorn*, etc. Cl. Hegetschweiler. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

Obs. I. *Aretia alpina* Wahlenb. Helv. n. 204. nobis ignota a nostra certissime pilis stellulatis, foliis imbricatis, et pedunculo fructifero foliis semper multo longiore differt. Eam vir clarissimus sub *Wendigletscher* et ad *Rothestock Engelbergensium*, et ad *Rossbodenstock St. Gotthardi* observavit. Hanc stirpem sic designavit: *Ar.* floribus pedunculatis axillaribus, foliis sublinearibus apice stellulato-pubescentibus. Potissimum ad sequentem referenda. Verum non est *Aretia* Hall. Helv. 614 α, sed potius β.

Obs II. Plantae pyrenaicae per mediam aestatem lectae folia subcarnosa esse videntur; limbum habent laevigatum, nitentem fereque omnino glabrum, sed pilis simplicissimis discretis ciliatum. Forma eorum potius ad ovalem, quam ad ellipticam, accedit: ad eandem nihilominus speciem pertinet.

Obs. III. Ob rosulas breves in herbariis haud facile dignoscitur, an flores centrales aut axillares sint. Species nostra, quantum scio, in Alpium iugo australi prorsus deest.

460. Androsace *pennina* N. — Andr. foliis laxius imbricatis lineari-obovatis incano-pubescentibus, pilis ramosis stellatisque, pedunculis exsertis terminalibus axillaribusque. (Sp. 10. Gall. *Androsace des Alpes pennines.*)

Hall. Helv. 618 β. Enum. 486. n. 2. (*obiter*). *Andr. pedunculata* Clairv. Man. 57. *Ar. intermedia* Heg. Reisen p. 144.

Andr. glacialis (Hoppe) Steud. Syn. Prodr. p. 27. *Aretia pennina* Mur. Bot. Val. 53. *Ar. alpina* β Sut. Fl. Helv. 1. p. 109. Heg. 1. p. 132. (excl. syn. Schleich.). *Aretia ciliata* (non Dec.) Heg. 2. p. 409. in add. *Ar. alpina* Wahlenb. Helv. 34?

Andr. ciliata (non Dec.) Moretti in Bibl. Ital. 28. tab. 344. *Andr. alpina* Dec. Fl. Fr. 2357. Lam. Enc. 1. p. 162. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 360. *Andr. alpina iunior* (excl. syn. Dec.) Lapeyr. Hist. Pyr. 93. *Andr. Aretia* b Vill. Delph. 2. p. 473.

Hall. Helv. tab. 11. fig. super. (ad sinistram). Enum. tab. 8. (*eadem*). Heg. Reisen l. c. tab. 5-9. Lam. Illustr. tab. 98. fig. 3. Jacq. Austr. Suppl. tab. 18. fig. 1.

Aretia pennina Thom. Ser. exs. *Ar. glacialis* Schleich. cat. 1821. *Ar. alpina* b *fl. roseo* Eiusd. in prior. cat.

Radix gracilis, sublignosa. Cauliculi prostrati, inferne nudiusculi, duri, perennes, rosulis elongatis terminati. Folia decidua, cinereo-virentia, laxiuscule imbricata, praecipue superne pubescentia ciliataque, parva, uninervia. Pili depressi, ramosi, apice stellulati. Pedunculi post fructus persistentes, recti, foliis paulo breviores aut saepius longiores: terminalis saepe immersus. Calyx subcampanulatus, ultra medium 5-fidus, pubescens, segmentis lineari-lanceolatis. Corolla pulchre rosea, circulo centrali purpureo ornata, calyce duplo maior, limbo plano, lobis rotundatis, quandoque emarginatis; tubus calyce brevior, globosus, albidus. Capsula 5-valvis, mihi pentasperma visa. Semina suborbiculata, concavo-convexa, nigra, grandiuscula. (D. v.)

In summis Alpibus, praecipue *Valesiacis* iugi australioris. In M. *Pennino*, *Sempronio*, *Finelen*, supra *Zermatt*, *Lalex*, *Senliennaz* etc. In summis scopulis *Glaronensium* minime rara: in *Claridis* et in M. *Tödi*, etiam supra *Curiam*. Cl. Hegetschweiler. Ad moles glaciales vallis *Bagnes* et fontium *Rhodani* etc. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Huic Cl. Villars capsulas polyspermas tribuit, quod ulterius in speciminibus recentibus indagandum. — Male a Peyrusio *Andr. ciliata* Dec. cum planta nostra coniuncta fuit. Ab ea differt: foliis laetius virentibus, dense imbricatis, post emarcescentiam diu persistentibus tuncque griseo-cinereis, et corollae tubo calycem fere aequante, ob colorem aurantiacum valde conspicuo. In eundem errorem inciderunt Cl. Roemer et Schultes, qui *penninam* et *ciliatam* unam eandemque plantam esse declarant, ac nequidem ut propriam varietatem ab *alpina* sua distinguunt. V. Syst. 4. p. 163.

461. Androsace *tomentosa* Schleich. — Andr. caulibus fastigiatis, foliis imbricatis tomentosis ligulatis ellipticisve, pilis stellulato-ramosis, floribus termina-

libus lateralibusque pedunculatis. (Sp. 11. Gall. *Androsace cotonneuse.*)

Hall. Helv. 618 γ. Clairv. Man. 57. *Aretia tomentosa* Mur. Bot. Val. 53. Heg. Fl. Helv. 2. p. 408. in app. (excl. syn. Gaertn. et Lapeyr.) et Reisen p. 145. *Ar. alpina* γ Sut. Fl. Helv. 1. p. 109. *Ar. alpina* c Heg. 1. p. 132. (excl. syn. Gaud.)

Andr. multiflora Vandell. Fasc. Pl. p. 9. Moretti in Bibl. Ital. 28. p. 344. *Andr. imbricata* β (excl. var. α et omnib. eius syn.) Dec. Fl. Fr. 2355. et Suppl. p. 382. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 360 β. Spreng. (excl. omnibus syn. praeter Schl.) Min. Cogn. pug. 2. p. 45. n. 89. *Andr. argentea* β R. et Sch. Syst. 4. p. 161.

Heg. Reisen l. c. fig. 10. (ad spec. sicca).

Ar. tomentosa Schleich. Thom. exs. *Andr. imbricata* Ser. exs.

β *minor*, foliis ovatis obovatisque, caulibus diffusis, tortuosis, floribus saturate purpureis vel roseis.

Speciosissima totius generis. Radix fere prioris. Caules 2-3-unciales, numerosi, repetito-furcati superneque sensim incrassati, undique foliis tecti, ut etiam basin versus vix in conspectum veniant. Folia densissime imbricata, erectiuscula, longe ligulata, obtusiuscula, tomentosa, perennantia: suprema annotina, laete caesia: reliqua longe numerosiora, ex roseo grisea: infima nigro-fusca, corrupta. Pili confertissimi, ut in priori ramosi stellatique. Flores terminales et propter elongationes annuas caulium laterales, pedunculis brevibus, sed per maturationem elongatis, crassiusculis, flocculoso-tomentosis, demum arcuatim reflexis. Calyx tomentosus, fere 5-partitus, campanulatus, segmentis oblongis, foliis similibus sed minoribus. Corolla parva, calyce duplo longior, tubo brevissimo, coriaceo, saturate purpureo, lobis oblongis, obtusis, basi angustatis, albis, extus inferne rubicundis. Capsula calycem superans, 5-valvis,

subpentasperma. Glandulae duae, insignes, rubicundae ad basin cuiusque lobi corollae. (D. v.)

β. Caules vix fastigiati, inferne denudati, lignosi, ut tota plantula habitum alienum prae se ferat. Corollae modo rubicundae, ceterum fere ut in α, modo roseae et formam magnitudinemque *Ar.* nostrae *penninae* aemulantes. (D. s.)

Planta rarissima summarum Alpium australiorum rupes duras incolit. In M. *Trone* Rhaetorum, et in iugis vallis *D. Nicolai.* Haller. In M. *Grueben*, *Zmuth* prope tuguria eiusdem nominis, et *Finelen* supra *Zermatt.* Ad moles glaciales M. *Rosae* supra *Macugnaga.* — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. *Andr. imbricata* Lam. (quae *argentea* Gaertn. fil. et Lap.), quam eandem ac nostram esse pronunciaverunt auctores (Sprengelius eas nequidem ut varietates proponit, eisque, praeeunte Candollio, *Aretium* 617. Hall. Helv., quae me quidem iudice ipsissima est *Andr. bryoides* Dec., plantam in Alpibus nostris neutiquam raram et ab utraque diversissimam, parum feliciter consociat —), *Andr. imbricata*, inquam, etiam ab amiciss. Gay in *Pyrenaeis* lecta ac mecum communicata, mihi notis multis optimisque ab *Andr. tomentosa* eximie differre videtur. Caules eius breves, dense caespitosi et valde approximati sunt; folia parva, brevia, obovata: iuniora summos caules terminantia, in rosulam planiusculam expansa, patula, albido-argentea et pube brevissima stellulata densissime ciliata. Flores in rosulae centro omnino, imo etiam effoetis capsulae valvis, sessiles, cum in nostra pedunculi subinde fere unciales deprehendantur.

G. 121. Datura L. gen. 246. Juss. 125. Gaertn. tab. 132. *Stramonium* Hall. Tourn. tab. 43. et 44.

Cal. 5-angularis, deciduus, basi orbiculato-truncata, persistente. Cor. infundibuliformis, plicata, ad plicaturae angulos acuminata. Stigma bilamellatum. Caps. 4-valvis, semi-4-locularis, dissepimentis duobus apicem non attingentibus.

462. Datura *Stramonium* L. — D. foliis angulatis, capsulis ovatis spinosis. (Gall. *Stramoine commune.*)

Hall. Helv. 586. Enum. 489. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 120. Heg. 1. p. 145. Hag. Fl. Basil. 1. p. 205. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 64.

L. Sp. Pl. 255. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1008. R. et Sch.

Syst. 4. p. 305. Poir. Enc. 2. p. 459. Dec. Fl. Fr. 2688. Smith Brit. 254.

Schkuhr Handb. tab. 43. Fl. Dan. tab. 436. Engl. Bot. 18. tab. 1288. Chaum. Fl. Méd. 6. tab. 332. Bull. Herb. 13. (*optime*). — Blackw. tab. 313. Matth. 228. Tabern. Kräuterb. 978. fig. 2. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 624. fig. 3.

Herba annua, foetens, venenata, glabra v. pubescens. Caulis dichotomus, viscidus, patens, cubitalis, sesquicubitalis. Folia alterna, longe petiolata, ampla, subscabra, lobis plus minusve profundis angulata, triangularia, acuminata, remote dentata. Flores axillares, breviter pedunculati, speciosi. Calyx deciduus, longe tubulosus, acutus, 5-angularis, 5-fidus, segmentis brevibus, triangularibus, carinato-plicatis. Corolla alba, longissima, sensim a basi usque ad apicem dilatata, plicis 5 acutissimis. Stigma subclavatum bilamellatum. Capsula magnitudine ovi columbini, viridis, ovalis, spinis conicis, acutiusculis, fere innocuis horrida, basi calycis reliquiis reflexis appendiculata. (D. v.)

Planta *Americanae* originis, ubique in planitie indigenatum nacta, inter reiectanea et in ruderatis frequens occurrit. — Fl. Iulio et Augusto. ☉.

G. 122. Hyoscyamus L. gen. 247. Hall. Juss. 124. Gaertn. tab. 76. Tournef. tab. 42.

Cor. infundibuliformis, obtusa. Stigma capitatum. Caps. bilocularis, operculata.

463. Hyoscyamus *niger* L. — H. foliis amplexicaulibus sinuatis, floribus sessilibus. L. (Gall. *Jusquiame noire.*)

Hall. Helv. 580. Enum. 512. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 120. Heg. 1. pag. 145. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 206. Clairv. Man. 55. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 73. *H. vulgaris niger* C. B. Basil. 52.

L. Sp. Pl. 257. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1010. R. et Sch. Syst. 4.

p.308. Lam. Enc. 3. p. 327. Dec. Fl. Fr. 2683. Smith Brit. 254.

Fl. Dan. 1452. Engl. Bot. 9. tab. 591. Chaum. Fl. Méd. 4. tab. 211. Schkuhr Handb. tab. 44. Bull. Herb. tab. 93. — Rivin. Monop. Irr. tab. 102. Tabern. Kräuterb. 968. fig. 2. Dod. Pempt. 450. fig. 1. Clus. Hist. 2. p. 85. fig. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 627. (*mala*).

Herba viscoso-lanuginosa, valde foetida, lurida. Caulis pedalis, sesquipedalis, teres, foliosus, fistulosus, erectus, ramosus. Folia mollissima, ovato-acuta, profunde sinuata, lobis obtusiusculis. Flores longe spicati, subsecundi, axillares, numerosi, magni. Calyx subcampanulatus, inferne ventricosus, ultra medium coarctatus, superne modice dilatatus, 5-fidus, segmentis brevibus, triangularibus, acutis: inferioribus 2 reliquis paulo brevioribus. Corolla sordide flavescens, venis violaceis, ramosis et anastomosantibus distincta, fauce atro-violacea, profunde 5-fida, lobis obtusissimis, subinaequalibus. Stamina exserta, inclinata. Capsula glabra, ovata, obtusa, basi ventricosa, calyce persistente paulo brevior, seminibus paene innumeris, minutis. Operculum deciduum. (D. v.)

Hab. locis ruderatis in vicinia pagorum planitiei frequens. — Fl. Iunio. ⊙. vel ♂.

G. 123. Nicotiana L. gen. 248. Juss. 125. Gaertn. tab. 55. Tourn. tab. 41.

Cor. infundibul. tubo longissimo. Stigma emarginatum. Caps. bilocularis, bivalvis, apice dehiscens, valvulis dorso carinatis.

464. Nicotiana *Tabacum* L. — N. foliis ovato-lanceolatis sessilibus decurrentibus, floribus acutis. L. (Sp. 1. Gall. *Nicotiane Tabac.*)

L. Sp. Pl. 258. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1014. R. et Sch. Syst. 4. p. 315. Poir. Enc. 4. p. 477. Dec. Fl. Fr. 2686.

Schkuhr Handb. tab. 44. Chaum. Fl. Méd. 6. tab. 336. Bull. Herb. tab. 285. Lam. Illustr. tab. 113. — Blackw. tab. 146. Matth. 751. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 971. (*eadem*). Dod. Pempt. 452. fig. 1. Clus. Exotic. 309. I. B. Hist. 3. p. 629.

Herba viscosa, pubescens, foetida. Caulis fere bicubitalis, erectus, ramosus. Folia alterna, ampla, sessilia, in caulem decurrentia. Flores terminales, subaggregati, pedunculati et subsessiles, magni. Calyx ovatus, ventricosus, tubo multo latior, fere ad medium quinquefidus, segmentis lanceolatis, acutis. Corolla sordida, rosea, extus tota viridescens, tubo longissimo, superne valde dilatato, lobis acutis. Capsula ovato-conica, calyce duplo longior. (D. v.)

In pago *Vaudensi* hinc inde colitur. *Paterniaci*, *Neviduni*. — Americana; innotuit Europaeis anno 1560. L. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

465. Nicotiana *rustica* L. — N. foliis petiolatis ovatis integerrimis, floribus obtusis. (Sp. 2. Gall. *Nicotiane rustique*.)

L. Sp. Pl. 258. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1014. R. et Sch. Syst. 4. p. 319. Poir. Enc. 4. p. 479. Dec. Fl. Fr. 2687. Krock. Siles. n. 342.

Blackw. tab. 437. Lob. Icon. 269. Matth. 750. fig. 3. Tabern. Kräuterb. 969. fig. 2. (*melior*).

Herba habitu et odore prioris. Caules sesquipedales, cubitales, superne paniculati. Folia lata breviaque, subrepanda, satis longe petiolata. Paniculae racemosae, multiflorae; pedunculis longis, compositis. Flores omnes pedunculati, plerumque solitarii, multo minores quam prioris. Calyx tubo paulo latior, campanulatus, segmentis latis, triangularibus. Corolla sordide flava, tubo lato, limbo lobisque brevissimis, obtusis. Capsula subglobosa, calyce paulo longior. (D. v.)

Cum priori culta hinc inde occurrit; eam coloni ut minus utilem exstirpant. Etiam olim in ruderatis *Neviduni* legi. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

G. 124. Verbascum L. gen. 242. Hall. Juss. 124. Gaertn. tab. 55. Tourn. tab. 61.

Cor. rotata, subinaequalis. Stamina barbata. Stigm. incrassatum, obtusum. Caps. 2-locularis, polysperma.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Folia dense tomentosa: caulina decurrentia. Stam. inaequalia, villis albidis barbata.*

Thapsus.

1. V. *Thapsus.*
2. V. *thapsiforme.*
3. V. *crassifolium.*

** *Folia tomento (v. pube) aut brevissimo, aut floccoso caducoque obsita: caulina sessilia (neutiquam decurrentia) v. petiolata. Pili stellatim divergentes. Stamina subaequalia.*

Lychnitis.

I. Stamina villis albidis barbata.

4. V. *Lychnitis.*
5. V. *incanum.*
6. V. *pulverulentum.*

II. Filamenta villis purpureis lilacinisve barbata.

7. V. *mixtum.*
8. V. *nigrum.*
9. V. *pyramidatum.*

*** *Folia laete virentia, glabra v. subpubescentia: caulina amplexicaulia (neque decurrentia). Pili solitarii, glanduliferi. Flores longius pedicellati; corolla in alabastris rotundato-depressa, glandulosa rubicundaque. Stamina subaequalia purpureo-barbata.*

Blattaria.

10. V. *Blattaria.*
11. V. *blattarioides.*

* *Folia dense tomentosa: caulina decurrentia. Stamina inaequalia, villis albidis barbata.*

466. Verbascum *Thapsus* L. — V. foliis tomentosis, bracteis ovato-acutis, racemo dense spicato, corolla planiuscula, filamentis imis glabris, antheris subaequalibus. (Sp. 1. Gall. *Molène officinale;* vulgo *Bouillon blanc*, *Bonhomme.*)

Hall. Helv. 581. Enum. 509. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 119. Heg. 1. p. 143., et 2. p. 413. in add. Hag. Fl.

Basil. 1. p. 201. Clairv. Man. 55. Wahlenb. Helv. 38. Mur. Bot. Val. 105.*) *V. mas latifolium luteum* C. B. Basil. 69.

L. Sp. Pl. 252. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1001. R. et Sch. Syst. 4. p. 325. Lam. Enc. 4. p. 215. Schrad. Verb. p. 13. Smith Brit. 249. Dec. Fl. Fr. 2663. *V. thapsiforme* Desv. Andeg. 110. n. 250.

Fl. Dan. tab. 631. Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 74. Engl. Bot. 8. tab. 549. (Flores nimis magni et stamina omnia perperam barbata.) — Blackw. tab. 3. Fuchs Hist. 846. Matth. 800. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 955. fig. 2. et 956. fig. 1. Dod. Pempt. 143. fig. 1. Dalech. Hist. 2. p. 1298.

Caulis tripedalis, bicubitalis, crassus, cylindricus, dense foliosus, foliorum alis decurrentibus percursus, plerumque simplex, erectus strictusque. Folia ampla, utrinque tomentosa, crassa, mollia, oblonga, crenulata, griseo-virentia: radicalia subpetiolata, oblonga, obtusa: caulina acuta, decurrentia, sensim decrescentia. Spica praelonga, basi subinde interrupta, ceterum dense imbricata, glomerulis tri- ad quinquefloris, basi bractea ovato-lanceolata stipatis, bracteolis minoribus intermixtis. Flores subsessiles, calyce tomentoso, tubum corollae superante. Corolla lutea, diametro 6–9 lineas metiente, infundibuliformi-rotata, dorso pilis brevibus, fasciculatis, stellatim divergentibus pubescens, tubo carnuloso, utrinque glabro, limbo intus nitido, irregulariter subquinquepartito, lobo imo longiori. Stamina superiora basi nuda, ceterum villis albidis copiose barbata: duo ima paulo longiora, plerumque glaberrima; antherae incumbentes, parvae, lunatae s. reniformes, in staminibus inferioribus nonnisi paulo maiores. Pollen croceum. Caps. pulverulento-tomentosa, calycem aequans. (D. v.)

---

*) Synonyma non pauca incerta videntur, et fort.s se ad alterutram specierum sequentium spectant.

Hab. locis cultis, ruderatis, ad agrorum margines, rarius apud nos, sequentibus longe infrequentior. *Neviduni* passim; *à la vallée de Joux*, ubi etiam in hortis colitur. *Basileae* locis sterilibus frequens. Cl. Hagenbach. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

467. Verbascum *thapsiforme* Schrad. — V. foliis tomentosis, bracteis ovato-acuminatis, corollae maximae lobis imis maioribus, staminum imorum filamentis glabriusculis antherisque oblongis lateralibus. (Sp. 2. Gall. *Molène thapsiforme*, vulgo *Bonhomme.*)

Cf. *V. cuspidatum* et *phlomoides* Hag. Fl. Basil. 1. p. 201 et 202. Heg. Fl. Helv. 2. p. 414. in add. et pleraque syn. ad priorem speciem citata. *V. vulgare flore luteo magno folio maximo* I. B. Hist. 3. p. 871.

Schrad. Verbasc. p. 17. R. et Sch. Syst. 4. p. p. 326. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 412. n. 2668. *V. Thapsus* Desv. Andeg. 109. K. et Z. Catal. Palat. 6. (ex spec. a Cl. Kochio missis.) Poll. Palat. n. 220. *V. cuspidatum* Schrad. Verb. p. 19. (glomerulis in spica remotiusculis.) R. et Sch. Syst. 4. p. 327. Bieb. Cauc. Suppl. 150. n. 397.

V. cuspidatum Schrad. l. c. tab. 1. fig. 1. Fuchs Hist. 848. (*bene.*) I. B. l. c. Chabr. Sciagr. 493. fig. 3.

V. grossum Schleich. cat. 1821. (Spica laxa ex specimine male adservato.)

β *bicolle*, stigmate bilobo, corolla maxima.

Hall. Helv. 582. *V. phlomoides* Clairv. Man. 55. *V. bicolle* Mur. Bot. Val. 105. ex Hall.

V. bicolle Mur. Prodr. 47.

γ *thapso-nigrum*, foliis leviter decurrentibus tomentosis costa atro-sanguinea percursis, filamentorum barba purpurea.

With. 248. Smith Brit. l. c. R. et Sch. 4. p. 326. in obs. 1.

Caulis 3–6-pedalis, ut reliquae plantae partes dense tomentosus, erectus, simplex, teres. Folia ovata, oblonga, acutiuscula, integra vel obsolete crenata, crassa mollissimaque, facie paulo viridiora quam prioris: radicalia maxima, breviter petiolata: caulina sessilia, alis angustis in caulem decurrentia: suprema

parva, ovato-lanceolata, abrupte longeque acuminata. Pili stellatim divergentes. Spicae terminales et axillares, modo dense imbricatae, modo plus minus interruptae; floribus speciosis, in glomerulis singulis, quaternis senisve, supremis in quovis fasciculo pedicello calyce breviori insidentibus: reliqui fere sessiles. Calyx campanulatus, ultra medium 5-fidus, segmentis carinatis. Bracteae sessiles v. decurrentes, e basi ovata v. ovato-lanceolata subito in acumen longum subulatum productae. Corolla flava, extus pubescens, intus nitida, maxima, lobis duobus superioribus paulo minoribus, reliquis grandibus, subaequalibus, tubo fere prioris. Filamenta 3 superiora villis albis copiose barbata: inferiora longiora, ad antheram erectam lateralem vage pilosiuscula, ceterum glaberrima. Pollen pulchre aurantiacum, copiosum. Stigm. simplex, clavatum. Capsula tomentosa, ovata. (D. v.)

β. „Folia et habitus consentiunt, et spica densa, aphylla, sed nostro angustissimae foliorum radices per caulem percurrunt. Bracteae 4-florae, intra quas flores brevissime pedunculati. Folia ima petiolata, superiora sessilia, omnia ovata et serrata. Caulis hirsutus, nudus. Flores duplo ampliores, biunciales. Stigma manifestissime, etsi breviter bicolle. Nondum mihi in hac planta satisfatio." Haller.

γ. Corollae aureae, paulo minores quam plantae nostrae *α*, ad faucem ut in *nigro* signatae. Stamina barba dilute lilacina inferne tecta: 2 inferiora longiora, superne nuda: cetera superne villis flavicantibus barbata. Pollen croceum. „Varietas hybrida, patre *V. nigro*, gaudet caule ramoso, foliis superioribus tantum decurrentibus, staminum villis violaceis." With. citante Smithio.

Hab. secus vias et locis cultis planitiei, ubique. *β* „*Agauni*, *Octoduri* et prope *Fouly* rarius." Haller. Nuper non amplius visum. *γ* in valle *Moutier-grand-val* inter *Correndelin* et *Moutier* 1822. — Fl. Iulio et Augusto. ♂.

468. Verbascum *crassifolium* Dec. — V. foliis ovatis subdecurrentibus tomentosis: supremis abrupte cuspidato-acuminatis, staminibus omnibus barbatis. (Sp. 3. Gall. *Molène à feuilles épaisses.*)

Mur. Bot. Val. 105. *V. montanum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 202. Heg. Fl. Helv. 2. p. 415. in add.

Dec. Fl. Fr. 2670. (non Hoffmannsegg, Link et Schrad.) et Suppl. 413. *V. grandiflorum* Poir. Enc. Suppl. 3. p. 715. (excl. var. α.) *V. montanum* Schrad. Verb. 33. R. et Sch. Syst. 4. p. 333. Bert. Amoen. Ital. 343.

V. montanum Schrad. H. Goetting. fasc. 2. p. 18. tab. 12. — Dalech. Hist. 1301? *V. angustifolium, ramosum, flore aureo, folio crassiore* I. B. Hist. 3. p. 872. ic.

Schleich. Thom. exs. *V. phlomoides* (non L.) Schleich. cent.... n. 27.

Prioribus simile, sed humilius et laxius tomentosum, ut folia saltem facie nudiuscula sint. Caulis simplicissimus, inferne teres, superne plus minus angulosus, pedalis, cubitalis. Folia dorso floccoso-tomentosa: radicalia crenulata, longius petiolata, minora: inferiora etiam petiolata: suprema parva, subrotunda vel late ovata, decurrentia, subito et abrupte acuminata, mucrone longo, triangulari, angusto. Pili ut in prioribus radiantes, saepe luteo-ferruginei. Spica densissima, valde tomentosa, floribus contiguis, rarius remotiusculis, omnibus solitariis et sessilibus v. brevissime pedunculatis. Bracteae uniflorae, subulatae. Calycis segmenta vix carinata, valde tomentosa. Corolla vix uncialis, minor quam prioris; staminibus omnibus villosis nec glabris, barba alba, non valde copiosa. Antherae omnes reniformes et incumbentes; pollen miniatum. Stigm. capitatum. (D. v.)

Supra *Morcles* in sylva abietina ab incendio consumpta et *Octoduri*; sed rarius. Schleicher. *Seduni*. Rev. Murith. Circa *Promenthoux*. Amiss. Monnard. — Fl. Iul. et Aug. ♂?

** *Folia tomento (v. pube) aut brevissimo aut floccoso caducoque obsita: caulina sessilia (neutiquam decurrentia) v. petiolata. Pili stellatim divergentes. Stamina subaequalia.*

LYCHNITIS.

I. Stamina villis albidis barbata.

469. VERBASCUM *Lychnitis* L. — V. caule anguloso, foliis ovatis oblongis crenatis sessilibus dorso tomentosis, panicula ramosissima foliosa. (Sp. 4. Gall. *Molène Lychnite.*)

Hall. Helv. 583. Enum. 510. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 119. Heg. 1. p. 143. Clairv. Man. 56. Mur. Bot. Val. 105. Wahlenb. Helv. 38. *V. pulverulentum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 203. (non Villars neque Anglor.)? Heg. l. c. 2. p. 416. in add.

L. Sp. Pl. 153. Willd. Sp. Pl. 1003. (excl. syn. Vill.) Lam. Enc. 4. p. 218. Dec. Fl. Fr. 2672. K. et Z. Cat. Palat. 6. (ex spec. comm.) *V. pulverulentum* R. et Sch. Syst. 4. p. 342. Bieb. Cauc. n. 400. et Suppl. 154.

Fl. Dan. tab. 586. Kniph. Cent. 6. n. 97. — Tabern. Ic. 565. et Kräuterb. 957. Dod. Pempt. 143. fig. 2.

β floribus albis.

Hall. Helv. l. c. β. — *V. Lychnitis* Hag. Fl. Basil. 203. Heg. Fl. Helv. 2. p. 415. in add. *V. Lychnitis flore albo parvo* C. B. Basil. 203. *V. Lychnitis* Smith Brit. 250. R. et Sch. Syst. 4. p. 341.

Engl. Bot. 1. tab. 58. — Fuchs Hist. p. 847. Tabern. Kräuterb. 956. fig. 2. Moris. Hist. s. 5. tab. 9. fig. 4. I. B. Hist. p. 873. fig. 2.

Caulis cubitalis, 3-pedalis, angulosus, subtomentosus v. quasi farinosus, superne paniculatus. Folia crenata, rarius integra, dorso tomento tenui sed adhaerente obsita, facie viridia, pubescentia, rugosa. Pili radiantes, subdistantes. Panicula ramosissima, erecta, longa, ramis axillaribus racemosis; floribus parvis, pedunculatis, bracteatis. Folia floralia ovato-lanceolata: infima fere uncialia: reliqua sensim minora. Calyx parvus, 5-partitus, pulverulentus,

albo-tomentosus, segmentis lanceolatis. Corolla pallide lutea, post florescentiam saepe persistens, marcescens, sordide rosea, in var. β lactea; filamenta lutea, omnia villis ochroleucis barbata. Antherae aurantiacae. (D. v.)

Locis cultis et secus vias vulgo. β aliquanto rarius, v. g. *Paterniaci.* In insula *Rheni ad Rheinfelden* circa *Neueneck*; prope *Mont*, *Longirod* etc. *Basileae* non rarum. Cl. Hagenbach. — Fl. Iulio et Augusto. ♂.

470. Verbascum *incanum* N. — V. foliis ellipticis crenatis dorso incano-pubescentibus petiolatis: superioribus sessilibus, spica ramosa laxiuscula. (Sp. 5. Gall. *Molène incanescente.*)

V. mixtum Thom. exs. (non Schl. quod ad *Lychnitem* spectare videtur.)

Radicem non vidi. Caulis validus, 3-4-pedalis, subangulosus, valde foliosus, pube brevissima incana inaequaliter pubescens. Folia magna, tenuia, oblonge elliptica, obtusa, late crenata, facie glabra, dorso pilis raris radiantibus subpubescentia incanaque: iuniora magis lanuginosa: inferiora basi in petiolum crassum brevemque subdecurrentia et valde inaequaliter producta: superiora sessilia, gradatim decrescentia. Spica longissima, ramosa compositaque, inferne foliosa ramulosque subracemosos numerosos emittens, superne hinc inde interrupta. Bracteae inferiores in ramulis ovato-lanceolatae, dorso niveo-tomentosae, ceterae lineares, floribus longiores, saepe incurvae. Pedunculi calycesque niveo-tomentosi. Corolla aurea, multo maior quam in *Lychnite.* Filamenta omnia intus villis ochroleucis barbata, dorso nudiuscula, colorata. Stylus elongatus, clavatus. (D. s.)

Hab. in M. *d'Arbignon* prope *Fouly.* Legit primus omnium amiciss. Em. Thomas. — Fl. Iul. et Aug. ♂?

Obs. Species, ut videtur, tum *V. nigro*, tum *Lychniti* affinis, et fortasse ex eorum connubiis orta.

471. Verbascum *pulverulentum* Vill. — V. caule

tereti ramoso, foliis obiter crenatis ovato-oblongis spicisque floccoso-tomentosis. (Sp. 6. Gall. *Molène pulvérulente.*)

Hag. Fl. Basil. 1. p. 203.

Vill. Delph. 2. p. 490. Smith Brit. 251. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 717. Dec. Fl. Fr. 2673. Pers. Syn. 1. p. 215. *V. floccosum* R. et Sch. Syst. 4. p. 343. (an W. et K. excl. saltem syn. Dec.) *)

Engl. Bot. 7. tab. 487. — I. B. Hist. 3. app. p. 873. fig. 1. (folia nimis elongata). Chabr. Sciagr. 494. fig. 2. (*eadem.*)

Thom. Schleich. exs. Schleich. cent. . . . n. 25.

β *hybridum*, foliis pulverulento-tomentosis, radicalibus subpetiolatis, superioribus subdecurrentibus, caule ramoso, spicis laxiusculis, filamentis omnibus barbatis.

Priori, quocum a summo HALLERO fortasse coniunctum fuit, simile. Primo intuitu dignoscitur tomento flocculoso, pulverulento facileque detergendo, quin etiam sponte in massas crassas secedente, quod omnes plantae partes induit. Caulis teres vixque angulosus, ramosus, cubitalis, bicubitalis. Folia mollia, crassa, utrinque floccosa: omnia sessilia, primum utrinque tomentosa, deinde praecipue facie denudata et viridantia: radicalia obiter crenata, dorso nervis reticulatis niveis floccosis ornata, oblonga, basi sensim angustata: caulina ovato-acuta: suprema (floralia) late ovata, cordato-amplexicaulia, acuminata.

---

*) Ad hoc suum *floccosum* citant Cl. auctores *V. pulverulentum* Italorum et Schleicherianum, quod ultimum absque omni dubio idem est ac VILLARSII, SMITHII, CANDOLLIIque planta, ceterum hancce speciem neque HALLERUS neque recentiores nostri a *Lychnite* distinxisse videntur. *V. floccosum* Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 414. Bert. Amoen. Ital. 343. (quod hi auctores idem ac *floccosum* W. et K. Hung. 1. tab. 79. esse perhibent,) a *pulverulento* nostro differt: tomento albo perenni, foliis basi minus latis minusque acutis, panicula ramosiore et fere aphylla, florum glomerulis parcius tomentosis, denique caule foliorumque costis sub tomento atro-violaceis.

Panicula valde ramosa, foliolosa, subpyramidalis, ramis elongatis, interrupte spicatis, florum glomerulis in tomento copioso nidulantibus. Calyces exigui, segmentis linearibus, calvescentibus. Corolla flava, magnitudine inter *V. Thapsum* et *Lychnitem* media, valde caduca; staminibus omnibus albo villo barbatis, 2 inferioribus paulo longioribus; antherae conformes, reniformes; pollen miniatum. (D. v.)

β. Habitus *V. thapsiformis*, differt foliis non solum tomentosis, sed valde pulverulentis, inferioribus dorso reticulatis, superioribus modice decurrentibus. Caulis ramosus, 3-pedalis. Spicae (praecipue terminalis) elongatae, graciles, spiculis 5-6-floris remotiusculis constantes. Flores demum longius pedicellati, magnitudine *V. pulverulenti*, parum odorati. Calyx semiquinquefidus, segmentis lanceolatis, angustis, acutis. Corolla aurea, parum irregularis, segmentis subrotundis. Stamina fere aequalia: superiora lanugine ochroleuca tota, inferiora duo infra apicem et inde usque ad basin lana pallide lilacina intus barbata. Antherae omnes incumbentes, reniformes, polline pulchre miniato. (D. v.)

Hab. locis ruderatis, ad vias regionum calidiorum. *Basileae in der Sandgrube;* ad fossas urbis et ante portas *spaleam*, *ioanneam* et *lapideam*, *ad Wiesam* etc. Cl. Hagenbach. *Genevae*, circa *Thoiry* et in agro *Vaudensi* v. g. *Ebroduni* et *Neviduni* (ad lacum prope *Nosodochium*) et circa *Promenthoux*. *β Neviduni* ad lacus *Lemani* littora in consortio var. *α*. — Fl. Iun.-Aug. ♂.

II. Filamenta villis purpureis lilacinisve barbata.

472. Verbascum *mixtum* Ram. — V. pulverulento-tomentosum, caule subanguloso, foliis mollissimis oblongis acutis crenatis sessilibus, filamentis purpurascentibus. (Sp. 7. Gall. *Molène mélangée.*)

Ram. Pyr. ined. Dec. Fl. Fr. 2674. (excl. syn. Smith.) Poir. Enc. Suppl. 3. p. 718. Roem. et Schult. 4. p. 341.

Vix nisi villi staminum colore, floribus paulo minoribus et caule subanguloso a *pulverulento*, cuius

meram esse varietatem censeo, distinguendum. Neque tamen est *V. pulverulentum β nigro-pulverulentum* Smith Brit. Nam in nostro, cum a petiolis costisque foliorum tomentum deterseris, colorem in eis viridem neque sanguineum invenies. Ceterum color villi staminei non omnino constans esse videtur, et modo lilacinus, modo saturatius violaceus, modo pallescens et fere omnino albidus deprehenditur. (D. v.)

Neviduni ad angulum prati ponti rivuli *Cordon* adiacentis inter viam regiam et lacum. Etiam in platea *Perd-temps* secus murum orientem versus copiose. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

Obs. *V. mixtum* circa Tarbes in Gallia austro-occidentali lectum mihique ab amiciss. Gay missum cum planta mea convenit: sed in planta sicca colorem petiolorum (in foliis radicalibus quam in nostro evidentiorum) costarumque non rite discernere possum.

473. Verbascum *nigrum* L. — V. spicis paniculatis, foliis cordato-oblongis petiolatis crenatis facie pubescentibus, filamentorum barba purpurascente. (Sp. 8. Gall. *Molène noire.*)

Hall. Helv. 584. Enum. 584. Sut. Fl. Helv. 1. p. 119. Heg. 1. pag. 144. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 204. Clairv. Man. 56. Wahlenb. Helv. 38. Mur. Bot. Val. 105. *V. nigrum flore ex luteo purpurascente* C. B. Basil. 69.

L. Sp. Pl. 253. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1004. R. et Sch. Syst. 4. p. 345. Lam. Enc. 4. p. 219. Dec. Fl. Fr. 2675. Smith Brit. 249.

Fl. Dan. 1088. Engl. Bot. 1. p. 59. — Fuchs Hist. tab. 849. Matth. p. 800. Tabern. Kräuterb. 956. f. 3. Lobel. Ic. 562. Dod. Pempt. 144. (*bene.*) I. B. Hist. 3. p. 873.

β floribus albis.

γ *gymnostemon*, filamentis omnibus glabris. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 415.

Caulis erectus, ramosus, angulosus, villosus, saepe purpurascens, cubitalis, 3-pedalis. Folia rugosa, dorso villosa et incana, facie saturate viridia pubescentiaque, ovato-oblonga, acuta: inferiora basi emarginata, inaequaliter crenata, longe petiolata: su-

prema sessilia, ovato-lanceolata; petioli et costa subtus atro-purpurea. Pili substellati. Spica composita, elongata, tomentosa. Bracteae 5-8-florae, e basi lanceolata lineares. Flores parvi, pedicellati. Calyx exiguus, 5-partitus, segmentis linearibus. Corolla lutea, fauce maculis purpureis quasi lunatis insignita. Filamenta corolla duplo breviora, omnia villis purpureis barbata. Antherae parvae, subaequales, reniformes. Stylus glaber, stigmata lutea. (D. v.)

Secus vias praecipue submontanas frequens. In planitie apud nos deest. *Basileae* autem frequens. *β* rarius, v. g. *Aquileiae*, ad muros coemeterii pagi *Koenitz*, *Badae*, *Octoduri?* *γ Neocomi*. Cl. CHAILLET, testante CANDOLLIO. — Fl. Iunio — Augusto. ♃.

+ 474. VERBASCUM *pyramidatum* Bieb. — V. foliis pubescentibus: inferioribus utrinque attenuatis subduplicato-crenatis: superioribus cordatis acuminatis, panicula ramosissima, filamentis purpurascentibus. (Sp. 9. Gall. *Molène pyramidale*.)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 416. in add. ex Schleich. catal.

Bieb. Cauc. n. 402. et Suppl. p. 155. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 719. Willd. Enum. 1. p. 224. R. et Sch. Syst. 4. p. 343.

Schleich. exs. cat. 1815.

Caulis exaltatus, viridis, pubescens, crassus, inferne teretiusculus, superne modice angulosus, paniculatus. Folia radicalia sessilia, permagna, oblonga, tenuia, laete viridia, basi attenuata, grosse et quasi duplicato-serrata, subpubescentia, nervis subtomentosis: superiora longe minora, cordato-acuminata, sessilia. Pili substellati. Panicula subpyramidalis, erecto-patens, speciosa, ramis interrupte racemosis, basi foliolosis, bracteis 1-3-floris, subulatis. Flores magnitudine *V. Thapsi*, pedunculati, pedunculis solitariis, geminis v. ternatis. Calyx to-

mentosus, 5-partitus, segmentis lanceolatis. Corolla extus pubescens; filamenta corolla multo breviora, omnia villis saturate purpureis barbata. Stylus superne incrassatus. (D. s.)

SCHLEICHERUS misit. In hortis botanicis vulgo colitur. *Tiguri* varietatem hybridam foliis decurrentibus, ceterum omnibus reliquis notis convenientem anno 1821 in horto societatis physicae frequentem observavi. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

*** *Folia laete virentia, glabra vel subpubescentia: caulina amplexicaulia (neque decurrentia). Pili solitarii, glanduliferi. Flores longius pedicellati; corolla in alabastris orbiculato-depressa, glandulosa rubicundaque. Stamina subaequalia, villis purpureis barbata.*

BLATTARIA.

475. VERBASCUM *Blattaria* L. — V. foliis glabris: caulinis amplexicaulibus oblongis, pedunculis solitariis, pilis glanduligeris. (Sp. 10. Gall. *Molène Blattaire.*)

Hall. Helv. 585. Enum. 511. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 120. Heg. 1. pag. 144. Hag. Fl. Basil. 1. p. 205. Clairv. Man. 56. *Blattaria lutea folio oblongo laciniato* C. B. Basil. 69.

L. Sp. Pl. 254. Willd. Sp. Pl. 1005. R. et Sch. Syst. 4. p. 347. Lam. Enc. 4. p. 224. Dec. Fl. Fr. 2678. Smith Brit. 253. Bieb. Cauc. p. 406.

Engl. Bot. 6. tab. 393. — Fuchs Hist. 152. Lob. Ic. tab. 564. f. 2. Moris. Hist. 2. p. 498. s. 5. tab. 10. fig. 6. Matth. 802. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 959. fig. 1. Dod. Pempt. 145. f. 1. I. B. Hist. 3. pag. 874. Dalech. Hist. 1305.

Schleich. Thom. Ser. exs.

β maius, 3-4-pedale, racemis paniculatis.

Caulis sesquipedalis, erectus, ramosus v. apud nos saepius simplex, inferne glaber, superne pilis glandulosis pubescens, subangulosus, valde foliosus. Pili crassiusculi, glanduliferi, cauli superne, pedunculis, bracteis calycibusque insidentes, sub lente bona

parvo calycio simillimi, sub microscopio composito fungiformes, stipite crasso, subarticulato, glandula seu pileo grandiusculo, cyathiformi, albo. Folia ovato-oblonga, anguloso-dentata, glabra nitidaque: radicalia undulata, crenata, in petiolum brevem angustata. Racemus terminalis, erectus, laxissimus, pedunculis alternis, distantibus, bractea sua ovato-lanceolata amplexicauli longioribus. Calyx fere 5-partitus; phylla linearia, subfusca, lanceolata, glandulis pilorum albidis distincta. Corolla lutea, magna, extus subpilosa. Filamenta villo purpureo pulchre barbata: antherae superiores incumbentes, reniformes, 2 inferiores maiores, terminales erectae; pollen primum aureum, demum pallescens. Stylus violaceus. Caps. sphaerica, adulta glabra. (D. v.)

Hinc inde ad sepes planitiei, praecipue in agro *Vaudensi*. *Genevae*, *Urbae* prope pavimentum mosaicum, *à Bosseja*, *Montagni*, *Sussevaz*, *Freycovagnes*, etc. *Neviduni* frequens. *Ebroduni*. *Scaphusiae*. *Basileae*. Cl. Hagenbach. — Fl. Iunio et Iulio. ☉.

476. Verbascum *blattarioides* Lam. — V. foliis pubescentibus: caulinis amplexicaulibus: radicalibus sinuato-v. grosse crenatis, pedunculis geminatis aggregatisve inaequalibus. (Sp. 11. Gall. *Molène Fausse-Blattaire*.)

Lam. Enc. 4. p. 225. R. et Sch. Syst. 4. p. 348. Brot. Fl. Lusit. 1. p. 272. (ex R. et Sch. qui verba eius exscripserunt). Dec. Fl. Fr. n. 2679. *V. viscidulum* Pers. Syn. 1. p. 215. Cfr. *V. virgatum* Smith Brit. 252.

Lob. Ic. 564. f. 1. Conf. Dod. Matth. et Dalech. icones ad *V. Blattariam* citatas.

V. virgatum (non Smith) Schleich. exs.

β *Pseudo-Blattaria*, caule teretiusculo valde folioso, foliis caulinis maioribus ovato-oblongis, pedunculis solitariis geminatisve. — *V. Pseudo-Blattaria* Schleich. exs.

A *Blattaria* differt caule bicubitali, superne virgato-ramoso, herba tota quanta pilis brevissimis, te-

nuissimis, aut subulatis, aut glandula minima nec nisi vitri acrioris ope conspicua terminatis, racemis densius multifloris, pedunculis paulo brevioribus, geminis, ternis v. quaternis, rarius solitariis tuncque oppositis, phyllis virentibus, lanceolatis, corollis maioribus, antheris omnibus incumbentibus lunato-reniformibus, polline croceo. Capsulae vix unquam ad maturitatem perveniunt, ut probabile sit, hanc stirpem *V. Blattariae* et *V. Lychnitidis*, in quorum consortio provenit, hybridam esse progeniem. (D. v.)

Hab. locis consimilibus infrequens. — *α Genevae*. Cl. Schleicher. *Neviduni* in agris sylvulae *Bougis* conterminis 1824 lectum et prope villam ipsam 1826 denuo visum; etiam anno 1827. *β* supra *Montreux* ad viam, qua itur ad M. *Jaman* iugum. Cl. Schleicher. — Fl. Iulio. ♂.

Obs. *V. virgatum* With. secundum descriptiones et iconem in Engl. Bot. 8. tab. 550. a nostro pedicellis brevioribus et flore uno alterove in singulis fasciculis sessili phyllisque capsulam superantibus recedere videtur.

125. Solanum L. gen. 251. Hall. Juss. 126. Gaertn. tab. 131. Tourn. 62.

Cal. inferus, semiquinquefidus, persistens. Cor. rotata. Antherae in conum subcoalescentes, apice biporae. Bacca bilocularis, calyce multo maior.

477. Solanum *Dulcamara* L. — S. caule subfrutescente scandente, foliis superioribus hastatis, racemis terminalibus cymosis, baccis oblongis. (Sp. 1. Gall. *Morelle Douce-amère.*)

Hall. Helv. 575. Enum. 507. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 122. Heg. 1. pag. 147. Hag. Fl. Basil. 1. p. 209. Clairv. Man. 54. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 98. *S. scandens s. Dulcamara* C. B. Basil. 51.

L. Sp. Pl. 264. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1028. R. et Sch. Syst. 4. p. 581. Poir. Enc. 4. p. 284. Dec. Fl. Fr. 2695. Smith Brit. 256.

Fl. Dan. tab. 607. Chaum. Fl. Méd. 3. tab. 153. Engl. Bot. 8. tab. 565. Sturm Germ. I. fasc. 18. tab. 3. Bull.

Herb. t. 23. — Matth. 881. Tab. Kräuterb. 1290. Dod. Pempt. 402. fig. 2. I. B. Hist. 2. pag. 109. Dalech. Hist. 1408.

β flore albo. Hall. l. c.

γ *pubescens*, caule tomentoso, foliis villosis.

R. et Sch. l. c. δ. *S. littorale* Heg. Fl. Helv. 1. p. 147. *S. Dulcamara* b *littorale* Schleich. cat. 1821.

Caulis sarmentosus, 4-5-pedalis, teres, scandens, ramosus. Folia saturate virentia, margine integerrima, acuta: inferiora indivisa, ovato-lanceolata: superiora cordata saepeque hastata, auriculis magnis, lanceolatis, saepe irregularibus. Racemi floriferi aphylli, laterales (neque axillares), dichotomi, longe pedunculati, floribus elegantibus. Cal. subcoloratus, 5-fidus, segmentis latis, obtusiusculis. Cor. violacea, 5-partita, lobis elongatis, saepe reflexis, basi 2 glandulis pulcherrime virentibus distinctis. Antherae aureae. Bacca oblonga, rubra. (D. v.)

In sepibus umbrosis planitiei, ubique. β circa *Walkeried*. Haller. γ ad lacus *Lemani* ripas. Inter *Vidy* et *Pully*; circa *Ouchy*; *Lausannae en Chamblande*. Cl. Hegetschweiler. — Fl. Iunio et Iulio. ♄.

+ 478. Solanum *tuberosum* L. — S. caule herbaceo, foliis pinnatis integerrimis, racemis pedunculatis compositis. (Sp. 2. Gall. *Morelle tubéreuse*. Vulgo *Pomme-de-terre*.)

Mur. Bot. Val. 98. Heg. Fl. Helv. 1. p. 148.

L. Sp. Pl. 265. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1033. R. et Sch. Syst. 4. p. 572. Poir. Enc. 4. p. 285. Dec. Fl. Fr. 2695.

Chaum. Fl. Méd. 5. p. 280. — C. B. Prodr. 89. cum icon. Clus. Hist. 2. p. 79. (*bene*.) Matth. 758. Tabern. Kräuterb. 869. f. 1. et 2. (ex C. B.) I. B. Hist. 3. p. 622. Chabr. Sciagr. 523. f. 6.

Tuber felix, Numinis donum faustissimum, omnibus notum, dapes haud ingratas diviti, pauperi panem suppeditat. In *America* australiori speciatimque in *Peruvia* ortum C. Bauhino anno 1590 innotuit, qui

primus omnium hanc plantam descripsit. Decand. Verum Clusius eam sese iam anno 1588 a Philippo de Sivry, urbi Montium praefecto, accepisse praedicat, imoque addit famam esse, suo tempore in quibusdam Italiae locis iam dudum vulgarem frequentissimamque fuisse. Ceterum a Sir Walther Raleygh in *Angliam*, unde sese per totam *Europam* propagavit, adlata. A congeneribus paulisper baccis cellulosis nec vere bilocularibus differt.

Ubique, tam in planitie, quam in montibus colitur, et ab incolis famis dirum malum abigit. — Fl. speciosos, albos, purpureos vel coeruleos Iunio Iulioque edit. ♃.

Obs. Varietates praecipuas enumerat Cl. Rozier Dict. 8. p. 184. Cf. Dec. Poir. l. c. et R. et Sch.

479. Solanum *nigrum* L. — S. caule herbaceo, foliis ovatis dentato-angulatis, umbellis subsimplicibus nutantibus. L. (Sp. 3. Gall. *Morelle noire.*)

Hall. Helv. 576. Enum. 507. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 122. Hag. Fl. Basil. 1. p. 208. Clairv. Man. 54. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 98. *S. vulgatum* Heg. Fl. Helv. 1. p. 147. *S. officinarum* C. B. Basil. 51.

L. Sp. Pl. 266. *α vulgatum.* Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1035. R. et Sch. Syst. 4. p. 587. Poir. Enc. 4. p. 288. Dec. Fl. Fr. 2693. Smith Brit. 256. Desv. Andeg. 112.

Engl. Bot. 8. p. 566. Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 239. Fl. Dan. tab. 460. Sturm Germ. I. fasc. 1. tab. 4. Schkuhr Handb. tab. 46. — Fuchs Hist. 686. Matth. 754. f. 1. Tabern. Kräuterb. 973. fig. 1. Dod. Pempt. 454. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 608. (*pessima.*)

α vulgatum, glabrum, caule teretiusculo alis perangustis percurso, foliis subintegris angulatisve, baccis nigris.

β patulum, glabrum, ramis teretibus, foliis integerrimis, baccis nigris.

S. patulum Heg. Fl. Helv. 1. p. 147. Pers. Syn. 1. p. 224. *S. Dillenii* R. et Sch. Syst. 4. p. 586. Dill. Eltham. 275. f. 355.

γ virginicum, glabriusculum, alis caulinis elevatis exasperato dentatis, foliis sinuato-angulosis integriusculisve, baccis nigris.

S. virginicum Heg. l. c. *S. nigrum* ε *virginicum* L. Sp. Pl. l. c. *S. pterocaule* Dun. Sol. 1. p. 153. R. et Sch. Syst. 4. p. 588. Dill. Elth. tab. 275. f. 356.

δ *humile*, pumilum, glabrum, foliis parvis, baccis luteolis.
S. humile Bernh. in Willd. Enum. H. B. 236. R. et Sch. Syst. 4. p. 590.

δβ caule foliisque pilosis pubescentibusve.
S. villosum (non Lam.) Schleich. exs. (saltem prior. catal.)

ε *villosum*, procerius, caule praesertimque ramis hirsutissimis, foliis pubescentibus, baccis saturate luteis.
Hall. Helv. l. c. γ. *S. villosum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 122. Heg. 1. p. 148.

S. villosum Lam. Enc. 4. p. 289. R. et Sch. Syst. 4. p. 591. Dec. Fl. Fr. 2694. Willd. Enum. H. B. p. 236. — Dill. Elth. tab. 274. f. 353.

ζ *miniatum*, pubescens, caulibus alato-angulatis, foliis glaucescentibus, baccis rubris. — Herba („nec tamen constanter" Desvaux) moschum redolens.
Hall. Helv. l. c. β. — *S. miniatum* Bernh. in Willd. Enum. H. B. 236. R. et Sch. Syst. 4. p. 590. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 417. n. 2693?

Caulis angulosus, ramosus, diffusus, pedalis, cubitalis et ultra, ut tota planta plus minusve scaber. Folia saturate, sed triste virentia, alterna, quandoque gemina, in petiolum longum cuneatim decurrentia, angulato-dentata v. sinuata, rarius laciniata, acuta, mollia. Umbellae in ramis angulosis laterales, extrafoliaceae, foliis breviores, nudae, pauciflorae, pedicellis simpliciusculis, per maturationem refractis. Calyx parvus, semiquinquefidus, obtusus, fructiferus reflexus. Corolla albida, 5-fida, acuta, fauce villosa. Stylus basi villosus. Antherae flavae. Bacca globosa, nigra, in var. δ et ε lutea, et in var. rariori ζ rubra. (D. v.)

Locis cultis ruderatisque vulgatissimum. β „locis consimilibus" sed infrequens? Cl. Hegetschweiler. γ „*Tiguri* ad muros in ipsa urbe." Idem. δ in pago *Vaudensi* ad murorum pedem hinc inde. Circa *Cully*. B. Reynier. *Neviduni* hinc inde. δβ circa *Bex* et ni fallor *Lausannae*. Amiciss. Gay. ε et ζ circa *Ferrières*. Haller. — Fl. Iul. et Aug. ☉.

Obs. „Baccarum color luteus solus ne varietatem quidem constituit; quippe in eadem planta baccas maturas nigras atque luteas simul observavi (quod mihi etiam contigit.) Var. β (nobis δ/β aut ε) igitur magis in pubescentia caulis et foliorum quaerenda videtur. Haud aegre vero per gradus intermedios in α transire videas." Hag. l. c. p. 209. Conf. etiam Desvaux l. c.

G. 126. Physalis L. gen. 250. Hall. Juss. 126. Gaertn. *Alkekengi* Tourn. tab. 64.

Cal. 5-dentatus. Cor. rotata. Antherae conniventes. Bacca bilocularis, in calyce ampliato, vesiculari, inflato coloratoque inclusa.

480. Physalis *Alkekengi* L. — Ph. foliis geminis integris acutis, caule herbaceo inferne subramoso. L. (Gall. *Coqueret officinal.*)

Hall. Helv. 577. *Alkekengi* Enum. 508. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 121. Heg. Fl. Helv. 1. p. 146. Hag. Fl. Basil. 1. p. 207. Clairv. Man. 54. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 84. *Solanum vesicaria* C. B. Basil. 51.

L. Sp. Pl. 262. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1022. R. et Sch. Syst. 4. p. 673. Lam. Enc. 2. p. 100. Dec. Fl. Fr. 2691. Vill. Delph. 2. p. 496.

Lam. Illustr. 116. fig. 1. Chaum. Fl. Méd. 1. tab. 16. Schkuhr Handb. tab. 44. — Blackw. tab. 161. Fuchs Hist. 687. Matth. 754. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 975. Dod. Pempt. 454. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 609. fig. 1. Dalech. Hist. 597. fig. 2.

Radix repens. Caulis erectus, angulosus, villosus, pedalis, sesquipedalis. Folia gemina nec opposita, ovato-lanceolata, integra, repanda, subsinuata, pubescentia, petiolis longis, villosis. Pedunculi axillares, solitarii, petiolis saepe breviores, extrorsum reflexi, villosi. Calyx floris viridis, hirsutus, campanulatus, apice 5-fidus, segmentis lanceolatis, brevibus. Corolla albida, calyce maior, 5-fida, limbo concavo, lobis latis, subciliatis. Calyx fructus valde inflatus ampliatusque, subpubescens, aurantiacus, ovato-acutus, dentibus immutatis approximatisque co-

ronatus, pulchre venoso-reticulatus, magnitudine ovi columbini. Bacca cerasum aemulans, lutea, polysperma, succulenta, edulis, diuretica. (D. v.)

Ad sepes, in sylvis et locis umbrosis, hinc inde. Circa *Kloten* ditionis *Tigurinae*; *Mathod*, *Baume*, *Bex au Furet* et *à la Praisse*. *Basileae* ad aedem *D. Albani* et circa *Brüglingen* aliisque locis frequens. In vallis *Rheni* sylva *Forsteck*. *Octoduri*, prope *Fouly* et *Confey*. Circa *Lachen* et ad *Thermas Fabarias*. In agro *Nevidunensi* prope *Promenthoux*, *Crans* et *Avenex*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 127. Atropa L. gen. 249. Juss. 125. Gaertn. tab. 131. *Belladonna* Hall. Tournef. tab. 13.

Cor. campanulata, ventricoso-tubulosa, apice quinquefida, calyce quinquefido duplo longior. Bacca globosa, succulenta, bilocularis, sem. receptaculis dissepimento adnatis.

481. Atropa *Belladonna* L. — Atr. caule herbaceo (exaltato), foliis ovatis integris. L. (Gall. *Atropa Belladonne.*)

Belladonna Hall. Helv. 579. Enum. 509. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 121. Heg. Fl. Helv. 1. p. 146. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 207. Clairv. Man. 54. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 54. *Solanum Melanocerasos* C. B. Basil. 51.

L. Sp. Pl. 260. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1017. R. et Sch. Syst. 4. p. 683. Lam. Enc. 2. p. 396. Smith Brit. 255. Vill. Delph. 1. p. 497. Dec. Fl. Fr. 2690.

Engl. Bot. 9. tab. 592. Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 61. Jacq. Austr. 4. tab. 309. Schkuhr Handb. tab. 44. Sturm Germ. I. fasc. 3. fig. 5. — Fuchs Hist. 689. Tab. Kräuterb. 977. fig. 1. Clus. Hist. 2. p. 86. Dod. Pempt. 656. I. B. Hist. 3. p. 611.

Radix ramosa, crassa, profunda. Herba 3-5-pedalis, frutici simillima, superne ramosissima; caule erecto, pubescente, subanguloso. Folia breviter petiolata, alterna v. gemina, triste virentia, mollia,

ovato-lanceolata, acuta, integerrima. Pedunculi axillares, solitarii, uniflori, petiolis longiores, erecto-patentes vel nutantes. Calyx brevis, ultra medium 5-fidus, segmentis ovato-lanceolatis. Corolla campanulata, fere cylindrica, sordide purpurascens v. ferruginea, apice breviter 5-fida, lobis ovatis, latiusculis, subinaequalibus, obtusis. Stamina corolla breviora, filiformia, basi hirsutula, incurva. Antherae ovales, didymae. Pistillum staminibus longius, stigmate oblongo, spongioso. Bacca magnitudine cerasi minoris, fere hemisphaerica, nigra, nitida, succulenta, sapore subdulci, maxime narcotica et lethalis. Semina numerosissima, in semicirculum utrinque ordinata. (D. v.)

Planta perniciosa apud nos in sylvis montanis nimis frequens crescit. — Fl. Iulio et Augusto, ut simul flores et fructus virides maturosque proferat. ♃.

Obs. *Atr. physaloidem* (L. Sp. Pl. 260. cum optima descriptione: *Nicandram physaloidem* Gaertn. Pers.) quam in hortis nostris nusquam videram, hoc anno 1817 *Neviduni* in ruderatis ambulacri laete florentem fructusque maturos proferentem invenio. Plantam autem peruvianam nonnisi semel observatam inter cives recipere nefas duxi.

G. 128. Mandragora Tournef. tab. 12. Hall. Juss. 125. Gaertn. tab. 131. *Atropae* Sp. L.

Cal. turbinatus, quinquefidus. Cor. infundibuliformi-campanulata, ultra medium 5-fida. Germen basi biglandulosum. Bacca globosa, spongioso-carnosa („unilocularis" Willd.), seminum receptaculis intus prominulis.

482. Mandragora *officinalis* Mill. — M. acaulis, pedunculis radicalibus unifloris. (Gall. *Mandragore officinale.*)

Hall. Helv. n. 578. Cat. rar. n. 647. Clairv. Man. 54. *Atropa Mandragora* Sut. Fl. Helv. 1. p. 121. Heg. 1. p. 146.

R. et Sch. Syst. 4. p. 687. All. Pedem. 460. Willd. Enum.

H. B. 230. Dec. Fl. Fr. 2689. *Atropa Mandragora* L. Sp. Pl. 259. Lam. Enc. 1. p. 396.

Mill. Dict. n. 1. t. 173. Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 62. Bull. Herb. tab. 145. et (var. angustifolia) tab. 146. — Blackw. tab. 364. Matth. 759. (*bona*.) Tab. Kräuterb. 979. Dod. Pempt. 657. Lob. Ic. tab. 267. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 617. cum fructu pyriformi f. 2. Dalech. Hist. 1726. (et var. angustifolia).

Atropa Mandragora Schleich. Thom. exs.

Radix foetida, crassa, verticalis, simplex vel saepe 2-3-furcata, inferne fibris stipata. Folia omnia radicalia, humi in orbem disposita, ovato-lanceolata v. lanceolata, fere pedalia, lata, undulata v. repanda, glabra, saturate viridia, odore nauseoso. Pedunculi radicales, centrales, numerosi, vix unciales, erecti, uniflori. Calyx turbinatus, semiquinquefidus, segmentis oblongis, triangularibus, acutis. Cor. calyce non duplo longior, campanulato-obconica, limbo ultra medium 5-fido, ex albo violacea seu purpurascens. Staminum filamenta basi dilatata et approximata, corolla breviora; antherae ovales, latae, distantes. Stigma spongiosum, crassum, capitatum. Germen basi biglandulosum. Bacca globosa, parvi pomi magnitudine, flavescens, carnosa mollisque, ingrate olens, receptaculis intus prominulis, seminibus numerosis, reniformibus. (D. s.)

In praecipitiis M. *Generosi* supra lacum *Cerisium*. Cl. La Chenal et Chatelain. Nuper non reperta. In montibus vallis *Praetoriae* trans M. *Penninum*. Allion. — Fl. . . ♃.

G. 129. Erythraea Rich. R. Brown. *Chironiae* Sp. Curt. Willd. *Gentianae* Sp. L. Hall. Juss. *Centaurium minus* Tourn. tab. 48.

Cal. inferne corollae tubo adnatus, 5-fidus v. sub-5-partitus, laciniis subulatis, adpressis v. corollae tubo adnatis. Cor. hypocrateriformis, emarcida, persistens; limbus quinquepartitus, tubo cy-

lindrico multo brevior. Stam. tubo inserta. Antherae lineares, demum spiraliter contortae. Germ. cylindricum, bisulcatum, stylo rectiusculo duplo longius. Stigm. 2 lamellata, orbiculata, parallela. Caps. cylindrica, bivalvis, valvulis introflexis, intus approximatis, loculos duos mentientibus.

483. Erythraea *Centaurium* Pers. — Er. panicula dichotoma, floribus fasciculatis bracteolatis in dichotomiis sessilibus, calycibus tubo brevioribus. (Sp. 1. Gall. *Erythrée Centaurée.*)

Gentiana Hall. Helv. 648. Enum. 475. n. 4. Hag. Fl. Basil. 1. p. 209. *Chironia Centaurium* Clairv. Man. 72. *Gentiana Centaurium* Sut. Fl. Helv. 1. p. 141. Heg. 1. p. 173. Wahlenb. Helv. 49. *Centaurium minus* C. B. Basil. 82.

Pers. Syn. 1. p. 283. R. et Sch. Syst. 3. p. 166. Bieb. Cauc. n. 416. *Chironia Centaurium* Smith Brit. 257. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1068. Dec. Fl. Fr. 2780. *Gentiana Centaurium* L. Sp. Pl. 332.

Engl. Bot. 6. tab. 417. Fl. Dan. tab. 617. Sturm Germ. I. fasc. 12. tab. 3. — Blackw. tab. 452. Fuchs Hist. tab. 387? (ob flores pedunculatos dubia.) Matth. 487. fig. 1? Tab. Kräuterb. 1166. fig. 1? Dod. Pempt. 336. I. B. Hist. 3. p. 353.

β floribus albis.

Herba tota glabra et valde amara. Caules erecti, pedales et altiores, basi saepe simplices, superne dichotomi, paniculati, acute quadranguli. Folia opposita, subconnata, internodiis breviora, oblonga, saepe acutiuscula, trinervia. Panicula ramosissima, floribus numerosis, amoenissimis, in dichotomia sessilibus fasciculatisque. Bracteae 2-3 ad calycis basin, subulatae, exstantes, tubo breviores, in floribus dichotomiae saepe deficientes. Calyx praecipue inferne cum corolla adglutinatus, ut difficile ab ea separetur, tubulosus, plus minusve profunde 5-fidus,

segmentis tubo adnatis vel liberis adpressisque, lanceolato-subulatis. Corolla nitida, rosea, limbo lucentibus solis radiis patente, tubo calycibus duplo longiore. Antherae exsertae, aureae, ter tortae. Stigma bipartitum. Capsula elongata, sublinearis, corollae tubo calyceque tecta, seminibus innumeris, minutissimis, punctatis. (D. v.)

Locis apricis sterilioribus tum planitiei tum montium inferiorum neutiquam rara. β minus frequens, ad viam *Worbensem*; in sylva *Muri*. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

484. Erythraea *pulchella* Fries. — Er. caule dichotomo, floribus pedunculatis ebracteatis, calyce tubum subaequante. (Sp. 2. Gall. *Erythrée élégante.*)

Gentiana Hall. Helv. 648. γ. Enum. 475. n. 4. γ. Hag. Fl. Basil. 1. p. 210. *Chironia pulchella* Clairv. Man. 72. Mur. Bot. Val. 67. *G. Centaurium* Sut. Fl. Helv. 1. p. 144. Heg. 1. p. 173. c.

R. et Sch. Syst. 4. p. 169. *Er. ramosissima* Pers. Syn. 1. p. 283. Bieb. Cauc. n. 417. *Chironia ramosissima* Swarz Act. Holm. 1783. p. 85. Smith Brit. 258. Dec. Fl. Fr. 2781. *Gentiana Centaurium* β L. Sp. Pl. 333. *G. pulchella* et *G. palustris* Poir. Enc. Suppl. 2. p. 735. (inter sp. dub.) *G. Gerardi* Schmidt Fl. Bohem. 1. n. 131.

Swarz l. c. tab. 3. fig. 8. et 9.

α *ramosissima*, caule e basi dichotomo ramosissimo.

Horn Fl. Dan. tab. 1632. — Vaill. Paris. tab. 6. fig. 1. *Erythraea ramosissima* Schleich. exs. *Chironia ramosissima* Thom. exs.

β *caespitosa*, pygmaea, ramosissimo, foliis radicalibus magnis.

Chironia pulchella Engl. Bot. 7. tab. 458.

γ *palustris*, caule simplici filiformi unifloro v. superne subdichotomo paucifloro.

Cf. *Er. angustifolia* Wallr. Sched. 111. et 504. — Er. *gracilis* Schleich. catal. 1821.

Planta variabilis, priori paene nimis affinis. Caulis plerumque humilior, quandoque tamen fere pedalis, iam a basi ramosus. Folia latiora, brevia, ovata,

3- vel 5-nervia, obtusiuscula. Flores rosei, elegantes, subsolitarii, ebracteati, omnes pedicellati. Calyx subquinquepartitus, segmentis distantibus, subliberis, subulatis, angustissimis, tubum corollae fere aequantibus. Antherae vix semel tortae. (D. v.)

Similibus locis saltem apud nos frequens. γ in palustribus v. g. prope *Aneth.* Pauciflora locis udis *aux Plâtrières* prope *Sideram.* Cl. SCHLEICHER. Uniflora caule fere capillari *Grandisoni* ad officinas lateritias prope lacum. Cl. REYNIER. — Fl. Iulio – Septembrem. ⊙.

G. 130. CONVOLVULUS L. gen. 215. Hall. Juss. 133. Gaertn. tab. 134. Tourn. tab. 17.

Cal. 5-partitus. Cor. obconico-campanulata, 5-plicata. Stigm. 2. Caps. 2-3-locularis, loculis submonospermis.

485. CONVOLVULUS *sepium* L. — C. foliis sagittatis postice truncatis, pedunculis tetragonis unifloris, bracteis cordatis calyci approximatis. Sm. (Sp. 1. Gall. *Liseron des haies.*)

Hall. Helv. 663. Enum. 488. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 118. Heg. 1. pag. 142. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 187. Clairv. Man. 72. Wahlenb. Helv. 38. Mur. Bot. Val. 62. *C. maior albus* C. B. Basil. 85.

L. Sp. Pl. 218. Willd. Sp. Pl. 1. p. 844. Desrouss. in Lam. Enc. 3. p. 539. Dec. Fl. Fr. 2744. Smith Brit. 233. *Calystegia sepium* R. Brown Prodr. 1. p. 480. R. et Sch. 4. p. 182.

Engl. Bot. 5. tab. 313. Schkuhr Handb. tab. 38. Lam. Illustr. tab. 104. fig. 1. Fl. Dan. tab. 458. Sturm Germ. I. fasc. 1. tab. 3. — Blackw. tab. 38. Fuchs Hist. 720. Matth. 839. fig. 1. (*bona.*) Tabern. Kräuterb. 1203. fig. 1. (*eadem.*) Dod. Pempt. 392. I. B. Hist. 2. p. 154.

Radix repens, crassa, alba. Herba scandens, volubilis, glabra, saturate viridis. Caules ramosiusculi, angulosi, 2-3-cubitales. Folia magna, alterna, longe petiolata, nervosa, plerumque obtusa, hastata, auriculis quasi truncatis. Pedunculi solitarii, axil-

lares, tetragoni, petiolis multo longiores. Bracteae calycem obtegentes, cordatae, acutiusculae, pallide virentes. Calyx segmentis cordato-lanceolatis. Corolla ampla, nivea, apud nos nunquam purpurea. Nectarium annulus urceolatus, aurantiaco-cerinus, germinis basin cingens neque ei adhaerens. Capsula subglobosa, calyci fere aequalis, 4- vel rarius 3-sperma, per abortum 1-locularis, dissepimenti nempe rudimento utrinque valvularum commissurae fundoque adnato. (D. v.)

Ad sepes planitiei ubique vulgatissimus. — Fl. Iul. - Sept. ♃.

Obs. In *Galliae* occidentalis provinciis, iugo pyrenaico proximis, corollis saepius roseis vel laete purpureis occurrit. Amiciss. Gay. Sic in *Anglia*. Cl. Smith — et in *America*. Houttuyn.

486. Convolvulus *arvensis* L. — C. foliis sagittatis oblongis, pedunculis unifloris, bracteis minutis subulatis remotis. (Sp. 2. Gall. *Liseron des champs.*)

Hall. Helv. 664. Enum. 489. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 118. Heg. 1. p. 142. Hag. Fl. Basil. 1. p. 187. Clairv. Man. 72. Wahlenb. Helv. 38. Mur. Bot. Val. 62. *C. minor arvensis* C. B. Basil. 85.

L. Sp. Pl. 218. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 844. R. et Sch. Sch. Syst. 4. p. 256. Desrouss. in Lam. Enc. 3. p. 540. Smith Brit. 232. Dec. Fl. Fr. 2745.

Turp. Ic. Veg. in Chaum. Fl. Méd. 7. tab. 4. Engl. Bot. 5. tab. 312. Fl. Dan. tab. 459. Bull. Herb. tab. 269. — Fuchs Hist. 258. Matth. 715. fig. 2. Tab. Kräuterb. 1263. fig. 3. Dod. Pempt. 393. I. B. Hist. 2. p. 157.

Radix repens, profunda. Herba prostrata v. scandens, debilis, vix cubitalis, glabra. Folia alterna, sed plerumque unilateralia, hastata, lanceolata, supra auriculas acutas v. obtusas latescentia, apice mucronulata. Pedunculi foliis saepe longiores, axillares, teretes, supra medium bracteolati; bracteae oppositae, exiguae. Calyx corolla multoties minor, subquinquepartitus, segmentis ovatis, obtusis. Corolla lata, obconica, vix uncialis, alba vel pur-

purascens, 5 maculis magnis triangularibus saturatioribus ad basin confluentibus insignita. Odor suaveolens amygdalorum dulcium. Antherae ovatae, sagittatae. Nectarium fere prioris. Capsula parva, bilocularis, dissepimento integrali, loculis plerumque dispermis. Semina rarius maturescunt. (D. v.)

Ubique locis cultis, ad muros, etc. frequens. — Fl. cum priori. ♃.

G. 131. Polemonium L. gen. 217. Hall. Juss. 126. Gaertn. tab. 62. Tourn. tab. 61.

Cal. ovatus, ultra medium 5-fidus. Cor. rotata: squamae 5 staminiferae, fundum corollae claudentes. Stigm. trifidum. Caps. 3-locularis, 3-valvis, calyce obtecta.

487. Polemonium *coeruleum* L. — P. foliis pinnatis, floribus erectis, calycibus corollae tubo longioribus. Sm. (Gall. *Polémoine bleue.* Vulgo *Valériane grecque.*)

Hall. Helv. 665. Enum. 490. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 118. Heg. 1. pag. 142. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 188. Clairv. Man. 56. Mur. Bot. Val. 86. Roesch in Alp. 2. p. 110. *Valeriana graeca quorundam colore coeruleo et albo* I. B. Hist. 3. p. 212.

L. Sp. Pl. 162. Willd. Sp. Pl. 1. p. 886. Poir. Enc. 5. p. 479. Smith Brit. 234. Dec. Fl. Fr. 2756.

Sturm Germ. I. fasc. 27. tab. 5. Lam. Illustr. tab. 106. fig. 1. Schkuhr Handb. tab. 38. Fl. Dan. tab. 255. Engl. Bot. 1. tab. 14. — Tab. Kräuterb. 460. fig. 1. Dod. Pempt. 352. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 212. fig. 2. Dalech. Hist. 1043.

Radix multiceps. Caules erecti, subangulosi, superne ramosi, sesquipedales, cubitales. Folia alterna, impari-pinnata, 6-12-iuga, foliolis ovato-lanceolatis, integerrimis. Racemus terminalis, erectus, compositus, pedunculis ramosis, pubescentibus, basi

bracteatis. Calyx floris campanulatus, semiquinquefidus, segmentis acutis, lanceolatis. Corolla coerulea, magna, lobis subrotundis, basi stellula multiradia alba insignita, radiis linea purpurea distinctis. Squamae staminiferae breves, barbatae. Stigmata dilatata. Calyx fructiferus induratus, ovatus, segmentis adpressis, capsulam polyspermam obtegentibus. (D. v.)

In pratis sylvisque, rarius. In insula Rheni *Märk*. Prope *Birsecum*, ad *Birsam* et *auf dem Birsfeld*. Cl. HAGENBACH. Ad descensum M. *Albulae*, versus *Bergün*. Ad descensum *Spelugae*. In vallibus M. *Iurae Neocomensibus*. Ad rivum, qui descendit a *Noirvaux* ad *Ste Croix*. *Sur le grand chemin de la Brevine à Châtagne*. — In sylva *Bremgarten* inter *die Neuebrücke* et *Bernam*. HALLER. A *Panex* supra *Olon*. Rev. MURITH. In pratis *Hinterferrera* vallis *Sexamnensis*. Amiciss. ROESCH. In M. *Umbrail* et in vallis *Oeni* inferioris vallecula *Tasna*. Rev. POL. In pratis prope *Cernetz* ad viam M. *Fuorn* frequens legi. In valle *Neocomensi Motiers*. Amiciss. GAY. — Ubique floribus coeruleis. In hortis vulgo colitur, ibique floribus albis variat. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

G. 132. AZALEA L. gen. 212. Hall. Juss. 158. Gaertn. tab. 63. *Loiseleuria* Desv. Journ. Bot. 3. p. 34.

Cal. parvus, coloratus, 5-partitus. Cor. subcampanulata. Stam. receptaculo inserta. Caps. „3- aut 5-locularis" Desv., in nostra specie subbilocularis, polysperma.

OBS. Stirpem nostram alpinam a reliquis *Azaleis* separavit atque in proprium genus constituit Cl. DESVAUX. *Azaleae* tribuit antheras apice poriferas dehiscentesque, genitalia declinata, calycem corollamque irregulares et capsulam 3- aut 5-locularem, nec non folia in omnibus speciebus alterna; *Loiseleuriae* autem suae calycem corollamque regulares, genitalia erecta, antheras longitudinaliter dehiscentes, capsulam bilocularem foliaque opposita, de insertionis puncto staminum tacet. Addunt tamen Cl. R. et Sch., qui hocce novum genus adoptaverunt, stamina corollae basi inserta esse, quod quidem cum nostris observationibus non congruit. Quoad antherarum fabricam, quam in planta recente neglexi, nihil adserere ausim; sed filamenta omnino „libera", ut HALLERUS perhibet, neque corollae adnata sunt. Verum capsula non nisi per unius loculi abortum bilocularis deprehenditur, cum

revera loculus tertius reliquis multo minor quandoque adsit. Numerum segmentorum staminumque interdum senarium vidi.

488. Azalea *procumbens* L. — Az. fruticulosa, diffusa, procumbens, foliis oppositis approximatis ovatis margine revolutis glaberrimis. (Gall. *Azalée couchée.*)

Hall. Helv. 666. Enum. 416. Sut. Fl. Helv. 1. p. 117. Heg. 1. p. 141. Clairv. Man. 130: Wahlenb. Helv. 38. Mur. Bot. Val. 55. Roesch in Alp. 2. p. 110.

L. Sp. Pl. 215. Willd. Sp. Pl. 1. p. 832. Lam. Enc. 1. p. 340. Smith Brit. 231. Dec. Fl. Fr. 2793. *Loiseleuria procumbens* (Desv.) R. et Sch. Syst. 4. pag. 353. vide Poir. Enc. Suppl. 3. p. 495.

Fl. Dan. tab. 9. Engl. Bot. 13. tab. 865. (caps. 5-gona, 5-locularis.) Schkuhr Handb. tab. 36. L. Fl. Lapp. tab. 6. fig. 2. Lam. Illustr. tab. 110. fig. 1. — Clus. Pannon. p. 57. I. B. Hist. 1. p. 527.

Thom. Schleich. Ser. exs.

Radix lignosa. Fruticulus elegans, procumbens, ramis diffusis, prostratis, 3-5-uncialibus. Folia numerosissima, internodiis multo longiora, parva duraque, ovalia, obtusa, facie convexa, nitida corrugataque, marginibus dorso revolutis elevatisque, nervo dorsali albo, crasso et latissimo, petiolis brevissimis, oppositis, connatis. Pedunculi terminales, subumbellati, terni, quini, uniflori, breves, basi bracteolis minutis 3-4 inter folia saepius latitantibus stipati. Calyx coloratus, segmentis angustis, fere triangularibus, obtusiusculis. Corolla amoenissime rosea, calyce multo maior, 5-fida, lobis parum profundis. Stamina exserta, sed corolla breviora. Capsula subrotunda, calycem excedens, bisulca, bilocularis v. rarius 3-locularis. Stigma subrotundum, pertusum. (D. v.)

In Alpium editiorum, praecipue occidentalium rupibus, quas tapetis elegantissimis induit, haud infrequens. Etiam in M. *Pilato*, *Gotthardo*, *Angelimontanis*, *Feuerstein*, *Aug-*

stenberg. In Alpibus *Rhaetiae* minus vulgaris. In M. *Adula.* I. B. — Fl. Iulio et Augusto. ♄.

G. 133. Campanula L. gen. 218. sp. plurimae Hall. Juss. 164. Gaertn. tab. 31. Tourn. tab. 37.

Cal. superus, 5-partitus. Cor. campanulata, 5-fida, basi calyci tenaciter adhaerens, hinc emarcida persistens. Squamae 5, staminiferae, subhorizontales, commissurae calycis corollaeque insertae, fundum floris claudentes. Stigm. trifidum. Antherae cito marcescentes. Caps. infera, ovata, 3- v. rarius 5-locularis, foraminibus lateralibus dehiscens.

Obs. *C. Medium* L. gaudet capsula imperfecte 5-loculari, dissepimentis nempe quinis e parietibus usque ad columnam centralem productis, sed ei neutiquam adhaerentibus. Foraminula in sectione, quae sinubus calycinis reflexis a ceteris recedit, valvula superne parieti exteriori capsulae adnata, inferne autem demum libera teguntur, et vasculi fundum obtinent.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Germen nudum neque calyce obtectum. Calycis sinus erecti, nunquam reflexi.*

Campanula.

A. Calycis laciniae perangustae, lineares, subulatae. Folia ut plurimum glabra, laete virentia.

1. Campanula *rotundifolia.*
2. C. *pusilla.*
3. C. *valdensis.*
4. C. *excisa.*
5. C. *Rapunculus.*
6. C. *rhomboidalis.*

B. Calycis laciniae lanceolatae vel ovatae.

I. Flores aut in singulis caulibus solitarii, aut racemosi, aut paniculati, semper distincte pedunculati.

a. Uniflorae.

7. C. *cenisia.*
8. C. *Raineri.*

b. Racemosae v. paniculatae.

9. C. *patula.*
10. C. *persicifolia.*
11. C. *latifolia.*
12. C. *rapunculoides.*
13. C. *Trachelium.*
14. C. *urticifolia.*

II. Flores omnes sessiles, plerumque aggregati. Corolla parva, plerumque subtubulosa.

15. Campanula *bononiensis*.
16. C. *glomerata*.
17. C. *Cervicaria*.
18. C. *thyrsoidea*.

** *Germen sinubus calycis reflexis obtectum.*

Medium.

19. C. *barbata*.
20. C. *Allionii*.
21. C. *alpina*.
22. C. *spicata*.

* *Germen nudum neque calyce obtectum. Calycis sinus erecti, nunquam reflexi.*

Campanula.

A. Calycis laciniae perangustae, lineares, subulatae. Folia ut plurimum glabra, laete virentia.

489. Campanula *rotundifolia* L. — C. glabra, foliis radicalibus petiolatis reniformibus cordatisve dentatis: caulinis linearibus integerrimis. Willd. (Sp. 1. Gall. *Campanule à feuilles rondes.*)

Hall. Helv. 701. Enum. 495. n. 14. Sut. Fl. Helv. 1. p. 123. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 188. Heg. 1. pag. 140. Clairv. Man. 60. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 57. *Rapunculus nemorosus angustifolius parvo flore* C. B. Basil. 26.

L. Sp. Pl. 232. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 892. (excl. β et γ.) R. et Sch. Syst. 5. p. 94. Lam. Enc. 1. p. 578. Vill. Delph. 2. p. 501. Dec. Fl. Fr. 2832. Smith Brit. 235. Bert. Amoen. Ital. 342.

Engl. Bot. 13. tab. 866. All. Pedem. n. 398. tab. 47. fig. 2. (mala, nisi propria species.) Fl. Dan. tab. 855. (auct. Smith.) — Lob. Ic. tab. 328. fig. 1. Tab. Kräuterb. 794. fig. 1. Dod. Pempt. 167. Clus. Hist. 173. (ic. neque descriptio.)

β *pubescens*, foliis cinereo-tomentosis, radicalibus . . . ., caulinis imis oblongis dentatis, reliquis integerrimis, caule scabro tomentoso.

C. Antirrhinum Schleich. exs. cat. 1815. *C. caespitosa* (non Scop.) Eiusd. cat. 1821.

Radix dura, fere lignosa. Caules erecti, subramosi, teretes, pedales et cubitales. Folia radicalia longiuscula, petiolata, subrotunda, reniformia vel

cordata, subanguloso-dentata v. crenata, cito marcescentia caducaque, ut in planta adulta non amplius adsint: proxima oblonga, subovata, dentata: caulina sessilia, linearia, elongata, integerrima. Flores subpaniculati, pedunculis uni- v. paucifloris. Calyx 5-partitus, segmentis patentibus, angustissimis, basi distantibus. Corolla calyce multo maior, coerulea, rarius alba, superne modice dilatata, vix usque ad partem tertiam obtuse quinquefida. (D. v.)

β. Dubia, mihi e paucissimis speciminibus iisque mancis maleque adservatis nota. Tota pilis brevissimis, cinereo-tomentosis scabrisque pubescit. Habitus idem. Folia inferiora obverse lanceolata, breviter petiolata, subcrenata: cetera caulina linearia, obtusa, *Linariae* folia aemulantia. (D. s.)

Ubique locis sterilibus, ad muros et in pascuis. Etiam in Alpibus editioribus v. g. in M. *Gotthardo*. Var. corollis duplicibus *au Signal de Longirod* invenit amiciss. MONNARD. β in *Valesia*, locis aridis. SCHLEICHERUS. — Fl. per totam aestatem. ♃.

490. CAMPANULA *pusilla* Haenke. — C. caule subpiloso multifloro, foliis glabris dentatis: radicalibus petiolatis subrotundis: caulinis lanceolatis linearibusve. (Sp. 2. Gall. *Campanule gazonnante*.)

Hall. Helv. 702. Enum. 495. n. 16. Sut. Fl. Helv. 1. p. 123. Heg. 1. pag. 149. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 190. Clairv. Man. 61. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 53. *C. minor rotundifolia alpina* C. B. Basil. 26.

Haenke in Jacq. Coll. 2. p. 79. R. et Sch. Syst. 5. p. 95. Dec. Fl. Fr. 2833. *C. caespitosa* Vill. Delph. 2. p. 500. Poir. Enc. Suppl. 2. p. 55. All. Pedem. n. 399. *C. rotundifolia β pusilla* Willd. Sp. Pl. 1. p. 892. *C. rotundifolia γ caespitosa* Pers. Syn. 1. p. 188. (plantam scopolianam cum nostra coniungit.)

C. rotundifolia Fl. Dan. tab. 189. *C. caespitosa* Scop. Carn. 2. n. 225. tab. 4? (foliis radicalibus oblongis acutis a nostra recedit.) C. B. Prodr. tab. 34. (*optima*.)

Ser. Alp. exs. cent. 4. n. 333. Schleich. Thom. exs. *C. caespitosa* Hoppe exs.

β flore albo. I. I. Scheuchz. Alp. It. p. 33. et p. 131.

γ *pubescens*, caule basi prostrato villoso, foliis pubescentibus. — Dec. Suppl. p. 452. n. 3833.

Radix multiceps, insigniter caespitosa. Folia radicalia longissime petiolata, parva, subrotunda, basi in petiolum producta vixque unquam cordata, angulato-crenata, amoene caespitosa: caulina multo minora, ovata v. elliptica, subsessilia, subdentata: suprema linearia, integra: omnia tenera, dilute viridia, plerumque glaberrima nitidaque. Caulis vix ultra quatuor uncias longus, basi plus minusve pilosus, teretiusculus, gracilis. Flores racemosi, subsecundi; calyce adpresso; corolla duplo minori quam priorum, sursum minus dilatata, dilute coerulea. (D. v.)

In Alpibus et M. *Jura* frequens. In insulis *Arolae* supra *Bernam*. β supra *Oberhalbstein Rhaetorum*. I. I. Scheuchzer. In valle *Proz* inter *St. Pierre* et hospitium *D. Bernhardi*. Rev. Darbella. In valle *Etiva* supra *Castrodunum*. γ in M. *Corni di Canzo*. Amiciss. Duby.

Obs. Hanc speciem in M. *Gotthardo* iuxta *C. rotundifoliam* absque ullo transitu observavi, neque in planitiem descensa, neque culta habitum proprium mutat, ut pro genuina specie facile haberi possit.

491. Campanula *valdensis* All. — C. foliis sessilibus: radicalibus lanceolatis subdentatis: caulinis anguste lanceolatis, caule subunifloro. (Sp. 3. Gall. *Campanule des Vaudois.*)

α *villosa*, foliis caulinis lineari-lanceolatis subfalcatis, caule calyceque villosis.

Hall. Helv. 708. Enum. 495. n. 15. (excl. syn. L.) *C. linifolia* (non Lam.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 124. Heg. 1. p. 150. Hag. Fl. Basil. 1. p. 189. β. Clairv. Mau. 60. Mur. Bot. Val. 57. *C. rotundifolia* β? Wahlenb. Helv. 39.

———

All. Pedem. n. 400. (excl. syn. Vill.) Poir. Enc. Suppl. 2. p. 57. Dec. Fl. Fr. 2835. *C. linifolia* Haenke in Jacq. Coll. 2. p. 81. Pers. Syn. 1. p. 188. α. Willd. Sp. Pl. 1.

p. 893. R. et Sch. Syst. 5. p. 101. *α*. *C. uniflora* Vill. Delph. 2. p. 500.

All. l. c. tab. 6. fig. 1. Vill. l. c. tab. 10. Barrel. Ic. 487.

Thom. Ser. exs. *C. linifolia* Schleich. exs. *C. Allionii* (non Vill.) Ser. Alp. exs. cent. 4. n. 335.

β Scheuchzeri, foliis caulinis lanceolato-linearibus, caule calyceque glabris.

I. I. Scheuchz. It. Alp. 454. Hall. Enum. 494. n. 13. *C. Scheuchzeri* Mur. Bot. Val. 53. *C. linifolia β* Heg. Fl. Helv. 1. p. 150. Hag. Fl. Basil. 1. p. 189. *α*.

C. linifolia Willd. l. c. *β*. R. et Sch. l. c. *β*. *C. linifolia* (non Jacq.) Lam. Enc. 1. p. 459. Dec. Fl. Fr. 2834. *C. Scheuchzeri* Vill. Delph. 2. p. 503.

Vill. l. c. tab. 10.

C. Scheuchzeri Schleich. Thom. exs.

γ Schleicheri, caule ramoso multifloro calycibusque glabris corollae sinus pertingentibus, foliis lanceolatis subciliatis obsolete denticulatis.

C. linifolia multiflora Ser. Alp. exs. cent. 4. n. 331. *C. Schleicheri* Sut. Fl. Helv. 1. p. 121.

C. rotundifolia, cui similis et nimis affinis est, humilior. Differt praecipue foliis omnibus sessilibus, latioribus, saepe falcatis lanceolatisque. Flos plerumque unicus, terminalis, maior, calyce segmentis erectis, lanceolato-linearibus, corolla superne valde dilatata, coerulea, lobis latissimis, parum profundis. Pubes longiuscula, copiosa. (D. v.)

In montibus praecipue alpinis non rara. *α* in valle *Ursaria* et in *Aquileiensibus*. In M. *Gemmi* et *Enzeindaz*. Cl. Suter. Ad thermas *Leucenses*, in valle *Bagnes* et M. *Pennino*. Rev. Murith. *β* in Alpibus et M. *Iura* fere ubique frequens. *γ* in M. *Stockhorn*. Amiciss. Seringe. — Fl. Iun.-Aug. ♃.

492. Campanula *excisa* Schleich. — C. glabriuscula, caule subunifloro, foliis linearibus subdenticulatis, corollae sinubus rotundatis. (Sp. 4. Gall. *Campanule à sinus arrondis*.)

Mur. Bot. Val. 53. Heg. Fl. Helv. 2. p. 419. in app.

Dec. Cat. Hort. Monsp. 86. R. et Sch. Syst. 5. p. 94.

Tab. nostra. Rchbch Iconogr.

Schleich. Thom. exs.

β caule 2-5-floro.

Radix gracilis, fibrosa. Caulis plerumque unicus, erectiusculus, trientalis, semipedalis, gracilis, plerumque simplicissimus uniflorusque: in var. β rariori in ramos laterales foliosos longos dividitur. Folia sessilia, uninervia, basi angustata, remote denticulata: inferiora brevia, obovato-linearia, marcescentia: superiora fere uncialia, linearia, angustissima, acuta, patentia, quandoque subfalcata. Flos terminalis, subcernuus, mediocris; calyce segmentis capillaribus, corolla multoties brevioribus, patulis; corolla pulcherrime, sed pallide coerulea, subdiaphana, tenerrima, ventricosa, ultra tertiam partem 5-fida, lobis latis, ovato-lanceolatis sicque basi attenuatis, ut sinus, quos excipiunt, exacte rotundati sint. Squamulae staminigerae ovatae, ciliatae. (D. v.)

Elegantissimam et ab omnibus congeneribus abunde distinctam speciem primus omnium ad moles glaciales *Valesiae* superioris anno 1798 detexit Cl. Schleicher. Ad M. *Sempronii* glacies *Kaltwassergletscher* et secus viam regiam. In valle *Binn*, in M. *Furca di Bosco*, inter pagum *Ticini* et vallem *Formazza*. In M. *Moro* supra *Macugnaga*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

493. Campanula *Rapunculus* L. — C. subhirsuta, foliis undulatis: radicalibus lanceolato-ovalibus: caulinis lanceolatis, racemo composito coarctato. (Sp. 5. Gall. *Campanule Raiponce*.)

Hall. Helv. 699. Enum. 494. n. 11. Sut. Fl. Helv. 1. p. 125. Heg. 1. pag. 150. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 191. Clairv. Man. 62. Mur. Bot. Val. 53. Wahlenb. Helv. 40. *Rapunculus esculentus* C. B. Basil. 25.

L. Sp. Pl. 232. Willd. Sp. Pl. 1. p. 896. R. et Sch. Syst. 5.

p. 105. Lam. Enc. 1. p. 579. Dec. Fl. Fr. 2837. Smith Brit. 236. Wallr. Sched. 86.

Engl. Bot. 4. tab. 283. Fl. Dan. 1326. Schkuhr Handb. tab. 39. — Fuchs Hist. 214. Ic. 122. Matth. 347. Tabern. Kräuterb. 793. (*eadem.*) Dod. Pempt. 165. f. 1. (*bene.*) I. B. Hist. 2. p. 745. (*pessima.*) Dalech. Hist. 641. fig. 1.

β floribus albis.

γ caule foliisque hirsutis.

Radix fusiformis, 2-3-uncialis, alba, dulcis, esculenta. Caulis 1-3-pedalis, erectus, scabriusculus, anguloso-sulcatus, superne nudiusculus paniculatusque. Folia radicalia petiolata, mollia, villosa, margine contracta et undulata, apice attenuata, obtusa: caulina longa, dentata, acuta, distantia, villosiuscula. Panicula oblonga, erecta, coarctata, pedunculis uni- trifloris, caule ramisque approximatis, longiusculis, pedicellis valde inaequalibus. Calycis gracilis, obconici, glabri segmenta glabra, rigidiuscula, erecta, lineari-subulata, basi rarius denticulata, corolla vix duplo breviora, subinde corollae sinus fere pertingentia. Corolla patula, ultra tertiam partem 5-fida, coerulea. (D. v.)

Secus vias, ad sepes et in vineis planitiei frequens. — Fl. Maio-Iulium. ♃.

494. Campanula *rhomboidalis* L. — C. subvillosa, foliis sessilibus ovato-lanceolatis, racemo secundo, phyllis lineari-subulatis patentibus, stigmatibus brevissimis. (Sp. 6. Gall. *Campanule rhomboïdale.*)

Hall. Helv. 693. Enum. 491. n. 3. Clairv. Man. 61. Mur. Bot. Val. 55. *C. rhomboidea* Sut. Fl. Helv. 1. p. 125. Heg. 1. p. 151. *C. drabae minoris foliis* C. B. Prodr. 30. n. 2.

L. Sp. Pl. 232. Lam. Enc. 1. p. 581. Vill. Delph. 2. p. 504. Dec. Fl. Fr. 2840. *C. rhomboidea* Willd. Sp. Pl. 1. p. 899. R. et Sch. Syst. 5. p. 112.

Boccone Mus. 75. tab. 61. Barrel. Icon. tab. 567. Gilib.

Exerc. Phyt. 1. p. 69. n. 102. (cum pessima icone Richeriana) I. B. Hist. 3. p. 798. ic. et 806. fig. 2.

Schleich. Thom. exs.

β uniflora, pusilla.

Radix repens. Caulis simplex, erectiusculus, nitens, pubescens, inferne saepe villosus, dodrantalis, pedalis. Folia laete virentia, sessilia, ovato-lanceolata v. rhomboidea, acute serrata, acuta, pilis brevibus sparsis pubescentia. Racemus terminalis, nudiusculus, compositus, erectus, secundus, plerumque brevis, pedunculis inaequalibus, paucifloris. Calyx segmentis basi distantibus, glabris, subulatis, angustissimis, corolla saturate coerulea v. rarius alba, brevi, patula, 5-fida brevioribus. Stigmata brevissima, conglutinata. (D. v.)

Hab. in pascuis alpinis montanisque frequens. In M. *Iura* ubique. Flore albo prope *Geschinen*. — Fl. Iun.-Aug. ♃.

B. Calycis laciniae lanceolatae v. ovatae.

I. Flores aut in singulis caulibus solitarii, aut racemosi, aut paniculati, semper distincte pedunculati.

a. Uniflorae.

495. Campanula *cenisia* L. — C. corolla subquinquepartita, cauliculis unifloris, foliis obovatis spathulatisve. (Sp. 7. Gall. *Campanule du Mont-Cenis.*)

Hall. Helv. 696. (excl. syn. L. et Gort.) Emend. I. 161. Cat. rar. n. 606. Sut. Fl. Helv. 1. p. 123. Heg. 1. p. 149. Mur. Bot. Val. 75. Clairv. Man. 60.

L. Sp. Pl. 1669. in add. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 889. R. et Sch. Syst. 5. p. 88. Lam. Enc. 1. p. 577. Vill. Delph. 2. p. 499. Dec. Fl. Fr. 2830.

All. Pedem. n. 395. tab. 6. fig. 9. Eiusd. Specim. tab. 5. fig. 1.

Schleich. Thom. exs.

Radix repens, gracilis, multiceps. Folia radi-

calia in rosulas disposita, obovata v. subrotunda: caulina alterna, approximata, sessilia, spathulata: omnia delicata, integerrima, plerumque subapiculata, margine pellucido angustissimo instructa, glabra v. rarius subciliata. Caules 2-3-unciales, debiles, simplices, erectiusculi, infra florem saepe nudi et hirsutuli. Flos terminalis, pro parvitate plantae grandiusculus. Calyx saepe atro-coeruleus, pilis albis hirsutus, subquinquepartitus, segmentis e basi lata lanceolatis. Corolla calyce duplo maior, saturate coerulea, ultra medium 5-fida, patula, lobis ovato-lanceolatis, 3-nerviis. Stigma profunde trifidum. Antherae lineares, elongatae. Capsula 3-locularis. (D. v.)

In summis Alpibus australibus et occidentalibus rara. Ad moles glaciales *Martinets.* In M. *la Varaz*, *Serin* et *Fouly.* In M. *Valsorey*, *Barbarine* et in Alpibus vallis *Bagnes.* Rev. Murith. *A la Grandvire* et in M. *Pennino.* Cl. Candollius. In M. *Sempronio*, *Montemoro* et *Gries.* — In M. *Buet Sabaudiae.* — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

496. Campanula *Raineri* Perpenti. — C. caule subunifloro superne incurvo, foliis ellipticis basi angustatis, segmentis calycinis lanceolatis dentatis. (Sp. 8. Gall. *Campanule de l'Archiduc.*)

Perpent. in Biblioth. Ital. 1817. R. et Sch. Syst. 5. p. 127. Descr. di una nuova Camp. cum ic. Mediol. 1817.

Radix stolonifera, cylindrica, multicaulis. Caulis simplex, glabriusculus, foliosus, flexuosus, superne cum flore plus minus nutans, biuncialis, abunde lactescens. Folia semunciam et ultra lata, oblonga, limbo elliptico, obtuso, inferne insigniter angustata et quasi petiolata, remote dentata, cinerea, subpubescentia pilisque rigidis brevissimis dense ciliata: infima reliquis longe minora, quandoque subrotunda, in cauliculis sterilibus aggregata, petiolata. Flos magnus, coeruleus, nutans, terminalis, brevissime pedunculatus. Calycis segmenta subfoliacea, lanceolato-acuminata, dentata, subtrinervia, ciliata. Corolla ca-

lyce duplo longior, glabra, lata, fere ad tertiam partem in lobos late ovatos mucronulatos incisa. (D. s.)

Hab. in M. *Corni di Canzo* ad lacum *Larium*, Cl. Duby. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Subinde, sed raro 2, 3ve flores axillares infra terminalem adsunt. Pulchram stirpem nobilis eruditissimaque mulier *Perpentia*, Comensis, omnium prima in M. *Codeno* vallis *Sassinae* detexit eamque nomine Inclyti Archiducis Raineri, amabilis scientiae fautoris, salutavit. Cl. Duby specimina sicca et descriptionem ad vivum exaratam humanissime mihi suppeditavit.

b. Racemosae v. paniculatae.

497. Campanula *patula* L. — C. foliis glabriusculis, caule pubescente, panicula patula, segmentis calycinis lineari-lanceolatis denticulatis corollae sinus superantibus. (Sp. 9. Gall. *Campanule étalée.*)

Hall. Helv. 698. Sut. Fl. Helv. 1. p. 124. Heg. 1. p. 150. Hag. Fl. Basil. 1. p. 191. Clairv. Man. 62. Mur. Bot. Val. 53.

L. Sp. Pl. 235. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 896. Lam. Enc. 1. p. 579. R. et Sch. Syst. 5. p. 103. Dec. Fl. Fr. 2836. Wallr. Sched. 85. Smith Brit. 235.

Fl. Dan. tab. 373. Engl. Bot. 1. tab. 42. Dill. Elth. 68. tab. 58. — Tabern. Kräuterb. 794. fig. 2 et 3. (*pessimae.*)

Schleich, Thom. exs.

Radix tenuis, elongata. Folia radicalia petiolata, ovato-lanceolata: caulina minora, lanceolata, sessilia, acuminata, glabriuscula, modo integriuscula, modo concinne crenata. Caulis sesquipedalis, erectus, inaequaliter tetragonus, subvillosus et scabriusculus, inferne simplex, superne paniculatus, ramis patulis compositis. Flores paulo maiores quam *Rapunculi*; calyce segmentis erectis, lanceolatis v. lineari-lanceolatis, plerumque (praesertim basin versus) denticulis nonnullis notatis, corolla paulo brevioribus. Corolla coerulea, patula, fere ad medium usque 5-fida. Stigmata filiformia, superne modice incrassata, stylo breviora. (D. v.)

C. Rapunculo rarior, ut Hallerus eam nonnisi infra *Diaboli* pontem ad adscensum M. *Gotthardi* invenerit. *Grandisoni.* Cl. De Candolle. *Aux Folataires* et circa *Massongex.* Rev. Murith. *Seduni* infra *Montorge.* Adr. Thomas. Circa *Gingins*, *Chéserex* et *Grans* etc. In agro *Nevidunensi* vulgo. Inter *Gimel* et *Bière.* In pago *Basileensi* rara; inter *Crenzach* et *Bottingen.* Cl. Zeyher. *Scaphusiae* et in M. *Albis.* Cl. Hegetschweiler. In *Rheni* valle frequentissima. Amiciss. Custor. — Fl. Iun. — Aug. ♃.

498. Campanula *persicifolia* L. — C. glabra, foliis radicalibus obovatis petiolatis, segmentis calycinis patulis lanceolatis, stigmatibus longissimis. (Sp. 10. *Campanule à feuilles de pêcher.*)

Hall. Helv. 697. Enum. 494. n. 12. Sut. Fl. Helv. 1. p. 124. Heg. 1. p. 150. Hag. Fl. Basil. 1. p. 192. Clairv. Man. 62. Mur. Bot. Val. 53. *Rapunculus persicifolius magno flore* C. B. Basil. 26.

L. Sp. Pl. 232. n. 6. (sub nomine erraneo et in erratis correcto: *C. decurrens*). Willd. Sp. Pl. 1. p. 897. R. et Sch. Syst. 5. p. 106. Lam. Enc. 1. p. 579. Dec. Fl. Fr. 2838. Vill. Delph. 2. p. 505.

Fl. Dan. tab. 1082. Bull. Herb. 367. — Matth. 827. fig. 2. (folia nimis lata.) Tab. Kräuterb. 699. (*eadem.*) Dod. Pempt. 166. fig. 2. Clus. Hist. 2. p. 171. I. B. Hist. 2. p. 103. fig. 1 et 2. (*pessimae.*)

Thom. Schleich. exs.

β caule subunifloro, flore maiore.

C. persicifolia Scop. Carn. n. 228.

γ caule exaltato paniculato, floribus maximis, foliis radicalibus subpetiolatis.

Radix fusiformis, edulis. Caulis erectus, fere cubitalis, simplex, superne subnudus, angulosus. Folia radicalia obovata, late, sed parum profunde crenata, longe petiolata: caulina elongata, lineari-oblanceolata, brevius petiolata, obiter serrata vel subcrenata: suprema sessilia, linearia, acuta. Pedunculi in summo caule alterni, distantes, erecto-patentes, praelongi, apice 2–3-flori, pedicellis parum in-

aequalibus. Calyx segmentis patulis, latiusculis, quandoque basi denticulatis, lanceolatis, corolla plerumque multo brevioribus. Corolla coerulea, late campaniformis, superne valde dilatata, lobis brevibus, vix quartam totius partem efficientibus, acutiusculis vel rotundato-mucronatis. Stigmata crassa, stylo fere duplo longiora. (D. v.)

β. Flos plerumque unicus, sescuncialis, calyce patentissimo. (D. v.)

γ. Caulis 4-5-pedalis, crassus, profunde sulcatus, inferne valde foliosus. Folia radicalia numerosa, elongata, semunciam lata, obverse lanceolata, crenato-serrata, in petiolum brevem basique dilatatum decurrentia: caulina sessilia, subensiformia, stricta, angustiora, 4-6 uncias longa, obiter serrata, utrinque brevissime decurrentia. Panicula simplex, multiflora, pedunculis praelongis, 1-3-floris. Flores in pedunculis terminales, maximi, speciosi: laterales subsessiles plerumque abortiunt. Calyx patentissimus v. reflexus, germine saepius hispido. Cetera fere ut in α et β. (D. v.)

In sylvis caeduis, *Basileae*, *Aquileiae*. In pago *Vaudensi* non rara. *Genevae*, *Neocomi*. Prope *Gorgier*. Inter *Sonseboz* et *Biennam*. — In M. *Chemin* et *sur le Brocard*. Rev. Murith. β in M. *Irchel* ditionis *Tigurinae*. *Dans la forêt d'Allamand*. *Au pied des Côtes* inter *Trélez* et *St. Cergues*. γ *au bois de Prangins*. Sed ibi exstirpata fuit. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

499. Campanula *latifolia* L. — C. caule simplicissimo laevi, foliis subsessilibus ovato-lanceolatis duplicato-serratis, floribus secundis, phyllis lanceolatis glabris, fructibus cernuis. (Sp. 11. Gall. *Campanule à feuilles larges.*)

Hall. Helv. 691. Sut. Fl. Helv. 1. p. 125. Heg. 1. p. 151. Hag. Fl. Basil. 1. p. 192. Clairv. Man. 61. Mur. Bot. Val. 53.

L. Sp. Pl. 233. Willd. Sp. Pl. 1. p. 900. R. et Sch. Syst. 5. p. 119. Lam. Enc. 1. p. 182. Smith Brit. 236. Dec. Fl.

Fr. 2841. Vill. Delph. 2. pag. 506. Bieb. Cauc. Suppl. p. 140.

Fl. Dan. tab. 85. Engl. Bot. 5. tab. 302. (calyces serrati.) — Lob. Ic. 2. tab. 278. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 808. Clus. Hist. 2. p. 172. f. 1.

Schleich. Thom. exs.

Radix ramosa, parum profunda, lactescens. Caules 2, 3ve, obsolete angulosi, laeves glabrique, sesquicubitales. Folia magna, ovato-lanceolata, acuminata, duplicato-, sed non profunde serrata, pilis brevibus scabrisque consita: radicalia subinde cordata, breviter petiolata: inferiora petiolis brevibus, alatis: reliqua subsessilia: floralia minora, lanceolata, elongata, sessilia. Pedunculi solitarii, axillares, breves, plerumque uniflori, subpatentes. Calyx glaber, segmentis erectiusculis, late lanceolatis, in planta mea tamen integris. Corollae coeruleae, oblongae, calyce duplo longiores, magnae, fere ad tertiam partem usque quinquefidae, lobis lanceolatis, ciliato-barbatis, linea longitudinali percursis. Stigmata brevia, revoluta. Fructus maturescentes cernui. (D. s.)

In sylvis montanis et subalpinis opacis, rarius. *A la Combe de Valanvron. Au Cul des Prés.* Ad lacum *Riparium. Aux Plans à Frenières, sur le Brocard.* Rev. Murith. Supra *Bex. In der Hard.* Cl. Zeyherus. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

500. Campanula *rapunculoides* L. — C. caule subsimplici tereti, foliis inferioribus cordato-lanceolatis, racemo subspicato elongato secundo, calycibus fructibusque reflexis pubescentibus. (Sp. 12. Gall. *Campanule Fausse-Raiponce.)*

Hall. Helv. 692. Enum. 491. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 126. Heg. 1. pag. 152. Clairv. Man. 61. Hag. Fl. Basil. 1. p. 193. Wahlenb. Helv. 40. Mur. Bot. Val. 53.

L. Sp. Pl. 234. Willd. Sp. Pl. 1. p. 901. R. et Sch. Syst. 5. p. 121. Lam. Enc. 1. p. 592. Smith Brit. 273. Dec. Fl. Fr. 2843. Vill. Delph. 2. pag. 507. Wallr. Sched. 88. Bieb. Cauc. p. 375.

Engl. Bot. 19. tab. 1369. Fl. Dan. tab. 1327. Moris. Hist. 460. s. 5. tab. 3. fig. 52. C. B. Prodr. 35. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 807. fig 1. *(pessima.)*

C. rapunculoides et *glabricarpa* Schleich. exs.

Radix alba, fusiformis, tortuosa. Caulis plerumque simplex v. subramosus, sesquipedalis, cubitalis, teres v. obiter angulosus, pubescens, scabriusculus, quandoque rubens. Folia inferiora cordato-lanceolata, magna, in petiolum praelongum decurrentia: superiora lanceolata, elongata, subsessilia et sessilia: omnia serrata, pubescentia, scabra. Racemus terminalis, elongatus, multiflorus, nudiusculus; pedunculis breviusculis, unifloris, nutantibus; bracteis angustis, flore brevioribus. Calyx segmentis lanceolatis, angustis, corolla triplo brevioribus, reflexis, glabriusculis v. pubescentibus. Corolla ultra tertiam partem 5-fida, venosa, pilosiuscula, patula, saturate coerulea. Stigmata exserta, brevia, revoluta. Fructus subrotundus, pubescens, reflexus. (D. v.)

Locis sterilibus, ad muros, inter segetes, non ubique, etiam in hortis. *Genevae* prope *Roche.* Inter *Arlesheim* et *Münchenstein.* *A St. Imier*, *Agauni* inter oppidum pontemque. Prope *St. Tryphon.* Rev. Murith. *Nevidumi* ad muros. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

501. Campanula *Trachelium* L. — C. foliis petiolatis cordatis subduplicato-serratis: summis ovatis sessilibus, floribus axillaribus, caule simplici, pedunculis calycibusque hispidis. (Sp. 13. Gall. *Campanule gantelée.*)

Hall. Helv. 690. Enum. 490. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 126. Heg. 1. pag. 152. Hag. Fl. Basil. 1. p. 195. Clairv. Man. 61. Wahlenb. Helv. 40. Mur. Bot. Val. 53. *Camp. vulgatior Urticae foliis* C. B. Basil. 26.

L. Sp. Pl. 235. Willd. Sp. Pl. 1. p. 903.? R. et Sch. Syst. 5. p. 120. Lam. Enc. 1. p. 582. Dec. Fl. Fr. 2841. *C. urticifolia* Bieb. Cauc. n. 374. Wall. Sched. 89.

Fl. Dan. tab. 1026. Bull. Herb. 319. Engl. Bot. 1. tab. 12. — Fuchs Hist. tab. 432. (*bene*). Lob. Ic. tab. 326. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 804. fig. 2. Chabr. Sciagr. 263. fig. 1. Dalech. Hist. 829. fig. 2.

C. urticaefolia Schleich. exs. Cent. . . . n. 22.

β calycibus glabris.

Radix alba, crassa ramosaque. Caules teretiusculi v. angulosi, pilis saepius deflexis longiusculis hispidi, plerumque omnino simplices, 2–3-pedales. Folia hispidiuscula, omnia cordata, ovata, vel ovato-lanceolata, profunde serrata, serraturis subdentatis. Petioli caule hirsutiores, sursum gradatim decrescentes, infimi praelongi, supremi subnulli. Pedunculi axillares, folio multo breviores, ut plurimum uniflori et solitarii. Calyx totus hispidus, profunde et ultra medium 5-fidus, sed non omnino 5-partitus, segmentis corolla triplo brevioribus, erectis, late lanceolatis. Corolla caerulea, violacea v. rarius alba, mediocris, vix uncialis, fere ultra tertiam partem 5-fida, lobis ovatis, ciliato-barbatis. (D. v.)

In sylvis submontanis subalpinisque frequens. Floribus albis in valle *Urseren*, in valle *Hasli*, et in *Valesia* superiori. *β* prope *Genevam* invenit amiciss. Girod. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

502. Campanula *urticifolia* Schmidt. — C. foliis petiolatis ovato-lanceolatis grosse serratis: imis cordatis: summis elongatis, caule anguloso calycibusque hispidulis. (Sp. 14. Gall. *Campanule à feuilles d'Orties*.)

Mur. Bot. Val. 53? Heg. Fl. Helv. 1. p. 152. *C. Trachelium β* Hag. Fl. Basil. 1. p. 194.

Schmidt Bohem. n. 173. Willd. Sp. Pl. 1. p. 900. R. et Sch. Syst. 5. p. 120. (excl. syn. Bieb.). Poir. Enc. Suppl. 2. p. 61. Dec. Fl. Fr. 2842. *C. Trachelium*? Smith Brit. 238. (videtur). *C. Trachelium* Wallr. Sched. 89.

C. Trachelium Bull. Herb. tab. 39. (var. ramosa pedunc.

compositis). — Tabern. Kräuterb. 796. fig. 1. Dod. Pempt. 164. fig. 1. Clus. Hist. 2. p. 170. fig. 2.

β *multiflora*, caule ramoso, pedunculis compositis, floribus minoribus.

Priori, quacum absque dubio confusa est, similis: attamen notis pluribus, ut credo, vere distincta. Folia saturate virentia, omnia praeter radicalia et nonnunquam inferiora in petiolum producta, grosse et valde irregulariter serrata, longe lanceolata, fere acuminata, apice integriuscula: radicalia cordato-lanceolata, longe petiolata. Pedunculi axillares, uniflori, in β compositi. Caules exquisitius angulati petiolique minus pilosi. Calyx eiusdem formae, germine hispido, segmentis glabriusculis vel subhispidis. Corolla perinde plus minus barbata, fere sescuncialis. Stigmata longissima, sed conglutinata, apice distincta et revoluta, corolla breviora. A *C. latifolia*, cui etiam affinis est, calycibus hispidiusculis et foliis longe petiolatis profundeque serratis facile dignoscitur. (D. v.)

In sylvis et dumetis *iuranis* non rara. Fl. albis *au Creux du Van* frequentem legi. β iisdem locis adhuc frequentior. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

II. Flores omnes sessiles, plerumque aggregati. Cor. parva, saepe subtubulosa.

503. Campanula *bononiensis* L. — C. foliis sessili-amplexicaulibus ovato-lanceolatis serratis dorso tomentosis, caule paniculato (calycibus glabris). Sut. (Sp. 15. Gall. *Campanule de Bologne*).

Hall. Helv. 689. Sut. Fl. Helv. 1. p. 126. Heg. 1. p. 152. Clairv. Man. 61. Mur. Bot. Val. 53.

L. Sp. Pl. 234. Willd. Sp. Pl. 1. p. 901. (excl. omnib. auctorib. german. teste Wallroth). R. et Sch. Syst. 5. p. 122. Lam. Enc. 1. p. 583. Pers. Syn. 1. p. 190. Bieb. Cauc. n. 377? (ob calyces reflexos dubito).

Thom. Schleich. exs.

β caule simplici, racemo spicato.

C. simplex Dec. Fl. Fr. 5. p. 730. in add. n. 2843*. Syn. Fl. Gall. p. 252.

„Habitus fere *Verbasci nigri*" Hall. Lam. Pers. Radix paene lignosa, fusiformis, crassa. Caulis 3-pedalis et ultra, teretiusculus, inferne subtomentosus, superne in ramulos numerosos, oppositos erectosque paniculatus. Folia sursum gradatim decrescentia, sessilia, subcordata, ovato-lanceolata, crenata, acutiuscula, facie viridia, pilis exiguis vix nisi lentis ope conspicuis dorso albida tomentoque brevi consita: infima minora, in petiolum brevem attenuata. Flores ex minimis totius generis, brevissime pedicellati, racemos spicatos nudos in caule ramisque efficiunt. Pedunculi basi bracteati, inferiores 2-3-flori, superiores uniflori. Calyx brevis, (in specim. meis) glaber (Hallerus eum hirsutum esse dicit); segmentis lineari-lanceolatis, carinatis, erectis. Corolla superne dilatata, ad tertiam usque partem 5-fida, angulosa, lobis distantibus, lanceolatis, subglabris. Stigmata exserta, brevia, revoluta. Caps. sulcata. (D. s.)

β. Omnibus partibus cum descriptione *C. simplicis* convenit, nisi quod Cl. Gallicae Florae Auctor de colore griseo-albido paginae inferioris foliorum silet. A var. *α* caule simplicissimo humili, et racemo elongato stricto differt. Pedunculi omnes uniflori, germine fere breviores. Cetera exacte conveniunt. (D. s.)

Planta rarissima nonnisi in *Valesia* inferiori occurrit. Inter *Branson* et *Fouly*. — Infra *Aven* supra vineas, in sylvis castaneis supra pagum *Fouly*. Abr. Thomas apud Murith l. c. Circa *Conthey*. Rev. Murith. *β* inter *Octodurum* et *St. Brancher* inveni. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

504. Campanula *glomerata* L. — C. caule simplici aspero, foliis (superioribus) amplexicaulibus, floribus capitatis (terminalibus lateralibusque). Hall. (Sp. 16. Gall. *Campanule glomérulée*.)

Hall. Helv. 685. Enum. 492. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 126. Heg. 1. pag. 152. Hag. Fl. Basil. 1. p. 194. Clairv.

Man. 61. Mur. Bot. Val. 53. Wahlenb. Helv. 40. *C. pratensis flore maiore* C. B. Basil. 27.

L. Sp. Pl. 235. Willd. Sp. Pl. 1. p. 903. R. et Sch. Syst. 5. p. 124. Lam. Enc. 1. p. 583. Smith Brit. 238. Dec. Fl. Fr. 2845. Wallr. Sched. 90. Bieb. Cauc. n. 370. Bert. Amoen. Ital. p. 131.

Engl. Bot. 2. tab. 90. Fl. Dan. 1328. — Lob. Ic. tab. 326. fig. 2. Dod. Pempt. 164. fig. 2. Clus. Hist. 2. p. 170. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 801. fig. 1. et 2.

β floribus solitariis per caulem sparsis. C. B. Pin. 94.

γ floribus maioribus capitatis, caule valde folioso. All. Pedem. tab. 39. fig. 1. (Icon a Willdenowio ad *C. petraeam* tracta auctore Bertolonio indubitanter ad *glomeratam* spectat.)

?*δ* foliis subtus tomentosis, radicalibus breviter petiolatis ovato-lanceolatis.

C. petraea Schleich. exs. cat. 1807. In catal. recentioribus omissa est. Optime cum descriptione Lamarckiana infra citata convenit. Flores maiores quam in vulgari. Confer *C. petraeam* L. Sp. Pl. 236. Lam. Enc. 1. p. 583. Dec. Fl. Fr. 2845*. tom. 3. p. 730. in add.

Radix alba, subramosa. Caulis simplicissimus, scabriusculus, pubescens (in *δ* dense villosus, subtomentosus, hirsutie deflexa), angulosus, semipedalis, pedalis. Folia radicalia et inferiora in longissimos petiolos decurrentia, plus minusve cordata, oblonga: superiora sessilia, subamplexicaulia, lanceolata: omnia pubescentia, scabra, acutiuscula, obiter crenata. Bracteae late ovato-lanceolatae, acutae, capitula arcte amplectentes. Capitulum terminale, 3-7-florum, sessile, condensatum. Praeter capitulum plerumque unus alterque flos sessilis in axillis foliorum superiorum adest. Flores parvi, fere ut in *C. bononiensi*. Calyx segmentis adpressis, basi distinctis, linearibus, subhirsutis. Corolla saturate coerulea, subpilosa, ad tertiam partem 5-fida. Stigmata brevia, subexserta. (D. v.)

In pratis collibusque subaridis planitiei montiumque frequens. *β* in M. supra *Biennam*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. I. Nisi Schleicherus plantam δ in catalogo 1815 suppressisset, facile eam pro *C. petraea* agnovissem; nunc eam indicasse sufficiat, praesertim cum inventor locum natalem designare noluerit.

Obs. II. *C. aggregatam* Willd. (*glomeratae*, ut ex descriptionibus videre est, simillimam) et *baldensem* Balb. (*C. Lorei* Pollin. proxime ad *patulam* accedit) in catal. Schleich. 1821 prostantes ignoro.

505. Campanula *Cervicaria* L. — C. hispida, floribus sessilibus, capitulis terminali lateralibusque, foliis lanceolato-linearibus undulatis. (Sp. 17. Gall. *Campanule Cervicaïre.*)

Hall. Helv. 686. Enum. 492. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 127. Hag. Fl. Basil. 1. p. 195. Clairv. Man. 61. Mur. Bot. Val. 53. Hoepfn. Mag. 4. p. 30. n. 51. Roesch in Alp. 2. p. 110.

L. Sp. Pl. 235. Willd. Sp. Pl. 1. p. 904. R. et Sch. Syst. 5. p. 127. Lam. Enc. 1. p. 584. Dec. Fl. Fr. 2846. Vill. Delph. 2. p. 509.

Fl. Dan. tab. 787. — C. B. Prodr. 36. fig. 2. Thal. Ic. 8. n. 1. I. B. Hist. 2. p. 801. fig. 3?

Schleich. Thom. exs.

Radix alba, oblonga, insipida. Tota planta pilis albis, longiusculis, hispidis, in caule deflexis riget. Caulis simplicissimus, cubitalis, 3-pedalis, foliosus. Folia ex albo virentia: radicalia breviter petiolata, longissima, obtusa, petiolum versus valde attenuata: caulina sursum longitudine decrescentia, sessilia, lanceolato-linearia, elongata, obtusiuscula, undulato-crenata: inferiora patentia. Flores ut in priori dispositi, sed paulo minores. Bracteae basi latae, amplexicaules, ovato-lanceolatae, venosae, superne viridiores. Calyx sessilis, segmentis basi incrassatis ac contiguis s. coalescentibus, rigidis, ovatis, reticulato-venosis. Corolla coerulea, calyce multo longior, oblonga, infra tertiam partem 5-fida, subpilosa, lobis distinctis. Stigmata crassa, exserta. (D. s.)

Planta in Helvetia rarissima; summus HALLERUS nunquam invenit. In quarto itinere alpino habet I. I. SCHEUCHZER, sed locum non indicat. *Aroviae* ad colles steriles. Cl. HEGETSCHWEILER. Supra *Nevidunum*. Cl. DUCROS. In M. *Falknis* et *Casanna* supra *Conters*. Amiciss. ROESCH. *Aux Montets* supra *Bex* in sylvula duce bono ABR. THOMAS legi. In sylva inter *Olsberg* et *Rheinfelden*. Cl. F. NEES. — Fl. Iunio. ♂.

506. CAMPANULA *thyrsoidea* L. — C. hirsuta, caule simplicissimo, foliis lineari-lanceolatis confertis, racemo spicato densissimo oblongo, stylis exsertis. (Sp. 18. Gall. *Campanule thyrsoïde.*)

Hall. Helv. 688. Enum. 493. n. 10. *C. thyrsoidea* Sut. Fl. Helv. 1. p. 127. Heg. 1. p. 153. Clairv. Man. 61. Wahlenb. Helv. 40. Mur. Bot. Val. 53.

L. Sp. Pl. 235. *C. thyrsoidea* Willd. Sp. Pl. 1. p. 905. R. et Sch. 5. p. 130. Lam. Enc. 1. p. 584. Dec. Fl. Fr. 2847. Vill. Delph. 2. p. 510.

Jacq. Obs. tab. 21. Austr. tab. 411. Panz. in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 41. tab. 3. I. B. Hist. 2. p. 809. fig. 1. Chabr. Sciagr. 267. fig. 4. (*eadem.*) Dalech. Hist. 1106. fig. 3.

Radix verticalis, profunda crassaque, carnosa, lactescens. Folia radicalia numerosa, in orbem disposita, erectiuscula, lanceolata. Caulis dodrantalis, angulosus, pilis distantibus scabrisque hirsutus, crassus, foliis numerosissimis, sparsis, uniformibus, angustis, elongatis, obtusis, subviscidis, praesertim inferne lanuginosis undique obtectus. Racemus spicatus, terminalis, densissimus, crassus, basi foliosus, superne nudiusculus, tertiam vel etiam dimidiam caulis partem efficiens. Bracteae ad basin cuiusque floris ternae: exterior maxima, flore longior, late amplexicaulis, lanceolata: interiores tenuiores, ovato-lanceolatae, calycem haud excedentes. Calyx sessilis, breviusculus, sub-5-partitus, segmentis teneris, carinatis, lanceolato-ovatis, ciliatis. Corolla oblonga, hirsuta, ochroleuca v. flavida, lobis latis, trian-

gularibus. Pistillum longum, exsertum, pubescens; stigmatibus brevibus, revolutis. (D. v.)

Locis rupestribus pratorum alpinorum vulgo. In M. *Iura*, rarior. In adscensu rupis *Dolae* copiose. In M. *Montendre*. In M. *Pilato* et *Hohenkasten*. Cl. Wahlenberg. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

** *Germen sinubus calycis reflexis obtectum.*

Medium.

507. Campanula *barbata* L. — C. hirsuta, caule simplici, foliis ovato-lanceolatis, racemo terminali, floribus nutantibus, corolla barbata, phyllis lanceolatis corolla multo brevioribus. (Sp. 19. Gall. *Campanule barbue.*)

Hall. Helv. 694. Cat. rar. n. 602. Enum. 493. n. 7. Sut. Fl. Helv. 1. p. 127. Heg. 1. p. 154. Clairv. Man. 61. Mur. Bot. Val. 53. Wahlenb. Helv. 41. (excl. syn. All.) *C. foliis Echii floribus villosis* C. B. Prodr. 37. n. 3.

L. Sp. Pl. 236. Willd. Sp. Pl. 1. p. 908. R. et Sch. Syst. 5. p. 138. Lam. Enc. 1. p. 586. Vill. Delph. 2. p. 511. Dec. Fl. Fr. 2852.

Krok. Siles. 1. pag. 38. Jacq. Obs. 2. tab. 37. C. B. l. c. p. 36. fig. 1.

β fl. albo.

γ *pusilla*, uniflora (non Hall. Helv. 694 γ.).

Herba tota hirsuta, scabriuscula. Radix crassa, alba, dura. Folia radicalia in orbem posita, numerosa, erecta, elongata, ovato-lanceolata v. elliptica, obtusa, subscabra, basi in petiolum brevem, villosiorem alatumque angustata, integra vel obsolete crenata: caulina multoties minora, rara, ligulata, brevia. Caulis simplex, nudiusculus, erectus, 3-6-uncialis; racemo terminali, laxiusculo. Pedunculi superne arcuato-reflexi, uniflori, basi bracteati, plerumque secundi. Calyx basi eximie appendiculatus hirsutissimusque, segmentis latis, ovato-lanceolatis. Corolla calyce duplo triplove longior, late campanulata, dilutissime coerulea, rarius nivea, intus copiose bar-

bata, ad tertiam partem 5-fida, lobis lanceolatis, acutis, sinubus etiam acutangulis. Capsulam non vidi: „5-locularis, sinubus reflexis obtecta." L. „Fructus quinquangularis, 5 obscuris foveis instructus et bis tot iugis, ceterum 3-locularis, placentis bifidis." Hall. (D. v.)

γ. Caulis uncialis, 2- et 3-uncialis, gracilis, uniflorus, apice cum flore eximie cernuus. Calycis segmenta latissima, duplo breviora quam in var. α. Corolla minus barbata. Cetera conveniunt. (D. v.)

Locis caespitosis Alpium, vulgo. β in valle *Medels* circa *Tavetsch*. In valle *Ursaria*; in M. *Darbon* etc. In M. *Rossboden*. Cl. Reynier. γ in M. *Umbrail* frequentem inveni. A sequenti diversissima. — Fl. Iul. et Aug. ♂ Vill. Dec. Fl. ♃ Syn.

-|- 508. Campanula *Allionii* Vill. — C. subhispida, caule subunifloro, foliis lanceolato-linearibus undulatis, flore terminali erecto. (Sp. 20. Gall. *Campanule d'Allioni*.)

Hall. Helv. 694. γ. Enum. 493. n. 9. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 127. Heg. 1. pag. 153. *C. barbatae var.* Clairv. Man. 61.

Vill. Delph. 2. p. 512. Willd. Sp. Pl. 1. p. 907. R. et Sch. Syst. 5. p. 137. Dec. Fl. Fr. 2851. *C. alpestris* All. Pedem. n. 418. *C. nana* Lam. Enc. 1. p. 585.

Vill. l. c. tab. 10. All. l. c. tab. 6. fig. 3. et Specim. 36. tab. 6. fig. 3.

A varietate γ prioris caute distinguenda. Folia radicalia primaria obovata, latiuscula, subsessilia: cetera caulinis similia sed saturatius viridia, elongata: caulina ciliis rigidis hispida: omnia multo angustiora quam *C. barbatae*. Caulis 2-uncialis, 3-4-folius, praecipue apice hispidus, plerumque uniflorus, erectus. Flos speciosus, erectus v. horizontalis, duplo triplove maior quam prioris. Calyx hispidus, perinde appendiculatus, segmentis basi distantibus, lineari-lanceolatis, sinubus reflexis, planis, ovatis, glabris, pectinato-ciliatis. Corolla coerulea, calyce

triplo longior, lata, inflata, ad tertiam partem 5-fida, intus modice villosa, lobis latissimis, ovatis, sinus subrotundos excipientibus. „Radix repens, hinc inde caules protrudens." VILLARS. (D. s.)

In glareis torrentium alpinorum, inter rupes detritas, rarissime. In M. *Lioson* et *Prapioz. Au col de Ferry.* HALLER. Specimina helvetica nondum vidi. Ex M. *Cenisio* habui. — Fl. Iulio et Augusto. ♃. — Monente Cl. LAMARCK in hortis immutata manet.

509. CAMPANULA *alpina* L. — C. molliter hirsuta, caule simplici, foliis linearibus, pedunculis axillaribus elongatis unifloris diphyllis, calycibus linearibus corollam subaequantibus. (Sp. 21. Gall. *Campanule des Alpes.*)

Hall. Helv. 695. Sut. Fl. Helv. 1. p. 138. Heg. 1. p. 154. Clairv. Man. 61.

L. Sp. Pl. 1669. in app. Willd. Sp. Pl. 1. p. 909. R. et Sch. Syst. 5. p. 142. Lam. Enc. 1. p. 587. Krock. Siles. 1. p. 328. — *Trachelium alpinum* Clus. Hist. 2. p. 171. absque ic. *Tr. pumilum alpinum* etc. I. B. Hist. 2. p. 809. absque ic.

Jacq. Austr. 2. tab. 118.

Schleich. exs. cent. . . . . n. 32.

Radix nigricans, superne incrassata. Caulis solitarius, inferne simplicissimus, crassus, valde angulatus, saepe quasi ex multis cauliculis coalitis conflatus, undique foliosus, ut tota planta lanugine plus minus copiosa molliter villosus, vix semipedalis. Folia sparsa, 1-3-uncialia, 2-4 lineas lata, sessilia, tenera, linearia vel sursum latescentia, obtusiuscula, (in meis speciminibus integerrima). Pedunculi magnam saepe caulis partem obsidentes, axillares, longi, foliolis duobus dissitis plerumque instructi, erecti, apice incurvo-reflexi, uniflori. Flores magni, nutantes v. omnino penduli. Calyx germen brevissimum, saturate cyaneum, glabrum vix obtegens; sinubus, optime monente HALLERO, obscurius reflexis,

neque tamen constanter, ut perhibet celeberr. Persoon, omnino ecalcaratis, laciniis linearibus, lineari-lanceolatis, obtusiusculis acutisve, erectis, corollam fere aequantibus. Corolla pulchre coerulea, late campanulata, vix infra quartam partem limbi quinquefida, segmentis rotundatis, plus minus ciliatis. Stylus corolla paulo brevior, stigmatibus erectis, conglutinatis conniventibusve. (D. s.)

Planta in Alpibus nostris rarissima. Hallerus testatur, se eam ex *Scheideck* aliisque montibus alpinis habuisse. Schleicherus olim ex Alpibus *Rhaeticis* retulit. — Descripsimus plantam ad specimina optima a Cl. Wiest in Alpibus *Austriae* lecta. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

510. Campanula *spicata* L. — C. hispida, caule simplici, racemo spicato erecto longissimo laxiusculo, foliis linearibus. (Sp. 22. Gall. *Campanule en épi.*)

Hall. Helv. 687. Cat. rar. n. 600. Enum. 492. n. 6. Heg. 1. p. 154. Clairv. Man. 61. Sut. Fl. Helv. 1. p. 128. Mur. Bot. Val. 53.

L. Sp. Pl. 234. Mant. 537. Willd. Sp. Pl. 1. p. 909. R. et Sch. Syst. 5. p. 141. Lam. Enc. 1. p. 587. Dec. Fl. Fr. 2855. Vill. Delph. 2. p. 510.

All. Pedem. tab. 46. fig. 2., et tab. 47. fig. 1. (spica interrupta.)

Schleich. Thom. exs.

Radix alba, fusiformis, 2-3 uncias longa. Caulis 3-4-pedalis, strictus, angulosus, ut omnes ceterae plantae partes pilis crebris longiusculisque hispidus, inferne valde foliosus, simplicissimus. Folia inferiora ovato-oblonga, in petiolum angustata, subdenticulata: superiora sessilia, linearia, angusta, sensim decrescentia, obtusa. Racemus spicatus, laxus, fere cubitalis, maximam fere totius caulis efficiens partem. Flores parvi, omnino sessiles, inferne distantes, superne congesti. Calyx corolla multo brevior, albidus, hispido-tomentosus, sinubus obscure reflexis, segmentis subcarinatis, triangularibus. Corolla ca-

lyce multo maior, coerulea, oblonga, subcylindrica, lobis acutis. **Pistillum** corolla brevius. **Bracteae** ovato-lanceolatae, calyci adpressae, basi intus concava, flore breviores. (D. s.)

Speciosa planta habitat locis aridis petraeisque ad radices Alpium *Valesiae* et Helvetiae *insubricae.* Prope *Tavernette*, ad castellum *Octoduri*; circa *Lidde* et *St. Pierre* in ascensu M. *Pennini.* Prope *Fouly. Aux Marques* et *à Orsières.* Rev. Murith. Inter *Chiavennam* et *Ripam.* In vineis ad lacum *Verbanum* et *Larium.* In valle *Macugnaga.* — Fl. Iunio et Iulio. ♂ Vill. ♃ L. Biennem utique credo esse.

G. 134. Prismatocarpus Lhér. *Campanulae* Sp. L. Hall. Juss. *Speculum Veneris* Raj. Hist.

Cor. rotata, calyce plerumque brevior. **Caps.** infera, elongata, prismatica, infra apicem dehiscens. **Glandulae** 5 staminiferae, corollae basi insertae.

Obs. Hoc genus calyce, corolla, nectariis fructuque a *Campanula* eximie differt, et omnes tirones sibimet ipsis relicti nec traditionis auxilio adiuti ad recognoscendum *Speculum Veneris* diu ac plerumque frustra desudant, ut non parum mirandum sit, auctores nostros recentiores, ceterum novis generibus saepe plus iusto faventes, genus *Prismatocarpum* a *Campanula* non distinxisse.

511. Prismatocarpus *Speculum* Lhér. — Pr. caule ramosissimo diffuso, corolla phylla linearia subaequante. (Sp. 1. Gall. *Prismatocarpe Miroir de Vénus.*)

Hall. Helv. 703. et 704. Enum. 496. n. 17. *Campanula Speculum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 128. Heg. 1. p. 154. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 195. Clairv. Man. 63. Wahlenb. Helv. 41. Mur. Bot. Val. 53. *C. hybrida* Sut. Heg. Clairv. *C. arvensis erecta* C. B. Basil. 62.

Lhérit. Sert. Anglor. p. 1. Dec. Fl. Fr. 2856. *C. speculum* ♀ L. Sp. Pl. 230. Willd. Sp. Pl. 1. p. 912. R. et Sch. Syst. 5. p. 153. (excl. syn. Bull. qui hancce plantam non depinxit). Lam. Enc. 1. p. 589.

Lob. Ic. tab. 418. (auctore Cl. Decandolle: hanc iconem ad *hybridam* refert Cl. Lamarck. — Moris. Hist. 2.

p. 457. s. 5. tab. 2. fig. 21. Tab. Kräuterb. 682. fig. 2. Dod. Pempt. 168. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 800. Dalech. Hist. 490.

β flore albo.

Planta praecipue ad angulos caulis foliorumque margines plus minusve pubescens. Caules quadranguli, scabriusculi, graciles, 6-10-unciales, ramosissimi diffusique, adscendentes v. erectiusculi. Folia alterna, sessilia, obovata, obtusa, undulata, subcrenata. Flores axillares et terminales, sessiles et pedunculati, discreti, sed rarius solitarii. Calyx segmentis lanceolato-linearibus, corollam aequantibus vel parum excedentibus. Corolla interdiu patula, nocturno tempore convoluta, pulchella, ex purpureo violacea, ultra medium 5-fida, lobis ovatis. Filamenta brevissima, corollae basi extremae inserta, glandulis globosis subpellucidis insidentia. Antherae elongatae. Capsula elongata, acute prismatica, glandulis sessilibus scabriuscula. (D. v.)

Inter segetes, ubique. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

Obs. Hancce speciem solam in Helvetia vidi, iamque criticus, qui iudicium suum de Cl. Suteri Flora Helvetica in Roemers Archiv exposuit, bene monuit, *C. hybridam* in ea regione non occurrere. Ceterum, docente celeberr. Smith, vix nisi corolla segmentis calycinis fere duplo breviori, et caule minus basique tantum ramoso differt.

512. Prismatocarpus *hybridus* Lhér. — Pr. caule stricto subramoso elongato scabro, phyllis lanceolatis corollam (saepe abortientem) longe superantibus. (Sp. 2. Gall. *Prismatocarpe hybride.*)

Hall. Helv. 701? Enum. 496. n. 17. β? *Campanula hybrida* Hag. Fl. Basil. 1. p. 196.

Lhér. Sert. Angl. Dec. Fl. Fr. 2857. *C. hybrida* L. Sp. Pl. 159. Willd. Sp. Pl. 1. p. 913. R. et Sch. Syst. 5. p. 154. Lam. Enc. 1. p. 589. Smith Brit. 259.

Engl. Bot. 6. tab. 375. — Mor. Hist. 2. p. 457. s. 5. tab. 2. fig. 22.

C. hybrida Thom. exs. (Plantam Schleicherianam non vidi).

Caulis elongatus, subramosus („modo ramosissimus, modo fere simplex, modo erectus, modo decumbens" Dec.) valde angulosus, ad angulos scaber, parum foliosus. Folia remota, sessilia, oblonga, undulata, subcrenata, praecipue ad margines scabra. Flores in caule ramulisque terminales sunt, inter foliola nonnulla congesto-ternati („solitarii"! SMITH in Engl. Bot.), omnes sessiles, parum conspicui. Calyx laciniis lanceolatis, carinatis, corolla pallide purpurea rariusque explicata duplo longioribus. Fructus magnus („nonnunquam ad angulos foliosus" Dec.). (D. s.)

Hab. in agris versus *Wyl* testante Cl. HAGENBACH, qui iconem et plantam I. BAUHINI, quam ad speciem praecedentem citavimus, huc refert, et BAUHINORUM auctoritate fretus, alios natales locos circa Basileam addit. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

OBS. Nisi hancce plantam mihi parum cognitam haberet honoratiss. Basileensis Florae auctor, eam ut civem alienam plane omisissem. Cf. OBS. ad *Prismatocarpum Speculum*.

G. 135. PHYTEUMA L. gen. 220. Juss. 165. Gaertn. tab. 30. *Rapunculus* Tourn. tab. 38. Hall.

Cal. superus, subquinquepartitus. Cor. 5-partita, laciniis elongatis, linearibus, primum in tubum conniventibus, inferne secedentibus, demum omnino liberis, persistens. Squamae staminiferae fere ut in *Campanula*. Stigm. 2-3-fidum. Caps. infera, 2-3-locularis, lateraliter dehiscens.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Capitulum (etiam fructiferum) hemisphaericum v. subrotundum. Flores sessiles.*

1. PHYTEUMA *globulariaefolium.*
2. PH. *pauciflorum.*
3. PH. *hemisphaericum.*
4. PH. *humile.*
5. PH. *orbiculare.*
6. PH. *corniculatum.*
7. PH. *ellipticum.*

** *Capitulum primum subrotundum, defloratum oblongum, fructiferum cylindricum. Flores dense imbricati, sessiles.*

8. Phyteuma *Michelii.*

*** *Spica (iam florens) cylindrica, ovata v. conica. Flores laxe v. dense imbricati, sessiles.*

9. Ph. *scorzonerifolium.* 11. Ph. *spicatum.*
10. Ph. *betonicaefolium.* 12. Ph. *Halleri.*

**** *Florum fasciculus bracteis foliaceis grandibus stipatus. Flores pedicellati, laxi, bracteolati.*

13. Ph. *comosum.*

* *Capitulum (etiam fructiferum) hemisphaericum v. subrotundum. Flores sessiles.*

515. Phyteuma *globulariaefolium* Sternb. et Hoppe. — Ph. humile, foliis obovatis, capitulo subrotundo subquinquefloro bracteis cordato-subrotundis adpressis ciliatis maiore, stylis exsertis. (Sp. 1. Gall. *Raiponce à feuilles de Globulaire.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 420. in add. et Reisen p. 146. *Ph. pauciflora* Heg. 1. p. 155. Clairv. Man. 62. Mur. Bot. Val. 84.

R. et Sch. Syst. 5. p. 76. *Ph. pauciflora* Dec. Fl. Fr. 2858. et Syn. pag. 254. Vill. Delph. 2. pag. 515. All. Pedem. p. 424.

Heg. Reisen l. c. fig. 13, 14 et 15.

Schleich. catal. 1821. *Ph. pauciflora* Ser. Thom. exs. Schleich. cat. prior.

Caules exigui, simplicissimi, vix duas uncias alti, plerumque unciales v. semunciales, vel etiam subnulli, uni- v. bifolii, subinde aphylli, ex radice apice divisa crassiuscula exsurgentes. Folia radicalia obovata, oblonga, in petiolos brevissimos attenuata, inferne pilis longiusculis distantibus adspersa ciliatave vel glaberrima: caulina ligulata v. ovata, obtusa, ciliata, tenuiora magisque pellucida. Capitulum subrotundum, plerumque 5-6-florum, bracteis amplis,

arcte amplectentibus, subcoloratis, margine villosis, latissime ovatis, plus minus obtusis paulo longius. Flosculi saturate coerulei, stylo longe exserto, stigmatibus trifidis.

Rarissima planta in herbosis caespitosis summarum Alpium iugi australioris habitat. In M. *Räfel* supra *Zermatt*, et in Alpibus *Sempronii*. Rev. Murith. In M. *Sylvio* et *Gallen* supra *Zermatt*. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Haec planta melius quam sequens *pauciflori* nomen mereretur. Sed ob definitionem et synonyma species Linnaeana omnino a nostra repugnare videtur.

+ 514. Phyteuma *pauciflorum* L. — Ph. foliis lanceolatis, bracteis late ovatis acutis, capitulo hemisphaerico subseptemfloro. (Sp. 2. Gall. *Raiponce pauciflore.*)

Hall. Helv. 680. Cat. rar. n. 607. Enum. 497. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 129. V. Heg. 2. in app. ad sp. priorem.

L. Sp. Pl. 241. Willd. Sp. Pl. 1. p. 919. (excl. syn. All. Jacq.) R. et Sch. Syst. 5. p. 75. *Rapunculus pauciflorus* Scop. Carn. ed. 2. n. 241. (bracteas facit cordatas.)

I. B. Hist. 3. p. 811. fig. 1. (bonam esse dicit Hallerus).

Schleich. catal. 1821. ?

„Folia ad terram pluscula subhirsuta, ex petiolo latescentia, ambitu ovali, serrata aut non serrata. Cauliculus triuncialis, unifolius. Sub capitulo, quod unicum est, folia magna, rotunda, albida. Flores in uno capitulo numeravi fere sex, qui coerulei fuerunt." Hall. Enum. l. c. „Habitus similis (praecedenti *hemisphaerico*); sed folia petiolata, ovata, etiam serrata. Scapus unifolius, trientalis, unico folio lingulato. Sub capitulo folia maxima, subhirsuta, cordata, obtusa (qua nota sola ab *Ph. paucifloro* St. et H. descriptio Halleriana recedere videtur), quibus a priori (*hemisphaerico*) distinguitur. Capitulum rarum florum corniculatorum, coeruleorum: quos numeravi, non superabant vicenos (? in Enum. vir sum-

mus tantum sex memorat), satis ceterum magni, cornu quinquedentato. Tuba (stylus) breviter bicornis (sic et WILLDENOVIUS)." Hall. Hist. l. c.

„Caulis 2-4-poll., erectus, striatus, folio 1-3; folia omnia lanceolata, vix mediam caulis altitudinem attingentia: radicalia subintegerrima, margine pilis raris adspersa: caulina basi ciliata, apice plerumque dentata: duo ultima sub flore, (si adsunt) latiora et longius ciliata. Bracteae flores amplectentes, lato-ovatae, acutae, integerrimae, ciliatae. Flores in capitulum hemisphaericum congesti, 5-8, caerulei." St. et H. apud R. et Sch. l. c.

In Nomenclatore p. 62. Hallerus addit, plantam suam fortasse ab *orbiculari* non satis diversam esse; ut contra Cl. Sternbergii et Hoppii sententiam paene evictum sit, stirpem hallerianam neutiquam ad *Ph. globulariae-folium* pertinere.

Hab. in summis Alpibus noricis, carnicis, *rhaeticis*. R. et Sch. Suum in M. *Bündnerberg*, inter *Rhaetiam* pagumque *Glaronensem* sito, inventum a Venerando meo magistro I. GESNERO acceperat HALLERUS, qui plantam nostram valesiacam (*Ph. globulariaefolium*) omnino ignorasse videtur. Ego verum *pauciflorum* nondum vidi, neque mihi a SCHLEICHERO missum est, ut nesciam, an genuinam speciem revera invenerit. Plantam eius pro var. *Ph. elliptici* habet Cl. STEUDEL. — Fl. Iulio et Aug. ♃.

515. PHYTEUMA *hemisphaericum* L. — Ph. foliis linearibus subintegerrimis, bracteis ovatis capitulo globoso subseptemfloro duplo brevioribus, stylis inclusis, calycibus abbreviatis. (Sp. 3. Gall. *Raiponce hémisphérique.*)

Hall. Helv. 679. Enum. 497. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 130. Heg. 1. p. 156. Clairv. Man. 62. Wahlenb. Helv. 41. Mur. Bot. Val. 84.

L. Sp. Pl. 241. Willd. Sp. Pl. 1. p. 920. R. et Sch. Syst. 5. p. 78. Poir. Enc. 6. p. 71. Dec. Fl. Fr. 2859. Vill. Delph. 2. p. 515.

Lam. Illustr. 2584. tab. 124. fig. 2. Columm. Ecphr. 2.

p. 23. tab. 26. I. B. Hist. 2. p. 810. fig. 2. (*bene*). Chabr. Sciagr. p. 261. fig. 6. (*eadem.*)

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix subsimplex, caespitosa, collo foliorum priorum annorum reliquiis coronata. Folia radicalia erecta, caule parum breviora, linearia, plerumque integerrima, molliuscula, basi sericeo-nitida, ut tota planta exceptis bracteis glabra. Caulis 2-3-uncialis, nudiusculus, foliis brevioribus linearibus vel lanceolato-linearibus perpaucis instructus. Bracteae late ovatae, acuminatae, subvillosae, capitulo fere duplo breviores. Flores 5-8 corniculati, incurvi, crassiusculi, fere lineam unam lati, saturate coerulei, rarius albi: stylo incluso, stigmate 3-fido. Laciniae calycinae lineares, breves parumque conspicuae. (D. v.)

Planta elegans locis gramineis Alpium editiorum non rara. In M. *Gotthardo*, *Furca*, *Grimsula*, *Joch*, *Javernaz*, *Martinets*, *Prapioz*, *Pennino*, *Splügen*, supra thermas *Leucenses* etc. — Fl. albis in M. *Splügen*. I. I. SCHEUCHZER. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

516. PHYTEUMA *humile* Schl. — Ph. foliis lineari-lanceolatis rigidis, bracteis lanceolatis denticulatis capitulum subrotundum subaequantibus, calycibus elongatis. (Sp. 4. Gall. *Raiponce naine.*)

Mur. Bot. Val. 84. Heg. Fl. Helv. 2. p. 422. in add. et Reisen p. 146.

Ph. Carestiae Bir. in Brignatelli Giorn. di fis. 1. p. 37. et in Act. Taurin. cum ic. Bot. Zeit. Ann. 2. tom. 2. p. 366.

Heg. Reisen l. c. fig. 16. Barrel. Ic. tab. 523. fig. 1.

Thom. Schleich. exs.

β cauliculis brevissimis, radice crassissima caespitosa.

Priori simillima, sed omnino diversa. Differt notis in phrasi diagnostica indicatis, rigiditate, caule

crassiori, anguloso, magis folioso, plerumque altiore. Folia latiuscula, nitida, subinde remote denticulata, capitulum subdecemflorum fere aequantia vel etiam longiora, glabra, dentibus remotis acutisque instructa. Bracteae laxiusculae, e basi late ovata acuminato-lanceolatae. Corollae etiam coeruleae, stylo multo breviores. Stigma trifidum. Laciniae calycinae erecto-patentes, lineari-lanceolatae, corolla dimidia non breviores et saepe longiores. (D. v.)

Planta rarissima nonnisi in fissuris rupium Alpium summi iugi australioris *valesiaci* reperta est. In M. *Räfel* supra *Zermatt*. L. Thomas. Ad rupes M. *Mori* supra *Macugnaga* inveni. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. *Ph. Michelii* Willd. Sp. Pl. 1. p. 920. quoad definitionem huius auctoris ad nostrum spectare videtur. Sed planta allioniana (Fl. Ped. n. 427. tab. 7. fig. 3.), quam describere voluit, ab *humili* toto coelo differt.

517. Phyteuma *orbiculare* L. — Ph. foliis lanceolatis serratis: radicalibus petiolatis: caulinis sessilibus, capitulo multifloro bracteis lanceolatis multo longiore. (Sp. 5. Gall. *Raiponce orbiculaire*.)

Hall. Helv. 681. Enum. 498. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 130. Heg. 1. p. 156. et Reisen p. 118. Hag. Fl. Basil. 1. p. 196. Clairv. Man. 63. Wahlenb. Helv. 42. Mur. Bot. Val. 84. *Rapunculus folio oblongo, spica orbiculari* C. B. Basil. 25.

L. Sp. Pl. 242. Willd. Sp. Pl. 1. p. 921. R. et Sch. Syst. 5. p. 79. Poir. Enc. 6. p. 73. Vill. Delph. 2. p. 516. Dec. Fl. Fr. 286. Smith Brit. 240. Bert. Amoen. Ital. p. 343.

Engl. Bot. 2. tab. 142. (*optima*). Jacq. Austr. tab. 437. — Columin. p. 223. Ic. p. 224. Barr. Ic. tab. 525. (*rudis*).

I. Phyteuma *orbiculare* cordatum, — foliis radicalibus cordatis latis laevibusque: caulinis oblongis angustis, caule crasso sulcato.

Obs. Ad hancce formam pleraque synonyma supra citata pertinere videntur.

Radix fusiformis. Folia radicalia longe petio-

lata, duriuscula, glabra vel subciliata, cordato-lanceolata, obtusa, crenato-dentata: caulina sessilia, minus profunde dentata, quandoque integra, sublanuginosa. Caulis 4-6-uncialis, pedalis, foliosus, erectus. Bracteae amplexicaules, late lanceolatae, laxiusculae, capitulo multo breviores. Capitulum multiflorum, saturate caeruleum, subrotundum, demum fere ovatum. Flores caerulei, tenuiores et longiores quam priorum. Filamenta capillaria. Stigma plerumque trifidum. Capsula 3-locularis, sulcata, foraminulis lateralibus dehiscens. Semina nitida, ovato-acuta. (D. v.)

In pascuis aridiusculis Alpium et montium frequens. — Fl. Iunio, Iulio et Augusto. ♃.

II. Phyteuma *orbiculare* ellipticum, — foliis omnibus oblongis obtusiusculis: radicalibus petiolatis ellipticis: caulinis sessilibus subamplexicaulibus.

Ph. ellipticifolia Vill. Delph. 2. p. 517. tab. 11. *Ph. orbiculare β Camerarii?* Wall. Sched. p. 95. (ob „folia radicalia acuta caulinaque ima longe petiolata" syn. dubium videtur. Citat Camerar. apud Thal. Hercyn. tab. 8. fig. 1. excl. descr.)

Caulis tenuis, teres, parum angulosus, strictus, modice foliosus, semipedalis, rarius pedalis. Folia radicalia basi in petiolum producta, vix unquam subcordata, subcrenata, petiolo fere longiora: caulina minus distincte crenata, angusta, perinde obtusiuscula: ima infra medium valde angustata, sed tamen sessili-amplexicaulia: reliqua sensim magnitudine decrescentia. Flores fere prioris. (D. v.)

Hab. in M. *Iura* frequens. In dumetis circa *Longirod* ubique. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

III. Phyteuma *orbiculare* cinerascens, — foliis radicalibus ellipticis v. obverse lanceolatis brevissime petiolatis subcrenatis: caulinis sparsis lanceolatis subintegerrimis.

Ph. hispida Schleich. cat. 1821.

A planta iurana II nonnisi herba pallide cinerascente, foliis radicalibus in petiolum brevem lateque alatum decurrentibus: caulinis praecipue ad marginem lanuginosis, modice recedit. Caulis caeterum laevissimus. (D. s.)

Hab. in M. *Fouly*. Cl. SCHLEICHER.

IV. PHYTEUMA *orbiculare* lancifolium, — foliis radicalibus lineari-lanceolatis elongatis basi truncatis longissime petiolatis: caulinis parvis stipulaeformibus.

Synonyma nulla reperio. — Formae ellipticae proxima, sed perinsignis. Folia radicalia numerosa, elongata, latitudine valde inaequalia, vix tamen unquam semunciam lata, obiter crenato-dentata, obtusiuscula, nervis venis margineque pubescentia, basi truncata et in petiolum longissimum subdecurrentia: caulina omnia sessilia, remota, lanceolato-acuminata, lanuginoso-ciliata, reliquis multoties minora, amplexicaulia, saepe opposita. Caulis strictus, dodrantalis. Bracteae ovato-lanceolatae, adpressae, basi latae, capitulo multifloro subrotundo duplo breviores. Corollae saturate cyaneae. Styli exserti, stigmatibus ternis. (D. v.)

In Alpibus, ni fallor, in iugo septentrionali, inveni. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

V. PHYTEUMA *orbiculare* decipiens, — humile, foliis radicalibus elliptico-linearibus linearibusve obsolete crenatis caule duplo triplove brevioribus breviter petiolatis: caulinis sparsis sessilibus linearibus obtusiusculis.

Ph. brevifolia Schleich. cat. 1821. *Ph. pilosum* Heg. Reisen p. 149. fig. 34. (specim. caule unifolio etiam a SCHLEICHERO misso.)

Planta prioribus longe minor, habitu ad *Ph. hemisphaericum*, a quo foliis difformibus, caule multo brevioribus, capitulo multifloro floribusque fere duplo minoribus statim dignoscitur, accedens, sed, ut mihi videtur, characteribus solidioris notae cum *Ph. orbi-*

culari arcte coniuncta. Herba laete virens, caule gracili, polyphyllo, fere trientali. Folia radicalia partim linearia, perangusta et fere integerrima, partim anguste elliptica, obsolete crenata et in petiolum brevem alatumque coarctata: caulina sparsa, sessilia, linearia, brevia, sublanuginosa. Cetera fere ut in prioribus formis. (D. s.).

In pascuis M. *Javernaz* a Cl. SCHLEICHERO lectum.

518. PHYTEUMA *corniculatum* Clairv. — Ph. foliis petiolatis glaberrimis: radicalibus ovatis cordatisve: caulinis lineari-lanceolatis, bracteis linearibus patentissimis capitulo longioribus. (Sp. 6. Gall. *Raiponce corniculée.*)

I. PHYTEUMA corniculatum Scheuchzeri, — foliis radicalibus ovatis lanceolatisve, involucro praelongo inaequaliter bicorni.

Hall. Helv. 682. Enum. 498. n. 3 *β*. Emend. 3. n. 211. cat. rar. n. 609. I. I. Scheuchzer Alp. It. VI. p. 460 et 461. I. Scheuchz. Gram. app. 4. p. 81. n. 49. *Ph. Scheuchzeri* Sut. Fl. Helv. 1. p. 129. (excl. syn. Vill.) Heg. 1. p. 155. et Reisen p. 147. Mur. Bot. Val. 81. *Ph. corniculatum* Clairv. Man. 65.

Ph. Scheuchzeri All. Pedem. n. 428. R. et Sch. Syst. 5. p. 77. Willd. Sp. Pl. 1. p. 919. Dec. Fl. Fr. 2862. *Ph. ovata* (non Willd.) Lam. Enc. 6. p. 72. (excl. syn. Vill.)

All. l. c. tab. 39. fig. 2.

Thom. Schleich. exs.

β angustifolium, foliis omnibus denticulatis sublinearibus. Misit PH. THOMAS.

Radix fusiformis, tenera. Folia tenuia, glaberrima, pallide virentia: radicalia ovata s. lanceolata, brevia, longe petiolata, serrata: caulina inferiora longissime petiolata, elongata, lanceolato-linearia, prope medium caulem longissima, plus minusve serrata, suprema sessilia. Caulis pedalis, sesquipedalis, ere-

ctus. Bracteae lineares: duae praecipue longissimae, inter se tamen longitudine valde inaequales, patentissimae, ut involucrum bicorne et valde conspicuum efficiant. Capitulum laxiusculum, breve, latum, hemisphaericum. Flosculi elongati, minus incurvi, dilute caerulei, laciniis calycinis bracteiformibus linearibus distincti. Stigmata terna, demum cum styli pubescentis parte suprema exserta. (D. v.)

Ad rupes Alpium iugi australioris hinc inde. *Ad viam malam*; in M. *Speluga*. In valle *Magia* inter *Cerentino* et *Bosco*. In valle *Saas*. Schleicher, — et ibidem prope *Calvarium*, copiose. Thomas. In M. *Sempronio*. Prope *Gundo* infra *Simpeln*. *Au Breuil* infra *Sylvium*. Prope *Pommat* ad cataractam. Ph. Thomas. In Alpium *Glaronensium* scopulis. Cl. Hegetschweiler. Var. β a *Ph. Michelii* differt foliis minus rigidis, haud ciliatis et praecipue capitulo semper globoso. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Hanc formam cum sequente summus Hallerus coniunxisse videtur. Attamen, licet valde affines et, ut puto, non vere diversae sint, seorsim eas sistere lubet.

II. Phyteuma *corniculatum* Columnae, — foliis radicalibus profunde cordatis: caulinis lineari-lanceolatis, bracteis capitulo brevioribus longioribusve.

Ph. foliis cordatis nitidis crispis, caulinis quinis octonisve linearibus recurvis, capitulo subsphaerico. Vill. Voy. Bot. 31. (sine nomine speciali). *Ph. Charmelii* (non Vill.) Mur. Bot. Val. 84. Heg. Fl. Helv. 2. p. 421. in add.

An Column. Ecphr. 1. p. 222. tab. 224? (suadente Villarsio.)

Ph. Columnae Thom. cat. 1818. *Ph. Charmelii* Schleich. exs.

A *Ph. Scheuchzeri* nonnisi foliis paulo firmioribus, reticulato-venosis, radicalibus omnibus profunde cordatis, crispis, ceterum modo reniformibus, modo rotundatis, modo cordato-lanceolatis, caulinis duplo latioribus, profundius serratis recedit. In hac planta bracteae nunc longissimae, nunc capitulo breviores deprehenduntur. A *Ph. Charmelii* aegrius distinguitur.

Hoc a nostro differt: foliis radicalibus omnibus cordato-oblongis, serraturis profundis, latis acuminatisque, saepe incurvis, nervis lateralibus vix conspicuis (in *Ph. Columnae* valde exstantibus albidis), foliis tandem caulinis lanceolato-acuminatis, omnibus tenerioribus, saturate virentibus. Planta nostra duplo triplove elatior est delphinensi. Cl. VILLARSIUS eam loco natali vidit et a *Ph. Charmelii* differre pronunciavit. (D. v.)

Formosa planta ad rupes Helvetiae *insubricae* vulgaris. — *Lugani* ad lacum *Cerisium*. In M. *Cenere*; *Clavennae* etc. In valle *Saas* et M. *Sempronio*. Rev. MURITH. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

519. PHYTEUMA *ellipticum* Poir. — Ph. foliis serratis ciliatis: inferioribus elongato-ellipticis longe petiolatis: supremis sessilibus, bracteis lanceolatis capitulo brevioribus. (Sp. 7. Gall. *Raiponce elliptique.*)

Mur. Bot. Val. 84. Heg. Reisen 148. *Ph. orbicularis* var. Sut. Fl. Helv. 1. p. 130. Poir. Enc. 6. p. 73. Lam. Illustr. 2587. (non Vill.) *Ph. orbicularis γ elliptica* Dec. Fl. Fr. 2861.

Ph. lanceolata (non Willd.) Vill. Delph. 2. p. 517. t. 12.

Ph. orbicularis ε *lanceolata* Schleich. cat. 1821.

Ph. orbiculari affine, sed diversum. C a u l i s pedalis, sesquipedalis, erectus, foliosus. F o l i o r u m radicalium, ut videtur, cito marcescentium caducorumque nonnisi petiolos vidi. Etiam in icone optimi VILLARSII desunt, neque ea Vir clariss. descripsit. P e t i o l i subalati, planiusculi, ciliati, sursum decrescentes: inferiores foliis fere duplo longiores. F o l i a caulina etiam decrescentia, usque ad medium caulem petiolata, angusta, elongata, obiter crenata v. subdentata: suprema sessilia, reliquis longe minora. C a p i t u l u m demum ovatum, dense multiflorum; b r a c t e i s laxis, lanceolatis, ciliatis, capitulo brevioribus. F l o s c u l i caerulei, s t y l i s elongatis, s t i g m a t i b u s ternis, longe exsertis. (D. s.)

In Alpibus *Valesiae* rarius. In M. *Catogne de St. Branchier.* Rev. MURITH. „Ex M. *Treftier* (mihi ignoto) misit SCHLEICHER." Cl. SUTER l. c. In valle *D. Nicolai.* Cl. SCHLEICHER. In montibus editioribus calcareis crescere. VILLARSIUS. — Fl. Iulio. ♃.

** *Capitulum primum subrotundum, defloratum oblongum, fructiferum cylindricum. Flores dense imbricati, sessiles.*

520. PHYTEUMA *Michelii* All. — Ph. foliis sessilibus linearibus subdenticulatis subciliatis, capitulo subrotundo demum elongato-spicato, bracteis brevissimis. (Sp. 8. Gall. *Raiponce de Michéli.*)

Heg. Fl. Helv. 1. p. 156. et Reisen p. 148.

All. Pedem. n. 427. Willd. Sp. Pl. 1. p. 920. R. et Sch. Syst. 5. p. 78. Pers. Syn. 1. p. 194. Dec. Fl. Fr. 2863. Bert. Amoen. Ital. 19. (excl. *Ph. scorzonerifolio* Vill. et Willd.) *Ph. hemisphaerica* A Poir. Enc. 6. p. 171. (excl. syn. Barr.)

All. l. c. tab. 7. fig. 3. (Spica globosa.) Comm. Bonon. 4. tab. 1. fig. 2. (Spica cylindrica.)

Thom. exs.

Caulis fere pedalis, erectus, fistulosus, teres, substriatus, superne nudiusculus. Folia angustissima, uninervia, sparsa, rigidiuscula, acuta, omnino sessilia, basi parumper dilatata, obiter denticulata, inferiora triuncialia, suprema brevissima, distinctius lanuginosa; cilia eorum lanuginosa, patentia, demum evanida. Bracteae floribus breviores, ciliatae. Spica dense multiflora, florens subrotunda, brevi tamen oblonga evadit, demum cylindracea, sescuncialis et ultra. Flores parvi, caerulei, corolla rectiuscula, genitalibus inclusis. Stylus pubescens, stigmatibus duobus. (D. s.)

Plantam in Helvetia raram inam in ipso pago *Splügen Rhaetiae* legit EM. THOMAS. In M. *Bernardino.* PH. THOMAS. In Alpibus *valesiacis glareneusibusque* legit Cl. HEGETSCHWEILER. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Folia radicalia in meis speciminibus desunt. Teste Cl. Bertolonio „prima cordato-ovata sunt v. etiam simpliciter ovata, sed semper fugacia," qua ultima nota, ne de ceteris quid dicam, a *Ph. scorzonerifolio* Vill., quocum, me quidem iudice, nimis audacter hanc plantam vir clarissimus coniungit, neque minus ab *orbiculari*, facile dignoscitur.

**** Spica (iam florens) cylindrica, ovata v. conica. Flores laxe v. dense imbricati, sessiles.*

521. Phyteuma *scorzonerifolium* Vill. — Ph. foliis radicalibus petiolatis lanceolato-elongatis: caulinis linearibus sessilibus, spica elongata laxa nudiuscula. (Sp. 9. Gall. *Raiponce à feuilles de Scorzonère.*)

Mur. Bot. Val. 81. Heg. Fl. Helv. 2. p. 421. in add. et Reisen p. 150.

Vill. Fl. Delph. 2. p. 519. Willd. Enum. H. B. p. 215. Dec. Fl. Fr. 2866. *Ph. Scheuchzeri* β Pers. Syn. 1. p. 193.

Vill. l. c. tab. 12.

Schleich. Thom. exs. *Ph. persicifolium* Hoppe cent. exs. (auct. Cl. Candollio.)

Habitus naturaque *Ph. corniculati.* Differt spica oblonga imoque elongata, bracteis ad basin perpaucis, inconspicuis, angustis, linearibus, brevibus. Caulis sesquipedalis. Folia caulina linearia, elongata, obiter denticulata. Flosculi amoene caerulei, longe tubulosi, recti vixque incurvi. Stylus demum exsertus, pubescens, stigmatibus duobus longis, revolutis. Omnia glabra. — A reliquis *Phyteumatibus* spicatis abunde distincta. (D. s.)

In Alpibus *valesiacis* infrequens. In M. *Aufkomen* vallis *D. Nicolai* prope casas pastorias. Rev. Murith. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

522. Phyteuma *betonicaefolium* Vill. — Ph. spica ovato-oblonga, bracteis brevissimis, foliis caulinis lanceolatis: inferioribus cordato-oblongis, petiolis ciliatis. (Sp. 10. Gall. *Raiponce à feuilles de Bétoine.*)

Wahlenb. Helv. 42. Sut. Fl. Helv. 1. p. 130. Heg. 1. p. 156. et Reisen p. 150. Clairv. Man. 63. Mur. Bot. Val. 84.

Vill. Delph. 2. p. 518. Willd. Sp. Pl. 1. p. 922. R. et Sch. Syst. 5. p. 82. Dec. Fl. Fr. 2865. *Ph. spicata β* Poir. Enc. 6. p. 70.

Vill. Delph. l. c. tab. 12. fig. 3.

Ser. Thom. Schleich. exs.

β foliis inferioribus ovato-oblongis basi in petiolum productis.

F o l i a radicalia longissime petiolata, profunde cordata, tamenque e lacuna cordiformi saepe in petiolum sublanuginosum decurrentia, pubescentia, triangulum elongatum efficientia, obtuse serrata: caulina pleraque sessilia, longe lanceolata. C a u l i s pedalis et ultra, superne longe nudus, foliolis superioribus nempe remotissimis, minimis. B r a c t e a e infra spicam perpaucae, inconspicuae, flosculis breviores. S p i c a oblonga, f l o s c u l i s rectis, saturate caeruleis; s t y l o demum subexserto, s t i g m a t i b u s plerumque binis. (D. v.)

In pratis alpinis nequaquam rara. In M. *Lavaraz*. Amiciss. Suter. In M. *Gotthardo* prope *Sidlinenalp*. Cl. Wahlenberg. *Au Col de Balme*. Cl. Decandolle. In M. *Alesse, Aufkomen*. Rev. Murith. Inter *Wasen* et *Meitschlingen* in adscensu *Gotthardi* etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Variat etiam foliis fuscis maculis notatis.

523. Phyteuma *spiçatum* L. — Ph. spica cylindrica, stylis pubescentibus, bracteis linearibus, foliis petiolatis: inferioribus cordatis: caulinis ovato-lanceolatis. (Sp. 11. Gall. *Raiponce en épi.*)

Hall. Helv. 684. Enum. 498. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 130. Heg. 1. p. 157. Hag. Fl. Basil. 1. p. 197. Clairv. Man. 63. Wahlenb. Helv. 42. Mur. Bot. Val. 84. *Rapunculus spicatus albus* C. B. Basil. 25.

L. Sp. Pl. 242. Willd. Sp. Pl. 1. p. 923. R. et Sch. Syst. 5. p. 82. Poir. Enc. 6. p. 70 α. Dec. Fl. Fr. 2867.

Schkuhr Handb. tab. 39. Lam. Illustr. 2589. tab. 124. fig. 1. C. B. Prodr. tab. 32. fig. 1. Tab. Kräuterb. 794. fig. 4. Dod. Pempt. 165. fig. 2. Clus. Hist. 2. p. 171. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 809. fig. 2 et 3.

Radix fusiformis, carnosa, edulis. Folia radicalia profunde cordata, ovata, serrata, subpubescentia, petiolis longis, glabris: caulina minora, subcordata, nonnulla petiolata, superiora sessilia, inaequaliter dentata. Caules 1-3-pedales, angulosi, glabriusculi, foliosi. Bracteae infimae paucae, patulae, flosculis multo longiores. Spica ovata, demum cylindrica longissimaque, floribus plerumque albidis, rarius caeruleis, curvulis. Stylus exsertus, pubescens, stigmatibus caeruleis, bifidis vel subinde trifidis. Calyx ut in reliquis speciebus parvus, 5-partitus, segmentis linearibus. Capsula rugosa, 2-locularis. Variat foliis maculatis. (D. v.)

Locis opacis et in pratis, ad rivulos, tum planitiei, cum montium humiliorum frequens. Fl. caeruleo circa *Kempten* in ditione *Tigurina*; in vallibus *Frenières* et *Ormond*. *Lausannae* et *Genevae*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. Auctore Cl. Hegetschweiler var. floribus caeruleis, cuius plerique auctores mentionem faciunt, ipsissimum est *Ph. Halleri* s. *Ph. ovatum* Willd., quod a *spicato* vulgari separaverat.

524. Phyteuma *Halleri* All. — Ph. spica ovato-oblonga bracteis linearibus multo longiore, stylis hirsutis, foliis inferioribus cordatis duplicato-serratis glaberrimis: superioribus lanceolatis. (Sp. 12. Gall. *Raiponce de Haller.*)

Hall. Helv. 683. Cat. rar. n. 611. Enum. 499. n. 6. Scheuchz. It. 7. n. 518. Mur. Bot. Val. 84. *Ph. ovata* (non Lam.) Sut. Fl. Helv. 51. Heg. 1. p. 157. Wahlenb. Helv. 43. Roesch in Alp. 2. p. 111. *Ph. urticaefolium* Clairv. Man. 63. *Ph. spicatum* b *caeruleum* Heg. Reisen 149.

All. Pedem. n. 430. R. et Sch. Syst. 5. p. 83. Poir. Enc. 6. p. 72. Dec. Fl. Fr. 2868. *Ph. ovata* Willd. Sp. Pl. 1. p. 923.

Ph. Halleri Schleich. Thom. exs.

Omnium maximum. Caulis cubitalis, tripedalis, erectus, fistulosus, angulosus. Folia radicalia et inferiora profunde lateque cordata, brevia, subinde subrotunda, obtuse duplicato-serrata, longe petiolata: superiora sessilia, multo angustiora, longa, lanceolata, dentata. Bracteae patentes, infimae 2-4 lineares vel lanceolatae, integrae v. subserratae, flosculis multo longiores. Spica ovato-oblonga, pyramidalis v. obtuse conica, corollis saturate violaceis, incurvis. Stylus longe exsertus, purpureus, hirsutus; stigmatibus binis, „primum coccineis" WAHLENBERG. Capsula bilocularis. Omnia glabra. (D. v.)

Pulchra planta hinc inde in pascuis fertilissimis occurrit. In vallibus *Grindelwald*, *Urseren*, *Hasli* (circa *im Boden*); ad thermas *Leucenses* et *Fabarias*. Inter *Lenz* et *Brienz*. In *Rhaetia*; supra *Falz*. In M. *Fouly*. Circa *Anderam* et fontes *Rhodani*. Infra *Sandalp* in *Glaronensibus*. WAHLENBERG. Prope *Gomb*. Rev. MURITH. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

**** *Fasciculus bracteis foliaceis grandibus stipatus. Flores pedicellati, laxi, bracteolati.*

525. PHYTEUMA *comosum* L. — Ph. fasciculo laxo subsessili bracteis foliaceis breviore, foliis dentatis: radicalibus cordatis: caulinis bracteisque ovatis. (Sp. 13. Gall. *Raiponce à bractées foliacées.*)

L. Sp. Pl. 242. Willd. Sp. Pl. 1. p. 921. R. et Sch. Syst. 5. pag. 79. Poir. Enc. 6. pag. 74. Dec. Fl. Fr. 2860. Vill. Delph. 2. p. 517? (Ob similitudinem, quam ei cum sua *Ph. cordata* tribuit, synonymon valde suspectum.)

Jacq. Austr. App. tab. 50. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 22. tab. 4. Matth. 548. fig. 1. (*bene.*) C. B. Prodr. 33. Barr. Ic. 889. Moris. Hist. 25. tab. 5. fig. 49. I. B. Hist. 2. p. 811. fig. 2. Chabr. Sciagr. p. 262. fig. 4. (*eadem.*)

Thom. exs.

Radix „transversa, alba, grumosa, digiti crassitie." C. B. Caulis subflexuosus, striatus, aequaliter foliosus, 3-4-uncialis. Folia radicalia petiolo multoties breviora, parva, profunde cordata, auriculis

nempe plus minus porrectis distantibusque instructa, subrotunda v. latissime ovata aut reniformia, grosse sed aequaliter serrata: caulina etiam longe petiolata, late elliptica, apice lanceolata, dentibus remotis angustis et subinde acuminatis inaequaliter serrata: floralia (seu bracteae) 6-10 reliquis superioribus valde similia, fasciculum superantia, basi in petiolum brevem late decurrentia. Fasciculus terminalis, subquindecimflorus, laxissimus. Flores erectiusculi, vix incurvi, inferne ventricosi, subcaerulei, superne tubulosi et saturate purpureo-violacei, pedicello brevi unifloro insidentes; calycis laciniae lineares, perangustae, subpatentes, corolla duplo breviores. Stigmata bina, demum exserta, totius generis facile longissima. Bracteolae ad basin pedicellorum lineares, laciniis calycinis simillimae. (D. s.)

Formosissimam plantam, qua Flora nostra hucusque carebat, ad *vallis Sassinae* rupes prope *Lacum Larium* adeoque haud procul Helvetiae finibus demum ante paucos annos legit indefessus Ph. Thomas. — Fl. „Augusto" C. B. ♃.

G. 136. Iasione L. gen. 1005. Juss. 165. Gaertn. tab. 30. *Rapunculi* Sp. Hall.

Cor. rotata, 5-partita, laciniis linearibus. Stigm. clavatum, bifidum. Anth. basi coalitae. Caps. infera, semibilocularis.

526. Iasione *montana* L. — I. foliis lineari-lanceolatis hispidis basi angustatis undulatis crispis (ramis numerosis virgatis diffusis). Lam. (Gall. *Jasione de montagne.*)

Hall. Helv. 678. Enum. 496. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 209. Heg. 2. p. 254. Hag. Fl. Basil. 1. p. 224. Clairv. Man. 63. Mur. Bot. Val. 73. Wahlenb. Helv. 158. *Rapunculus Scabiosae capitulo coeruleo* C. B. Basil. 25.

L. Sp. Pl. 1317. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 888. R. et Sch. Syst. 5. p. 475. Lam. Enc. 3. p. 215. Dec. Fl. Fr. 2873. Smith Brit. 241. Wallr. Sched. 91.

Engl. Bot. 13. tab. 882.*) (*optima.*) Sturm. Germ. I. fasc. 9. tab. 15.**) (*optima.*) Fl. Dan. tab. 319. Lam. Ill. tab. 724. fig. 1. — Tab. Kräuterb. 444. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 1. p. 12. fig. 4. Chabr. Sciagr. 336. fig. 3. Dalech. Hist. 884. fig. 1?

Radix fusiformis, dura. Caules inferne ramosissimi, valde foliosi, hispidi, superne glabriusculi, subangulati, longe nudi, fere pedales; ramis unifloris, patentissimis. Folia radicalia caespitosa, reliquis fere triplo maiora, cito evanida: caulina parva, numerosa, sparsa, angusta, lanceolato-linearia, obtusa, basi angustata, pilis rigidis distantibus hispida, crispato-undulata, quandoque subdentata. Pars suprema caulis ramorumque pedunculos efficit nudos 3-6-unciales. Calycis communis foliola „8-12" Wallroth, multiplici serie ordinata, subaequalia, lanceolata, mucronata, adpressa, flosculis multo breviora. Calyx proprius persistens, superus, 5-partitus, segmentis linearibus, flosculo brevioribus. Corolla 5-partita, lobis elongato-lanceolatis, amoene caeruleis. Antherae albidae, basi connexae, apice divergentes. Stylus valde exsertus, staminibus multo longior, stigmate clavato, leviter bifido. „Capsula monente Gaertnero non perfecte bilocularis, e dissepimentis ad axem fixis, neque receptaculo centrali adnatis" Smith. (D. v.)

Hab. in pascuis aridioribus apricis planitiei non rara. *Bernae*; *Basileae* ad *Wiesum*; *Neviduni*. Circa *Bierre*. In *Valesia* etc. — Fl. Iulio et Augusto ☉. Biennem esse suspicatur Cl. Wallroth.

---

*) Quid sit *I. montana* Smith Brit., ob folia radicalia maxima sciscitatur solertiss. Wallroth; sed procul dubio ea nonnisi ad caulina respectu habito maxima dicit Cl. Smith. Haecce folia cito marcescunt, ut in planta florente plerumque omnino desunt.

**) Icon ceterum optima folia radicalia non exhibet. — *I. montana* Schkuhr tab. 266. non huc, sed ad *I. perennem* Lam. ob capitula fere duplo maiora et involucrum commune polyphyllum pertinet.

G. 137. Samolus L. gen. 222. Hall. Juss. 97. Gaertn. tab. 30. Tourn. tab. 60.

Cal. 5-partitus, germini adhaerens. Cor. hypocrateriformis, tubo brevissimo; squamulae 5 infra limbi sinus corollae adnatae. Stam. „10, sterilibus 5 alternis" R. Brown. Caps. semi-infera, calyce cincta, unilocularis.

527. Samolus *Valerandi* L. — (Gall. *Samole aquatique.*)

Hall. Helv. n. 707. Cat. rar. n. 642. Emend. 3. n. 113. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 131. Heg. 1. pag. 158. Clairv. Man. 56. Mur. Bot. Val. 93.

L. Sp. Pl. 243. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 927. R. et Sch. Syst. 5. p. 1. Poir. Enc. 6. p. 486. Smith Brit. 259. Dec. Fl. Fr. 2381.

Engl. Bot. 10. tab. 703. Fl. Dan. tab. 198. Schkuhr Handb. tab. 40 *). Lam. Illustr. tab. 101. — C. Gesn. Ic. Lign. 116. I. B. Hist. 3. p. 792. fig. 1. Dalech. Hist. 1090.

Schleich. Thom. exs.

Radix fibrosa, alba; tota planta glaberrima. Caulis erectus, teres, pedalis, sesquipedalis, foliosus. Folia alterna, glaucescentia, margine membranaceo subpellucido perangusto cincta, repanda: inferiora spathulata, breviter petiolata: cetera obovata, sessilia. Ramuli numerosi, axillares et terminales, erectiusculi, folio duplo vel triplo longiores, basi nudi, foliolis minoribus instructi, superne racemiferi. Pedunculi alterni v. gemini, ad medium geniculati bracteolaque minuta stipati. Calycis segmenta erecta, late lanceolata. Corolla nivea, per exsiccationem subcarnea, parva, calyce tamen maior, lobis subrotundis; squamulae lobis alternae, lanceolatae, con-

---

*) In icone citata squamulas iusto maiores et corollae lobis oppositas neque alternas Schkuhrius perperam exhibet.

niventes, corolla paulo minus opacae; **stamina** lobis opposita, tubo inclusa, filamento squamulis multo breviore. **Stylus** brevissimus, **stigmate** capitato. **Capsula** sub-5-valvis, apice dehiscens, superne supra calycem emergens. **Receptaculum** centrale, globosum, magnum, **seminibus** minutis, angulosis. (D. v.)

Ad fossas aquaticas circa *Vervey*, *au Brouet* et *en Chalez* in agro *Aquileiensi*. Circa *Cologny* ditionis *genevensis*. Amiciss. Monnard. — Fl. Iunio. et Iulio. ♂ L. Willd. Dec. ♃ Smith. R. et Sch. Probabilius.

G. 138. Lonicera L. gen. 223. *Caprifolium* Hall. Gaertn. tab. 27. *Caprifolium* et *Xylosteum* Juss. 212. *Caprifolium*, *Periclymenum*, *Chamaecerasus* et *Xylosteum* Tourn. tab. 378 et 379.

Cor. monopetala, irregularis. **Stigm.** obtusum, capitatum. **Bacca** polysperma, infera.

* Flores verticillati, terminales. Baccae distinctae, aggregatae.

Caprifolium.

528. Lonicera *Caprifolium* L. — L. floribus ringentibus, verticillis terminalibus sessilibus basi foliosis, foliis summis perfoliatis. (Sp. 1. Gall. *Chèvrefeuille des jardins*.)

Mur. Bot. Val. 77. Sut. Fl. Helv. 2. p. 306. in add. Heg. 1. p. 158. Hag. Fl. Basil. 1. p. 198. Clairv. Man. 65.

L. Sp. Pl. 246. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 982. Lam. Enc. 1. p. 727. Dec. Fl. Fr. 3392. Smith Brit. 260. *Caprifolium italicum* R. et Sch. Syst. 5. p. 260.

Engl. Bot. 12. tab. 799. Jacq. Austr. tab. 357. Lam. Illustr. tab. 150. fig. 1. — Lob. Ic. 632. Matth. 691. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 1299. fig. 2. Dod. Pempt. 411. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 104. fig. 2. Dalech. Hist. 1427.

Ser. Schleich. exs. Cent. . . . . . n. 25.

Frutex sarmentosus, volubilis, ramis gracilibus flexilibusque. Folia autumno decidua, glaberrima, opposita, connata, dorso glauca, ovalia, pleraque obtusa: paria 2-3ve summa perfoliata, coadunato-subrotunda. Verticilli terminales, pauciflori, elegantes, in summis foliorum paribus omnino sessiles. Flores elegantes, flavescentes, extus rubelli, suaveolentes. Corollae longissime tubulosae, limbo irregulari, 5-fido; lobo uno profundius separato, lineari-elongato. Antherae lineares, horizontales, versatiles. Baccae rubrae, succulentae, calyce minimo subintegerrimo coronatae. (D. v.)

Vix indigena. Tamen hinc inde quasi spontanea ad sepes invenitur. Circa *Bex.* SCHLEICHER. *Seduni*, *à Contey* et *Saillon.* Rev. MURITH. Etiam in M. *Zürichberg* inveni. Circa *Basileam*, v. g. versus *Münchenstein.* Cl. HAGENBACH. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

+ 529. LONICERA *etrusca* Santi. — L. floribus ringentibus, verticillis pedunculatis nudis, foliis subpubescentibus: summis perfoliatis. (Sp. 2. Gall. *Chèvre-feuille hétrusque.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 422. in add. Mur. Bot. Val. 77.

Santi Viaggi 1. p. 113. tab. 1. Dec. Fl. Fr. Suppl. 300. n. 3392 b. Lois. Suppl. 42. Id. Journ. Bot. 2. p. 266. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 227. *Caprifolium etruscum* R. et Sch. Syst. 5. p. 261.

Schleich. Cent. exs. 33.

A priori vix distinguenda, nisi longitudine omnium partium, foliis obovatis, brevioribus, dorso (lentis saltem ope observatis) subpubescentibus, summis tamen subinde omnino glabris, ceterum etiam connatis, sed oblongis nec subrotundis, et praecipue verticillis plurifloris, (etiam in planta Monspelii culta) basi omnino nudis et plerumque capitulis ternatis, quae ultimae notae, si constantes inveniuntur, fortasse reliquis meliores erunt. Flores etiam odoratissimi, ochroleuci, extus rubelli. (D. v.)

„In calidioribus *Valesiae*." Schleicher. — Fl. Maio et Iun. ♄.

Obs. Specimina exsiccata ex H. Monsp. ceterum similia, foliis minoribus, mollibus valdeque pubescentibus gaudent.

530. Lonicera *Periclymenum* L. — L. floribus ringentibus, verticillis terminalibus, foliis omnibus distinctis. (Sp. 3. Gall. *Chèvrefeuille des bois.*)

Hall. Helv. 673. Enum. 465. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 132. Heg. 1. pag. 158. Hag. Fl. Basil. 1. p. 198. Clairv. Man. 65. Mur. Bot. Val. 77. *Periclymenum germanicum* C. B. Basil. 87.

L. Sp. Pl. 247. Willd. Sp. Pl. 1. p. 894. Lam. Enc. 1. p. 728. Dec. Fl. Fr. 2393. Smith Brit. 260. *Caprifolium Periclymenum* R. et Sch. Syst. 5. p. 262.

Engl. Bot. 12. tab. 800. Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 116. Schkuhr Handb. tab. 40. — Fuchs Hist. 646. Rivin. tab. 121. Matth. 691. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 1299. fig. 1. Dod. Pempt. 411. fig. 1. I. B. Hist. p. 204. fig. 1. Dalech. Hist. 1428.

Thom. Schleich. exs.

β foliis dorso pubescentibus.

Habitus etiam *L. Caprifolii*. Folia omnia opposita, subpetiolata vel sessilia, ovata v. ovato-lanceolata, acutiuscula, dorso non raro affatim pubescentia. Verticilli terminales, multiflori, germinibus imbricatis, ad basin summorum foliorum sessiles v. aphylli pedunculatique. Baccae calyce distinctius quinquedentato coronatae. Cetera ut in prioribus. (D. v.)

In Helvetiae occidentalis sylvis planitiei dumetisque et ad sepes vulgo. *Bernae* in sylva *Bremgarten*. In pago *Vaudensi*, *Lausannae*, *Morgiis*, *Neviduni* etc. *Basileae*. *Genevae*. In *Valesia* prope *Fouly* et *Gonthey*. In hortis ubique colitur. — Fl. Iunio et Iulio. ♄.

** *Flores gemini*, *baccis plus minus coadunatis insidentes*.

A. Baccae geminae, lateraliter connatae.

Xylosteum.

531. Lonicera *nigra* L. — L. baccis distinctis connatis, bracteis ovatis bacca brevioribus, corolla cam-

panulata, foliis ellipticis glabriusculis. (Sp. 4. Gall. *Chèvrefeuille noir.*)

Hall. Helv. 676. Cat. rar. n. 594. Enum. 465. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 132. Heg. 1. p. 158. Hag. Fl. Basil. 1. p. 199. Clairv. Man. 61. Mur. Bot. Val. 77.

L. Sp. Pl. 247. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 985. R. et Sch. Syst. 5. p. 254. Lam. Enc. 1. p. 370. Dec. Fl. Fr. 3398. Vill. Delph. 2. p. 534.

Jacq. Austr. tab. 314. — Gesn. Fasc. Hist. Nat. Ic. 18. Tabern. Kräuterb. 1300. Clus. Hist. 1. p. 58. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 107. fig. 1. (folia nimis serrata). Chabr. Sciagr. 11′. fig. 1.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Frutex 4-5-pedalis. Folia opposita, oblongo-elliptica, integerrima, marginibus subundulata, utrinque acutiuscula, iuniora subhirsuta, demum glabra nec nisi dorso ad nervos pubescentia, breviter petiolata. Rami numerosi, oppositi, basi stipulis lanceolatis parvis marcidisque stipati. Pedunculi axillares, foliis breviores, nudi. Corolla alba v. purpurascens, campanulata, bilabiata, labio superiore breviter 4-fido, lobis obtusiusculis: labium inferius integrum, ceteris lobis multo maior pauloque acutius. Bracteae duae ad basin germinis, eodem multo breviores. Stigma integrum, spongiosum. Baccae nigrae, ovales, calyce coronatae, lateraliter connatae. Semina 5-6 ovata, compressa. (D. v.)

In sylvis montanis et subalpinis. In M. *Dolaz.* Ad viam *l'Echelette* inter *Vallorbe* et lacum minorem *Iuranum.* In valle *Erguël, aux Convers, aux Combes de Valanvron. En Collatel* infra M. *Javernaz.* Supra *Kempten* pagi *Tigurini.* Ad thermas *Leucenses.* In M. *Marchairu.* — Fl. Maio et Iunio. ♄.

532. Lonicera *Xylosteum* L. — L. baccis distinctis connatis, bracteis linearibus germina superantibus, corolla campanulata, foliis late ovalibus. (Sp. 5. Gall. *Chèvrefeuille des haies.*)

Hall. Helv. 677. Enum. 464. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 123. Heg. 1. pag. 159. Hag. Fl. Basil. 1. p. 199. Clairv. Man. 65. Wahlenb. Helv. 43. Mur. Bot. Val. 77. *Chamaecerasus dumetorum* etc. C. B. Basil. 108.

L. Sp. Pl. 248. Willd. Sp. Pl. 1. p. 986. R. et Sch. Syst. 5. p. 256. Lam. Enc. 1. p. 730. Dec. Fl. Fr. 3395.

Engl. Bot. 13. tab. 916. Duham. Arb. Ed. 1. tom. 1. p. 153. tab. 59. — Barrel. Ic. tab. 54. Tabern. Kräuterb. 1299. fig. 4. Dod. Pempt. 412. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 106.

Frutex erectus, sarmentosus, ramosissimus, 3-cubitalis. Folia ovata v. obovata, obtusa, integerrima, facie pallide viridia, dorso albida, mollissime pubescentia, petiolis hirsutis, brevibus. Pedunculi axillares, pubescentes, foliis multo breviores. Corolla albida, parva, pubescens, profunde bilabiata, tubo brevi, hinc gibbo, labio superiore inaequaliter 4-fido. Genitalia exserta, subhirsuta. Calyx parvulus, 5-dentatus. Bracteae lineares, elongatae. Baccae rubrae, distinctae, lateraliter coadunatae, succulentae, amarae. Semina compressa. (D. v.)

In dumetis et sepibus planitiei montiumque ubique vulgatissima. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

B. Bacca singularis, biflora, biumbilicata.

Isika Adans.

533. Lonicera *alpigena* L. — L. baccis coadunato-didymis, foliis ovato-lanceolatis subacuminatis subciliatis. (Sp. 6. Gall. *Chèvrefeuille des Alpes.*)

Hall. Helv. 675. Enum. 464. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 132. Heg. 1. pag. 159. Hag. Fl. Basil. 1. p. 200. Clairv. Man. 65. Mur. Bot. Val. 77. Wahlenb. Helv. 43.

L. Sp. Pl. 248. Willd. Sp. Pl. 1. p. 987. R. et Sch. Syst. 5. p. 258. Lam. Enc. 1. p. 731. Dec. Fl. Fr. 3397. Vill. Delph. 2. p. 335.

Jacq. Austr. tab. 274. Gesn. apud Cord. fasc. 33. tab. 14. fig. 41. Tab. Ic. 900. Dod. Pempt. 412. fig. 2. (*fructi-*

fera). Clus. Hist. 1. p. 59. fig. 1. inferior (*florifera*), et fig. 2. (*fructifera* quae Dod.). I. B. Hist. 3. p. 107. fig. 2, 3 et 7. Dalech. Hist. 201. fig. 3.

Frutex 3-pedalis, ramosus, cortice facile secedente. Folia saturate virentia, firmula, dorso nitida, nervosa, praecipue iuniora ciliata dorsoque villosa, breviter petiolata, ovato-lanceolata, quandoque subcordata, 3-4 uncias longa, sescunciam lata, inferiora minora. Stipulae ad basin ramorum ovatae, magnae. Pedunculi foliis paulo breviores. Bracteae lanceolato-lineares, subconvergentes, germine didymo multo longiores. Corolla pubescens, rubella, tubo gracili, brevissimo, fauce inflata, hinc gibba. Calyx minutulus. Antherae lilacinae v. violaceae, corollam vix superantes. Bacca rubra, grandiuscula, superne didyma, apice 2 punctis nigris notata. (D. v.)

In montibus Alpibusque frequens. — Fl. Iunio et Iulio. ♄.

534. Lonicera *caerulea* L. — L. germine pruinoso singulari ovali bifloro, foliis ovatis obtusis. (Sp. 7. Gall. *Chèvrefeuille bleu.*)

Hall. Helv. 674. Enum. 465. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 133. Heg. 1. p. 159. Clairv. Man. 65. Mur. Bot. Val. 77. Wahlenb. Helv. 43.

L. Sp. Pl. 249. Willd. Sp. Pl. 1. p. 988. R. et Sch. Syst. 5. p. 259. Lam. Enc. 1. p. 731 α. Dec. Fl. Fr. 3398. Vill. Delph. 2. p. 536.

Jacq. Austr. tab. 17. Pall. Ross. 1. tab. 37. — Tabern. Kräuterb. 1300. fig. 3. (*non bene*). Clus. Hist. 58. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 108. Chabr. Sciagr. 114. fig. 4. (*eadem*).

Schleich. Thom. Ser. exs.

Frutex 3-4-pedalis, diffusus, cortice fusco, per hiemem fatiscente, in ramis flavicante v. cinnamomeo. Ramuli saepe pilis mollibus copiosis hirsuti, quandoque fere glabri. Folia iuniora pubescentia, deinde saltem ciliata, demum glabra, parva, elliptico-obovata, mucronulata, integerrima, pallida, breviter petiolata.

Pedunculi brevissimi, hirsuti v. glabri. Germen unicum, pruinoso-caesium, bracteis suis linearibus, angustissimis, lunulatis s. convergentibus brevius. Flores albidi et fere ochroleuci; corolla tubulosa, parum irregularis, tubo nempe oblongo, basi extrorsum gibboso s. brevissime calcarato, limbo brevi, lobis erectis: superiori 3-fido: inferiori bifido, paulo breviori. Antherae luteae, subexsertae. Bacca caerulea, ovata, subdifformis, duplici umbilico coronata, succi purpurei tinctorii plena. Semina fere duodena, ovato-compressa. (D. v.)

In montibus editioribus Alpibusque infrequens. In M. *Richard, la Pierre*; supra *Zermatt*. *A la Chaux du Milieu du côté de la Brevine. Dans les marais de Monible du petit Val.* — In M. *Betzberg*, *St. Gotthardi*, in M. *Weifsberg Angelimontanorum*. Wahlenberg. Supra *Trient*, *Solalex*, et *Ceri*. Rev. Murith. Prope *Kandersteg*. Amiciss. Seringe. *A la Sèche des Embornats supra St.-Georges.* — Fl. Iun. et Iul. ♄.

G. 139. Viola L. gen. 1007. Hall. Juss. 294. Gaertn. tab. 112. Tourn. tab. 236.

Cor. 5-petala, irregularis, petalo impari postice calcarato. Antherae contiguae, coalescentes. Filamenta duo anteriora processum nectariferum in calcaris cornu intrantem infra antheram exserentia. Calyx phyllis 5, basi ultra insertionis punctum producta. Caps. supera, 3-valvis, 1-locularis, polysperma.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Stigma acutum, plus minus recurvum, apice foraminulo instructum.*

Nominium Ging. (Violae martiae veterum.)

I. Acaules.

1. Viola *pinnata*.
2. V. *odorata*.
3. V. *hirta*.
4. V. *palustris*.

II. Caulescentes.

5. V. *canina.*
6. V. *pumila.*
7. V. *arenaria.*
8. V. *mirabilis.*
9. V. *montana.*

** *Stigma apice bifidum, inter lobos foraminulo instructum.*

DISCHIDIUM Ging.

10. V. *biflora.*

*** *Stigma subglobosum, infra apicem hians, orificio inferne labellato.*

MELANIUM Dec. (*Iacea* veterum).

11. V. *declinata.*
12. V. *tricolor.*
13. V. *grandiflora.*
14. V. *calcarata.*
15. V. *cornuta.*
16. V. *cenisia.*

* *Stigma acutum, plus minus recurvum, apice foraminulo instructum.*

NOMIMIUM Ging. (Violae martiae veterum).

I. Acaules.

535. VIOLA *pinnata* L. — V. foliis (subrotundis cordatis) multifidis: laciniis lobatis. Willd. (Sp. 1. Gall. *Violette à feuilles ailées.*)

Hall. Helv. 561. Cat. rar. n. 664. Enum. 502. n. 7. Sut. Fl. Helv. 2. p. 209. Heg. 2. p. 254. Clairv. Man. 66. Mur. Bot. Val. 106. Roesch in Alpin. 2. p. 126.

L. Sp. Pl. 1323. Willd. Sp. Pl. 1160. R. et Sch. Syst. 5. p. 352. Poir. Enc. 8. p. 625. Dec. Fl. Fr. 4454. Vill. Delph. 2. p. 665. *V. pinnata β europaea* de Gingins in Dec. Prodr. 1. p. 292. n. 6.

Misc. Taur. 3. p. 181. tab. 5. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 544. fig. 2.

Schleich. Thom. exs.

Radix gracilis, elongata, multiceps. Folia numerosa, glabra, pulposa, cordata, subrotunda, palmato-multipartita v. subinde quasi pinnatifida, lobis vulgo bi- et tripartitis, laciniis linearibus obtusis; petioli longissimi; stipulae duae oppositae, mem-

branaceae, parvae, lanceolatae, petiolo adnatae. Scapus longitudine fere petiolorum, medium versus duabus bracteis suboppositis stipatus. Flos terminalis, cernuus, dilute caeruleus; calyce phyllis latiusculis, albidis, obtusis; petalis duobus supremis et infimo glabris, intermediis maioribus, basi barbatis, dilutius caeruleis cum striis. Calcar latum, obtusum, calyce duplo longius, subincurvum. Antherae apice coalitae. Stigma „triangulari-marginatum" Ging. infundibuliforme, barbatum. Capsula ovata, seminibus „turbinatis, basi foveolatis" Ging. globosis, croceis. (D. v.)

In M. *Nombre* supra balnea *Bormiensia*. I. B. In M. *Umbrail* supra *Bormium*; supra *Pommat*; in M. *Findela* vallis *Saas*. Haller. In M. *Fouly*. Rev. Murith. Ad pedem molium glacialium supra *Gundo*, qua itur in vallem *Saas*. Amiciss. Gay. In adscensu M. *Sylvii* supra *Zermatt*. Etiam in *Rhaetia* ad fauces *Bergünerstein* in rupibus inveni. Planta varissima. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

536. Viola *odorata* L. — V. stolonibus reptantibus, foliis cordatis. L. (Sp. 2. Gall. *Violette odorante.*)

Hall. Helv. 558. Enum. 500. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 210. Heg. 2. p. 254. Hag. Fl. Basil. 1. p. 220. Clairv. Man. 66. Wahlenb. Helv. 158. Mur. Bot. Val. 106. *Viola martia odora simplex* C. B. Basil. 59.

L. Sp. Pl. 1324. Willd. Sp. Pl. 1163. R. et Sch. Syst. 5. p. 364. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 296. n. 29. Poir. Enc. 8. p. 631. Dec. Fl. Fr. 4456. Smith Brit. 245. Bert. Amoen. Ital. p. 132. Bieb. Cauc. n. 428. et Suppl. p. 163.

Engl. Bot. 9. tab. 619. (*optima*). Chaum. Fl. Méd. 6. tab. 348. Fl. Dan. tab. 309. Sturm Germ. I. fasc. 4. tab. 14. Bull. Herb. 169. Ging. Mém. tab. 1. fig. 7. (*flos*) et f. 11. (*sepalum*). — Blackw. tab. 55. Fuchs Hist. 311. Matth. 821. fig. 1. Tabern. Kräuterb. 680. fig. 2. Dod. Pempt. 136. fig. 1 et 2. I. B. Hist. 3. p. 542. (*mala*) et 543. (*flore pleno*).

? β *leucantha*, flore albo, subvillosa, flagellis longe reptantibus.

Ging. l. c. β. Bess. Fl. Galiciens. 1. p. 177.

Plantula gratissima, odore fragrantissimo omnibus nota.

Ad sepes in pratis locisque humidiusculis, ad rivulos. β apud nos etiam vulgaris, plerumque locis siccioribus, odore peculiari minusque iucundo distincta. — Fl. summo vere ante *hirtam*. ♃.

Obs. Capsulis haec species gaudet villosis, et monente Cl. DE GINGINS seminibus turbinatis, albidis.

537. VIOLA *hirta* L. — V. foliis cordatis oblongis crenatis, petiolis capsulisque hirtis, calycibus obtusis. (Sp. 3. Gall. *Violette hérissée.*)

Hall. Helv. 559. Enum. 501. n. 2. Sut. Fl. Helv. 2. p. 210. Heg. 2. pag. 255. Hag. Fl. Basil. 1. p. 219. Clairv. Man. 66. Mur. Bot. Val. 106. Wahlenb. Helv. 158.

L. Sp. Pl. 1324. Willd. Sp. Pl. 1. p. 462. R. et Sch. Syst. 5. p. 360. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 295. n. 25. Poir. Enc. 8. p. 627. Smith Brit. 244. Dec. Fl. Fr. 4459. Bieb. Cauc. Suppl. p. 162.

Engl. Bot. 13. tab. 894. (*subcaulescens*). Fl. Dan. tab. 618. — Moris. Hist. 2. pag. 476. s. 5. tab. 35. fig. 4. Brunf. Herb. 1. p. 137. fig. 3.

Thom. exs.

β floribus nonnullis apetalis, fertilibus. *V. hirta β apetala* Dec. Suppl. 617. n. 4455.

γ *alpina*, villosior, foliorum limbo petiolum subaequante, floribus albis odoratissimis. Ging. l. c. γ *).

δ *minor*, foliis parvis tenuioribus brevioribus petiolum plerumque subaequantibus, scapis folia superantibus **).

---

*) Secundum Cl. SPRENGEL *V. collina* Besser, ad quam hanc nostram insignem varietatem trahebat amiciss. REYNIER, quamque ipse cum dubitationis quidem signo Cl. DE GINGINS huc citat, ab ea foliis anguste serrulatis nec rotundato-crenatis dentatisve, potiusque reniformi — quam oblongo-cordatis, scapis fo'ia aequantibus et floribus vix quatuor lineas longis, petalis oblongo-lanceolatis, ut videtur, haud parum differt. Verior *V. collina* a Cl. F. NEES supra *Gempenfluh* ditionis basileensis sed parcissima inventa fuit. Vide Hag. Fl. Basil. 1. p. 444. in append.

**) *V. odoratae* habitum omnino refert: verum ab ea stolonum defectu, floribus fere duplo maioribus, dilute caeruleis neque purpureo-violaceis et plane inodoris haecce varietas statim dignoscitur.

V. hirta Sturm Fl. Germ. I. fasc. 11. tab. 12. (*bene*).

Radix dura, nodosa, longa, multiceps caespitosaque. Planta acaulis v. subcaulescens. Folia totius generis maxima, profunde cordata, triangularia, obtusa, crenata, nervosa, pilis scabris plus minus conspicuis hirsutula, iuniora hirsutissima, petiolo lato canaliculato pilis longis deflexis hispido triplo quadruplove breviora. Stipulae semunciales, lanceolatae, integrae, emarcidae, ciliatae. Pedunculi foliis plerumque breviores, stipulis lineari-lanceolatis oppositis saepe infra medium stipati. Flores magni, dilute caerulei, petalis mediis nervo barbato instructis, calcare phyllis duplo longiore. Antherae croceae. Stigma acutum, recurvum. Calyx brevissimus, phyllis latis, obtusis, basi abbreviato-productis. Capsula subrotunda, lanuginosa, demum pubescens. „Semina turgida, fusca" Gingins. (D. v.)

Locis umbrosis et ad sepes humidiusculas. *Bernae* ad clivum *Sandrein* inter officinas tinctorias et balneum exterius. Circa *Roche* sub arboribus et prope *Vervey*. *A Fouly*. Haller. Ad sepes circa *Promenthoux*, ubi etiam var. β vidi. γ in pascuis aridis et ericetis M. *Sti Bernardi*. Rev. Lamon. δ secus vias et in pratis aridioribus apud nos frequentissima. — Fl. Martio et Aprili paulo post *odoratam*. ♃.

538. Viola *palustris* L. — V. foliis rotundato-reniformibus late crenatis nervosis glaberrimis, radice repente. (Sp. 4. Gall. *Violette des marais*.)

Hall. Helv. 560. Cat. rar. n. 660. Enum. 501. n. 3. Sut. Fl. Helv. 2. p. 210. Heg. 2. p. 255. Hag. Fl. Basil. 1. p. 221. Clairv. Man. 66. Mur. Bot. Val. 106. Wahlenb. Helv. 158. Roesch in Alpin. 2. p. 126.

L. Sp. Pl. 1324. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1163. R. et Sch. Syst. 5. p. 363. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 294. n. 18. Poir. Enc. 8. p. 626. Dec. Fl. Fr. 4458. Smith Brit. 246.

Sturm Germ. 1. fasc. 11. tab. 13. Engl. Bot. 7. tab. 444. Fl. Dan. tab. 33. All. Pedem. tab. 2. fig. 3. — Moris. Hist. 2. p. 475. s. 5. tab. 35. fig. 5.

Schleich. Thom. exs.

Radix tenuis, repens, subnodosa, squamosa, fibris verticalibus. Folia modo magna, modo multo minora, latitudine longitudinem plerumque superante, crenata, glaberrima, nervis dorso exstantibus, petiolis longissimis: stipulae lanceolatae, acutae, scariosae. Scapus foliis saepe longior, tener, superne 2 bracteis linearibus stipatus. Flos parvus, cernuus, pallide caeruleus, petalis latiusculis, obtusis. Calcar calycem vix excedens, brevissimum. Calyx phyllis obtusis, extimis late ovatis, brevibus: interioribus paulo angustioribus. Capsula glabra, obtusiuscula, „oblongo-trigona, seminibus ovoideis, atro-viridescentibus" Ging. (D. v.)

Hab. in paludibus frigidissimis Alpium montiumque. In M. *Gotthardo*, *Chapuise*, *Fouly*, *Lapierre*, *Bernina*, *Tombey* etc. Inter *Vervey* et *le Furet*. Circa *la Brevine*, *à la Chaux d'Abelle*, *au Biez de la Chaux-de-Fonds*, *aux marais des Rousses* etc. In M. *Betzberg* et *Oberalp*; ad ipsum hospitium *Gotthardi*. Wahlenberg. In M. *Barbarine*. Rev. Murith. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

II. Caulescentes.

539. Viola *canina* L. — V. caule adultiore erecto, foliis cordato-acutis, stipulis linearibus dentato-ciliatis, calycibus acutis. Dec. (Sp. 5. Gall. *Violette des bois.*)

Hall. Helv. 563. Enum. 501. n. 4. Sut. Fl. Helv. 2. p. 210. Heg. 2. pag. 256. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 221. Clairv. Man. 66. Wahlenb. Helv. 158. Mur. Bot. Val. 106. *V. martia inodora sylvestris* C. B. Basil. 59.

L. Sp. Pl. 1324. Willd. Sp. Pl. 366. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 298. n. 44. Poir. Enc. 8. p. 656. Dec. Fl. Fr. 4464. Smith Brit. 246. Bert. Amoen. It. 344. Wall. Sched. 98.

Engl. Bot. 9. tab. 620. Fl. Dan. 1453. Sturm Germ. I. fasc. 11. tab. 15. — Tab. Kräuterb. 681. fig. 3. Dod. Pempt. 156. fig. 3. I. B. Hist. 3. p. 544. fig. 1.

αβ flore albo.

β *apetala*, floribus superioribus apetalis.

Leers Herb. n. 684. Var. p. 193. descripta.

γ *pygmaea*. — *V. canina β minor* Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 617.

Radix dura, gracilis, repens. Planta primo vere acaulis, mox autem caulescens. Caules adscendentes v. erecti, rarius decumbentes, 4-6-unciales, in sylvis subinde sesquipedales, glabri, angulati, hinc canaliculati, simplices, ad singulos nodos folio pedunculoque axillari instructi, refracto-flexuosi. Folia alterna, petiolata, cordata, oblonga, crenata, acutiuscula, tenera, demum glabra v. pilis raris parumque conspicuis adspersa: radicalia quandoque subrotunda, longius petiolata. Stipulae lineares, submembranaceae v. pallidae, fimbriato-ciliatae. Pedunculi axillares, folio duplo triplove longiores, bracteis linearibus, subciliatis. Flos cernuus, pallide caeruleus, rarius albidus, inodorus, cornu obtuso, crasso, calyce acuto duplo longiore. Petala media barbata. Capsula elongata, valvulis acutis; „seminibus pyriformibus, fuscis." Ging. (D. v.)

γ differt: cauliculo valde abbreviato ac saepe subnullo, partibus plantae omnibus longe minoribus; foliis glabris, petiolo vix triplo longioribus, basi integris vixque emarginatis, obiter crenulatis, ovatis, obtusioribus; stipulis denticulatis neque fimbriatis. Cornu crassissimum, obtusissimum. (D. v.)

In dumetis, ad sepes, ubique. Flore albo *Bernae*, in sylva *Nesslern*; supra *le Furet* prope *Roche*. *Basileae* inter *Riehen* et *St. Christianam*. β *aux Côtes de Bursins* et *au bois de la cure*. Rev. Ducros. γ in montibus elatioribus, ubi statim, ac nives deficiunt, floret. In M. *Tourne*. Cl. Chaillet, tempore verno. In M. *Pennino*. Rev. Lamon. Ego in M. *Thoiry* in consortio *V. calcaratae acaulis violaceae*. — Fl. Aprili - Iunio. ♃.

540. Viola *pumila* Chaix. — V. caulibus procumbentibus filiformibus, foliis oblongis ovato-lanceolatis obtusiusculis, stipulis parce dentatis, calycibus acutis. (Sp. 6. Gall. *Violette naine.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 473. in add. (ex Schleicheri catal.)

Chaix in Vill. Delph. 1. pag. 339. et 2. p. 666. Ging. in

Dec. Prodr. 1. pag. 299. n. 50. R. et Sch. Syst. 5. p. 368. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 618. n. 4464 [a].

Vill. Catal. Argent. tab. 5. (ad var. β spectans).

Schleich. exs.

α *cordifolia*, caulibus procerioribus remote foliosis, foliis longissime petiolatis cordato-oblongis sensim attenuatis. (Forma princeps, hucusque non cognita ac nuper a Cl. RAPIN detecta).

+ β *lancifolia*, foliis basi integris lanceolatis, stipulis dentato-ciliatis, „cornu albido v. rubello." Dec.

Ging. l. c. α. *V. lancifolia* Thore Land. 355. Dec. Fl. Fr. 4465. (excl. syn. Smith).

γ *ericetorum*, vix digitalis, caule abbreviato, foliis postice subtruncatis petiolum superantibus, nectarii cornu flavo crasso obtusissimoque.

V. pumila β ericetorum Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 299. *V. ericetorum* Schrad. Ined. (sec. specimina a Cl. DE GINGINS visa).

Species parum nota, ac nisi caute examinetur, cum *canina* aut cum *montana* facillime confundenda; var. γ praecipue a *canina γ pygmaea* aegre ac fere nonnisi foliorum forma oblonga ac sensim attenuata, eorum colore minus laeto, subcinereo atque foliis magis opacis neque tenuissimis, dignoscitur. Var. β stipulis ad *caninam*, ceteris autem omnibus fere notis ad *V. montanae* var. *lacteam* proxime accedit. *Cordifolia* autem caulibus elongatis, gracillimis, subinde dodrantalibus vel fere pedalibus, remote foliosis, flexuosis saepeque ramosis, petiolis tenuissimis parumque marginatis, imis longissimis, foliorum longitudine latitudinem semper excedente, iisque distincte cordatis, a ceteris formis et praecipue ab affinibus speciebus haud parum differt. Stipulae variabiles, lineares v. elliptico-lineares, uno alterove dente elongato instructae, modo virides, modo submembranaceae. Flores non vidi. Capsulae paulo minores quam *caninae*, valvulis minus acuminatis neque tamen truncatis, ut perhibet Cl. DE GINGINS. Semina ovalia, primum alba, matura badia. (D. s.)

γ flore gaudet paulo minori quam varietas *V. caninae pygmaea*, saturatius caeruleo, lineis adhuc saturatioribus distincto calcareque calycem superante, crassitudine coloreque luteo eximie conspicuo; petala media non magis quam in *canina* barbata. Caulis abbreviatissimus, paucifolius. Fructum non vidi. (D. s.)

Hab. locis tum aridis sterilissimisque, tum in pascuis, tum in paludibus torfaceis rarissima. α ad murorum petrarumque rimas, inter *les Ouches* et *le Prieuré de Chamouny* primus omnium legit Cl. Rapin. β Galliae austro-occidentalis incola, ericeta sterilissima (*les landes*) amat, neque in Helvetia occurrit. γ in pascuis alpinis et montanis nec non locis torfaceis hinc inde. Circa *Viviscum*. Amiciss. Tardent. Prope *Ste Croix*. Cl. Petitpierre. In M. *la Tourne*. Cl. Chaillet. Prope *St. Pierre* secus viam versus M. *Penninum*. Rev.-Lamon. In M. *Saleva*. Cl. Rapin. In pascuis irriguis summi M. *Thoiry*. — Floret primo vere, in Alpibus montibusque editioribus Iunio et Iulio. ♃.

541. Viola *arenaria* Dec. — V. caulibus diffusis, foliis subrotundo-cordatis crenulatis, stipulis ovato-lanceolatis dentatis, calycibus acutis, capsulis pubescentibus. (Sp. 7. Gall. *Violette des sables*.)

Mur. Bot. Val. 107. *V. nummulariaefolia* (non All.) Sut. Fl. Helv. 2. p. 211. (excl. syn.) Heg. 2. p. 256. *V. Allionii* Eiusd. 2. p. 472. in add.

Dec. Fl. Fr. 4463. Ging. in Dec. Prodr. 1. pag. 298. n. 49. Poir. Enc. 8. p. 635. Wallr. Sched. 98. *V. Allionii* Pio Diss. p. 20. n. 27. R. et Sch. Syst. 5. p. 367. *Viola* All. Auct. p. 29. ad n. 1645.

Pio l. c. tab. 1. fig. 2.

Schleich. Thom. exs. *V. nummulariaefolia* Schleich. cent. . . . . n. 29.

Radix dura, elongata, repens, parum fibrosa. Cauliculi lineas paucas, unciam unam longi, etiam fere trientales, prostrati, simplices, undique diffusi, subpubescentes. Folia cinereo-virentia („pruinoso?-pubescentia" Ging.), cordata, subrotunda vel superne

paulo attenuata, plus minus crenulata (crenis quandoque vix nisi lentis ope, — in maioribus speciminibus valde conspicuis), obtusa, apicem versus subintegerrima, petiolo canaliculato subalato breviora, iuniora subpubescentia' demum glabrata. Stipulae virides, 2-3 lineas longae, lanceolatae, dentatae. Pedunculi axillares, 1-3-unciales, pubescentes, foliis multo longiores, superne bracteolis duabus suboppositis lineari-subulatis suffulti. Flores fere *hirtae*, dilute caerulei, petalis latis, obtusis, striatis; cornu crasso, inflato, obtusissimo, phyllis lanceolato-acutiusculis paulo longius. Stigma acutum, recurvum. „Capsulae turbinato-ellipticae, obtusae, pubescentes; semina ovata, castanea." Ging. (D. v.)

Hab. locis arenosis aridiusculis *Valesiae* inferioris. *A Mivellaz* prope *Pissevache*. Circa *Saxon*. *Aux Folataires* prope *Branson* copiose. Rev. Murith. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

Obs. *Viola nummularifolia* All. Pedem. n. 1640. tab. 9. fig. 4. Vill. Delph. 2. p. 663. a nostra vix nisi foliis glaberrimis, obiter crenulatis, obsolete cordato-emarginatis differre videtur. Specimina quaedam *arenariae* minima cum figura allioniana et cum descriptionibus auctorum egregie conveniunt. Illa autem in Alpibus editis, nostra nonnisi in planitie reperta est. Praeterea *arenariam* ipse Allionius rite cognoscebat, quippe qui eam primus omnium observaverit, in horto diu coluerit, atque, sed sine nomine triviali, in auctario descripserit.

512. Viola *mirabilis* L. — V. caulibus triquetris, foliis reniformibus nervosis, stipulis lanceolatis integerrimis, floribus caulinis apetalis, radicalibus coloratis, calycibus acutis. (Sp. 8. Gall. *Violette singulière.*)

Mur. Bot. Val. 106. Hoepfn. Magaz. p. 30. n. 46. Sut. Fl. Helv. 2. p. 211. Heg. 2. p. 257. Hag. Fl. Basil. 1. p. 222. Clairv. Man. 66.

L. Sp. Pl. 1326. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1167. R. et Sch. Syst. 5. p. 377. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 297. n. 34. Poir. Enc. 8. p. 631. Dec. Fl. Fr. 4462. Bieb. Cauc. n. 431. et Suppl. p. 166.

Fl. Dan. 1045. Jacq. Austr. tab. 19. Dill. Eltham. 408. tab. 303. fig. 390.

Schleich. Thom. exs.

Radix dura, multiceps. Caules glabri, adscendentes, eximie triquetri, angulis fere alatis, 3-4-unciales, simplices, ex caespitibus oblongis squamis late lanceolatis, imbricatis, albidis, rubellis v. rufescentibus tectis una cum foliis radicalibus adsurgentes. Folia radicalia petiolis longissimis, caules fere aequantibus, latiusculis, ciliatis insidentia, optime monente Cl. HAGENBACHIO subcucullata, profunde cordata, reniformia vel ex rotundo triangularia obtuseque apiculata, crenato-serrata, tenuissima, demum glabra, nervis numerosis, tenuissimis, sed acute exstantibus percursa: caulina minora, petiolo fere breviora. Stipulae ovato-lanceolatae, integrae, margine pubescentes. Flores radicales brevissime pedunculati, albidi vel caeruleo-violacei, plerumque abortientes, *odoratae* similes, sed inodori: caulini axillares, inferiores saepe corollati, supremi omnino apetali, sed fertiles. Calycis phylla lata, oblonga, acutiuscula. Calcar subcylindricum, phyllis non multo longius. Stigma acutum, recurvum. „Capsulae valvis peracuminatis; seminibus pyriformibus, fuscis." Ging. (D. v.)

Hab. in sylvis montanis rarior. Circa *Bex*. THOMAS et SCHLEICHER. Inter *Econaz* et *Riddes*. Rev. MURITH. *Vitoduri*. Cl. CLAIRVILLE. In pago *Basileensi* non infrequens v. g. in M. *Crenzach*, prope *Münchenstein* etc. Cl. HAGENBACH. Foliis hirsutioribus *Turici* in dumetis ad ripam dextram *Silae*. — Fl. Aprili, Iulio. ♃.

543. VIOLA *montana* L. — V. caulibus erectiusculis, foliis oblongis cordatis ovatisve, stipulis lanceolatis dentatis, pedunculis elongatis, calcare phylla lineari-lanceolata parum excedente. (Sp. 9. Gall. *Violette de montagne*.)

De Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 299. n. 51. L. Sp. Pl. 1325. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1164.

+ I. VIOLA *montana* stricta Ging. — caule erecto, foliis lanceolatis subcordatis longe petiolatis, stipulis maximis foliaceis lanceolatis subincisis.

Hall. Helv. 567? Cat. rar. n. 667? Enum. 503. n. 10? *V. montana* Sut. Fl. Helv. 2. pag. 211. Heg. 2. pag. 256. Clairv. Man. 67. Mur. Bot. Val. 106?

Ging. l. c. 299. n. 51. *V. montana* R. et Sch. Syst. 5. p. 370. Poir. Enc. 8. p. 638. Dec. Fl. Fr. 4466. Vill. Delph. 2. p. 669. *V. persicifolia* Wallr. Sched. 100.

Schkuhr Handb. tab. 269. (*bona;* folia ovato-lanceolata.) — Tab. Kräuterb. pag. 682. (eadem forma.) Dalech. Hist. 799. (*mala.*)

V. montana Schleich. Thom. exs.

Caulis erectus, semipedalis, pedalis et ultra, striatus. Folia alterna, pubescentia, magna, longe petiolata, plus minus serrata: inferiora subrotunda v. ovata, subcordata: superiora lanceolato-elliptica, acutiuscula. Stipulae superiores maximae, omnino foliaceae, petiolum aequantes v. superantes, liberae, lanceolatae, basi subpinnatifidae: supremae subintegerrimae. Pedunculi axillares, longissimi, erectiusculi, superne bracteis lanceolato-linearibus, longiusculis stipati. Flores mediocres, pallide caerulei, inodori, cernui. Cornu inflatum, crassum, calyce elongato acuminato paulo longius. (D. s.)

Hab. in pratis pascuisque humidis Alpium et montium infrequens, hucusque suspecta civis.*) In valle *Ursern;* prope *Grindelwald;* infra M. *Chamoseire.* Circa *la Chaux-de-Fonds.* HALLER. *Aux Trouléroz?* Rev. MURITH. Mihi nunquam occurrit, neque in Helvetia natam vidi. In sylva nigra inter M. *Kniebis* et *Allerheiligen* invenit Cl. HARTMANN. Var. *persicifolium* foliis omnibus lanceolatis, testante Cl. HAGENBACH, (Fl. Basileens. 1. p. 222.) in uda sylva infra *Michelfelden* anno 1771 legit ACH. MIEGIUS.

OBS. I. *V. montanae* et omnibus eius varietatibus formisque nectarii cornu viridescens, capsularum valvas arcuatas, subacutas et semina ovata castanea tribuit Cl. DE GINGINS. Semina parva sunt, nitida, primum alba, demum revera atro-fusca.

OBS. II. *V. persicifolia* Hoffm. Germ. 311. Roth Germ. 2. p. 271. a *montana* vix ac ne vix distincta est. Modice differt

---

*) Cf. obs. ad *V. grandifloram.*

foliis tenuioribus, crenatis et in petiolum decurrentibus, imis etiam vix subcordatis.

II. VIOLA *montana* intermedia, — multicaulis, caulibus palmaribus: centralibus erectis: exterioribus adscendentibus, foliis omnibus cordatis, imis minoribus obtusissimis, caulinis ovato-lanceolatis, stipulis forma magnitudineque eximie ludentibus lineari-lanceolatis dentatis incisis imoque dissectis, dentibus in filum saepe acuminatis etc., pedunculis folia subaequantibus, floribus albidis venis aquose caeruleis distinctis.

OBS. Haec forma, quem prope *Kork* in magno ducatu badensi lectam mecum communicavit amiciss. ENDRES, *strictam* cum *lactea* et cum *montana Ruppii* stipulis inconstantibus, omnino coniungere videtur. Characteres omnes suae speciei proprios immutatos servat. In fossis uliginosis arcis dirutae inter *Willsett* et *Adelshofen* copiose provenit.

III. VIOLA *montana* Ruppii, — caulibus elongatis subfiliformibus decumbentibus surrectisve, foliis cordatis, stipulis lanceolatis ciliato-dentatis petiolo brevioribus.

Hall. Helv. 562. Cat. rar. n. 662. (In Nomencl. casu omissa est). Sut. Fl. Helv. 2. p. 212. Heg. 2. p. 256. Mur. Bot. Val. 106. *V. paludosa* Clairv. Man. 67.

V. lactea β Ruppii R. et Sch. Sch. Syst. 5. p. 369. *V. lancifolia* (non Thore.) Wahlr. Sched. 99? *V. Ruppii* All. Pedem. n. 1616. Poir. Enc. 8. p. 643. Misc. Taur. 5. p. 84. Rupp. Fl. Ienens. 289.

All. l. c. tab. 26. fig. 6.

Schleich. Thom. exs.

β caulibus brevibus, calcare appendices phyllorum vix excedente.

V. lactea Ser. exs. etiam sub *V. Ruppii* a SCHLEICHERO missa. Cf. *montana γ lactea* Ging. l. c. et *V. lactea* Smith Brit. 247. et Engl. Bot. 7. tab. 445. quae a nostra pedunculis elongatissimis, calcare, si pictoris diligentiae fidere licet, concolori et foliis omnibus lanceolatis basi productis neque cordatis recedit.

Radix elongata, gracilis, coeno immersa. Tota

planta glabra nec nisi (lentis ope) obsoletissime subpubescens. Caules adulti erecti, trientales, semipedales et ultra, valde foliosi, multiflori, simplices, angulosi, hinc plani. Folia longe petiolata, omnia cordata, serrato-crenata, plus minus obtusa: infima ovata, quandoque subrotunda: cetera lanceolato-oblonga; stipulae virides, sed ante folia marcescentes, tuncque rufae, lanceolatae, acutae, dentibus plerumque ciliiformibus, petiolo multo breviores. Petioli sursum decrescentes, infimi longissimi, summi stipulis vix longiores. Pedunculi folio paulo longiores, superne bracteis linearibus longiusculis stipati. Flores inodori, pallide caerulei v. albi, cernui; petalis pulchre lineatis, cornu brevissimo. Calyx phyllis basi longe productis, longiusculis, acuminatis. Capsula oblonga: seminibus castaneis, nitidis, obovatis. Stigma acutum, recurvum. (D. s.)

Hab. in pratis udis paludosisque rara. *Scaphusiae*. Circa *Aneth.* Prope *Vervey*. *Octoduri*. Rev. Murith. Auctore Cl. Suter, Schleicherus etiam in Helvetia *transalpina* invenit. Circa *Spietz*. *Penniluci*. B. Thylemann. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

Obs. I. Planta *α* apud nos minus frequens; prope *Pennilucum* lecta, egregie cum speciminibus pedemontanis a Cl. Ré communicatis convenit; calcaribus minus crassis, sed calycis parte posteriori duplo longioribus a planta vulgatiori differt.

Obs. II. Intermedia inter *V. montanam* et *caninam*. *V. lactea* Thore, Dec. Fl. Fr. 4465. nostrae quidem affinis, praesertim foliis basi productis vel cordatis, et serraturis stipularum apice glandulosis nec ciliiformibus differt.

** *Stigma apice bifidum, inter lobos foraminulo pertusum.*

Dischidium Ging.

544. Viola *biflora* L. — V. caule tenero erecto subbifolio subbifloro, foliis petiolatis reniformibus crenato-serratis, stipulis parvis lanceolato-acuminatis integris. (Sp. 10. Gall. *Violette biflore.*)

Hall. Helv. 564. Cat. rar. n. 661. Enum. 502. n. 5. Sut. Fl. Helv. 2. p. 212. Heg. 1. p. 257. Clairv. Man. 66. Mur. Bot. Val. 106. Wahlenb. Helv. 159.

L. Sp. Pl. 1326. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1167. R. et Sch. Syst. 5. p. 378. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 300. n. 60. Poir. Enc. 8. p. 632. Dec. Fl. Fr. 4467. Vill. Delph. 2. p. 664. Bieb. Cauc. Suppl. p. 167.

Fl. Dan. tab. 46. Krock. Siles. tab. 43. — Riv. Ic. 119. Pluken. Almag. tab. 233. fig. 7. Clus. Hist. 1. pag. 309. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 545. Chabr. Sciagr. 509. fig. 4.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Caulis gracilis, tenerrimus, erectiusculus, 2-5-uncialis, inferne longe nudus, subbifolius, 1- vel saepius biflorus. Folia tenera, reniformia, profunde cordata, utrinque pubescentia v. glabriuscula, crenato-serrata, apiculata, laete virentia: radicalia longissime petiolata: caulina saltem superiora petiolis plerumque longiora. Stipulae parvae, ovatae v. lanceolatae, integerrimae, acuminatae. Pedunculi foliis paulo longiores, bracteis minutissimis. Flores cernui, parvi, pulchelli, lutei; petalis inferne lineolis fuscis notatis. Cornu gibbum, calyce obtusiusculo vix longius. „Stigma bifidum, lobis crassis, divergentibus, foraminulo inter lobos sito. Capsula trigona, seminibus rotundato-ovatis, fuscis, obscure punctatis." Ging. l. c. (D. v.)

Hab. in fissuris cavernulisque subopacis Alpium ubique: in M. *Iura* rarior. — Fl. simul ac nives diffugerunt. Maio et Iunio. ♃.

*** *Stigma subglobosum, infra apicem hians, orificio inferne labellato.*

Melanium Dec. (*Iacea* veterum.)

545. Viola *declinata* W. et K. — V. foliis anguste ellipticis lanceolatis v. (inferioribus) subrotundis, stipulis pedato-palmatis, segmentis linearibus integerrimis, cornu subulato appendicibus multoties longiore. (Sp. 11. Gall. *Violette inclinée.*)

W. et K. Rar. Hung. 3. p. 248. R. et Sch. Syst. 5. p. 383, *V. tricoloris var.* Pio Diss. 31. *V. tricolor* ϑ *declinata* Ging. l. c. p. 303. n. 81.

W. et K. l. c. tab. 223.

Radix tenuis, repens, per spatia cauliculos emittens. Caules filiformes, teretes vixque angulosi, simplices, decumbentes, 3-4 uncias longi. Folia petiolata, 3-5 crenis remotis instructa, glaberrima v. subpubescentia: inferiora parva, pedunculo duplo triplove breviora, stipulas superantia: sequentia magis oblonga: superiora oblonge elliptica, obtusa v. obverse lanceolata, perangusta, subinde integerrima et vix a stipulis distinguenda, in petiolum subalatum decurrentia. Stipulae oligophyllae, palmato-pedatae neque pinnatifidae, foliolis omnibus linearibus, inaequaliter longis, nonnullis folia fere aequantibus. Pedunculi axillares, longissimi, filiformes, bracteolis duabus minimis emarcidis in parte superiori instructi. Flos elegans, *V. tricoloris* magnitudine; corolla caerulea, petalis prope basin macula lata saturatius violacea insignitis, umbilico albo et aureo. Calycis phylla lanceolato-linearia, peracuta, appendicibus brevibus, subrotundis. Cornu appendicibus multoties longius, corolla autem brevius, subulatum, obtusiusculum. (D. s.)

Hab. in illo ditissimo etsi perparvo monte *Corni di Canzo*, supra lacum *Larium* in rupium fissuris. Primus omnium ibi legit amiciss. Duby anno 1817. — Fl. Iulio et Augusto. ♃. Biennem aut triennem esse adserunt Cl. R. et Sch.

Obs. Plantam nostrae similem, sed omnibus partibus maiorem, ex herbario Cl. Viviani accepi, quam vir celeberrimus pro varietate *V. cornutae* habet, etsi stipulis multipartitis ac fere ut in nostra palmatis a *cornuta* insigniter recedat. Cauliculum habet multo breviorem nec ut nostra multiflorum, bracteas magnas elongatasque, corollam duplo fere maiorem vixque tamen cornu superantem. Haec est *V. heterophylla* Bert. *V. Bertholonii* Pio, et *V. gracilis* Sibth. secundum R. et Sch. Eam ad var. *V. calcaratae* fortasse nimis audacter redegit Cl. De Gingins.

546. Viola *tricolor* L. — V. annua, caule angulato diffuso, foliis oblongis dentato-crenatis, stipulis lyrato-pinnatifidis. (Sp. 12. Gall. *Violette Pensée.*)

L. Sp. Pl. 1326. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1168. R. et Sch. Syst. 5. pag. 381. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 303. n. 81. Poir.

Enc. 8. pag. 640. Smith Brit. 248. Borckh. in Roem. Arch. I. fasc. 1. p. 48. n. 4.

I. VIOLA *tricolor* subalpina, — petalis calyce duplo longioribus.

Hall. Helv. 568. Cat. rar. n. 668. Enum. 504. n. 11. *V. tricolor* Sut. Fl. Helv. 2. p. 212. Heg. 2. p. 258. Clairv. Man. 67. Hag. Fl. Basil. 1. p. 223. Wahlenb. Helv. 159. Mur. Bot. Val. 106.

Smith l. c. *α*. L. l. c. *β*. R. et Sch. 5. p. 381. *V. tricolor* Dec. Fl. Fr. 4468. Bert. Amoen. Ital. 344.

Fl. Dan. tab. 623.

β hortensis, grandiflora, petalis superioribus velutinis violaceo-purpureis, mediis albis v. ochroleucis apice violaceis, infimo aureo lineis croceis exarato, apice etiam violaceo.

Sturm Germ. I. fasc. 11. tab. 16. b. (flos seorsim pulchre depictus.) — Matth. 822. Tabern. Kräuterb. 690. fig. 1. et 2.

II. VIOLA *tricolor* arvensis, — petalis calyce paulo longioribus.

Hall. Helv. 569. Enum. 504. n. 12. *V. arvensis* Sut. Fl. Helv. 2. p. 212. Heg. 2. p. 258. Hag. Fl. Basil. 1. p. 223. Clairv. Man. 67. Wahlenb. Helv. 159. Mur. Bot. Val. 106.

L. l. c. *α*. Smith l. c. *β*. *V. arvensis* Murr. Prodr. 73. R. et Sch. Syst. 5. pag. 382. Dec. Fl. Fr. 4469. Roth Germ. 2. p. 273.

V. tricolor Engl. Bot. 18. tab. 1287. Sturm Germ. I. fasc. 11. tab. 16. — Fuchs Hist. 803. Camer. Ic. 913. Matth. 822. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 690. fig. 3. I. B. Hist. 546.

β caulibus simpliciusculis suberectis, flore luteo v. bicolori maiori.

V. tricolor gracilescens Dec. Herb. Ging. l. c. *μ*.

III. VIOLA *tricolor* minima, — foliis stipulisque subtomentosis.

V. tricolor bellioides Dec. Herbar. Ging. l. c. p. 304. *o*.

β *procerior*, multiflora, foliis plerisque et stipulorum lobo terminali angusto elongato subintegerrimis.

V. tricolor ξ *hirta* Ging. l. c. p. 304. *V. Kitaibeliana* R. et Sch. Syst. 5. p. 383 *).

Schleich. cat. 1821.

Radix gracilis, simpliciuscula, annua. Caules subtriquetri, diffusi, plus minusve ramosi, ut tota planta glabri. Folia ovato-oblonga, crenata, in petiolos breves attenuata: inferiora subrotunda, longius petiolata. Stipulae grandiusculae, cum foliis facile confundendae, petiolo longiores, subciliatae, basi pinnatifidae, lobo terminali maximo, oblongo, crenato. Pedunculi praelongi, prope apicem bracteis minutis instructi. Calycis phylla in *subalpina* lineari-lanceolata, in *arvensi* ovato-lanceolata v. lanceolata. Flores in planta I magni, pulchre flavi, petalis basi lineis violaceis striatis, superne saepe caeruleis, in *hortensi* suaveolentes. Cornu crassum, obtusum, calyce paulo longius. *Arvensis* flores parvi, ut calyx petala saepe superet, albidi vel versicolores. Stigma infundibuliforme. (D. v.)

Planta III a duabus prioribus subspeciebus valde discrepat, ac separavissem, si modo certum esset, eam sese constanter propagare neque in solo conveniente *arvensis* formam rursus induere. — Radix gracillima, simplex, elongata. Caules abbreviati, teretes, vix striati, filiformes, erectiusculi, fere simplices, pauciflori, pubescentes, subtomentosi, vix triunciales saepeque triplo quadruploque breviores. Folia stipulaeque fere ut in prioribus, sed multo minora, pilis brevissimis valde confertis albisque tomentosa, demum calvescentia. Pedunculi tenuissimi, supra caulem, cuius longitudinem aequant vel etiam

---

*) Huc etiam cum dubitationis nota hocce syn. citat Cl. De Cingins. De plantae statura silet Cl. Schultes; obstant quoque stipulae, quas dicit esse indivisas foliisque consimiles nec nisi raro basi laciniatas.

superant, longe eminentes. Flores totius generis minimi, latiusculi, non raro in pedunculi apice 2-3ve, sessiles, contigui; phyllis late lanceolatis, acutis, ciliatis, corollam aequantibus vel superantibus. Petala albida, parum inaequalia. Cornu breve, phylla vix excedens. (D. s.)

Locis cultis, in hortis, pratis et arvis frequens. I in vallibus subalpinis et montanis ubique. β in omnibus hortis sese sponte propagat parumque degenerat. II in planitie vulgatissima. β in agris circa *Bernam*. Prope *Longirod*. In M. *Salève*. Amiciss. Hornung. III in arvis prope *Sedunum* legit amiciss. I. Gay, mihique multa specimina dedit. Circa *Branson*. Cl. De Gingins. Circa *Fouly*. Rev. Lamon. — Fl. Iunio – Augusto. ⊙.

547. Viola *grandiflora* Vill. — V. caule triquetro erectiusculo elongato, foliis oblongis dentatis stipulisque palmato-lobatis pinnatifidisve subciliatis, lobis omnibus integris. (Sp. 13. Gall. *Violette grandiflore*.)

Hall. Helv. 567? Enum. 503. n. 10. *V. grandiflora* Heg. Fl. Helv. 2. p. 256. (ob Dec. syn.)

L. Mant. 120. Vill. Cat. Hort. Arg. 288. *V. sudetica* Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 302. n. 78.

I. Viola *grandiflora* lutea, — caule humili (fere semipedali) inferne confertim folioso, foliis caulinis oblongis, stipulis palmatifidis, floribus (fere *V. calcaratae*) magnis luteis violaceis aut 2-3-coloribus.

Ging. l. c. *α*. *V. grandiflora* var. 1. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 620. (excl. syn. Hall.) *V. grandiflora* Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1169. R. et Sch. Syst. 5. pag. 385. *V. lutea* Smith Brit. 248. R. et Sch. Syst. 5. p. 385. Poir. Enc. 8. p. 641. Dec. Fl. Fr. (non Suppl.) n. 4470. *V. sudetica* Willd. Enum. H. B. Suppl. p. 12. R. et Sch. l. c. p. 385. *V. saxatilis* Schmidt. — R. et Sch. Syst. 5. p. 384.

Vill. l. c. tab. 5. *V. lutea* Engl. Bot. 11. tab. 721. (bicolor; *optima*). Clus. Hist. 1. pag. 310. fig. 1? (nisi ad *calcaratam* pertinet.)

V. lutea Thom. exs. *V. sudetica* et *saxatilis* Schleich. cat. 1821.

Planta tum ad *V. tricolorem*, tum praecipue ad *V. calcaratam*, cui iam monente Linnaeo nimis affinis est, proxime accedens. A priori radice perennante, stipularum forma palmatifida, ambitu subrotundo, lobo terminali fere lanceolato v. anguste elliptico, integro neque crenato, atque floribus speciosis, latioribus, petalis inferne lineis nonnullis atro-violaceis pulchre distinctis, cornu tandem graciliori, cylindrico appendicibusque calycinis duplo saltem longiori — recedit. A *V. calcarata caulescente* dignoscitur: caule semper altiori, stipulis palmatis aut basi pinnatisectis neque oblongis parumque profunde pinnatifidis ac praecipue cornu multo breviore. (D. s.)

Hab. in pascuis alpinis humidiusculis hinc inde. In valle *Ursaria*, circa *Grindelwald*, sub M. *Chamoseire*. Haller. Ex Alpibus centralibus etiam habeo. In M. *Pilato* et *Stockhorn* copiosissime. Amiciss. Hornung et Cl. Seringe. Specimina omnia mea floribus luteis instructa sunt, sed tum ex M. Vogeso, tum ex Arverniae Alpibus flores aut bicolores aut penitus violaceos possideo. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. I. Pulchra planta, quamvis habitu magnitudineque a *V. lutea* (non Smith) Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 619. Lejeune Fl. de Spa 1. p. 112. distincta, tamen notis plerisque solidioribus omnino convenit. Plantae belgicae (ex speciminibus spadanis a celeb. Lejeune ad amiciss. Gay missis et mecum communicatis) caules simplices, humiles, decumbentes v. adscendentes, basi attenuati gracilesque, ut planta, licet revera perennis, annua esse videatur; stipulae omnes palmato-lobatae. Flores ut in nostra formae secundae varietate α neque maiores, *V. tricolori hortensi* triplo fere minores. — *Viola* Hall. Helv. 566. tab. 17., quam plerique auctores ad *V. grandifloram* citant, absque omni dubio ad *V. calcaratam* spectat.

Obs. II. Huc celeb. Candollius, et ut videtur optimo iure, *Violam* Hall. Helv. 567. trahit. Synonyma certe a summo viro citata nonnulla ad *grandifloram*, alia autem ad *montanam* haud dubie spectant. Idem etiam de descriptione valet, quae quoad habitum, caulem, folia stipulasque melius *montanae*, sed quoad flores *luteae* convenit. *V. montanam*, quam in cat. 1807 habebat, in editione subsequente expunxit et in novissimum rursus inseruit Schleicher.

II. Viola *grandiflora* elongata, — caulibus longissimis (dodrantalibus, cubitalibus), foliis ovatis oblongisque, stipulis palmatis pinnatifidisve, floribus minoribus (fere *V. tricoloris subalpinae*) luteis violaceisve.

V. grandiflora media Dec. Herb. *V. sudetica γ media* Ging. l. c. p. 303.

Tabern. Kräuterb. 681. fig. 1. (fl. violaceo) et 682. fig. 1. (fl. luteo). I. B. Hist. 3. p. 547.

β flore caeruleo-violaceo, petalis basi croceis lineatisque.

Haec *tricolori* magis quam *calcaratae* affinis. Radix perennis. Caules erecti, pedales, sesquipedales, numerosi, inferne subinde ramosi, ceterum simplices, triquetri, multiflori. Folia oblonga, remote serrata, breviter petiolata; stipulae magnae, ciliatae: inferiores palmato-lobatae, laciniis divergentibus, exterioribus parvis: superiores lyrato-pinnatifidae, petiolis longiores. Pedunculi ex omnium fere foliorum axillis orientes, folio saltem triplo, imo quintuplo longiores, bracteis vix oppositis, minimis, scariosis. Flores magnitudine *V. tricoloris subalpinae*, petalis luteis, superioribus quatuor subaequalibus, intermediis imoque maiori obcordato basi croceo inferne lineis paucis brevibus atro-violaceis distinctis. Calcar caeruleum, cylindricum, apice saepe incurvum, auriculis calycinis duplo longius. Phylla lanceolata, acuta, petiolis fere duplo breviora. Stigma infundibuliforme. (D. s.)

β. Huic stipulae fere omnes palmato-lobatae, laciniis undique divergentibus, acutiusculis, terminali longiore latioreque. Flores speciosi, bicolores. Phylla lanceolato-triangularia, peracuta, petala quandoque fere aequantia, auriculis spectabilibus. A priori vix separanda. (D. s.)

In montibus iuranis pagi *Neocomensis*. In pratis circa *la Chaux-de-Fonds*. Prope *la Brevine*. Cl. Chaillet. Ibi etiam var. *β* in consortio *Polemonii caerulei* frequentem invenimus. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

III. Viola *grandiflora* ramosa, — caule ramosissimo diffuso, foliis subrotundis oblongisque, stipulis lanceolatis basi divergenti-pinnatifidis.

β flore luteo.

Radix dura, perennis. Caules numerosi, semipedales, diffusi, basi duri et quasi suffruticosi, radicantes, tortuosi, teretiusculi, valde foliosi, pubescentes, ramis patulis: nonnulli prostrati, alii adscendentes v. erectiusculi. Folia ciliato-pubescentia, internodiis longiora: inferiora subrotunda, basi emarginato-crenata: reliqua brevius petiolata, oblonga, obtusa, subdentato-crenata. Stipulae paulo hispidiores, magnae, laciniis baseos divergentibus, suprema integerrima, longe elliptica. Pedunculi elongati, subpubescentes, supra caulem longe eminentes; bracteis alternis, exiguis, scariosis. Flores pulchri, magnitudine *V. tricoloris subalpinae*, ex violaceo purpurei, petalo impari obcordato, amplo mediisque ovatis, minoribus, basi aureis et atro-striatis. Petala summa magna, obovata, unicoloria. Cornu auriculis calycinis duplo longius, cylindricum, violaceum. Calyx petalis paulo brevior, phyllis lanceolato-acutis, subciliatis. Stigma infundibuliforme. (D. v.)

Hanc plantam in itinere *Rhaetico* et, nisi fallor, in valle *Oeni* superioris, anno 1812 inveni. β in M. *Sempronii* adscensu prope *Gondo*. Cl. Reynier. — Fl. incipiente Augusto. ♃.

548. Viola *calcarata* L. — V. caule abbreviato, foliis subovatis, stipulis dentatis pinnatifidisve, cornu subulato calyce multo longiore. (Sp. 14. Gall. *Violette à long éperon.*)

Hall. Helv. 563. Wahlenb. Helv. 158. Clairv. Man. 67.

L. Sp. Pl. 1325. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 302. n. 74. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1169. Poir. Enc. 8. p. 642. Dec. Fl. Fr. 4472. *V. calcarata et Villarsiana* R. et Sch. Syst. 5. p. 387 et 388.

I. Viola *calcarata* subacaulis.

Hall. l. c. α. Enum. 502. n. 8. *V. calcarata* Sut. Fl. Helv. 2. p. 213. Heg. 2. p. 259. Mur. Bot. Val. 106. *V. Villarsiana* Heg. Fl. Helv. 2. p. 474. in app.

Vill. Delph. 2. p. 666. Pers. Syn. 1. p. 255?

Hall. Helv. tab. 17. fig. 1. Hall. Enum. tab. 7. — Barr. Ic. 692.

Schleich. Thom. Ser. exs. *V. Villarsiana* Schleich. cat. 1821.

β flore saturate citrino minore, scapis brevioribus, stipulis subintegris.

V. Zoysii Schleich. exs. cat. 1816.

γ flore albo.

Schleich. exs.

II. Viola *calcarata* caulescens, — floribus plerumque maximis.

Hall. Helv. 363 *β*. Enum. 503. n. 9. *V. grandiflora* (non L.) Sut. Helv. 2. p. 213. Heg. 2. p. 258. (excl. fortasse var. b). *V. lutea* (non Smith neque Dec.) Mur. Bot. Val. 106.

V. grandiflora Vill. Fl. Delph. 2. p. 667?

β flore flavo magno, cornu livide violaceo.

V. calcarata β Poir. Dec. l. c. *V. calcarata α Zoysii* Ging. l. c. *V. Zoysii* (Wulff.) Willd. Sp. Pl. 1. p. 1169. R. et Sch. Syst. 1. p. 380.

Jacq. Collect. 4. p. 279. tab. 11. fig. 1. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 22. tab. 16. Barr. Ic. tab. 691. (plantam subacaulem sistens, ceterum bene).

V. Zoysii Schleich. exs. cat. 1807. *V. calcarata* fl. luteo. Ser. exs.

γ flore albo.

Pulchra planta magnitudine, stipularum figura, florum diametro coloreque summopere variabilis. Auctore Hallero iunior fere omnino acaulis est, adultior vero caulescit et triuncialis v. fere semipedalis evadit. Radix perennis, gracilis. Folia alterna, approximata, cum stipulis facile confundenda: inferiora approximata, petalis minora, ovata v. subrotunda, sublobato-crenata, glabriuscula, petiolis paulo breviora: caulina oblonga, acutiuscula, subserrata v. integra, brevius petiolata. Stipulae sessiles, oppo-

sitae, in planta adultiori magnae, oblongae, dentatae v. pinnatifidae, pinnulis paucis oblongis. **Pedunculi** elongati, 3-5-unciales, **bracteis** lineari-lanceolatis, subscariosis. **Flores** speciosi, maximi generis, unciales, sescunciales et ultra, odore fere *V. tricoloris hortensis*, petalis latis, plerumque violaceo-purpureis, subvelutinis: impar latissimum, late obcordatum, ut et media atro-striatum, basi luteum. **Cornu** subulatum, gracile, auriculis phyllorum magnis subbifidis v. dentatis quadruplo longius, rectum v. apice incurvum. **Calyx** petalis multo brevior, capsulam fere aequans, phyllis latis, lateribus fere parallelis, apice obtusiusculis. (D. v.)

Hab. in pascuis Alpium frequens et in summo M. *Iura*, sed ibi rarissima. I in M. *Enzeindaz*, *Gemmio*, *Ansex*, *Fouly*, *Forcletta*, *Septimio*, *Tschiera* etc. β in M. *Enzeindaz*, *Pennino*, *Fouly*. γ in M. *Pennino*. II in M. *Niesen*, *Enzeindaz*, *Gemmio*, *Regio*, *Javernaz*, *la Varaz*, *Richard*, *Jaman*, *Engstlen*, etc. β infra moles immensas glaciales M. *Sylvii* versus Italiam. γ rarissima. In M. *Sylvio* cum priori legi et in summo M. Thoiry, ubi forma I frequens occurrit. In M. *Niesen*. Haller. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Var. II γ e M. *Thoiry*, *V. cornutae* foliis imis magnis imoque petalo maioribus, et toto habitu simillima, ab ea phyllis latiusculis lanceolatisque et stipulis oblongis, lyrato-pinnatifidis, obiter ciliatis differt. Utique tamen inter utramque speciem intermedia esse videtur.

† 549. Viola *cornuta* L. — V. caule elongato, foliis cordato-ovatis, stipulis maximis ovatis grosse serratis ciliatis, cornu subulato longissimo, phyllis angustissimis. (Sp. 15. Gall. *Violette cornue.*)

Hall. Helv. 570. Enum. 502. n. 6. Sut. Fl. Helv. 2. p. 213 *). Heg. 2. p. 259.

L. Sp. Pl. 1325. Willd. Sp. Pl. 1170. R. et Sch. Syst. 5. p. 389. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 301. n. 70. Poir. Enc. 8. p. 642. Dec. Fl. Fr. 4473. et Suppl. p. 620. *V. pyrenaica, foliis Teucrii, serotina* Rai Hist. 510.

---

*) In catalogis quidem omnibus habet Cl. Schleicher. An autem in Helvetia repererit, nescio, neque mihi unquam mittere voluit.

Calcaratae certe affinis, caule plerumque multo longiore, subinde pedali et ultra differt. Tamen etiam subacaulis occurrit. Folia longiuscule petiolata, cordata, in petiolum tamen paulisper decurrentia, ovata, crenulata, obtusiuscula, plus minusve ciliata. Stipulae ovatae, oppositae, a foliis distinctissimae, latae, fere triangulares, profunde dentatae neque tamen pinnatifidae, in meis affatim ciliatae, petiolos aequantes vel superantes. Pedunculi numerosi, axillares, folio duplo triplove longiores. Flores minores quam *calcaratae*, „violacei, albi v. lutei, aut ex iisdem coloribus variegati." (Poiret). Phylla angustissima, petalis paulo breviora, longe acuminata, acutissima. Petala 4 superiora oblonga, angustiora: intermedia basi linea copiose barbata insignita. Cornu fere *calcaratae*. (D. s.)

„In pascuis *Iurae*, Raius; praeter eum nemo in Helvetia reperit." Haller. Fortasse etiam planta, quam habuit Raius, eadem est ac var. II nostra γ *V. calcaratae*, quae etiam in M. *Iura* inventa est. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

550. Viola *cenisia* L. — V. caulibus filiformibus indivisis procumbentibus, foliis petiolatis ovatis, stipulis superioribus foliaceis petiolulatis integris, calycibus acutis. (Sp. 16. Gall. *Violette du Mont-Cénis.*)

Hall. Helv. 565. Cat. rar. n. 665. Emend. 1. n. 170. Sut. Fl. Helv. 2. p. 211. Heg. 2. p. 257. Clairv. Man. 67. Mur. Bot. Val. 106.

L. Sp. Pl. 1325. Willd. Sp. Pl. 1165. R. et Sch. Syst. 5. p. 373. Ging. in Dec. Prodr. 1. p. 301. n. 71. Poir. Enc. 8. p. 633. Vill. Delph. 2. p. 665. Dec. Fl. Fr. 4460.

All. Pedem. 1641. tab. 22. fig. 6.

Schleich. Thom. exs.

β *pubescens.* — Schleich. exs. *V. valderia* γ Ging. l. c. *V. valderia* All. Pedem. 1644. tab. 24. fig. 3.

Radix gracilis, repens, extra terram in longa fila prostrata vel rarius erectiuscula producta, undi-

que caespites multos protrudens. Caules trientales, semipedales, plerumque indivisi, rarius uno alterove ramulo laterali instructi. Folia numerosa, approximata, integerrima, obtusa vel subretusa, margine cartilagineo, albido, angustissimo, petiolis longis, pubescentibus. Haec folia modo subhirsuta, modo glaberrima deprehenduntur, formaque etiam subrotunda, ovata et ovato-lanceolata variant. Stipulae foliorum imorum subulatae, minimae, integerrimae: superiorum foliaceae, petiolulatae, foliis plus minus minores, sed eorum formam aemulantes, etiam integrae vel subinde teste Cl. DE GINGINS palmatisectae. Pedunculi longissimi, apicem versus bracteati. Flores patentissimi, *odoratae* triplo quadruplove maiores, saturate caerulei. Calyx phyllis eorumque auriculis longis, acutis, margine albo, undulato. Petala latissima et (praesertim infimum, quod tota latitudine quasi truncatum videtur,) brevia. Cornu gracile, 5-6 lineas longum, petalis brevius. „Stigma infundibuliforme." HALLER. (D. v.)

In Alpibus editioribus occidentalibus non rara; crescit inter rupes detritas. In M. *Enzeindaz*, *Panérossaz*, *Prapioz*, *Grandvire*, *Fouly*, *Rothenhorn* supra *Kienthal*. Supra *Lens* et *Bagnes*. In M. *Gemmio*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 140. IMPATIENS L. gen. 1008. Hall. *Balsamina* Juss. 95. Gaertn. tab. 113. Tourn. tab. 235.

Cal. 2-phyllus, caducus. Cor. 5-petala, irregularis, ringens: nectar. cucullatum, postice cornutum. Caps. supera, 5-valvis, elastice dissiliens, valvulis spiraliter contortis. Antherae apice connatae.

551. IMPATIENS *Noli-tangere* L. — Imp. pedunculis multifloris solitariis, foliis ovatis, geniculis caulinis tumentibus. L. (Gall. *Balsamine impatiente.*)

Hall. Helv. 557. Enum. 505. n. 1. Sut. Fl. Helv. 2. p. 211. Heg. 2. p. 260. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 221. Clairv.

Man. 66. Mur. Bot. Val. 73. Wahlenb. Helv. 159. *Balsamina lutea* C. B. Basil. 88.

L. Sp. Pl. 1329. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1175. R. et Sch. 5. p. 350. Lam. Enc. 1. p. 364. Smith Brit. 243. Dec. Fl. Fr. 4362. et Suppl. p. 609. Hoffm. Germ. 1. p. 312. Dec. Prodr. 1. p. 687. n. 5.

Engl. Bot. 14. tab. 937. Schkuhr Handb. tab. 270. Fl. Dan. tab. 582. Sturm Germ. I. fasc. 5. tab. 15. — Col. Ecphr. tab. 150. Tab. Kräuterb. 1254. fig. 1. Barr. Ic. 1197. Dod. Pempt. 659. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 908. (*pessima*).

Radix albida, valde fibrosa. Caulis tener, ut tota planta glaber, ramosus, erectus, fistulosus, sesquipedalis, geniculis inflatis, subpellucidis. Folia breviter petiolata, ovata, lata, varie serrata, serraturis mucronatis. Rami alterni, patentes. Pedunculi axillares, nudi, 3-4-flori, unciales, biunciales. Flos terminalis, elegans, horizontaliter pendulus, pulchre flavus. Calyx parvus, phyllis oppositis, aequalibus. Petalum supremum subfornicatum: media duo opposita, parva, subcallosa: infima duo maxima irregularia, superne lateraliter emarginata. Nectarium magnum, petaliforme, basin petalorum excipiens, cucullatum, punctis purpureis saepe maculatum, cornu apice recurvo. Flores laterales constanter abortivi nec evoluti, licet sint fertiles. Capsula gracilis, angulosa, elongata, pendula, vel minimo digitorum tactu elastice dissiliens, semina undique spargens, valvulis spiraliter convolutis. (D. v.)

Locis opacis umbrosis praecipue montanis, hinc inde. *Bernae* inter ipsa urbis muros. In sylvis *aquileiensibus*. In sylva *Wylerholz* prope *Bernam*. In valle *Goufin*. Inter *Ballstall* et *Wallenburg*. Circa *Haltingen* et *Münchenstein*. *Badae*. In M. *Uetliberg*. In sylva prope *Forsteck*. Ad thermas *Fabarias*. *Octoduri*. Inter *Bassins* et *Orsiez* etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Circa hanc plantam novas pulchrasque observationes in Suppl. Fl. Gall. protulit Cl. Candollius, qui in Prodromo genera iam a Rivino statuta *Balsamina* et *Impatiens* restituit. In *Bal-*

samina antherae omnes 2-loculares, in *Impatiente* 3 inferiores tantum biloculares, duae autem reliquae uniloculares sunt.

G. 141. Rhamnus L. gen. 365. Hall. Juss. 380. Gaertn. tab. 106. *Rhamnus* Tourn. tab. 366. *Frangula* tab. 383. *Ziziphus* tab. 403. etc.

Cal. (s. corolla) turbinatus, intus coloratus. Petala (s. squamae) parva, staminibus opposita. Bacca supera, 2-4-sperma.

* *Spinosi.*

552. Rhamnus *catharticus* L. — Rh. spinis terminalibus, foliis subrotundis ovatisve serratis, stipulis petiolo brevioribus, floribus quadrifidis dioicis. (Sp. 1. Gall. *Nerprun purgatif.*)

Hall. Helv. 824. Enum. 163. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 133. Heg. 1. p. 160. Hag. Fl. Basil. 1. p. 211. Clairv. Man. 91. Wahlenb. Helv. 44. Mur. Bot. Val. 90. C. B. Basil. 112.

L. Sp. Pl. 279. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1093. R. et Sch. Syst. 5. p. 275. Poir. Enc. 4. p. 462. Smith Brit. 261. Dec. Fl. Fr. 4072.

Engl. Bot. 23. tab. 1629. Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 348. Lam. Illustr. tab. 128. fig. 2. Fl. Dan. tab. 850. — Blackw. tab. 135. Matth. 248. fig. 2. Tab. Kräuterb. 1489. fig. 1. Dod. Pempt. 756. fig. 2. Clus. Hist. 111. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 155. (*mala*).

Frutex ramosissimus, erectus, 6-10-pedalis, cortice laevi, griseo v. bruneo, iuniori subvilloso; rami senescendo asperiores, tuncque spina durissima terminati. Folia sparsa, subalterna vel opposita, fere uncialia, crebre tenuiterque serrata, obtusa, subpubescentia, subseptemnervia, reticulato-venosa, nervis exstantibus, arcuato-convergentibus; petioli 4-5 lineas longi, pubescentes, stipulis caducis capillaceis duplo longiores. Flores axillares, plerumque dioici, quandoque polygami, pedunculis fasciculatis, unifloris, petiolo vix longioribus v. brevioribus. Calyx parvus, 4-fidus, segmentis lanceolatis trinerviis. Petala

parva, luteola. Stamina calyce breviora, filamentis brevissimis. Stylus exsertus, stigmatibus 2-3 v. 4, longis. Bacca globosa, parva, nigra, 4-sperma. (D. v.)

In sepibus planitiei montiumque humiliorum vulgo. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

553. Rhamnus *saxatilis* L. — Rh. spinis terminalibus, foliis oblongo-ellipticis serrulatis, stipulis petiolo longioribus, floribus quadrifidis. (Sp. 2. Gall. *Nerprun des rochers.*)

Hall. Helv. 822. Enum. 164. n. 2. Cat. rar. n. 205. Sut. Fl. Helv. 1. p. 134. Heg. 1. p. 160. Clairv. Man. 91. Roesch in Alp. 2. p. 111.

L. Sp. Pl. 1671. in add. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1094. R. et Sch. Syst. 5. p. 277. Poir. Enc. 4. p. 463. Dec. Fl. Fr. 4074. Vill. Delph. 2. p. 537.

Jacq. Austr. tab. 53. — Arduin. tab. 14. Clus. Hist. 1. p. 112. fig. 1. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 59. Dalech. Hist. 148. fig. 2.

Thom. Schleich. exs.

Frutex depressus, ramosissimus, late diffusus, ramis senescentibus in spinam desinentibus horridus. Cortex laevis glaberque. Folia in ramulis in modum rosulae conferta, subalterna, vix semuncialia, angusta, laete viridia, glabra, tenuiter serrulata, haud reticulata, nervis parum exstantibus; stipulae capillaceae, petiolis brevissimis longiores. Flores ut in priori dispositi, in meis speciminibus omnes masculi, ceterum, ut volunt, hermaphroditi, luteoli, duplo minores quam *cathartici*, pedunculis petiolo multo longioribus. Calycis segmenta oblonga, lanceolata. Stamina exserta, filamentis longiusculis. „Pistillum floris tubum non superans." Haller. Bacca plerumque tricollis, trisperma, seminibus magnis, oblongis, subosseis. (D. v.)

Inter *Curiam* et *Embs*. C. GESNERUS et b. DICK. Ego quoque *Lugani* prope *Gandrio* ad rupes littoris lacus *Cerisii* legi. Planta certe rarissima neque facile cum priori confundenda, habitu nempe diversissimo. — Fl. Aprili et Maio. ♄.

** *Inermes.*

554. RHAMNUS *alpinus* L. — Rh. foliis ovatis subrotundisve subduplicato-crenatis multinerviis, floribus quadrifidis dioicis. (Sp. 3. Gall. *Nerprun des Alpes.*)

Hall. Helv. 823. Cat. rar. n. 204. *Frangula* Enum. 164. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 134. Heg. 1. p. 160. Hag. Fl. Basil. 1. p. 211. Clairv. Man. 92. Mur. Bot. Val. 90. *Alnus nigra polycarpos* C. B. Basil. 107.

L. Sp. Pl. 280. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1097. R. et Sch. Syst. 5. p. 285. Poir. Enc. 4. p. 468. Dec. Fl. Fr. 4078. Vill. Delph. 2. p. 537.

Hall. Helv. tab. 40. Icon. Helv. tab. 43. (eadem ac prior.). I. B. Hist. 1. p. 1. p. 562. Chabr. Sciagr. p. 45. fig. 2. (*eadem*).

Ser. Thom. Schleich. exs.

Frutex ramosus, orgyalis et ultra, cortice griseo bruneove, in ramulis novellis subtomentoso. Folia alterna, glaberrima, ad nervos facie rugoso-plicata, plerumque obtusa, uncialia et biuncialia, subduplicato-crenata, crenulis crebris minutisque, reticulato-venosa, nervis utrinque fere 12 lateralibus approximatis, parallelis, rectiusculis, apice curvatis nec marginem attingentibus, petiolis 2 3ve lineas longis. Flores dioici, luteoli, pedunculum fere aequantes. Calyx campanulatus, segmentis triangularibus; petala minuta, subulata, in floribus masculis rubella. Antherae vix exsertae. Stigmata 3-4 exserta. Bacca nigra, 2-4-sperma, grandiuscula. (D. v.)

In montibus et subalpinis Helvetiae praecipue occidentalis. Prope sacellum Eremitae *Agaunensis*. Circa *les Plans*. Supra *Bex* et *Bagnes*. Rev. MURITH. In M. *Iura* prope *Dornach*; infra *Vallorbe*, circa *Ferrière*, in M. *Muteto*, *Wasserfall* etc. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

555. Rhamnus *pumilus* L. — Rh. repens, foliis obovato-oblongis serrulatis acutiusculis obtusisve, floribus hermaphroditis. (Sp. 4. Gall. *Nerprun nain.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 124. Heg. 1. p. 161. Hag. Fl. Basil. 1. p. 212. Clairv. Man. 92. Mur. Bot. Val. 90. Wahlenb. Helv. 44.

L. Mant. 49. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1097. R. et Sch. Syst. 5. p. 287. Poir. Enc. 4. p. 469. Dec. Fl. Fr. 4079 β.

Wulff. in Jacq. Collect. 2. p. 141. tab. 11.

Schleich. Thom. exs.

Frutex deformis, humillimus, tortuosus, rimis fissurisque innascens iisque adeo adhaerens, ut (bene monente Cl. Wahlenberg) ramulus integer vix separari possit. Folia alterna, demum firmula, sescuncialia, oblonga, tenuiter et inaequaliter serrata, basi attenuata, paucinervia, nervis acute exstantibus, subarcuatis, petiolo demum stipulis setaceis longiore. Flores, ut volunt, hermaphroditicos, 5-fidos hucusque non vidi. Baccae subglobosae, plerumque 3-spermae; seminibus cartilagineis, subtetrapteris. (D. v.)

Hab. in Alpibus satis frequens. Ad *Viam novam*, qua itur *Sedunum* per montes *Enzeindaz* et *Diablerets*. Cl. Suter. *Seduni* ad rupes arcis *Tourbillon*. Ad thermas *Leucenses*. In Alpibus supra *Zermatten*. In M. *Enzeindaz*. Rev. Murith. In M. *Pilato* ad *Schienflue* et alibi. In M. *Lengelstock Glaronensium*. Infra *Weifsberg Angelimontanorum*. Cl. Wahlenberg. In M. *Taveyannaz* copiose. In M. *Wiggis* supra *Nettstall*. — Fl. Aprili et Maio. ♄.

556. Rhamnus *Frangula* L. — Rh. foliis integerrimis glabris, floribus hermaphroditis, pistillo indiviso. (Sp. 5. Gall. *Nerprun Bourdaine.*)

Hall. Helv. 821. *Frangula* Enum. 164. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 134. Heg. 1. pag. 161. Hag. Fl. Basil. 1. p. 211. Clairv. Man. 92. Wahlenb. Helv. 44. Mur. Bot. Val. 90. *Alnus nigra baccifera* C. B. Basil. 107.

L. Sp. Pl. 280. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1098. R. et Sch. Syst. 5. p. 287. Poir. Enc. 4. p. 470. Dec. Fl. Fr. 4077. Smith Brit. 262.

Engl. Bot. 4. tab. 250. Schkuhr Handb. tab. 46. Fl. Dan. tab. 278. Lam. Illustr. tab. 128. fig. 1. — Blackw. tab. 152. Matth. 875. Tabern. Kräuterb. 1461. fig. 2. Dod. Pempt. 784. fig. 1. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 560.

β torfacea; foliis glaucescentibus.

Frutex 10-pedalis, ramosissimus, cortice laevi, maculis albis oblongis angustisque v. rotundis notato. Folia „opposita" Smith, nobis alterna, ovata, plerumque apiculata, petiolo subpubescente quadruplo v. quintuplo longiora, nervis subremotis, parallelis valdeque exstantibus. Pedunculi petiolis breviores, demum elongati. Flores subvirides, minimi; calyce complanato, 5-fido, segmentis ovato-lanceolatis. Petala albida, emarginata, calyce breviora. Pistillum staminibus brevius, stylo crassiusculo, apice indiviso, 2-3-stigmatico. Baccae globosae, rubrae, demum nigrae, 2-3-spermae. (D. v.)

Ad sepes, in dumetis, ad rivulos ubique. In Alpes tamen non adscendit. *β aux marais de la Tour de Gourze.* — Fl. Maio et Iunio. ♄.

G. 142. Euonymus L. gen. 271. Hall. Juss. 377. Gaertn. tab. 113. Tourn. tab. 388.

Cal. planus, 4-5-fidus. Cor. 4-5-petala. Caps. 4-5-gona, 4-5-valvis, colorata. Semina 4-5, arillo colorato pulposoque obvoluta.

557. Euonymus *europaea* L. — Euon. foliis lanceolato-ellipticis glabris serrulatis, floribus plerisque tetrandris, pedunculis aphyllis superne dichotomis. (Sp. 1. Gall. *Fusain commun*, vulg. *Bois carré.*)

Hall. Helv. 829. Enum. 423. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 135. Heg. 1. p. 161. Wahlenb. Helv. 44. *Eu. angustifolius* Clairv. Man. 68. *Euon. vulgaris fructu rubescente* C. B. Basil. 107.

L. Sp. Pl. 286 *α*. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1130. R. et Sch. Syst. 5. p. 464. Lam. Enc. 2. p. 572. Dec. Fl. Fr. 4069. Smith Brit. 262. *Euon. angustifolius* Vill. Delph. 2. p. 540.

Fl. Dan. tab. 1089. Engl. Bot. 5. tab. 362. Schkuhr Handb. tab. 48. (*rudis*). Sturm Germ. I. fasc. 27. tab. 3. — Bull. Herb. tab. 135. Matth. 170. Tab. Kräuterb. 1462. (*eadem*). Lob. Icon. 2. p. 168. Dod. Pempt. 783. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 201.

? *β intermedia*, foliis late ovatis denticulatis reticulatis nervosis.

Euon. europaeus b *macrophyllus* Schleich. exs. prior. catal. Tab. Kräuterb. 1462. fig. 2. (ob flores 4-petalos fructusque apteros huc refero).

Frutex 10-pedalis, ligno fragili, ramis oppositis, primum viridibus teretiusculisque, demum griseis et fere quadratis. Folia opposita, glabra, (inferioribus exceptis) acutiuscula, nervis lateralibus parum exstantibus. Pedunculi laterales v. axillares, oppositi, compressi, nudi, superne dichotomo-cymosi, foliis paulo longiores, pedicellis unifloris, erecto-patentibus. Flores parvi, inconspicui, foetidi; calyce parvo, obtuso, profunde 4-lobo. Petala ovato-lanceolata, luteola v. ex viridi albida, in crucem patentia, longitudine revoluta. Stylus indivisus, obscure tetrastigmaticus. Capsula grandiuscula, pulcherrime rosea, depressa, tetragona, angulis obtuse carinatis. Semina 4, ovata, lutea v. albida, pulpa crocea obtecta, nucleo lacte viridi, carnoso. (D. v.)

β. Habitus alienissimus, ut forte distincta sit species. Folia, ut supra dictum est, firma crassaque, multo maiora et praecipue latiora, margine paulum revoluta: inferiora ceteris minora. Petioli facie canaliculati, basi dilatati. Pedunculi breves, rigidi, eximie compressi, pedicellis patentissimis. Fructus tetragonus, ut in var. *α*. Flores non vidi. (D. v.)

In sepibus dumetisque vulgatissima. *β* supra *Bellinzonam* legi. Planta rarissima parumque nota, inter vulgarem et sequentem media. — Fl. Maio. ♄.

558. Evonymus *latifolia* Jacq. — Euon. foliis late ovatis serrulatis, pedunculis teretibus, floribus plerisque pentandris, capsulis alatis. (Sp. 2. Gall. *Fusain à fruits ailés.*)

Hall. Helv. 830. Enum. 424. n. 2. I. I. Scheuchz. It. VI. p. 455. Gut. Fl. Helv. 1. p. 135. Heg. 1. p. 161. Clairv. Man. 68.

Willd. Sp. Pl. 1. p. 1131. R. et Sch. Syst. 5. p. 465. Lam. Enc. 2. p. 572. Vill. Delph. 2. p. 541. Dec. Fl. Fr. 4070.

Jacq. Austr. tab. 289. Sturm Germ. I. fasc. 27. tab. 4. — Clus. Hist. 1. p. 56. fig. 2. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 202. Chabr. Sciagr. 63. fig. 1.

Habitus fere var. β prioris. Frutex elatior, foliis magnis firmisque, ovato-acuminatis, tenuissime serrulatis, pallide virentibus, vix reticulatis, nervo dorsali valido, albo. Pedunculi tenues, teretes, laevissimi, axillares, 2-4-unciales, dichotomi, pedicellis eximie divaricatis. Calyx segmentis reflexis. Petala plerumque quina, rarius quaterna, pallide v. ex viridi purpurascentia, facie convexa, obtusiuscula. Filamenta breviora quam vulgaris. Capsula paulo grandior, angulis valde compressis, tenuibus alatisque. (D. s. absque floribus.)

In Helvetia rarissima. Ad thermas *Fabarias*. I. I. Scheuchzer. Ibi quaesitam non potuit invenire Cl. Wahlenberg. *Chiavennae*. Cl. Lachenal et Chatelain. *Am Mythenstein*; in pago *subsylvano*, haud longe ab illo celeberrimo *Grütli*. Amiciss. Gay. — Fl. Maio. ♄.

Obs. Pedunculi fructiferi in meis speciminibus, nondum quidem adultis, erecti sunt. Eos autem icon citata Sturmii, quam ex Cl. Jacquin mutuavit, dependentes sistit, pendulos etiam esse dicit Cl. Krocker Fl. Siles. 1. p. 361. Veterum icones eos omnino erectos sistunt. An fortasse duae dantur varietates?

G. 143. Ribes L. gen. 281. Hall. Juss. 311. *Grossularia* Tourn. tab. 409.

Cal. superus, campanulatus, 5-fidus. Petala staminaque calyci inserta. Stylus bifidus. Bacca succulenta, polysperma.

* *Inermia.*

559. Ribes *rubrum* L. — R. racemis lateralibus axillaribusve glabriusculis pendulis, bracteis exiguis, floribus planiusculis. (Sp. 1. Gall. *Groseiller commun.* Vulgo *Raisins de Mars.*)

Hall. Helv. 818. Enum. 346. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 135. Heg. 1. pag. 162. Hag. Fl. Basil. 1. p. 213. Clairv. Man. 64. Wahlenb. Helv. 441. Mur. Bot. Val. 11 et 91.

L. Sp. Pl. 290. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1153. R. et Sch. Syst. 5. p. 492. Smith Brit. 263. Vill. Delph. 2. p. 541. Dec. Fl. Fr. 2642. Wallr. Sched. 106. *R. vulgare* Lam. Enc. 3. p. 47.

Chaum. Fl. Méd. 4. tab. 189. (*optime*). Engl. Bot. 18. tab. 1289. Schkuhr Handb. 48. Fl. Dan. 967. Sturm Germ. I. fasc. 4. tab. 3. — Blackw. tab. 285. Lob. Ic. 2. p. 202. fig. 1. Fuchs Hist. 663. (*pulchre*). Matth. 151. Tabern. Kräuterb. 1492. fig. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 749. fig. 1. Clus. Hist. 1. p. 120. (*ipsissima*). I. B. Hist. 2. p. 97. Dalech. Hist. 132.

β fructu albo margaritaceo.

Frutex 4-5-pedalis, ramosissimus, erectus. Folia longe petiolata, alterna, facie glabriuscula, dorso margineque pubescentia, tri- v. potius subquinqueloba, cordata, angulata, lobis profunde serratis, serraturis 5-7 profundis quandoque subserratis. Racemi solitarii v. aggregati, penduli, bracteis pedicello multo brevioribus. Calyx viridis v. ex viridi rubellus, segmentis magnis, rotundatis. Petala albida, inconspicua, segmentis calycinis longe minora, cuneiformia, apice truncata v. emarginata. Stylus profunde bifidus. Baccae rubrae, nitidae, edules, sapore grato, ex dulci acidulo, refrigerantes. (D. v.)

In sylvis montanis et subalpinis rarius. In agro *aquileiensi* prope *Arveja* ad molendinum in sepibus, et copiose in M. *Fouilloux*. *Bernae* in sylva *Bremgarten*. In pago *neocomensi*, *à la Combe de Valanvron*, *aux Convers*, *au roc Mildeux*, *à la métairie de Crans*. In M. *Baule* infra *Dolam*? Infra *Chanton-dessous* in *Valesia* inferiori. *Basileae*. β „in sylvosa vallecula retro mediam *Goudeldingen*." Cl.

Hagenbach. — In hortis ubique colitur; ibi glabrius observatur, foliaque maiora baccasque magis coloratas profert. — Fl. Aprili et Martio. Baccae Iulio maturescunt. ♄.

560. Ribes *petraeum* Jacq. — R. racemis pubescentibus erectiusculis demum pendulis, bracteis intimis obtusis pedunculum subaequantibus, calycibus coloratis. (Sp. 2. Gall. *Groseiller des rochers.*)

Mur. Bot. Val. 91. Heg. 1. p. 163.

Jacq. Misc. 2. p. 30. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1153. R. et Sch. Syst. 5. p. 493. Lam. Enc. 3. p. 48. Dec. Fl. Fr. 2643. Smith Brit. 265. *R. vulgare flore rubro* Clus. Hist. 1. p. 1. p. 119. (absque icone).

Jacq. Ic. rar. 1. tab. 49. Lam. Illustr. tab. 146. fig. 2. Engl. Bot. 10. tab. 705. (A nostra bracteis minoribus et calycibus herbaceis recedit.)

Ser. Schleich. Thom. exs.

Priori utique affinis; differt notis iamiam indicatis, racemis longioribus, arcuatis nec pendulis, lateralibus basi squamosis, nec nisi rarius axillis foliorum insertis, habitu hirsutiore, petiolis folio fere longioribus, serraturis angustioribus, magis numerosis, saepius ipsis serratis, bracteis inferioribus sursum dilatatis, truncatis, pedunculis brevibus, sub initio florescentiae subnullis, ut tum flores spicati esse videantur. Calyx basi saturate purpureus, lobis rubellis, ciliatis. Petala glabra, exigua, obovata, emarginata. Fructus auctoribus testantibus rubros, saporis adstringentis, acerbi minusque grati, non vidi. (D. v.)

Seduni, *Siderae* et in valle *Ursina* supra *Trient*. L. Thomas. Etiam in subalpinis supra *Bex*, v. g. *au Frachis*. In M. *Suchet*. Cl. Monnard. In montibus circa *Longirod* hinc inde. — Fl. Aprili–Iunio. ♄.

Obs. Dubitabat Cl. Smith, an vere a *R. spicato* differat, quae species apud nos desideratur, sed in Engl. Bot. 18. tab. 1290 *spicatum* racemis semper erectis, acinis brevissime pedicellatis et bracteis exiguis omnino diversum esse videtur.

561. Ribes *alpinum* L. — R. racemis erectis, bracteis lanceolatis acutis flore longioribus. (Sp. 3. Gall. *Groseiller des Alpes.*)

Hall. Helv. 817. Enum. 346. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 136. Heg. 1. p. 163. Hag. Fl. Basil. 1. p. 214. Clairv. Man. 64. Wahlenb. Helv. 44. Mur. Bot. Val. 91.

L. Sp. Pl. 291. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1154. R. et Sch. Syst. 5. p. 495. Lam. Enc. 3. p. 49. Smith Brit. 264. Dec. Fl. Fr. 3644. Wallr. Sched. 108. Bieb. Cauc. n. 425.

Engl. Bot. 10. tab. 704. Fl. Dan. tab. 968. Jacq. Austr. 1. tab. 47. — I. B. Hist. 2. p. 98.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Frutex humilis, 3-4-pedalis, cortice albido. Folia omnium eius sectionis minima, longe petiolata, praecipue facie villosa, dorso nitentia, profundius quam in prioribus lobata, basi vix cordata, inaequaliter et obtuse serrata, petiolis ciliatis. Racemi infrafoliacei vel axillares, semper erecti, parvi, herbacei; bracteis albidis luteolisve, flores aequantibus v. superantibus. Calyx patens, segmentis ovato-lanceolatis, non reflexis, subvirentibus. Petala parva, vix sesquilineam lata, luteola s. rubella. Stylus obiter bifidus. Baccae plus minusve rubrae, parum sapidae, subdulces. (D. v.)

In sylvis montanis et subalpinis haud infrequens. Infra thermas *Leucenses*. In agro *aquileiensi*, etiam in planitie, v. g. prope *Roche aux rochers de la Praisse*. *A l'Echelette*, supra *Vallorbe*. Supra *Riegolswyl* ad viam, qua itur ad M. *Wasserfall*. *A la Combe de Valanvron* et prope *Ferrière*. In M. *Baule* et alibi in M. *Iura*. In M. *Salevaz* et *Thoiry*. I. B. etc. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

Obs. „Adeo multi fructus abortant, ut petioli solis bracteis tegi videantur." Haller. Racemi steriles, quamvis flores eorum pistillis staminibusque instructi esse videantur, plerumque magis elongati densioresque sunt. Duplicem facit eius stirpis varietatem Cl. Wallroth, priorem nempe constanter sterilem floribus planis, alteram vero bacciferam floribus hypocrateriformibus instructam. Si tamen bene recordor, utramque formam in uno eodemque fru-

tice apud nos observavi, quod denuo in montibus nostris investigandum erit.

562. Ribes *nigrum* L. — R. foliis subtus punctato-glandulosis, bracteis pedicello brevioribus, calycibus campanulatis oblongisve subtomentosis. (Sp. 4. Gall. *Groseiller noir*. Vulgo *Cassis*.)

Hall. Helv. 819. Enum. 347. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 136. Heg. 1. p. 163. Hag. Fl. Basil. 1. p. 214. Clairv. Man. 44. Wahlenb. Helv. 45. Mur. Bot. Val. 91.

L. Sp. Pl. 291. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1157. R. et Sch. Syst. 5. p. 498. Lam. Enc. 3. p. 49. Dec. Fl. Fr. 3645. Smith Brit. 265.

Engl. Bot. 18. tab. 1291. Fl. Dan. tab. 556. — Tabern. Kräuterb. 1492. fig. 2. Dod. Pempt. 749. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 98.

Frutex humilior, 4-5-pedalis, erectus, ramosus, cortice cinereo. Folia magna, graveolentia, plerumque triloba v. subquinqueloba, subcordata, longe petiolata, lobo terminali triangulari, acuto, dorso subpubescentia, punctisque rotundis flavis resinosisque lentis ope conspicuis notata. Racemi penduli, laxi, pauciflori, bracteis pedicello demum elongato multo brevioribus. Calyx campanulatus vel oblonge tubulosus, albidus, tomentosus, demum glabratus. Petala erecta, ovata, albida. Germen punctis flavis sparsum; stigma apice bifidum. Baccae magnae, nigrae, flavo punctatae, saporis aromatici, singularis. „Petala metamorphosi hactenus inaudita quandoque in stamina mutantur." Withering. (D. v.)

Hab. in vicinia stagnorum rivulorumque rarius. *Bernae* versus *Büren* et circa *Wengi*, in paludibus. *Tiguri*. C. Gesner et Cl. Wahlenberg. Ad sepes et in dumetis planitiei *valesiacae*. Rev. Murith. In horto vulgo colitur. — Fl. Aprili et Maio. ♄.

** *Aculeata*.

563. Ribes *Uva-crispa* L. — R. racemis aculeatis, foliis rotunde lobatis, pedunculis bracteatis solitariis

geminisve 1-2-floris, germinibus pubescentibus. (Sp. 5. Gall. *Groseiller des haies.*)

Hall. Helv. 820. Enum. 346. n. 1. Clairv. Man. 64. Wahlenb. Helv. 91. Mur. Bot. Val. 91. *R. reclinatum* et *Uva-cripsa* Sut. Fl. Helv. 1. p. 138. *R. reclinatum*, *Uva-cripsa* et *Grossularia* Heg. Fl. Helv. 1. p. 164. Hag. Fl. Basil. 1. p. 215. *Grossularia spinosa sylvestris Uva-crispa* C. B. Basil. 109.

Lam. Enc. 3. p. 50. Dec. Fl. Fr. 3646. *R. Grossularia* Bieb. Cauc. 426. et Suppl. 161. Wallr. Sched. 109. *R. reclinatum*, *Grossularia* et *Uva-crispa* L. Sp. Pl. 191 et 192. Smith Brit. 266. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1158. R. et Sch. Syst. 5. p. 502 et 505.

Engl. Bot. 29. tab. 2057. Fl. Dan. tab. 546. *R. Grossularia* (*hortensis*) Engl. Bot. 18. tab. 1292. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 4. tab. 4. Duham. Arb. Ed. 1. tom. 1. p. 276. n. 1. tab. 109. — Blackw. tab. 277. Fuchs Hist. 187. Matth. 151. fig. 2. Tab. Kräuterb. 1491. (*eadem*). Dod. Pempt. 748. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 47.

β *hortensis*, fructu maiore hirsuto aut glabro, luteolo aut rubro.

Frutex humilis, ramosissimus, iam summo redeunte vere sese foliis laete virentibus induens, cortice cinereo, ramulorum albido. Folia parva, subfasciculata, breviter petiolata, subrotunda, subcordata, pubescentia, lobis 3 v. 5 profundis, approximatis, crenulatis. Aculei infrafoliacei, longiusculi, patentes, solitarii, gemini v. ternati. Pedunculi breves, pilosi, axillares, bractea una alterave medium versus inserta. Calyx pubescens, extus ex viridi albidus, facie rubellus, segmentis adultis, reflexis. Petala parva, cuneiformia, ciliata, alba vel purpurascentia. Germen tomentosum. Bacca lutescens, subdiaphana, globosa, edulis, in var. β quandoque rubella, saporis grati. (D. v.)

Hab. ad sepes planitici frequens. β in hortis vulgo colitur. — Fl. Februario, Martio et Aprili. ♄.

G. 144. Hedera L. gen. 283. Hall. Juss. 214. Gaertn. tab. 26. Tourn. tab. 384.

Cal. 5-dentatus. **Petala** 5, basi dilatata. **Bacca** infera, sicca, 5-sperma, calyce cincta.

564. Hedera *Helix* L. — H. foliis 5-angularibus 5-lobisque: floralibus ovatis, umbella erecta. Willd. (Gall. *Lierre des poëtes.*)

Hall. Helv. 826. Enum. 165. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 137. Heg. 1. pag. 164. Hag. Fl. Basil. 1. p. 216. Clairv. Man. 64. Wahlenb. Helv. 45. Mur. Bot. Val. 91. *Hedera maior sterilis* C. B. Basil. 88.

L. Sp. Pl. 292. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1179. R. et Sch. Syst. 5. p. 508. Lam. Enc. 3. p. 511. Smith Brit. 267. Dec. Fl. Fr. 3409.

Engl. Bot. 18. tab. 1267. Lam. Illustr. tab. 145. Bull. Herb. tab. 153. Fl. Dan. tab. 1021. Schkuhr Handb. tab. 49. — Blackw. tab. 188. Fuchs Hist. 422 et 423. Matth. 466. fig. 1 et 2. Tab. Kräuterb. 1278. (*eaedem*). Dod. Pempt. 413. fig. 1 et 2. I. B. Hist. 2. p. 111. fig. 1 et 2.

Frutex sempervirens, radiculis s. fulcris numerosissimis ad arbores murosque scandens, trunco fere complanato, ramis supremis liberis. **Folia** sparsa, valide petiolata, saturate viridia, nitida: caulina obtuse 5-loba: suprema praecipue infra flores ovato-lanceolata, acuta, ambitu integerrima. **Umbellae** terminales, pedunculatae, simplices, convexae, **pedicellis** numerosis, uncialibus, subtomentosis, unifloris, basi bracteatis. **Petala** patentissima, ex viridi luteola, crassiuscula, lanceolata, nervo longitudinali instructa, utrinque striata. **Stamina** erecta, antheris lanceolatis, basi bifidis. **Stylus** crassus, brevis, **stigmate** obtuso. **Baccae** subglobosae v. obconicae, depressae, calyce 5-dentato coronatae, nigrae, fere exsuccae. (D. v.)

Ubique vulgatissima, tum in planitie, cum in montibus humilioribus; attamen Alpes fugit. — Fl. Septembri. Baccae per menses hiemales maturescunt. ♄.

G. 145. Vitis L. gen. 284. Hall. Juss. 267. Tourn. tab. 384.

Cal. inferus, exiguus, 5-lobus. Cor. 5-petala, caduca. Stylus 0. Stigma capitatum. Bacca succulenta, globosa, (matura) 1-locularis, subpentasperma.

565. Vitis *vinifera* L. — V. foliis palmato-lobatis sinuato-serratis dorso lanuginosis. (Gall. *Vigne commune.*)

Hall. Helv. 825. Enum. 166. n. 1. Heg. Fl. Helv. 2. p. 413. in app. (cum 13 varietatib. in agro tigurino cultis). Mur. Bot. Val. 107. *V. Labrusca* *) Sut. Fl. Helv. 1. p. 135. Heg. 1. p. 162. *V. sylvestris* Hag. Fl. Helv. 1. p. 216.

L. Sp. Pl. 293. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1181. R. et Sch. Syst. 5. p. 300. Poir. Enc. 8. p. 595—606. (cum multis praestantibus observationibus). Dec. Fl. Fr. 4566. Vill. Delph. 2. p. 540. Bieb. Cauc. 436.

β *sativa.*

Chaum. Fl. Méd. 6. tab. 347. Schkuhr Handb. tab. 49. Duham. Ed. 1. in 8. 3. p. 202. tab. 1—7. Roz. Agr. 10. p. 175. Fuchs Hist. 84. Matth. 902 et 903. Tabern. Kräuterb. 128. fig. 2. (quae prior Matth.). Dod. Pempt. 415.

Radix reptans. Frutex in sylvis repens vel cirrhis 2-3-fidis apice spiraliter oppositifoliis scandens, a planta sativa partibus omnibus minoribus et praecipue foliis subtus lanuginosis, iunioribus vero albo-tomentosis differt. Duplicem apud nos varietatem *V. sylvestris* observavimus, — alteram in sepibus, uvis atro-purpureis, pisi maioris magnitudine, dulcissimis, — alteram omnino sibi relictam uvis albis, maioribus et vix unquam maturescentibus, ut acerbissimae sint. — Var. *sativae* vide apud Poiret, Rozier, Du Hamel, Roemer et Schultes et Hegetschweiler, qui eas curiose recensuerunt. (D. v.)

---

*) Hoc nomen linnaeanum non ad nostram, sed ad speciem virginianam spectat, quae ab europaea praecipue tomento dorsali foliorum persistente differt. Veteres autem botanici *sylvestrem* nostram *Vitem Labruscam* utique s. *Lambruscam* dicere solebant.

Ad sepes et ad oram sylvarum in regionibus calidioribus, ubi vitis colitur, ut vix indigena esse videatur. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

Obs. Flores odorem suavissimum fere *Resedae odoratae* spargunt. Petala superne in tubum cohaerent et basi secedunt, fere ut in floribus *Phyteumatis*.

G. 146. **Thesium** L. gen. 292. Hall. Juss. 75. Gaertn. tab. 86.

Cal. superus, 1-phyllus, staminifer, 4-5-fidus. Cor. 0. Sem. 1 calyce corticatum.

566. Thesium *linophyllum* L. — Th. racemis compositis, foliis lineari-lanceolatis subtrinerviis, floribus plerisque quinquefidis. (Sp. 1. Gall. *Thésion à feuilles de lin.*)

L. Sp. Pl. 301. Willd. Sp. Pl. 1. p. 124. Poir. Enc. 7. p. 625. Dec. Fl. Fr. 2185. Wall. Sched. 102.

α *minus*, foliis linearibus subuninerviis, caule simpliciusculo, racemo plus minus composito.

Th. alpinum β Hag. Fl. Basil. 1. p. 217. (excl. fortasse nonnullis syn.)

Th. linophyllum R. et Sch. Syst. 5. p. 578. Bert. Amoen. Ital. 134. Smith Brit. 269. *Th. pratense* Ehrh. Herb. n. 12. *Th. decumbens* Gmel. Fl. Bad. 1. p. 549.

Th. linophyllum Engl. Bot. 4. tab. 247.

β *maius*, foliis lineari-lanceolatis lanceolatisve 3-nerviis, caule superne ramoso, racemis paniculatis.

Hall. Helv. 1573. *Th. linophyllum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 137. Heg. 1. p. 165. Mur. Bot. Val. 101? Clairv. Man. 65. *Th. montanum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 217.

Th. intermedium Schrad. Spicil. 27. R. et Sch. Syst. 5. p. 579. Bert. Amoen. Ital. 345.

Th. linophyllum Schkuhr tab. 51. — Tab. Kräuterb. 1209. f. 3. Clus. Hist. 1. p. 324. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 461. fig. 3. Chabr. Sciagr. 482. f. 4. (*eadem*).

Schleich. Thom. exs.

$\beta\beta$ foliis linearibus perangustis, caule stricto elato.
Dalech. Hist. 491. fig. 3. — *Th. linophyllum* b *intermedium* Schleich. exs.

$\beta\gamma$ caulibus flaccidis, prostratis.
Cfr. *Th. humifusum* Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 766. — *Th. linophyllum* c *humifusum* Schleich.

Caules firmuli, adscendentes, flexuosi, pedales, sesquipedales, superne ramosi v. paniculati. Folia sparsa, subsecunda, unciam s. sescunciam longa, lineam unam duasve lata, obtusiuscula, trinervia, margine membranacea, albida, integra, angustissima. Panicula ramosa, foliata, ramis multifloris, ad divisiones refractis. Pedunculi 1-3-flori, semunciales, sescunciales, superne foliolis s. bracteis tribus, quarum media maxima florem plerumque excedit; in pedunculis summis bracteae minores saepe desunt. Calyx fere 5-partitus, tubo subnullo, segmentis per florescentiam patentissimis planisque, dorso viridibus, intus albis, ad medium uno alterove denticulo notatis, demum erecto-conniventibus, inflexo-convexis. Stamina segmentis calycinis opposita. Utrique varietati, sed praecipue plantae *α* semina striata tribuit Cl. Bertoloni. (D. v.)

Planta in Helvetia rarissima. *α* in pago *basileensi* rarius. Circa *D. Iacobum*, *Lörrach*, *Steinen*, *Olsberg* etc. Cl. Hagenbach. Inter *Mendrisium* et *Cassina*, in via ad M. *Generoso*. Haller. In montibus minus editis *Valesiae*. Rev. Murith. Mihi autem in hac regione nunquam occurrit. Ad sepes inter *Tusis* et *Katzis* in *Rhaetia* legi. *β* misit Schleicherus, sed sine loci natalis indicatione. Ego vero in pratis circa *Longirod* abunde inveni; sic et *βγ*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

567. Thesium *alpinum* L. — Th. racemo foliato simplici, pedunculis unifloris, foliis linearibus, floribus plerisque quadrifidis. (Sp. 2. Gall. *Thésion des Alpes*.)

Hall. Helv. 1574. Enum. 183. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 137. Heg. 1. p. 165. Hag. Fl. Basil. 1. p. 217.

Clairv. Man. 63. Wahlenb. Helv. 45. Mur. Bot. Val. 100.

L. Sp. Pl. 300. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1212. R. et Sch. Syst. 5. p. 581. Poir. Enc. 7. p. 626. Dec. Fl. Fr. 2186.

Jacq. Vindob. tab. 400. Austr. 5. tab. 416. Sturm Germ. I. fasc. 11. tab. 2. — Dalech. Hist. 1150. fig. 2. (obstat racemus superne ramosus).

Ser. Thom. Schleich. exs.

α racemis subsecundis, pedunculis brevissimis, caulibus flaccidis procumbentibus.

β floribus sparsis, pedunculis longiusculis, caulibus firmis erectiusculis.

Utraque varietas a priori foliis ut plurimum duplo angustioribus, linearibus, subopacis, neutiquam trinerviis, caule superne semper simplici, racemo subspicato, pedunculis fere omnibus unifloris, bracteis flore multo longioribus, floribus plerisque tetrandris, rarius tri- vel pentandris recedit. Calyx 5-fidus, tubo angusto, longiusculo, nuculam globosam laevem coronante insignis, segmentis ovatis, subtrilobis. Priori fere duplo minor. (D. v.)

Hab. in pascuis alpinis rarum. α in M. *Fouly*, supra *Port-Valais*, ad moles glaciales vallis *Bagnes*. Circa thermas *Leucenses*. β in M. *Gurten*, prope *Bernam*. In valle *Adelboden*. In M. *Prapioz* etc. In M. *Iura* frequens. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 147. Vinca L. gen. 295. Juss. 144. Gaertn. tab. 117. *Pervinca* Hall. Tourn. tab. 45.

Cal. monophyllus, inferus. Cor. monopetala, hypocrateriformis. Stigma basi annulatum. Folliculi 2 cylindracei, graciles. Sem. nuda, elongata.

568. Vinca *minor* L. — V. caulibus procumbentibus, foliis elliptico-lanceolatis margine glabris, dentibus calycinis lanceolatis. Sm. (Sp. 1. Gall. *Pervenche mineure*.)

Hall. Helv. 572. Enum. 526. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 122. Heg. 1. pag. 148. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 219. Clairv. Man. 76. Wahlenb. Helv. 39. Mur. Bot. Val. 106. *Clematis daphnoides minor* C. B. Basil. 86.

L. Sp. Pl. 304. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1232. R. et Sch. Syst. 4. p. 433. Poir. Enc. 5. p. 199. Smith Brit. 270. Dec. Fl. Fr. 2786.

Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 269. Engl. Bot. 13. tab. 917. Schkuhr Handb. tab. 51. Lam. Illustr. tab. 72. fig. 2. — Blackw. tab. 59. Fuchs Hist. 360. Matth. 679. fig. 1. Tab. Kräuterb. 1270. (*eadem*). Dod. Pempt. 405. fig. 2. (*optima*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 131. Dalech. Hist. 832.

β fl. albo.

γ flore purpureo papilloso-velutino.

$\gamma\beta$ flore purpureo pleno.

Matth. l. c. f. 2. Tab. l. c. f. 2. (*eadem*).

Radix repens, ramosissima. Herba subfrutescens, sempervirens, caulibus procumbentibus radicantibusque. Folia opposita, glaberrima, lucida, saturate virentia, dorso pallidiora, neutiquam ciliata, oblonga, obtusiuscula, petiolis brevissimis, canaliculatis. Cauliculi florigeri breves, erecti v. adscendentes, demum etiam prostrati. Flores axillares, solitarii, pedunculo foliis plerumque longiore. Calyx subquinquepartitus, pallide virens, segmentis lanceolatis, obtusiusculis, lineas fere duas longis, basi lineam unam latis. Corolla limbo 5-partito, lobis cuneatis, obtuse truncatis, plerumque amoenissime caerulea, in var. β alba, et in γ ex violaceo pulchre purpurascens; fauce semper albida. (D. v.)

In sylvis ad oram sepium et in collibus, quos tapetibus elegantissimis induit, vulgatissima. β in pago *vaudensi* rarior. γ et $\gamma\beta$ *Neviduni* et circa *Trélex*. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

569. Vinca *maior* L. — V. caulibus floriferis erectis, foliis ovato-lanceolatis ciliatis, petiolis glandulosis, dentibus calycinis subsetaceis ciliatis. (Sp. 2. Gall. *Pervenche grandes fleurs.*)

Hall. Helv. 573. Cat. rar. n. 659. Sut. Fl. Helv. 1. p. 123. Heg. 1. p. 149. Clairv. Man. 76. Mur. Bot. Val. 106.

L. Sp. Pl. 304. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1233. R. et Sch. Syst. 4. p. 434. Poir. Enc. 5. p. 123. Dec. Fl. Fr. 2787. Smith Brit. 270.

Engl. Bot. 8. tab. 514. (*optima*). Lam. Illustr. tab. 172. fig. 1. Garid. tab. 81. — Lob. Ic. tab. 636. fig. 1. Dod. Pempt. 406. fig. 1. Clus. Hist. p. 1. p. 121. fig. 2. Moris. Hist. s. 15. tab. 2. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 132. Dalech. Hist. 832.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Caules praelongi, prostrati, radicantes: floriferi erecti, pedales et ultra, simplices, crassi, succulenti. Folia perennantia, nitidissima, facie quasi velutina, pulcherrime virentia, 2-3ve uncias longa, fere sescunciam lata, nervis lateralibus dorso exstantibus, marginibus subrevolutis, pilis rigidulis, albidis, crebris brevissimisque ciliata. Petioli 2-4 lineas longi, subciliati, glandulis duabus plus minusve conspicuis instructi. Pedunculi folio plerumque breviores. Calyx segmentis subsetaceis, acutissimis, ciliatis, superne patentibus, tubum fere aequantibus. Corolla speciosa, dilute caerulea, uncialis et biunciales. (D. v.)

Formosa planta a priori certe diversissima locis ruderatis et ad muros Helvetiae calidioris rarius occurrit. Prope vicum *Yvorne* in agro *aquileiensi*. Circa molendinum *Grandchamp* prope *Chillon*. *Seduni* prope collegium. Rev. Murith. *Neviduni* ad collem veteris coemeterii copiose et in ambulacro occasum versus. — Fl. Aprili et Maio. ♄.

B. DIGYNIA.

G. 148. Cynanchum L. gen. 306. Hall. Juss. 147. Gaertn. Tourn. tab. 22.

Cal. parvus, 5-fidus. Cor. rotata, 5-fida. Nect. 1, monophyllum, quinquelobum, lobulis corollae segmentis alternis, basi squama erecta in-

structis: squama antice tubulosa, tubo biloculari, superne aperto, appendice squamam terminante, stigmati horizontaliter incumbente. Germina duo, inferne libera, superne attenuata convergentiaque, apice stigmate communi, plano, peltato, pentagono, desuper squamarum tubos claudente, angulis foveolaribus tecta. Corpuscula 5, nigra, cornea, subovata, solitaria, singulis stigmatis foveolis inserta, basin versus in filamenta 2 desinentia, pollinis massa oblonga dependente terminata. Haec corpuscula cum squamis tubulosis alternant, ut pollinis massa dextera tubulum dexterum alterius squamae, sinistra autem tubulum sinistrum squamae adiacentis intret. Folliculi (caps. uniloculares, 1-valves, unilateraliter dehiscentes) duo, lineari-lanceolati; semina apice pappo sessili instructa.

Obs. Structura genitalium paradoxa, ut inter botanicos nondum de singularum eorum partium usu naturaque conveniat. Sententias Virorum eruditorum protulit Cl. Candollius in Fl. Gall. tom. 3. p. 668. Cf. Cl. Lamarck Enc. 1. p. 208; et iconem infra citatam Schkuhrii. Cl. Sturm hanc iconem quoad fructificationis partes denuo aere expressit.

570. Cynanchum *Vincetoxicum* Pers. — Cyn. caule erecto simplici, foliis ovato-acuminatis, umbellis axillaribus proliferis. (Gall. *Cynanque dompte-venin.*)

Hall. Helv. 571. Enum. 525. n. 1. *Asclepias Vincetoxicum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 158. Heg. 1. p. 166. Hag. Fl. Basil. 1. p. 225. Clairv. Man. 76. Wahlenb. Helv. 45. Mur. Bot. Val. 53. *Ascl. albo flore* C. B. Basil. 87.

Pers. Syn. 274. Schult. Syst. 6. p. 102. *Vincetoxicum officinale* Moench Meth. 717. *V. vulgare* Desv. Andeg. 123. *Asclepias Vincetoxicum* L. Sp. Pl. 311. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1268. Lam. Enc. 1. p. 282. Dec. Fl. Fr. 2790.

Fl. Dan. tab. 849. Chaum. Fl. Méd. 1. tab. 44. Schkuhr Handb. tab. 55. Bull. Herb. tab. 51. Sturm Germ. I.

fasc. 9. tab. 8. — Blackw. tab. 112. Fuchs Hist. 129. Matth. 592. fig. 1. Tab. Kräuterb. 1165. f. 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 407. (*optime*). Lob. Ic. tab. 630. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 139. Dalech. Hist. 1114. fig. 1 et 2.

Radix maxima, ramosa, alba, odoris nauseosi. Caules teretes, subpubescentes, fistulosi, valde foliati, pedales, cubitales. Folia opposita, 2-3-uncialia, internodiis longiora, plus minus cordata, glaberrima, nitida, ciliata, nervis exstantibus, dorsali pubescente, petiolis brevissimis: suprema ceteris multo angustiora pauloque breviora. Umbellae solitariae, binae, ternatae, pedunculis 2-3-uncialibus nudis instructae, bis terve proliferae, rarius simplices, pedicellis brevibus, unifloris. Flores parvi, subpulposi, albidi, plerique abortientes. Calycis segmenta fere capillacea, corolla duplo breviora. Corolla planiuscula, stellatim patens; nectarii lobi ad eius basin breves, clausi, tuberculis obtusis similes. Folliculi virides, erecti, unciales et ultra, utrinque acuminati, subventricosi. Semina lana molliuscula nivea coronata. (D. v.)

Locis sylvaticis asperis frequens. *Bernae* trans sylvam *Dählhölzlein* supra villam *das Inselin.* Circa *Nevidunum au bois de Prangins*, supra *Trélex* etc. *Tiguri*, ad ripas amoenissimas *Silae* etc. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 149. Paronychia Juss. 89. Tourn. tab. 288. Gaertn. tab. 128. *Illecebri* Sp. L. gen. 290.

Cal. cartilagineus, 5-phyllus, phyllis subulatis, nitidis. Cor. 0. Squamulae 5, lineares, inter stamina (filamenta sterilia?). Caps. 5-valvis, monosperma, calyce tecta.

571. Paronychia *verticillata* Lam. — P. caulibus prostratis filiformibus, foliis obovatis glaberrimis, floribus verticillatis axillaribus pentagonis aphyllis subaristatis. (Gall. *Paronique verticillée*)

Lam. Fl. Fr. 3. p. 231. Dec. in Enc. 5. p. 23. Dec. Fl. Fr. 2286. *Illecebrum verticillatum* L. Sp. Pl. 298.

Smith Brit. 268. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1205. R. et Sch. Syst. 5. p. 514. Smith Brit. 268.

Lam. Illustr. tab. 180. Engl. Bot. 13. tab. 895. Schkuhr Handb. tab. 50. Vill. in Schrad. Journ. 1801. p. 409. tab. 4. Vaill. Paris. tab. 15. fig. 1. I B. Hist. 3. p. 378. fig. 2. Chabr. Sciagr. 454. fig. 4. (*eadem*).

Illecebrum verticillatum Thom. exs.

Radix fibrosa, multicaulis. Caules 3-5-unciales, undique in orbem expansi, inferne ramosi, filiformes, ut omnis planta glaberrimi, prostrati, toti foliosi floriferique. Folia subsessilia, opposita, parva, internodiis tamen vix ternis breviora, saepe deflexa, plana, subrotundo-obovata, integerrima, venulosa, basi pallidiora. Stipulae minutae, scariosae, obtusiusculae, ad basin interiorem cuiusque folii geminae. Flores fere ad omnes nodos axillares verticillatique, numerosi, sessiles, foliis multo breviores, nivei, nitidi, phyllis convexis, mature quasi cucullatis, subulato-acuminatis, persistentibus. (D. s.)

Hab. locis arenosis humidis, in Helvetia rarissima. Primi omnium in Transalpinis amiciss. Eman. et Phil. Thomas, ille intra limites patrios *Mendrisii*, hic in regionibus conterminis circa *Aronam* ad lacum *Verbanum* elegantem plantam copiose legerunt. — Fl. Iulio. ♃.

Obs. Ob summam eius generis cum *Herniaria* adfinitatem, huc fortasse melius quam in Monogynia militare potest. Ceterum *Paronychiae* in Encyclopaedia stylum unum bifidum, in Fl. Gall. vero nec non in eius Synopsi, quae opera sunt posteriora, stylos duos tribuit celeberr. Candollius. Schkuhrius autem in icone ad nostram speciem spectante pistillum, germine magno stigmatibusque duobus pusillis, sed distinctis et omnino sessilibus, constans, ad litteram *e* seorsim depinxit, ut saltem haec species vere digyna esse videatur. In planta sicca pistillum neutiquam detegere potui.

G. 150. Herniaria L. gen. 308. Hall. Juss. 89. Tournef. tab. 288.

Cal. 5-partitus, inferus. Cor. 0. Filamenta decem, quorum 5 cum fertilibus alterna

sterilia. Caps. monosperma, indehiscens, calyce tecta.

572. Herniaria *glabra* L. — H. glabra, caulibus ramosissimis prostratis, florum glomerulis oppositifoliis oblongis multifloris. (S. 1. Gall. *Herniaire glabre.*)

Hall. Helv. 1552. Enum. 182. n. 1 *α*. Sut. Fl. Helv. 1. p. 146. Heg. 1. p. 176. Hag. Fl. Basil. 1. p. 226. Clairv. Man. 71. Mur. Bot. Val. 71. Wahlenb. Helv. 280. *Polygonum minus sive Millegrana maior* C. B. Basil. 83.

L. Sp. Pl. 317. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1296. R. et Sch. Syst. 6. p. 294. Lam. Enc. 3. p. 124. Smith Brit. 271. Dec. Fl. Fr. 2292.

Engl. Bot. 3. tab. 266. Schkuhr Handb. tab. 56. Fl. Dan. tab. 529. Chaum. Fl. Méd. 4. tab. 193. Bieb. Cauc. n. 446. — Blackw. tab. 320. Dod. Pempt. 114. (*bene*). I. B. Hist. 3. p. 378. fig. 3. Chabr. Sciagr. 455. fig. 1. (*eadem*).

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix gracilis, ramosa. Caulis ramosissimus, gracilis, prostratus, vix semipedalis. Folia opposita, ovato-oblonga, basi angustata, sessilia, subciliata, floralia alterna. Stipulae exiguae, scariosae, albae, oppositae, caulem ad nodos amplectentes. Flores minuti, laete virides, subsessiles, in glomerulos oblongos, densos, multifloros, alternos, folio oppositos aggregati, 5-partiti, germine fundum calycis explente. Antherae luteae. Stigmata obtusa. Capsula albida, tenuis, monosperma, semine subrotundo. (D. s.)

Locis arenosis sterilibusque parcius. *Basileae* ad ripas *Wiesae*. In arce *St. Tryphon*, *Aquileiensium*. *A St. Sulpice*. *Morgiis*. *Genevae*. *Tiguri*. Prope *Bransen*, ad ripas *Morgiae* etc. *Octoduri au Château de la Bâtie*. Rev. Murith. — Fl. Maio-Iulio. ☉.

573. Herniaria *hirsuta* L. — H. hirsutula, caulibus ramosissimis prostratis, foliis ovato-oblongis,

glomerulis oppositifoliis subrotundis paucifloris. (Sp. 2. Gall. *Herniaire velue.*)

Hall. Helv. 1553. Enum. 181. n. 1 β. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 146. Heg. 1. p. 176. Hag. Fl. Basil. 1. p. 227. Clairv. Man. 71. Mur. Bot. Val. 71. *Polygonum minus s. Millegr. maior var. hirsuta* C. B. Basil. 83.

L. Sp. Pl. 317. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1297. Schult. Syst. 6. p. 294. Lam. Enc. 3. p. 131. Dec. Fl. Fr. 2293. Smith Brit. 272.

Engl. Bot. 20. tab. 1379. Zannich. Ic. 284. — Matth. 677. fig. 1. (licet glabra sit). Tabern. Krauterb. 1219. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 379. fig. 1. Chabr. Sciagr. 155. fig. 2. (*eadem*).

Schleich. Ser. Thom. exs.

Priori utique nimis affinis: distinguitur tamen facile caulibus demum durioribus, foliis maioribus, sic et floribus, ac praecipue glomerulis albicantibus, affatim pubescentibus, subrotundis, paucifloris: supremis confluentibus. (D. v.)

Priore paulo rarior. Hab. in arvis. Prope *Hüningen*. Cis et trans *Wiesae* pontem. Circa *Wyl* et *Riehen*. *A Branson*. Rev. Murith. *Neviduni* prope *Clémenti*, *Bois-Bougis* et *Pontfarbé*. — Fl. Iul. et Aug. ⊙ Dec. ⊙ aut ♂ Lam. ♃ Smith. Mihi potissimum annua esse videtur.

Obs. Eam etiam ad moles glaciales M. *Oberstafel* citat summus Hallerus. Sed ob locum natalem alienum haec planta forte ad *H. alpinam* referenda est.

574. Herniaria *incana* Lam. — H. subhirsuta, caulibus prostratis inferne suffruticulosis, foliis obovato-oblongis, glomerulis axillaribus paucifloris tomentosis. (Sp. 3. Gall. *Herniaire blanchâtre.*)

Hag. Fl. Basil. 1. p. 227 *).

Lam. Enc. 3. p. 124. Schult. Syst. 6. p. 295. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 375. Bieb. Cauc. Suppl. p. 173. *H. alpina*

---

*) Huc n. 1553. Hall. Helv. et fortasse non immerito trahit vir doctissimus.

α (non *β*) Dec. Fl. Fr. 2294. *H. hirsuta* Bieb. Cauc. n. 447. *H. lenticulata* All. Pedem. 2058?

Species insignis ab *hirsuta* differt: mollitie singulari foliorum glomerulorumque, colore cineracco foliorum, et tomento calyces vestiente. Glomeruli etiam potius axillares quam oppositifolii, floribus minus numerosis, sed fere duplo maioribus compositi. Ab *alpina* adhuc magis recedit; dignoscitur foliis laevioribus neque muricatis, quadruplo maioribus, plerisque obtusissimis et glomerulis confluentibus, valde conspicuis, discoloribus. (D. s.)

Hab. locis sterilibus regionum calidiorum. Ad specimina e pluribus Galliae locis accepta descriptionem exaravi. „Cum prioribus multo rarius; legi semel in ipsa urbe *Basilea* in suburbio novo." Cl. Hagenbach. — Fl. Aug. et Sept. ♃.

575. Herniaria *alpina* Vill. — H. pubescens, caulibus inferne suffruticulosis, foliis obovato-acutis muriculatis ciliatis, floribus subterminalibus subsolitariis. (Sp. 4. Gall. *Herniaire des Alpes.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 146. Heg. 1. p. 176. Clairv. Man. 71. Mur. Bot. Val. 71.

Vill. Delph. 1. p. 579. et 2. p. 556. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1297. Schult. Syst. 6. p. 295. (excl. syn. Loisel.). Dec. Fl. Fr. 2294. (excl. var. *α*) et Suppl. p. 575. *H. alpestris* Lam. Enc. 3. p. 125.

Lob. Ic. tab. 85. (ex Candollio). Pluken. Alm. tab. 53. fig. 5. et Petiv. Angl. tab. 10. fig. 6. (ex Lamarck).

Schleich. Thom. exs.

β ramis distinctis patulis ramulosis, foliolis in axillis fasciculatis floresque mentientibus.

Radix longa, sublignosa, fibrillas multas capillaceas demittens. Caulis caespitosus, sescuncialis *), durus, ramis tortuosis, brevibus, confertis, maxime foliosis, ut fere nusquam nisi parte prona, quae humi

*) Vidi tamen et fere dodrantalem.

repit, in conspectum veniant. Folia fere imbricata, vix ultra lineam unam longa, ciliata, acutiuscula, crassa, lentis ope rugato-muriculata. Stipulae pro reliquarum partium portione grandiusculae, late ovatae, acutae, eximie ciliatae. Flores parvi, pedicellati, viridiusculi, pubescentes, subterminales vixque glomerati; segmentis calycinis ovatis, intus lividis.

Planta β habitu magis ad species vulgatiores accedit: huic rami principes ex cauliculo simplici brevique late diffusi fereque prostrati, gracillimi, 2-5-unciales, basi frutescentes glabrique, superne pubescentes. Folia omnia opposita, in ramis internodiis breviora, in ramulis longiora, licet reliquis etiam minora. Stipulae conspicuae, argenteae. Flores prioris. (D. s.)

Planta pulchra raraque nonnisi in altissimis *Valesiae* Alpibus iugi australioris visa est. Eam ad moles glaciales M. *Tzermotanaz* supra *Bagnes* et in M. *Gries* inveni. In valle *Saas*. Em. Thomas. „In M. *Stock* lectam misit Schleicher." Cl. Suter. In M. *Torrent* et *Gex*. Rev. Murith. β in M. *Ganterberg*, *Sempronio* imminente. Cl. Reynier. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 151. Chenopodium L. gen. 309. Juss. 85. Gaertn. tab. 75. Tournef. tab. 288. *Chenopodium* et *Salsolae* Sp. Hall.

Cal. 5-partitus, inferus. Cor. 0. Semen unicum, lenticulare, calyce 5-gono tectum, in plerisque speciebus pellicula tenuissima obductum, eaque erosa nitidissima.

* *Foliis dentatis angulosisve.*

576. Chenopodium *Bonus-Henricus* L. — Ch. foliis triangulari-sagittatis integerrimis, spicis compositis aphyllis. Sm. (Sp. 1. Gall. *Ansérine Bon-Henri.*)

Hall. Helv. 1578. Enum. 171. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 147. Heg. 1. p. 176. Hag. Fl. Basil. 1. p. 250. Clairv. Man. 70. Wahlenb. Helv. 50. Mur. Bot. Val. 61. *Lapathum unctuosum* C. B. Basil. 33.

L. Sp. Pl. 318. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1299. Schult. Syst. 6. p. 252. Lam. Enc. 1. p. 193. Smith Brit. 272. Dec. Fl. Fr. 2255.

Fl. Dan. tab. 579. Engl. Bot. 15. tab. 1033. Schkuhr Handb. tab. 56. Bull. Herb. tab. 317. — Fuchs Hist. 463. Matth. 449. Tab. Kräuterb. 810. fig. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 651. (*bene*). I. B. Hist. 2. p. 965. fig. 2.

Radix crassa, ramosa, intus lutescens. Caulis erectiusculus, pedalis, inferne teres saepeque ramosus, superne simplex, striatus, pulverulentus. Folia alterna, magna, longe petiolata, margine quasi undulata, quamvis integerrima, acuta, dorso unctuoso-farinacea, facie saturate viridia. Spicae terminales (quandoque etiam nonnullae ad folia suprema axillares), compositae, paniculam pyramidalem efficientes, aphyllae, floribus glomerulatis, ex viridi luteolis, grandiusculis, quandoque dioicis vel foemineis nonnullis inter hermaphroditos. Styli 2-3, subulati, staminibus breviores. Semen subglobosum. (D. v.)

Ubique ad vias et in ruderatis vulgatissimum. — Fl. per totam aestatem. ♃.

577. Chenopodium *urbicum* L. — Ch. foliis cuneato-deltoideis dentatis, racemis strictissimis subadpressis longissimis subaphyllis compositis. (Sp. 2. Gall. *Ansérine des villes*.)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 149. Hag. Fl. Basil. 1. p. 230. *Ch. rubrum* Clairv. Man. 69? (ob folia cordata neque cum *urbico*, neque cum sequente convenire videtur). Mur. Bot. Val. 61?

L. Sp. Pl. 318. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1299. Schult. Syst. 6. p. 252. Lam. Enc. 1. p. 193. Smith Brit. 273. Dec. Fl. Fr. 2256. Bertol. Amoen. Ital. 134. Vill. Delph. 2. p. 564?

Engl. Bot. 10. tab. 517. Fl. Dan. tab. 1148. Buxb. Fl. Hal. tab. 1. (*optima*: Smith.)

Schleich. rar. exs. cent. . . . n. 28, et catal. 1821. Thom. exs. *Ch. rubrum* Schleich. cat. 1807 et 1815.

Caulis erectus, sulcatus, plerumque simplex v. basi ramosus, sesquipedalis, a radice usque ad apicem floriferus. Folia longe petiolata, petiolo tamen constanter multo longiora, crassiuscula, basi cuneata neque cordata, oblonga, ad basеos utrumque latus rectilinea integraque, ceterum superne triangulari-oblonga et sinuato-dentata, dentibus latis, subincurvis, inaequalibus: imis valde exstantibus, ut folii forma quandoque ad hastatam accedat. Spicae erectae, cauli adpressae, graciles, plerumque compositae, folio demum longiores, saepe longissimae, fere nudae nec nisi basin versus foliolo uno alterove interstinctae, ramulis tenuissimis, erectis, parallelis, elongatis, floribus in glomerulos plus minusve distinctos digestis. Caulis pars suprema paniculam pyramidalem subaphyllam efficit. Semina atropurpurea, utrinque convexa, nitida, laevia, tenuissime rugulosa, diametro fere tertiam lineae partem metiente. (D. v.)

Hab. locis ruderatis et ad fimeta, passim. In arvis prope *Charat.* Rev. MURITH. *Basileae.* Cl. HAGENBACH. *Aquileiae*; circa *Noville* et *Chessel.* Inter *Paterniacum* et *Dompierre*, *Neviduni* ad viam regiam infra *Prangins.* — Fl. Augusto et Septembri. ☉.

OBS. Cum haec species in Helvetia occidentali et praecipue in Aquileiensibus frequens occurrat, *Ch.* vero *rubrum* rarissimum sit, ut nunquam specimina indigena eius viderim, suspicari fortasse licet, *urbicum* in mente habuisse summum HALLERUM in descriptione sui 1583, quamvis synon. omnia fere, quae citat, omnino ad *rubrum* spectare videantur.

578. CHENOPODIUM *rubrum* L. — Ch. foliis subrhomboideis profunde sinuato-dentatis, racemis erectiusculis foliosis, seminibus minutissimis. (Sp. 5. Gall. *Ansérine rougeâtre.*)

Hag. Fl. Basil. 1. p. 230. Heg. Fl. Helv. 2. p. 427. *Atriplex sylvestris latifolia* C. B. Pin. 119? Basil. 54?

L. Sp. Pl. 318. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1300. Schult. Syst. 6. p. 253. Lam. Enc. 1. p. 195. Smith Brit. 274. Dec. Fl. Fr. 2257.

Engl. Bot. 24. tab. 1721. (racemi crassiores minusque interrupti quam in meis spec.). Fl. Dan. tab. 1149. — Fuchs Hist. 635. (*opt.*). I. B. Hist. 2. p. 975. fig. 2. (ex Dod. *mala*; excl. descript. quae ad *muralem* referenda est). Dod. Pempt. 616. fig. 1. Dalech. Hist. 542. fig. 2. (fere eadem).

Ch. ficifolium Schleich. cat. 1821. (folia minus alte dentata).

A priori caute distinguendum; differt caule fere usque ad apicem folioso; foliis latioribus, brevibus, rhomboideis, profunde grosseque sinuato-dentatis, petiolum saepe propemodum aequantibus, patentissimis, summis hastatis subintegris; ramulis perinde axillaribus, folio plerumque brevioribus, erectiusculis nec strictis, racemum compositum demum valde interruptum undique foliolosum efficientibus; bracteis s. foliolis floralibus oblongis, modo sinuato-dentatis, modo integris; flosculis minutis, saepe rubentibus; denique seminibus vix arenae scriptoriae granulum aequantibus quintuploque quam prioris minoribus. (D. s.)

Hab. locis consimilibus, in Helvetia tamen omnium fere rarissimum. — *Basileae* circa *Binningen* in ruderatis. Cl. Hagenbach. Nuper circa *Bex* lectum misit Cl. Schleicher. — Fl. Iunio–Augusto. ⊙.

Obs. Specimina mea circa Moguntium lecta misit Cl. Kochius.

579. Chenopodium *murale* L. — Ch. caule ramoso, foliis nitidis ovato-acutis sinuato-dentatis, racemis aphyllis cymosis folio brevioribus. (Sp. 4. Gall. *Ansérine des murs.*)

Hall. Helv. 1583 *). Enum. 174. n. 3? Sut. Fl. Helv. 1. p. 147. Heg. 1. p. 177. Hag. Fl. Basil. 1. p. 231. Clairv. Man. 69. Wahlenb. Helv. 50. *Atriplex dicta Pes anserinus* I. B. Hist. 2. p. 976.

---

*) Hancce speciem cum priorum alterutra coniunxit summus Hallerus. „Linnaeus duas in species nostram dividere videtur: sed plantam foliis ovatis, acutis, cui Tabernaemontani icon conveniat, nullam invenio." Hall. l. c. Plantae tamen, quas descripsimus, nec in statu recenti, imoque vix in herbariis confundi possunt.

L. Sp. Pl. 318. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1301. Schult. Syst. 6. p. 254. Lam. Enc. 1. p. 193. Smith Brit. 274. Dec. Fl. Fr. 2258.

Engl. Bot. 24. tab. 1772. (*bene*). Curt. Lond. Fasc. 6. tab. 20. — Tab. Kräuterb. 812. f. 1? I. B. Hist. l. c. f. 1. Chabr. Sciagr. 506. f. 6. (*eadem*). Dalech. Hist. 536. fig. 4? (folia nimis magna; ic. suspecta).

Schleich. exs. cent.... n. 35.

Cum *hybrido* foliorum natura racemisque, cum prioribus (2 et 3) autem magis foliorum forma convenit. Ab utrisque tamen diversum. Herba foetida, laete viridis, in corymbum nudum divaricatumque desinens. Caulis ramosus, subpatulus, pedalis. Folia maiora quam *rubri*, multo tenuiora, facie nitida, subtus nonnisi iuniora polline farinaceo raro adspersa, acuta, basi inaequaliter producta, dentibus acutis, imis tamen plerumque parvis neque exstantibus. Petioli patentes, folium nonunquam fere aequantes. Racemi axillares et terminales, patuli, cymosi, omnino aphylli. Semina nigra, parum nitida, minutissime punctata, diametro trientem lineae metiente. (D. v.)

Locis incultis, ruderatis, ubique. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

Obs. Huic quodammodo affine *Ch. blitoides* Lejeune Fl. Spad. 1. p. 126. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 372 eximie differt ramis erectis, foliis oblongis, dentibus elongatis, imis maximis, racemis erectis, substrictis, valde foliosis, seminibusque omnium minutissimis. Pulchram speciem ab inventore acceptam mecum communicavit amiciss. Gay.

580. Chenopodium *hybridum* L. — Ch. foliis cordatis angulato-dentatis acuminatis, racemis ramosissimis subcymosis divaricatis aphyllis. Sm. (Sp. 5. Gall. *Ansérine hybride.*)

Hall. Helv. 1581. Enum. 174. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 148. Heg. Fl. Helv. 1. p. 178. Hag. Fl. Basil. 1. p. 233. Clairv. Man. 69. Mur. Bot. Val. 61. Wahlenb. Helv. 50. *Atriplex sylvestr. latifolia acutiori folio* C. B. Basil. 34.

L. Sp. Pl. 319. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1303. Schult. Syst. 6. p. 259. Lam. Enc. 1. p. 194. Smith Brit. 275. Dec. Fl. Fr. 2261. Wallr. Sched. 113.

Engl. Bot. 27. tab. 1919. (pars plantae superior). — Vaill. Paris. tab. 7. fig. 2. (*opt.*). Barrel. Ic. 540. Tabern. Kräuterb. 812. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 976. fig. 1.

? β foliis trilobis glabris. Hall. Helv. 1582. *Ch. serotinum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 148. Heg. 1. p. 177. (Planta Linnaeana eius nominis parum cognita et obscura est; huic tribuuntur folia uniformia ab omnibus nostris var. certe aliena). — „*Blitum Ficus folio*. Petiv. tab. 8. non nimis certa sunt synonyma, licet icon Petiveri satis accedit." Haller, qui etiam *Ch. serotinum* Linnaei et Hudson citat. Ceterum Smithius syn. Petiv. et Huds. ad *Ch. ficifolium* trahit.

α. Caulis erectus, sulcatus, laevissimus, cubitalis et ultra, ramosus. Folia magna, petiolata, tenuia, laete viridia, neutiquam farinosa, basi modice emarginata, ambitu fere ovato-acuminata, superne integerrima, inferne dentibus 4-8 angulatis, longe protensis, sinubus latis, rotundatis: ramea longe minora. Racemi plerique terminales, fere paniculati, aphylli, patentes. Flores grandiusculi, ex albido virides. Semina dimidiam lineam lata, compressa, minute punctata. Herba foetens, odore fere *Ch. muralis*. (D. v.)

β. „Caulis ramosus, diffusus. Folia viridia, non farinosa, petiolata, 3-lobata, lobis lateralibus profunda et rectangula incisione a medio lobo separatis, qui triangularis est, longe lanceolatus, saepe integer, alias paucis dentibus incisus, denique dentatus; semper caeterum tripartita figura superest. Spicae globulosorum glomerum teretes, per aetatem ramosae et divaricatae." Haller.

In consortio prioris, vulgo. β „saepe reperi locis similibus". Haller.

Obs. Dubitat adhuc Vir summus, an planta sua (1582) non forte varietas *Ch. hybridi* sit; „cuius tamen ovatam lanceolatam septangulam figuram non imitatur." Ego quoque, sed semel tantum, et in fallor, in valle *Praetoria* plantam inveni cum his

notis magna ex parte congruentem, caulisque eius partem supremam in herbario adservavi. Huic caulis erat exaltatus, superne paniculam amplam divaricatamque efficiens. Folia inferiora desunt: suprema basi vix ac ne vix emarginata: nonnulla revera deltoidea vel hastato-triloba, alia autem lanceolata, angusta, elongata, inferne irregulariter dentata, ut latus aliud dente uno alterove saepe instructum, aliud vero integerrimum sit. Omnia glabra laevissimaque. Pedunculi communes elongati, erecto-patentes aut divaricati, inferne longe nudi, superne ramosissimi: infimi pauci axillares, reliqui laterales, alterni, in cymas divaricatas multifloras superne divisi. Calycis segmenta brevia, ovata, viridia, margine luteola. Semina omnino ut in *Ch. hybrido.* — A *viridi* non minus notis essentialibus quam habitu abhorret, ut ad *Ch. ficifolium* Smith (Dec. Fl. Fr. 2260) spectare non possit.

581. Chenopodium *album* L. — Ch. foliis rhomboideo-ovatis erosis postice integris: superioribus oblongis integerrimis, seminibus laevibus. (Sp. 6. Gall. *Ansérine blanche.*)

Hall. Helv. 1579. Enum. 175. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 148. Heg. 1. pag. 177. Hag. Fl. Basil. 1. p. 252. Clairv. Man. 69. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 61. *Atriplex sylvestris folio sinuato candicato* C. B. Basil. 34.

L. Sp. Pl. 319. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1302. Schult. Syst. 6. p. 257. Lam. Enc. 1. p. 194. Smith Brit. 275. *Ch. leiospermum* Dec. Fl. Fr. 2259.

Engl. Bot. 24. tab. 1723. Fuchs Hist. tab. 110. Matth. 362. f. 3. Tab. Kräuterb. 810. f. 5. (*eadem*). Dod. Pempt. 615. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 972. f. 1 et 2.

β + *concatenatum*, foliis angustioribus subintegerrimis, racemis elongatis gracilibus, glomerulis globosis subdiscretis. *Ch. concatenatum* Thuill. Fl. Paris. 1. p. 125. (auctore Candollio).

γ *viride*. Vix nisi foliis viridioribus latioribusque a priori distinguendum. Utraque varietas magnitudine caulium foliorumque mirum in modum ludit. Adeo incerta synonyma inter *viride albumque* ambigunt.

Hall. Helv. 1580. Enum. 175. n. 6. *Ch. viride* Sut. Fl. Helv. 1. p. 148. Heg. 1. p. 178. Clairv. Man. 69. Mur. Bot. Val. 61. *Ch. album* β Wahlenb. l. c.

δ *obtusatum*, foliis longe petiolatis, late ovatis, dorso glaucescentibus: plerisque obtusissimis, summis acutis.

L. Sp. Pl. 319. Poir. Enc. 1. p. 194. Vaill. Paris. tab. 7. f. 11? (aut huc, aut ad *opulifolium* spectat).

Caulis 1-6-pedalis, sulcatus, viridi et albo fasciatus, ramis erectis approximatis. Folia longe petiolata, alba vel saturate viridia, polline nempe farinaceo plus minusve copioso praecipue dorso conspersa: ima rhomboidea lataque, antice eroso-dentata: superiora rhomboideo-triangularia, angulo nempe superiori elongato, integriusculo vel integerrimo. Racemi ramosissimi, paniculati, erecti, foliolis integris quibusdam permixtis. Flores parvi. Semina minuta, pellicula tenui puncticulata facile detergenda obtecta, qua demta nitida nigra laevissimaque deprehenduntur. (D. v.)

Var. δ satis insignis, facile cum *Ch. opulifolio* confundenda, statim tamen foliis longioribus ac praecipue summis omnino integerrimis dignoscitur. (D. v.)

Nihil (α et γ) vulgatius in ruderatis, secus vias etc. Etiam in Alpes usque ad pastorum mapalia adscendit. β in *Valesia* inferiori. Schleicher. *Neviduni* locis apricis. δ locis pinguioribus subumbrosis, hinc inde. *Basileae*, *Neviduni* etc. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

+ 582. Chenopodium *opulifolium* Schrad. ined. — Ch. foliis dorso glauco-pulverulentis rhomboideo-subrotundis omnibus dentato-erosis, racemis nudiusculis, bracteis linearibus. (Sp. 7. Gall. *Ansérine à feuilles d'Obier.*)

Hag. Fl. Basil. 1. p. 251. (Huc citat Vir Cl. Hall. Helv. 1580, quod ad *albi* var. pertinere puto.) Heg. Fl. Helv. 2. in app. p. 428.

Schult. Syst. 5. p. 258. n. 17. Koch et Ziz cat. palat. 6. Dec. Fl. Fr. Suppl. 372. n. 2238 [a]. Desv. Andeg. 101. *Ch. erosum* Bast. Journ. Bot. 1814. tom. 3. p. 20. Poir. Enc. Suppl. 5. pag. 534. (inter min. cogn.) *Ch. viride* Loisel. Fl. Gall. 145. Trevir. Obs. 5. n. 2. *Ch. sylvestre opuli folio* Vaill. Paris. pag. 36. n. 5. (nomen sine descr. tab. 7. fig. 1?

Schleich. exs. cat. 1821.

Affine prioris var. γ et praecipue δ. Differt: foliis pallide virentibus, iunioribus polline albido et glauco subtus copiose adspersis, plerumque multo minoribus, principibus petiolo brevioribus, rhomboideis, latis, brevibus et quasi rotundatis, plerisque obtusissimis, omnibus sinuato-dentatis et erosis, dentibus brevibus acutiusculis, sinubus lunatis: floralia parva, acuta, perinde dentata; sic saepe bracteolae fere lineares ad basin glomerulorum. Racemi numerosi, plerique partem superiorem caulis obtinentes. Semina laevia, fere prioris. (D. s.)

Hab. „in ruderatis agrisque neglectis (*Basileae*) passim frequens." Cl. HAGENBACH. Ego nondum in Helvetia natam vidi et ad spec. germanica, gallica et italica descripsi. — Fl. Iulio et Augusto. LOISEL. ⊙.

583. CHENOPODIUM *ficifolium* Sm. — Ch. foliis oblongis hastatis sinuatis postice integris: superioribus integerrimis, seminibus punctatis. Sm. (Sp. 8. Gall. *Ansérine à feuilles de Figuier.*)

Hag. Fl. Basil. 1. p. 233. (Huc *Ch. serotinum* Sut. quod *Ch.* Hall. 1582, trahit Vir Cl. Verum monet HALLERUS, plantam suam proxime ad *hybridum* accedere et forsan meram eius esse varietatem, quod sane de nostra vix dixisset.) Heg. Fl. Helv. 2. p. 428. in app.

Smith Brit. 276. Schult. Syst. 6. pag. 256. n. 15. Pers. Syn. 1. p. 294. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 392. Dec. Fl. Fr. 2260. Koch et Ziz cat. palat. 6.

Engl. Bot. 24. tab. 1724. *Ch. viride* (non L.) Curt. Lond. fasc. 2. tab. 16. — Petiv. Brit. tab. 8. f. 3.

Habitu inter *album* et *glaucum* intermedium, huic tamen magis affine, sed ab utroque diversissimum. Caulis fere pedalis, albo et viridi striatus, undique ramosissimus (sic in meis), ramis patulis, foliosis, apicem versus tantum fructiferis. Folia angusta, oblonga, maiora, longissime petiolata, dilute virentia, dorso dum iuniora sunt farinosa, pleraque prope basin triangulato-hastata, lobis nempe duobus exstanti-

bus, inde lanceolata, laxe sinuato-erosa, obtusa: minora modo hastata, modo, ut et summa, integerrima, elliptico-oblonga. Racemi ad summitates axillares et terminales, foliis breviores, compositi. Semina nigra, nitentia, duplo quam *muralis* minora, excavato-punctata. (D. s.)*)

Hab. locis ruderatis et ad fimeta, rarissimum. *Basileae*, in *Ch. albi* consortio. Celeberr. Hagenbach. *Sargansii.* Cl. F. Meyer et Al. Braun in Bot. Z. 1823. — Fl. Augusto. Smith. ☉.

Obs. „*Ch. serotinum* L. discrepat cauli quintuplo altiori, foliis maioribus, deltoideis, vix hastatis, tempore florendi seriori; semina eius non vidi." Cl. Smith Fl. Brit. l. c.

584. Chenopodium *glaucum* L. — Ch. foliis omnibus oblongis sinuato-repandis subtus glaucis, racemis aphyllis glomeratis, seminibus breviusculis. Sm. (Sp. 9. Gall. *Ansérine glauque.*)

Hall. Helv. 1584. Sut. Fl. Helv. 1. p. 148. Heg. 1. p. 178. Hag. Fl. Basil. 1. p. 234. Clairv. Man. 69. Mur. Bot. Val. 61. *Atriplex sylvestr. altera?* C. B. Basil. 34.

L. Sp. Pl. 320. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1305. Schult. Syst. 6. p. 261. Lam. Enc. 1. p. 194. Smith Brit. 277. Dec. Fl. Fr. 2264.

Engl. Bot. 21. tab. 1454. Fl. Dan. tab. 1151. — Matth. 362. f. 2. Tab. Kräuterb. 811. (*eadem.*) I. B. Hist. 2. p. 973. f. 1. (valde rudis.) Chabr. Sciagr. 305. f. 5. (*eadem*).

Schleich. Thom. exs.

Caules prostrati vel erectiusculi, crassi, succulenti, ramosi, pedales et ultra. Folia parva, oblonga vel elongata, petiolis multo longiora, sinuata, obtusa, lobis paucis, latis, obtusiusculis, sinubus rotundatis s. rectangulis, quasi uninervia, nervis lateralibus nempe parum conspicuis, dorso ob pollen farinosum copiosum laete glauca, facie viridia. Racemi parvi,

*) Ad spec. moguntiaca, quae mecum humanissime communicavit Cl. Kochius.

erecti, axillares, glomerulati, lobati, aphylli, foliis breviores. Semina parva, vix ultra tertiam lineae partem lata, mihi sub acrioribus vitris minute rugulosa, nec ut vult Cl. SMITH „excavato-punctata." (D. v.)

Locis similibus, ad fimeta etc. Sed rarum. In Helvetia nunquam invenerat summus HALLERUS, ut ei suspecta civis visa sit. In ditione *aquileiensi* tamen hinc inde occurrit. In pago *Grand-Clos* legi et prope *Bex*. In *Valesia* inferiori, vulgo. Rev. MURITH. *Basileae* rarius. Cl. HAGENBACH. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

385. CHENOPODIUM *Botrys* L. — Ch. foliis oblongis pinnatifido-sinuatis viscidis pubescentibus, racemis aphyllis multifidis. Dec. (Sp. 10. Gall. *Ansérine Botride.*)

Hall. Helv. 1585. Cat. rar. n. 214. Sut. Fl. Helv. 1. p. 148. Heg. 1. p. 178. Clairv. Man. 69. Mur. Bot. Val. 61.

L. Sp. Pl. 320. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1304. Schult. Syst. 6. p. 259. Lam. Enc. 1. p. 194. Dec. Fl. Fr. 2262.

Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 75. Blackw. tab. 114. Fuchs Hist. p. 179. (*optima.*) Matth. p. 620. Tabern. Kräuterb. 47. (*eadem.*) Dod. Pempt. 34. Dalech. Hist. 952.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Herba subviscida, pubescens, odoris aromatici, neque tamen omnibus grati. Caulis erectus, inferne ramosus, firmus densusque, semipedalis, pedalis. Folia utrinque viridia, per maturationem lutescentia, neutiquam farinosa, petiolata, oblonga, omnia sinuato-pinnatifida foliisque *Senecionis vulgaris* quodammodo similia, lobis obtusissimis, angulatis, subdentatis, sinubus rotundatis. Racemi in parte superiore caulis ramorumque axillares, breves, pedunculis communibus basi nudis, geminis, superne dichotomis, pedicellis divaricatis. Flores parvi, subsolitarii, monente illustr. DE SAUSSURE quandoque diandri. Semina vix lenticularia, minutissima, profunde rugoso-lacunata. (D. v.)

Bernae quidem in ruderalis, tamen suspectum. In *Valesia* autem frequens, v. g. prope *Fouly* et *Branson*, ad ripas *Rhodani*, inter *Sideram* et *Leucam*. *Genevae*. Abunde inter pagum *Lucens* et *Broiae* pontem. Haller. Ibi sollicite quaesitum nunquam reperire potui. *Au bois de Finges* inter *Sideram* et *Visp*. Em. Thomas. *A Bovergnier* supra *Octodurum*. Inter *Vispam* et *Stalden*, copiose. *Octoduri aux Marques* etc. Rev. Murith. In valle *Praetoria*, ubique. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

** *Foliis integris.*

586. Chenopodium *foetidum* Lam. (non Schrad.). — Ch. foliis rhombeo-ovatis integerrimis, racemis conglomeratis. Sm. (Sp. 11. Gall. *Ansérine fétide.*)

Hall. Helv. 1575. Cat. rai. 213. Enum. 175. n. 6. *Ch. Vulvaria* Sut. Fl. Helv. 1. p. 149. Heg. 1. p. 179. Mur. Bot. Val. 61. *Ch. olidum* Clairv. Man. 69. Hag. Fl. Basil. 1. p. 234. *Atriplex olida* C. B. Basil. 34.

Lam. Fl. Fr. 843. Enc. 1. p. 196. Schult. Syst. 6. p. 262. *Ch. olidum* Smith Brit. 277. *Ch. Vulvaria* L. Sp. Pl. 321. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1305. Dec. Fl. Fr. 2265.

Engl. Bot. 15. tab. 1034. Fl. Dan. tab. 1152. Bull. Herb. 523. (*optima*). Blackw. tab. 100. Tab. Kräuterb. 812. f. 3. Dod. Pempt. 616. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 975. f. 1.

Herba foetidissima, odore piscium salsorum putrescentium, digitis tenaciter adhaerente. Caules ramosi, diffusi, prostrati, 6-8-unciales, quandoque multo longiores adsurgentesque. Folia longius petiolata, alterna, approximata, internodiis multo breviora, parva, obtusiuscula, polline incano unctuosoque conspersa. Racemi parvi, dense glomerati, sessiles, in parte superiore caulis ramorumque axillares et terminales. Semina parva, tuberculata. (D. v.)

Ad vias et in plateis urbium pagorumque; hinc inde. *Basileae*, *Biennae*. Circa *Roche* et *Aquileiam*. *Neviduni*. In *Valesia*. Rev. Murith. — Fl. Augusto-Octobri. ⊙.

587. Chenopodium *polyspermum* L. — Ch. foliis ovatis integerrimis, racemis axillaribus compositis foliolosis. (Sp. 12. Gall. *Ansérine polysperme.*)

I. Chenopodium *polyspermum obtusifolium*, — foliis obtusis retusisve, caule decumbente, racemis aphyllis abbreviatis divaricato-ramosis.

Ch. polyspermum Hall. Helv. 1576? *). Enum. 176. n. 7. Sut. Fl. Helv. 1. p. 149? Clairv. Man. 69? Wahlenb. Helv. 50? Mur. Bot. Val. 61? *Blitum polyspermum* C. B. Pin. 118. et Basil. 34. (ob Tabern. syn.)

Ch. polyspermum L. Sp. Pl. 321. (ex descript. et spec. in herb. huc absque omni dubio a Cl. Smithio relatum syn.). Willd. Sp. Pl. 1. p. 1305. Schult. Syst. 6. p. 263. (Linnaeanam habet diagnosin). Lam. Enc. 1. p. 196. Dec. Fl. Fr. 2266. Smith Brit. 278. et Engl. Bot. 21. fol. 1480. Vill. Delph. 2. p. 564.

Engl. Bot. 21. tab. 1480. (*opt.*). — Matth. 358. (*bene*). Tabern. Kräuterb. 1219. (*eadem*).

Caules angulosi, sulcato-striati, decumbentes, diffusi, plerumque ramosi, inferne saepius rubro tincti, semipedales et pedales. Folia approximato-alterna, ut quandoque fere opposita esse videantur, internodiis petiolisque multo longiora, saturate virentia, glabra, ovata, basi in petiolum inaequaliter producta, obtusa nec raro apice emarginata cum vel sine mucronulo. Racemi cymosi, fere integrum caulem obsidentes, axillares, folio suo (summis solis exceptis) multo breviores, omnino aphylli, in speciminibus maioribus dichotomi, ramulis divaricatis, interrupte spicatis, glomerulis paucifloris, laete virentibus. Calyx fructifer hians, ut semen compareat. Semina parva, centrum versus depressa, iuniora pulchre rubina, demum fere nigra, vix ac ne vix puncticulata, pellicula omnino destituta. (D. s.)

Hab. in agris, vineis, locis ruderatis hortisque, hinc inde. Circa *Nevidunum*. In vineis prope *Mont* supra *Rotulum*. Amiciss. Monnard. (*Bernae*, *Basileae*, *Genevae?* Haller.

---

*) Huc referebat Hall. syn. rev. Ducros. Sed tum ex synonymia, tum ex descriptionibus Vir summus utramque formam cognovisse et coniunxisse videtur.

In arenosis circa *Cliben*, *Michelfelden* et *Riehen*; folio latiore in pratis quibusdam *Basileae* minoris. C. B. In *Valesia?* Rev. Murith.) — Fl. Aug. et Sept. ⊙.

II. Chenopodium *polyspermum acutifolium*, — foliis ovato-lanceolatis acutiusculis, caule erecto, racemis elongatis inferne foliosis.

Ch. polyspermum Hag. Fl. Basil. 1. p. 235. (quoad descr. et syn. Fl. Dan.). *Blitum album minus* C. B. Basil. 31.

Ch. acutifolium Smith Engl. Bot. 21. fol. et tab. 1481. Kit. in Schult. Austr. Ed. 2. n. 1049? Schult. Syst. 6. pag. 263. n. 372. — *Ch. polyspermum* Curt. Lond. fasc. 2. tab. 17. Fl. Dan. 1153. — Fuchs Hist. 174. (*bene*). Dod. Pempt. 617. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 967. f. 2.

Ab *obtusifolio* differt: caule quadrangulo ramosissimo, plerumque elatiori, foliis dilute virentibus, nervis margineque saepe rubentibus, oblonge ovatis, acutis, mucronulatis racemisque elongatis, simpliciusculis v. breviter ramosis, inferne, praesertim inferioribus, ad glomerulos foliosis. Semina primum pulchre rubicunda, demum fusca, ad centrum vix depressa. (D. v.)

Hab. locis consimilibus, haud infrequens. — *Basileae* in fimetis. C. B. *Genevae*. I. B. — In arvis prope *Duillers* invenit rev. Ducros. Etiam circa *Mont*. Cl. Monnard. Ego *Neviduni* in hortis agrisque inter *Prangins* et praedium *la Redoute* legi, etc. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

Obs. Plantam veteribus bene cognitam a priori dissociavit vener. Ducros, et cum b. Davallio communicavit, qui eam ad Cl. Smithium misit. „It appears from M. Davalls herbarium, that they both grow in Switzerland, and he seems to have suspected their being distinct." Neutiquam de diversitate dubitabat optimus Ducros. Verum tamen virorum sagacissimorum pace nullus dubito, quin hae duae extremae formae, inter quas innumerae aliae varietates mediae deprehenduntur, ad unam eandemque stirpem pertineant. Sic et Cl. Wallroth Sched. Crit. p. 114.

G. 152. Salsola L. gen. 311. Juss. 85. Gaertn. tab. 75. *Chenopodii* Sp. Hall.

Cal. 5-partitus, basi capsulae vicibus fungens, segmentis demum appendice (paraphyllo) dorsali

auctis. Cor. nulla. Semen 1 cochleatum, calyce cinctum.

588. Salsola *prostrata* L. — S. suffruticosa, foliis linearibus pubescentibus, floribus polygamis, glomerulis tomentosis, antheris rubris. (Gall. *Soude couchée.*)

Hall. Helv. 157. Emend. VI. n. 12. Sut. Fl. Helv. 1. p. 149. Heg. 1. p. 180. Mur. Bot. Val. 92. *Chenopodium arenarium* Clairv. Man. 69.

L. Sp. Pl. 318. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1315. Poir. Enc. 7. p. 295. Dec. Fl. Fr. 2271. *Kochia prostrata* (Schrad.) Schult. Syst. 6. p. 245.

Jacq. tab. 294. *Chenopodium augustanum* All. Pedem. n. 2020. tab. 38. f. 4. — I. B. Hist. 3. p. 2. p. 704. f. 1. Chabr. Sciagr. 542. f. 5.

Schleich. Thom. exs.

Caules fruticosi, pedales et ultra, ramosi, prostrati v. adsurgentes, teretes, pubescentes, ramis brevibus. Folia sparsa, linearia, obtusiuscula, sericeo-pubescentia: inferiora fasciculata, valde inaequalia. Flores in caulis principis parte suprema ramulisque superioribus axillares, sessiles, glomerulati, subspicati, hermaphroditi foemineique. Calyx parvus, marginibus basique sericeo-niveus, segmentis ovatis, dorso macula triangulari laete viridi insignitis; paraphyllis, auctore Cl. Candollio, patulis, foliaceis, rhomboideis, rubellis, nonnisi post florescentiam conspicuis. Filamenta crassiuscula, pellucida. Antherae exsertae, didymae, pulchre rubentes. Styli duo exserti, crassiusculi, fusci, pubescentes, divergentes. „Semen lenticulare, compressum." Haller. Plantam nonnisi florentem vidi. (D. v.)

Secus vias vallis *Praetoriae*, usque ad vicum *Gignod* ad pedem M. *Pennini*, frequens. Inter ipsius *Helvetiae* fines nusquam occurrit. — Fl. Iulio, Augusto et Septembri. ♄.

G. 153. Beta L. gen. 310. Juss. 85. Gaertn. tab. 75. Tournef. tab. 286.

Cal. 5-partitus, basi carnoso-capsularis. Cor. 0. Semen 1, reniforme, intra substantiam carnosam calycis nidulans.

+ 589. Beta *vulgaris* L. — B. floribus congestis, foliis inferioribus ovatis, radice napiformi carnosa. L. (Sp. 1. Gall. *Bette commune.* Vulg. *La Betterave.*)

Heg. Fl. Helv. 1. p. 179.

L. Sp. Pl. 322 α–ε. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1308. Sch. Syst. 6. p. 290. Lam. Enc. 1. p. 412 δ–ζ. Dec. Fl. Fr. 2241. B.

Schkuhr Handb. tab. 56. Matth. 370. f. 1 et 2. et 371. f. 1. Tab. Kräuterb. 814. f. 1, 2 et 3. (*eaedem*). Dod. Pempt. 620. f. 3. I. B. Hist. p. 2. p. 961. f. 3.

α radice saturate sanguinea. *B. rubra radice rapae* C. B. Pin. 118.

β radice lutea. *B. lutea maior* C. B. Pin. 118. Fuchs Hist. 413.

γ radice alba. *B. pallide virens* C. B. Pin. 118. (Vulg. *Racine d'abondance.*)

Flores herbacei, sessiles, plerumque terni vel gemini, in summo caule spicati, omnino aphylli. Styli lanceolati, patuli, plerumque terni. Radix crassissima, succo saccharino scatens, edulis. (D. s.)

In hortis vulgo colitur. — Fl. Iunio. ♂.

+ 590. Beta *Cicla* L. — B. floribus ternis, foliis radicalibus petiolatis, caulinis sessilibus, spicis lateralibus longissimis (radice gracili Mill.). (Sp. 2. Gall. *Bette Poirée.* Vulgo *La Blette.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 429. in add.

L. Sp. Pl. 217. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1309. Schult. Syst. 6. p. 291. *B. hortensis* Mill. Dict. n. 2. *B. vulgaris* L. Sp. Pl. ζ, n. 322. Lam. Enc. 412. α–γ. Dec. Fl. Fr. 2241. A.

α. B. alba v. pallescens, quae Cicla officinarum C. B. Pin. 118. Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 70. *B. candida* Dod. Pempt. 620. I. B. Hist. 2. p. 961. f. 1.

β foliorum costis crassis, succulentis, edulibus. (Vulg. *Poirée blonde à cardes*). Lam. l. c. *β*.

γ foliis atro-sanguineis. *B. rubra vulgaris* C. B. Pin. 118. *B. rubra* Fuchs Hist. 806. Dod. Pempt. 620. I. B. Hist. 2. p. 961. f. 2.

Folia ampla, carnosa, profunde rugosa, cordato-ovata. Flores saepius terni; Radix gracilis, exsucca, dura, fere cylindrica. (D. v.)

In omnibus hortis colitur. Hab. in *Lusitania* ad *Tagum*. — Fl. Iunio. ♂.

Obs. Praecedenti nimis affinis. Seminibus tamen ortae semper immutatae propagantur. *B. maritima*, quae nonnullis auctoribus utriusque genuinus typus esse videtur, differt: floribus saepius geminis, omnibus axillaribus s. bracteatis, foliis multo minoribus et caule saltem florente prostrato.

G. 154. Ulmus L. gen. 316. Hall. Juss. 408. Gaertn. tab. 49. Tournef. tab. 372.

Cal. inferus, campanulatus, 5-fidus. Cor. 0. Caps. (*samara* Gaertn.) ovato-oblonga, compressa, utrinque convexa, 1-locularis, 1-sperma, ala maxima membranacea sporangium multo superante cincta.

591. Ulmus *campestris* L. — Ulm. foliis ovato-acutis, floribus capitatis subpentandris, fructu obovato cuneato, sporangio subapiculari. (Sp. 1. Gall. *Orme des champs*.)

Hall. Helv. 1586 *δ*. Enum. 167. n. 1 *ε*, *στ*. Sut. Fl. Helv. 1. p. 150? Heg. 1. p. 180? Clairv. Man. 68? Wahlenb. Helv. 50? Mur. Bot. Val. 107? *Ulmus campestris β minor* Hag. Fl. Basil. 1. p. 236?

L. Sp. Pl. 327. (auct. Smithio). Willd. Sp. Pl. 1. p. 1324? Poir. Enc. 4. p. 609 *β*. Dec. Fl. Fr. 2126 *β*. Smith Brit. 281.

Engl. Bot. 27. tab. 1880. *Ulmus tetrandra* Schkuhr

Handb. tab. 57. b.? — Tabern. Kräuterb. 1394. f. 2. et 1395. f. 1? Dod. Pempt. 837.

Ulm. glabra Schleich. exs. 1823 *).
β minor, frutescens, parvifolia.

Arbor magnitudine sequentem fere aemulans. Ab ea statim dignoscitur: foliis multoties minoribus, paulo pallidioribus, serraturis multo obtusioribus, iunioribus utrinque laeviusculis, adultis tamen facie plus minus scabris, ovato-oblongis, acutis nec nisi rarissime acuminatis, ad axillas costamque copiosius barbatis. Capitula fere sequentis, sed flores plerumque 4-5-fidi, et ideo tetrandri v. pentandri. Praecipuam diversitatis notam praebent fructus semunciales, oblongi, obovati, basin versus satis eximie cuneati, sporangio paulo infra apicem collocato neque mediam samaram attingente. (D. v.)

Hab. in sylvis regionum calidiorum haud infrequens. *Basileae* ad *Wiesam* vidi. *Neviduni* in ambulacro ad occasum, circa praedium *Clémenti* et in collibus apricis hinc inde; sed ibi nunquam florentem video. — Fl. paulo praecocius quam sequens. ♄.

Obs. Qua nota praeter folia facie laevia *Ulm. glabra* Ehrh. et Smith in Engl. Bot. 32. tab. 2248. a nostra *campestri* differat, sane non reperio.

592. Ulmus *montana* Smith. — Ulm. foliis late ovatis acuminatis, floribus capitatis subhexandris, fructu subrotundo, sporangio infracentrali. (Sp. 2. Gall. *Orme des montagnes.*)

Hall. Helv. 1586. (excl. nonnull. varietat.). Enum. 167. n. 1. (*itidem*). *Ulm. campestris* α Hag. Fl. Basil. 1. p. 235? Ceterorum auctorum nostrorum?

Smith in Engl. Bot. 27. p. 1887. (excl. syn. C. B.). Brit. 282. (excl. fere omnibus syn.). *Ulm. campestris* Schult. Syst. 6. p. 298. Poir. Enc. 4. p. 609 α. Dec. Fl. Fr. 2126 α.

---

*) In catalogo ad annum 1821 prostant *Ulm. ciliata* et *nuda*, quibus ab auctore quaesitis hanc solam meam accepi.

Engl. Bot. l. c. tab. 1887. *Ulm. campestris* Fl. Dan. 632. Schkuhr Handb. tab. 57 *α* (non placet). Matth. 135. f. 1. Tab. Kräuterb. 1391. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 139. Chabr. Sciagr. 59. f. 4. (*eadem*). Dalech. Hist. 80.

Arbor magna pulchraque, trunco erecto, cortice griseo, ramulis novellis hirsutis. Folia exsucca, utrinque sed praecipue facie valde scabra, dorso in nervorum axillis subbarbata, semicordata, basi valde inaequaliter producta, late ovata, abrupte acuminata, acute duplicato-serrata, fere semipedalia, ultra tres uncias lata, saturate virentia. Flores ante folia e gemmis sparsis lateralibus erumpentes, subumbellato-congesti, pedicellis numerosis unifloris facile longiores, ex herbaceo rubelli. Calyx 6-7-fidus, (rarius 5-8-fidus) segmentis rotundatis, ciliatis. Fructus orbiculati, emarginato-bifidi, lobulis tamen sese invicem tegentibus, ut samara integerrima esse videatur, undique glaberrimi, diametro utroque fere unciali, sporangio abbreviato, paulo infra alae membranaceae centrum sito. (D. v.)

Hab. in sylvis rarior, sed urbium ambulacra vulgo exornat. In ditione *aquileiensi*, v. g. ad torrentis *Gryonae* ripas. In *Valesia* ubique, inter *Octodurum* et *Sideram*. Ibi absque dubio propter ramos saepius putatos formam adfectat fere illius *Populi pyramidalis* perperam *italicae* dictae. *Basileae*. In *Rhaetia*. In Alpes nunquam adscendit. Foliis latissimis minus scabris prope *Montchemin*, *Octoduri* et in montanis prope *Bex* occurrit. — Fl. Martio et Aprili. ♄.

593. Ulmus *suberosa* Willd. — Ulm. foliis late ovatis acuminatis, floribus subpentandris, fructu ovali, ramulorum cortice suberoso-rimoso. (Sp. 3. Gall. *Orme à écorce de liège.*)

Hall. Helv. 1586 β. Enum. 167. n. 1 γ. Heg. 1. p. 180. Hag. Fl. Basil. 1. p. 236.

Willd. Sp. Pl. 1. p. 1324. Schult. Syst. 6. p. 298. Poir. Enc. Suppl. IV. p. 188. Bieb. Cauc. n. 488. *Ulm. campestris* γ Dec. Fl. Fr. 2126. Desv. Andeg. p. 96. Wahlenb. Carp. p. 71 *β*.

Engl. Bot. 31. tab. 2161. Schkuhr Handb. tab. 57. a-g *). Plenck Med. tab. 172. (auct. SCHULT.).

Schleich. Thom. exs.

β *pumila*, vix tripedalis, decumbens. Hag. l. c.

Species, bene monente Cl. SMITH, ob fructum rotundum foliaque late ovata et acuminata, potius ad *montanam* quam ad *campestrem* accedit. Foliorum (basi, WILLDENOVII pace, omnino inaequaliter productorum) serraturae grossae sunt, satis obtusae ac varie incisae. Fructum habet (sec. ic. in Engl. Bot.) rotundatum, parvum, acute venosum, distincte et satis profunde emarginatum, sporangio magno, obovato, fere emarginaturam attingente et inferne magis quam in ceteris *Ulmis* basin versus producto. Flores tetrandri v. saepius pentandri. Cortex ramulorum suberoso-fungosus, quasi bullatus profundisque rimis percursus. (D. s. absque fructu.)

In sylvis montanis rarior. Circa *Bex*. SCHLEICHER et THOMAS. *Basileae*. „Arbor procera, floribus racemoso-fasciculatis minoribus distinguenda, β fruticulosa; in M. *Crenzach*, circa *Fridlingen* et *D. Iacobum*; in collibus apricis prope *Istein* secus *Rhenum*." Cl. HAGENBACH. — Fl. Martio et Aprili. ♄.

OBS. In H. Kew. infauste *Ulm. campestris* Sm. ad *suberosam* refertur, et *suberosa* Sm. cum *suberosae* Willd. var. β coniungitur: quae iudicia non minus descriptionibus in Fl. Brit. et in Engl. Bot., quam iconibus citatis, non parum repugnant. Ceterum Cl. WAHLENBERG et DESVAUX contendunt, *Ulm. suberosam* meram esse var. *campestris* (*montanae?*), quod ego, cum nondum fructum viderim, neque adserere, neque refutare vellem. Uterque auctor nempe observat, dari quoque varietatem *Aceris campestris* ramis suberoso-angulatis gaudentem. Sed de fructu tacent.

594. ULMUS *ciliata* Ehrh. — Ulm. foliis acuminatis, floribus suboctandris longe pedunculatis effusis, fructu ovali ciliato. (Sp. 4. Gall. *Orme à fruits ciliés*.)

*) Praeter folia nimis angusta samarasque ciliatas, neque tamen ut in *effusa* longe pedunculatas, tota quanta icon non male cum nostra convenire videtur.

Ulm. effusa Sut. Fl. Helv. 1. p. 150. Heg. 1. p. 186. Hag. Fl. Basil. 1. p. 237. Wahlenb. Helv. 50. *Ulmus montana* C. B. Basil. 106.

Ehrh. Beytr. 6. p. 88. *Ulm. effusa* Willd. Arb. 393. et Sp. Pl. 1. p. 1325. Schult. Syst. 6. p. 300. (excl. syn. Smith). Dec. Fl. Fr. 2127. Bieb. Cauc. n. 489. *Ulm. pedunculata* Poir. Enc. 4. p. 610.

Ulm. octandra Schkuhr Handb. tab. 576. (non placet). — Lob. Ic. 129. f. 2.

Arbor *montanae* quidem habitu gaudet, diversissima tamen notis supra indicatis: foliis latis, minus scabris, iunioribus utrinque laevissimis, dorso molliter pubescentibus, pedunculis florum subinde uncialibus, fructiferis adhuc longioribus, floribus hexandris, heptandris octandrisve. Fructus vix semuncialis, ovalis, pulchre reticulato-venosus, glaber, sed pilis albis mollibus confertis ciliatus, lobulis apice sese invicem tegentibus, ceterum lacuna oblonga separatis, sporangio magno, ovali fereque centrali. Cortex laevior, in ramulis pubescens. (D. s.)

Hanc speciem ipse nondum observavi. Eam C. B. in M. *Wasserfall* invenit. „Hab. in nemoribus *Helvetiae* campestris, ex. gr. *Scaphusiae* passim." Wahlenberg. In sylvis montanis circa *Mutenz*, *Schauenburg* et in montibus editioribus passim. Cl. Hagenbach. — Fl. Aprili. ♄.

G. 455. Swertia L. gen. 321. Juss. 142. Gaertn. tab. 114. *Gentianae* Sp. Hall.

Cal. inferus, subquinquepartitus. Cor. rotata. Glandula duplex ad basin singulorum loborum corollae. Stigm. 2 sessilia. Caps. bivalvis, unilocularis.

595. Swertia *perennis* L. — Sw. foliis radicalibus petiolatis, caulinis minoribus remotis, caule nudiusculo simplici superne racemoso. (Sp. 1. Gall. *Swertie vivace.*)

Hall. Helv. 636. Cat. rar. n. 627. Enum. 479. n. 14. I. I. Scheuchz. Alp. It. 4. p. 156. Wahlenb. Helv. 45.

L. Sp. Pl. 328. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1329. Schult. Syst. 6. p. 129. Poir. Enc. 7. p. 491. Smith Brit. 284. Dec. Fl. Fr. 2760. *Gentiana palustris* All. Pedem. n. 367.

Engl. Bot. 21. tab. 1441. Jacq. Austr. 243. Schkuhr Handb. tab. 58. — Barr. Ic. tab. 91. (caulis nimis foliosus ramosusque). Clus. Hist. 1. p. 316. f. 2. Tab. Kräuterb. 1102. f. 3. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 1519. Chabr. Sciagr. 502. f. 6.

Schleich. Thom. Ser. exs. cent. . . . n. 29.

Radix obliqua, nigrescens, amarissima, multis fibris stipata. Folia radicalia magna, in petiolum longiusculum decurrentia, obtusa, nervosa: caulina reliquis multoties minora, connata, oblonga, acutiuscula, paribus remotissimis. Caulis pedalis, sesquipedalis, striatus, obtuse tetragonus, simplex, superne racemosus. Pedunculi oppositi, axillares, foliolorum pari plerumque unico ad medium instructi, erecti, adpressi, tetragoni, subcompositi, saepius tamen uniflori. Calycis segmenta lineari-lanceolata, acuta, corollae divisionibus triplo angustiora, sed tantum paulo breviora. Corolla cinereo-caerulea, 8-partita, partitionibus ovato-lanceolatis, lineatis, glandula duplici rotunda elevata ciliataque basi instructis. Antherae remotae, viridescentes, filamentis compressis lateraliter adfixae. Stylus nullus. Stigmata compressa, simplicia, obtusissima, arcte conniventia. Capsula oblonga, ventricosa, utrinque acuta, polysperma. Semina tenuissima, complanata, alato-membranacea. (D. v.)

In paludibus torfaceis montanis subalpinisque. In M. *Regio*; prope *Harzersboden*; inter *Tschangnau* et *Habcheren*. *Aux Pontins*, *a l'Echelette*, *a l'envers de Renens*, *à la Varode*. *Aux marais des Rousses*. Ill. Saussure. In M. *Grofs-Aubrig*, *Suitensium*; circa M. *Feuerstein*; ad lacum *Sewersee*. Cl. Wahlenberg. *A Ste Croix*. Prope lacum *alpinum* supra *Lauenen*. In paludibus *la Pile* ad viam regiam

infra M. *Dolaz.* In paludibus secus fl. *Urbam* supra *le Brassus.* — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

596. Swertia *carinthiaca* Wulf. — Sw. nectariis squamulosis, caulibus abbreviatis dichotomis, pedunculis longissimis aphyllis, foliis ovatis obtusis. (Sp. 2. Gall. *Swertie de Carinthie.*)

Wulf. in Jacq. Misc. 2. p. 53. Poir. Enc. 7. p. 493. *Gentiana carinth.* Schult. Syst. 6. p. 172. Froel. de Gent. 103. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1350. Pers. Syn. 1. p. 287.

Sw. carinthiaca Jacq. l. c. tab. 6. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 22. tab. 6.

Thom. Schleich. exs.

Species elegantissima, quam minus bene ad *Gentianas* amandaverunt Cl. Froehlich, Willdenovius, Persoon et Schultes. Radix gracilis, annua, modice ramosa. Caules breves, numerosi, erecti v. adscendentes, bifidi vel dichotomi, quadranguli, 2-3-flori. Folia internodiis saepe breviora, sessilia, ovato-obtusa, margine subpellucida, nervo dorsali subevanido. Pedunculi terminales et axillares, erecti, inaequales, nonnulli biunciales cauleque ipso longiores, atro-violacei, nitidi, uniflori. Flores pulcherrimi, ante florescentiam subglobosi, demum subcylindrici, ceterum patentissimi, diametro lineas 5-6 metiente. Calyx 5-partitus, adpressus, segmentis ovato-lanceolatis, subinaequalibus. Corolla calyce multo maior, rotata, quinquepartita, tubo brevissimo, segmentis ovato-lanceolatis, inaequalibus, dorso ex cyaneo alboque elegantissime fasciatis, facie quandoque undique caeruleis; nectaria 2 ad cuiusque partitionis basin prope marginem inserta, punctiformia, in planta sicca ob eorum colorem atrum, lentis ope, conspicua, squamula anguste lanceolata, apice subbifida fissave, albida pellucidaque coronata. Stamina corolla duplo breviora, antheris parvis, sagittatis, saturatius caeruleis. Germen ellipticum,

erectum, coloratum, staminibus longius. Capsula corolla persistente paulo longior, bivalvis, valvulis obtusis. Semina minutissima, oblonga, longitudine margine crassiusculo cincta. (D. s.)

Hab. in Alpibus, rarissima. In valle *Saas* hoc anno (1817) ab indefesso Ph. Thomas primum detecta est. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

G. 156. Gentiana L. gen. 322. Hall. Juss. 341. Gaertn. tab. 114.

Cor. monopetala, basi tubulosa. Nect. 0. Stigmata 2 sessilia. Caps. supera, 2-valvis, 1-locularis, polysperma.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Perennes. Caulis saltem superne simplex.*

A. Folia acute nervosa, ovata v. ovato-lanceolata. Herbae proceriores. Flores sessiles, verticillati. Corollae rotatae v. campanulatae, subsexfidae, flavae s. purpureae.

I. Corollae sub-5-6-partitae. Antherae liberae.

Asterias.

1. Gentiana *lutea*. 2. G. *hybrida*.

II. Corollae subsexfidae. Antherae plus minus connexae.

Gentiana.

3. G. *punctata*. 5. G. *purpurea*.
4. G. *pannonica*.

B. Folia acute nervosa, ovato-lanceolata. Flores verticillati, sessiles. Corollae campanulato-tubulosae, quadrifidae, cyaneae. Antherae liberae.

Cruciata.

6. G. *cruciata*.

C. Folia 1-3-nervia, ovato-acuminata v. linearia. Flores pedicellati, axillares, subopposititi terminalesque. Corollae obconico-campanulatae, quinquefidae, caeruleae. Antherae connexae.

Pneumonanthe.

7. G. *asclepiadea*. 8. G. *Pneumonanthe*.

D. Uniflorae, subacaules v. pumilae. Corollae 5-fidae, campanulatae v. hypocrateriformes, fauce nuda, pulcherrime cyaneae.

I. Antherae connexae. Corolla campanulata, maxima.

MEGALANTHE.

9. G. *acaulis.* 10. G. *alpina.*

II. Antherae liberae. Corolla hypocrateriformis, tubo longo subcylindrico.

HIPPION.

11. G. *verna.* 13. G. *bavarica.*
12. G. *brachyphylla.*

E. Uni- vel pluriflorae, caulescentes. Corollae azureae, 4-fidae, lobis lateraliter ciliatis.

URANANTHE.

14. G. *ciliata.*

** *Annuae. Caulis ramosus. Flores terminales, pedunculati.*

A. Corollae cyaneae, hypocrateriformes, 5-fidae, fauce nuda.

GENTIANELLA.

15. G. *utriculosa.* 16. G. *nivalis.*

B. Corollae purpureo-violaceae v. cinereo-caeruleae, infundibuliformes, 4-5-fidae, fauce barbata. Calyces 4-5-fidi.

AMARELLA.

17. G. *Amarella.* 19. G. *campestris.*
18. G. *obtusifolia.*

C. Corollae saturate cyaneae, tubulosae, campanulatae, 4-fidae, parvae, fauce barbata. Calyx subquadripartitus.

CHIONANTHE.

20. G. *glacialis.*

* *Perennes.*

A. Caulis simplex; folia nervosa. Herbae procerae. Flores verticillati, subsessiles. Corollae subsexfidae, flavae v. purpureae.

I. Corollae subsexpartitae; antherae liberae.

597. GENTIANA *lutea* L. — G. foliis ovatis, corol-

lis rotatis acutis, calycibus spathaceis unilateralibus verticillatis pedicellatis. (Sp. 1. Gall. *Gentiane jaune.*)

Hall. Helv. 635. Enum. 479. n. 14. (bis). Heg. 1. p. 167. Hag. Fl. Basil. 1. p. 237. Clairv. Man. 73. Sut. Fl. Helv. 1. p. 139. Mur. Bot. Val. 69. Roesch in Alpin. 2. p. 111. *G. maior lutea* C. B. Basil. 55.

L. Sp. Pl. 329. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1331. Schult. Syst. 6. p. 135. Lam. Enc. 2. p. 635. Dec. Fl. Fr. 2781. Vill. Delph. 2. p. 521.

Chaum. Fl. Méd. tab. 181. Lam. Ill. tab. 109. f. 1. Mill. Ic. tab. 139. — Lob. Ic. tab. 308. fig. 2. Barrel. Ic. tab. 61. Fuchs Hist. 200. Matth. 480. f. 1. Tabern. Kräuterb. 1102. f. 1. Dod. Pempt. 342. Clus. Hist. 1. p. 311. I. B. Hist. 3. p. 520. (*mala*).

Radix longissima, crassa, teres, rugosa, extus nigra, intus lutea, sapore amarissimo. Planta formosa, elatior, glaberrima, caule simplici, erecto, tereti, aequaliter folioso, 4-6-pedali. Folia ut in omnibus eiusdem generis opposita, amplexicaulia, ovata, ampla, nervis dorso exstantibus, apice convergentibus: radicalia reliquis maiora, petiolata. Flores axillares, in verticillos densos multiflorosque collecti, pedunculis unifloris, erectis, semuncialibus. Calyx tenuis, scariosus, apice dentatus, unilateraliter usque ad basin fissus. Corolla flava, rotata, tubo brevissimo, lobis plerumque 5 v. 6, praelongis, acutis. Antherae omnino liberae, sagittatae, erectae, longissimae. Capsula brevis, ventricoso-acuminata. (D. v.)

In omnibus Alpibus praecipue humilioribus, ubique. In Helvetia centrali tamen desideratur, ut Cl. Wahlenberg eam in suis itineribus frustra quaesierit. In Alpibus *Rhaeticis* autem et in *Valesia* vulgaris est. In pascuis *Iuranis*, ubique. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

598. Gentiana *hybrida* Schl. — G. foliis ovato-lanceolatis, corollis acutis sub-6-partitis, calycibus spathaceis unilateralibus verticillatis pedunculatis. (Sp. 2. Gall. *Gentiane hybride.*)

Mur. Bot. Val. 69. Heg. 1. p. 426. in app. *G. rubra* Clairv. Man. 73. (ob locum nat.). *G. Thomasii* Hall. fil. ined. *G. campanulata* (non Jacq.) Reyn. in Höpfn. Mag. 4. p. 30.

Sch. Syst. 6. p. 136. Dec. Fl. Fr. 2762. Poir. Enc. Suppl. 2. p. 728.

Thom. Schleich. exs.

β corollis punctatis minus profunde partitis, antheris tamen etiam liberis.

Intermedia prioris et sequentium, ut probabile sit, eam ex earum connubio ortam esse. Planta caule 3-4-pedali, habitu prioris; foliis ovato-lanceolatis, acutis, subtrinerviis, nervis 3 nempe valde exstantibus, lateralibus 2 4ve minus conspicuis. Flores dense verticillati, speciosi, purpurei, pedunculis 1-2-floris. Calyx amplus, late ovatus, scariosus, omnino spathaceo-lateralis, superne plerumque duabus laciniis viridibus, foliaceis, elongato-lanceolatis auctus. Corolla calyce vix duplo longior, fere usque ad basin partita, laciniis obovato-acutis, erectis, trilineatis, in β vero punctis violaceis notatis. Filamenta cum antheris omnino liberis gracillima, lobis breviora, sed semper ultra fissuram corollae eminentia. (D. v.)

In pascuis alpinis rarissima. In M. *Bovonnaz* primus omnium invenit ille optimus Abr. Thomas, atque in hortum suum subalpinum (*aux Fraschis*) recepit, ubi adhuc immutata viget. Plantam β a *lutea* magis quam α recedentem ad moles glaciales *Rhodani* legi. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

II. Corollae campanulatae, subsexfidae. Antherae plus minus connexae.

599. Gentiana *punctata* L. — G. corollis campanulatis subsexfidis verticillatis punctatissimis, antheris subliberis, calycibus brevissimis verticillatis sessilibus, germine compresso. (Sp. 3. Gall. *Gentiane ponctuée*).

Hall. Helv. 638. Cat. rar. n. 625. Enum. 478. n. 3. Heg. 1. p. 168. Clairv. Man. 57. Sut. Fl. Helv. 1.

p. 140. Wahlenb. Helv. 46? Mur. Bot. Val. 69. Roesch in Alp. 2. p. 111.

L. Sp. Pl. 329. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1333. Schult. Syst. 6. p. 138. Lam. Enc. 2. p. 636. Dec. Fl. Fr. 2765. *G. purpurea* Vill. Delph. 2. p. 523.

Jacq. Austr. tab. 28. — Barr. Ic. tab. 69. (praecipue ob florem seorsim delineatum: ceterum male habitum expressit icon).

Schleich. Thom. exs.

Habitus omnino priorum. Caulis tamen minor, pedalis, crassus; folia ovata, sub-5-nervia, apiculata vel breviter acuminata. Verticilli 2 3ve, rarius 4: infimi, valde pauciflori: summus densus, floribus numerosis, subsessilibus. Calyces corolla multoties breviores, tenuissimi, subscariosi, truncati, inaequaliter 6-fidi; segmentis teneris, inaequalibus, brevibus. Corolla obscure lutescens, punctis innumeris violaceis inordinatis insignita, rugoso-lacunata, lata brevisque, lobis brevibus, subrotundis, subemarginatis, sinubus subscariosis, tenuissimis. Filamenta latiuscula, subulata, antheris liberis vel laxius conniventibus triplo quadruplove longiora. Germen latissimum, compressum, margine angusto subpellucido, basi hexagonum. (D. v.)

Hab. in Alpibus *aquileiensibus* supra *Bex* et alibi in *Valesia Rhaetiaque*, sequentibus tamen parcius. — Fl. Iulio et Augusto *). ♃.

-+- 600. Gentiana *pannonica* Scop. — G. corollis campanulatis subsexfidis firmis elevato-punctatissimis verticillatis, antheris coalitis, calycibus tubulosis, segmentis linearibus foliaceis. (Sp. 4. Gall. *Gentiane de Hongrie.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 140. Heg. 1. p. 168. Clairv. Man. 73.

---

*) Neque, quantum observare potui, ante *G. purpuream*, ut perhibet Cl. Wahlenberg.

Scop. Carn. n. 297. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1332. Schult. Syst. 6. p. 137. Poir. Enc. 1. p. 728. Dec. Fl. Fr. 2764. *Pneumonanthe pannonica* Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 10.

G. punctata (*non L.*) Jacq. Obs. 2. tab. 39. — Barr. Ic. 64. Clus. Hist. 1. p. 312. f. 1.

Schleich. Thom. exs.

Folia radicalia longe petiolata, ovato-oblonga: caulina lanceolata: omnia acutiuscula, dura. Verticilli 2, multiflori; flores subsessiles, magni, speciosi. Calyx campanulatus, membranaceus, sed firmulus, truncatus, laciniis 6 subaequalibus, foliaceis, viridibus, patentibus, subtortuosis, linearibus, longiusculis, tubo calycino paulo brevioribus. Corolla calyce multo longior, campanulata, sursum modice dilatata, limbo violaceo, firma, rugosa, punctis atris oblongis quasi exasperata, profunde 6-fida, lobis amplis, rotundatis, obtusis. Filamenta tenuissima, filiformia, antheris crassis arcte coalitis sulphureis fere duplo longiora. Germen compressum. (D. s.)

Hab. in Alpibus. An vere hucusque in Helvetia reperta fuerit, nobis non constat. Suam in *Rhaetia* ante circiter 35 annos legisse Schleicherus testatur. In M. *Bovonnaz* supra *Bex*. Amiciss. Em. Thomas. — Fl. Augusto. ♃.

Obs. Descriptionem ad specimina austriaca a Cl. de Charpentier et Seringe communicata confeci. Planta thomasiana in speciminibus meis corolla staminibusque convenit. Sed calyces vix distingui possunt, pelliculaque fissili spathacea tenuissima constare videntur. Florem ex specimine olim in Alpibus rhaeticis lecto et in suo herbario adservato misit unicum Cl. Schleicherus. Calyce duro, firmo, lacinulis brevibus quidem, sed foliaceis, cum *pannonica* utique quadrat, corolla autem minus scabra, licet tota purpurea parumper recedit.

601. Gentiana *purpurea* L. — G. foliis lanceolatis, corollis subsexfidis campanulatis inferne angustatis, calycibus verticillatis sessilibus spathaceis unilateralibus, antheris coalitis. (Sp. 5. Gall. *Gentiane purpurine.*)

Hall. Helv. 639. Cat. rar. n. 624. Enum. 478. n. 12. Heg. 1. p. 167. Clairv. Man. 73. Sut. Fl. Helv. 1.

p. 139. Wahlenb. Helv. 46. Mur. Bot. Val. 69. Roesch in Alp. 2. p. 111.

L. Sp. Pl. 327. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1331. Schult. Syst. 6. p. 156. Lam. Enc. 2. p. 636. Dec. Fl. Fr. 2765.

Fl. Dan. tab. 50. — Matth. 482. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1102. f. 2.

Schleich. Thom. exs.

β *lutea*, corollis luteis basi minus angustatis punctatis v. impunctatis, calyce truncato longiori subsexfido spathaceo.

G. Busseri? Dec. Suppl. Fl. Fr. 426. n. 2763 a. *G. punctata?* Vill. Delph. 2. p. 522. *G. campanulata* (Jacq.) Schult. Syst. 6. p. 139? Heg. Fl. Helv. 1. p. 168.

γ *intermedia*, corollis atro-purpureis, calyce non fisso truncato.

G. pannonica Schleich. cat. 1821.

Variat etiam floribus albis et roseis.

Folia lanceolata v. ovato-lanceolata, magis quam in prioribus elongata. Calyx omnino spathaceus, coloratus, lateraliter usque ad basin fissus, apice plerumque duobus foliolis viridibus auctus, vel 2-3-dentatus. Corolla subsexfida, campanulata, firmula, longa, inferne sensim angustata, intus lutescens, extus obsolete purpurea, punctis in lineas quandoque regulares dispositis, lobis brevibus, subrotundis v. lanceolatis, tubo luteo. Antherae arcte coalescentes aegreque separabiles, filamentis tenuissimis multo breviores. Germen ventricosum, vix compressum. (D. v.)

Hab. in Alpibus *aquileiensibus*, *bernensibus* et *valesiacis* fere omnibus. In valle *Ursern*. In M. *Gotthardo*, *Pilato*, *Regio*, *Speluga*, etc. β in M. *Obersandalp Glaronensium*, var. 1-flora? Hegetschweiler. γ in valle *Saas*. Cl. Schleicher. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

B. Folia nervosa. Flores verticillati, sessiles. Corollae campanulato-tubulosae, 4-fidae, cyaneae.

602. Gentiana *cruciata* L. — G. corollis quadri-

fidis tubuloso-campanulatis, calycibus verticillatis sessilibus, foliis decussatis ovato-lanceolatis. (Sp. 6. Gall. *Gentiane Croisette.*)

Hall. Helv. 643. Enum. 474. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 141. Heg. 1. pag. 169. Hag. Fl. Basil. 1. p. 243. Clairv. Man. 74. Wahlenb. Helv. 46. Mur. Bot. Val. 99. C. B. Basil. 55.

L. Sp. Pl. 334. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1334. Schult. Syst. 6. p. 142. Lam. Enc. 2. p. 644. Dec. Fl. Fr. 2267. Vill. Delph. 2. p. 531.

Jacq. Austr. tab. 372. — Fuchs Hist. 420. Matth. 481. f. 1. Tabern. Kräuterb. 1104. f. 1. Barrel. Ic. tab. 65. Clus. Hist. 1. p. 313. f. 1. Dod. Pempt. 343. I. B. Hist. 3. p. 522.

Radix longa, gracilis, subinde quasi cruciatim pertusa: inde plantae nomen. Caules basi procumbentes, adscendentes, simplices, fere semipedales, basi attenuati. Folia decussata, ovato-lanceolata, obtusa, trinervia, basi connata et (praecipue inferiora) in vaginam tubulosam laxiusculam decurrentia, internodiis multo longiora. Flores in summo caule axillares terminalesque, dense fasciculati, verticillis perpaucis, ut subinde flores omnes terminales sint. Calyx tubulosus, tener, albido-membranaceus, quadridentatus, quandoque in spathae modum fissus, dentibus viridibus, angustis, acutissimis. Corolla calyce triplo longior, extus obscure caerulescens, intus pulcherrime azurea, sinubus simplicibus, emarginatis vel trifidis. Stamina 4, inclusa, antheris liberis. (D. v.)

Locis aridis et incultis, praecipue submontanis haud infrequens. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

C. Folia 1-3-nervia. Flores pedunculati, suboppositi, axillares et terminales. Corollae obconico-campanulatae, 5-fidae, caeruleae.

603. Gentiana *asclepiadea* L. — G. floribus axillaribus solitariis oppositisve, corollis campanulatis

elongatis inferne angustatis, antheris coalitis. calycibus 5-dentatis, foliis amplexicaulibus ovato-lanceolatis. (Sp. 7. Gall. *Gentiane Asclépiade.*)

Hall. Helv. 640. Cat. rar. n. 622. Enum. 478. n. 11. Sut. Fl. Helv. 1. p. 140. Heg. 1. p. 169. Hag. Fl. Basil. 1. p. 238. Clairv. Man. 73. Mur. Bot. Val. 69. Wahlenb. Helv. 46.

L. Sp. Pl. 329. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1334. Schult. Syst. 6. p. 141. Lam. Enc. 2. p. 636. Dec. Fl. Fr. 2768. Vill. Delph. 2. p. 524.

Lam. Ill. tab. 109. f. 3. Jacq. Austr. tab. 328. Tabern. Kräuterb. 1102. f. 2. Clus. Hist. 1. p. 312. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 523. f. 1. (*bene*). Chabr. Sciagr. 303. f. 1. (*eadem*).

Variat flore albo. !

Radix magna, nodosa, ramosa. Caulis teretiusculus, pedalis, erectus, valde foliosus, simplex. Folia fere amplexicaulia, ovato-acuminata, internodiis longiora, nervis tribus exstantibus, duobus lateralibus minus conspicuis percursa, *Cynanchi* (*Asclepiadis*) *Vincetoxici* satis similia. Flores axillares, subsessiles vel breviter pedunculati, pedunculis 1-floris, rarius 2-3-floris *). Calyx corolla multo brevior, obconicus, subpentagonus, apice 5-dentatus, dentibus brevibus distantibusque, quandoque lateraliter usque ad medium fissus. Corolla cyanea, sescuncialis, in tubum angustum saepeque punctatum coarctata, sursum dilatata, 5-fida, lobis triangularibus, acutis, brevibus, sinubus reflexis. Antherae coalescentes. Stigmata antheras paulo excedentia, reflexo-divergentia. (D. v.)

Hab. in pratis montanis subalpinisque frequens. In Helvetia occidentali tamen rarius occurrit. In montibus *abbatiscellanis* vulgatissima. *Vitoduri*. Clairville. In M. *Vogelberger*. Cl. Hagenbach. Circa *Kempten* in pago *tigurino*. In M. *Javernaz*, *Mayen* et *Chaude*. Supra *Pennilucum*. In descensu M. *Scheideck* versus *Hasli*. Prope *Einsiedlen*. In

---

*) Ad hanc formam spectat Barrel. Ic. tab. 70.

vallibus *Lauterbrunn*, *Grindelwald*. In M. *Generoso*. Supra *Summiswald* et *Tobinium*. Etiam in planitiem descendit, v. gr. ad ripas amoenissimas *Silae* supra *Tigurum*. Cl. Wahlenberg. Fl. albis in pascuis alpinis *Niederen* et *Büel* supra *Bilten* in agro *glaronensi*. Haller. — Fl. Aug. et Sept. ♃.

604. Gentiana *Pneumonanthe* L. — G. floribus axillaribus suboppositis, corollis campanulatis elongatis, antheris coalitis, foliis linearibus obtusis, calycibus semiquinquefidis. (Sp. 8. Gall. *Gentiane à feuilles étroites*.)

Hall. Helv. 641. Cat. rar. n. 623. Enum. 477 n. 10. Sut. Fl. Helv. 1. p. 141. Heg. 1. p. 170. Hag. Fl. Basil. 1. p. 238. Clairv. Man. 73. Wahlenb. Helv. 46. Mur. Bot. Val. 69. *G. palustris angustifolia* C. B. Basil. 56.

L. Sp. Pl. 330. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1336. Schult. Syst. 6. p. 145. Lam. Enc. 1. p. 636. Smith Brit. 285. Dec. Fl. Fr. 2769.

Engl. Bot. 1. tab. 20. Lam. Illustr. tab. 109. f. 2. Fl. Dan. tab. 269. — Barrel. Ic. tab. 52. fig. 1 et 2. et tab. 51. f. 1 et 2. (*latifolia*). Matth. 481. fig. 2. Clus. Hist. p. 1. p. 313. f. 2.

β caule unifloro. *G. Pneumonanthe* b Vill. Delph. 2. p. 525. Sturm Germ. I. fasc. 30. tab. 4.

Radix ramosa. Caulis pedalis, sesquipedalis, simpliciusculus. Folia internodiis longiora, linearia, obtusa, circiter sescuncialia, unam 2ve lineas lata, connata. Flores in caule summo axillares, plerumque solitarii vel oppositi, breviter pedunculati. Calyx subcylindricus, segmentis lanceolato-linearibus, acutissimis, tubum fere aequantibus, remotis. Corolla saturate cyanea, plicato-campanulata, sursum dilatata, basi angusta, lobis triangularibus sinubusque reflexis. Antherae connexae. (D. v.)

β. Caulis vix semipedalis. Folia inferiora ovata, ad 5 lineas lata: reliqua fere ut in vulgari, sed breviora. Corolla maior et praesertim latior, calycis segmentis lanceolatis. (D. v.)

Hab. in pratis uliginosis submontanis, vulgo. *Bernae* infra *Seelhofen* versus *Belp*. Prope *Mathod*, *Roche*, *Wesen*, *Ragatz*, *Sargans*, *Nodz*, *Linières*, etc. *Neviduni aux marais de Duilliers*. In M. *Rossberg Suitensium*. Cl. Wahlenberg. Prope *Vervey* et *Lens*. Rev. Murith. β in paludibus infra *Bonmont* cum vulgari. — Fl. Septembri. ♃.

D. Uniflorae, pumilae. Corollae 5-fidae, cyaneae.

I. Antherae connexae. Corolla maxima.

605. Gentiana *acaulis* L. — G. uniflora, corolla campanulata elongata caulem excedente, foliis lanceolatis trinerviis acutis. (Sp. 9. Gall. *Gentiane grandiflore.*)

Hall. Helv. 642. Cat. rar. n. 621. Enum. 477. n. 9. Sut. Fl. Helv. 1. p. 141. Heg. 1. p. 170. Wahlenb. Helv. 47. Mur. Bot. Val. 69. Roesch in Alp. 2. p. 111. *G. campan.* Clairv. Man. 74. *Gentianella alpina latifolia* etc. C. B. Prodr. 97.

L. Sp. Pl. 330. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1340. Schult. Syst. 6. p. 152. Vill. Delph. 2. p. 525. Dec. Fl. Fr. 2770. Bert. Amoen. Ital. 346. *G. grandiflora* Lam. Enc. 2. p. 637.

Jacq. Austr. tab. 135. Sturm Germ. I. fasc. 4. tab. 5. — Barrel. Ic. tab. 47. Clus. Hist. p. 1. p. 314. (*bona*). I. B. Hist. 3. p. 523. f. 2.

β *angustifolia*, foliis oblongis obsolete trinerviis. Hag. Fl. Basil. 1. p. 239. *G. angustifolia* Vill. Delph. 2. p. 526. Barrel. Ic. tab. 110. f. 1. Lob. Ic. tab. 310. f. 1.

γ *caulescens*, caule florem aequante vel longiori. *G. caulescens* Lam. Enc. 2. p. 638. Barr. Ic. tab. 106.

Radix magna, profunda, sublignosa. Folia radicalia in rosulam posita, firma, subcarnosa, acute trinervia, ovato-lanceolata, acutiuscula, in β lanceolata, angustiora, nervis lateralibus minus conspicuis. Caulis brevissimus, obliquus aut incurvus, foliorum uno alterove pari angustiorum minorumque instructus, in γ tri- et quadriuncialis. Flos terminalis, maximus, speciosus; calyce obconico, usque ad medium 5-fido, segmentis lanceolatis, acutis, intus membrana

albida (in β et γ breviori, in α vero usque ad medium) coniunctis. Corolla calyce quadruplo quintuploque longior, saturate cyanea, basi obconica, lobis brevibus, latis, sinubus obtusissimis, plicatis, fauce angulosa, intus lutea punctisque copiosis distincta. Antherae connexae. Stigmata ovata, ciliata. (D. v.)

In Alpibus montibusque *Iuranis* ubique frequens. β et γ supra *Bex* et in M. *Salvan*. — Fl. Maio et Iunio, statim ac deficiunt nives. ♃.

606. Gentiana *alpina* Vill. — G. uniflora subacaulis, corolla campanulata valde dilatata, foliis ovatis carnosis subuninerviis. (Sp. 10. Gall. *Gentiane des Alpes*.)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 427. Clairv. Man. 74. Mur. Bot. Val. 69.

Vill. Delph. 2. p. 526. Schult. Syst. 6. p. 153. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 429. n. 2770 [a]. *G. acaulis* γ Fl. Fr. 2770. *Hippion alpinum* Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 20.

Vill. l. c. tab. 10. *G. acaulis* Engl. Bot. 23. tab. 1594. (optima, ut a nostra nonnisi foliis distincte trinerviis recedat). — Barr. Ic. tab. 105? (planta nimis grandis, foliis acute trinerviis. Icones Villarsiana et anglica multo melius conveniunt).

Schleich. Thom. exs.

Praecedenti utique valde affinis et forsan non satis distincta. Differt tamen radice exili et fere filiformi, foliis ovatis, parvis, plerumque obtusiusculis, latitudine longitudinem fere aequantibus, subcarnosis, exsiccatione lutescentibus, nervis lateralibus obsoletissimis, caule plerumque subnullo, ut tota planta vix sescuncialis sit; flore semper erecto, corolla breviori et superne latiore magisque patula, lobis subreflexis, membranula interna lacinias calycinas coniungente minus conspicua. Antherae, quas liberas observavit Cl. Schmidt, in omnibus meis speciminibus connexae sunt. (D. v.)

Priori multo rarior. *A la Forclaz*, in *M. Pennino*, in Alpibus supra *Bex*. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

II. Antherae liberae. Corollae tubus longus.

607. Gentiana *verna* L. — G. uniflora, corolla hypocrateriformi crenata caulem excedente, foliis ovato-lanceolatis: radicalibus confertis. (Sp. 11. Gall. *Gentiane printanière.*)

Hall. Helv. 644. Cat. rar. n. 648. Enum. 476. n. 8. Sut. Fl. Helv. 1. p. 142. Heg. 1. p. 170. Hag. Fl. Basil. 1. p. 239. Clairv. Man. 74. Wahlenb. Helv. 47. Mur. Bot. Val. 69. Roesch in Alpin. 2. p. 111.

L. Sp. Pl. 331. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1342. Schult. Syst. 6. p. 155. Lam. Enc. 2. p. 639. Vill. Delph. 2. p. 526. Dec. Fl. Fr. 2771. (excl. var. δ). Smith Brit. 287. Bertol. Amoen. Ital. 346. (forma fol. lanceolatis intra 2 lineas latis).

Sturm Germ. I. fasc. 40. tab. 12. Engl. Bot. 7. tab. 493. *Hippion vernum* Schmidt in Roem. Arch. 1. tab. 4. fig. 9. — Barr. Ic. tab. 98. Lobel. Ic. tab. 310.

β flore albo.

γ corolla profundius crenata. — *G. bavarica* Jacq. Obs. 3. tab. 71.

δ *elongata*, caule florem longitndine superante, stigmate profundius crenato.

Schult. l. c. γ. Dec. Fl. Fr. l. c. γ. *G. elongata* Jacq. Collect. 2. p. 88. *G. aestiva* Schult. l. c. p. 156. *Hippion aestivum* Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 16.

G. elongata Haenke in Jacq. l. c. tab. 7. fig. 3. Schmidt l. c. tab. 4. fig. 8. (Cf. *Hippion sexfidum* Eiusd. ibid. tab. 4. fig. 11. et *H. pusillum*, quae formae acaules esse videntur). — Tab. Kräuterb. 1105. fig. 1. Clus. Hist. 1. p. 315. I. B. Hist. 3. p. 527. fig. 3. Chabr. Sciagr. 501. fig. 4. (*eadem*).

Radix caespitosa, stolonibus filiformibus, nudis, apice caespitosis longe repens. Folia radicalia in rosulam laxiusculam conferta, reliquis paulo maiora: caulinorum paria decussata, duo triave: omnia firma, nervosa, oblonga, acutiuscula, margine (sub acriori-

bus vitris) crenato-denticulata. Caulis 1-2-uncialis, simplex, flore plerumque brevior. Flos terminalis, elegantissimus. Calyx acute pentagonus, subventricosus, 5-fidus, segmentis lanceolatis, peracutis. Corollae tubus lutescens v. violaceus, fere cylindricus, calyce longior; limbus facie splendide cyaneus, 5-partitus, lobis ovato-lanceolatis, patentissimis, saepius erosis v. denticulatis, sinuum appendices breves, bifidae, saturatius caeruleae, basi albae. Stigmata margine fimbriata, semicircularia, faucem horizontaliter claudentia. Stamina antheris liberis. (D. v.)

Hab. in pascuis irriguis Alpium et montium frequens. Etiam subinde in planitiem descendit, v. gr. circa *Bernam* prope *Eymatten*, *Drakau* et *Seelhofen*. *Tiguri auf dem Heuried*. In paludibus prope *Sax*. In pratis circa *Longirod* ubique. *δ sur la dent de Naye*. Cl. Reynier. — Fl. Martio, Aprili; locis editioribus Iunio et Iulio. ♃.

Obs. Var. *δ* ad *G. pumilam* L. a Cl. Wiest in M. *Schneeberg*, apud austriacos botanicos notissimo, lectam, quodammodo accedit; utraque enim caule 2-3-unciali gaudet; sed planta austriaca cauliculis erectis, sterilibus, undique foliosis, fere ut in *G. pyrenaica*, quibus nostra omnino caret, non minus quam foliis vix ultra dimidiam lineam latis, mucronulo albo apiculatis, uninerviis nervoque evanido, facile dignoscitur. Suspicor etiam, *G. pumilam* radicibus dense caespitosis neque per filos tenuissimos repentibus a *G. verna* differre.

608. Gentiana *brachyphylla* Vill. — G. uniflora, caulescens, foliis radicalibus confertis subrotundo-ovatis apiculatis: caulinis oblongis, corolla pusilla hypocrateriformi. (Sp. 12. Gall. *Gentiane hétérophylle.*)

Hall. Helv. sub 644. ad calcem descriptionis. *G. verna brachyphylla* Heg. Fl. Helv. 2. p. 127. in app. *C. pusilla* Clairv. Man. 74.

Vill. Delph. 2. p. 528. *G. longiflora β? brachyphylla* Pers. Syn. 1. p. 285. *G. verna β* Dec. Fl. Fr. Suppl. 127. n. 2770. *G. verna δ brachyphylla* Schult. Syst. 6. p. 155.

Barrel. Ic. tab. 103. f. 2. (*bona*). *Gentiana fugax V Clusii* etc. I. B. Hist. 3. p. 527. f. interior.

Schl. exs.

β acaulis.

Aequo sane iure, ac *C. alpina* ab *acauli*, a *verna* distingui potest. Radix gracilis, obliqua. Folia radicalia numerosa, in rosulam brevissimam densamque collecta, tenuissima, obsoletissime 5-nervia, brevia lataque, acutiuscula. Caulis gracilis, diaphano-rubellus, flore haud computato uncialis vel sescuncialis, foliorum internodiis multo breviorum, lineari-lanceolatorum, radicalibus longe minorum uno alterove pari instructus, erectus v. curvulus. Calyx infundibuliformis, neutiquam ventricosus, brevis, 5-fidus, tubo corollae duplo brevior. Corollae limbus saturate cyaneus, lobis ovatis, crenulatis: sinuum appendices breviter bifidae. *β.* Habitus *G. pumilae* Jacq. differt foliis subrotundis, obtusissimis.

In Alpibus editissimis, passim. In M. *Fouly*, *Enzeindaz*, *Pennino*, *Taveyannaz*, etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. „Diceres *hybridam* inter *Hippion* (*vernam*) et *bavaricam.*" Haller l. c. cum optima descriptione. Plurimis tamen notis a *pumila* discrepat, quacum coniungit eam Vir summus.

609. Gentiana *bavarica* L. — G. uniflora prostrata vel adscendens, foliis subspathulatis obtusissimis, corolla hypocrateriformi subcrenulata. (Sp. 13. Gall. *Gentiane de Bavière.*)

Hall. Helv. 645. Emend. 3. n. 216. Cat. rar. n. 619. En. 476. n. 7. Sut. Fl. Helv. 1. p. 143. Heg. 1. p. 171. Clairv. Man. 74. Mur. Bot. Val. 69. *G. prostrata* Wahlenb. Helv. 47. Roesch in Alp. 2. p. 112.

L. Sp. Pl. (non Jacq.) 331. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1345. Schult. Syst. 6. p. 157. Dec. Fl. Fr. 2772. Lam. Enc. 2. p. 639.

Sturm Fl. Germ. I. fasc. 41. tab. 4. (*bene*). *Hippion bavaricum* Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 17. tab. 5. f. 12. A, B et C. Barrel. Ic. tab. 101. f. 1?

Ser. Schleich. Thom. exs.

β *subacaulis*, foliis omnibus imbricatis. *G. bavarica γ* Dec. Fl. Fr. Suppl. 127. n. 2772. *G. imbricata* (Froel.) Heg. Fl. Helv. 1. p. 172. Clairv. Man. 74. Froel. Diss. p. 74. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1344. Schult. Syst. 6. p. 157. Sturm Germ. I. fasc. 41. tab. 52 *). Barrel. Ic. tab. 101. f. 2? (folia nimis longa). *G. bavarica* b *subacaulis* Schl. cat. 1821. Thom. exs.

Variat etiam flore albo.

Radix multiceps, plus minusve caespitosa. Rosulae elongatae, foliorum paribus subimbricatis. Folia uniformia, spathulata, obtusissima, firma, vix (sub acrioribus vitris) denticulata, subuninervia, suprema maiora magisque elongata: caulina modo approximata, modo remotissima. Caules erectiusculi v. prostrati, 2-3-unciales, plerumque florem excedentes. Calyx infundibuliformis, fere obconicus neque ventricosus, tubo corollae duplo brevior. Corolla fere *vernae*, lobis ovatis, subcrenatis, obtusis: sinuum appendices taeniis niveis distinctae. (D. s.)

In pascuis alpinis non rara. In reliquis montibus nunquam provenit. β in summis cacuminibus ultra limitem nivalem, v. gr. in M. *Rossbodenstock*. Caespites latos pulcherrimos in nuda terra nivali efficit. Cl. Wahlenberg. In M. *Pennino*. Em. Thomas. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

E. Uni- vel pluriflorae, caulescentes. Corollae azureae, 4-fidae, lobis lateraliter ciliatis.

610. Gentiana *ciliata* L. — G. corolla 4-fida campanulato-ciliata: lobis lateraliter longe ciliatis, foliis lineari-lanceolatis. (Sp. 14. Gall. *Gentiane ciliée.*)

Hall. Helv. 653. Enum. 473. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 145. Heg. 1. p. 175. Hag. Fl. Basil. 1. p. 242. Clairv. Man. 74. Wahlenb. Helv. 49. Mur. Bot. Val. 70. *G. angustifolia autumnalis* C. B. Basil. 56.

L. Sp. Pl. 334. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1351. Schult. Syst. 6.

*) Icon pulchra plantae nostrae quidem habitum exprimit, sed haec forma foliis magis oblongis, ovato-acutis et eximie serrulatis differre videtur. Cl. Schleicherus *G. imbricatam* Froel., nec fortasse immerito cum *G. brachyphylla* Vill. commuxit.

p. 174. Lam. Enc. 2. p. 644. Dec. Fl. Fr. 2779. *Hippion ciliatum* Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 11.

Jacq. Austr. tab. 113. Panzer in Sturm Germ. 1. fasc. 23. tab. 4. (Cf. Fl. Dan. tab. 317. quam ad *G. serratam* Gunn. amandat Cl. Schultes). I. B. Hist. 3. p. 525. Chabr. Sciagr. 504. fig. 3.

β multiflora.

Radix gracilis. Caulis erectiusculus v. adscendens, plerumque simplex et uniflorus, in *β* superne ramosus, 3-uncialis, semipedalis et ultra. Folia lineari-lanceolata, angusta, acuta, internodiis longiora: ima reliquis breviora latioraque. Rami, quando adsunt, alterni v. oppositi, foliosi, superne incrassati, uniflori. Pedunculi terminales (rarius nonnulli axillares), breves. Calyx laxiusculus, campanulatus, profunde 4-fidus, corollae tubo paulo brevior, segmentis triangularibus, plicato-carinatis, acutissimis, sinubus intus membrana truncata interceptis. Corolla pulchre azurea, subquadrangula, fere ad medium 4-fida, lobis erectis, obtusis, superne serrulatis, margine a medio usque ad basin ciliis longis numerosisque instructis. Germen longe pedicellatum: stigmata sessilia, subrotunda, conniventia. Stamina pistillo longiora, antheris liberis. (D. v.)

Hab. in pascuis sterilioribus praesertim submontanis (etiam ultra limites fagi v. gr. versus M. *Feuerstein* et *Schwartzberg.* Cl. Wahlenberg). *Bernae in der Eymatte* versus *Bümplitz. A Mathod*, *à Roche*, *Neocomi.* In M. *Muteto*; prope *Ferrière*; circa *les Plans.* Prope *Kempten* in pago *tigurino. Neviduni* in pascuis inter vias regias, quibus itur versus *Trélex* et *Gingins.* Inter *Longirod* et *Burtigny*, etc. — Fl. Septembri. ♃.

** *Annuae. Caulis ramosus. Flores terminales, pedunculati.*

A. Corollae cyaneae, hypocrateriformes, quinquefidae.

611. Gentiana *utriculosa* L. — G. ramosa, corollis hypocrateriformibus, calyce inflato carinato-alato

corollae tubum subaequante. (Sp. 15. Gall. *Gentiane utriculée.*)

Hall. Helv. 646. Emend. 3. n. 215. Cat. rar. Enum. 476. n. 6. Sut. Fl. Helv. 1. p. 142. Heg. 1. p. 171. Hag. Fl. Basil. 1. p. 240. Clairv. Man. 74. Wahlenb. Helv. 48. Mur. Bot. Val. 69. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 37.

L. Sp. Pl. 332. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1345. Schult. Syst. 6. p. 159. Lam. Enc. 2. p. 640. Dec. Fl. Fr. 2774.

W. et K. Hung. t. 206. Sturm Germ. I. fasc. 30. tab. 5. (*bona*). — Barrel. Ic. tab. 48 et 102. f. 1.

Thom. Schl. exs.

Var. floribus albis.

Radix luteola, gracilis, annua. Rosula irregularis, laxiuscula, foliis constans ovatis, obtusis, cito marcescentibus. Caulis erectus, 3-4-uncialis, angulosus, plerumque colore purpureo tinctus, iam basi et undique ramosus. Foliorum caulinorum oblongorum minusque obtusorum 3-7 paria, internodiis multo breviora. Flores terminales, in summo caule singulisque ramis solitarii. Calyx ovalis, inflatus, plicatus, angulis membranaceo-alatis, segmentis ovato-lanceolatis. Corollae tubus calyce paulo longior, cylindricus; limbus 5-partitus, lobis ovato-oblongis, integriusculis, fere acutis, extus obsolete caeruleis, intus saturate cyaneis; sinuum appendices parvae, emarginatae. Stigmata semicircularia, fimbriata. Antherae liberae. Capsula subcylindrica, seminibus ovato-acutis, rugosis. (D. s.)

Hab. locis humidis Alpium aliorumque montium parcius. In valle *Ursern*. In monte *Splügen*, *Ioch*, *Ochsenstock*, *Intrame*, *Feuerstein*, *Speer* (*Toggiorum*), *St. Liena* (*Veragrorum*), *Finelen* supra *Zermatt*, etc. Etiam in planitie prope *Vervey* versus *le Furet*. *Michelfeldae*. Lachenal. Fl. albo supra *les Plans*. Haller. — Fl. Iulio. ⊙.

612. Gentiana *nivalis* L. — G. ramosa, corollis hypocrateriformibus, calyce tubuloso carinato acutissimo. (Sp. 16. Gall. *Gentiane des neiges.*)

Hall. Helv. 647. Emend. 3. n. 218. Cat. rar. n. 617. Enum. 475. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 143. Heg. 1. p. 172. Clairv. Man. 73. Wahlenb. Helv. 48. Mur. Bot. Val. 70. Roesch in Alp. 2. p. 112.

L. Sp. Pl. 332. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1344. Schult. Syst. 6. p. 160. Lam. Enc. 2. p. 640. Dec. Fl. Fr. 2773. Smith Brit. 286. Vill. Delph. 2. p. 128.

Hall. Helv. tab. 17. Enum. tab. 7. (*eadem*). Engl. Bot. 13. tab. 896. Fl. Dan. tab. 17. Sturm Germ. 1. fasc. 22. tab. 7. — Barr. Ic. 103. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 527. fig. exterior (*bona*). Chabr. Sciagr. 504. fig. 6. exterior (*eadem*).

Ser. Thom. Schleich. exs.

β *uniflora*, pumila, flore quadruplo minori. *G. minima?* Vill. Delph. 2. p. 528. *Hippion nivale* var. ad calcem descr. indicata. Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 20. tab. 3. f. 6. (*bona*).

Radix gracilis, parum divisa. Caulis plerumque undique ramosus, subquadrangulus, 2-5-uncialis; rami alterni v. oppositi, foliosi, uniflori. Folia radicalia ovata, ceteris latiora, in rosulam laxam irregularemque collecta: caulina ovato-lanceolata, obtusiuscula: omnia acute carinata. Flores terminales, elongati. Calyx pentagono-tubulosus, profunde 5-fidus, angulis acutis, linea longitudinali purpurea fuscave insignitis, medium corollae tubum excedentibus. Corollae tubus ochroleucus, medium versus modice incrassatus. Limbus 5-partitus, extus viridescens, intus saturate cyaneus, lobis ovato-lanceolatis, brevibus, plerumque erectiusculis, sinuum appendicibus parvulis, emarginatis, inferne niveis. Antherae liberae. (D. v.)

In Alpibus editioribus. In M. *Gemmi*, *Ioch*, *Enzeindaz*, *Gotthardo*, *Flimserberg*, *Ay*, *Arpille*, *Sempronio*, *Fouly*, *Taveyannaz*, *Serin*, *Pilato*. β in summis cacuminibus, ad moles glaciales aeternasque nives. Plantula habitus proprii, etiam flore albo variat. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

B. Corollae purpureo-violaceae v. cinereo-caeruleae, infundibuliformes, 4-5-fidae, fauce barbata. Calyces 4-5-fidi.

613. Gentiana *Amarella* L. — G. corollae infundibuliformis fauce barbata, segmentis calycinis uniformibus, foliis ovato-lanceolatis acutis trinerviis. (Sp. 17. Gall. *Gentiane Amarelle.*)

Hall. Helv. 651. Cat. rar. n. 616. Enum. 473. n. 2. Wahlenb. Helv. 48. Mur. Bot. Val. 70. *G. Amarella* (non Willd.) et *G. germanica* Sut. Fl. Helv. 1. p. 145 et 144. Heg. 1. p. 173. Clairv. Man. 74. Hag. Fl. Basil. 1. p. 240.

L. Sp. Pl. 334. Lam. Enc. 1. p. 643. Smith Brit. 287 *). Bieb. Cauc. n. 499. *G. germanica* Dec. Fl. Fr. 2776. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1346. *G. Amarella* et *germanica* Willd. Sp. Pl. 1346 et 1347.

Engl. Bot. 4. tab. 236. Panzer in Sturm Germ. I. fasc. 23. tab. 3. (*optima*) **). — Barrel. Ic. tab. 102. (*bona*). *G. autumnalis ramosa* C. B. Pin. 188. I. B. Hist. 3. p. 526. f. 1, 2 et 3. (*pessime*).

β *uliginosa*, floribus fere duplo minoribus, caule acutius angulato, foliis ovatis plerisque obtusis, calycibus segmentis magis inaequalibus. *G. uliginosa* Heg. 1. p. 174.

G. uliginosa, Schl. exs. cent. . . . n. 34. (In pratis udis crescere). *G. uliginosa* Willd. Sp. Pl. 1. p. 1347. Schult. Syst. 6. p. 166. Barrel. Ic. tab. 92. f. 1. ?? (Habitum quadantenus sistit. Corollae tamen quadrifidae, nimis ventricosae, caulesque crassiores nec stricti.)

Radix gracilis, annua. Caulis plerumque undique ramosus, erectus, obtuse tetragonus, colore violaceo tinctus, triuncialis, semipedalis et ultra. Folia trinervia, marginibus scabra, dorso pallida, facie plerumque ex viridi violacea: radicalia obovata, in pe-

---

*) Ad var. illam *parvifloram*, quam Cl. Willdenow *G. Amarellam* nominavit, hocce synon. spectare videtur. Sic et syn. Bieb.

**) „Fl. Dan. tab. 328, inter *Amarellam* et *germanicam* Willd. ambigit et transitum ante oculos ponit." Cl. Treviranus Obs. Bot. 6. n. 3. Cf. *G. Amarellae* var. *β* Bieb. 14.

tiolum brevissimum attenuata: caulina subamplexicaulia, ovato-lanceolata, acuta, oblonga, internodiis modo longiora, modo breviora. Rami foliosi, alterni, oppositi v. fasciculati, 1-3-flori, numero et longitudine valde variabiles. Flores terminales, etiam subinde axillares, fere unciales, speciosi. Calyx campanulatus, ad medium et ultra 5-fidus; segmentis fere triangularibus, parum inaequalibus, acute uninerviis. Corolla calyce triplo maior, tubo obverse conico, infundibuliformi, transversim corrugato-crispulo, calyce saepe duplo longiori, limbo ex violaceo purpureo, patulo, lobis lanceolatis, acutis, basi ciliis longis, copiosis faucemque claudentibus fimbriatis. Antherae bifidae, violaceae, liberae. Capsula fere uncialis, gracilis, subcompressa, pedicellata. Stigmata reflexa. (D. v.)

Plantam β nonnisi siccam vidi. Vix a vulgari separari potest. Ei caules stricti, laevissimi, pallidi, minus ramosi, paulo acutius angulati, neque tamen alati, semipedales et ultra. Folia latiora, minus acuta, distantia. Calyx tubum corollae aequans vel superans, segmentis ovato-lanceolatis. Corollae tubus vix crispatus. (D. s.)

Hab. in pratis sterilioribus, non ubique. Prope *Panex*; circa *Kandersteg* et in M. *Feuerstein*. Haller. In montibus *Iuranis*. Gagnebin. *Basileae*. La Chenal. Hagenbach. Prope *Pisservarle* et *Fenalet*. Rev. Murith. *Tiguri* in sylva ad ripam sinistram *Silae*. *Neviduni* in pascuis prope *Trélex* secus viam, qua versus *Gingins* itur. Circa *Longirod* ubique. — Fl. Aug. et Sept. ⊙.

Obs. Autoptae oculatissimi Wahlenberg et Treviranus hancce Willdenovii *germanicam*, eiusdem *Amarellam* (*lancifoliam* Pers. Syn. 1. p. 286. *Hippion axillare* Schmidt Fl. Bohem. n. 129. et in Roem. Arch. 1. p. 23. tab. 5. f. 13. Barrel. Ic. tab. 510. f. 2. ex I. B. Hist. 256. t. 1. mutuata) et illam *uliginosam* merito quidem ad unam eandemque speciem referunt. *Amarellae* Willd. cl. Treviranus flores plerumque minores, caulem acutissime angulatum fereque alatum; calycis segmenta lineari-lanceolata, saepius inaequalia et corollae lobos erectos tribuit. Eam in pratis humidis ad littora maris Baltici legit. *G. uliginosa*, eodem monente, minor est, caule magis alato, et laciniis calyci-

nis magis linearibus et inaequaliter elongatis gaudet. (Trev. Obs. p. 6 et 7. n. 4, 5 et 6.)

614. Gentiana *obtusifolia* Schmidt. — G. corollis 4-5-fidis infundibuliformibus fauce barbatis, tubo segmentis calycinis breviore, foliis subspathulatis obtusis. (Sp. 18. Gall. *Gentiane à feuilles obtuses.*)

Wahlenb. Helv. 49. Heg. Fl. Helv. 1. p. 174. *G. ambigens* Gaud. in Ebel Man. du voy. passim.

Schmidt Bohem. n. 126. sub *Hippion*. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1347. Schult. Syst. 6. p. 167. Poir. Enc. Suppl. 2. p. 736. inter Min. Cogn.

Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 22. tab. 2. f. 3.

β *minor*, ramosissima, fastigiata, valde multiflora. Tab. Kräuterb. 1105. f. 2. (ex Clusio, sed minus *bene*). Clus. Hist. 316. f. 1. (*bona*). Barrel. Ic. Obs. p. 3. n. 24. tab. 104 *) (*optime*). Schl. exs.? (Plantam eius non vidi). *G. Amarella* cat. 1807, quam Candollius ad *campestrem* amandat.

Intermedia inter priorem sequentemque, praecipue planta β, quam praeter Barrelierum nemo descripsit. Utraque varietas flores habet terminales, in caule ramisque principibus 5-fidos, reliquos autem minores facileque omnes 4-fidos. Priori α caules pauciores, minus ramosi, semipedales et ultra, angulis valde acutis, β autem valde numerosi, ramosissimi, ramis fastigiatis. Folia variabilia, obscure trinervia, oblonga, subspathulata vel lanceolata obtusaque: inferiora basin versus sensim angustata et quasi petiolata.

---

*) Quin haec icon, licet a summo Linnaeo ad suam *G. auream* citata, ad nostram pertineat, neutiquam dubito. Illam arcticam plantam nemo recentiorum in Delphinatu vidit, ubi in Alpibus prope Bourgdoisan suam legerat Barrelierus. Ei quidem in descriptione flores luteos s. aureos tribuit; sed nostra exsiccata utique floribus talibus insignis est, et fortasse vir bonus iconem et descriptionem ad specimina exsiccata confecit, ut iam suspicatus est celeberr. Ant. Jussiaeus. „Suspicor" inquit „hanc delineasse et descripsisse (Barrelierum) ex planta sicca; color enim florum praesertim *Gentianarum* exsiccatione in flavum subflavumque facile mutatur."

Flores (praesertim in β) quadruplo fere minores quam *Amarellae* nostrae, ex cinereo caerulei, exsiccatione ex rubello flavescentes neque raro aurei, corollae segmentis ovato-acutis. Calyx ultra $^2/_3$ divisus, segmentis tubum corollae aequantibus vel superantibus, distantibus, plerumque linearibus, inaequalibus. (D. v.)

Hab. in summarum Alpium pascuis irriguis. In M. *Gotthardo. Isemanns-Alp* et in M. *Betzberg* ad *Rossmättlifluhe.* Cl. Wahlenberg. α ad adscensum M. *Montemor*, *Italiam* versus. β in pratis alpinis prope *Bosco* et circa *Zermatt.* In M. *Sempronio* ad *Kaltwassergletscher.* — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

615. Gentiana *campestris* L. — G. corolla 4-fida infundibuliformi fauce barbata, calycis segmentis alternis maximis. (Sp. 19. Gall. *Gentiane des champs.*)

Hall. Helv. 650. Cat. rar. n. 616. Emend. 1. n. 141. Sut. Fl. Helv. 1. p. 145. Heg. 1. p. 174. Hag. Fl. Basil. 1. p. 241. Clairv. Man. 75. Wahlenb. Helv. 49. Mur. Bot. Val. 70.

L. Sp. Pl. 334. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1348. Schult. Syst. 6. p. 168. Lam. Enc. 2. p. 644. Dec. Fl. Fr. 2777. Smith Brit. 288. Trevir. Obs. Bot. 7. n. 6.

Fl. Dan. tab. 367. Engl. Bot. 4. tab. 237. (*bona*).
Var. floribus albis.

Prioribus affinis, sed calyce optime distincta. Caules ramosissimi, erecti, 3-unciales, fere semipedales. Folia radicalia spathulata, obtusa, angustato-petiolata: caulina lata, ovato-acuminata, fere amplexicaulia. Calyx foliaceus, segmentis alterne maximis foliisque caulinis omnino similibus, ut (bene monente Cl. Candollio) in planta exsiccata calyx bivalvis s. diphyllus esse videatur. Corolla minor, quam in *Amarella* nostra, in Alpibus paulo grandior, ex violaceo sordide purpurascens, 4-fida, lobis ovatis, rotundatis apiculatisque. (D. v.)

In pratis sterilioribus praesertim submontanis vulgatissima. In M. *Dolaz*, *Muteto* etc. Etiam in *Alpibus.* Fl. albis *Aquileiae à Combaz.* Haller. *Près de Pertuis.* Gagnebin. Circa *Chamouni.* Illustr. Saussure. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

Obs. A priori omnino diversissima, ut valde mirer, Cl. Treviranum *obtusifoliam* l. c. cum *campestri* coniunxisse. Corolla calyceque toto coelo differunt.

C. Corollae saturate cyaneae, tubuloso-campanulatae, 4-fidae, parvae, fauce barbata. Calyx subquadripartitus.

616. Gentiana *glacialis* Abr. Thomas *). — G. corollis quadrifidis tubuloso-campanulatis fauce barbatis, calycibus 4-partitis inaequalibus, pedunculis nudis longissimis. (Sp. 20. Gall. *Gentiane des frimas.*)

Hall. Helv. 652. Emend. VI. n. 60. Sut. Fl. Helv. 1. p. 145. Heg. 1. p. 175. Clairv. Man. 75. Mur. Bot. Val. 70.

Willd. Sp. Pl. 1. p. 1349. Schult. Syst. 6. p. 170. Dec. Fl. Fr. 2778. Pers. Syn. 1. p. 287. Wahlenb. Carpath. p. 75. Poir. Enc. Suppl. 2. p. 733.

Hippion longepedunculatum Schmidt in Roem. Arch. 1. p. 21. tab. 3. f. 5.

Schleich. Ser. Thom. exs.

β *pumila*, 1-3-flora, pedunculis folio fere brevioribus. *G. nana* Jacq. Misc. 1. p. 161. tab. 10. f. 3. et Sturm Germ. I. fasc. 22. tab. 8? (Non videtur. Saltem calyce aequaliori, corolla magis campanulata plerumque 5-fida a nostra differt.)

Radix filiformis, simpliciuscula. Caules abbreviati, plerumque ramosi, rarius simplicissimi, gracillimi, teretiusculi, erecti. Folia ad basin subcontorta, 4 6ve, oblonga, spathulata: caulina minus adhuc numerosa, breviora, ovata vel oblonga, plus minusve obtusa. Pedunculi terminales nudi, plerique praelongi (quandoque 4-5-unciales), curvuli v. flexuosi, saepe colore violaceo tincti, nonnulli tamen (in var. β omnes) breves vixque folia excedentes. Calyx fere usque ad basin divisus, segmentis saepius alterne

*) Hoc nomine primum omnium hancce speciem bonum nostrum Abr. Thomas salutasse docet Cl. Villars Delph. 2. p. 532. in obs. qua plantam nostram in M. *Pennino* a se lectam bene descripsit.

maximis, livide virentibus, subacutis, basi strumoso-appendiculatis. Corolla 4-6 lineas longa, calycem superans, tubulosa, limbo erectiusculo, pulchre cyaneo, plerumque 4-fido, rarius 5-fido, segmentis basi fimbriatis. Capsula ovato-conica. (D. v.)

Editissimarum Alpium incola, saepe in vicinia molium glacialium. In M. *Auffès* (s. *Fey*) supra *Saas*. Haller. In M. *Gemmio*. Cl. Suter. Nos quoque ibi ad lacum *Taubensee* nec non praeeunte optimo Villarsio in M. *Pennino*, et in M. *Gallen* supra *Zermatt* legimus. In Alpibus vallium *Anniviers* et *Bagnes*, in M. *Fouly*. Rev. Murith. — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

UMBELLATAE.

Flores in umbellas plerumque compositas dispositi, pentapetali, ut plurimum obsolete calyculati. Fructus (*cremocarpium* Koch) inferi, nudi, dicarpi, carpellis (*seminibus* Auct.) parallelis, dorso costis s. striis (iugis) quinque plus minus elevatis percurso, valleculis sive interstitiis ea iuga separantibus subinde iterum striatis alatisve, vittatis aut evittatis *). Carpella filo (*carpophoro*) rigido, plerumque bipartito, ex summo pedunculo exeunte apice affixa, tota longitu-

*) *Vittae* sunt canales, resina farcti, parenchyma integumenti s. perispermii carpellorum longitudinaliter percurrentes et saepe in eorum facie dorsali lineam coloratam efficientes. Praesentia et numerus vittarum caracterem bonum, sed difficilem praebent, quia non nisi in fructibus perfectis rite cognosci possunt. Sectio transversalis (s. carpophoro perpendicularis) fructus optimam earum inspiciendarum rationem suppeditat. Fructus maturi in herbariis servati aquae bullientis ope emolliti, huic indagationi sufficiunt. In iconibus nostris amiciss. Monnard vittarum ostiola s. orificia circulis parvis coloratis in sectione transversa, et vittas ipsas dorsi atque commissurae lineis etiam coloratis indicavit. Ceterum vittae nonnunquam parenchymati penitus immersae in carpellis dorso omnino deesse videntur, quin etiam ea superficies quandoque lineas quasdam vittas mentientes ostendit, ut vittarum praesentia vix nisi ex illa sectione transversa certo demonstrari queat. Ceterum fructus dicitur *teres*, quando sectio circularis est; *depressus*, quando sectio ellipsin format, et ellipseos maximus diameter lineae commissurali diametrum minimum efficienti perpendicularis est; denique *compressus*, quando sectio quoque ellipsin format, sed huius ellipseos diameter maximus eadem est linea atque commissuralis, quae duo carpella disiungit.

dine inter se cohaerentia, sed per maturitatem facile separanda. Styli 2, basi (*stylopodio*) incrassatae insidentes. (Herbae foliis alternis, plerumque compositis.)

I. Umbellae simplices aut floribus subsessilibus. Carpophorum nullum.

G. 157. Eryngium L. gen. 324. Hall. Juss. 226. Gaertn. tab. 20. Tourn. tab. 173.

Fl. sessiles, capitati. Recept. commune oblongum, paleaceum. Cal. subquinquepartitus, acuminatus, corollam superans. Petala erecta, in lacinulam basin attingentem emarginato-infracta. Fructus obovatus, paleolis squamiformibus muricatus: sectio transversalis circularis. Carpophorum 0. Involucrum polyphyllum subfoliaceum.

617. Eryngium *campestre* L. — Er. foliis pinnatisectis laciniatis: caulinis amplexicaulibus, involucris capitulo subrotundo multo longioribus. (Sp. 1. Gall. *Panicaut des champs.*)

Hall. Helv. 735. Enum. 455. n. 1. Heg. 1. p. 181. Clairv. Man. 77. Sut. Fl. Helv. 1. p. 150.

L. Sp. Pl. 337. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1358. Schult. Syst. 6. p. 332. Smith Brit. 289. Dec. Fl. Fr. 3552.

Lam. Illustr. tab. 187. f. 1. Engl. Bot. 1. tab. 57. Fl. Dan. tab. 554. Jacq. Austr. 1. p. 155. Schkuhr Handb. tab. 59. — Fuchs Hist. 297. (*optima*). Matth. 505. f. 1. Tabern. Kräuterb. 1072. Dod. Pempt. 730. f. 2. Clus. Hist. 2. p. 157. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 1. p. 85.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix longa, simplex, intus alba, subdulcis. Folia praedura, nervis cartilagineis percursa, pinnatifida, serrata, serraturis spinosis: radicalia petio-

lata: caulina minora, parum numerosa, amplexicaulia. Caulis pedalis, parum foliosus, erectus, superne ramosissimus, ramis divaricatis v. patentissimis. Capitula numerosissima, subrotunda, vix uncialia. Involucra 6-7-phylla, foliolis angustis, linearibus, subspinosis, integris vel subtrifidis, capitulo longioribus. Paleae subulatae, pungentes. Calyx proprius corollam superans, 5-partitus, segmentis lanceolatis, aristatis. Petala oblonga, inflexo-plicata, alba.

In pascuis planitiei aridissimis incultisque. In vicinia lacus *Lemani*, copiose. *Basileae*; *Mülhusae*. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

618. Eryngium *alpinum* L. — Er. foliis radicalibus cordatis oblongis: supremis subpalmatis, capitulis subcylindricis, involucro polyphyllo colorato. (Sp. 2. Gall. *Panicaut des Alpes*.)

Hall. Helv. 736. Cat. rar. 579. Enum. 455. n. 2. Heg. 1. p. 181. Clairv. Man. 77. Sut. Fl. Helv. 1. p. 151. Mur. Bot. 67.

L. Sp. Pl. 337. (non Mant. auct. Cand.). Willd. Sp. Pl. 1. p. 1359. R. et Sch. Syst. 6. p. 323. Poir. Enc. 5. p. 753. Dec. Fl. Fr. 3555.

Jacq. Rar. 1. tab. 94. — Lob. Ic. 2. p. 23. t. 3. *Er. alpicoleiocalon* Rich. Bell. in Gilib. Exerc. tab. 203 et 204. Lobel. Advers. 175. (*non bene*). Dod. Pempt. 732. f. 2. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 1. p. 88. f. 2. (*bona*). Dalech. Hist. 1460. f. 1. (*optima*).

Schleich. Thom. Ser. exs.

Radix longa, cylindrica, nigra. Folia radicalia longissime petiolata, profunde cordata, oblonga, firmula, acute nervosa, obtusa, subduplicato-serrata, dentibus latis, inaequalibus, mucronulatis: caulina media breviter petiolata, cordato-acuminata, indivisa v. lobata: suprema sessilia, amplexicaulia, profunde palmata v. digitata, incisa, dentibus angustis, aristato-spinulosis. Caulis erectus, crassus, sesquipedalis, simplex v. apice subramosus, uni- vel pauciflorus,

superne amethystinus. Capitula perpauca, cylindrica, uncialia vel sescuncialia, apice rotundata. Involucrum patentissimum, capitulo longius; foliolis numerosissimis, nitidis, ex viridi et albo pulcherrime amethysteis, pinnato-serratis, dentibus lineari-lanceolatis, aristato-spinulosis. Corolla alba. Paleae imbricatae, trifidae, subulatae. (D. s.)

Formosissima planta habitat in Alpibus occidentalibus et in montibus iuranis *genevensibus*. In M. *Niesen*. Aretius inventor. In M. *Thoiry*. I. B. In M. *Pilato* et *Ioch*. In M. *aquileiensibus la Varaz*, *Richard*, *Nombrieux*, *Chaude* et *Naye*. In M. *valesiaco Tanières*. Haller. Circa *St.-Pierre d'Entremont*. Rev. Murith. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 158. Sanicula L. gen. 326. Hall. Juss. 225. Gaertn. tab. 20. Tourn. tab. 173. Spreng. Prodr. 24. n. 29. Hoffm. gen. Umb. 26. et 65. tab. 1. Koch Disp. 139. gen. 57.

Umbell. simplices et compositae. Fl. subsessiles, plerique steriles. Petala erecta, obovata, in lacinulam usque ad basin attingentem emarginato-infracta. Fructus subglobosi, setis uncinatis muricatis. Sectio transversalis fere circularis. Carpella exstriata, multivittata. Carpophorum 0. Invol. polyphylla umbellulis breviora.

619. Sanicula *europaea* L. — S. foliis tripartitis: lateralibus lobis bilobatis, umbellulis globosis. Hall. (Gall. *Sanicle d'Europe*.)

Hall. Helv. 737. Enum. 449. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 152. Heg. 1. pag. 182. Hag. Fl. Basil. 1. p. 259. Clairv. Man. 78. Mur. Bot. Val. 93. Wahlenb. Helv. 51. *S. officinarum* C. B. Basil. 90.

L. Sp. Pl. 339. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1367. Schult. Syst. 6. p. 341. Poir. Enc. 6. p. 500. Smith Brit. 291. Dec. Fl. Fr. 3550. *Caucalis Sanicula* Crantz Austr. 228.

Engl. Bot. 2. tab. 98. Schkuhr Handb. tab. 60. Fl. Dan.

tab. 283. — Blackw. tab. 63. Camer. Epit. 763. Fuchs Hist. 671. Matth. Hist. 720. f. 3. Tab. Kräuterb. 244. Dod. Pempt. 140. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 638. Dalech. Hist. 1268.

Radix teres, dura, nigrescens. Folia dorso nitida, glaberrima: radicalia longe petiolata, tripartita, lobis incisis, duplicato-dentatis, fere cuneiformibus, acute nervosis: lateralibus medio duplo maioribus, distincte lobatis: caulina breviter petiolata, sessilia, subdigitata, foliolis ternis, oblongis, incisis v. pinnatifidis. Caulis nudiusculus, semipedalis, pedalis, erectus, gracilis, parum ramosus. Umbellae universales irregulares, anomalae: umbellulae nempe in radiis elongatis saepe simplicibus vel 3-5-fidis terminales, pauciflorae, globosae, flosculis albis, plerisque masculis, omnibus sessilibus. Involucrum subtriphyllum, foliolis saepe dentatis: partialia pentaphylla, linearia. Stamina longissima. Fructus oblongus, pilis rubentibus, longis, apice uncinatis hispidus. (D. v.)

In sylvis ac locis umbrosis planitiei et montium vulgaris. — Fl. Maio, Iulio. ♃.

G. 159. Hydrocotyle L. gen. 325. Hall. Juss. 226. Gaertn. tab. 22.

Umbella simplex, depauperata. Involucellum tetraphyllum. Petala integra, plana, acuta, recta neque apice inflexa. Fruct. depresso-complanatus, orbiculatus. Sect. transv. elongato-elliptica, perangusta. Carpella semicircularia, planiuscula, striis duabus utrinque et carinali seu dorsali tertia percursa: striae arcuatae, convergentes. Commissura angustissima, lineaeformis, ut fructus biscutatus sit.

620. Hydrocotyle *vulgaris* L. — H. foliis peltatis, umbellis subquinquefloris. Sm. (Gall. *Gobelet d'eau.*)

Hall. Helv. 812. Cat. rar. n. 543. Enum. 425. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 151. Heg. 1. p. 182. Hag. Fl. Basil. 1. p. 244. Clairv. Man. 82. Mur. Bot. Val. 73. Wahlenb. Helv. 51. *Cotyledon aquatica* I. B. Hist. 3. p. 781. (absque ic.).

L. Sp. Pl. 338. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1360. Schult. Syst. 6. p. 344. Lam. Enc. 3. p. 751. Smith Brit. 290. Dec. Fl. Fr. 3557.

Lam. Illustr. t. 188. fig. 1. Fl. Dan. tab. 90. Engl. Bot. 11. tab. 751. (fruct. male expressus). Schkuhr Handb. tab. 59. — Dod. Pempt. 153. fig. 1. Lob. Ic. 387. f. 1.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Caulis repens, tenuis, albidus, ex nodis radicans, foliatus et florigerus, vix semipedalis. Folia orbiculata, late crenata, glaberrima, utrinque sulcata, fere uncialia, plana v. concava, rarius convexa, petiolo longissimo, erecto, superne saepe pilis patentibus hispidulo, fere ad medium limbum inserto insidentia. Scapi s. pedunculi uniflori, petiolis breviores. Umbellae minimae, floribus 3-4 subsessilibus constantes, ex quorum sinu quandoque pedicelli paucissimi, floribus etiam 3-4 subsessilibus terminati eriguntur. Flores parvi, albidi, parum conspicui. Fructus biscutatus, depresso-complanatus, carpellis orbiculatis; valleculae inter strias undique tuberculis minutis purpurascentibus uni — biseriatis inordinatisve instructae; spatium vero inter suturam et striam extimam laevius esse videtur. Carpophorum detegere non potui. Styli persistentes. (D. v.)

Hab. in paludibus, non ubique. Circa *Noville* et *les Grangettes*. Secus fl. *Broiam* prope *Sugy*. Ad rivum *Urtinen* inter utrumque lacum prope *Seedorf*. Circa *Cressier* et *Thielae* pontem. *Aux allées de Colombier*. Haller. Prope *Vervey*. Rev. Murith. Ad lacum *Felinum*. I. B. et Cl. Wahlenberg. Ad lacunam prope *Herzogenbuchsee*. *Neviduni* ad fossas palustres pone sylvulam *Bougis*. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

G. 160. Astrantia L. gen. 327. Juss. 225. Hall. Koch. Disp. 138. gen. 74. fig. 42 et 43. Tourn. tab. 166.

Umbellul. hemisphaericae, multiflorae, floribus pedunculatis, nonnullis sterilibus. Involucella maxima, polyphylla, colorata. Cal. proprius 5-partitus, magnus, persistens. Petala oblonga, in lacinulam limbo paulo breviorem inflexa. Fruct. subprismaticus, membrana dense squamulosa tectus. Carpella 5-costata, costis inflatis, intus cavis, „in cavitate iuga minora, fistulosa includentibus." Koch. Sect. transv. circularis, propter costas quasi octogono inscripta. Carpophorum 0.

621. Astrantia *maior* L. — Astr. foliis palmatis subquinquepartitis: lobis acute serratis trifidis simplicibusque, involucri foliolis integerrimis. (Sp. 1. Gall. *Astrance maieure.*)

Hall. Helv. 790. Enum. 439. n. 1. Cat. rar. n. 558. Sut. Fl. Helv. 1. p. 152. Heg. 1. p. 183. Hag. Fl. Basil. 1. p. 254. Clairv. Man. 78. Wahlenb. Helv. 51. Mur. Bot. Val. 55.

L. Sp. Pl. 339. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1368. Schult. Syst. 6. p. 341. Lam. Enc. 1. p. 323. Dec. Fl. Fr. 3548.

Lam. Illustr. tab. 191. fig. 1. Schkuhr Handb. tab. 60. Sturm Germ. I. fasc. 29. tab. 8. — Blackw. t. 470. — Tab. Kräuterb. 242. Dod. Pempt. 387. I. B. Hist. 3. p. 638. Dalech. Hist. 1269. fig. 1.

β *pauciflora*, caule nudiusculo, umbellis parvis paucifloris.
Hall. Helv. l. c. I. I. Scheuchz. Alp. It. 4. p. 331. Heg. Fl. Helv. 2. p. 429. in app.

Bieb. Cauc. n. 509. et Suppl. p. 193. *Astr. carniolica* (Jacq.) Willd. Sp. Pl. 1. p. 1368. Schult. Syst. 6. p. 341.

Astr. minor (non L.) Scop. Carn. n. 305. tab. 7. *Astr.*

carniolica Sturm Fl. Germ. I. fasc. 29. tab. 10. Moris. Hist. 3. p. 279. s. 9. tab. 4. Eiusd. Umbell. p. 11.

Radix crassa, extus lutescens, intus alba. Caulis erectus, crassiusculus, pedalis, sesquipedalis, parum ramosus. Folia nitida, saturate virentia: radicalia petiolata, lobis trifidis: caulina distantia, brevius petiolata v. vaginae insidentia, profunde 5-partita, lobis lanceolatis, duplicato-serratis, ad serraturas mucronatis; vaginae striatae, ventricosae, subcoloratae. Umbellulae axillares et terminales, subumbellatae, pedunculis inaequalibus insidentes, parum numerosae, unciales et ultra, floribus omnibus pedicellatis, plerumque pulchre rubellis, masculis satis numerosis. Involucrum mere foliaceum: involucella polyphylla, foliolis rubellis, lanceolatis, superne dilatatis, apiculatis, integerrimis, rarius trifidis, trinervibus, reticulato-venosis, patentibus, flores excedentibus. Fructus striati, depressi, albidi. Calyx proprius quinquepartitus, petalis longior, segmentis lanceolato-acuminatis, subaristatis. (D. v.)

Hab. in pascuis montanis subalpinisque frequens. In *Valesia* rarius occurrit: *au bourg de St.-Pierre.* Rev. Murith, et prope thermas *Leucenses.* Etiam in planitiem descendit et pallidior evadit. Prope *Ripa* supra *Glérolle* abunde. *Neviduni* prope *Prangins*, ad rivum *Boiron* et circa praedium *Calève.* β mihi plane ignota. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

622. Astrantia *minor* L. — Astr. foliis digitatis, umbellulis involucella aequantibus. (Sp. 2. Gall. *Astrance mineure.*)

Hall. Helv. 791. Enum. 410. n. 2. Cat. rar. n. 559. Sut. Fl. Helv. 1. p. 152. (excl. syn. Scop.). Heg. 1. p. 183. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 55. *Astr. alpina* Clairv. Man. 78. *Elleborus niger Saniculae folio minor* C. B. Prodr. 97.

L. Sp. Pl. 340. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1368. Schult. Syst. 6. p. 343. Lam. Enc. 1. p. 323. Dec. Fl. Fr. 3548. Vill. Delph. 2. p. 657.

Lam. Illustr. tab. 191. fig. 2. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 29. tab. 9. Bocc. Sic. tab. 5. fig. 3.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix nigra. Folia digitata, pallidius virentia: radicalia longe petiolata, foliolis 7–9, angustis, lanceolatis, incisis v.e pinnato-dentatis, quandoque sublobatis, dentibus profundis, breviter mucronatis: caulina minora, perpauca, inferiora petiolata, foliolis quinis, angustissimis, acute serratis. Vaginae angustae, parvae. Caulis simplex, nudiusculus, valde gracilis, pedalis et ultra. Umbellulae terminales, fere semunciales, pedunculis elongatis subumbellatis inaequalibus insidentes, totae albae. Involucella umbellulam vix excedentia v. fere breviora, angusta, lanceolata, rarius trifida, obsolete reticulata. Calyx proprius segmentis ovatis, obtusiusculis, obtuse mucronatis. Fructus ovati. (D. v.)

Planta mere alpina: in Alpibus editioribus nec non in vallibus alpinis non rara. In *Valesia*, frequens. In vallibus *Hasli*, *Urseren*, *Chapuise*, *Chamouni* etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. *Astr. carniolica* inter *maiorem* et *minorem* quasi media, a priore calycis segmentis ovatis, obtusis muticisque, et umbellis parvis depauperatis, a *minore* potissimum foliis palmatis, 3-5-partitis atque lobis late ovatis vere differt. Var. *Astr. maioris pauciflora*, quam ad *carniolicam* praeeunte Cl. Hegetschweilero retuli, mihi plane ignota est, neque apud Hallerum video, ubinam hancce stirpem invenerit I. I. Scheuchzer. Nuper, ut videtur, non amplius reperta.

G. 161. Dondia Spreng. Prodr. p. 21. Koch Disp. 140. gen. 77. *Saniculae* Sp. Hall. *Astrantiae* Sp. L. fil. Scop.

Umbella simplicissima, floribus luteis, imbricatis: masculis brevissime pedicellatis: fertilibus sessilibus. Fructus valde depressus, subrotundus, neutiquam squamosus, calyce 5-fido, petalis erectis obovatis e medio in lacinulam limbi basin adtingentem infractis minore coronatus. Sect.

transv. longe elliptica. Carpella striis 5 tenuibus, fistulosis percursa. Carpophorum nullum. Invol. maximum, foliaceum, monophyllum, 5-7-partitum.

+ 623. Dondia *Epipactis* Spreng. — (Gall. *Dondia à fleurs jaunes.*)

Hall. Nomencl. n. 737.* *Astrantia Epipactis* Sut. Fl. Helv. 2. p. 306. in add. Heg. 1. p. 183.

Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 344. *Astr. Epipactis* Scop. Carn. 303. L. Fil. Suppl. 77. Willd. Sp. Pl. 2. p. 1367. Lam. Enc. 1. p. 323.

Scop. l. c. tab. 6. Jacq. app. tab. 10. Sturm Germ. I. fasc. 24. tab. 8. — Matth. 806. fig. 1. Tab. Kräuterb. 247. Chabr. Sciagr. 529. fig. 1. Dalech. Hist. 1312. fig. 1. (*bene*).

Astr. Epipactis Schleich. Thom. exs.

Radix teres, nigrescens, squamis rubellis coronata. Folia omnia radicalia, parum numerosa, tripartita, lobo intermedio cuneato, trifido, lateralibus maioribus, ultra medium bifidis; laciniis extimis iterum bifidis: mediis trifidis; lobulis omnibus serratis; dentibus obtusiusculis, mucronatis. Petioli crassi, erecti v. adscendentes, 4-6-unciales, angulosi (in icone sturmiana trigoni). Scapus solitarius (rarius 2), centralis, petiolis paulo longior, omnino aphyllus, umbella unica simplicissima terminatus. Involucrum maximum, patens, umbella multoties maius, foliis paulo pallidius virens, segmentis profundissimis, obovatis, serratis, subreticulatis. Flores dense imbricati, lutei: abortivi brevissime pedicellati: foeminei sessiles, petalis caducis. Styli praelongi, divergentes, reflexi, stigmatibus parvis, rotundis. Petala calyce proprio multo maiora, emarginato-plicata, apice inflexo, acuminato. Fructus neutiquam squamosi, subrotundi, testante Scopolio tuberculati (quod

neque in speciminibus, neque in iconibus videre possum), depressi, calyce exiguo coronati. (D. s.)

Hab. „in valle *Praetoria*, haud longe a M. *Pennino*." Haller. A nuperis nusquam reperta, neque eam habet Allionus. Specimina in Alpibus Noricis lecta mecum communicaverunt amiciss. Em. Thomas et Cl. Moricand. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

II. Umbellae compositae.

G. 162. Athamanta L. gen. 338. (excl. spec. fructu glabro). Dec. *Libanotis* Hall. *Athamanta* Koch Disp. p. 106. g. 39. f. 49 et 50. et *Seseleos* Sp. p. 109.

Petala inflexo-carinata, subaequalia. Fruct. oblongus, striatus, pubescens. Sect. transv. fere circularis, ob strias quasi octogono inscripta. Carpella striis filiformibus duabus marginalibus tribusque dorsalibus percursa. Valleculae 1-3-vittatae. Involucrum utrumque polyphyllum. Carpophorum bipartitum.

624. Athamanta *Libanotis* L. — Ath. foliis bi-tripinnatis: pinnulis imis decussatis, umbellis subglobosis. Hall. (Sp. 1. Gall. *Athamante Libanotide*.)

Hall. Helv. 744. Cat. rar. n. 572. Enum. 451. n. 1. *Ligusticum* Nomencl. n. 757.* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 160. Heg. 1. p. 192. Hag. Fl. Basil. 1. p. 260. Wahlenb. Helv. 53. *Torilis Libanotis* Clairv. Man. 78. *Daucus montanus Apii folii minor* C. B. Basil. 45.

L. Sp. Pl. 35. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1400. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 488. et Sp. Umbell. p. 137. Lam. Enc. 1. p. 324. Dec. Fl. Fr. 3481. (excl. var. γ). *Seseli Libanotis* Koch Disp. p. 111.

C. Gesn. Ic. Aen. 127. I. B. Hist. 3. p. 105. C. B. Prodr. 77. f. 1.

β *maior*, foliorum pinnulis approximatis, lobis latioribus, venulis dorso nigrioribus.

γ exaltata, involucro oligophyllo deciduo. Vill. Voy. 49. *Ath. Libanotis* Mur. Bot. Val. 34 et 55. All. Pedem. 1368. tab. 62. Gouan Illustr. tab. 26. fig. 1 et 2. Riv. Umb. tab. 36.

Radix filiformis, magna, filamentis coronata, gustu acri et aromatico. Caulis erectus, ramosus, eximie angulosus, subtri- v. tetragonus, faciebus planiusculis, striatis, inaequalibus, semipedalis, dodrantalis, superne pubescens, in β et γ 3-4-pedalis, glaber, profundius sulcatus. Folia glaberrima, bi-tripinnata, in γ pedalia et sesquipedalia, circumscriptione oblonge triangula, vaginis brevibus parumque inflatis, pinnulis pinnatifidis, quatuor infimis ad basin cuiusvis petioli peculiaris circa rhachin principem sessilibus, divergentibus et vere decussatis; lobuli simplices, 2- et 3-fidi, lanceolati, apice calloso, vix mucronulato. In planta minori folia etiam pinnata, pinnulis tamen omnibus profunde pinnatifidis. Huic etiam lobi pinnulaeque confertiores et breviores quam in γ deprehenduntur. In *exaltata* omnia laxiora, foliorumque dorsum cinereum vel glaucescens, ut habitu a vulgari omnino discrepet. Umbellae terminales, hemisphaericae, magnae, multiradiae. Involucrum utrumque 7-9-phyllum, foliolis lanceolato-linearibus, margine submembranaceis, subreflexis. Radii subpubescentes. Petala alba, in α extus rubentia, obcordato-inflexa: extima paulo maiora. Carpella ovata, parva, villis incanis brevibusque vestita, quandoque demum calvescentia. (D. v.)

α in montibus et Alpibus non ubique. *Au Creux du Van*, in M. *Scheibenberg* et *Dolaz*. β maior pluribus locis occurrit v. g. ad rupes infra *Rinkenberg*, sub arce *Falkenstein*, versus *Mummeliswyl*. In M. *Crenzach* et *Wasserfall*. Ad rupes *Thunensi* lacui imminentibus. *Badae*, etc. Haller. Circa *St.-Claude* ad rupes murosque frequens. Var. maior γ nonnisi in iugo meridionali Alpium, Italiam versus, legi. In M. *Sempronio* prope Gondo *), in valle *Anzasca* et in M. *Moro*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

*) Eam in suo ultimo itinere ibidem etiam observavit optimus Villarsius et a ceteris varietatibus distinxit.

Obs. Ob fructum ovatum nec superne rostrato-attenuatum et carpellorum valleculas univittatas hancce speciem ad genus *Seseli* amandat Cl. Kochius. Eam tamen fortasse inter *Athamantas* propter fructum ovatum oblongumque, dense pubescentem et umbellas involucro utroque polyphyllo instructas facilius eruent tirones.

625. Athamanta *cretensis* L. — Ath. subvillosa, foliis tripinnatis: pinnulis inciso-pinnatifidis: laciniis linearibus confertis, stylis divaricatis. (Sp. 2. Gall. *Athamante de Crète.*)

Hall. Helv. 745. Nomencl. n. 746. Enum. 451. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 162. Heg. 1. p. 193. Mur. Bot. Val. 55. Wahlenb. Helv. 53. *Torilis cretensis* Clairv. Man. 78. *Daucus montanus multifido longoque folio* C. B. Basil. 45.

L. Sp. Pl. 352. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1404. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 493. Lam. Enc. 1. p. 324. Dec. Fl. Fr. 3482.

Jacq. Austr. tab. 62. — I. B. Hist. 3. p. 2. p. 56. f. 1.

β *tomentosa*, foliolis confertissimis dense tomentosis glaucescentibus.

γ *glabra*, foliis glabriusculis laete virentibus: pinnulis laciniisque remotis divaricatis elongatis.

Ath. Matthioli (non Wulff.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 161. Heg. 1. p. 193. et 2. p. 432. in app.

Radix gracilis, fusiformis, caespitosa. Caulis erectus, dodrantalis, teres, superne striatus. Folia oblonga, tripinnata, caule paulo villosiora, praecipue iuniora incana, pinnulis semel vel bipinnato-partita: foliolia rhachi vix latiora, simplicia, bi- v. trifida, linearia, obtusiuscula, quandoque longissima. Umbellae 7-12-radiae, involucro 3-5-phyllo, foliolis lanceolatis, margine albidis; umbellulae radiis fructu saepe brevioribus, densae, convexae, involucello 4-phyllo, foliolis latis, ovatis, acuminato-aristatis. Petala alba, extus subinde rubella, obcordata: extima praecipue in radio paulo maiora. Fructus ovato-oblongus, tomentosus, apice modice attenuatus. Styli longissimi, crassi, ad angulum obtusum, ma-

ximum divergentes. Stylopodia luteola, subglobosa. (D. v.)

Var. β *Athamantae Matthioli* Wulff. et Willd. (quae *Libanotis rupestris* Scop. Carn. n. 192. tab. 9.) quidem simillima, differt foliolis triplo quadruploque brevioribus, paulo latioribus, planis et fere semper plus minus subpubescentibus. Plantae Wulfenianae (quam ex horto Parisino misit amiciss. Gay) styli vix ultra lineam longi, erectiusculi, nostrae vero longiores et patentissimi. In *Ath. Matthioli* fructus inferne magis ventricosi, apice insigniter attenuati, valleculis, ut videtur, plerumque bivittatis, minus tomentosis, et stylopodia oblonga neque globosa. Ceterum *Ath. cretensis glabra* a var. α habitu valde recedit, ut non mirum sit, eam a nostris botanicis pro diversa specie habitam fuisse. (D. v.)

In subalpinis et montibus editioribus rupestribus non rara. In M. *Pilato*, *Regio*, *Wasserfall*, *Salève*, *Suchet*, *Creux du Van*, *Dolaz* etc. β in M. *Suchet*. Cl. Monnard. γ ad rupes regionum humiliorum. — In siccis M. *Hungerberg* circa *Aroviam*. Cl. Hegetschweiler. Ego inter *Correndelin* et *Moutiers-Grandval*, abunde. — Fl. Iulio et Augusto. ♃ L. ♂ Spreng.

Obs. Hancce speciem coluit Cl. Sprengel, et radicem eius biennem neque perennem esse plus semel observavit. V. Spreng. Sp. Umb. 140. sub *Ath. Matthioli*, ad calcem.

G. 163. Daucus L. gen. 333. Hall. Juss. 221. Gaertn. tab. 20. Tourn. tab. 161. Koch Disp. 76. fig. 11. Hoffm. Umb. 61. Spreng. Prodr. 23.

Fl. subradiati, in radio abortivi. Petala ext. profunde bifida. Fruct. compressus, ovatus, aculeatus. Sect. transv. elliptica, diametro commissurali transversalem superante. Carpella septemstriata, costis nempe 4 maioribus oralibus dorsalibusque confertim setaceo-aculeatis, striisque tribus, minoribus, carinali lateralibusque, spinulosis percursa. Aculei in costis striisque uniseriati. Commissura quadrivittata, striis 2 mu-

riculatis instructa. Invol. utrumque: universale pinnatifidum! Carpoph. bipartitum.

626. Daucus *Carota* L. — D. caule hispido, foliis bi- v. tripinnatis villosis: foliolis incisis: laciniis linearibus acutis. Dec. (Gall. *Carotte commune.*)

Hall. Helv. 746. Enum. 450. Sut. Fl. Helv. 1. p. 158. Heg. 1. pag. 189. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 250. Clairv. Man. 79. Wahlenb. Helv. 52. Mur. Bot. Val. 64. *Pastinaca tenuifolia sylvestris Dioscoridis* etc. C. B. Basil. 45.

L. Sp. Pl. 348. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1389. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 473. Lam. Enc. 1. p. 634. Dec. Fl. Fr. 3500. et Suppl. p. 512. Smith Brit. 300.

Lam. Ill. tab. 192. f. 1. Fl. Dan. 733. Engl. Bot. 17. tab. 1174. Schkuhr Handb. tab. 61. — Fuchs Hist. 682 et 684. Tab. Kräuterb. 195. Dod. Pempt. 679. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 62.

β involucris omnibus integerrimis.

γ floribus pulchre rubentibus.

δ floribus omnibus atro-purpureis.

ε *nana*, involucris apice trifidis, laciniis parallelis.

ζ *sativa* *), radice carnosa, dulci, flosculo centrali pullo abortivo.

Radix fusiformis, praelonga, lutescens, durior, gracilior et acerbior est quam *sativae*, odore tamen eodem gaudet. Caulis erectus, hispidus, ramosus, pedalis, cubitalis et ultra. Folia pubescentia, scabriuscula, bipinnata, pinnulis pinnatifidis, lobis profundis, linearibus, brevissime mucronatis: inferiorum petioli hirti. Umbella magna, plana, densissima, involucro foliolis lanceolato-linearibus, pinnatifidis, laciniis longis, patentissimis. Involucella umbellula breviora, foliolis lanceolato-linearibus: extimis subinde bi- et trifidis. Petala alba, extus rubella, in radio maiora. Corolla centralis plerumque ceteris

---

*) Sylvestris per plures annos a Millero culta immutata perstitit, neque in plantam hortensem abiit.

multo maior, sterilis, atro-purpurea: flores radii abortivi, subinde tamen fertiles. (D. v.)

Planta omnium vulgatissima mirum in modum variat. Ubique enim ad vias, in pascuis aridissimis, locis cultis atque incultis, etiam in paludosis et in montibus humilioribus, frequens observatur. β et γ in sylvis. δ in M. *Jura* invenit Cl. Chaillet. ε in ericetis supra *Trélex*. *Sativa* in omnibus hortis colitur. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

G. 164. Caucalis L. gen. 331. (et *Tordylii* Sp.) Hall. Juss. 224. Gaertn. tab. 20. *Caucalis* et *Torilis* Adans. Spreng. Prodr. 23 et 24. *Caucalis, Orlaya, Turgenia* et *Anthriscus* Hoffm. Umb. 54, 58.

Fl. radiati: nonnulli steriles. Petala inflexo-cordata. Fruct. oblongus, compressus, aculeatus. Aculei validiores, in costis striisque plerumque duplicis triplicisve seriei. Invol. utrumque: univ. subinde monophyllum aut omnino nullum. Carpoph. bipartitum.

* *Petala exteriora ceteris multoties maiora. Aculei et aculeoli costarum striarumque 2- aut 3-seriati. Semina planiuscula.*

Orlaya Hoffm. (Cf. Koch l. c. fig. 12 et 13.)

627. Caucalis *grandiflora* L. — C. umbellis planis, involucris (pentaphyllis) petalisque extimis maximis. Hall. (Sp. 1. Gall. *Caucalide à grandes fleurs.*)

Hall. Helv. 739. Enum. 448. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 156. Heg. 1. p. 187. Hag. Fl. Basil. 1. p. 258. Clairv. Man. 79. Mur. Bot. Val. 59. Wahlenb. Helv. 52. *Caucalis arvensis echinata magno flore* C. B. Basil. 46.

L. Sp. Pl. 346. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1383. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 464. Lam. Enc. 1. p. 656. Dec. Fl. Fr. 3504.

Lam. Ill. tab. 192. f. 1. Jacq. Austr. tab. 54. — Tabern. Kräuterb. 291. f. 1. Dod. Pempt. 700. f. 1. Clus. Hist. 2. p. 201. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 79. f. 2. Dalech. Hist. 761. f. 2. (*pessima*). Col. Ecphr. 91. t. 94.

Caules vix pedales, erecti, brachiati, ramis nempe patentissimis, fere dichotomis. Folia bi- et tripinnata, laciniis lanceolatis, oblongis, lineam unam latis, integris, bi- vel trifidis, subinde pinnato-incisis, laete viridibus, nervis villosiusculis, petiolis brevibus, basi in vaginam subventricosam margine scariosam dilatatis: suprema integerrima, lineari-lanceolata. Umbellae axillares, pedunculo communi longiusculo, sulcato. Involucra plerumque 5-phylla, foliolis radios floriferos aequantibus, latis, acuminatis, viridibus, marginibus albo-membranaceis. Involucella etiam pentaphylla, foliolis 3 exterioribus latissimis ceterisque multo maioribus: intima fere tota membranacea. Petala lactea: extima maxima, semuncialia et ultra, fere bipartita, lobis ovato-oblongis, obtusissimis, distantibus. Corollae centrales regulares, steriles. Fructus lati, aculeis subulatis confertis consiti. Styli albi, praelongi, patentissimi. (D. v.)

Formosa planta in planitiei segetibus habitat. Circa *Mathod*, *Yvonens*, *Goumoëns* et *Yvorne*. *Basileae*, *Genevae*, *Tiguri* et in *Valesia*. Haller. Circa *Branson* et *Lidde*. Rev. Murith. Prope *Kempten* pagi *tigurini*. Circa *Begnins* et supra *Duilliers* in agro *Nevidunensi*. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

** *Aculei seminales in series longitudinales distinctas dispositi.*

A. Aculei omnium striarum dorsalium longi et subaequales: in striis carinali et lateralibus exterioribus ternati, in lateralibus interioribus (carinali proximis) binati. Semina involuta.

Turgenia Hoffm. (Cf. Koch l. c. f. 16.)

628. Caucalis *latifolia* L. — C. umbellis subtrifidis involucratis, umbellulis pentacarpis, foliis pinnatis serratis. Smith. (Sp. 2. Gall. *Caucalide à feuilles larges.*)

Hall. Helv. 738. Sut. Fl. Helv. 1. p. 158. Heg. 1. p. 188. Mur. Bot. Val. 59. Clairv. Man. 79.

L. Syst. Ed. 14. p. 276. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1384. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 465. Gilib. Sp. Pl. 1. p. 280. Lam. Enc. 1. p. 657. Smith Brit. 297. Dec. Fl. Fr. 3505. *Tordylium latifolium* L. Sp. Pl. 345.

Engl. Bot. 3. tab. 198. (*optima*). Jacq. Hort. Vind. tab. 128. — Moris. Hist. 59. tab. 14. f. 2. Tab. Kräuterb. 290. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 80. Chabr. Sciagr. 393. f. 6. (*eadem*). Column. Ecphr. 1. p. 97.

Schleich. Thom. exs.

Radix longa, gracilis. Caulis semipedalis, pedalis, erectiusculus, ramosus, angulosus, scaber. Folia exsucca, scabra, oblonga, pinnata, pinnarum 4-5 paribus constantia: foliola indivisa, subangusta, serraturis latis, profundis concinnisque, obtusiusculis et quasi cuneatis. Petioli brevissimi, vaginis margine late scariosis. Umbellae plerumque trifidae, pedunculo communi longo, eximie anguloso aculeisque sursum spectantibus hispido. Involucrum subtriphyllum, foliolis brevibus, latis, ovato-acutis, magna ex parte scariosis: partiale 5-phyllum, umbellulam paucifloram aequans. Flores magni, albi, extus rubentes, in ambitu hermaphroditi radiatique: mares magis regulares et minores. Radii umbellae hispidissimi. Fructus plerumque 5 in umbellula, magni, pedunculis longiores, aculeis rubris, longis, subulatis, retrorsum exasperatis, secundum costas dispositis. Styli parum divergentes, breves crassique. Petala diu persistentia. (D. s.)

In Helvetia rarissima nec nisi in *Valesia* inferiori circa *Contey* et *St. Séverin* reperta. — Fl. Iulio. ⊙.

B. Aculei omnes uniseriati: in striis carinali et lateralibus exterioribus valde abbreviati, in costis oralibus et lateralibus interioribus elongati. Semina margine involuta.

CAUCALIS Hoffm. (Cf. Koch l. c. fig. 14.)

1. Aculeorum series distantes.

629. CAUCALIS *daucoides* P. — C. umbellis trifidis

nudis, umbellulis tricarpis, involucellis triphyllis, foliis supradecompositis. Sm. (Sp. 3. Gall. *Caucalide à feuilles menues.*)

Hall. Helv. 739. Enum. 448. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 156. Heg. 1. p. 188. Hag. Fl. Basil. 1. p. 257. Clairv. Man. 79. Mur. Bot. Val. 59. *Caucalis arvensis echinata parvo flore et fructu* C. B. Basil. 46.

L. Syst. Ed. 14. p. 276. (non Sp. Pl.). Willd. Sp. Pl. 1. p. 1384. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 466. Gilib. Sp. Pl. 1. p. 279. Smith Brit. 296. Dec. Fl. Fr. 3508. *C. leptophylla* (non L.). Lam. Enc. 1. p. 657. Crantz Austr. 225. *Conium Royeni* L. Sp. Pl. 350.

Engl. Bot. 3. p. 197. Koch l. c. Jacq. Austr. tab. 157. *C. leptophylla* Schkuhr Handb. tab. 61. Col. Ecphr. p. 96. t. 97. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 80. f. 1.

Radix gracilis. Caulis erectus, ramosus, pedalis, laeviusculus, superne subinde subpilosus. Folia ambitu late triangularia, concinne tripinnata, pinnulis tenuissime incisis, approximatis, laciniis integris vel bi- et trifidis, linearibus, obtusiusculis, rhachi communi partialibusque hispidulis, petiolo brevi, vagina margine subscariosa, basi hirsuta. Umbellae floriferae parvae, pedunculatae, plerumque trifidae. Involucrum nullum, rarius monophyllum, folio abortivo: illius loco villi albi, longiusculi, rigentes. Umbellulae pauciflorae, involucellis subtriphyllis, foliolis brevibus, reflexis, acuminatis, apice quandoque subtrifidis. Flores masculi exigui, subaequales, albi vel rubelli: exteriores fertiles, fere terni, maiores, valde irregulares. Petala obcordata, ovata, lacinula lineari, longa, inflexa. Fructus pedunculis multo longiores, 3-4 lineas longi, calyce proprio magno inaequali coronati, utrinque 4-costati; costae latiusculae, albidae, aculeis numerosis, subulatis, rigidis, laevibus, apice uncinatis armatae, striis tribus brevius aculeatis. (D. v.)

Inter segetes planitiei, passim. Circa *Basileam*, *Mathod*, *Mont-Charand*, *Contey*; inter *Douanne* et *Diesse*, etc. HALLER. In *Valesiae* arvis siccioribus. Rev. MURITH. *Tiguri*, rarius. *Neviduni* prope *Pontfaibé*. Circa *Longirod*. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

2. Aculeorum series confertae.

+ 630. CAUCALIS *leptophylla* L. — C. umbellis subbifidis nudis, umbellulis subhexacarpis, fructibus cylindricis confertissime aculeatis, foliis bipinnatis. (Sp. 4. Gall. *Caucalide à petites feuilles.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 157. Heg. 1. p. 188. Mur. Bot. Val. 59. Hoepfn. Mag. 4. p. 31.

L. Sp. Pl. 347? Mant. 391. Syst. Ed. 14. p. 276 *). Willd. Sp. Pl. 1. p. 1386. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 468. Vill. Delph. 2. p. 653. Koch l. c. *C. parviflora* Lam. Enc. 1. p. 656. Dec. Fl. Fr. 3509.

Sturm Fl. Germ. I. fasc. 3. tab. 6. (*bene*). *C. humilis* Jacq. Hort. Vind. 2. tab. 195.

Thom. Schleich. exs.

Priori habitu affinis facile dignoscitur: 1) foliis bipinnatis, pinnulis maioribus, minus confertis, pinnatifidis, laciniis elongatis, multo latioribus; 2) pilis adpressis, rigentibus, in caule retroversis, in umbellae radiis foliisque sursum spectantibus; 3) caule scabro, anguloso; 4) umbellis plerumque bifidis, involucro plane nullo, villis nempe ad basin radiorum omnino deficientibus, involucellis 5-phyllis; 5) floribus minimis, rubellis, fertilibus; 6) fructibus cylindricis, confertissime aculeatis, longius pedunculatis; denique 6) aculeis luteis s. gilvis, tenuioribus, elongatis, rectiusculis, patentissimis, exasperatis, apice hamo duplici brevissimo instructis. (D. s.)

*) Hoc syn. potius ad priorem spectare videtur. Certo saltem syn. Hall., C. B. et Columm., quae omnia citat LINNAEUS, indubitanter ad nostram *C. daucoidem* pertinent.

Non satis certa civis. Circa *Michelfelden* a Cl. LACHENALIO lectam fuisse praedicat HOEPFNERUS. Sed stirpem, quanquam alsaticam, nusquam in agro *basileensi* Cl. HAGENBACH reperire potuit. — In *Valesiae* agris? Rev. MURITH. — Fl. Iun. ⊙.

*** Fructus undique et confertim aculeati. Striae carinalis et laterales exteriores inter aculeos delitescentes. Reliquae striae et ipsae valleculae aculeis dense obsitae. Semina margine inflexa.

TORILIS Adans. (Cf. Koch l. c. fig. 15.)

631. CAUCALIS *Anthriscus* Scop. — C. umbellis multifidis, floribus extimis subregularibus, foliis pinnatis: foliolis pinnatifidis: terminali elongato, involucro subpentaphyllo. (Sp. 5. Gall. *Caucalide Anthrisque.*)

Hall. Helv. 141. Enum. 449. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 157. Heg. 1. p. 189. Wahlenb. Helv. 52. *Tordylium Anthriscus* Mur. Bot. Val. 101. *Torilis Anthriscus* Hag. Fl. Basil. 1. p. 258. Clairv. Man. 78. *C. semine aspero, floribus rubentibus* C. B. Basil. 46.

Scop. Carn. n. 311. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1388. Smith Brit. 298. Dec. Fl. Fr. 3511. *C. aspera* α Lam. Enc. 1. p. 656. *Tordylium Anthriscus* L. Sp. Pl. 346. *Torilis Anthriscus* Gmel. Fl. Bad. 1. p. 615. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 482.

Engl. Bot. 14. tab. 987. Fl. Dan. tab. 919. *Tordylium Anthriscus* Jacq. Austr. tab. 261. — C. B. Prodr. 80.

Radix elongata, gracilis. Caulis erectus, firmus, subangulosus, pilis adpressis retroversis exasperatus, ramosissimus, 1- et bicubitalis, ramis alternis, erectiusculis. Folia pinnata, scabra, pinnulis profunde pinnatifidis, ovato-lanceolatis, parum numerosis: suprema elongata; laciniae ovato-apiculatae. Umbellae numerosae, approximatae, albae v. saepius rubellae, suboctoradiae, pedunculo pilosiusculo, radiis pilis sursum spectantibus, hispidulis. Flores parvi, albi v. rubelli: extimi fertiles, reliquis maiores, parum irregulares, petalis obcordatis, lacinula inflexa, parva, oblongo-quadrata, canaliculata, obtusa, apice

denticulata. Antherae subrotundae, violaceae s. rubellae. Involucellum 5-phyllum, foliolis brevibus, linearibus, aspero-pilosiusculis, radiis exterioribus adpressis. Involucella pedunculos fere aequantia. Fructus ovati, sesquilineam longi, aculeis brevibus, confertis, scabris, apice rectis, purpureis consiti. (D. v.)

Ad sepes et in sylvis caeduis, frequentissima. — Fl. Iulio. ⊙.

632. Caucalis *infesta* Curt. — C. umbellis multifidis, floribus extimis difformibus, foliis pinnatis: foliolis pinnatifidis: terminali elongato, involucro submonophyllo. (Sp. 6. Gall. *Caucalide des champs.*)

Hall. Helv. 742. Enum. 449. n. 3 γ. *C. helvetica* Sut. Fl. Helv. 1. p. 157. Heg. 1. p. 188. Hag. Fl. Basil. 1. p. 259. *Torilis infesta* Clairv. Man. 78.

C. arvensis Willd. Sp. Pl. 1. p. 1387. Dec. Fl. Fr. 3510. *C. aspera β* Lam. Enc. 1. pag. 656. *Torilis infesta* Hoffm. Umb. 53. Koch l. c. *T. helvetica* Gmel. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 483.

C. helvetica Jacq. Hort. Vindob. 3. tab. 16.

Thom. exs. *C. arvensis* Schl. cat. 1821.

β *elatior*, sesquipedalis, ramis minus divaricatis. *C. infesta* Smith Brit. 299. *Scandix infesta* L. Syst. Ed. 14. p. 287. „et Herb. Linn." Sm. *C. infesta* Engl. Bot. 19. tab. 131. — I. B. Hist. 3. p. 2. p. 80. fig. 1. *Scandix infesta* Schl. exs.

A priori differt: statura plerumque longe minore, caulibus adhuc ramosioribus, ramis diffusis, patentissimis, umbellis nudis vel involucro monophyllo obsoleto instructis, minus confertis, floribus plerumque albis, antheris albidis s. luteolis; corollae exteriores reliquis multo maiores, valde irregulares; petalis extimis radiantibus, profunde bilobis, lobis obtusissimis, obovatis, lacinula fere ut prioris, apice subbifida. Fructus maiores, aculeis nigris vel viridibus, apice uncinatis undique obsiti. (D. v.)

β minus a *C. Anthrisco* recedit et quasi intermedia esse videtur. Huic tamen etiam flores cum antheris albis, umbellae nudiusculae et fructus aculeis viridibus instructi. (D. v.)

In agris planitiei *vaudensis* et *basileensis*, non rara. Circa *Mathod.* HALLER. *Basileae.* Cl. LA CHENAL. *Neviduni* etiam inter stipulas. β ad sepes et in vepribus apud nos etiam satis frequens. — Fl. Iul. et Aug. ☉.

G. 165. HERACLEUM L. gen. 345. Juss. 222. Spreng. Prodr. 11. Koch Disp. 89. *Sphondylium* Hall. Gaertn. t. 21. Tourn. tab. 170. *Heracleum* et *Sphondylium* Hoffm. Umb. 140 et 129. tab. 1.

Flor. eximie radiati, plerique fertiles. Fruct. suborbiculatus, valde compressus, emarginatus, margine proprio instructus. Petala obovata, emarginata v. profunde bifida, lacinula angusta, inflexa. Sect. transv. longissime elliptica. Carpella striis 5 nerviformibus percursa, vittis 4 subdimidiatis, obverse clavatis superne distincta, ad commissuram suborbiculatam plerumque etiam vittata. Carpophorum bipartitum. Involucrum utrumque: universale saepius caducum.

623. HERACLEUM *Sphondylium* L. — H. foliis pinnatis ternatis, foliolis pinnatifidis incisis serratis. Sm. (Sp. 1. Gall. *Berce Brancursine.*)

I. HERACLEUM *Sphondylium* latifolium. — H. foliolis latissimis inciso-pinnatifidis acuminatis, floribus radiatis: petalis extimis maximis divergenti-bipartitis.

Hall. Helv. 809. Enum. 447. n. 1. *H. Sphondylium* Sut. Fl. Helv. 1. p. 165. Heg. 1. p. 197. Hag. Fl. Basil. 1. p. 245. Clairv. Man. 81. Wahlenb. Helv. 54. Mur. Bot. Val. 71. *Sph. vulgare hirsutum* C. B. Basil. 47.

L. Sp. Pl. 358. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1421. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 572. Lam. Enc. 1. p. 402. Dec. Fl. Fr. 3476. Smith Brit. 307.

Engl. Bot. 14. tab. 939. Schkuhr Handb. t. 67. — Moris. Umbell. 38. tab. 9. Lob. Ic. 703. fig. 2. Barrel. Ic. tab. 731. Fuchs Hist. t. 53. (*non bene*). Matth. 577. Tab. Kräuterb. 280. (*eadem*). Dod. Pempt. 30. f. 1 et 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 160. (ex Fuchsio; *pessima*).

β fructu pubescente.

II. Heracleum *Sphondylium* stenophyllum N. — H. foliolis lobatis pinnatifidis, laciniis angustis, floribus radiatis, petalis extimis cuneato-semibifidis.

Hall. Helv. l. c. Hag. Fl. Basil. 1. p. 245 β. *Sphondylium hirsutum foliis angustioribus* C. B. Prodr. 83. n. 1.

Pluck. tab. 63. fig. 3. (Sm.).

α foliolis dorso subtomentosis, laciniis approximatis lanceolatis subacuminatis.

H. proteiforme γ elegans Crantz 155. fasc. 3. tab. 2. *H. acuminatum* Schl. cat. 1821. *H. angustifolium* Schl. rar. cent. . . . n. 377. *H. angustifolium* Sut. Fl. Helv. 1. p. 105.

β foliolis elongatis dorso tomentosis remotiusculis: inferioribus patentissimis subbipartitis.

Var. quoque fl. rubellis.

γ foliis cruciato-pinnatis: foliolis distantibus basi divaricato-lobatis, lobis elongatis utrinque viridibus.

H. longifolium Bieb. Cauc. n. 557.

Planta summopere variabilis. Radix fusiformis, albida. Caulis crassus, teres, sed sulcatus, fistulosus, erectus, plus minusve hirsutus, 3-4-pedalis. Folia ampla, simpliciter pinnata vel ternata, foliolis latissimis, parum numerosis, varie inciso-pinnatifidis, acumine elongato: infimis bilobis, supremo profunde trilobo, sessili, basi in cuneum producta. Umbellae terminales, magnae, radiis circiter 10, pubescentibus, valde inaequalibus constantes; umbellulae multiflorae, pedunculis per florescentiam brevissimis. Involucrum polyphyllum, lineare, valde caducum: partiale conforme, persistens. Flores albi v. rubelli: centrales regulares, ante explicationem subglobosi: in radio valde inaequales, petalis extimis

quadruplo maioribus, subbipartitis, lobis divergentibus. Fructus valde compressus, subrotundus v. late ovalis, margine angusto, opaco, ob strias laterales exteriores, quae ei fere contiguae sunt, quasi canaliculato cincti; striis 5 nerviformibus: carinali atque lateralibus interioribus approximatis, sed ab exterioribus multo magis distantibus; valleculis inaequalibus, planis, univittatis. Vittae commissurales duae dimidiatae, subfuscae, obverse dilatato-clavatae.

II. *Stenophyllum* petali exterioris forma et foliis anguste dissectis differt; floribus autem eiusdem coloris, neque minus quam in vulgari inaequalibus, convenit. Petalum extimum in omnibus eius varietatibus paulo infra medium divisum, lobis angustis, subfalcatis, ut spatium lunulatum excipiant. In planta γ foliola 5, distantia, marginibus scabra: terminale subcordatum, palmatum, profunde trilobum, laciniis lateralibus bilobis, decussatis, lobis extimis brevibus; foliola lateralia profundissime triloba, lobis lateralibus valde inaequalibus subdivaricatis: foliola media sessilia: infima breviter petiolulata. (D. v.)

Hab. in pratis tum planitiei, tum montium Alpiumque vulgatissimum. β *Neviduni* passim. II circa *les Plans et au Creux du Van:* Haller. In Alpibus *Rhaeticis*. C. B. Prodr. 83 *). α prope *Zermatt*, in valle *D. Nicolai*. In M. *Jaman*. Cl. Schleicher. — β in valle *Véni* et *au Tour au pied du col de Balme*. — γ *aux Plans*, supra *Bex*. Em. Thomas. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. „Planta foliis angustioribus vera est varietas, et diversa ab ea, quam descripsi in Enum. H. Gott. p. 180." Et infra: „*Sphondylium hirsutum folio angustiori* in horto habui, radiis sub universali umbella octonis, petalis omnibus aequalibus, viridibus, inflexo-cordatis, odore virulento *Orchidis*, sed alpinae nostrae nihil simile habent." Haller l. c. Ex omnibus descriptionibus *H. angustifolii* etiam patet, plantam veriorem linnaeanam foliis linearibus decurrentibus, subintegerrimis, et praeprimis floribus haud radiatis, virescentibus, ab omnibus *Sphondylii* varietatibus differre. Nisi iam noster magnus Hallerus, Smithius et Villarsius nostram subspeciem vidissent ac rite examinavissent,

*) Hoc syn., repugnante Cl. Hagenbachio, qui plantas bauhinianas accuratissime examinavit, ad *H. angustifolium* L. trahit amiciss. Suter Fl. Helv. 1. p. 165. n. 2.

eam forte ob petalorum formam singularem separavissem. Planta γ praesertim habitu valde a vulgari recedit; intermediae autem β et α lacunam quodam modo explent.

634. HERACLEUM *longifolium* Jacq. — H. foliis subbiternatis: foliolis lineari-lanceolatis longissimis serrato-dentatis, floribus extimis subregularibus. (Sp. 2. *Berce à feuilles longues.*)

H. angustifolium β longifolium Heg. Fl. Helv. 1. p. 198.

H. longifolium Jacq. Austr. 2. p. 46. Koch Disp. 90. *H. angustifolium β longifolium* Willd. Sp. Pl. 1. p. 1422. Schult. Syst. 6. p. 574. (in obs. ad *H. angustifolium*, cum descr. jacquiniana, quae praeter petala extima, quae ceteris maiora esse dicuntur, non male cum nostra planta convenit).

Jacq. l. c. tab. 173. *H. longifolium* Jacq. H. Vindob. tab. 1. fig. 2.

H. angustifolium b *longifolium* Thom. exs.

Planta speciosissima utique ad var. nostram γ *H. Sphondylii stenophylli* accedit, sed floribus subaequalibus ac foliorum forma omnino diversa videtur. Caulis altus, profunde sulcatus, ramosus. Folia inferiora subbiternata, foliolis lineari-lanceolatis, neutiquam pinnatifidis, utrinque laete virentibus, scabriusculis, inaequalibus, summopere et fere cruciatim divergentibus, remote serrato-dentatis, dentibus ad angulum fere rectum superne patentibus, obtusis parumque profundis: inferiora breviter petiolulata, bi- v. tripartita, laciniis elongatis: superiora in petioluli longi apice sessilia, ternata, 3-5-uncialia, vix sex lineas lata, superne integra. Folia superiora plerumque ternata, vaginae amplae ventricosae insidentia. Umbellae magnae, floribus extimis quam disci quidem maioribus, sed fere regularibus, albidis, petalis exterioribus vix ultra lineam unam longis, bilobatis, sinubus neutiquam lunatis, lacinula late ovata,

obtusissima, inflexa. Fructus obovatus, ceterum fere prioris. (D. v.)

Hab. in regionibus subalpinis *Aquileiensium*. In pago *la Posse*, supra *Bex*. Amiciss. Em. Thomas. — Fl. Iul. et Aug. ♃?

Obs. *H. longifolium* H. P. mecum ab amiciss. Gay communicatum multis notis cum nostro convenit. Differt tamen foliis multo brevioribus, magis decurrentibus, foliolis quandoque digitato-quinatis et floribus viridescentibus, ideoque cum *H. angustifolii* L. descriptionibus notisque hallerianis melius quadrare videtur.

635. Heracleum *montanum* Schl. — H. foliis dorso hirsutis ternatis: foliolis lateralibus sessilibus trilobis, terminali petiolulato subquinquelobo, carpellorum vittis elongatis. (Sp. 3. Gall. *Berce de montagne.*)

H. pyrenaicum (non Dec. nec Lam.) H. P. *H. intermedium* N. ined.

Schleich. catal. 1821. *H. Sphondylium* b *montanum* catal. 1815.

Planta inter *H. Sphondylium* et *alpinum* vere intermedia. Folia ternata, perampla, varie lobata, utrinque viridia, dorso praecipue ad nervos venasque setis rigidis, quae etiam in petiolis ac praesertim infra foliorum basin occurrunt, hispida. Caulis praealtus, profundissime sulcatus, ramosissimus. Umbellae amplae, multiradiatae, radiis pubescentibus. Involucrum utrumque oligophyllum, caducum. Flores extimi radiantes, maximi, valde inaequales, petalo maiore profunde bilobo, lobis latis, divergentibus, lacinula spectabili, ovato-acuminata, subinde porrecta, neque semper inflexa. Fructus hispidiusculus, (in planta parisina tomentosus,) obovatus, subobcordatus, vittis tum dorsalibus, tum ad commissuram longe infra valleculae medium productis. (D. s.)

Hab. „in montibus *Iuranis*, v. gr. in M. *Dolaz*, inter frutices, haud infrequens." Cl. Schleicher. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Planta parisina in horto botanico culta, quam misit amiciss. Gay, cum nostra egregie conveniens, ab *H. pyrenaico* Lam. foliis viridibus neque dorso albo-tomentosis differt.

636. Heracleum *alpinum* L. — H. foliis simplicibus cordatis lobatis palmatisve dorso glabriusculis. (Sp. 4. Gall. *Berce des Alpes.*)

Hall. Helv. 810. Cat. rar. n. 571. Sut. Fl. Helv. 1. p. 166. Heg. 1. p. 198. Hag. Fl. Basil. 1. p. 245. Clairv. Man. 82. Mur. Bot. Val. 71? *Sphondylium alpinum glabrum* C. B. Prodr. 83. Basil. 47.

L. Sp. Pl. 259. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1423. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 580. Sp. Umb. p. 47. Lam. Enc. 1. p. 403. Dec. Fl. Fr. 3478. Koch Disp. p. 90.

C. B. Prodr. l. c. Moris. Hist. s. 9. tab. 16. Barrel. Ic. tab. 55. (*mala*). Tab. Kräuterb. 281. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 163. (folia media 3-loba). Chabr. Sciagr. 402. f. 2. (*eadem*).

Thom. Schleich. exs.

Radix longa, fusiformis, alba. Caulis sesquipedalis, parum ramosus, basi foliosus et subhirsutus, superne nudiusculus glaberque, teres, sed profunde striatus. Folia subrotunda, cordata, firmula, glabra nec nisi ad nervos petiolumque hirsuta, reticulato-venosa, modo obscurius 3-5-lobata, modo figuram *Ficus* foliorum aemulantia, lobis late serratis, dentibus mucronatis: inferiora petiolata, magna: suprema vaginis insidentia, parva, partito-palmata. Vaginae latae, solutae, striatae, basi hispidae. Umbellae paucae, terminales longe pedunculatae, multiradiatae, radiis subpubescentibus. Involucra fere priorum; partialibus unilateralibus, linearibus. Flores semper albi: centrales parvi sterilesque: exteriores fere regulares, sed ceteris multo maiores, ut umbellulas radiatas efficiant. Petala florum exteriorum profunde biloba, lobis latissimis, lacinula intermedia inflexa, uncinata, subulata, qua nota haec species a *Sphondylio* egregie differt. (D. v.)

„Montanam plantam nec alpinam legi ad rupes sylvae *der Geiten*, quae praecipitio imminet; *au Bec-de-l'oiseau*; *aux Combes-Grèdes* et *Biosse*; *au Creux du Van*; *sur la*

motte de Boinod." Haller. Circa *Delémont.* Amiciss. Thomas. In valle *Gondo?* Rev. Murith. In *Sabaudia* vulgare. Ph. Thomas. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. I. Fructus vittae in *Sphondylio* dimidiatae, in nostra specie ut etiam in *H. montano*, multo infra mediam valleculam productae sunt. Fructus ceterum superne magis convexus et quasi obovatus.

Obs. II. Plantam nostram in sectione sua tertia, cuius carpella commissura evittata gaudent, recenset Cl. Kochius. Haecce sunt *Heraclea*, ex quibus novum genus condidit celeberr. Hoffm. (*Wendia* Umb. 136); sed in omnibus, quos examinavi, fructibus vittae duae commissurales adsunt, dimidiatae, plerumque quidem parum coloratae, sed valde conspicuae, nec raro insigniter turgidae.

G. 166. **Pastinaca** L. gen. 362. Hall. Juss. 219. Gaertn. tab. 21. Tourn. tab. 170. Hoffm. Umb. 1. p. 102. tab. I. a. fig. 9. Koch Disp. 90. fig. 26 et 27.

Fl. aequales, fertiles. Petala integra, apice involuta, lacinula lata, retusa. Fruct. compressus, subcomplanatus, apice subemarginatus, ellipticus. Sect. transv. longe elliptica, diametro commissurae maximo. Carpella striis 5 nerviformibus, carinali mediisque approximatis, lateralibus remotis, valleculis univittatis: vittae lineares subintegrales. Commissura (in nostra Sp.) bivittata. Invol. utrumque nullum. Carpoph. bipartitum.

637. Pastinaca *sativa* L. — P. foliolis incisis: supremo lobato. (Gall. *Pancus cultivé.*)

Hall. Helv. 808. Enum. 449. Sut. Fl. Helv. 1. p. 175. Heg. 1. pag. 210. Hag. Fl. Basil. 1. p. 246. Clairv. Man. 81. Mur. Bot. Val. 83. Wahlenb. Helv. 56. *P. sylv. latifolia* C. B. Basil. 46.

L. Sp. Pl. 376. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1466. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 584. Poir. Enc. 4. p. 718. Smith Brit. 528. Dec. Fl. Fr. 3525. Hoffm. l. c. 123. *Selinum Pastinaca* Crantz Austr. 161.

Engl. Bot. 8. tab. 556. Fl. Dan. tab. 1206. Lam. Illustr. tab. 206. Schkuhr Handb. tab. 76. — Fuchs Hist. 752 et 753. Matth. 548. f. 1. Tab. Kräuterb. 198. f. 1. Dod. Pempt. 680. f. 1 et 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 149.

β *hortensis*, glabra, radice crassiore carnosa, floribus saturatius luteis. *P. sativa* Mill. Dict. n. 2.

Radix fusiformis, subramosa, annulata, dura. Planta plus minus pubescens. Caulis erectus, sesquicubitalis, bicubitalis, profunde sulcatus, angulosus, vaginis latis, involutis. Folia petiolata, magna, simpliciter pinnata; foliola 7-11, sessilia, opposita, oblonga, incisa, quandoque subpinnatifida, latiuscula, nervis irregularibus, exstantibus: supremum 3-5-lobatum. Umbellae terminales, longe pedunculatae, radiis fere 10, inaequalibus, per florescentiam brevibus, demum valde elongatis. Flores parvi, luteoli, paene regulares, plerique fertiles. Quandoque foliola nonnulla vaga caducaque involucri loco adsunt. Petala fere in semicirculum involuta. Fructus parvi, crassiusculi, striis nerviformibus parumque elevatis et vittis tenuissimis percursi, margine integro, attenuato, demum submembranaceo. Fructus foliorumque odor acris, aromaticus, parum gratus. (D. v.)

In pratis siccioribus, in vineis et secus vias, ubique. β in hortis hinc inde colitur. — Fl. Iunio–Augusto. ⊙.

G. 167. Tordylium L. gen. 330. Hall. Juss. 224. Gaertn. tab. 21. Koch Disp. 87. gen. 17. fig. 24 et 25. Tourn. tab. 170.

Flor. radiati, fertiles. Fruct. suborbiculatus, complanatus, margine incrassato crenato cinctus, calyce 5-dentato coronatus. Sect. transv. longissime elliptica, pèrangusta. Carpella subrotunda, intra marginem muricato-setosa, obsolete striata: stria carinalis conspicua, diametrum longitudinalem efficiens: exteriores duae semicir-

culares, margini approximatae: intermediae carinali propiores, tenuissimae, ut aciem paene effugiant. Valleculae latae, univittatae. Commissura circularis, vittis 2 percursa. Carpophorum bipartitum. Involucr. utrumque 5-7-phyllum.

638. Tordylium *maximum* L. — T. foliis pinnatis: caulinis foliolis lanceolatis serratis: terminali longissimo, caule setis deflexis aspero. (Gall. *Tordyle majeur.*)

Hall. Helv. 811. Enum. 448. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 156. Heg. 1. p. 187. Clairv. Man. 82.

L. Sp. Pl. 345. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1582. Spreng. in Schult. Syst. 6. pag. 461. Poir. Enc. 7. p. 714. Smith Brit. 295. Dec. Fl. Fr. 3516. *Heracleum Tordylium* Spreng. Prodr. 12. Sp. Umb. 49.

Jacq. Austr. tab. 142. Engl. Bot. 17. tab. 1173. — Clus. Hist. 2. p. 201. fig. 1?? I. B. Hist. 3. p. 2. p. 85. (*bene*). Chabr. Sciagr. 395. fig. 2. (*eadem*).

Schleich. Thom. exs.

Caulis sesqui- et bicubitalis, erectus, ramosus, fistulosus, sulcatus, pilis brevibus, adpressis, retroversis, rigidis exasperatus. Folia inferiora petiolata, ampla, aspera, pinnata, foliolis subseptenis, magnis, oblongis, inciso-lobatis, lobis rotundatis, serratis, imis petiolulatis, terminali latissimo: folia superiora subsessilia, perinde pinnata, foliolis paucis elongatis, lineari-lanceolatis, inciso-serratis: terminali longissimo, superne nonnunquam integerrimo. Umbellae in pedunculis oppositifoliis aphyllis terminales, parvae, confertae. Involucrum utrumque 5-7-phyllum, foliolis linearibus, piloso-scabris: partiale flores excedens, foliolis exterioribus longioribus. Radii pilis rigidis erectis hirti. Umbellulae centrales, per florescentiam subsessiles. Flores albi v. rubelli:

exteriores modice radiati. **Fructus** undique aculeis brevibus subulatis hispidulus, margine elevato, crasso, subcrenato cinctus, dentibus calycinis inaequalibus coronatus. **Vittae** commissurales pulchre aurantiacae. (D. s.)

Hab. in arvis cretaceis, rarissimum. Olim ex Helvetia ad MORISONUM a ZOLLICOFFERO missum, etiam haud procul *Geneva* in *Sabaudia* (prope *Cornou*) a I. B. observatum nusquam HALLERUS invenit. Tandem denuo etiam *Genevae* Cl. GIROD ad clivum infra hortum botanicum veterem frequens observavit, et testante amiciss. SUTERO circa *Urbam* SCHLEICHERUS reperit. — Fl. Iun. et Iul. ⊙.

G. 168. CERVARIA Gaertn. tab. 21. f. 10. *Oreoselinum* Delarbre. *Selini* Sp. Hall. *Athamantae* Sp. L. *Oreoselini* Sp. Hoffm. *Peucedani*, *Ligustici* et *Cnidii* Sp. Spreng. Prodr. *Peucedani* Sect. 3. Koch Disp. 94.

Flor. aequales, fertiles. **Cal.** 5-dentatus. **Fruct.** orbiculatus v. oblongus, compressus, planiusculus. **Sect. transv.** longe elliptica, utrinque obtusa, commissurae diametro transversali maximo. **Carpella** striis quinque approximatis percursa, valleculis univittatis, margine crassiusculo, opaco, angusto, nec disci latitudinem aequante cincta. Commissura vittis 2 percursa. **Carp.** bipartitum. **Inv.** utrumque polyphyllum.

639. CERVARIA *Oreoselinum* N. — C. foliis tripinnatis, rhachi repetito-refracta, pinnulis divaricatis, dentibus submuticis, carpellis suborbiculatis. (Sp. 1. Gall. *Cervaire verte.*)

Hall. Helv. 803. Enum. 444. n. 5. *Athamanta Oreoselinum* Sut. Fl. Helv. 161. Heg. 1. p. 193. Mur. Bot. Val. 54. Wahlenb. Helv. 53. *Selinum Oreoselinum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 247. *Apium montanum folio ampliore* C. B. Basil. 46.

Athamanta Oreoselinum L. Sp. Pl. 352. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1405. *Selinum Oreoselinum* Poir. Enc. 7.

p. 63. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 557. Crantz Austr. 169. Dec. Fl. Fr. 3485. Pers. Syn. 1. p. 309. *Oreoselinum nigrum* Delarb. Fl. d'Auvergne 1. p. 428.

Ath. Oreoselinum Jacq. Austr. tab. 68. Schkuhr Handb. tab. 64. Rivin. tab. 8. Tab. Kräuterb. 276. f. 1. Dod. Pempt. 696. Clus Hist. 1. p. 195. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 103? et 104?

Planta aromate acri sed grato plena, hinc inde resinam secernens, glabra. Radix crassa, fusiformis, ad collum filamentosa. Folia radicalia longe petiolata, tripinnata, foliolis approximatis, firmis, facie saturate, dorso laetius virentibus, ovatis, dentatis vel incisis, lobulis acutis v. distincte mucronatis; rhachis ad divisiones refracta, petiolis secundi et tertii ordinis ad angulos rectos et obtusos neque ut in plerisque *Umbelliferis* acutos patentibus; vaginae breves, late ventricosae. Folia caulina pauca, parva, varie dissecta, saepe abortiva, vaginis longis, margine lato membranaceo saepe violaceo auctis insidentia. Caulis cubitalis, tripedalis, teres, striatus, nudiusculus, superne ramosus. Umbellae mediocres, radiis 12-16 laeviusculis. Involucrum utrumque polyphyllum, breve, foliolis inaequalibus, lineari-lanceolatis, reflexis. Flores omnes aequales, plerique fertiles. Petala alba, rarius subrubella, fere rotunda, emarginata, lacinula brevi, obtusa, apice emarginata v. truncata. Fructus complanati, suborbiculares, utrinque emarginati. Carpella striis quinque integralibus, parum exstantibus, approximatis vittisque 4 percursa, disco violaceo, margine angusto, albo, membranaceo atque opaco circumdata. Commissura fere exstriata, sed vittis 2 margini proximis arcuatis circulumque efficientibus insignita. Styli breves, decidui. (D. v.)

Hab. in collibus aridioribus, vineis et ad oram sylvarum, communis. In ditione *aquileiensi*, *Genevae*, *Neviduni.* In *Valesia. Curiae*, *Badae*, etc. Etiam in M. *Chasseral*, *Thoiry*, *Laegerio*, *Muteto*, etc. — Fl. Iulio-Septembri. ♃.

640. CERVARIA *glauca* N. — C. foliis bipinnatis glaucis, foliolis basi extrorsum appendiculatis: dentibus mucronatis, carpellis ovalibus. (Sp. 2. Gall. *Cervaire glauque.*)

Hall. Helv. 804. Enum. 444. n. 4. *Athamanta Cervaria* Sut. Fl. Helv. 1. p. 161. Heg. 1. p. 192. Clairv. Man. 81. Mur. Bot. Val. 54. Wahlenb. Helv. 55. *Ligusticum Cervaria* Hag. Fl. Basil. 1. p. 285. *Daucus montanus Apii folio maior* C. B. Basil. 45.

Ath. Cervaria L. Sp. Pl. 352. *Cervaria rigida* Moench Meth. 95. *Selinum Cervaria* Dec. Fl. Fr. 3484. *Selinum glaucum* Poir. Enc. 7. p. 64. *Ligusticum Cervaria* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 550.

C. Rivini Gaertn. tab. 21. fig. 10. *Selinum Cervaria* Crantz Austr. 167. tab. 3. f. 1. *Ath. Cervaria* Schkuhr Handb. tab. 79. f. 641. (Fructus). — Fuchs Hist. 233. Tabern. Kräuterb. 313. f. 1. Clus. Hist. tab. 2. p. 193. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 167. fig. 2. Dalech. Hist. 716. f. 2.

β maxima.

Planta gratissime aromatica resinaque turgens. Radix fere prioris. Folia ampla, dorso glauca, circumscriptione subtriangularia, bipinnata, longe petiolata: foliola magna, parum numerosa, firmula, dorso venoso-reticulata, sessilia, quandoque confluentia, profunde et inaequaliter incisa, basi extrorsum appendiculata, serrata, dentibus nonnullis arista brevi terminatis: supremum trilobum; vaginae caulem amplectentes, striatae. Caulis apud nos plerumque pedalis vel cubitalis, parum ramosus (in β ad 5 pedes exsurgens), erectus, teres brachiatusque, infra medium obiter, superne profunde striatus vel sulcatus, nonnisi inferne foliosus. Umbellae terminales, longe pedunculatae, 12-15 radiis laevibus. Involucrum foliolis reflexis, lineari-lanceolatis, acuminatis. Umbellulae planae v. convexae; floribus paulo maioribus quam prioris. Involucella patentissima, umbellula longiora, subcolorata, lanceolato-setacea. Pe-

tala alba, extus amoene rosea, subrotunda, obiter emarginata, lacinula convexa, brevi, apice emarginata. Fructus emarginati, apice integri, carpellis quinquestriatis, striis tamen parum exstantibus, margine angusto, fere concolori, subpellucido, ad commissuram vittis duabus arcuatis a margine remotis ellipsinque efficientibus percursis. (D. v.)

Locis similibus etiam in Helvetia frequens; v. g. in vineis etc. inter *Mathod* et *Champvent*. Prope *Roche*; aux *Gauges*. In M. *Laegerio*, *Albis*, *Salève*, *Crenzach*, etc. Haller. In M. *Uetliberg*, copiose. Cl. Wahlenberg. In M. *Fouly*. Rev. Murith. Circa *Herrliberg*, ad lacum *Tigurinum*. *Neviduni*, *au bois de Prangins*. — Fl. Augusto et Septembri. ♃.

Obs. Plantae huic affinis seminibusque ad hoc genus certo referendae specimen unicum circa *Augustam Praetoriam* lectum, misit amiciss. Eman. Thomas. Caulem habet sesquipedalem, teretistriatum, gracilem, fere nudum, simpliciusculum. Folia parva, eximie glaucescentia, tripinnata: pinnulae nempe secundi ordinis profunde pinnatifidae: pinnulae tertii ordinis 3-5-fidae, rarius simplices, lobis integerrimis, lanceolatis, apiculato-mucronatis, nec aristatis. Umbellae parvae, plerumque terminales, utroque involucro instructae. Plantam mihi nondum satis notam inter species nostras admittere non ausus sum. Nullus autem dubito, quin ad hocce genus pertineat, et eam neque cum *Oreoselino*, neque cum *C. glauca* coniungere velim. Eam *Cervariam laevem* nominavi.

641. Cervaria *alsatica* N. — C. foliis tri — quadripinnatis, ramis virgatis, supremis verticillatis, carpellis oblongis. (Sp. 5. Gall. *Cervaire d'Alsace*.)

Hall. Helv. 798. It. Helv. 2. p. 94. *Selinum alsaticum* Vill. Voy. 32. *Peucedanum alsaticum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 162. Heg. 1. p. 194. *Cnidium alsaticum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 284. *Daucus alsaticus* C. B. Prodr. p. 77.

Selinum alsaticum Crantz Austr. 159. Roth Germ. 1. p. 133. *Peucedanum alsaticum* L. Sp. Pl. 354. (non Poir.). Willd. Sp. Pl. 1. p. 1407. Dec. Fl. Fr. 3520. Koch Disp. p. 94. (*certe*).

Peucedanum alsaticum Jacq. Austr. tab. 70. Schkuhr Handb. tab. 79. fig. 639. (*fructus*). C. B. l. c. fig. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 106. f. 2. Chabr. Sciagr. 393. f. 4.

α luteola, floribus paulo minoribus luteis, stylis fructus obortivis, umbellis in caule terminalibus subternatis.

β albiflora, petalis albis, stylis fructus plerumque elongatis revolutis, umbellis caulem terminantibus verticillatis.

Selinum venetum Spreng. Sp. Umbell. p. 73. in Schult. Syst. 6. p. 561.

P. alsaticum Schleich. Thom. exs.

Radix fusiformis, simplex, profunda, subacris, filamentis coronata. Caulis 3-6-pedalis, plus minusve fistulosus, profunde sulcatus, angulosus, superne ramosus: rami numerosi, nudiusculi, elongati, alterni v. oppositi: summi breviores, ternati v. umbellati, foliolis nonnullis involucrum mentientibus suffulti. Folia radicalia ampla, petiolis longis, duris, superne canaliculatis insidentia, pinnulis petiolulatis sessilibusve, profunde pinnatifidis, subtus venulosis, margine subrevolutis scabriusculisque. lanceolatis, mucronulatis, laciniis integris, bi- et trifidis. Umbellae in singulis ramis terminales, parvae, multiradiae, involucro utroque polyphyllo, foliolis linearibus, longiusculis, patentibus neque reflexis, plerumque persistentibus. Radii breves, conferti, subpubescentes: fructiferi vix elongati. Flores regulares, fertiles, in planta alsatica saepius luteoli v. rarius ex albido rubelli, in transalpina paulo maiores, semper albi. Petala obovata, emarginata, lacinula inflexa, latiuscula, denticulata. Fructus fere obovati, utrinque emarginati; carpella margine angusto, albido, opaco cincta, striis 5 dorsalibus, nerviformibus, acute exstantibus: lateralibus exterais basin versus cum interioribus confluentibus, valleculis univittatis. Commissura vittis 2 approximatis arcuatis notata. Styli fructus purpurascentes, in *α* breves crassique, adpresso-divaricati, in stirpe insubrica plerumque longissimi et revoluti. (D. v.)

Hab. tum in planitie, tum locis submontanis Helvetiae australis et occidentalis Alsatiae conterminae. *α Mülhusae* circa

arcem *Oppenheim.* Haller, — et inde per totam Alsatiam superiorem. Cl. Hagenbach. — β in tota Helvetia *insubrica*; speciatim *Mendrisii*, copiose. Villars. Ad rupes prope *Gandri* ad lacum *Cerisium*, et circa *Ugogna*, vallis *Lepontiae.* — Ad margines agrorum, multis provinciae *Lariensis* locis. Cl. Comolli. — In *Valesia inferiore* prope *Octodurum*, in vineis infra pagum *Ravoire.* Rev. Murith; — et in dumetis lapidosis ad dextram *Rhodani* ripam, e regione catarrhactae *Pissevache*, loco *le Rosé* dicto. Amiciss. Gay et Em. Thomas. In valle *Praetoria*, infra *Châtillon*, et per totum *Pedemontium* occidentale, ad montium radices. Cl. Gay. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Plantam moguntinam *C. alsaticae* toto habitu fereque omnibus ceteris notis simillimam, sed tamen ob fructus indolem diversissimam pro *Peucedano alsatico* ad amiciss. Gay, a quo eam accepi, misit Cl. Ziz. Ea ad genus *Mylinum* N. (*Selinum* Koch Disp. 94. fig. 22 et 23), cuius character essentialis carpellis quinquealatis, alis exterioribus magnis, lateralibus neque marginalibus, commissura perangusta suturisque ideo approximatis constat, (Mylinum commutatum N.) absque omni dubio pertinet. Pulchra stirps fortasse eadem est ac *Cnidium alsaticum* Spreng. (Prodr. 41, in Syst. 6. p. 417) et descriptio fructus, quam in systemate (l. c.) legimus, omnino convenit. Planta autem alsatica circa Colmariam a Cl. Spach lecta, quam mihi dedit amiciss. Endres, omnino ad eandem speciem ac nostra insubrica, quae per totam Italiam superiorem locis montanis frequens occurrit, pertinere videtur, et circa eas sensere idem autoptae Hallerus atque Villarsius.

G. 169. Peucedanum L. gen. 339. Juss. p. 223. *Selini* Sp. Hall. *Peucedani* Sect. 1. Koch Disp. p. 93.

Fl. aequales, fertiles. Petala saltem demum luteola v. herbacea, obovata, emarginata; lacinula inflexa, subquadrata, apice truncata, emarginata. Cal. (in nostra sp.) obsoletus. Fructus oblongi, compressi, utrinque tamen valde convexi, anguste marginati, utrinque integriusculi. Sect. transv. elliptica, utrinque acuta. Carpella margine angusto, opaco, sensim attenuato cincta, dorso striis tribus, validis, discretis duabusque exterioribus marginalibus minus exstantibus percursa. Valleculae interiores univittatae: exteriores multo latiores, 2-3-vittatae, vittae commis-

surales 2-4 *). Carpophorum 2-partitum. Involucrum utrumque (in nostro universale deficiens).

642. PEUCEDANUM *Chabraei* N. — P. foliis pinnatis, foliolis pinnatifidis decussatis: caulinorum laciniis linearibus elongatis, umbellae radiis inaequalibus patentissimis. (Gall. *Peucédane de Chabré*.)

Hall. Helv. 801 **). *Selinum Chabraei* Sut. Fl. Helv. 1. p. 159. et 2. p. 307. in add. Heg. 1. p. 191. *S. decussatum* Clairv. Man. 80. *Imperatoria Chabraei* Hag. Fl. Basil. 1. p. 250.

P. carvifolium Vill. Delph. 2. p. 629. Koch l. c. 93. *Selinum Chabraei* L. Syst. Veg. 279. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1399. Dec. Fl. Fr. 3491. *Imperatoria Chabraei* Spreng. Sp. Umb. 64. et in Schult. Syst. 6. p. 609.

S. carvifolium Chabraei Crantz Austr. 162. tab. 3. f. 2. Vaill. Paris. tab. 5. f. 2? *Dauci cretici* etc. *Carvifolia* Chabr. Sciagr. 389. f. 2. (rudis sed *bona*).

Schleich. Thom. exs.

Radix profunda, crassa, albida, ramosa, multiceps, vaginarum reliquiis coronata. Caules pedales, cubitales, teretes, acute striati, solidi, ramosiusculi, foliosi. Folia laete virentia, pinnata, rarius bipinnata, ambitu oblonga neque triangularia: radicalia *Cari Carvi* simillima, sed minus tenuiter dissecta, pinnis pinnatifidis, omnibus sessilibus, compositis; pinnulis elongatis linearibus, patentibus, integris, 2- et 3-fidis, apice acutis albidisque: imae 4 circa petiolum decussatae, neque in eodem plano ac reliquae

---

*) In specie nostra etiam 6 vittas commissurales vidit Cl. KOCH.

**) Negat Vir summus plantam suam ad *S. carvifolium* Cl. CRANTZII referri posse, cum hic ei radicem non capillatam et foliola caulina simplicia tribuat; sed foliorum forma valde ludit, et cetera tam bene conveniunt, ut vix dubitem, quin descriptio Halleriana ad *P. Chabraei* spectat. Hunc numerum tamen in Nomenclatore, ut eundem ac *Athamantam Libanotidem*, omisit.

sitae; **petioli** longi, in vaginam brevissimam amplexicaulem dilatati: **caulina** superiora minus composita, **vaginis** grandibus, longissimis, flaccidis saepeque cum folio dependentibus, planiusculis, apice scariosis, biauritis, obtusis insidentia, pinnis elongatis, profunde bipinnatifidis, quandoque tamen simplicissimis. **Umbella** magna, subdecemradia, radiis obsoletissime pubescentibus, valde inaequalibus ac divergentibus, demum tamen erectis, **involucro** plerumque nullo; **involucella** oligophylla, foliolis setaceis. **Umbellulae** parvae, valde convexae, floribus breviter pedunculatis, aequalibus. **Petala** parva, ovata, vix emarginata, ante florescentiam purpurascentia, deinde herbaceo-albida. **Lacinula** magna, subquadrata, obtusissima. **Carpella** elliptica, modice compressa, margine angustissimo cincta, subemarginata. **Vittae** commissurales latae, parum distantes. **Styli** divaricati, demum decidui. (D. v.)

In sylvis praecipue *iuranis*, hinc inde. Suum circa *Nods* invenit et a Cl. Gagnebin prope *Goudeba* lectum habuit summus Hallerus. *Basileae* Schleicherum invenisse. Cl. Suter. Ad *Birsam* prope *Münchenstein*. Ad clivum prope sylvam *Oujons*, supra *Arsier*. *Au bas des Côtes* supra *Trélex*, etc. circa *Monteret* prope *St.-Cergues*. *A la Goncerne*, supra *Longirod*, abunde. Inter *Romainmotiers* et *Lapraz*. Ad vias inter *l'Isle* et *Bière*, frequentissimum. — Fl. Aug. et Septembri. ♃.

Obs. I. Foliola caulina quandoque fere uncialia vixque ultra dimidiam lineam lata occurrunt.

Obs. II. Quomodo *Selinum rigidulum* Viv. Fragm. 14. t. 15, quod *S. appianum* (*appuanum* Viv.) Pers. Syn. 1. p. 309. a nostra planta differat, ex descriptionibus figuraque citatis non intelligo, nisi fortasse quia foliola eius mucrone carent. Nam Virorum doctissimorum Viviani, Persoon et Bertoloni pace, *Peucedanum Chabraei* vaginis caulinis haud secus ac eorum *Selinum rigidulum* amplexicaulibus et subinde strictis, ac praecipue foliolis in quovis folio imis perpetuo decussatis gaudet.

G. 170. Thysselinum Hoffm. Umbell. 153. Spreng. in Sp. Umb. et Syst. *Peucedani* Sp. Koch Disp. 94. *Selini* Sp. L. Hall. Juss. Spreng. in Prodr.

Fl. aequales, plerique fertiles. Petala inflexo-obcordata; lacinula lineari, obtusiuscula. Cal. obsolete 5-dentatus, demum evanescens. Fructus ovalis, valde compressus, basi emarginatus. Sect. transv. longe elliptica, utrinque acutissima; commissurae diametro transversali longiore. Carpella dorso convexiuscula, margine angusto, alaeformi, subpellucido, extus sensim attenuato cincta, striis 3-5 approximatis percursa, valleculis univittatis; commissurae vittae epidermide carpelli obtectae. Carpophorum bipartitum. Invol. utrumque.

643. Thysselinum *palustre* Hoffm. — Th. foliis 3-4-pinnatis, foliorum laciniis linearibus: suprema elongata, radice subsimplici. (Gall. *Thyssélin des marais.*)

Hall. Helv. 799. (*excl. planta alpina*). Hag. Fl. Basil. 1. p. 242. *S. palustre* Wahlenb. Helv. 53. Heg. 1. p. 191. (excl. syn. Hall. et loco natali circa *Vervey*). *S. sylvestre* Sut. Fl. Helv. 1. p. 159. Heg. 1. p. 191.

Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 463. (*Th. Plinii* in Sp. Umb. p. 69). L. Sp. Pl. 350. *Selin. palustre* Willd. Sp. Pl. 1. p. 1397. Poir. Enc. 7. p. 62. (excl. syn. Schl.). Smith Brit. 303. Dec. Fl. Fr. 3487. (excl. syn. Schleich). *S. Thysselinum* Crantz Austr. 170. *Peucedan. palustre* Koch Disp. p. 94.

S. palustre Engl. Bot. 4. tab. 229. (*optima:* fructus tamen pessime expressus). *S. sylvestre* Jacq. Austr. t. 152. Schkuhr Handb. tab. 63. C. B. Prodr. p. 85. Dod. Pempt. 699.

Schleich. Thom. Ser. exs.

Radix tuberosa, crassissima, ut reliquae plantae partes sublactescens, odore gravi, aromatico. Caulis solitarius, striatus, superne subangulosus ramosusque, 3-4-pedalis. Folia perampla, subinde pedalia et ultra,

3-4-pinnata, pinnis tertii quartive ordinis sessilibus v. basi in petiolulum brevem attenuatis, profunde pinnatifidis, pinnulis confluentibus, simplicibus, bi- et trifidis, laciniis lanceolato-linearibus, obtusis, apice albido, cum mucrone, dorso transversim venosis: terminali reliquis multo longiore: radicalia longe petiolata, vaginis parvis: caulina suprema minora, in vaginis amplis, ventricosis, apice rotundatis, bilobis, margine scariosis sessilia. Umbellae densae, apud nos 12-20-radiae. Involucrum utrumque suboctophyllum, foliolis integris, deflexis, margine scariosis, longe acuminatis. Radii pubescentes, valde divergentes. Flores albi, parvi, fere regulares: centrales saepius abortivi. Fructus ovatus, compressus; carpella alis marginalibus angustissimis, pellucidis, nervis dorsalibus parum exstantibus. Styli divaricati, reflexi, stylopodio fere breviores. (D. s.)

In paludibus profundis, non rarum. Inter *Roche* et *Chessel* abunde. *Bernae* prope *Seedorf* et *Gümlingen*. In torfaceis, *aux petits Pontins, à Châtagne*, etc. Haller. *Ebroduni*. Rev. Ducros. Ad lacum *Felinum* legi. — Fl. Augusto et Septembri. ♃.

G. 171. Selinum L. gen. 336. (excl. nonn. Sp.). Hall. Juss. 223. Gaertn. tab. 21. *Peucedani* Sp. Koch Disp. Hoffm. Umb. p. 154.

Cal. obsoletissime dentatus. Fl. aequales, fertiles. Petala obcordata, lacinula inflexa, acuta. Fruct. subcompressus, sulcatus. Sect. transv. ut *Thysselini*. Carpella alis 2 marginalibus diaphanis cincta: striis dorsalibus 3-5 nerviformibus. Valleculae univittatae. Vittae commissurales (in nostris Sp.) duae. Involucr. utrumque polyphyllum. Carpoph. bipartitum.

644. Selinum *nigricans* N. — S. foliis 3-4-pinnatis: laciniis linearibus subaequalibus, involucri foliolis integris 2- 3-fidisve. (Sp. 1. Gall. *Sélin noircissant.*)

Hall. Helv. 799. planta montana (excl. palustri). Mur. Bot. Val. 96. *S. austriacum* Hall. Fil. in Röm. Arch. 1. fasc. 2. pag. 4. (excl. syn.). Heg. Fl. Helv. 2. p. 431. (in app.).

Hoffm. Umb. 155. sub (*Oreoselino*) *S. montano*. Willd. Enum. 1. p. 303. (in app.). Poir. Enc. 5. p. 127. (inter minus cognit.). *Peucedanum montanum* Koch Disp. p. 94.

Thom. exs. *S. montanum* Schl. cat. et cent. . . . n. 31.

A *Thysselino palustre*, quocum Viri doctissimi coniunxerunt, eximie differt: statura multo humiliori, caulibus 2-3-pedalibus, profunde sulcatis, solidis et medulla alba, spongiosa farctis; foliis in herbario egregie nigricantibus, (petiolo haud computato) semipedalibus, pinnulis quarti ordinis numerosis, valde approximatis, plerisque tri- quadrifidis, laciniis angustis, acutis, calloso-mucronatis, terminali laterali-bus vix longiore; umbellis maioribus, 20-30-radiis, involucri utriusque foliolis lanceolato-linearibus, integris vel apice bi- et trifidis; denique fructu maiori, carpellis striis profundioribus, alis marginalibus latioribus, valde conspicuis, discoloribus, sed minus quam in *Thysselino* diaphanis. Styli persistentes, stylopodio duplo longiores, omnino revoluti. (D. v.)

In sylvis alpinis Helvetiae austro-occidentalis, locis lapidosis. „Supra *Morcles*; in M. *Fouly*. Ex rupibus etiam marmoreis prope *Roche*, cis *la marbrière* erumpit." Haller. In rupibus prope *Wyssenburg*. Ampliss. Haller fil. In M. *Dent de Jaman*, copiose. Amiciss. Gay. Ad pedem M. *Parey* supra *Castrodunum*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. I. Tempore florescentiae, loco natali, habitu multisque bonis notis pulchra planta a *Thysselino palustri* abunde differt, ut vix unquam cum eo confundi possit. Cultura quidem sibi omnino dissimilis evadit, ut diversam plane putares speciem: in herbariis exsiccata non amplius nigrescit; pinnulae maiores magisque distantes observantur; sed omnes notae essentiales immutatae persistunt. A *Cervaria* et *Peucedano* alis marginalibus distinctis et a nucleo facile separandis statim dignoscitur.

Obs. II. Plantam nostram a *S. austriaco* Jacq., mihi nonnisi ex descriptionibus iconibusque noto, caule distinguit Cl. Koch. Sed Cl. Sprengelius absque omni haesitatione eas stirpes coniun-

git atque (praepostere quidem) declarat, b. WILLDENOVIUM in Enum. suo *S. montano* involucra subinde dentata perperam tribuisse. Ego autem, ac quidem multos annos ante WILLDENOVIUM, hancce characterem ipse, tum in loco natali, tam in speciminibus siccis observavi descripsique. Ceterum nostrum ab *austriaco* etiam foliolis linearibus neque ellipticis, ovatis cuneatisve, et carpellorum valleculis (ut mihi visum est) uni- neque saepius bivittatis. Vittae commissurales in *S. nigricante* a medio parum distant, modice arcuatae sunt, et carpelli basin non attingunt.

645. SELINUM *rablense* N. — S. foliis 4-5-pinnatis: pinnulis linearibus angustissimis simplicibus 2-3-fidisve, alis marginalibus fructum undique cingentibus. (Sp. 2. Gall. *Sélin de Carinthie.*)

Ferula rablensis Wulff. in Jacq. Coll. 4. p. 311. Poir. Enc. Suppl. 2. p. 630. Hoffm. Umbell. 1. p. 155. sub *Oreoselino*. *Selinum elegans* (Balb.) H. P.

F. rablensis Schl. exs. cat. 1815.

Radicem „crassam, fusiformem" Wulff. ignoro. Caulis fere cubitalis, ramosus v. simplex, tenuiter, sed satis profunde striatus, albo et viridi lineatus, solidus, superne longe nudus. Folia radicalia amplissima, ambitu latissime triangularia, quadripinnata, pinnulis ultimi ordinis subsessilibus numerosissimis, integris 2-3-partitisve, laciniis elongatis, vix dimidiam lineam latis, calloso-mucronulatis, aveniis, saturate virentibus, petiolis longissimis, fere ut caulis lineatis, partialibus imis longissimis: caulina longe minora, 2-3-pinnata, vaginae longae, striatae, marginibus scariosae, apice bifidae v. potius biauritae insidentia. Umbellae terminales magnae, 20-30-radiae, patentes, involucro utroque brevi, polyphyllo, foliolis in nostra planta subsetaceis, deflexis, radiis divergentibus, subpubescentibus, per maturationem valde elongatis. Flores albi „ante explicationem rubelli" Wulff., petalis regularibus, obcordatis, lacinula arcte inflexa, ovata, acutiuscula. Carpella magna, oblonga, fere obovata, valde compressa, basi profunde emarginata, alis marginalibus albis, pellu-

cidis, disci latitudinem aequantibus vel superantibus; discus anguste ellipticus, striis tribus albis elevatisque percursus, ad commissuram vittis duabus angustissimis notatus. Styli decidui, brevissimi, parum divergentes. (D. s.)

Rarissimum in Alpibus prope *Bormium* invenisse testatur Cl. Schleicher. Etiam in M. *Generoso* legi. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. A *Ferula* petalis obcordatis nec integris, albis nec luteis et toto habitu refugit; fructus alae latissimae, a disco distinctissimae cum *Cervaria* coniungere vetant. Facillime cum *Ligustico Seguieri* ob habitum simillimum confundi potest. Sed involucro polyphyllo, umbellarum umbellularumque radiis exasperatis, foliis aeque latis ac longis, foliolis apice calloso-mucronulatis nec unquam in parvam aristam incurvam terminatis, etiam ante fructuum explicationem distinguitur.

G. 172. Imperatoria L. gen. 359. Hall. Juss. 220. *Imperatoriae* Sp. Spreng. *Peucedani* Sect. quinta Koch Disp. 95.

Umbellulae expanso-planae. Fl. aequales, fertiles. Petala obovata, emarginata, lacinula inflexa, tenui, peracuta. Cal. margo obsoletissimus. Fructus compressi, planiusculi, suborbiculati, alati. Sect. transv. elliptica, utrinque linea recta terminata. Carpella alis 2 marginalibus maximis (disco semper latioribus), dorso striis 3 approximatis et 2 exterioribus minoribus hinc inde evanidis instructa; valleculae 1-vittatae. Vittae commissurales duae. Carpophorum bipartitum. Involucrum univ. 0: partialia oligophylla.

646. Imperatoria *Ostruthium* L. — Imp. foliis ternatis: foliolis trilobis late ovatis. (Sp. 1. Gall. *Impératoire commune.*)

Hall. Helv. 805. Enum. 445. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1 p. 174. Heg. 1. p. 209. Hag. Fl. Basil. 1. p. 250. Clairv. Man. 80. Wahlenb. Helv. 56. Mur. Bot. Val. 73.

L. Sp. Pl. 371. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1458. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 608. Lam. Enc. 3. p. 242. Dec. Fl. Fr. 2421. Smith Brit. 327. *Selinum Imperatoria* Crantz Austr. 174.

Engl. Bot. 20. t. 1380. Lam. Illustr. t. 199. f. 1. Schkuhr Handb. tab. 24. — Blackw. tab. 279. Matth. 567. f. 1. Tab. Kräuterb. 238. fig. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 320. f. 1. (nisi ad sequentem pertinet). Clus. Hist. 2. p. 197. f. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 137. (*mala*). Dalech. Hist. 727.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix crassa, teres, quasi articulata, tuberculosa, odore saporeque valide aromatica. Caulis crassus, laevis, flexuosus, fistulosus, plus minus ramosus, sesquipedalis, cubitalis. Folia firma, ampla, ternata: radicalia longe petiolata, foliolis tribus petiolulatis, latissime ovatis, lobis lateralibus profunde 2-3-fidis, intermedio trilobo, lobis omnibus nervosis venosisque, serraturis acuminato-mucronatis: caulina profundius partita, serraturis magis approximatis angustioribusque. Vaginae amplissimae, ventricosae, biauritae, nervosae, albidae, saepius superne purpurascentes. Umbellae iuniores in vaginis latitantes: adultiores maximae, confertae, planae, ex radiis circiter 30, obsoletissime exasperatis. Involucrum subinde monophyllum, plerumque nullum. Involucella foliolis paucis, fere capillaribus, umbellulas subaequantibus constantia. Umbellulae dense multiflorae, floribus albis v. carneis, petalis 3 interioribus integris, exterioribus obcordatis, lacinula lanceolata, inflexa. Styli breves, divaricati, persistentes, demum penitus reflexi. (D. v.)

In pascuis petrosis Alpium et in vallibus subalpinis, sed non alibi. In M. *Maloia*, *Splügen*, *Wengisalp*, *Aix*, *Isenau*, *Jeman*, *Salanfe*, *Combe de Martigny*, etc. In vallibus *Chapuise*, *Lauterbrunn*, *Schöllinen*, *Urseren*. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

647. Imperatoria *angustifolia* Bell. — Imp. foliis ternatis biternatisve, foliolis oblongis pinnato-incisis, florum pedicellis capillaribus. (Sp. 2. Gall. *Impératoire à feuilles étroites.*)

Hall. Enum. 445. n. 1. var. II. Heg. Fl. Helv. 2. p. 439. in add.

Biroli Cat. Hort. Taurin. 1815. p. 41. Dec. Cat. Monsp. pag. 45. Koch Disp. in chartula accessoria ad p. 94. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 609. Hoffm. Umbellif. 162. sub *Angelica.*

Matth. 567. f. 2. Tab. Kräuterb. 238. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 140. f. 1. Chabr. Sciagr. 400. f. 1. (*eadem*).

Priori utique affinis, ut demirer, eam Cl. Hoffmannum solam, neque etiam *Ostruthium*, cum *Angelica* coniunxisse. Huic caulis fere elatior, strictus. Folia subinde biternata, foliolis lateralibus subsessilibus, bilobis, intermedio petiolulato, basi cuneatim producta, quandoque simpliciter ternata, foliolis omnibus petiolatis, pinnato-incisis, elongatis, lanceolatis, serraturis profundis, acuminatis, subaristatis, nervis subtus marginibusque scabriusculis; venulae varie tortuosae, distantes areolasque multo maiores quam in priori efficientes. Umbellae terminales, 30-40-radiae, saepius ternae, radiis magis divergentibus, laevibus. Involucella oligophylla, foliolis exiguis. Pedunculi proprii longiusculi, divergentes, tenuissimi. Flores et petala fere prioris, sed paulo minora, nec fructus nisi striis tribus dorsalibus approximatis paulo magis exstantibus differt. (D. s.)

In Alpibus legit Schleicherus; sed locum specialem non designavit. — ♃.

648. Imperatoria *verticillaris* Dec. — Imp. foliis tripinnatis: foliolis sessilibus ovato-deltoideis obtuse serratis: imparibus tripartitis, ramis verticillatis. (Sp. 3. Gall. *Impératoire verticillée.*)

Angelica verticillaris Sut. Fl. Helv. 1. p. 166. Heg. 1. p. 200. Roesch in Alp. 2. p. 112. Clairv. Man. 80.

Dec. Fl. Fr. 3425. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 608. *Angelica verticillaris* L. Mant. 217. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1429. Lam. Enc. 1. p. 172. *Peucedanum verticillare* Koch Disp. in chartula accessoria ad p. 95.

Ang. verticillaris Jacq. Hort. Vind. tab. 130. — Pluken. tab. 134. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 167. f. 2. Chabr. Sciagr. 387. f. 6.

Schl. exs.

Caulis 4-6-pedalis, teres, magna ex parte medulla spongiosa farctus, centro tamen tenuiter fistulosus, rore caesio pruinosus, ramis brevibus, patentibus, oppositis verticillatisque superne instructus. Folia radicalia magna, triangularia, subtripinnata, 2-3-iuga, foliolis ovatis, basi appendiculato-bilobis, grosse obtuseque serratis, dorso glaucescentibus et pulchre reticulato-venosis: impar reliquis maius, tripartitum, lobo medio basi integerrimo, rhomboideo, plus minusve petiolulato: lateralibus hinc deorsum rotundatis. Petioli partiales basi nudi. Folia caulina fere simpliciter pinnata, multo minora, foliolis varie lobatis, acute serratis, mucronulatis. Vaginae virides, cavae, striatae, apice integrae. Umbellae valde numerosae, in ramis cauleque terminales et laterales, 12-15-radiae, radiis valde divergentibus, demum elongatis, laeviusculis. Involucrum in meis plane nullum: eius loco quandoque foliolum incisum. Umbellulae parum confertae, convexae, pedicellis valde inaequalibus, involucello oligophyllo, dimidiato, foliolis setaceis, caducis. Flores exigui, in umbellis lateralibus fere omnes abortivi. Petala minima, ex luteo herbacea, emarginata, lacinula inflexa, magna, obtusa. Stylopodium latum, stylis deciduis maius. Fructus alis vere marginalibus subfuscis, utrinque

emarginatis, striis dorsalibus exstantibus. Cal. obsolete dentatus, minimus. (D. s.)

In *Rhaetia* detexit primus omnium Cl. SCHLEICHER. Habitat in sylvis apricis, qua itur *Curiam* montem *Septimium* versus e regione *Tusis*, et supra *Tusis* versus *Schweiningen*. SCHLEICHER. — Fl. Iulio et Augusto. ♂.

G. 173. ANGELICA L. gen. 347. (excl. nonn. Sp.). Hoffm. Umbellif. 160. tab. 1. a. f. 15. Koch Disp. p. 99. gen. 30. fig. 20 et 21.

Fl. aequales, fertiles. Petala oblonga, integra, superne lanceolata et incurva. Cal. obsoletissimus. Umbellulae globosae. Fruct. compressus, solidus neque nucleatus, lateraliter neque ad marginem alatus, suborbiculatus. Sect. transv. didyma, utrinque duabus lineis parallelis terminata. Carpella striis tribus dorsalibus, alaeformibus, sed brevissimis et quasi abscissis, approximatis percursa, valleculis 1-vittatis; vallecula inter alam et suturam etiam vittata: alae laterales, utrinque solitariae, amplae, semipellucidae. Carpophorum bipartitum. Involucrum universale obsoletum, caducum aut nullum: partialia polyphylla.

649. ANGELICA *sylvestris* L. — Ang. foliolis omnibus distinctis aequalibus inciso-serratis, involucro subtriphyllo caduco. (Sp. 1. Gall. *Angélique sauvage.*)

Hall. Helv. 806. Enum. 445. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 166. Heg. 1. pag. 260. Hag. Fl. Basil. 1. p. 249. Clairv. Man. 80. Wahlenb. Helv. 55. Mur. Bot. Val. 51.

L. Sp. Pl. 361. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1428. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 600. Hoffm. Umbellif. 160. Smith Brit. 311. *Imperatoria sylvestris* Lam. Enc. 1. p. 172. Dec. Fl. Fr. 3422. *Selinum sylvestre* Crantz Austr. 177.

Engl. Bot. 16. tab. 1128. Schkuhr Handb. tab. 68. — Riv. n. tab. 17. Fuchs Hist. 125. Matth. 814. fig. 5.

Tab. Kräuterb. 230. f. 2. Dod. Pempt. 318. f. 3. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 144.

Radix crassissima, ramosa, succo resinoso acrique turgens. Caulis crassus, ramosus, erectus, fistulosus, inferne laevis et pruinoso-glaucescens v. purpurascens et leviter striatus, superne pubescens, 3-4-pedalis. Folia bipinnata, longe petiolata, petiolis partialibus biiugis cum impari, foliolis ovato-lanceolatis, integris vel extus appendiculato-decurrentibus, subaequalibus, subtus cinerascentibus, petiolatis sessilibusve, firmis, reticulato-venosis, areolis minimis, subrotundis. Vaginae caulinae maximae, ventricosae, membranaceae, striatae, saepe coloratae. Umbellae numerosae, terminales, hemisphaericae, magnae, pedunculis longis sulcatis pubescentibus insidentes; radii 12-20, pulverulenti. Involucrum subdiphyllum, foliolis valde caducis. Umbellulae confertae, globosae, pedunculis brevissimis, involucellis polyphyllis, lanceolato-linearibus. Petala omnia lanceolata, incurva, alba s. rubella. Fructus ovalis, utrinque emarginatus. Carpella utrinque emarginata, alis lateralibus maximis, albidis, undatis, striis dorsalibus valde approximatis. Styli persistentes, breves, reflexi. (D. v.)

Ad rivulos et in sylvis tum planitiei, cum montium, vulgatissima. — Fl. Iul. et Aug. ♃. (♂ Vill.)

650. Angelica *montana* Schleich. — Ang. foliolo impari maiori trilobo, involucro sub-3-phyllo deciduo. (Sp. 2. Gall. *Angélique de montagne.*)

Ang. Razoulii (non Gouan) Heg. Fl. Helv. 2. p. 436. in add. *Ang. sylvestris* γ Hag. Fl. Basil. 1. p. 249?

Spreng. Prodr. 16. Koch Disp. 99. *Ang. Razoulii* (quoad syn. Schl. excl. Gouani planta) Spreng. Sp. Umb. 61. et in Schult. Syst. 6. p. 602. All. Pedem. n. 1510. (monentib. Cl. Chaillet et Decandolle). *Imperatoria montana* Dec. Fl. Fr. Suppl. 504. n. 3122 a. *Ang. sylvestris* Vill. Delph. 2. p. 628. var. cc.

Schleich. cat. 1815 et 1821.

Priori valde affinis, et fortasse ob plantas intermedias saepe occurrentes, optime etiam monente Cl. Chaillet, eiusdem mera varietas. Differt foliis maioribus, subtus quandoque eximie glaucescentibus, ad habitum *Archangelicae* accedentibus, petiolis partialibus basi nudis, saepe 3-iugis, foliolo impari maiori, tripartito: lobo medio sessili: lateralibus basi cuneatim decurrentibus, foliolisque ceteris etiam basi productis, subsessilibus. Umbellae numerosae, multiradiatae: laterales principem saepe excedentes. Involucrum universale minus caducum, foliis 3–4, linearibus. Cetera fere ut in vulgari. Ab *Ang. Razoulii* Dec. Fl. Fr. 3158. (*Ang. Razulii* Gouan Illustr. 13. tab. 6.) fructu et foliis glaberrimis neque hirsutulis facile dignoscitur. (D. v.)

Hab. locis consimilibus, praecipue montanis. *Au creux du Van*; secus rivulos ex M. *Chasseral* et *Chasseron* in vallibus *Val de Ruz* et *Val-travers*. Cl. Chaillet. Supra *Bex* ad torrentem *Lavanson*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 174. Archangelica Hoffm. Umb. p. 161. Koch Disp. p. 98. gen. 29. f. 17, 18 et 19. *Angelica* Crantz. *Angelicae* Sp. L. gen. 347. Juss. Dec. Hall. Spreng.

Fl. aequales, fertiles, pet. integris, acuminatis, apice inflexis. Cal. obsolete dentatus. Umbellul. globosae. Fruct. oblongus, turgidus, compressus. Sect. transv. didyma, utrinque lineis 2 distantibus, parallelis terminata. Carpella capsulaeformia, alis 2 lateralibus a margine discretis, rigidis, angustis, striis dorsalibus 3, crassiusculis, valleculis evittatis. Semen liberum neque tegumento adhaerens, multivittatum, aromaticum. Involucrum universale subnullum: partiale dimidiatum, polyphyllum. Carpophor. bipartitum.

651. Archangelica *officinalis* Hoffm. — Arch. foliolis omnibus sessilibus: impari trilobo. (Gall. *Archangélique officinale.*)

Hall. Helv. 807. *Angelica Archangelica* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 166. Heg. 1. p. 199. Hag. Fl. Basil. 1. p. 248. Clairv. Man. 80. Mur. Bot. Val. 51?

Hoffm. l. c. Koch l. c. *Ang. Archangelica* L. Sp. Pl. 360. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1428. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 599. Lam. Enc. 1. p. 171. Dec. Fl. Fr. 3457. Smith Brit. 311. Crantz Austr. 178.

Ang. Archangelica Engl. Bot. 36. tab. 2501. Fl. Dan. tab. 206. Blackw. tab. 318. Chaum. Fl. Méd. 1. tab. 27. Crantz l. c. fasc. 31. tab. 1. n. 5. (Fructus: alae marginales nimis amplae). Schkuhr Handb. tab. 80. f. 663. (*fructus*). Fuchs Hist. 124. Matth. Hist. 814. fig. 2. Tab. Kräuterb. 220. f. 1 *). Dod. Pempt. 318. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 140. f. 1. Dalech. Hist. 724.

Schl. Ser. Thom. exs. (sub *Angelica*).

Radix maxima, conica, annulata, fusca, intus alba. Caulis crassus, fistulosus, ramosus, teres, laevis, nervoso-striatus, basi rubellus, bicubitalis et ultra. Folia amplissima, bipinnata, foliolis approximatis, subsessilibus, acutis, profunde serratis, serraturis apice albido-callosis, tenuibus, subtus subreticulatis cinereisque, quandoque basi inaequaliter bilobis: impari maximo, trilobo, (vixque ut in *Angelicis* tripartito). Vaginae caulinae amplae, durae, albidae, nervoso-sulcatae, valde inflatae. Umbellae maximae, sphaericae, confertae, radiis (30–40) scabriusculis. Involucrum oligophyllum, foliolis linearibus, deciduis. Involucella subdimidiata, brevia, 5–8-phylla. Flores aequales, parvi, petalis e viridi luteolis, integris, angustis, lanceolatis, inflexis. Carpellorum fere unicolorium, albidorum costae dorsales elevatae, sed vix alaeformes, valleculis evittatis,

*) Cf. *Ang. norwegica* Tab. Kräuterb. p. 231. quae nostrae plantae habitum multo melius quam reliquae veterum icones refert.

concavis; putamen a nucleo interiori multivittato aromatico facile separandum. (D. s.)

Inter *Pocco d'Adda* et *Morbegno* in valle *Tellina* primus omnium detexit b. DICK. Circā *Fenalet?* Rev. MURITH. In hortis rarius seritur. „In M. *Hauenstein* prope *Wallenburg*. I. HAGENBACH teste herb. In M. *Ballon* Cl. NESTLER." Cl. HAGENBACH. — Fl. Aug. et Sept. ♂.

OBS. Fructibus nucleatis, omnino evittatis, dorso costatis nec alatis, ab *Angelica* omnino differt. Planta monente Cl. HOFFMANNO cum *Ang. lucida* et *atro-purpurea* genus bonum efficit.

G. 175. MYLINUM N. *Selini* Sp. L. Hall. *Selinum* Koch Disp. 100. gen. 32. f. 22 et 23.

Fl. aequales, fertiles. Petala obcordata, lacinula inflexa, acuta. Cal. obsoletus. Fruct. compressus, alatus. Sect. transv. duobus heptagonis subellipticis constans. Carpella ovalia, 5-striata, striis omnibus in alam membranaceam elevatis: alae tres dorsales approximatae, angustae: laterales (nec marginales) duae multo latiores, diaphanae; valleculae plerumque 1-vittatae. Commissura angusta, margine aptera. Inv. universale obsoletum: partiale polyphyllum, persistens. Carpoph. bipartitum.

652. MYLINUM *Carvifolia* N. — M. foliis 2-3-pinnatis: pinnulis ovatis simplicibus integris trifidis pinnatifidisve, caule subalato-costato. (Gall. *Mylinet anguleux.*)

Hall. Helv. 802. *Peucedanum* Enum. p. 442. n. 2. (ob synon.). *Selinum Carvifolia* Sut. Fl. Helv. 1. p. 159. Heg. 1. p. 191. Clairv. Man. 80. *Seseli pratense tenuifolium* etc. C. B. Basil. 49. (monente Cl. HAGENBACH). *Ang. Carvifolia* Hag. Fl. Basil. 1. p. 249.

Selinum Carvifolia L. Sp. Pl. 350. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1398. Poir. Enc. 7. p. 65. Hoffm. Umb. 152. Dec. Fl. Fr. 3490. Koch Disp. p. 101. *Angelica Carvifolia* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 606. Vill. Delph. 2. p. 629.

Hall. Helv. tab. 20. Jacq. Austr. tab. 16. Hoffm. l. c. t. 1. fig. 16. Schkuhr Handb. cat. 79. f. 636. (*fructus*). — I. B. Hist. 3. p. 2. p. 171? Dalech. Hist. 689. fig. 2? et 713. f. 6.

Radix dura, crassa, ramosa. Caulis cubitalis, tripedalis, parum ramosus, profunde sulcatus, costis elevatis, fere alatis, margine membranaceo, acuto, subdiaphano. Folia oblonga, angusta, multo minora quam in *Selino rablensi* et *Thysselino*, plerumque tripinnata, pinnulis ovato-lanceolatis, oblongis, simplicibus, 2- vel saepius trifidis, pinnatifidis, laciniis ad lentem tenuissime serrulatis, calloso-mucronatis: radicalium petioli praelongi, margine membranaceo angustissimo instructi. Umbella conferta, planiuscula, fere 20-radiata, per maturationem vix ampliata, involucro nullo vel 1-2-phyllo, foliolis plerumque cito cadivis. Radii parum divergentes, scabriusculi. Involucella subdecaphylla, foliolis patentibus inaequalibus, linearibus, pedicello parum brevioribus. Flores albi, extus rubelli, regulares. Calyx nullus. Petala conniventia, obovata, obcordato-emarginata. Fructus ovatus, convexus, modice compressus, undique costato-alatus. Carpella parva, alis lateralibus demum subpellucidis; costae 3 dorsales membranaceae, alis triplo breviores. Styli persistentes, longissimi, reflexi fructuique adpressi. Carpophorum bipartitum. (D. v.)

Hab. in pratis uliginosis, non ubique. *Ebroduni* ad viam versus *Grandisonum*. *Bernae* circa praedia *Inselin* et *Bodenacker*. Haller. *Michelfeldae*. Cl. La Chenal. Circa M. *Belligardum*. Cl. Berdot. *Aux marais de Duilliers*, et prope *Trélex* in agro *nevidunensi*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 176. Laserpitium L. gen. 344. Juss. 222. Koch Disp. p. 73. Crantz, Gaertn. *Laserpitium* et *Angelicae* Sp. Dec.

Fl. subaequales, in centro steriles. Pet. obcordata. Cal. exiguus, 5-dentatus, persistens.

Fruct. oblongus, compressus, undique alatus. Sect. transv. subcircularis, lineis octo divergentibus radiata. Carpella striis 5 nerviformibus, 3 dorsalibus, 2 marginalibus percursa: valleculae quatuor, ala membranacea subpellucida instructae, sub ala 1-vittatae. Carpophor. bipartitum. Invol. utrumque polyphyllum: univ. quandoque subdiphyllum.

653. Laserpitium *latifolium* L. — L. foliis bipinnatis, foliolis oblique cordatis subintegris serratisve margine scabris. (Sp. 1. Gall. *Laser à feuilles larges.*)

Hall. Helv. 792. Enum. 440. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 163. Heg. 1. pag. 195. Hag. Fl. Basil. 1. p. 252. Clairv. Man. 79. Wahlenb. Helv. 54. Mur. Bot. Val. 40. n. 38. *Libanotis latifolia altera s. vulgatior* C. B. Basil. 47.

L. Sp. Pl. 356. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1414. Vill. Delph. 2. p. 622. Koch Disp. p. 74. Dec. Fl. Fr. 3470. var. et *L. glabrum* Suppl. pag. 509. n. 3470 b. *L. glabrum* Crantz Austr. 181. *L. Libanotis* Lam. Enc. 3. p. 423. Spreng. Umb. rar. 40. n. 38.

Schkuhr Handb. tab. 57. (Var. saltem basi foliolis subaequalibus, omnibus aequaliter serratis, saepe lobatis). Jacq. Austr. tab. 146. — Matth. 550. f. 3. Tabern. Kräuterb. 512. f. 1. Dod. Pempt. p. 312. Clus. Hist. 2. p. 194. fig. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 1. p. 164 et 165. f. 1.

β *asperum*, foliis dorso petiolisque scabris pubescentibusque.

L. asperum Crantz Austr. 3. p. 50. Dec. Fl. Fr. Suppl. 509. n. 3470. *L. latifolium* H. P. et Lam. Enc. 3. p. 423. *L. Cervaria* Gmel. Fl. Bad. 1. p. 655. (excl. syn. Lam. mon. Candollio). *L. pubescens* Lagasc. Gen. et Sp. pag. 12.

Crantz l. c. tab. 1. f. 2.

Radix crassa, teres, resinoso-aromatica, setis coronata. Caulis ramosus, erectus, pedalis, cubi-

talis, leviter striatus, superne pruinosus. Vaginae amplae, ventricosae, membranaceae. Folia permagna, bipinnata, petiolis partialibus scabriusculis, longe nudis, elongatis, pauciiugis: foliolis uncialibus, ovatis, obtusis, inaequaliter cordatis, basi extrorsum quasi appendiculatis, plus minusve dentato-incisis, saepe tamen magna ex parte integris, rarius lobatis, apice et ad serraturas mucronatis, margine asperis, ceterum undique glabris laevibusque, dorso glaucescentibus, reticulatis, lateralibus subsessilibus petiolatisve. Umbellae maximae, confertae, radiis 30-40 divergentibus, pulverulentis, 2-3-uncialibus. Involucrum suboctophyllum, foliolis lanceolatis, acuminatis, margine albidis. Umbellulae dense multiflorae; involucellorum foliolis paucis, lineari-lanceolatis, pedunculos aequantibus. Flores magni, albi v. rubentes, petalis emarginatis, lacinula grandiuscula, inflexa, triangulari. Carpellorum alae omnes valde prominulae, planae v. crispulae. (D. v.)

Planta β notis indicatis, foliis magis opacis crassioribusque, petiolis etiam crassis et carpellorum alis plerumque crispis differt. Specimina in H. Paris. culta characteres servavere; sed folia multo maiora solito facta sunt. (D. v.)

In Alpibus minus editis et in montibus haud rarum. In M. *Muteto* supra *Dornach*. In M. *Suchet* et *Acirivaux* copiose. In pratis M. *Jorogne* supra *Aquileiam*. *A la Combe de Valanvron*. Haller. Circa *Trient*, et in M. *Létroz*, *Lens* et *Crens*. Rev. Murith. Supra *Thermas Fabarias*, in *Burgengrat* et in M. *Pilato*. Cl. Wahlenberg. In M. *Dolaz*, *Montendre*, etc. β supra *Trélex*, in consortio glabri frequens, „locis montosis, magis saxosis v. g. in M. *Dietisberg*." Cl. Hagenbach. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Specimina inter α et β intermedia saepe occurrunt, foliolis nempe petiolisque subpubescentibus instructa. Etiam in glabris petiolis, praeter foliorum ad margines asperitatem, nonnulli saepe pili rari brevesque deprehenduntur. Itaque eas formas coniungere, satius esse duxi. Monente Cl. Schultes *L. latifolium* et *L. Libanotis* non bene foliorum asperitate aut glabritie distinguuntur; amiciss. quoque Hagenbach var. suam β *asperum* a *L. Cervaria* Gmel. foliorum magnitudine maiori differre censet, at-

que tamen plantas eas valde affines esse adserit. Céterum Hancce *Cervariam* invito Candollio ad *L. Libanotidem* Lam. et ad *L. glabrum* Crantz refert Cl. Schultes, eique caulem pedalem v. sesquipedalem et foliola 12-15 lineas longa (qualia fere semper in nostris montibus iuranis occurrunt) tribuit. Magnitudine autem folia nostri *Laserpitii* insigniter ludunt, ut inter maxima, ad 4 uncias longa, quae parisinus hortus protulit, et inter nostra iurana, omnes intermedios gradus, in speciminibus germanicis circa Sylvam nigram lectis observaverim. Specimina omnia longifolia in meo herbario aspera sunt.

654. Laserpitium *luteolum* N. — L. foliis subtripinnatis, foliolis rotunde 2-3-lobatis, acute inciso-serratis: caulinis summis lineari-lanceolatis tripartitis. (Sp. 2. Gall. *Laser à fleurs jaunâtres*.)

Hall. Helv. 793. Emend. III. n. 204. *L. trilobum* (vix L.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 163. (non Mur.). *L. trilobum* et *aquilegifolium* Heg. Fl. Helv. 1. p. 195 et 196. et 2. p. 433. in app. *L. trilobum* Clairv. Man. 79.

L. aquilegifolium Schl. Thom. exs.

Habitu nulli nostrorum magis quam priori simile, attamen abunde distinctum, ut mirer, Cl. Lachenal hanc insignem plantam pro mera eius varietate habuisse *). Radix setis coronata. Caulis 2-3-pedalis, solidus, obiter striatus, ramis erecto-patentibus. Folia radicalia ampla, 2-3-pinnata v. potius 2-3-ternata: petiolus communis longus, trifurcatus: partiales iterum trifurcati, ramulis ipsis trifoliatis: foliola late ovata, plus minus cordata, uncialia, biuncialia, glaberrima, firma, opaca, dorso glaucescentia pulchreque venoso-reticulata, margine laevia, duplicato-serrata, serraturis rotundatis: terminalia profunde triloba, lobis incisis, obtusis. Folia caulina biternata: summa plerumque simpliciter ternata, foliolis angustissimis, elongatis; vaginae amplae, virides, integrae parumque nervosae. Umbellae in pedunculis longis nudisque terminales, minores quam praecedentis, radiis 15-20, laevibus, demum valde

*) Act. Helv. p. 245.

elongatis. Involucrum variabile, modo polyphyllum, modo 1-2-phyllum, modo nullum, foliolis setaceis, brevibus; involucella consimilia, capillacea. Flores regulares, parvi, semper lutei, petalis exiguis, luteis, margine purpureo insignitis, profundo emarginatis, lacinula angusta inflexo-revoluta. (D. v.)

In adscensu M. *Generosi*, supra *Codelago*, copiose. Etiam in *Rhaetia* prope pagum *Hinterrhein* legit amiciss. Gay. — Fl. Aug. et Sept. ♃.

Obs. I. Pulcherrimum montem *Generosum* annis 1805 et 1808 Augusto mense adii; sed fructus maturos nondum reperire potui. „Semina *Sileris cretici*, alis aliis magis elevatis, intermediis minoribus." Haller. Plantam absque dubio eandem in Rhaetia inventam misit tandem amiciss. Em. Thomas, fructibus fere maturis instructam. Carpella oblonga sunt, alis subpellucidis, albidis pulchreque violaceis, valde prominulis, in quoque carpello quaternis.

Obs. II. Ob carpella, ut videtur, eximie alata quidem minus bene cum *L. trilobo* L. quam cum *L. aquilegifolio* Jacq. consociatur, neque enim ad *Angelicam aquilegifoliam* Dec. pertinere potest. V. Suppl. Fl. Fr. p. 508. n. 3459. (excl. syn. Hall.) et Fl. Fr. n. 3459. Hanc speciem circa Metas (*Metz*) a Cl. Hanin lectam absque floribus, sed fructibus maturis onustam possideo. Fructus huic turgidus est, longitudine latitudinem ter quaterve superante, carpellis omnino apteris, 5-costatis. Foliola tenuiora, reticulo laxiore, lobis serraturisque elongato-rotundatis, obiter mucronatis. Vix tamen nostram speciem ad *L. aquilegifolium* Jacq. Austr. tab. 147. Dec. Suppl. p. 316. n. 3470 b. Wulff. Rar. in Roem. Arch. 3. p. 349. n. 45. referre vellem. Nostrum enim statura multo minori, involucro, umbellis multiradiatis coloreque florum satis differre videtur. — In horto suo cultum nullos edere fructus certiorem me fecit Cl. Schleicher.

655. Laserpitium *prutenicum* L. — L. foliis 2-3-pinnatis, foliolis pinnatifidis, laciniis integris, caule inferne hispido, germinibus pubescentibus. (Sp. 3. Gall. *Laser de Prusse*.)

Selinum Hall. Helv. 800. Enum. 445. n. 3? Sut. Fl. Helv. 2. pag. 108. in add. Heg. 1. p. 196. Clairv. Man. 79. Hoepfn. Mag. 4. p. 31. Mur. Bot. Val. 75. *Selinum palustre* (non L.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 159. Heg. 1. p. 191. *S. hispidum* Clairv. Man. 80.

L. Sp. Pl. 357. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1417. Spreng. in

Schult. Syst. 6. p. 623. Lam. Enc. 3. p. 424. Dec. Fl. Fr. 3472. *L. selinoides* Crantz Austr. 182.

Jacq. Austr. tab. 453. Breyn. Cent. 1. tab. 84.

Schleich. Ser. Thom. exs.

Radix gracilis, longa, ramosa, exsucca, collo nuda. Folia radicalia triangularia, bipinnata, pinnulis distinctis, sessilibus, profunde pinnatifidis, 2-3-fidis, nonnullis integris, fere uncialibus, laciniis lanceolatis, mucronulatis, subciliatis, nervo hirsutis, petiolo longo, perinde hispido: caulina oblonga, foliolis maioribus, simplicioribus v. coalitis, elongatis. Caulis ramosus, inferne pilis longis albisque rigidis retroflexis hispidus, superne scaber, 2-4-pedalis, erectus, sulcato-angulosus. Vaginae pubescentes, breves, margine membranaceo, albido v. purpurascente. Umbellae 12-15-radiatae, mediocres, radiis inaequalibus, scabris. Involucrum utrumque 6-8-phyllum, foliolis reflexis, lanceolato-acuminatis, basi latis, margine albis. Umbellulae planae, multiflorae. Flores parvi, omnes fertiles, albi, per exsiccationem ochroleuci. Petala obcordata, lacinula latitudine lobos fere aequante, obtusa, inflexa. Carpella subpubescentia, cordata, alis marginalibus ipso carpello demum latioribus, subpellucidis: interioribus consimilibus, sed multoties minoribus. Calyx parvus, pentaphyllus, persistens, stylis patentibus fere longior. Variat caule toto glabro. (D. v.)

Hab. in paludibus frigidis submontanis. „Prope *Vervay.*" Haller. Nuper etiam a Cl. Schleichero ibidem lectum. In *Rheni* valle. Cl. Custor. Ad pedem M. *Iurae* supra *Chéserex* et *Coinsins*. *Près du marais entre le lac et le bois de Prangins.* Prope *Clarent* etc. — *Lausannae* inter villam *Rovéréa* et *la Clef-au-moine*. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

656. Laserpitium *hirtellum* N. — L. foliis bipinnatis: foliolis sessilibus pinnatifido-lobatis oblongis obtusissimis serratis petiolisque hispidulis, involucri polyphylli foliolis 2-3-fidis. (Sp. 4. Gall. *Laser hispide.*)

Planta, ut videtur, ab omnibus congeneribus affatim diversa, sed mihi nondum satis, nec nisi ex speciminibus imperfectis nota. Caulis ramosus, superne longe nudus, solidus, teres, modice striatus et ut petioli aculeolis rigidis brevibus sparsisque exasperatus, quorum non pauci inferne insigniter incrassati et fere semipellucidi sunt. Folia (radicalia v. inferiora) satis ampla, ambitu late et irregulariter triangularia, bipinnata, petiolis secundi ordinis utrinque 2-4: imis inferne plus minus longe nudis: supremis iam a basi foliolis quaternis quasi decussatis vestitis. Foliola plerumque opposita, omnia, sed praecipue superiora approximata aut fere contigua, firmula, filis brevibus, rigidulis ciliata, ad costas pubescentia, venis pellucidis pulchre reticulata, oblonga, ovata, plus minusve profunde pinnatifida, lobis 5-9 obtusis, acute serratis, imis profundioribus et saepe a proximo subdistantibus; ut saltem hinc rhachis compareat; serraturae latae brevesque, apice calloso-mucronulato; foliolum supremum tripartitum, segmento medio inferne integro et cuneato. Folia caulina superiora remota, vaginis insidentia, abortiva, subtripartita vel varie incisa. Umbellae radii numerosi, longi, striati, scabri, pilis brevissimis hispiduli. Involucrum polyphyllum, patens, foliolis late lanceolatis, margine scariosis, superne in lacinias 2-3ve lineari-acuminatas, parallelas incisis. Involucella lanceolato-linearia, acuminata, perinde polyphylla, umbellulas multifloras fere aequantia. Flores fere regulares, albidi. Petala obovata, lata, emarginata, inferne saepe rubentia, lacinula inflexa, longa, angusta, canaliculata. Fructus parvi, oblongi, alis albis brevibusque percursi, stylopodio magno, stylis persistentibus, brevibus, crassis, arcuatim divergentibus. (D. s.)

Hab. in regionibus italicis planta rarissima, nec nisi ab indefesso Ph. Thomas unquam lecta. Eam ante paucos annos inter *Introbbio* et *Lecco* supra *Larium* lacum invenit. — ♃ ?

Obs. Botanici italici, qui nostram speciem viderunt, eam ad

L. pilosum Willd. retulisse videntur, quo nempe nomini ab ipso inventore mecum communicata est. Sed licet illi affinis sit, notis fere omnibus insigniter differt, v. gr. foliis oppositis nec plerumque alternis, rotundato-multilobis parumque profunde serratis, multo maioribus firmioribusque, neutiquam cuneatis neque grosse lobato-dentatis, umbellis pube brevi hispidulis neque longissime copiosissimeque hirtis, involucris apice 2- vel 3-fidis, floribus in herbario albidis nec ut in *piloso* et *hispido* Bieb. eximie sulphureis, etc.

657. Laserpitium *Halleri* All. — L. foliis quadripinnatis: foliolis tenuissime pinnatifidis, petiolis nervisque hirsutis, involucris apice ciliatis. (Sp. 5. Gall. *Laser de Haller.*)

Hall. Helv. 795. Enum. 441. n. 2. Mur. Bot. Val. 75. *L. hirsutum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 164. Heg. 1. p. 196. Wahlenb. Helv. 54. Clairv. Man. 79.

All. Pedem. n. 1315. Vill. Delph. 2. p. 625. *L. hirsutum* Lam. Enc. 3. p. 425. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1420. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 625. Koch l. c. Dec. Fl. Fr. 3474. *L. Panax* Gouan Illustr. 13.

Hall. Helv. tab. 19. Enum. tab. 11. (*eadem*).

Thom. exs. *L. hirsutum* Ser. Schl. exs.

Radix maxima, setis coronata. Caulis pedalis, fere cubitalis, crassus, solidus, teres, obiter striatus, simplex v. parum ramosus, superne nudiusculus. Folia amplissima, ambitu late triangularia, supradecomposita, foliolis tenuissime dissectis, 1-2-pinnatifidis, rigidiusculis, exsiccatione crispulis, laciniis linearibus, rhachi communi fere angustioribus. Petioli inferiorum foliorum longi crassique, inferne membrana vaginaeformi aucti: partiales rhachisque communis pilis brevibus rigidis conspersi. Vaginae superiores amplexicaules, longae, membranaceae. Umbellae longe pedunculatae, parum numerosae, terminales, magnae, radiis 30-50, superne pilosiusculis, per maturationem contractis. Involucrum utrumque polyphyllum, foliolis reflexis, late lanceo-

latis, margine amplo scarioso ciliatoque instructis, haud raro apice trifidis, filo aristaeformi terminatis: Flores nivei, subirregulares. Petala obovato-cuneiformia, leviter emarginata, lacinula lineari-lanceolata, inflexa, carinata. Calyx pentaphyllus, stylis persistentibus, basi valde incrassatis, patentissimis multo brevior, dentibus setaceis. Carpella oblonga, alis omnibus angustis, scariosis, parum inaequalibus. (D. v.)

In pascuis Alpinum valliumque alpinarum editiorum non rarum. In M. *Gotthardo* et valle *Ursaria*, copiose. In M. *Scheideck*, *Javernaz*, *Pennino*, *Fouly*, *Jeman*, *Salanfe*, *Isenau*, supra *Saass* etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Pili superne incrassati, neque tamen glandulosi. „Foliorum vis quaedam adhaesiva valde peculiaris. Floribus seminibusque odor et sapor foeniculaceus inest, qui in ceteris *Laserpitiis* non observatur." Wahlenberg. Nomen antiquius iamque Cl. Lamarckio, cum hancce stirpem in Flora sua gallica *L. hirsutum* appellavit, notum, praetuli, quippe quod merita Halleri magni in hanc plantam, quam primus rite observavit descripsitque, designet. Crantzius, ut videtur, eam in Umb. emend. summi nostri Viri nomine insignivit.

658. Laserpitium *Siler* L. — L. foliis 2-3-pinnatis: pinnulis integerrimis lanceolatis simplicibus ternatisve, fructibus oblongis. (Sp. 5. Gall. *Laser Siler.*)

Hall. Helv. 794. Enum 441 n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 163. Heg. 1. p. 195. Hag. Fl. Basil. 1. p. 252. Wahlenb. Helv. 54. Mur. Bot. Val. 75. *Siler montanum* Clairv. Man. 85.

L. Sp. Pl. 357. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1418. Spreng. Umb. p. 37. et in Schult. Syst. 6. p. 619. Lam. Enc. 3. p. 426. Dec. Fl. Fr. 3473. Koch Disp. p. 74. *Siler montanum* Crantz Austr. 185.

Jacq. Austr. tab. 145. — *Seseli* Blackw. t. 426. *Ligusticum* Matth. 547. ed. Gall. Lugd. 444. Tabern. Kräuterb. 204. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 108. Chabr. Sciagr. p. 406. f. 3. (*eadem*).

β *angustifolium*. Clus. Hist. 2. pag. 195. f. 1. Dod. Pempt. 310. (*eadem*).

Radix crassa, ramosa, aromatica, setis coronata.

Caulis cubitalis, bicubitalis, laevis, tenuiter striatus, solidus, ramosus. Folia perampla, firma, pinnis sessilibus, pallide virentibus, in petiolis partialibus paucissimis (3-5), oppositis ternatisve, integris, elongatis, acutiusculis cum mucrone fusco, venulis subpellucidis, tenuissime retiformibus, margine cartilagineo angustissimo auctis: terminalibus basi inaequaliter decurrentibus. Umbellae amplae, (per maturitatem fere 5-unciales,) radiis 30-40, striatis, subscabris, exterioribus patentissimis. Involucri utriusque polyphylli foliola lanceolata, latiuscula, margine membranacea, patentia. Flores albi, regulares: centrales steriles. Petala obcordata, lacinula inflexa, canaliculata, lineari, acuta. Fructus oblongus, fere *Ligustici*, calyce proprio vix conspicuo, stylopodio stylisque recurvis coronatus. Carpella odoratissima, 4-alata, 5-nervia, alis parum prominulis, sed valde conspicuis, subpellucidis undatisque. (D. v.)

In pascuis montanis alpinisque frequens. In M. *Dolaz*, *Thoiry*, *Montendre* etc. *Au Sentier, dans la vallée de Joux.* Supra *Interlaken;* ad lacum *Riparium*; *Agauni. Au Creux du Van*; in M. *Chasseral.* In M. *Pilato* etc. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. *Laserpitium gallicum* a Cl. Villars prope *Brieg* (Voyage p. 52.) et Abr. Thomas in M. *Rosselina* ad limites pagi *vaudensis* et *Valesiae* sito indicatum invitus omitto. In catalogo Thomasiano enim deest, neque hanc plantam invenit Cl. Schleicherus.

659. Laserpitium *peucedanoides* L. — L. foliis biternatis: foliolis elongatis lineari-lanceolatis venoso-reticulatis integerrimis, involucris subsetaceis. (Sp. 7. Gall. *Laser peucédanoïde.*)

L. Sp. Pl. 358. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1418. Lam. Enc. 3. p. 425. Pers. Syn. 1. pag. 313. Spreng. Umb. rar. 36. n. 35. et in Schult. Syst. 6. p. 620. Koch Disp. p. 74.

Jacq. Ic. 2. tab. 350. Seguier Veron. 3. p. 227. tab. 7.

Philip. Thom. exs.

Caulis pedalis, gracilis, teres, tenuissime stria-

tus, erectus, ramosus, parum foliosus. Petioli radicales erecti, basi in vaginam brevem latamque amplexicaulem dilatati, praelongi, superne trifidi; foliola ternata, in summo petiolo sessilia, elongata, lanceolato-linearia, angusta, sensim acuminata, subtrinervia, striata, margine scabriuscula, sed omnino integerrima, 1-1½ lineam lata, 2-3-pollicaria. Caulina folia in vaginula paulo maiori striata, ridiuscula, fere sessilia, saepius simpliciter ternata, foliolis adhuc angustioribus. Umbellae in caule ramisque terminales, parvae, 5-8-radiae, involucro utroque patente, subsetaceo; umbellulae 10-15-florae, planae, parum radiatae. Petala alba, dorso rubella: extima obcordata, ligula introflexa, magna, lanceolata. Fructus non magni, stylis divergentibus, persistentibus. Stylopodium magnum, subglobosum, bipartitum, dentibus calycinis cinctum. Carpella oblonga, alis scariosis non valde latis percursa. (D. s.)

Hab. locis montanis *Insubriae*, rarissimum. Invenit in valle *Susana*, supra *Bellanco*, ad lacum *Larium* Phil. Thomas. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 177. Oenanthe L. gen. 352. Hall. Juss. 221. Gaertn. tab. 22. Hoffm. Umb. 73. Spreng. Umb. Prodr. 1. p. 37. *Oenanthes* sp. Koch Disp. 112. gen. 46.

Fl. radiati, in radio pedunculati, steriles, in disco subsessiles. Petala ovata, emarginata, lacinula inflexa. Cal. 5-dentatus. Fructus oblongus, sulcatus, calyce ampliato stylisque praelongis, erectis coronatus. Sect. transv. subcircularis. Carpella aequaliter quinquestriata, valleculis latis, univittatis. Sem. subliberum. Carpophor. 0! Invol. utrumque: universale subinde 0 v. oligophyllum.

660. Oenanthe *fistulosa* L. — Oen. stolonifera, foliis caulinis pinnatis filiformibus fistulosis, involucro

universali subnullo. Sm. (Sp. 1. Gall. *Oenanthe fistuleuse.*)

Hall. Helv. 755. Enum. 132. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 168. Heg. 1. p. 202. Hag. Fl. Basil. 1. p. 279. Wahlenb. Helv. 55. Mur. Bot. Val. 80. *Phellandrium fistulosum* Clairv. Man. 86. *Oen. aquatica* C. B. Basil. 49.

L. Sp. Pl. 365. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1440. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 418. Poir. Enc. 4. p. 527. Smith Brit. 317. Dec. Fl. Fr. 3440. Koch l. c. 113.

Fl. Dan. tab. 846. Engl. Bot. 5. tab. 363. Lam. tab. 203. f. 1. Schkuhr Handb. tab. 70. Matth. 628. f. 2. (planta nimis foliosa.) Tabern. Kränterb. 421. f. 1. (*eadem.*) I. B. Hist. 3. p. 2. p. 192.

Ser. Schleich. Thom. exs.

β radice ex tubere communi divisa ramosaque.

Hall. l. c. *Oen.* IV. Camerar. Epit. 611. fig. inter.

Radix multis constans fibris, in tuberem dilatatis, aut ex tubere productis, repens et stolonifera. Planta laevissima, subglauca. Stolones per limum reptantes, radicantes. Caulis laevissimus, egregie fistulosus, debilis, parum foliosus, super aquam emergens, pedalis et ultra. Folia radicalia bipinnata, petiolis partialibus 3-4-iugis, pinnulis latiusculis, integris lobatisve, obtusis: caulina petiolis longis inflato-fistulosis instructa, pinnata s. bipinnata, pinnulis elongatis et eo angustioribus, quo magis a radice distant. Vaginae breves angustaeque. Umbellae perpaucae, terminales, plerumque trifidae, involucro communi nullo v. monophyllo, partialibus polyphyllis, foliolis lanceolatis, acutis, patentibus, radiis laeviusculis, angulosis, demum valde incrassatis. Umbellulae dense multiflorae. Flores albi: exteriores longe pedunculati, valde irregulares centralibusque multo maiores, steriles; petala radii obovato-oblonga, profunde biloba, lacinula longa, inflexa, subulata: flores centrales sessiles, subregulares, petalis emarginatis.

Fructus magni, conferti, turbinato-obovati v. subcylindracei, stylis erecto-arcuatis, longis, acutiusculis et dentibus calycinis subinaequalibus coronati, carpellis 5-costatis, valleculis quasi striatis, semine subsoluto. (D. v.)

Hab. in fossis aquaticis, passim. *Bernae*, *Paterniaci*, *Rupe*, *Ebroduni* etc. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

661. Oenanthe *peucedanifolia* Poll. — Oen. foliolis linearibus: caulinis elongatis, floribus subregularibus, tuberculis radicum sessilibus confertis. (Sp. 2. Gall. *Oenanthe Peucédane.*)

Hall. Helv. 756. Sut. Fl. Helv. 1. p. 169. Heg. 1. p. 202. Clairv. Man. 83. Mur. Bot. Val. 80.

Poll. Palat. n. 192. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1442. Poir. Enc. 4. p. 530. Spreng. Sp. Umb. 104. et in Schult. Syst. 6. p. 422. Poir. Enc. 4. p. 530. Smith Brit. 319. *) Dec. Fl. Fr. 3442. Koch l. c. p. 113.

Poll. l. c. tab. 3. Engl. Bot. 5. tab. 348. — Dalech. Hist. 773. f. 2. (radicis tubercula numerosa, brevia, crassa, fere ovata, exacte sessilia).

Thom. Schleich. exs.

β *Lachenalii*, humilior, foliis radicalibus primariis pinnatis, foliolis subpinnatifidis firmulis inciso-lobatis, lobis obtusis: caulinis linearibus pinnatis v. bipinnatis, caule tenuiter striato, radicis tuberculis gracilibus subcylindricis.

Oen. Lachenalii Hag. Fl. Basil. 1. p. 279. *Oen. pimpinelloides* (non L.) Heg. Fl. Helv. 2. p. 436. in add.

Oen. Lachenalii Gmel. Fl. Bad. 1. pag. 678. Koch l. c. p. 113. (Specim. a celeberrimo auctore accepi). K. et Z. Cat. Palat. 7 et 18. *Oen. pimpinelloides* Poll. Palat. 1. p. 291. *Oen. rhenana* Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 506. *Oen. gymnorhiza* (Brignol.) Spreng. in Sch. Syst. 6. p. 421.

*) Planta britannica a nostra umbellis vix radiatis, radiis valde crassis et floribus in disco rubellis, in radio albis vixque radiantibus, parumper recedit. Eam Cl. Bieberstein a *peucedanifolia* Pollich. distinguit et nomine *Oen. silaifoliae* describit. V. Fl. Cauc. Suppl. p. 230.

Tubercula radicis (saltem in planta iuniori) *) ovalia, conferta, sessilia. Caulis cubitalis, ut omnes plantae ceterae partes glaberrimus, ex tereti striatus vel etiam anguloso-sulcatus, firmulus, foliosus, ramosus, tantum superne fistulosus. Folia laete viridia: radicalia imaque bipinnata, petiolis longis angustato-sulcatis; foliola elongata, fere linearia, obtusa, distantia, simplicia, 2-3-fida: terminalia saepe ex eodem puncto ternata; petioli communes 2-3 iugi. Folia caulina vaginis valde angustis marginibusque vix ac ne vix membranaceis insidentia; foliola linearia, fere biuncialia, distantissima, parum numerosa, acutiuscula. Folia suprema saepe ternata v. biternata. Umbellae non multae, mediocres, longe pedunculatae, radiis gracilibus 5-10, laevibus, angulosis. Umbellulae distantes, confertae, multiflorae, hemisphaericae. Involucrum inconstans, modo nullum, modo monophyllum, saepius ex foliolis 3-6, linearibus, angustissimis brevibusque compositum: partialia polyphylla, pedunculos fere aequantia, lanceolato-linearia. Flores nivei, mediocres, in radio paulo maiores parumque irregulares, petalis obovatis, unguiculatis, obiter emarginatis, lacinula subulata, longa, dorso profunde canaliculata. Fructus subcylindrici, minores quam prioris, dentibus calycinis elongatis inaequalibusque et stylis brevioribus rigidis coronati. (D. v.)

Hab. in pratis paludosis Helvetiae occidentalis. *Près des Esserts*; *a Roche*. Haller. *Aux marais de Choulez et de Suinet*. Illustr. de Saussure. Inter *Pennilucum* et *les Gran-*

---

*) Optima plantae Pollichianae specimina mecum humanissime communicavit Cl. Koch. Florifera fructiferaque radicibus carent; iunior autem planta adhuc acaulis foliisque radicalibus bonis instructa, tubercula, descriptioni nostrae plantae (in Dalechampii historia delineatae) conformia habet. Hallerus suae „radicem ex brevi collo multifidam, fibris (tuberculis) teretibus, crassescentibus, numerosis", qualem in omnibus meis speciminibus adultis observo, tribuit.

gettes, ad caput lacus. Prope *Bonneville* in *Sabaudia*. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. I. Haec species non paucis notis a descriptionibus auctorum recedit. Foliola nempe in foliis radicalibus quandoque ovata vel cuneata, 2-3-lobatave deprehenduntur. Striae et sulci caulis haud parum etiam variant, ut caulis modo teres obiterque lineatus sit, et modo profunde sulcatus imoque fere angulatus occurrat, ne quid de involucro dicam, ita ut specimina quaedam *Oen. pimpinelloides* L. referant, vel potius transitum ad *Oen. Lachenalii* Gmel. efficiant. Idcirco, non paucis utriusque formae sedulo consideratis speciminibus, mihi vix persuadere possum, eas vere diversas esse, praecipue cum plantae aquaticae foliorum radicalium forma naturaque et toto habitu tam insigniter ludant. Ceterum optandum est, ut botanici, qui eas plantas in loco natali observare possunt, earum radices in omnibus aetatibus et locis humidioribus siccioribusve attente investigare velint. Fructus etiam perfectos stirpis nostrae helveticae α nondum vidi.

Obs. II. *Oen. pimpinelloides* L. in Helvetia desideratur. Planta, quam eo nomine, sed cum dubitationis nota, in Gallia lectam mecum communicavit amiciss. Gay, nostra longe procerior robustiorque est, foliis radicalibus gaudet bipinnatis, foliolis quidem brevioribus quam in caulinis, sed omnino lineari-lanceolatis, neque cuneatis. Praeterea caule fistuloso, profunde sulcato angulosoque, umbellis multiradiatis, ac stylis multo longioribus facile dignoscitur. Speciem ego etiam affinem, sed, ut mihi videtur, magis adhuc diversam in pratis humidiusculis supra Genuam incipiente Maio 1811 iamiam florentem legi. A speciebus vicinis foliolis omnibus gramineis, lineari-acuminatis, foliis radicalibus simpliciter pinnatis, caulinis autem simplicissimis et umbellulis insigniter radiantibus egregie differt. Flores ante explicationem amoene rubelli, demum nivei, petalis valde inaequalibus, extimis oblongis, obovatis, integriusculis, lacinula maxima, inflexa. Dentes calycini elongati, valde conspicui. Caulis angulato-sulcatus. Hanc pulchram speciem *Oen. graminifoliam* nominavi.

G. 178. Phellandrium L. gen. 353. (excl. omn. praeter primam sp.) Hall. Juss. 221. Hoffm. Umbellif. 70-74. tab. 1. a. f. 17. *Oenanthes* sp. Koch Disp. 112.

Fl. subaequales, omnes pedunculati fertilesque. Petala subrotunda, obcordata, lacinula inflexa. Cal. 5-dentatus. Fruct. elongatus, tenuis, obovato-cylindraceus, striatus, calyce ampliato stylisque breviusculis erectis coronatus. Sect. transv. parva, fere circularis. Carpella et

semen fere *Oenanthes*. Carpophor. 0! Involucr. universale 0.

662. PHELLANDRIUM *aquaticum* L. (Gall. *Phellandre aquatique.*)

Hall. Helv. 757. Enum. 432. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 169. Heg. 1. pag. 203. Clairv. Man. 87. Wahlenb. Helv. 55. *Oen. Phellandrium* Hag. Fl. Basil. 1. p. 281. *Cicutaria palustris tenuifolia* C. B. Basil. 49.

L. Sp. Pl. 366. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1444. Smith Brit. 321. *Oenanthe aquatica* Poir. Enc. 4. p. 530. *Oen. Phellandrium* Dec. Fl. Fr. 3439. Spreng. in Schult. Syst. 6. pag. 425. *Ligusticum Phellandrium* Crantz Austr. 200.

Engl. Bot. 10. tab. 684. Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 271. Fl. Dan. tab. 1154. Bull. Herb. tab. 147. Schkuhr Handb. tab. 71. Lob. Ic. 735. f. 1. Tabern. Kräuterb. 1170. I. B. Hist. 3. p. 184. f. 1.

Schleich. Thom. exs.

β foliolis capillaceis. Hall. Helv. l. c. Enum. 782. in add.

Radix crassa, albida, fibris verticillatis, sub aquis crescens. Caulis crassus, fistulosus, sesquipedalis, cubitalis, striatus, ramis numerosis, patentibus. Folia late triangularia, saturate viridia, 3–4-pinnata, petiolis partialibus divaricato-refractis, distantibus, pinnulis ultimi ordinis pinnatis, foliolis lobulisve distinctis, simplicibus, tenuissimis: terminale lateralibus plerumque longius. Vaginae caulinae oblongae, angustae. Umbellae oppositifoliae, numerosae, mediocres, pedunculis brevibus, nudis, radiis 7–10, laevibus, teretibus, inaequalibus, divergentibus. Involucrum universale plerumque nullum, subinde tamen monophyllum: partialia subheptaphylla, foliolis linearibus, pedunculos fere aequantibus. Flores parvi, albi: centrales paulo minores. Petala subrotunda, obcordata, lacinula inflexa, brevi, subulata. Fructus maturi (in meis speciminibus) elongati (3–4 li-

neas longi), fere cylindrici, superne incrassati, saepe curvati, costis parum exstantibus percursi, dentibus calycinis valde inaequalibus stylisque coronati. (D. s.)

In fossis aquaticis, rarius. In lacuna *bey Moosseedorf. Au moulin du Col-des-roches, près du Locle.* In valle *Travers.* Amiciss. Gay. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. „Var. (β) et *Michelfeldae* et *Gottingae* reperi — — foliis quadruplicato-pinnatis, totis capillaribus, incredibili numero et subtilitate pinnularum. Caulis pariter praecrassus et flores conveniunt. Est *Millefolium aquaticum umbellatum Coriandri folio* C. B." Haller l. c. Planta Schkuhriana foliis minus refractis, pinnulis lobisque ovalis et multo latioribus, fructibus etiam ovatis a nostra non parum recedit.

G. 179. Chaerophyllum L. gen. 358. (excl. nonnullis spec.) Koch l. c. 130. gen. 63. f. 61, 62 et 63. Hoffm. Umb. p. 31. *Chaerophylli* et *Myrrhidis* sp. Hall.

Fl. subaequales, steriles. Petala obovata, emarginata, lacinula inflexa. Calyx obsoletissimus. Fructus cylindricus, striatus, erostratus, depressus. Sect. transv. fere e duobus circulis extus crenatis constans. Carpella striis 5 aequalibus, extimis marginalibus percursa, valleculis perangustis, univittatis. Carpophor. infra apicem bifidum. Involucrum univ. 0: partialia 5-7-phylla.

+ 663. Chaerophyllum *bulbosum* L. — Ch. caule laevi basi tuberculato-hispido: pilis subulatis retroflexis, geniculis tumescentibus. (Sp. 1. Gall. *Cerfeuil bulbeux.*)

Myrrhis Hall. Helv. 753. n. 5. Enum. 455. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 172. Heg. 1. pag. 207. Clairv. Man. 88. *Myrrhis bulbosa* Hag. Fl. Basil. 1. p. 262. *Cicutaria bulbosa* C. B. Basil. 49.

L. Sp. Pl. 370. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1453. Koch Disp. p. 131. Lam. Enc. 1. p. 683? Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 505. n. 3427 a. Crantz Austr. 189. *Myrrhis bulbosa* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 513.

Jacq. Austr. tab. 63. Schukhr Handb. tab. 80. f. 690. (fructus). — Tabern. Kräuterb. 292. (bulbus cum foliis). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 183. Chabr. Sciagr. 405. f. 3. (*eadem*).

Thom. Schl. exs.

Radix „verna tuber est, primo vere carnosum et edule: inde lignescit et longa fit." Haller. Plantae aestivalis napus turbinatus, radicem gracilem simpliciusculam demittens: sic in meis. Caulis 2–3-cubitalis, superne ramosus, erectus, fistulosus, infra genicula eximie incrassatus, maculatus, laevis, ad basin autem multis punctis tuberculatis elevatis piliferisque notatus, pilis crassiusculis, longis, omnino reflexis, albis, subulatis. Folia 2–3-pinnata, glabra, foliolis profunde pinnatifidis, lobulis numerosis, plerumque integris, lanceolatis, acutis; petioli principes partialesque pilis distantibus longis rigidisque instructi; sic quandoque carina foliorum. Vaginae striatae, longae, virides neque ut in ceteris membrana scariosa marginatae. Folia suprema subbipinnata, foliolis paucis, elongatis, lineari-lanceolatis: terminalibus longissimis. Umbellae numerosae, non magnae, terminales breviter pedunculatae, radiis 12–15, laeviusculis, inaequalibus, per maturationem vix elongatis. Involucrum aut nullum aut rarius submonophyllum: partialia 3-6-phylla, subdimidiata, foliolis lineari-acuminatis. Flores albi, parvi, parum irregulares. Petala extima profunde biloba, basi cuneata, lacinula inflexa, spectabili, superne lineari. Fructus striati, inferne attenuati, stylis persistentibus, divaricatis, stylopodio vix longioribus. Stigmata demum globosa. (D. s.)

Hab. ad sepes et maceries, in Helvetia rarissimum. *Basileae* in sclopetariorum prato. C. B. — Circa *Mülhusiam* et *Ensisheim*. I. B. Hisce tamen locis, testante Cl. Hagenbach, nunc desideratur. — *Bernae*. Haller. — ♂.

664. Chaerophyllum *hirsutum* L. — Ch. caule subaequali, foliis bipinnatis: foliolis incisis acutis hirsutis,

petalis ciliatis, stylis rigidis divergentibus persistentibus. (Sp. 2. Gall. *Cerfeuil velu.*)

Myrrhis Hall. Helv. 751 β. Enum. 453. n. 2? Sut. Fl. Helv. 1. p. 172 β. Heg. 1. p. 208. Hag. Fl. Basil. 1. p. 265. Clairv. Man. 88. Wahlenb. Helv. 56. Mur. Bot. Val. 60.

L. Sp. Pl. 371. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1455. Koch Disp. 131. Crantz Austr. 194. Dec. Fl. Fr. 3428. Vill. Delph. 2. p. 644. Hoffm. Umb. 35. *Ch. palustre* Lam. Enc. 1. p. 683. saltem β. *Myrrhis hirsuta* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 510.

Jacq. Austr. tab. 148. Schkuhr Handb. tab. 80. fig. 692. (*fructus*). — I. B. Hist. 3. p. 2. p. 182. fig. 2. (*bona*). Chabr. Sciagr. 485. fig. 2. (*eadem*).

β *Cicutaria*, plerumque maior, foliis glabris lucidis: pinnulis latioribus minus elongatis.

Hall. Helv. l. c. α. Sut. l. c. α. *Ch. Cicutaria* Heg. 2. p. 438. Mur. Bot. Val. 60. Vill. Delph. 1. p. 282 et 285. et 2. p. 644. Dec. Fl. Fr. Suppl. 506. n. 3428 [a] ? *). *Ch. palustre* α Lam. Enc. 1. p. 683? — Cf. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 510.

Radix crassa, longissima. Caulis ramosus, fistulosus, crassus, subtiliter striatus, 1-3-pedalis, pilis longis retroflexis plus minus hispidus. Folia bipinnata, petiolis nervis venisque dorsalibus hirsuta et praeterea pilis brevioribus utrinque pubescentia denseque ciliata. Petiolus princeps lateralibus 2 duplo triplove longior. Pinnulae parum numerosae, sublucidae, latae, ovato-lanceolatae, pinnato-incisae, lobis crebris, acutis acuteque serratis. Vaginae latae, apice late truncatae, marginibus vix scariosae, pilis mollibus, longis praecipue apicem versus ciliatae. Umbellae mediocres, longe pedunculatae, radiis 10-20, laevibus, parum inaequalibus, demum elongatis contractisque. Involucrum nullum v. monophyllum; partialia 6-7-phylla, foliolis valde inaequalibus, refle-

---

*) Vix hocce syn. ad meam plantam referre audeo, cum Vir summus suae petala imberbia nec ciliata tribuat.

xis, umbellula brevioribus, ovato-lanceolatis, acuminatis, margine scarioso ciliatis. Flores parum irregulares, albi v. rubelli: centrales steriles. Petala obcordato-emarginata, undique ciliata, lacinula carinata, brevissima, triangulari, acuta, inflexa v. mucronem lobis interiectum saepius efficiens. Stylopodium grandiusculum, globosum, bicolle, albidum, stylis crassis, pellucidis, divergentibus, persistentibus duplo triplove breviori. Fructus elongati, graciles, striati. Carpophorum setaceo-compressum, apice bifidum. (D. v.)

Hab. ad rivulos locisque irriguis tum montanis, tum alpinis, vulgo. In M. *Wasserfall*, *Montendre*, *Luan*, *Pilato* etc. Tum in planitiem descendit: v. gr. secus *Promenthusam* prope *Genollier*, *Duilliers* et *Pontfarbé*. β consimilibus locis; in M. *Jura* frequens. Fl. roseis *aux Fraschis*, supra *Bex*. Amiciss. Em. Thomas. — Fl. Iulio-Augusto. ♃.

Obs. Limiter inter α et β non reperio. Saepissime in montibus nostris specimina occurrunt intermedia, quae aequo iure ad utramque formam referre possis.

665. Chaerophyllum *elegans* N. — Ch. caule subaequali hirto, foliis tripinnatis undique pubescentibus: pinnulis numerosis elongatis, petalis ciliatis, stylis divergentibus. (Sp. 3. Gall. *Cerfeuil élégant*.)

Ch. hirsutum β verticillatum Schl. cat. et exs. cent. . . . n. 40. *Ch. hirsutum* b *elegans* cat. 1821.

Priori quidem affine, attamen multis notis diversum. Differt caule crassiori, minus profunde striato, pilis vagis longissimis hirto; foliis distincte tripinnatis, undique pubescentibus, nervis neutiquam hirsutis, venulis eleganter tortuosis, pinnulis magis numerosis, anguste lanceolatis, elongatis, pinnato-incisis, lobis numerosis linearibus, obtusiusculis, obtuse breviterque serratis, petiolis vage hirtis, pilis infra petiolorum divisiones fasciculatis, hispidissimis; foliis supremis pinnatis, pinnulis remotis, linearibus, pectinato-pinnatifidis; vaginis distincte bilobis, lobis magnis, rotundatis scariosisque; umbellae radiis

superne pubescentibus, involucellis totis membranaceis, albis, remotiuscule ciliatis, umbellula florente paulo longioribus. Flores parum inaequales, elegantissimi, saturate rosei, petalis subrotundis, ciliatis, emarginatis, lobis interne margine contractis vixque lacinulam efficientibus. Fructus aromaticus, striatus vittatusque, stylis brevioribus, stylopodio bipartito subulato vix duplo longioribus, minus crassis neque pellucidis. (D. s.)

Planta alpina. Ad pedem M. *Pennini* iuxta torrentem. Schleicher. Etiam in M. *Pennino* legit amiciss. Em. Thomas. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Carpophora perfecta videre mihi non contigit. In speciminibus meis setacea v. potius capillacea esse videntur.

666. Chaerophyllum *aureum* L. — Ch. caule aequali, pinnulis pinnato-incisis, fructibus sulcatis, stylis divaricatis. Dec. (Sp. 4. Gall. *Cerfeuil doré.*)

Chaerophyllum Hall. Helv. 749. Cat. rar. n. 576. Sut. Fl. Helv. 1. p. 175. Heg. 1. p. 208. Hag. Fl. Basil. 1. p. 266. Clairv. Man. 88. *Myrrhis minor* C. B. Pin. 160.

L. Sp. Pl. 370. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1457. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 511. Koch Disp. 131. Lam. Enc. 1. p. 683. Vill. Delph. 2. p. 645. Dec. Fl. Fr. 3427.

Engl. Bot. 30. tab. 2103. Jacq. Austr. tab. 64. Hall. ad Rupp. 242. tab. 5. — Lob. Ic. 734. f. 2. Moris. Hist. s. 9. tab. 10. f. 2.

Ser. Schl. Thom. exs. *Ch. maculatum* Schl.

Radix fusiformis, dura, alba, ramosa. Caulis solidus, angulosus v. striatus, infra nodos modice intumescens, inferne maculis fuscis copiose notatus pilisque crebris retroflexis pubescens, superne nudus modiceque ramosus, tripedalis. Folia pallide viridia, saltem ad nervos petiolosque et subinde tota hirsuta, 2-3-pinnata, minora quam priorum, late triangularia; pinnulae bifidae vel simplices, pinnato-incisae: superiores (ut in pluribus aliis speciebus) longe confluen-

tes, lobis angustis, saepius acutis. Umbellae paucae, parvae, radiis 9-20, tenuissimis, filiformibus, laevibus, demum etiam exstriatis, sed longioribus valdeque incrassatis. Involucrum nullum, saepe tamen monophyllum: partialia 6-7-phylla, foliolis lanceolatis, pilosiusculis. Flores parvi, albi, quandoque extus pallide rubelli: exteriores paulo grandiores, modice irregulares. Petala profunde incisa, lobis approximatis, lacinula inflexa, oblonga, subulata, apice revoluta. Carpella matura aurea, crassa, dorso costis 5 convexis percursa, valleculis 4 angustissimis, vittatis, nigris distincta, stylopodio brevi, bicolli, stylis diu persistentibus, brevibus, divaricatis. „Odor in hac planta peculiaris, subaromaticus." Haller. (D. v.)

Hab. in pratis et ad sepes Helvetiae occidentalis, passim. In M. *Iura* ubique. Locis alpinis, circa *Jorogne*, supra *Fenalet*, *à Grion*, *au-dessus des Devens*; prope *Chemin* et *la Combe*. *Au Creux du Van*. Cl. Candollius. Etiam in planitie: circa *Mathod*, *Roche*, *Bernam*, *Bümplitz* etc. In agro *basileensi* frequens. Cl. Hagenbach. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

667. Chaerophyllum *temulum* L. — Ch. caule (maculato) inferne hispido geniculis tumido, pinnulis ovatis inciso-lobatis obtusis, stylis erectis. Hoffm. (Sp. 5. Gall. *Cerfeuil penché.*)

Myrrhis Hall. Helv. 750. Enum. 453. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 173. Heg. 1. p. 208. Hag. Fl. Basil. 1. p. 265. Clairv. Man. 88. Mur. Bot. Val. 50. Wahlenb. Helv. 56. *Ch. sylvestre* C. B. Basil. 45.

L. Sp. Pl. 370. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1454. Koch l. c. p. 131. Lam. Enc. 1. p. 684. Dec. Fl. Fr. 3430. Hoffm. Umbellif. 33. *Ch. temulentum* Smith Brit. 326. *Myrrhis temula* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 514.

Engl. Bot. 22. tab. 1521. Jacq. Austr. tab. 65. Hoffm. l. c. tab. I. a. f. 20. Schkuhr Handb. tab. 80. f. 691. (fructus). — Riv. tab. 98. Tab. Kräuterb. 284. f. 1.

Caulis scaber, pilis saepe retroflexis hirsutus,

obiter striatus, solidus, parum ramosus, cubitalis, tripedalis, maculis magnis crebrisque bruneis notatus, ad genicula tumidus. Folia ex grisco viridia, utrinque hirsuta, late triangularia, bipinnata, pinnulis paucis ovatis, pinnatifidis vel profunde incisis, obtusis, obtusissimeque serratis, brevissime mucronulatis: supremis aliquot confluentibus. Vaginae angustae, margine parvo membranaceo auctae. Umbellae parvae, ante florum explicationem cernuae, radiis 6–9, longis, scabris. Involucrum nullum, rarius 1–3-phyllum: partialia foliolis 6–8, basi coalitis, parum membranaceis, ovato-lanceolatis, acutis, margine carinaque scabris. Flores parum irregulares, albi, parvi, petalis profunde bilobis, lacinula brevi, subulata, canaliculata, inflexa. Fructus haud profunde striatus, stylopodio bicolli, subrotundo, stylis persistentibus, subparallelis multoties breviori. Carpophorum apice bifidum, neque bipartitum, ut in icone Hoffmanniana sistitur. (D. v.)

Ad sepes locisque ruderatis planitiei, neutiquam rarum. In pago *vaudensi* ubique. *Basileae*, *Neocomi*, *Biennae* etc. — Fl. Iunio. ♂.

G. 180. Myrrhis Hoffm. Umb. 1. p. 27. Koch Disp. 133. gen. 66. *Myrrhidis* sp. Hall. Spreng. *Scandicis* sp. L.

Fl. subaequales, steriles. Petala emarginato-biloba, lacinula inflexa. Cal. obsoletissimus. Fruct. nitidus, depressus, erostratus, corticans. Sect. transv. suboctogona. Carp. costis 5 ·cutis, intus cavis, aequalibus, extimis margina·bus percursa, omnino evittata. Sem. a peri·rmio interno facile solvendum. Carpophor. ·a apicem bifidum. Invol. univ. 0: partialia ·phylla.

circit. Myrrhis *odorata* Scop. — M. foliis subquasus, ·atis mollibus. (Gall. *Myrrhis odorant*.)

Gaudin

Hall. Helv. 753. Enum. 782. in add. *Scandix odorata* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 171. Heg. 1. p. 206. Clairv. Man. 88. Mur. Bot. Val. 94. Gagnebin in Act. Helv. 3. p. 123.

Scop. Carn. n. 341. Hoffm. Umb. 29. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 507. *Chaerophyllum odoratum* Lam. Enc. 1. p. 683. Dec. Fl. Fr. 3429. *Sc. odorata* L. Sp. Pl. 368. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1449. Smith Brit. 323.

Hoffm. Umb. tab. 1. A. fig. 23. (*fruct.*). *Sc. odorata* Jacq. Austr. app. tab. 37. Engl. Bot. 10. tab. 697. Schkuhr Handb. tab. 80. fig. 683. (*fruct.*). — Blackw. tab. 243. Matth. 814. fig. 1. Tab. Kräuterb. 284. f. 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 701. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 77.

Ch. odoratum Ser. exs. *Sc. odorata* Schl. Thom. exs.

Radix fusiformis, longa, alba, tenera, dulcis, aromatica. Caulis crassus, fistulosus, striatus, glabriusculus, ad nodos hirtus, ramosus, foliosus, cubitalis et ultra. Folia late triangularia, amplissima, pallide virentia, quandoque maculis albis notata, mollia, pubescentia, ad nervos hirsuta, concinne tri — quadripinnata, pinnulis numerosis, ovato-lanceolatis, pinnatifidis vel acute pinnato-incisis: terminales confluentes. Vaginae striatae, margine membranaceo, superne adnato et attenuato. Petioli partiales laterales numerosi, communi multo breviores. Umbellae breviter pedunculatae, mediocres, radiis 6-10, laevissimis, parum divergentibus, demum elongatis. Involucrum monophyllum v. nullum: partialia patentia, foliolis 5, albidis, lanceolato-acuminatis. Flores numerosi, parvi, albi, plerique steriles, parum irregulares, petalis emarginato-bilobis, lacinula brevi, subulata. Fructus maximus, neutiquam rostratus, nitidus et quasi vernice unctus, media parte incrassatus, carpellis evittatis, acute 5-iugis, costis acutis, subinde scabris. Stylopodium breve, subulatum. Styli persistentes, divaricati. Carpophorum setaceum, compressum, bifidum. (D. v.)

Hab. in pratis et pascuis subalpinis Helvetiae occidentalis. In M. *Nombrieux*, *Richard*, *Seron* supra *l'Etivaz*, *Lavaraz*. Prope *Trient*, *Valorsine*, *Yvorne* (supra *la Maison-blanche* ad semitam, qua itur versus *Corbeyrier*). In *Iuranis*: au *Bec-de-l'oiseau*, *à la Joux du Plane*, *sur l'envers de Renens*; in pomariis circa *Ferrière* et prope *la Brevine*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Tota planta quasi anisata et grate aromatica est.

181. Scandix Koch Disp. 132. Spreng. L. gen. 357. (excl. plerisque sp.). Juss. 220. *Myrrhidis* sp. Hall. *Scandix* et *Wylia* Hoffm. Umb. 23 et 5.

Fl. subaequales, in disco steriles. Petala obovata, integra, apice lanceolato inflexa. Cal. obsoletissimus. Fruct. depressus, rostro lineari-ensiformi longissimo terminatus. Sect. transv. e 2 ellipsibus contiguis constans. Carp. longe elliptica, costis 5 aequalibus, exterioribus marginalibus percursa, valleculis subevittatis, commissura intus profunde inflexo-sulcata. Carpoph. apicem versus bifidum. Inv. univ. subnullum: partialia 5-7-phylla, foliolis plerumque incisis.

669. Scandix *Pecten-Veneris* L. — Sc. involucellis incisis, foliis tripinnatis: pinnulis pinnatifidis: laciniis lineari-lanceolatis mucronulatis. (Gall. *Scandix Peigne de Vénus*.)

Myrrhis Hall. Helv. 754. *Scandix* Enum. 454. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 171. Heg. 1. p. 200. Hag. Fl. Basil. 1. p. 263. Clairv. Man. 88. Mur. Bot. Val. 94. *Sc. sem. rostrato vulgaris* C. B. Basil. 45.

L. Sp. Pl. 368. Smith Brit. 324. Dec. Fl. Fr. 3432. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1449. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 501. *Chaerophyllum Pecten-Veneris* Crantz Austr. 189. *Chaer. rostratum* α Lam. Enc. 1. p. 685.

Radix gracilis, longa, simpliciuscula. Caulis circiter semipedalis, pubescens, teretiusculus, ramosus, patulus. Folia oblonga neque triangularia, ad

lentem margine subpubescentia, tripinnata, foliolis multipartitis, laciniis approximatis, integris, 2- et 3-partitis, linearibus, brevissime mucronulatis. Petioli partiales breves, numerosi. Vaginae erecto-patentes, angustae, margine membranaceae, ciliatae, apice subbifidae. Umbellae parvae, longe pedunculatae, radiis 2-3, longis scabrisque, non raro simplices. Involucella polyphylla, foliolis apice 2- v. 3-fidis, membranaceis, patulis, scabris, subinde foliaceis pinnatifidisque. Umbellulae pauciflorae, subradiatae. Flores albi, in disco steriles, petalis obovatis, integris, lacinula inflexa, subulata, brevi. Fructus omnium longissimi, unciales v. sescunciales, carpellis depressis, ad costas scabriusculis, in valleculis autem evittatis laevibusque; rostrum fructu proprio multoties longius, rectum, compressum, nec ut carpella depressum, striatum, marginibus exasperatum, valvulis carpello contrariis. Stylopodium cylindricum, superne incrassatum, stylis rectis contiguisque crassius, sed multo brevius. (D. v.)

Inter segetes planitiei, hinc inde. In *Valesia*; in *Aquileiensibus*; aux *Gauges*, prope *Roche*. *Basileae* versus *St.-Margreth*; circa *Muri*, *Argoviae*. *Im Sihlfeld* prope *Tigurum*. *Neviduni*, etc. — Fl. Maio-Iulio. ☉.

G. 182. Anthriscus Hoffm. Umb. p. 38. Koch Disp. 131. gen. 64. f. 57—60. *Scandicis* et *Chaerophylli* sp. L. *Cerefolii* et *Caucalidis* sp. Hall.

Fl. aequales aut radiati. Petala obovata, lacinula aut brevi aut subnulla. Cal. obsoletissimus. Fruct. oblongus, aut elongatus, depressus, breviter rostratus. Sect. transv. elliptica, integerrima. Carpella glabra aut pubescentia, laevia atque omnino evittata et exstriata, rostro solo distincte 5-striato. Carpophor. apice bifidum. Inv. univ. 0: part. 3-5-phylla.

* *Fructus glaberrimi.*

670. Anthriscus *sylvestris* Hoffm. — Anthr. caule laevi sulcato, geniculis tumidiusculis, floribus radiantibus, petalis exterioribus planissimis. (Sp. 1. Gall. *Anthrisque sauvage.*)

Chaerophyllum Hall. Helv. 748. Enum. 452. n. 2. *Chaer. sylvestre* Heg. Fl. Helv. 1. p. 207. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 204. Clairv. Man. 89. Sut. Fl. Helv. 1. p. 172. Wahlenb. Helv. 56. Mur. Bot. Val. 60. *Cicutaria latifolia foetida* C. B. Basil. 48.

Hoffm. Umb. p. 38. Koch l. c. p. 132. *Chaerophyllum sylvestre* L. Sp. Pl. 369. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1452. Spreng. in Schult. Syst. 6. pag. 521. Lam. Enc. 1. p. 684. Smith Brit. 326. Dec. Fl. Fr. 3425. Crantz Austr. 192.

Hoffm. l. c. tab. 1. a. f. 19. *Ch. sylvestre* Engl. Bot. 11. tab. 752. Jacq. Austr. tab. 149. Schkuhr Handb. t. 73. — *Myrrhis* Fuchs tab. 525. Tab. Kräuterb. 284. f. 2. Dod. Pempt. 701. fig. 1. Clus. Hist. 2. p. 200. fig. 2. (*bene*). Dalech. Hist. 761. fig. 1.

β *alpinus*, floribus minoribus, caule substriato, vaginis caulinis late scariosis, lanuginoso-ciliatis, umbellis verticillatis. An *Ch. Cicutaria*? Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 506?

Radix fusiformis, ramosa, sublactescens. Caulis crassus, ramosus, fistulosus, infra genicula tumidiusculus, profunde sulcatus, glaber vel subpilosus, inferne subinde hispidulus, 3-4-pedalis. Folia maxima, late triangularia, bipinnata, plerumque glabra, ad nervos tamen aliquando, imoque tota hirsuta, petiolis partialibus principibus ternis, canaliculatis: pinnulis latis, ovato-oblongis, pinnatifidis, lobis pinnato-serratis et integris, dentibus subrotundis mucronulatis: terminali reliquis latiore. Vaginae inflatae, latiusculae, nervosae, apice biauritae: auriculis scariosis, lanuginosis. Umbellae planae, radiis 7-10, elongatis laevibusque. Involucella 5-phylla, foliolis ovatis, margine membranaceis lanuginosisque, acu-

minatis, basi coalescentibus: extima 3 multo maiora, quam interiora. Flores albi: exteriores valde irregulares, centralibus subaequalibus fere quadruplo maiores. Petala planiuscula, lacinula nempe nulla: extimum maximum, late emarginatum: reliqua etiam inaequalia, obovata, integra. Fructus exstriatus, evittatus, stylis brevibus parallelis coronatus. (D. v.)

In pratis ubique vulgatissimus; etiam locis montanis. *β* in sylvis alpinis M. *Stockhorn* invenit amiciss. SERINGE. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

OBS. *Ch. alpinum* Vill. Delph. 2. p. 642. Dec. Fl. Fr. 3426. ab amiciss. ABR. THOMAS olim in M. Pennino inventum (Mur. Bot. Val. 21 et 60), ignoro. Fortasse idem est ac planta nostra *β*, quam Cl. SERINGE ad *Ch. Cicutariam* Vill. refert. Petala habet glaberrima, ideoque suspicor, synon. Cl. CANDOLLII huc pertinere. Sed a *Ch. hirsuto*, quod monente optimo VILLARSIO parum ab eius *Ch. Cicutaria* differt, petalis planis, valde inaequalibus foliisque diversissimum est. In M. *Dolaz* hicce *Anthriscus* etiam umbellis verticillatis inferioribus, floribus omnibus sterilibus principeque solo fertili occurrit.

671. ANTHRISCUS *Cerefolium* Hoffm. — Anthr. fructibus tenuissime muriculatis nitidis, umbellis sessilibus lateralibus oppositifoliis, petalis subaequalibus obcordatis lacinulatis. (Sp. 2. Gall. *Anthrisque Cerfeuil.*)

Chaerophyllum Hall. Helv. 747. *Scandix Cerefolium* Sut. Fl. Helv. 1. p. 172. Heg. 1. p. 206. Mur. Bot. Val. 94. *Chaerophyllum Cerefolium* Clairv. Man. 88. *Ch. sativum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 264.

Hoffm. Umb. 41. Koch Disp. 132. *Scandix Cerefolium* L. Sp. Pl. 368. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1450. Smith Brit. 1394. in add. *Ch. sativum* Lam. Enc. 1. pag. 684. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 520. Dec. Fl. Fr. 3431. *Ch. Cerefolium* Crantz Austr. 191.

Hoffm. l. c. 1. a. f. 21. *Scandix Cerefolium* Engl. Bot. 18. tab. 2268. Jacq. Austr. 4. t. 390. Chaum. Fl. Méd. 2. t. 108. Schkuhr Handb. tab. 73. — Blackw. tab. 236. Matth. 402. Tabern. Kräuterb. 283. (*eadem*). Dod. Pempt. 700. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 75.

Radix obconica, brevis, alba. Caulis pedalis et

ultra, striatus, tener, infra nodos inflatus. **Folia** ampla, triangularia, longe petiolata, glabra, mollia, laete viridia, odorata, bi- et tripinnata, pinnulis late ovatis, pinnatifidis, lobis integris incisisve, ovatis obtusisque. **Umbellae** parvae, oppositifoliae, in parte caulis superiore subsessiles, radiis 4-5 subhispidis, divergentibus. **Involucella** dimidiata, foliolis 2-3ve lanceolatis, margine membranaceis, reflexis. **Umbellulae** pauciflorae, vix radiatae. **Flores** albi, parvi, in disco steriles. **Petala** obcordata, lacinula inflexa, brevi, acuta. **Fructus** glaberrimus, nitidus, exstriatus, carpellis coloratis, minutissime muriculatis, rostro laevi triplo quadruplove longioribus. **Styli** brevissimi, conniventes. (D. v.)

In omnibus hortis colitur. Etiam quasi sponte in reiectaneis ruderatisque vulgo sese propagat. Prope *Gonthey* et *Charat* in *Valesia*. *Seduni*. Rev. Murith. *Neviduni* etc. — Fl. Aprili et Maio. ⊙.

** *Fructus aculeis brevibus conspersi.*

672. Anthriscus *vulgaris* Pers. — Anthr. fructibus ovato-oblongis aculeolatis, rostro brevissimo laevi, umbellis lateralibus terminalibusque. (Sp. 3. Gall. *Anthrisque Caucalide.*)

Caucalis Hall. Helv 743. *Ch.* Enum. 452. n. 1. *Scandix Anthriscus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 172. Heg. 1. p. 207. Wahlenb. Helv. 56. Mur. Bot. Val. 94. *Torilis lanuginosa* Clairv. Man. 78.

Hoffm. Umb. 43. Koch l. c. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 524. — *Scandix Anthriscus* L. Sp. Pl. 368. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1450. Smith Brit. 325. *Caucalis scandicina* Dec. Fl. Fr. 3513. *Chaerophyllum Anthriscus* Lam. Enc. 1. p. 685.

Hoffm. l. c. t. 1. a. f. 24. *Sc. Anthriscus* Engl. Bot. 12. t. 818. Schkuhr Handb. tab. 80. f. 686. (Fructus; non bene). Jacq. Austr. 2. tab. 154. *Caucalis scandicina* Fl. Dan. tab. 863.

Scandix Anthriscus Schl. Thom. exs.

Prioris habitus; odore autem grate aromatico plane caret. Radix gracilis, elongata. Caulis fere pedalis vel altior, tener, debilis, superne ramosus, nodosus, striatus, glaber, laevis, saepe coloratus. Folia subhirsuta, mollia, oblonga, tripinnata, pinnulis parvis, approximatis, pinnatifidis, lobis minutis, ovatis, obtusis, plerisque integris: terminalibus 2- v. 3-fidis. Vaginae angustae, erectae, margine scariosae et, ut petioli infra divisiones, dense lanuginosae. Umbellae axillares et terminales, sessiles v. breviter pedunculatae, radiis 3–5, longiusculis, divergentibus constantes, omnino nudae. Umbellulae pauciflorae, involucello aequali, foliolis 4–5, lanceolato-acuminatis, patentibus, apice incurvis, scabriusculis. Flores exigui, albi, subaequales, plerique fertiles, petalis emarginatis, lacinula brevi, inflexa, acuta. Fructus parvi, oblongo-ovati, aculeolis sursum curvatis, brevibus, crassis incanisque undique exasperati, rostro laevi, cylindrico, seminibus quadruplo breviori. Styli brevissimi, crassi, apice subulati, contigui. (D. v.)

Hab. locis ruderatis planitiei Helvetiae calidioris, infrequens. *Genevae*, *Basileae*. In pagis *St.-Blaise* et *Treicovagnes* ad muros. Semel tantum *Neviduni* in ambulacro legi. Circa *Branson* et *Fouly*, copiose. Prope *Charat*. Rev. Murith. — Fl. Aprili et Maio. ⊙.

G. 183. Bupleurum L. gen. 328. Hall. Juss. 224. Gaertn. tab. 122. Koch Disp. p. 114. g. 47. f. 51 et 52. *Bupleurum*, *Tenoria*, *Odontites*, Spreng. Umbellif. *Bupleurum*, *Diaphyllum*, *Isophyllum*, *Tenoria* et *Odontites* Hoffm.

Fl. aequales, fertiles. Pet. lutea, integra, subrotunda, subspiraliter involuta, apice retusa. Cal. obsoletissimus. Fruct. depressus, subrotundus, ovatus aut oblongus, pruinosus, stylopodiis divaricatis coronatus. Sect. transv. e duobus pentagonis circulo circumscriptis. Carp.

striis 5, tenuibus, elevatis, aequalibus, extimis marginalibus percursa. Carpophor. bipartitum. Inv. utrumque ut plurimum praesens. (Folia omnia simplicissima.)

Obs. Genus sane commodissimum facillimumque, si quod unquam, malo consilio Viri doctissimi Sprengel et Hoffmann, ut iam Cl. Desvaux in Nouv. Journ. Bot. 1. p. 283. optime observavit, in plura discerpserunt. Quae natura tam arcte coniunxit, cur homines separare volunt?

673. Bupleurum *rotundifolium* L. — B. foliis perfoliatis subrotundis, involucris universalibus nullis, seminibus laevissimis. (Sp. 1. Gall. *Buplèvre perfolié.*)

Hall. Helv. 767. Enum. 437. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 155. Mur. Bot. Val. 56. Heg. 1. p. 183. Hag. Fl. Basil. 1. p. 283. Clairv. Man. 87.

L. Sp. Pl. 340. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1369. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 364. Lam. Enc. 1. p. 517. Smith Brit. 292. Dec. Fl. Fr. 3532. Hoffm. Umb. 114.

Engl. Bot. 2. p. 99. Schkuhr Handb. tab. 60. Hoffm. Umb. tab. 1. A. f. 2. Chaum. Fl. Méd. tom. 2. t. 81. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 5. tab. 4. Lob. Ic. tab. 396. fig. 1. Fuchs Hist. 632. Matth. 805. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1140. f. 1. Dod. Pempt. 104. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 198. f. 1.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix tenuis, annua. Planta tota laevis, glaberrima, subglaucescens. Caulis teres, superne dichotomus, foliosus, pedalis et ultra. Folia ovata v. subrotunda, mucronulata, margine cartilagineo perangusto cincta, paulo supra basin perfoliata: infima amplexicaulia: summa subelliptica. Umbellae pedunculatae, axillares et terminales, nudae, radiis 5-8, teretibus, laevissimis, brevibus. Involucella magna, 5-phylla, foliolis ovatis, valde inaequalibus, mucronulatis, umbellula multo longioribus, superne flavicantibus. Flores exigui, breviter pedicellati, ap-

proximati, petalis lutescentibus, circa stylopodium planiusculum latum laeteque virens in circulum positis, distantibus, brevissimis, involutis. Fructus ovalis, carinato-costatus, laevissimus, stylis crassiusculis, brevissimis, parum divergentibus. Carpella 5-costata, pruinosa, „valleculis evittatis." Koch l. c. (D. v.)

Hab. in segetibus planitiei, rarius. *Basileae*, *Genevae*. Inter *Bévieux* et *Bex*. Circa *Roche*. — *Sur la Morge* et prope *Contey*, in *Valesia*. Rev. MURITH. *Neviduni*. Cl. ROBILLARD. Ego quoque primum hoc anno 1827 *en bois Bougis* in agro sylvulae contermino legi. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

OBS. Planta australis circa *Massiliam* a Cl. ROBILLARD, et *Consentiae* in regno Neapolitano ab amiciss. L. THOMAS lecta, a nostra caute distinguenda est. Habitu convenit: attamen foliis valde glaucis, oblongis, ovato-lanceolatis (etiam perfoliatis), longius aristatis, umbellis trifidis, petalis aureis, stylopodio luteo, stylis divaricatis, stylopodio totis incumbentibus, ac praecipue seminum breviorum latiorumque valleculis eximie granulatis, differt. Hanc novam speciem nomine *B. granulati* insignivi. Huius loci esse videntur *Perfoliata minor acutifolia* Barr. Ic. tab. 1128. *B. rotundifolium β intermedium* Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 514. n. 3532. et Loisel. Suppl. Fl. Gall. p. 45. An idem ac *B. subovatum* Link apud Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 365. aut *heterophyllum* Link in Enum. H. B. 1. p. 262?

674. BUPLEURUM *stellatum* L. — B. involucellis coadunato-monophyllis, involucro triphyllo. (Sp. 2. Gall. *Buplèvre étoilé.*)

Hall. Helv. 771. Enum. 438. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 153. Heg. 1. p. 184. Clairv. Man. 87. Mur. Bot. Val. 56. *Perfoliata alpina angustifolia media* C. B. Prodr. 129.

L. Sp. Pl. 340. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1370. R. et Sch. Syst. 6. p. 369. Lam. Enc. 1. p. 517. Dec. Fl. Fr. 3551. Vill. Delph. 2. p. 576.

Hall. Helv. tab. 18. Enum. tab. 10. (*eadem; optima*).

Schl. Thom. exs. Ser. Alp. exs. cent. 2. n. 124.

β pygmaeum.

Radix crassa, dura, superne ramosa, caespitosa. Folia radicalia numerosa, spathulato-linearia, crasse

uninervia, venis lateralibus nerviformibus, divisis, quasi in petiolum angustata, caule paulo breviora, 4-5 lineas lata, plana, obtusiuscula vel lanceolata, apice calloso neque mucronato. Caulis pedalis et ultra (in summis Alpibus pygmaeus), solidus, teres, parum ramosus, foliis paucissimis, infra ramos sessilibus v. amplexicaulibus, lanceolatis, oblongis instructus v. omnino nudus. Umbellae terminales, pedunculatae, pulchrae, 4-5-fidae, radiis laevissimis, longis, vix divergentibus, involucro 2-3-phyllo, foliolis amplis, viridibus, amplexicaulibus, ovatis v. ovato-lanceolatis, obtusis, calloso-mucronulatis, basi quandoque connatis. Involucella monophylla, flavicantia, submembranacea, integra vel obiter 8-9-loba, pelviformia, umbellulam multifloram excedentia. „In matura planta haecce involucella nonnunquam usque ad basin finduntur." Haller. (Hoc autem nondum observavimus.) Flores pedunculis longiusculis insidentes, petalis integris, involutis, oblongis, persistentibus demumque albicantibus. Fructus ovati, laevissimi, costis angustis fere alaeformibus instructi. „Vitta vallecularum tenuis, ferruginea, saepe interrupta, subinde deficiens, praeter hanc in quoque iugorum ala altera vitta." Koch l. c. (D. v.)

Pulchra planta hab. in Alpibus rupestribus. *In den Schöllenen*, supra pontem *Diaboli*; in ipso M. *Gotthardo* et circa *Airolo*. In M. *Fouilloux*, *Darbon*, *Salanfe*, *Dent de Midi* etc. In M. *Messe*, *Fouly* et *la Lys* supra *Octodurum*. Rev. Murith. In M. *Moro*. Var. nanam in summo M. *Brévon* inveni. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

+ 675. Bupleurum *pyrenaeum* Gouan. — B. involucro 3-phyllo radios aequante involucellisque 5-phyllis obtusis, foliis lanceolatis apiculato-cuspidatis: superioribus amplexicaulibus. (Sp. 3. Gall. *Buplèvre des Pyrenées.*)

Hall. Helv. 769. *B. pyrenaicum* Sut. Fl. 1. p. 151. Heg. 1. p. 185. *B. amplexicaule* Clairv. Man. 87.

Gouan Illustr. p. 8. Lam. Enc. 1. p. 518. Dec. Fl. Fr. 3535.

B. pyrenaicum Willd. Sp. Pl. 2. p. 1371. Koch Disp. 116. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 366. Lapeyr. Hist. p. 140.

Gouan l. c. tab. 4. fig. 1. et 2.

Inter speciem priorem et *B. ranunculoides* positum, differt ab utroque involucro radios aequante, a *stellato* involucellis distinctis nec coalitis et a *ranunculoide* foliis lanceolatis, latioribus, cuspidatis: inferioribus in petiolum attenuatis. „Iuga late alata, alis argute et membranaceo-carinatis: vittae vallecularum ternae, ferrugineae, evidenter pellucido-punctatae: altera vitta in iugorum alis." Koch l. c. (D. s.)

In Alpibus invenisse testatur Hallerus, at loci specialis oblitus erat Vir summus. — ♃.

Obs. Cl. Gouan iam coniectatus erat, plantam Hallerianam ad suum *B. pyrenaeum* pertinere. Hallerus ei „radicem perennem, caulem semipedalem, folia omnia ovato-lanceolata, amplexicaulia, aristata, involucrum universale triphyllum, obtusum, partialia pentaphylla, pariter obtusa, et ovata breviaque foliola" tribuit, quae omnia omnino bene cum planta pyrenaica quadrant. Incerta tamen utique civis, quam praeter Hallerum nemo recentiorum in Alpibus nostris viderit. Specimina in Pyrenaeis lecta mecum humanissime communicavit Cl. Perrot.

+ 676. Bupleurum *petraeum* L. — B. involucellis coadunatis, universali pentaphyllo. L. (Sp. 4. Gall. *Buplèvre des rochers.*)

Hall. Helv. 773. *α.* (cunctanter propositum). Enum. 436. n. 7. Sut. Fl. Helv. 1. p. 152. (excl. syn. Hall. quod ad *graminifolium* pertinet). Heg. 1. pag. 181. (perinde). Clairv. Man. 87.

„L. Sp. Pl. 340. *Sedum petraeum Bupleuri folio* Pona Bald. Ital. p. 246. Gerard p. 232." (Omnia ex Hallero).

„Radix lignea, crassa et tuberosa, numerosissimis foliis radicalibus gramineis coronata. Caulis fere nudus. Involucrum universale 5-fidum: peculiare stellatum, acute semisexfidum et semiseptemfidum, semiquinquefidum. Umbellarum peculiarium petioli (pedunculi) longissimi."

„Muraltus in Alpibus. I. Gesnerus in *Abbatiscellanorum* Alpibus. Scheuchzerus (I. I.) etiam iconem paraverat." Haller.

Obs. Circa plantam mihi incognitam religioni duxi nihil de verbis magistri immutare. Autoptae forsan deinceps plura de specie subobscura proferre valebunt.

677. Bupleurum *graminifolium* Vahl. — B. involucellis heptaphyllis, universali subtriphyllo, foliis radicalibus linearibus, scapis monophyllis. Vahl. (Sp. 5. Gall. *Buplèvre à feuilles de Gramen.*)

Hall. Helv. 773. β. (dubie propositum). Enum. 438. n. 8. Sut. Fl. Helv. 1. p. 153. (excl. syn. Hall. quod ad prius pertineat). Heg. 1. p. 184. (perinde). Clairv. Man. 87. *Perfoliata alpina angustifolia minor* C. B. Prodr. 129. n. 4.

Vahl Symb. 3. p. 48. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1370. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 368. Dec. Fl. Fr. 3537. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 789. *B. petraeum* (non L.) Lam. Enc. 1. p. 517.

B. petraeum Lam. Illustr. gen. tab. 189. Vill. Delph. 2. p. 576. tab. 14. Jacq. Ic. rar. 1. tab. 56.

Radix fusiformis, foliorum priorum annorum reliquiis latis nec filamentosis, recurvis coronata. Folia fere omnia radicalia, basi latiora, dorso convexa, sese invicem arcte amplectentia, ceterum plana, 2-3ve lineas lata, erectiuscula, lanceolato-acuminata, 4-5-uncialia, nervo medio exstante, reliquis minus conspicuis. Scapus teres, subangulosus, floriferus foliis vix longior, demum semipedalis v. dodrantalis, inferne omnino nudus, apicem versus submonophyllus, simpliciusculus. Umbella princeps terminalis, 5-8-fida, mediocris. Petala magna, medio dorso late profundeque depressa, involuta. Fructus fere stellati. Striae latiusculae, elevatae, purpureo-bruneae, vallecularum vittae fuscae, aut binae, aut confluentes. (D. s.)

Intra patrios limites nuper non repertum. „C. B. in Alpibus *Valesiorum*." Haller. Anno 1817 Cl. Duby pulchram stirpem ad fissuras rupium M. *Corni di Canzo*, supra lacum *Larium*

legit et mihi benignissime specimina impertivit. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

678. Bupleurum *longifolium* L. — B. involucro subpentaphyllo, involucellis pentaphyllis ovato-apiculatis, foliis ovatis amplexicaulibus venoso-reticulatis. (Sp. 6. Gall. *Buplèvre à feuilles longues.*)

Hall. Helv. 768. Enum. 437. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 154. Heg. 1. p. 185. Clairv. Man. 87.

L. Sp. Pl. 341. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1372. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 365. Koch Disp. 116. Lam. Enc. 1. p. 518. Dec. Fl. Fr. 3533. Vill. Delph. 2. p. 573.

Camer. Hort. 120. ic. 38. I. B. Hist. 3. p. 199. f. 1. Chabr. Sciagr. 408. f. 6. (*eadem*).

Schleich. Thom. exs.

Radix longa, gracilis. Caulis pedalis et cubitalis, erectus, simpliciusculus, aequaliter foliosus. Folia fere uniformia, oblonga, apice calloso-mucronulata, venis dorso quandoque crassis, exstantibus, pulchre reticulatis: ima basi in petiolum angustata, ceteris saepe breviora: caulina amplexicaulia, profunde cordata, basi rotundata: suprema minora. Umbella terminalis, elegans, radiis elongatis, suboctonis, divergentibus. Involucrum 4-5-phyllum, foliolis valde inaequalibus, ovato-lanceolatis aut subrotundis, obtusiusculis vixque mucronulatis. Involucella 5-8-phylla, foliolis umbellula multiflora multo longioribus, plerumque ex violaceo purpurascentibus, subaequalibus, late ovatis, apiculato-mucronatis. Petala violacea, lata, brevia, rotundo-emarginata, lacinula magna, involuta. Fructus non vidi. „Iuga elevata, arguta, subulata. Vittae vallecularum ternae, obsoletae, pellucido-punctatae." Koch. (D. v.)

Hab. locis rupestribus montanis editioribus *Iurae*. In Alpibus autem non reperitur. In M. *Dolaz*, *Suchet*, *Creux du Van*, *Legerberg* supra *Badam* et alibi. Circa *Genevam* (in M. *Salèvaz?*) Rev. De Goeplt. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

679. Bupleurum *falcatum* L. — B. involucellis pentaphyllis acutis umbellula brevioribus, universali 1-5-phyllo, foliis lanceolatis, caule ramosissimo flexuoso. (Sp. 7. Gall. *Buplèvre des haies.*)

Hall. Helv. 776. Enum. 439. n. 11. Sut. Fl. Helv. 1. p. 154. Heg. 1. p. 185. Hag. Fl. Basil. 1. p. 283. Clairv. Man. 87. Mur. Bot. Val. 56. *Bupleuron angustifolium* C. B. Basil. 81.

L. Sp. Pl. 341. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1372. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 369. Koch. l. c. 116. Lam. Enc. 1. p. 518. Vill. Delph. 2. p. 578. Dec. Fl. Fr. 3536.

Jacq. Austr. tab. 158. Riv. tab. 24. Lobel. Ic. 456. f. 1. Tabern. Kräuterb. 1258. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 200. f. 1. Chabr. Sciagr. 409. f. 5.

Ser. Thom. Schleich. exs.

β *latifolium*, caule simplici erecto. Tabern. l. c. f. 3.

Caulis 2-3-pedalis, gracilis, ramosissimus, plerumque flexuosus, ramis patentibus, depressis. Folia radicalia elliptico-lanceolata v. linearia, in petiolum longissimum angustata, quandoque subfalcata: caulina sessilia, angustiora, linearia v. lineari-lanceolata, fere graminea: omnia striata, nervosa, (in planta β 6 lineas ad 3 uncias lata, laete virentia). Umbellae parvae, numerosissimae, laterales et terminales, pedunculatae, radiis 3-10, longiusculis, divergentibus. Involucrum 1-5-phyllum, foliolis parvis, valde inaequalibus, ovato-acutis. Involucella 5-phylla, foliolis umbellula minuta pauciflora duplo triplove brevioribus, lineari-lanceolatis, acutis. Fructus ovati, carpellis 5-costatis, costis angustis, submembranaceis, „vallecularum vittis ternis, rubro-fuscis." Koch.

Ad sepes et locis aridiusculis Helvetiae occidentalis, vulgatissimum. *Basileae.* In pago *vaudensi* et in *Valesia* inferiori. Circa *Nevidunum*, *Bonmont*, *Begnins* etc. β in sylvis, *au pied des Côtes* supra *Trélex.* — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

680. Bupleurum *caricifolium* Willd. — B. involucro submonophyllo lanceolato, partialibus umbellulas sub-

aequantibus ovato-cuspidatis, foliis linearibus subuninerviis. (Sp. 8. Gall. *Buplèvre à feuilles de Carex.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 155. Heg. 1. p. 186. Mur. Bot. Val. 56.

Willd. Sp. Pl. 1. p. 1373. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 749. Dec. Fl. Fr. 3539. *B. gramineum* Vill. Delph. 2. p. 575. *B. angulosum* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 366.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix nodosa, gracilis, dura, caespitosa. Folia radicalia praelonga, licet caule breviora, graminea, linearia, vix ultra lineam unam lata, utrinque attenuata, basi tamen in vaginam convexam brevemque subito dilatata, 3-7-nervia, sed parum striata: caulina breviora, semiamplexicaulia: suprema brevissima, latiora, lanceolata: omnia peracuta. Caulis erectus, superne ramosiusculus, pedalis et cubitalis. Umbellae terminales et laterales, radiis 3-8, elongatis; involucro plerumque monophyllo vel ex foliolis 2 lanceolato-acuminatis, foliis supremis similibus. Involucella pentaphylla, foliolis virentibus, ovato-lanceolatis, obovatis vel obovato-oblongis, aequalibus, umbellula vix ac ne vix brevioribus. Petala fere prioris, sed evidentius curvato-emarginata. Fructus maturos non vidi. (D. s.)

Hab. locis consimilibus ac species praecedens, sed quantum scio, nonnisi trans Alpes inventum, *Lugani* ad pedem M. *San Salvadore.* In adscensu M. *Cramont.* Cl. DE CANDOLLE. *Au chemin de Nomanci?* Rev. MURITH dubitanter. — Fl. Iulio et Augusto. ♃

681. BUPLEURUM *ranunculoides* L. — B. involucro subtriphyllo: partialibus umbellulam superantibus pentaphyllis late ovatis, foliis lineari-lanceolatis: supremis cordato-amplexicaulibus. (Sp. 9. Gall. *Buplèvre Renoncule.*)

Hall. Helv. 770. Enum. 437. n. 4. (excl. omn. syn.) Wahlenb. Helv. 51.

Lam. Enc. 1. p. 518. Dec. Fl. Fr. 3538. Koch l. c. 116. *B. angulosum* α et β Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 368.

α *humile*, caule plerumque simplicissimo, foliis inferioribus subtrinerviis, involucellis late ovatis.

Hall. Helv. 770. β. *B. ranunculoides* Sut. Fl. Helv. 1. p. 155. Heg. 1. p. 186. Clairv. Man. 87. Mur. Bot. Val. 56.

B. ranunculoides L. Sp. Pl. 342.

Schleich. Thom. Ser. exs.

β *elatius*, caule ramosiusculo, foliis lanceolatis multinerviis, involucellis oblongis.

Hall. Helv. l. c. α. *B. angulosum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 155. Heg. 1. p. 184. Clairv. Man. 87.

B. angulosum? L. Sp. Pl. 341. β? *)

γ *latifolium*, pedale, cubitale, foliis radicalibus obverse lanceolatis, umbellae radiis praelongis valde divergentibus.

B. Burserianum Schl. cat. 1821. Willd. Enum. H. B. Suppl. p. 14. (Ubi nihil nisi nomen)? *B. angulosum* L. Sp. Pl. 341. α? Schleich. exs. cat. prior.

Plantam β, utpote inter reliquas varietates mediam iisque multo vulgatiorem, potissimum describamus. Radix gracilis, dura, caespitosa. Caules erecti, pedales et ultra, superne plerumque ramosiusculi, subangulosi, centro fistula tenuissima pertusi. Folia radicalia inferioraque in petiolum longiusculum angustata, 3-4-uncialia, nervis 5-7 parallelis exstantibus notata striataque: summa amplexicaulia, cordata, ovato-lanceolata, reliquis multo latiora brevioraque, auriculis magnis, rotundatis. Umbella terminalis pulchra, radiis 8-10, inaequalibus, modice divergentibus: rameae multo minores, 3-4-fidae. Involucrum sub-5-phyllum, rarius mono- v. diphyllum, ut plurimum

---

*) Vir doctus, qui in Röm. Arch. Floram helveticam Cl. SUTERI recensuit, negat *B. angulosum* in Helvetia provenire, dicitque hanc plantam *B. longifolio* affinem esse. Varietatem tamen β sui *angulosi* summus LINNAEUS in *Valesia* indicat.

constans foliolis 4-5 valde inaequalibus, lanceolatis, uno alterove plerumque rotundato. **Involucella** pentaphylla, foliolis aequalibus, ovatis v. ovato-oblongis, apiculato-cuspidatis, contiguis, umbellulam excedentibus. **Petala** flava, integra, involuta. **Fructus** oblongus, subcylindricus, striato-nervosus potius, quam alatus aut costatus, valleculis univittatis. (D. v.)

Planta α in summis Alpibus graniticis digito vix altior, alias autem semipedalis et dodrantalis, differt **foliis** inferis linearibus, subtrinerviis, rigidis strictisque, **caule** parum folioso, saepe monophyllo, plerumque simplicissimo, **involucro** saepius 1-2-phyllo, involucellis etiam late ovatis. (D. s.)

Hab. in pascuis editioribus Alpium et M. *Iurae*. α in M. *Rothenhorn*, *Lioson*, *Prapioz*, *Naye*, *la Pierre* infra *Penninum*. In Alpibus *Rhaeticis* et *Abbatiscellanis*. Pygmaeum in Alpibus supra *Zermatten*, in M. *Räfel*. β in M. *Dolaz*, *Chasseral*, *Suchet* etc. γ fortasse cultum, utroque nomine misit Cl. Schleicher. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. *B. stellatum* Wahlenb. Helv. 51. n. 292. ad var. nostras β et γ, neque ad *stellatum* L., quod certo certius involucellis monophyllis gaudet, pertinere videtur. Nostrum praeterea a *stellato* involucelli foliolis cuspidatis neque muticis, foliis multinerviis ac praecipue fructibus insigniter differt.

682. Bupleurum *tenuissimum* L. — B. umbellis simplicibus numerosissimis, involucellis pentaphyllis brevibus, fructibus subsessilibus subrotundis granulato-scabris evittatis. (Sp. 10. Gall. *Buplèvre menu.*)

Hall. Helv. 774. Enum. 438. n. 9. Sut. Fl. Helv. 1. p. 155. Heg. 1. p. 186. Clairv. Man. 87.

L. Sp. Pl. 343. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1375. Koch l. c. p. 117. Lam. Enc. 1. p. 519. Dec. Fl. Fr. 3443. Smith Brit. 292. *Odontites tenuissima* Hoffm. Umbellif. 116. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 282.

Engl. Bot. 7. tab. 478. — Barrel. Ic. 1248. Col. Ecphr. 247. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. pag. 201. f. 2. Chabr. Sciagr. 408. f. 5. (*eadem*).

Schl. Scr. exs.

Radix gracillima, annua. Caules semipedales, pedales, undique alternatim ramosi, erecti, foliosi, ramis plus minusve patentibus, floriferis, inferioribus longiusculis, superioribus brevibus. Folia angusta, linearia, graminea, obscure trinervia, sessilia, apicem versus sensim decrescentia. Umbellulae numerosissimae, laterales et terminales, plerumque simplices, subtriflorae, floribus luteolis, minutissimis, subsessilibus. Involucella pentaphylla, umbellulis saltem fructiferis breviora, foliolis lanceolato-subulatis. Fructus ovati v. subrotundi, muricato-granulati, nervis costisve distinctis, sed angustis et parum exstantibus, valleculis convexiusculis, omnino evittatis. (D. s.)

„Ryhiner apud I. B. inter sylvam, quae *Augustam* ducit, et *Birsam* torrentem." Haller. Nuper autem non amplius repertum, ut vix indigenis accenseri possit. Habet tamen Cl. Schleicherus in catalogis; sed locum natalem non indicat. Per omnes fere Galliae provincias vulgo reperitur. — Fl. Augusto et Septembri. ⊙.

+ 683. Bupleurum *iunceum* L. — B. umbellis subbifidis diphyllis, involucellis 5-phyllis linearibus umbellula fructifera brevioribus, seminibus laevibus, foliis linearibus. (Sp. 11. Gall. *Buplèvre joncier.*)

Hall. Helv. 775. Enum. 439. n. 10. I. I. Scheuchz. Alp. It. VII. p. 509. Sut. Fl. Helv. 1. p. 155. Heg. 1. p. 186. Clairv. Man. 87. Mur. Bot. Val. 56.

L. Sp. Pl. 343. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1376. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 371. Koch l. c. p. 116. Dec. Fl. Fr. 3545. *B. iunceum* β Lam. Enc. 1. p. 519. *Isophyllum iunceum* Hoffm. Umbellif. 115.

Moris. Hist. s. 9. tab. 12. f. 3. Dod. Pempt. p. 633. f. 1. Dalech. Hist. 436. f. 1. (*eadem*).

Schleich. Ser. Thom. exs.

Radix gracilis, annua. Caules rigidiusculi, subangulosi, subfistulosi, nodorum isthmis intercepti, undique alternatim ramosi, foliosi, sesquipedales et

cubitales, ramis caule brevioribus, floriferis erectiusculis. Folia sessilia, lanceolato-linearia, acutissima, subseptemnervia, erecta, 3-uncialia, sursum decrescentia. Umbellae numerosissimae, laterales et terminales, plerumque bifidae v. subdichotomae, radiis valde inaequalibus, altero saepius bifido. Involucrum bi- vel rarius 3-phyllum, foliolis oblongis. Umbellulae pauciflorae: fructiferae involucellis 5-phyllis linearibus duplo fere longiores. Petala aurea, integra, concinne involuta, ut marginem vix interruptum efficiant. Fructus magni, ovato-oblongi, costis angustis, nerviformibus, exstantibus, laevibus, valleculis (in planta sicca) quidem rugosis, sed neutiquam granulatis. (D. s.)

Dubia etiam civis. Hab. ad sepes et secus arva regionum calidiorum. „*Seduni* in *Valesia*. SCHEUCHZER. *Basileae*. C. B. Vix a nuperis tamen reperta planta." HALLER. Cl. SCHLEICHER quidem misit, sed nondum me fecit certiorem, an eam inter fines patrios invenerit. — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

+ 684. BUPLEURUM *Odontites* L. — B. umbellis irregularibus, involucris lanceolato-acuminatis trinerviis venosis: universali 3-5-phyllo: partialibus maximis stellatis pentaphyllis. (Sp. 12. Gall. *Buplèvre odontalgique*.)

Hall. Helv. 772. Enum. 438. n. 6. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 32. Sut. Fl. Helv. 1. p. 154. Heg. 1. p. 185. Clairv. Man. 87.

L. Sp. Pl. 342. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1373. Koch Disp. p. 115. Lam. Enc. 1. p. 519. Dec. Fl. Fr. 3541. Vill. Delph. 2. p. 577. *Odontites* Hoffm. Umbellif. p. 116. *Odontites luteola* Spreng. Sp. Umb. 380.

Jacq. Hort. 1. tab. 92. Engl. Bot. 35. tab. 2468. — Columm. Ecphr. tab. 247. I. B. Hist. 3. pag. 201. f. 1. Chabr. Sciagr. 409. f. 4. (*eadem*). Dalech. Hist. 1008. f. 23.

Schleich. Thom. exs.

Radix gracilis, annua. Planta rigida, pulchella. Caulis tenuis, fere semipedalis, subdichotomus, ra-

mis patentibus, floriferis. Folia lineari-lanceolata, acutissima, subaristata, trinervia: inferiora in petiolos breves angustata: cetera sessilia. Umbellae in caule ramisque terminales, valde irregulares, pedunculatae, radiis 4-6, summopere inaequalibus. Involucrum 3-5-phyllum, permagnum, foliolis inaequalibus: partialia pulchre stellata, pentaphylla, umbellula multoties maiora, foliolis lanceolatis, basi angustatis, acuminato-aristatis, rigidis, venis viridibus, elegantissime pictis. Flores exigui, ex herbaceo luteoli, pedicellis tenuissimis, longiusculis. Petala oblonga, latissime emarginata et quasi bicornia, inflexa. „Fructus (maturos non vidi) ovati, subangulosi, subcompresso-angulosi, undique verruculosi, carpellis 5-angulatis, angulis 5 costis granulatis." Hoffmann. Contra, monente Cl. Koch, fructus striis tenuissimis non elevatis, et valleculis laevissimis nec ullo modo granulatis, sed distincte univittatis gaudet. (D. s.)

Civis quoque valde incerta. Hab. in pratis sterilibus, vineis regionum australium. In *Valesia*. I. I. Scheuchzerus. In hortis a viris amiciss. Thomas et Schleicher colitur. Neque plantam indigenam esse credebat summus Hallerus. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

Obs. *B. fruticosum* L. Sp. Pl. 343. (*B. frutescens* foliis obovatis apice mucronulatis margine cartilagineis, — *Tenoria* Spreng. Hoffm.) in hortis vulgo colitur. Etiam in M. *Salaeva* spontaneum observavit amiciss. Girod. Si hancce stationem servat, seseque ulterius ibi propagat, speciebus indigenis adnumerari poterit.

G. 184. Foeniculum Hall. Gaertn. Hoffm. Umb. 120. Koch Disp. p. 112. g. 45. Tourn. tab. 164. *Anethi* sp. L. gen. 364.

Fl. aequales, fertiles. Pet. lutea, integra, incurva. Cal. obsoletissimus. Fruct. oblongus, teretiusculus, striatus, subfalcatus. Sect. transv. octogonum circulo circumscriptum. Carp. costis 5, crassiusculis, aeque distantibus, extimis marginalibus percursa; valleculae univittatae. Carpophor. bipartitum. Invol. utrumque nullum.

685. FOENICULUM *officinale* All. — F. foliis decompositis, laciniis capillaceis. (Gall. *Fenouil officinal.*)

Hall. Helv. 760. Enum. 425. *Anethum Foeniculum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 176. Heg. 1. p. 211. Clairv. Man. 85. Mur. Bot. Val. 51. *Meum Foeniculum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 271.

All. Pedem. n. 1359. *F. vulgare* Gaertn. Fruct. 1. p. 105. Hoffm. Umb. 1. p. 120. Koch Disp. p. 112. *Meum Ligusticum* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 433. *Anethum Foeniculum* L. Sp. Pl. 377. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1469. Lam. Enc. 1. p. 170. Smith Brit. 329. Dec. Fl. Fr. 3523.

Anethum Foeniculum Engl. Bot. 17. tab. 1208. Chaum. Fl. Méd. 3. tab. 163. Schkuhr Handb. tab. 80. f. 712. (*fructus*). — Blackw. tab. 288. Fuchs Hist. 501. Tabern. Kräuterb. 1474. Dod. Pempt. 297. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 3. Dalech. Hist. 689. f. 1.

Ser. Schl. Thom. exs.

Radix fusiformis, acris, alba. Caulis 3-5-pedalis, laevissimus, striatus, medulla spongiosa farctus, ramosus foliosusque. Folia perampla, 2-3-pinnata, pinnulis numerosissimis, remotis, elongatis, integerrimis, capillaceis, obscure canaliculatis: caulina brevissimis insidentia petiolis, vaginis latiusculis, intus albis, striato-nervosis, planiusculis, solutis. Umbellae numerosae, magnae, terminales, longe pedunculatae, radiis 10-20, laevissimis, rigidiusculis. Umbellulae planiusculae, multiflorae, pedunculis valde inaequalibus. Flores parvi, aurei, petalis integris vel obiter emarginatis, involutis, circulum marginalem depressum circa stylopodium efficientibus; lacinula longa, apice emarginata. Fructus subcylindricus, saepe fere falcatus, carpellis quinquecostatis, stylis brevissimis, crassiusculis, modice divergentibus. (D. v.)

Hab. in vineis et ad sepes *Valesiae* inferioris et pagi *vaudensis*. Circa *Mathod* et *Ripaz*. *Neviduni* frequens. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

G. 185. Gaya N. *Laserpitii* sp. L. Hall. Lam. *Ligustici* sp. All. Koch.

Flor. subaequales, fertiles. Petala obovata, plus minus emarginata, lacinula inflexa, lata. Cal. obsoletissimus. Fruct. ovalis, subcompressus, undique costato-alatus. Sect. transv. octogonum ellipsi ovali circumscriptum. Carpella costis 5, elevatis, alaeformibus, basi contiguis, aequidistantibus: extimis marginalibus. Vittae nullae. Semen a tegumine facile secedens. Carpophorum bipartitum. Involucr. utrumque oligophyllum (univers. in *G. pyrenaica* nullum).

Obs. I. Genus tum carpellis evittatis, costis approximatis, vix ulla vera vallecula separatis, membrana exteriori semini parum adhaerente, tum habitu in speciebus duabus hucusque observatis humili valdeque insigni ab omnibus diversum, dulcissimo olim discipulo, nunc amico dilecto, artisque amabilis peritissimo Iacobo Gay dicavi.

Obs. II. Fructus, *Seseleos Hippomarathri* quadantenus similes, valleculis conspicue univittatis distinguuntur.

686. Gaya *simplex* N. — G. foliis pinnatis, pinnis bipinnatifidis: laciniis linearibus, caule simplici, involucris subtrifidis. (Gall. *Gaie simple.*)

Laserpitium Hall. Helv. 796. Emend. 3. n. 202. *Laserpitium simplex* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 164. Heg. 1. p. 196. et 2. p. 434. in app. Clairv. Man. 79. Mur. Bot. Val. 75.

Ligusticum simplex All. Pedem. n. 1324. Koch Disp. 105. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 553. Vill. Delph. 2. p. 618. *Laserpitium simplex* L. Mant. 56. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1421. Lam. Enc. 3. p. 426. Dec. Fl. Fr. 3475.

All. l. c. tab. 71. fig. 2. Vill. l. c. tab. 14. *Laserpitium simplex* Jacq. Misc. 2. tab. 2.

Laserpitium simplex Thom. Schleich. exs.

Radix crassa, petiolorum reliquiis coronata, uni-multiceps. Folia omnia radicalia, angusta, oblonga

neque triangularia, firmula, glaberrima, pinnis sessilibus, bipinnatifidis, pinnulis satis distinctis, laciniis tenuibus, elongatis, linearibus, obtusis, approximatis; petiolus communis uncialis, folio fere longior. Caulis nudus v. quandoque prope basin uno alterove folio, reliquis consimili, sed brevius petiolato instructus, simplicissimus, striatus, 2-4-uncialis, imo semipedalis. Vaginae membranaceae, integrae, margine scarioso auctae. Umbella terminalis, densa, globosa, fere uncialis, radiis 12-15 subpubescentibus. Involucrum 7-10-phyllum, patens, foliolis radios aequantibus, lanceolatis, utrinque attenuatis, margine albidis, apice 2-3-fidis integrisve. Involucellorum foliola etiam subinde trifida, umbellulas subglobosas, multifloras saepius excedentia. Flores parvi, albi v. purpurascentes, subinaequales. Petala subrotunda, emarginato-inflexa. Fructus parvi, subinde atrati v. violaceo saturate tincti, ovales, undique costato-alati. Carpella costis 5 elevatis, basi crassiusculis, inde attenuato-alatis, superne semipellucidis, extimis marginalibus percursa; valleculae omnino evittatae. Antherae atropurpureae. (D. v.)

In Alpibus editioribus Helvetiae praesertim occidentalis non rara. Plantam veteribus ignotam *) primus omnium in M. *Javernaz* observavit summus HALLERUS. In M. *Enzeindaz*, *Grandvire*, *Mayen*, *Lioson*, *Audon*, *Fouly*, *Dent de Midi*, *Herbagères*, *Salanfe*, *Pennino*, etc. *Près du glacier des Pélerins* supra *Chamouni*. In M. *Frohnalp*, *Glaronensium*. Supra thermas *Leucenses*. In Alpibus *Abbatiscellanis* et *Grabsensibus* (v. gr. M. *Rosslen*). Cl. CUSTOR. — Fl. Iulio et Augusto. ♃ Dec. ♂ H. Kew.

OBS. Fructus optimos mihi suppeditavit amiciss. EM THOMAS. Novam eiusdem generis speciem, iam in Lapeyr. Hist. Pyr. pro *Pimpinellae dioicae* varietate (β alpina, nana, glauca, caespitosa, simplex; p. 166.) habitam, in itinere pyrenaico anno 1823 legit ac mecum communicavit Cl. GAY. Haec est mea *Gaya pyrenaica*. Dignosci-

---

*) *Pyrethrum alterum* Tabern. Krauterb. 296. fig. 2. „plantam italicam, in Germaniae hortis vulgo cultam" TABERN. sistens, huc a Cl. SPRENGEL citatum, ob caulem foliosum ramosumque, umbellas nudas neque involucratas, et totum habitum alienissimum, a nostra stirpe omnino abhorret.

tur habitu rigido, colore glauco, pinnarum laciniis lanceolatis, caule perinde nudo v. submonophyllo, (folio nempe uno alterove caulino omnino abortivo, sed vaginae s. ochreae ingenti insidente), ac praecipue involucro universali nullo et carpellorum costis exasperatis opacisque.

G. 186. SILAUS N. Koch Disp. p. 105. *Peucedani* sp. L. Hall. *Seseleos* sp. Crantz.

Fl. aequales, fertiles. Petala subovata, integra, facie biutriculata, stylopodio plerumque minora. Cal. obsolete 5-dentatus. Fructus teretiusculus, ovatus, sulcatus. Sect. transv. octogonum circulo circumscriptum. Carp. costis 5, tenuibus, aequidistantibus, extimis marginalibus percursa. Valleculae multivittatae. Stylopodium coloratum, depressum, crenatum. Invol. variabile, 0, mono- aut polyphyllum: partialia polyphylla.

687. SILAUS *pratense* N. — (Gall. *Silaüs des prés.*)

Hall. Helv. 797. Enum. 442. n. 1. *Peucedanum Silaus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 162. Heg. 1. p. 194. Wahlenb. Helv. 305. Clairv. Man. 81. Mur. Bot. Val. 83. *Cnidium Silaus* Hag. Fl. Basil. 1. p. 284. *Seseli pratense*, *Silaus forte Plinii* C. B. Basil. 49.

Koch Disp. 106. *Peucedanum Silaus* L. Sp. Pl. 354. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1406. Poir. Enc. 5. p. 227. Dec. Fl. Fr. 3519. Smith Brit. 305. *Ligusticum Silaus* Vill. Delph. 2. pag. 614. Lam. Enc. 3. pag. 577. *Sium Silaus* Roth Germ. 1. pag. 129. *Cnidium Silaus* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 416.

Seseli pratense Crantz Austr. 209. tab. 6. fig. 1. *P. Silaus* Engl. Bot. 30. tab. 2142. Jacq. Austr. 1. tab. 15. Schkuhr Handb. tab. 79. fig. 638. (*fructus*). — Dod. Pempt. 310. fig. 2. Lob. Ic. 738. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 170.

Radix fusiformis, profunda, aromatica, vaginarum reliquiis coronata. Caulis erectus, teres, striatus, subangulosus, solidus, basi plerumque purpureus, ramosus, nonnisi ad ramos foliosus, superne nudiu-

sculus, cubitalis. Folia saturate virentia: radicalia ampla, ambitu late triangularia, 2-3-pinnata, petiolo longo, ex tereti anguloso, superne obiter canaliculato, foliolis integris, 2-, 3-pinnatifidis, elongatis, lobis lineari-lanceolatis, integris, mucronulatis: superiora vaginis brevibus, striato-nervosis, saepe purpurascentibus insidentia, minora, minusque composita. Umbellae mediocres, longe pedunculatae, radiis 12-15, scabriusculis, laxis: extimis multo longioribus. Umbellulae planiusculae v. subconcavae, pedunculis minus inaequalibus. Involucrum saepius omnino deest, saepe etiam 1-2-phyllum, rarissime polyphyllum, foliolis brevibus, linearibus. Involucella consimilia, sed semper polyphylla, pedunculis paulo breviora. Flores parvi, luteoli; petala exigua, ochroleuca, facie lineola longitudinali elevata pubescentique percursa, biutriculata, foveolam nempe utrinque concavam efficientia, lacinula inflexa, parva, fere lineari, canaliculata, integra v. obscurius emarginata v. subtrifida. Stylopodium petalis plerumque maius, latum, convexum, repando-crenatum, luteolum, provectius amoene purpureum. Calyx exiguus, 5-dentatus, persistens. Styli crassiusculi, stylopodium demum fere aequantes, deflexo-adpressi. Fructus ovato-oblongi, undique sulcati, subdepressi, aromatici, stylopodio colorato coronati. Carpella costis 5, subacutis, fere aequalibus, marginalibus tamen paulo depressioribus percursa. Carpophorum (secundum iconem Schkuhrianam) bipartitum. (D. v.)

Ubique in pratis humidiusculis. — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

G. 187. Ligusticum L. gen. 346. *(Peucedani, Aethusae, Phellandrii* et *Athamantae* Eiusd. sp.) *Ligusticum, Seseleos, Peucedani* sp. et *Meum* Hall. *Ligusticum, Molospermum, Meum* et *Cnidium* Koch.

Flor. aequales, plerumque fertiles. Petala

incurva v. involuta. Cal. subdenticulatus v. obsoletus. Fructus teretiusculus, oblongo-ovatus. Sect. transv. octogonum circulo circumscriptum. Carp. convexa, 5-costata, costis elevatis, saepe alaeformibus, aequalibus, aequidistantibus. Valleculae latae, vittatae. Styli persistentes, elongati, divaricati. Carpoph. bipartitum. Invol. univ. 0, oligo- aut polyphyllum: partialia polyphylla.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Invol. univ. polyphyllum.*

Molopospermum Koch.

1. Ligusticum *peloponnesiacum.* 2. L. *ferulaceum.*

** *Invol. univ. 0 vel vage oligophyllum.*

I. Valleculae vittis una pluribus.

A. Petala utrinque acuta. Folia tenuissime dissecta.

Meum Koch.

3. L. *Mutellina.* 4. L. *Meum.*

B. Petala obovata, emarginata. Foliola linearia v. lanceolata, latiuscula.

Ligusticum Koch.

5. L. *Seguieri.*

II. Valleculae univittatae.

Cnidium Koch.

6. L. *silaifolium.*

688. Ligusticum *peloponnesiacum* L. — L. foliis 2-3-pinnatis, foliolis lanceolatis elongatis semipinnatis, involucris lanceolatis. (Sp. 1. Gall. *Livéche du Péloponèse.*)

Ligusticum Hall. Helv. 758. Enum. 434. Heg. 1. p. 198. Clairv. Man. 83. Sut. Fl. Helv. 1. p. 165. Mur. Bot. Val. 76.

L. Sp. Pl. 360. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1425. Spreng. in Schult. Syst. 6. pag. 548. Lam. Enc. 3. pag. 576. Vill

Delph. 2. p. 612. Dec. Fl. Fr. 3460. *Molopospermum peloponnesiacum* Koch l. c. 108.

Jacq. Austr. app. tab. 13. — Matth. 551. fig. 2. Camerar. Epit. 514. I. B. Hist. 3. p. 184. fig. 2. Dalech. Hist. 750. fig. 2.

Thom. Schl. exs.

„Omnium nostrarum Umbelliferarum splendidissima." Haller. Radix maxima, spongiosa, alba, odorata. Caulis crassus, bicubitalis et ultra, ramosus, erectus, sulcatus, fistulosus. Folia pedalia, laete virentia, late triangularia, tripinnata, pinnulis secundi et tertii ordinis 2-4 uncias longis, lanceolatis, subpinnatis, laciniis numerosis lanceolatis, acuminatis, superne extus inciso-serratis, basi productis et in petiolum longe decurrentibus confluentibusque. Umbellae terminales, pedunculatae, maximae, radiis numerosis, convergentibus, pubescentibus laevibusve. Involucrum polyphyllum, foliolis magnis, lanceolatis, basi angustatis, foliaceis, plerumque integris, patulis reflexisve: partialia foliolis acuminatis, florum pedunculis plerumque longioribus. Flores magni, pulchri, nivei, petalis diu persistentibus, late ovatis v. subrotundis, leviter emarginatis, lacinula brevi, lata, obtusa, inflexa. Pedunculi numerosi, subpubescentes, fructu multoties longiores. Fructus late ovatus, sulcatus, costis prominulis, tomento semispongioso albo marginatis, ut lentis ope in planta sicca scabriusculae esse videantur. Odor validus, ingratus. (D. s.)

Hab. in Alpibus australibus *Rhaetorum Insubriumque*. Prope *Puschiavo*. I. B. et C. Gesner. Supra *Pommat*. In valle *Tellina* supra *Morbegno* eundo versus M. *Trona*. In M. *Sempronio* circa *Gondo*. Rev. Murith. In valle *Zwischbergen* inter *Gondo* et *Saas*. Amiciss. Gay. In *Alpe di Melano* ad adscensum M. *Generosi*. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

689. Ligusticum *ferulaceum* All. — L. foliis 2-3-pinnatis, pinnulis pinnatifidis, laciniis linearibus sub-

muticis, involucris apice pinnatifidis. (Sp. 2. Gall. *Livéche Férule.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 435. in add.

All. Pedem. 1319. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 553. Dec. Fl. Fr. 3461. *Laserpitium dauricum* Jacq. Hort. Vindob. 3. Willd. Sp. Pl. 2. p. 1417. Lam. Enc. 3. p. 424.

All. l. c. tab. 60. f. 1. Jacq. l. c. tab. 38. — Barr. Ic. 836.

Schl. exs. cat. 1821. Thom. exs.

Tota planta glaberrima est. Caulis cubitalis, fistulosus, apud nos, ut videtur, immaculatus, striatus, ramis ad angulos fere semirectos divergentibus. Folia saepe opposita, circumscriptione triangulari-oblonga, 2-3-pinnata, pinnulis ultimi ordinis pinnatifidis, laciniis 4-7, distantibus, linearibus, subcarnosis, integris trifidisve, mucrone inconspicuo terminatis. Vaginae superne utrinque in membranam pellucidam ad latus exterius petiolulorum primariorum alam efficientem excurrentes. Umbellae terminales, radiis convergentibus, scabriusculis, striatis, 20-30. Involucrum foliolis linearibus, membranaceis, linea viridi dorsali, superne tenuiter pinnatifidis v. ut in planta Allionii trifurcatis, umbella brevioribus. Involucella fere conformia, umbellulas aequantia. Flores albi, aequales. Petala iuniora penitus involuta, demum planiora, obcordata, obovata et quasi in unguiculum attenuata, lacinula inflexa, longiuscula, lanceolata, crispula. Carpella aromatica, magna, valde convexa, costis exterioribus dorsalique anguste alatis, alis rutilis, pellucidis, interioribus apteris. Calycis persistentis dentes minimi. Styli divergentes. (D. s.)

In montibus iuranis prope *Thoiry* lectum fuisse affirmavit Cl. Girod, ac mihi specimen ibi lectum benignissime suppeditavit. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

690. Ligusticum *Mutellina* Crantz. — L. foliis bi-

pinnatis: pinnulis tenuissime pinnatifidis, caule simpliciusculo paucifolio, involucro nullo: partialibus dimidiatis. (Sp. 3. Gall. *Livéche Mutelline.*)

Seseli Hall. Helv. 763. Enum. 431. n. 2. *Ligust. mutellinum* Clairv. Man. 83. *Phellandrium Mutellina* Sut. Fl. Helv. 1. p. 169. Heg. 1. p. 203. Mur. Bot. Val. 84. Wahlenb. Helv. 55. *Meum Mutellina* Hag. Fl. Basil. 1. p. 270.

Crantz Austr. 198. Vill. Delph. 2. p. 618. Dec. Fl. Fr. 3467. *Phellandrium Mutellina* L. Sp. Pl. 366. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1444. *Aethusa Mutellina* Lam. Enc. 1. p. 47. *Oenanthe purpurea* Lam. Enc. 4. p. 530. *Meum Mutellina* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 433. Koch l. c. 104.

Phellandrium Mutellina Jacq. Austr. 1. p. 56. Schkuhr Handb. tab. 80. f. 678. (*fructus*). — Tab. Kräuterb. 189. f. 2. Camer. Epit. 8. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 66. f. 2.

Ser. exs. *Ph. Mutellina* Schl. Thom. exs.

Radix fusiformis, filamentis rigidis, numerosissimis coronata. Folia radicalia ambitu vix triangularia, bipinnata, petiolo communi longo, subtereti, partialibus 6-8, basi brevissime nudis, 3-4-iugis; pinnulae sessiles, distinctae, ovato-lanceolatae, 1-2-pinnatifidae, firmae, lucidae, saturate virentes, foliolis distinctis, approximatis, angustis, acuminatis, 2-3-fidis, paucioribus duntaxat integris. Caulis simpliciusculus, erectus, firmus, striatus, fere semipedalis, foliis instructus paucissimis, vaginae basi lata caulem circumdanti, apice rotundatae, et superne late membranaceae insidentibus, subpinnatis, pinnulis remotiusculis, elongatis, lineari-lanceolatis parciusque divisis. Umbella princeps terminalis, pedunculata, mediocris, radiis 12-15, laeviusculis, valde inaequalibus: laterales et axillares paucae, pedunculis brevibus insidentes, terminali minores. Involucrum nullum: partialia dimidiata, polyphylla, foliolis lanceolato-linearibus, acutis, margine membranaceis, pedunculos subaequantibus. Umbellulae convexae, valde multi-

florae. Flores odorati, saturate purpurei, rubelli v. rarius albi. Petala incurva, dorso medio depressa v. emarginata, basin versus sensim attenuata. Fructus ovato-oblongus, carpellis costis 5, distantibus, valde prominulis percursis. Valleculae 2-3-vittatae. Styli tenues, longi, subdivaricati, stylopodiis brevibus, subrotundis. (D. v.)

„In omnibus Alpibus abundat, et ex eius frequentia fere pascuorum bonitas aestimatur. Etiam in montanis (sed multo rarius): in *Mittlerberg Biennensium*." Haller. In M. badensi *Belchen*. Cl. Gmelin. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

691. Ligusticum *Meum* Crantz. — L. foliis bipinnatis, pinnis multipartito-capillaceis, fructibus elongatis. (Sp. 4. Gall. *Livéche à feuilles capillacées.*)

Meum Hall. Helv. 761. Enum. 426. n. 1. Clairv. Man. 83. Mur. Bot. Val. 76. *Aethusa Meum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 170. Heg. 1. p. 205. *Meum athamanticum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 270.

Crantz Austr. 199. Lam. Enc. 3. p. 577. Dec. Fl. Fr. 3468. *Athamanta Meum* L. Sp. Pl. 353 *). *Aethusa Meum* Murr. Syst. 273. edit. 14. p. 287. *Meum athamanticum* Smith Brit. 308. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 431.

M. athamanticum Engl. Bot. 32. tab. 2249. Jacq. Austr. t. 303. *Aethusa Meum* Schkuhr Handb. tab. 80. f. 681. (*fructus*). — Blackw. tab. 525. — Tab. Kräuterb. 189. f. 1. Fuchs Hist. p. 231. Matth. Hist. p. 24. f. 1. Clus. Hist. 2. p. 198. f. 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 305.

Ser. Herb. Alp. cent. 3. n. 262. *Aethusa Meum* Thom. Schl. exs.

Radix crassa, ramosa, filamentis coronata, odorem validum gratumque *Meliloti caeruleae*, in herbariis diutissime persistentem spirans. Folia ambitu ovato-lanceolata, bipinnata, petiolo communi longo, partialibus numerosis, sursum decrescentibus, multiiugis, pinnis oblongis, tenuissime repetito-pinnatifidis,

*) Willd. Sp. Pl. 1. p. 1447.

decompositis, laciniis elongatis, capillaceis: pinnae inferiores sessiles, quaternae, circa petiolum principem decussato-divergentes. Caulis erectus, gracilis, striatus, fistulosus, parum foliosus, superne ramosiusculus, pedalis, semipedalis. Umbellae florentes parvae, radiis 10-20, scabriusculis, per maturationem valde elongatis rigidisque, parum inaequalibus. Involucrum apud nos saepe nullum, vel 1-2-phyllum, foliis brevibus angustisque: partialia etiam oligophylla, foliolis capillaceis, pedunculos subaequantibus. Flores parvi, aequales, albidi, in disco saepe abortientes. Petala subovata, integra v. emarginata, lacinula inflexa, subovata. Fructus elongatus, aromaticus, profunde sulcatus; carpellis costis valde prominulis, acutiusculis: marginalibus paulo brevioribus; valleculis latis, planiusculis, 3-vittatis. Styli persistentes, recurvi. (D. v.)

Hab. in pascuis alpinis montanisque Helvetiae, praecipue occidentalis. In M. *Pilato*. C. Gesner. In Alpibus *Toggicis*. Muralt. *A la Grand-Vire* circa casas pastorias. Prope *St.-Pierre* ad adscensum M. *Pennini*. In pago *neocomensi*; *à la Grande-Sagne*; prope *la Tourne*, *Ferrière* et *la Ronde-fontaine*. In M. *Ballon*. Circa *Diesse* et *Delémont*. *A Rouillet*, prope la *Brevine*, etc. — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

692. Ligusticum *Seguieri* N. — L. foliis subquadripinnatis, laciniis linearibus subaristatis, ramis axillaribus subverticillatis, stylis divaricatissimis elongatis. (Sp. 5. Gall. *Livéche de Séguier.*)

Selinum Seguieri Sut. Fl. Helv. 1. p. 160. Heg. 1. p. 192.

Koch Disp. p. 105. *Selinum Seguiri* L. Fil. Suppl. 179. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1399. Eiusd. Enum. II. B. 306. Poir. Enc. 1. p. 66. Wulff. Rar. in Röm. Arch. 3. p. 355. n. 50. *Imperatoria Seguieri* Spreng. Umb. rar. 65. in Schult. Syst. 6. p. 610.

Seg. Veron. 2. p. 41. n. 2. tab. 13.

Selinum Seguieri Schl. Thom. exs.

Radix magna, fusiformis, ramosa. Caulis tri-

pedalis, bicubitalis, erectus, teres, tenuiter striatus, superne fere sulcatus, medulla alba farctus, nec nisi fistula centrali tenuissima percursus. Rami erecto-patentes, oppositi v. subverticillati: supremi umbellam principem quandoque excedentes. Folia radicalia et infima omnium amplissima, late patentia, pedalia et cubitalia, circumscriptione elongata vixque triangulari, petiolo communi subanguloso, longo, 7-9-iugo: partialibus sursum modice decrescentibus, basi nudis, 5-6-iugis; pinnulae pinnatifidae, laciniis elongatis, divergentibus, remotiusculis, lineam circiter dimidiam latis, in cuspidem diaphanam, subincurvam terminatis: folia caulina bi- tripinnata. Umbellae terminales, pedunculatae, magnae, radiis 20-40, laeviusculis, inaequalibus, centralibus nempe multo brevioribus, per maturationem valde elongatis, rigidis contractisque. Involucrum plerumque nullum, rarius 1-2-phyllum, variabile: partialia 5-8-phylla, foliolis linearibus, pedunculos haud aequantibus, patulis. Flores regulares, albi, petalis ovalibus, bifidis, lobis autem arcte approximatis, ut integriuscula esse videantur, lacinula inflexa, ovato-lanceolata, plicata, acumine filiformi terminata. Fructus conico-ovatus; carpella valde convexa, costis subalaeformibus, laevibus, aequidistantibus, valleculis concavis, distincte 5-vittatis. Styli elongati, divaricatissimi, imo recurvi carpellisque incumbentes. (D. v.)

Hab. in M. *Generosi* adscensu, supra *l'Alpe di Melano*, copiose. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Cf. quae supra in obs. ad *Selinum rablense*, quocum haec speciosa planta confundi potest, monuimus.

693. Ligusticum *silaifolium* N. — L. foliis tripinnatis, pinnulis ovatis pinnatifidis venosis, lobis lanceolatis cuspidatis, stylis divaricatissimis elongatis. (Sp. 6. Gall. *Livéche à feuilles de Silaüs.*)

Laserpitium silaifolium Sut. Fl. Helv. 2. p. 307. in app. Heg. 1. p. 196.

Ligusticum apioides Lam. Enc. 3. pag. 577. Dec. Fl. Fr. 5163. Spreng. Sp. Umb. 122. n. 133. et in Schult. Syst. 6. pag. 552. *Cnidium apioides* Hoffm. Umb. 157. Koch Disp. 109. *Laserpitium silaifolium* Jacq. Austr. app. 5. p. 52. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1417. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 312. *Selinum peregrinum* H. P. Willd. Enum. 306.

Ligusticum cicutaefolium Vill. Delph. 2. p. 612. tab. 15. *Las. silaifolium* Jacq. l. c. tab. 44. — Matth. 574. fig. 1? Tabern. Kräuterb. 296. fig. 2. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 20. Dalech. 1170. (Omnes ex Matth.)

Laserpitium silaifolium Thom. exs. Schleich. rar. exs. cent. . . . . n. 32.

Radix gracilis, ramosa, multiceps, odore acri et aromatico. Caulis 2–3-pedalis, parum crassus, striatus, farctus, ad ramos erecto-patentes foliososque flexuosus. Folia ambitu oblonga nec triangularia, tripinnata, petiolis (radicalium) longis, gracilibus, canaliculatis, pinnulis profunde pinnatifidis, oblongis, ovato-lanceolatis, laciniis lanceolatis ovatisve, integris, bi- aut trifidis, venis nigris dorsalibus pulchre notatis, apice cuspidatis: terminali trifida. Vaginae caulinae foliaceae, striatae, erectae, vix ac ne vix ventricosae, apice submembranaceae. Umbellae terminales, pedunculatae, mediocres, densae, planiusculae, radiis 30–40, scabriusculis. Involucrum nullum v. saepius 1–2-phyllum, foliolis angustis, foliaceo-membranaceis, umbella multo brevioribus. Umbellulae multiflorae, densae. Flores regulares, fertiles, albi, iuniores et post exsiccationem fere ochroleuci. Petala oblonga, obiter bifida, lacinula inflexa, late ovata, acuta, petalum fere aequante. Filamenta crispula, longissima. Fructus ovato-oblongus, carpellis costis 5 aequidistantibus, alaeformibus percursis, valleculis latis, „univittatis." Koch. Styli elongati, divaricatissimi, recurvi. (D. v.)

Hab. prope *Basileam*, Schleichero (in centuriis) testante. Verum in ea regione ab aliis frustra quaesitum est, ut civis videatur dubia. Cl. Hagenbach Fl. Basil. 1. p. 283. in obs. *Cnidio*

alsatico subiecta. B. Davall, qui hanc plantam Urbae in horto colebat, ubi diu post eius obitum permansit, eam tamen absque dubio invenerat. Nos etiam ad M. *Generosi* adscensum (unde suam quoque habuit Cl. Jacquin) frequentem observavimus. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

G. 188. Trochiscanthes Koch Disp. 103. fig. 95. *Podopetalum* N. *) *Smyrnii* sp. All. *Ligustici* sp. Vill. *Angelicae* sp. Lam. *Imperatoriae* sp. Dec.

Flor. aequales, steriles. Pet. longe unguiculata, limbo reniformi, lacinula brevi, inflexa, patentissima. Cal. 5-dentatus. Fruct. subrotundus. Sect. transv. fere circularis, octogono inscripta. Carpella costis 5 aequalibus, aequidistantibus, alaeformibus, extimis marginalibus percursa; valleculae latae, tribus ad quatuor vittis insignitae. Carpoph. bipartitum. Styli breves, decidui.

694. Trochiscanthes *nodiflorus* Koch. — (Gall. *Trochisque nodiflore.*)

Ligusticum nodiflorum Sut. Fl. Helv. 1. p. 166. Heg. 1. p. 199. et 2. p. 435. in app. Clairv. Man. 83. Mur. Bot. Val. 16.

Koch l. c. 104. *Smyrnium nodiflorum* All. Pedem. n. 1347. *Ligusticum nodiflorum* Willd. Sp. Pl. 1. p. 1425. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 548. — Vill. Delph. 1. p. 359. et 2. p. 808. *Angelica paniculata* Lam. Enc. 1. p. 172. *Imperatoria nodiflora* Dec. Fl. Fr. 3424.

All. l. c. tab. 72. Vill. l. c. tab. 13.

Smyrnium nodiflorum Schl. exs. *Ligusticum nodiflorum* Thom. exs.

Radix profunda, simpliciuscula, setis coronata.

---

*) Iam ante annos decem in Flora mea helvetica *Smyrnium nodiflorum* All. nomine *Podopetali* pro novo genere descripsi mihique gratulor, sagacissimum Kochium iisdem fere characteribus fretum ex eo etiam genus proprium constituisse. Ceterum nomen Kochianum, utpote iam publici iuris factum, sancte servavi.

Folium radicale unicum, amplum, biternatum, petiolo principe longo, teretiusculo, striato, partialibus brevibus, foliolis plerumque omnibus ternatis, dorso pallidis et venoso-reticulatis, magnis, ovato-lanceolatis, acuminatis, profunde et inaequaliter serratis, serraturis calloso-cuspidatis: lateralia sessilia, irregularia: terminale magis oblongum, subpetiolatum v. basi cuneatim angustatum. Caulis erectus, 3-4-pedalis, superne nudus, ramosissimus, inferne foliosus, firmus, farctus, gracilis. Folia caulina vaginae latae insidentia, omnia ad originem ramorum sita, radicali fere similia, foliolis magis elongatis: superiora multo minora, subternata, difformia. Rami divaricati, nudi, bis vel semel trifurcati, oppositi v. ternati: supremi verticillati, involucrati, ut quasi umbellam decompositam efficiant: infimi ex axillis foliorum nascentes: reliqui bractea involucriformi, lanceolato-lineari suffulti. Umbellae valde numerosae, terminales lateralesque, oppositae v. ternatae, non magnae, radiis 5-8, laevibus, rigidis, divaricatis, per maturationem valde elongatis. Umbellulae consimiles. Involucrum saepe nullum, quandoque tamen monophyllum: partialia 2-5-phylla, foliolis linearibus, rigidis, pedunculis brevioribus. Flores exigui, albi, pulchelli, in disco steriles; petalis patentissimis, distantibus, limbo reniformi, emarginato, lato brevique, lacinula inflexa, brevi, ovata, obtusa, unguiculo lineari, limbi longitudinem superante. Stamina distincta, cum petalis alternantia iisque paulo longiora. Fructus lineam unam longi latique, subrotundi v. late ovati. Carpella margine depressiuscula, dorso valde convexa, ad commissuram concava, costis aequidistantibus, prominulis, subalaeformibus, valleculis latis planisque, 3-4-vittatis. Styli stylopodio vix longiores, modice divergentes, decidui. Odor grate aromaticus, durabilis. Carpophorum crassiusculum. (D. s.)

Pulcherrima planta in Helvetia rarissima, nonnisi locis asperis ad pedem montium in *Valesia* inferiori inventa est. Supra

Port-Valais et *Epenassay* inter *Agaunum* et *Octodurum*. — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

G. 189. Aethusa L. 355. (excl. omnibus speciebus praeter primam). Hall. Juss. 145. Koch Disp. 111. Hoffm. Umbell. 95. *Coriandri* sp. Crantz.

Flores subradiati, fertiles. Petala obcordata. Cal. obsoletissimus. Fructus teres, subglobosus, sulcato-striatus. Carpella striis marginalibus 2 acutis, dorsalibus 3 obtusissimis; valleculae angustae, univittatae. Sect. transv. e 2 semicirculis. Carpophorum bipartitum. Involuc. nullum. Involucella dimidiata, 3-phylla, verticaliter deflexa.

695. Aethusa *Cynapium* L. — Aeth. involucellis verticalibus lineari-lanceolatis umbellula longioribus. Hoffm. (Gall. *Ethuse des jardins*. Vulg. *Petite Ciguë*, *Ciguë des jardins*.)

Hall. Helv. 765. Enum. 433. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 170. Heg. 1. p. 204. Hag. Fl. Basil. 1. p. 255. Clairv. Man. 82. Wahlenb. Helv. 55. Mur. Bot. Val. 49. *Cicuta minor Petroselino similis* C. B. Basil. 48.

L. Sp. Pl. 367. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1446. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 450. Lam. Enc. 1. p. 47. Dec. Fl. Fr. 3436. Smith Brit. 323. Vill. Delph. 2. p. 601.

Lam. Illustr. tab. 196. Hoffm. Umbell. 97. tab. 1. fig. 5. Engl. Bot. 17. tab. 1192. Schkuhr Handb. tab. 72. — Moris. Hist. s. 9. tab. 7. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 273. fig. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 180.

β *elata*, involucellis lineari-subulatis deflexis umbellula brevioribus.

Aeth. elata Friedl. in Hoffm. Umbell. ed. 2. p. 98. et 205 (Cf. Schult. Syst. 6. p. 455. obs. II. ad *Aeth. Cynapium* et Bieb. Cauc. Suppl. 233. ad *Aeth. cynapioidem*).

Aeth. elata Schleich. catal. 1821.

Radix gracilis, annua. Caulis pedalis et ultra

fistulosus, plus minus ramosus, striatus. Folia *Petroselini* similia, saturate tristeque virentia, graveolentia v. inodora: radicalia longe petiolata, subcordata, triloba: caulina vaginis angustis, erectis, margine membranaceis insidentia, tripartito-bipinnata, foliolis parum numerosis, pinnatifidis, elongatis, segmentis profundis, lanceolatis, integris incisisve, acutiusculis, mucronulatis. Umbellae mediocres, planae, oppositifoliae et terminales, longe pedunculatae, radiis paucis, subpulverulentis, patentissimis, valde inaequalibus. Involucella 3-phylla, foliolis lineari-lanceolatis, strictis, pendulis, umbellula imoque umbellae radiis saepe longioribus. Flores parvi, subradiati, albi, petalis obcordatis, lobis rotundatis, lacinula brevissima, inflexa, obtusa (apice 2-3-fida Schk.). Fructus subglobosus, iugatus. Carpella costis marginalibus acutis, iugis dorsalibus 3, aequidistantibus, a costis remotis. Valleculae concavae, univittatae. Vittae commissurales 2, angustae, purpureae, arcuato-ellipticae. Styli persistentes, brevissimi, divergentes. (D. v.)

β. Planta mihi non satis nota, a vulgatiori forma statura altiori, foliolis latioribus, ac praesertim involucellis multo brevioribus et angustioribus modice differt. Styli purpurei neque albi. Fructus eiusdem formae, magnitudinis et coloris. Flores non vidi. „Petala exteriora maiora, omnia alba; lobi magis divaricati, altius excisi; lacinula linearis, obtusa v. emarginata, canaliculata, cum in *Cynapio* petala intra foveolas virides substriata, lobi subconniventes, et lacinula linearis obtuse lanceolata sint." Hoffmann. (D. s.)

Hortos, arva et ruderata infestat. β prope *Bex*, scilicet in sylva *Frenière*. Cl. Schleicher. — Fl. Iulio et Augusto. ⊙.

Obs. Planta venenosa, caute, sed facile a *Petroselino* et *Cerefolio* distinguenda.

G. 190. Pleurospermum Hoffm. Umbell. 8. Koch Disp. 137. *Ligustici* sp. L.

Flor. subaequales, fertiles. „Petala obovata, integra" Koch, „lacinula inflexa" Hoffm. Cal. subquinquedentatus. Fruct. depressus, oblongus, costato-alatus. Sect. transv. octogona. Carpella duplici tegumento et semine distincto constantia: tegumentum exterius costis 5, intus cavis, inflatis, elevatis, alaeformibus, opacis, extimis marginalibus percursum, evittatum: interius semini adhaerens, aequaliter et acute 5-striatum, striis solidis, valleculis univittatis. Carpophorum bipartitum. Invol. utrumque polyphyllum.

696. Pleurospermum *austriacum* Hoffm. — Pl. foliis biternatis, foliolis pinnato-incisis, laciniis ovato-oblongis, involucris linearibus apice subincisis. (Gall. *Pleurosperme d'Autriche*)

Ligusticum austriacum Mur. Bot. Val. 76. Heg. Fl. Helv. 1. p. 199.

Hoffm. et Koch l. c. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 457. *L. austriacum* L. Sp. Pl. 360. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1426. Lam. Enc. 3. p. 576. Dec. Fl. Fr. 3462. Crantz Austr. 197.

L. austriacum All. Pedem. tab. 43. *L. Gmelini* Vill. Delph. 2. p. 610. tab. 13 bis. — Clus. Hist. 2. p. 193. fig. 1.

Schleich. Thom. exs.

Radix crassa, parum ramosa, collo setis coronata. Caulis erectus, crassissimus, sulcatus, fistulosus, inferne simplex, cubitalis, tripedalis. Folia ampla, decomposita, saturate v. atro-virentia, nitida, petiolo communi fistuloso, in tres petiolulos diviso; foliola perinde ternata, pinnatifida, laciniis latis, ovato-lanceolatis, incisis, basi decurrentibus: foliola lateralia sessilia: terminale petiolulatum, pinnatifido-5-lobum, petiolulo quandoque alato. Umbellae perpaucae (1-5), terminales, amplae, radiis 30-40, sca-

briusculis, per maturationem valde elongatis et incrassatis, subangulosis. Involucrum polyphyllum, foliolis lineari-lanceolatis, saepe profunde 2-3-fidis, reflexis. Involucella foliolis etiam reflexis, margine membranaceis. Umbellae laterales minores, pedunculis nudis, erectiusculis insidentes, supra principem sese extollentes. Flores magni, albi, petalis subovatis, obtusiusculis, „lacinula brevi, obtusa." Hoffm. Fructus magni, late ovati, valde convexi, basi utrinque strumosi; carpella undique (lentis ope) punctato-muriculata, costis latis et alaeformibus; valleculae tegumenti exterioris evittatae: interioris vittae lineares, sanguineae. (D. s.)

Hab. in Alpibus australibus *Valesiae* et *Insubriae* helveticae. In M. *Sempronio*, prope *Gondo*. Rev. Murith. In valle *Zwischbergen*, inter *Gondo* et *Saass*. Amiciss. Gay. In summo M. *Generoso* loco dicto *il giardino della regina*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. Planta speciosa, *Ligustico peloponnesiaco* habitu similis, colore atro-virente, foliorum forma ac praecipue fructibus omnino diversis statim dignoscitur. Notae nonnullae et quaedam synonyma a summo Hallero ad suum n. 758. adducta, cum *Pleurospermo* melius congruere videntur; fortasse has duas stirpes coniunxit.

G. 191. Levisticum Koch Disp. 101. gen. 83. fig. 41. *Ligustici* sp. L. Juss. Spreng.

Flor. aequales, fertiles. Petala herbacea, dorso sulco longitudinali exarata, „incurva, subrotunda, integra, lacinula brevi." Koch. Cal. obsoletissimus. Fruct. modice depressus, ovalis. Sect. transv. ovalis. Carpellorum costae dorsales 3, aequales, subapproximatae: marginales 2, distantes, alaeformes, dorsalibus duplo maiores; valleculae dorsales uni-, laterales et commissurales bivittatae. Carpoph. bipartitum. Invol. utrumque polyphyllum.

+ 697. Levisticum *officinale* Koch. — L. foliis

2-3-pinnatis, foliolis amplis irregularibus cuneiformibus bi- tripartito-incisis. (Gall. *Lévistique officinal.*)

Ligusticum Levisticum Heg. Fl. Helv. 1. p. 198.

L. Levisticum L. Sp. Pl. 359. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1424. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 547. Vill. Delph. 2. p. 608. Crantz Austr. 196. *Angelica paludapifolia* Lam. Enc. 1. p. 173. *Ang. Levisticum* All. Pedem. n. 1309. Dec. Fl. Fr. 3460.

L. Levisticum Schkuhr Handb. tab. 68. — Fuchs Hist. 760. Matth. 564. Tabern. Kräuterb. 206. Moris. Hist. 3. p. 275. s. 9. tab. 3. fig. 1. Dod. Pempt. 311. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 122.

L. Levisticum Schleich. exs.

Radix carnosa, ramosa, intus alba. Caulis bicubitalis, quinquepedalis, erectus, validus, modice ramosus, teres, leviter striatus, fistulosus. Folia ampla, lucida, saturate virentia, subtripinnata, foliolis magnis, latis, cuneiformibus, inferne longe integris, apicem versus sublobato-incisis, irregularibus, in petiolulis parum numerosis: lateralibus saepe bipartitis: medio trilobo v. tripartito. Vaginae latae, breves, margine membranaceae. Umbellae terminales, pedunculatae, non magnae, radiis 12-15, laevibus, inaequalibus, valde divergentibus. Umbellulae convexae, densae, floribus breviter pedicellatis. Involucrum utrumque polyphyllum, foliolis patulis reflexisve, breviusculis, lanceolatis, margine late membranaceis. Petala herbacea, subviridia, incurva, dorso medio valde depressa. Fructus pedicellis longiores, aromatici, ovati. Carpella costis 5 validis percursa: extimae marginales subalaeformes, dorsalibus inferne duplo latiores; valleculae convexae, dorsales uni-, laterales et commissurales bivittatae. Styli vix lineam integram longi, modice divergentes, decidui. — Variat foliis angustioribus, lobis lanceolatis, acutis. (D. v.)

Plantam e regionibus australioribus adventitiam, hinc inde apud nos in rhizotomorum hortis cultam, dumtaxat Cl. SCHLEICHERI auctoritate fretus, admitto. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

OBS. Odor fere *Meliloti caeruleae*, gravis.

G. 192. CONIUM L. g. 336. Juss. 223. Koch l. c. 135. Hoffm. Umb. 99. *Cicuta* Hall. Lam. Gaertn. tab. 22.

Fl. aequales, fertiles. Pet. cordata. Fruct. depressus, subglobosus, costatus. Sect. transv. e duobus circulis pentagono inscriptis. Carpella costis 5 crenatis, aequalibus, extimis magis distantibus lateralibusque (neque suturam attingentibus); valleculae evittatae, (praecipue inter costas dorsales et extimas) latae. Carpoph. bipartitum, ramulis arcte conniventibus, sed apice divergentibus. Inv. univ. polyphyllum: partialia triphylla, dimidiata.

698. CONIUM *maculatum* L. — C. caule maculato, foliis supradecompositis, pinnulis pinnatifidis, lacinulis lineari-lanceolatis mucronulatis. (Gall. *Cigue tachée.*)

Hall. Helv. 766. Enum. 434 n. 1. Heg. 1. p. 190. Hag. Fl. Basil. 1. p. 282. Sut. Fl. Helv. 1. p. 159. Wahlenb. Helv. 52. Mur. Bot. Val. 62. *Cicuta maior* C. B. Basil. 48. *Cicuta maculata* Clairv. Man. 83.

L. Sp. Pl. 349. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1395. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 545. Koch l. c. 135. Smith Brit. 302. Vill. Delph. 2. p. 595. *Cicuta maior* Lam. Enc. 2. p. 3. Dec. Fl. Fr. 3494. *Coriandrum Cicuta* Crantz Austr. 211.

Jacq. Austr. 211. Engl. Bot. 17. tab. 1191. (*non bene*). Chaum. Fl. Méd. 3. t. 120. (*optima*). Schkuhr Handb. tab. 62. Hoffm. l. c. 100. tab. 1. f. 3. *Cicuta maior* Lam. Ill. t. 195. f. 1. — Blackw. tab. 451. Fuchs Hist. 406. Matth. 772. Tabern. Kräuterb. 1170. f. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 461. Clus. Hist. p. 2. p. 22. f. 2. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 175. f. 3. (*pessima*).

Radix alba, divisa. Caulis 3-4-pedalis, laevis,

teres, superne plus minusve striatus v. etiam angulato-sulcatus, fistulosus, inferne maculis crebris purpureis notatus, superne valde ramosus. Folia ampla, circumscriptione late triangulari, tenera, 3-4-pinnata, saturate virentia; pinnulis subsessilibus, pectinato-pinnatifidis, ovato-lanceolatis, lobis approximatis, plerumque obtusiusculis, obiter mucronulatis; petiolis primariis basi nudis. Vaginae breves, striatae, latiusculae, superne marginibus scariosae, biauritae. Umbellae terminales, pedunculatae, numerosae, mediocres, planae, radiis 12-15, laeviusculis, parum inaequalibus. Involucrum polyphyllum, reflexum, breve, foliolis lanceolatis, peracutis, basi membranaceis. Involucella secunda, subtriphylla, demum etiam reflexa, foliolis acuminatis. Calyx nullus. Flores albi, mediocres, inter se aequales, sed paulo irregulares, petalis parvis, obcordatis, facie carinatis, lacinula brevi, acutiuscula, arcte inflexa. Fructus subrotundi, basi obsolete cordati, gibbosi, depressi. Carpella evittata, 5-costata, superne angustata, ad commissuram convexiuscula, costis dissitis, angustis, crenato-torulosis. Styli crassi, brevissimi, modice divergentes. Odor foetidus. (D. v.)

Hab. locis ruderatis, secus vias et in coemeteriis, vulgo. Copiosissimum in coemetrio pagi *Olon*. — *Octoduri*; circa *Charat* et *Fouly*. Rev. Murith. *Neviduni*, hinc inde. Prope *Céligny*, etc. — Fl. Iunio et Iulio. ♂.

Obs. Herba narcotica, venenata, officinalis. *Cicuta* est illustr. Stoerkii tab. 1. „Icon elegans." Crantz.

G. 193. Cicuta L. gen. 354. Koch l. c. 129. *Cicutaria* Juss. 221. *Sii* sp. Hall.

Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordata, lacinula subulata. Cal. 5-dentatus, persistens. Fructus fere globosus, depressus, dorso gibbosus, didymo-subcordatus. Sect. transv. e duobus circulis, extus late crenatis. Carpella costis seu

iugis 5, latis, obtusissimis, extimis marginalibus duplo latioribus percursa. Valleculae perangustae, univittatae. Carpoph. bipartitum. Styli longi, recurvato-divaricati. Invol. univ. 0: partialia polyphylla.

699. Cicuta *virosa* L. — C. foliis 2-3-pinnatis, foliolis lineari-lanceolatis pectinato-serratis, involucellis umbellulam aequantibus. (Gall. *Cicutaire vénéneuse.*)

Hall. Helv. 781. Enum. 436. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 170. Heg. 1. pag. 204. Hag. Fl. Basil. 1. p. 253. *Cicutaria virosa* Clairv. Man. 82. Wahlenb. Helv. 55. Mur. Bot. Val. 61. *Sium Erucae folio* C. B. Basil. 46.

L. Sp. Pl. 366. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1445. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 452. Koch l. c. 130. Smith Brit. 322. Vill. Delph. 1. p. 589. *Cicutaria aquatica* Lam. Enc. 2. p. 2. Dec. Fl. Fr. 2438.

Engl. Bot. 7. tab. 479. Chaum. Fl. Méd. 3. tab. 124. Fl. Dan. tab. 208. Schkuhr Handb. tab. 71. et tab. 80. f. 679. *Cicutaria aquatica* Lam. Ill. tab. 195. f. 1. — Lobel. Ic. tab. 208. f. 2. Tabern. Kräuterb. 203. f. 2. (*bona.*) Dod. Pempt. 589. f. 3. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 175. f. 3. Chabr. Sciagr. 404. f. 4. (*eadem*). Dalech. Hist. 1094. f. 1.

Schl. Thom. exs. *Cicutaria aquatica* Ser. exs.

Radix maxima, fibris numerosissimis stipata, intus diaphragmatibus multis cavernosa, succoque viroso flavido turgens. Caulis 3-4-pedalis, ramosus, fistulosus, obiter striatus. Folia omnia petiolata, magna, 2-3-pinnata, petiolo principe crassissimo, fistuloso, partialibus multo angustioribus, foliolis elongatis, lineari-lanceolatis, acuminatis, remote concinneque serratis, plerisque indivisis, nonnullis profunde bifidis, terminalibus tripartitis. Vaginae angustae, superne membranaceae, a petiolis parum distinctae. Umbellae oppositifoliae, pedunculatae, laxae, radiis fere quindenis, inaequalibus, laevibus, longis, per maturationem valde elongatis. Involucrum universale

plerumque nullum: partialia polyphylla, foliolis patulis, linearibus, umbellulas multifloras, convexiusculas subaequantibus. Flores aequales, albi, petalis obovatis, obcordatis, lacinula inflexa, longiuscula, angustissima, subulata. Calyx parvus, 5-dentatus, persistens. Fructus parvus, subdidymus, stylis longis, divaricatissimis, arcuatis. (D. s.)

Hab. in fossis aquaticis paludum maiorum. Circa *Roche*, ultra *Hüningen* et *Othmarsheim*. Prope *Zurzach*. In *Valesia* superiori prope *Tourtemagne*, copiose. Haller. Ad lacum *Felinum*. I. Gesner et Cl. Wahlenberg. Circa *Fouly*, *Charat* et *Guerset*. Rev. Murith. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Auctore optimo Villarsio cotyledones habet simplicissimas, oblongas, lanceolatas, et folia radicalia primaria ovata, rotundata, deinde lobato-incisa, demum ternata, quaternata, imoque quinata. Planta valde virosa, letifera.

G. 194. Trinia Hoffm. Umbellif. 93. Koch l. c. 126. *Pimpinellae* sp. L. *Seseleos* sp. L. *Tragoselini* sp. Hall.

Fl. dioici v. polygami, aequales, foeminei omnes fertiles. Pet. integra, lanceolata, inflexa. Cal. obsoletus, subquinquedentatus. Fruct. depressus, ovato-subrotundus v. ovato-oblongus, corticosus, iugato-striatus. Sect. transv. ovalis, octogono inscripta. Carpella striis 5, elevatis, aequalibus, extimis remotiusculis, marginalibus percursa; vittae solitariae sub quavis stria latitantes! Valleculae angustae, evittatae. Stigm. globosa. „Carpoph. planissimum, membranaceum, bifidum." Koch. Invol. univ. 0. Involucella aut nulla aut oligophylla deciduaque.

700. Trinia *Henningii* Hoffm. — Tr. glaberrima, foliis bipinnatis, foliolis aequalibus linearibus: impari 3-partito, caule ramosissimo, fructu subrotundo. (Sp. 1. Gall. *Trinia de Henning.*)

Hall. Helv. 788. Enum. 430. n. 5. *Pimpinella dioica* Sut Fl. Helv. 1. p. 177. Heg. 1. p. 213. Hag. Fl. Basil. 1.

p. 275. Mur. Bot. Val. 84. *Pimpinella glauca* Clairv. Man. 86.

Hoffm. Umb. p. 94. Bieb. Cauc. Suppl. 245. Koch l. c. 127. *Pimpinella dioica* L. Mant. 357. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1474. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 388. Lam. Enc. 1. p. 452. Smith Brit. 332. Dec. Fl. Fr. 3444. *Seseli dioicum* Vill. Delph. 2. p. 579. *Apium pumilum* Crantz Austr. 214.

Pimp. dioica Engl. Bot. 17. tab. 1209. *P. pumila* Jacq. Austr. tab. 28. — Tabern. Kräuterb. 276. f. 3. (ex Clusio). Clus. Hist. 2. p. 200. f. 1. Lob. Advers. p. 331. f. 2. (ob locum natalem: caulis nimis simplex).

Radix crassa, fusiformis, veterum petiolorum reliquiis coronata. Caulis valde crassus, profunde sulcatus et angulosus, in montibus vix ultra spithamam altus, in planitie facile pedalis, inferne foliosus, undique ramosissimus, erectus. Folia glaucescentia, bipinnata, in ambitu fere ovata, petiolis partialibus pauciiugis, foliolis approximatis, simplicibus, bi- tripartitisque, angustis, linearibus, obtusiusculis: impar tripartitum. Folia radicalia et inferiora petiolo basi in vaginam brevem lateque ventricosam dilatato multo breviora: superiora vaginae marginibus late membranaceae et apice petiolis lateralibus adnatae insidentia. Umbellae numerosissimae, axillares terminalesque, parvae, satis regulares, convexae, radiis paucis, laevibus. Involucella plerumque nulla, rarius 1-2-phylla, capillacea. Umbellulae pauciflorae, pedicellis parum inaequalibus. Flores parvi, regulares, albidi, extus rubelli, petalis integris, apice inflexo, lanceolato: *foeminei* staminibus abortivis: in *masculinis* germen obsoletum et stylopodium minus. Fructus parvus, vix sesquilineam longus, subrotundus, sulcatus, modice depressus. Stylopodia brevissima, lata, disciformia et fere complanata: stylis brevibus, deflexo-adpressis, stigmatibus globosis. (D. v.)

Hab. in pascuis montanis *Helvetiae* occidentalis, etiam in planitiem descendit. In M. *Dolaz*. *Aquileiae* et circa *Roche*.

Biennae, vulgo. Haller. — *Au Tourban* prope *Olon*; *à St. Tryphon*; *Octoduri*, *aux Marques*. Rev. Murith. — Fl. Iulio et Augusto: in planitie iam Maio. ♂.

701. Trinia *elatior* N. — Tr. exaltata, foliolis elongatis, fructo ovato-oblongo. (Sp. 2. Gall. *Trinia à fruits oblongs*.)

Caulis sesquipedalis v. cubitalis, superne paniculatus nudusque et omnino parum foliosus, internodiis nempe remotis, potius angulatus quam profunde sulcatus. Foliorum caulinorum vagina adhuc magis quam in priori petiolos laterales margine albo membranaceo concomitans; petiolus princeps inter laterales infimos ceterosque longe nudus, eximie canaliculatus. Folia fere prioris, sed maiora magisque distantia. Umbellae numerosae, duplo triplove maiores, longe pedunculatae, simplices et compositae, radiis octonis denisve, inaequalibus, angulatis, per maturationem valde elongatis: umbellularum fructiferarum pedunculi centrales cum suis floribus plerumque abortivi, ut planta potius polygama quam vere dioica esse videatur. Involucella ut in priori. Fructus duplo longiores, neque tamen latiores quam prioris, oblongi neque subrotundi, nervis rotundatis, valleculis angustis parumque profundis. Stylopodia elevata, conica, gracilia, longa, ut facile cum basi stylorum confundantur. Styli persistentes, revoluto-arcuati, longi. (D. s.)

Hab. locis rupestribus ad pedem M. *Salevae*. — Fl. Maio et Iunio. ♂.

Obs. I. Ad hancce stirpem synonyma commoda non reperio, et auctores eam fortasse cum priori confuderunt. Suspicor tamen magnam illam *P. dioicam*, quam vulgarem prope Gratianopolin observabat optimus Villarsius, huc pertinere. Ceterum plantam florentem nondum vidi.

Obs. II. Foliola in utraque specie margine laevissima sunt, neque scabriuscula, ut Hoffmannus de sua *Tr. Henhingii* perhibet.

Obs. III. Planta vindobonensis a Cl. Wiest communicata a nostra prima specie nonnisi partium omnium tenuitate, caule nempe satis exili, purpurascente, ramis filiformibus, strictis et fructibus minoribus, licet omnino eiusdem formae colorisque,

modice recedit. Non minus ac utraque species helvetica germine ac fructu glaberrimo gaudere videtur, ut nequaquam ad *Tr. Hoffmanni*, cuius, testante illustr. BIEBERSTEIN, saltem germina dense pubent, et fructus albi sunt, pertinere queat.

G. 195. CORIANDRUM L. gen. 356. Hall. Juss. 220. Gaertn. tab. 22. Koch l. c. p. 82. gen. 12. f. 72 et 73.

Fl. radii valde irregulares, fertiles: in disco aequales, steriles. Cal. 5-dentatus, persistens. Fruct. teretiusculus, globosus, striato-nervosus. Sect. transv. circularis, decagono inscripta. Carpella striis 6! aequidistantibus, extimis marginalibus percursa; valleculae evittatae, singulae linea elevata, flexuosa insignitae. Carpophor. bipartitum. Invol. univ. 0, aut monophyllum: partialia (in nostra sp.) dimidiata, 3-5-phylla.

702. CORIANDRUM *sativum* L. — C. foliis radicalibus pinnatis, foliolis cuneato-subrotundis, superiorum decompositorum linearibus, fructibus globosis. (Gall. *Coriandre cultivée.*)

Hall. Helv. 704. Sut. Fl. Helv. 1. p. 171. Heg. 1. p. 205. Hag. Fl. Basil. 1. p. 255. Clairv. Man. 86.

L. Sp. Pl. 367. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1448. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 418. Koch l. c. 83. Lam. Enc. 2. p. 106. Dec. Fl. Fr. 3434. Smith Brit. 320. Crantz Austr. 210.

Chaum. Fl. Méd. 3. tab. 135. Engl. Bot. 1. p. 67. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 3. tab. 8. Schkuhr Handb. tab. 72. Lam. Illustr. tab. 196. f. 1. Fuchs Hist. 345. Dalech. Hist. 1. p. 735. fig. 1. Moris. Hist. 3. s. 9. tab. 12. fig. 1. Matth. Hist. 559. Tabern. Kräuterb. 176. f. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 302. f. 1.

Schl. exs. cent. . . . n. 33.

Radix gracilis, annua, rarius biennis. Herbae recens lectae odor cimicinus, foetidissimus. Caulis pedalis, sesquipedalis, teres, obiter striatus, gracilis,

ramis patentissimis. Folia nitidula, laete virentia, tenera: radicalia pinnata, longe petiolata, foliolis perpaucis magnis, cuneato-subrotundis, varie et profunde incisis: caulinorum inferiorum foliola alte pinnatifida, cuneata, oblonga, lobis remotis, pinnato-incisis: superiora 2- 3- vel 4-pinnata, vaginis brevissimis insidentia, petiolis partialibus divaricatis: foliola distantia, linearia, plerumque integra, rhachi neutiquam latiora. Umbellae pedunculatae, terminales et oppositifoliae, mediocres, radiis patentissimis, numerosis, laevissimis. Umbellulae radiatae, multiflorae. Flores albi v. rubelli, extimi valde irregulares, petalis exterioribus maximis, profunde bilobatis, planiusculis, lobis oblongis, lacinula vix ulla: petala interiora lanceolata, saepius superne reflexa, obcordata, cum lacinula inflexa. Flores centrales parvi, fere regulares, petalis inflexo-cordatis. Involucrum monophyllum v. saepius nullum. Involucella 3-5-phylla, lineari-lanceolata, dimidiata. Calyx pentaphyllus, diu persistens fructumque coronans. Fructus magnus, globosus, aromaticus, corticosus, obiter sulcatus: carpella ad commissuram valde concava, hemisphaerica, costis 4 angustis, obiter elevatis et marginalibus 2 minus conspicuis; valleculae latae, planiusculae, lineis elevatis pulchre flexuosis longitudinaliter percursae. Carpophorum bipartitum, subulatum, e basi usque ad apicem sensim attenuatum. (D. v.)

Hab. in agris regionum occidentalium, rarissimum. Circa *Tramlingen*, *Dessiae* regionis (*Montagne de Diesse*). Haller. In pago *neocomensi*. Schleicher. In hortis in usum culinarium hinc inde colitur. — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

G. 196. Seseli L. gen. 360. Hall. Juss. 220. Koch l. c. 109.

Fl. aequales, fertiles. Pet. late obcordata. Cal. 5-dentatus. Umbella rigidula. Fructus teretiusculus, ovatus v. oblongus, striato-nervo-

sus. Sect. transv. circularis. Carpella striis 5, aequidistantibus (saltem in nostris speciebus), tenuibus nerviformibusque, extimis marginalibus percursa; valleculae subangustae, 1-vittatae. Styli patentissimi. Carpoph. bipartitum. Inv. univ. subnullum: partialia polyphylla.

703. Seseli *bienne* Crantz. — S. foliorum vaginis emarginato-auriculatis, involucellis umbellula longioribus. Dec. (Sp. 1. Gall. *Séséli bisannuel.*)

Hall. Helv. 762. Enum. 430. n. 1. *S. annuum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 174. Heg. 1. p. 210. Hag. Fl. Basil. 1. p. 276. Mur. Bot. Val. 97. *Seseli massiliense* C. B. Basil. 49.

Crantz Austr. 204. *S. annuum* L. Sp. Pl. 373. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1460. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 398. Koch l. c. 110. Poir. Enc. 7. p. 131. Dec. Fl. Fr. 3416. et 5492. Suppl. p. 403. n. 3416. Vill. Delph. 2. p. 585.

Schkuhr Handb. tab. 80. fig. 697. (*fructus*). *S. annuum* Jacq. Austr. tab. 55. Riv. tab. 82.

S. annuum Schl. Thom. exs.

Radix*) setis coronata, ramosa, fuscescens, conica, crassa, odore subhircino fere ut *Pimpinellae Saxifragae*. Caulis superne ramosiusculus, 2-3-pedalis, erectus, subpubescens, striatus, solidus, saepe atro-violaceus. Folia radicalia bipinnata, oblonga, saturate virentia, breviter petiolata, pinnulis rigidiusculis, planis, longis, angustis, linearibus, obtusiusculis, quandoque 2-3-fidis, saepius integris, decurrentibus basique inter se non raro confluentibus, sub

*) „Elle (la racine) n'est pas annuelle, mais elle meurt après avoir porté son fruit comme celle de plusieurs ombelles et de plusieurs chardons, ce qui arrive plus tôt ou plus tard à raison du sol, du climat et de la force plus ou moins grande de la végétation nécessaire pour l'accroissement de la racine de ces plantes." Vill. l. c. — Haec nota characterem proprium radicis biennis efficit, ut mirer, virum Clarissimum in descriptione huic speciei radicem perennem tribuisse. Utcumque sit, nomen vulgatum vix diutius tolerari potest.

lente ciliatis. Vaginae caulinae conspicuae, latae, ventricosae, sulcatae, amplexicaules, margine late membranaceae, apice emarginatae. Umbellae terminales, longe pedunculatae, satis magnae, densae, radiis circiter 20, subpubescentibus, fere aequalibus, rigidis. Involucella foliolis patentibus, lanceolatis, mucronatis, umbellula confertissima subconvexa longioribus. Flores mediocres, ante evolutionem rubri v. purpurei, demum albidi, colore tamen roseo plus minusve perfusi, ut nonnunquam umbellulae ex purpureo, roseo et albo elegantissime variegatae sint. Petala obcordata, subrotunda, lacinula angusta, acutiuscula, marginibus elevatis parallelis canaliculata. Fructus ovatus, glaber, stylopodio purpureo coronatus. Per maturationem tota umbella una cum suis radiis purpurascit. (D. v.)

Hab. in sylvis locisque rupestribus Helvetiae occidentalis. Abunde circa *Aquileiam*; in herbidis prope *Verchier*, in adscensu ad arcem *aquileiensem*; in insula *Mondeni*; *Agauni* prope cellam eremitae; *Octoduri, au château de la Bâtia. Aux Folataires* prope *Branson*. Rev. Murith. *Neviduni, au bois de Prangins*. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

✝ 704. Seseli *montanum* L. — S. vaginis integris, foliis cinereo-glaucescentibus, involucellis umbellula brevioribus. (Gall. *Séséli de montagne.*)

Hoepfn. Mag. 4. p. 31. Sut. Fl. Helv. 1. p. 174. Heg. 1. p. 109. Hag. Fl. Basil. 1. p. 278.

L. Sp. Pl. 372. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1459. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 397. Koch l. c. 110. Poir. Enc. 7. p. 151. Dec. Fl. Fr. 3417. Vill. Delph. 2. p. 583.

Blackw. tab. 426. Vaill. Paris. tab. 5. f. 2?? I. B. Hist. 3. p. 2. p. 15. f. 1. (ob vaginas nimis amplas non placet). Chabr. Sciagr. 383. f. 2. (*eadem*).

Schl. exs.

Planta mihi parum nota, priori, quacum summus noster Hallerus coniunxisse videtur, affinis, ex spe-

ciminibus Schleicherianis differre videtur: 1) radice perenni, 2) caule tenuiori, laevissimo, obiter striato, minus ramoso, 3) colore totius herbae glaucescente v. cinereo, 4) vaginis angustioribus, tenuiter striatis, margine angusto, membranaceo, ideoque apice vix emarginatis v. omnino integris, 5) foliolis vix ciliatis tantumque (sub lente) obiter exasperatis, 6) umbellis minoribus minusque densis, radiis scabris, brevibus parumque per maturationem elongatis, in meis speciminibus plerumque suboctonis, rarius 15-20, involucellis umbellula brevioribus. Fructus parvi, subpubescentes, „striis (in sectione transversali) triangularibus" Koch. Styli longiusculi, persistentes, divaricatissimi. (D. s.)

In Helvetia occidentali rarissime occurrit. In M. *Wasserfall* primus invenit Cl. Lachenal, et deinde circa *Montbéliard* et *Porentruy* *). Prope *Urbam*. Schleicher. — Fl. Iun. et Iulio. ♃.

G. 197. Ptychotis Koch Disp. p. 124. g. 56. f. 105 et 106. *Aethusae*, *Cari* et *Seseleos* sp. L. *Mei* sp. Moench.

Fl. subaequales, fertiles. Pet. obcordata, lacinula lata, triangulari, e petali limbo neque ex emarginaturae marginibus enascens! Calyx folioloso-quinquedentatus, persistens. Fruct. pruinosus, depressus, prismaticus, striatus. Sect. transv. e duobus circulis pentagono inscriptis. Carpella striis 5, nerviformibus, aequalibus, extimis marginalibus percursa. Valleculae latae, planae, univittatae. Carpoph. bipartitum. Inv. univ. 0: partialia dimidiata, sub-3-phylla, ante anthesin fere verticaliter erecta!

---

*) Civis etiamnunc incerta. „Mirum, quod in beati Viri (Lachenalii) horto sicco nec plantae nec loci natalis ullum exstet vestigium!" Hagenbach l. c.

705. Ptychotis *heterophylla* Koch. — Pt. caule filiformi ramosissimo, foliis caulinis biternatis linearibus: radicalibus pinnatis, pinnis ovatis lobato-incisis. (Gall. *Pticotis hétérophylle.*)

Seseli saxifragum Sut. Fl. Helv. 1. p. 175. Heg. 1. p. 210. *Aethusa Bunius* Wyttenb. Ic. Hall. Praef. XXXVI. Heg. Fl. Helv. 1. p. 205. *Pimpinella saxifraga tenuifolia* C. B. Prodr. 84.

Koch Disp. 125. *Seseli saxifragum* L. Sp. Pl. 374. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1463. Dec. Syn. 3418. Suppl. Fl. Fr. 503. *S. Bunius* Vill. Delph. 2. p. 588. *Carum Bunius* L. Syst. Ed. 12. in add. p. 783. *Aethusa Bunius* Murr. 213. Dec. Fl. Fr. 3437. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1447. *Aeth. montana* Lam. Enc. 1. p. 47. *Meum heterophyllum* (Moench) Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 432.

Carum Bunius Jacq. Hort. Vind. tab. 198. (auctore Spreng.). — Dalech. Hist. 717. f. 2. (*bona*). Moris. 3. s. 9. t. 2. f. 16.

Aethusa Bunius.

Radix gracilis, verticalis, ramosa, odorem hircinum fere *Pimpinellae Saxifragae* spirans, biennis. Tota planta laevissima, annotina acaulis, foliaque in rosulam disposita edens, humifusa, petiolata, pinnato-quinata, foliolis sessilibus, subrotundis, inciso-serratis, firmulis, nitidis, venosis, serraturis muticis: inferiora 2 vel 4 opposita: superiora tria plus minus confluentia. Caulis gracilis, rigidus, laevissimus, farctus, obiter striatus, 1-3-pedalis, ramosissimus, parum foliosus, ramis ramosis, longis, patentissimis, foliis radicalibus cito marcescentibus, ut in planta annotina pinnatis, sed foliolis plerisque profunde trilobis: caulina superiora vaginis parum conspicuis insidentia, parva, biternata, foliolis linearibus, simplicibus, integris, angustissimis, distantibus divaricatisque, quandoque recurvis. Umbellae terminales et axillares, pedunculatae, numerosae, iuniores cernuae, haud magnae, planiusculae, radiis 6-8,

laevissimis, valde inaequalibus. Involucrum plerumque nullum v. monophyllum, setaceum. Involucella dimidiata, sub-3-phylla, foliolis rigidiusculis, setaceis, patentissimis, ante florescentiam sursum erectis, umbella pauciflora brevioribus, inaequalibus. Flores albi, vix irregulares, parvi, plerique fertiles, calyce proprio, quinquedentato, minimo, petalis obovatis, profunde bilobis, lobis approximatis, lacinula truncata. Fructus oblongus, prismaticus, cinereus, striatus et tenuissime vittatus. Styli persistentes, stylopodio fere breviores, subconici, modice divergentes. (D. v.)

Planta rara parumque cognita habitat ad ripas lacus *Lemani*, semper in arenis littoralibus. *Neviduni* ultra ostium rivuli *Boiron*, infra patibulum, infra *Crans*, circa *Promenthou*, *au-dessous du bois de Prangins*, etc. Iam ad nostrum lacum a C. B. visa. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

G. 198. Aegopodium L. gen. 368. Koch Disp. 122. Hoffm. Umb. 80. *Ligustici* sp. Crantz. *Sisonis* sp. Spreng. *Podagraria* Hall.

Flor. aequales, steriles. Petala obcordata. Cal. obsoletissimus. Fruct. depressus, oblongo-ovatus. Sect. transv. e duobus circulis. Carpella evittata, 5-striata, striis nerviformibus aequidistantibus, extimis marginalibus. Valleculae subconvexae. Carpoph. apice bifidum. Inv. utrumque nullum.

706. Aegopodium *Podagraria* L. — (Gall. *Egopode Podagraire.*)

Hall. Helv. 759. Enum. 427. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 178. Heg. 1. p. 214. Clairv. Man. 85. Wahlenb. Helv. 56. Mur. Bot. Val. 49. *Sison Podagraria* Hag. Fl. Basil. 1. p. 276. *Angelica sylvestris minor seu erratica* C. B. Basil. 47.

L. Sp. Pl. 379. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1476. Koch l. c. p. 122. Dec. Fl. Fr. 3410. Smith Brit. 156. *Pimpinella angelicaefolia* Lam. Enc. 1. p. 451. *Ligusticum Po-*

dagraria Crantz Austr. 200. *Sison Podagraria* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 408.

Fl. Dan. tab. 670. Engl. Bot. 14. t. 940. Hoffm. Umb. 81. tab. 1. fig. 6. (*fructus*). Schkuhr Handb. tab. 79. — Tabern. Kräuterb. 243. Lobel. Ic. tab. 700. f. 2. Dod. Pempt. 320. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 145.

β prolifera.

Radix longa, repens. Caulis tripedalis, crassus, profunde sulcatus, ramosus. Folia radicalia longe petiolata, subbiternata: caulina simpliciter ternata, foliolis magnis, ovato-acuminatis (radicalium quandoque coalescentibus), serratis, dentibus mucronatis, nervo medio plerumque inaequaliter divisis: summa parva, lineari-lanceolata. Vaginae membranaceo-foliaceae, sursum dilatatae. Umbellae terminales, sexu distinctae, longe pedunculatae, mediocres, laxae, radiis 15-20, subaequalibus, obiter exasperatis. Umbellulae multiflorae, convexiusculae. Flores parvi, albi, rarius rubelli. Petala obovata, obcordata, lacinula inflexa, plicato-canaliculata, apice subulata. Fructus oblongo-ellipticus, carpellis evittatis, 5-striatis, striis angustis, acute prominulis. Carpophorum setaceum, apice breviter bifidum. Styli in floribus foemineis et hermaphroditis petalis longiores, divergentes, demum divaricatissimi deflexique. (D. v.)

Hab. ad sepes et in pomariis, ubique, etiam in montanis et subalpinis. *β* umbellis radiisque foliolosis *Agauni* lectam, misit amiciss. Em. Thomas. — Fl. Maio-Iulio. ♃.

G. 199. Apium Hoffm. Umb. 75. Koch Disp. 128. L. gen. 367. (excl. nonn. sp.). Hall. Juss. 219.

Flor. aequales, fertiles. Pet. subrotunda, emarginata, apiculo arcte involuto. Cal. obsoletus. Fruct. didymus, subcordatus, depressus, striatus. Sect. transv. e 2 pentagonis semicirculo circumscriptis. Carpella striis 5 nervifor-

mibus, aequidistantibus, 2 extimis marginalibus percursa, valleculis subunivittatis. Carpoph. indivisum! Inv. utrumque 0.

707. Apium *graveolens* L. — Ap. foliis caulinis cuneiformibus, umbellis lateralibus nudis, fructibus subrotundis. (Gall. *Céleri commun.*)

Hall. Helv. 784. Enum. 727. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 178. Heg. 1. pag. 213. Hag. Fl. Basil. 1. p. 273. Clairv. Man. 85. Mur. Bot. Val. 52.

L. Sp. Pl. 379. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1475. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 429. Poir. Enc. 5. p. 194. Smith Brit. 333. Dec. Fl. Fr. 3522. Hoffm. Umb. 75. Koch l. c. p. 128.

Koch l. c. fig. 85 et 86. (petalum et apiculus). Engl. Bot. tab. 1210. Schkuhr Handb. tab. 78. Fl. Dan. tab. 790. Hoffm. Umb. tab. 1. f. 8. — Blackw. tab. 443. Fuchs Hist. tab. 744. Matth. Hist. 563. f. 1? Tabern. Kräuterb. 273. f. 1 et 2. Dod. Pempt. 695. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 100.

β *sativum.* *Ap. dulce* fol. erectis, petiolis longissimis, foliolis trilobis serratis. Mill. Dict. n. 5.

γ *napaceum.* *Ap. napaceum* foliis patulis, petiolis brevibus, foliolis quinis serratis, radice rotunda. Mill. Dict. n. 6.

Radix crassa, carnosa, ramosa, odore aromatico, peracri, succo flavescente. Caulis crassus, profunde sulcatus, ramosus, multiflorus, pedalis et cubitalis, patulus. Folia ternata, lucida, subcarnosa, foliolis lateralibus sessilibus, incisis, cuneatis, impari petiolato, latiori, 3-lobato, serraturis paucis apice calloso-mucronatis. Umbellae 5-6-radiae, axillares, sessiles v. breviter pedunculatae. Involucrum utrumque nullum. Petala albida, subtus virescentia, subrotunda, emarginata, lacinula inflexa, latiuscula brevique. Fructus parvus, subrotundus, carpellis argute 5-costatis. „Valleculae dorsales univittatae, extimae saepe 2-3-vittatae." Koch. Carpophorum setaceum, indivisum. Hoffmann. Koch. (D. v.)

Planta apud nos vix spontanea hinc inde locis ruderatis occurrit. *Bernae* ad balneum suburbanum exterius. Circa *St.-Blaise. Neviduni* prope *Sadex.* β et ββ in hortis ad usum culinarium vulgo coluntur. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

Obs. Planta spontanea in Gallia austro-occidentali ad Oceanum lecta et ab amiciss. I. Gay communicata, odore penetrabili, ingratissimo et in herbariis diu persistente gaudet. Ab hortensi differt caule flaccidiore et foliis simpliciter, sed profunde trilobis, lobis plerumque integerrimis, lanceolatis.

G. 200. Petroselinum Hoffm. Umb. p. 78. Koch Disp. p. 127. g. 59. f. 87 et 88. *Apii* et *Sisonis* sp. L.

Flor. aequales, fertiles v. nonnulli in disco abortivi. Pet. subrotunda, vix emarginata, lacinula longiuscula, inflexa. Cal. obsoletus. Fruct. ovatus, subdidymus, ceterum fere ut in *Apio*. Valleculae omnes univittatae. Carpophor. 2-partitum. Inv. univ. oligophyllum: partiale polyphyllum aut oligophyllum.

708. Petroselinum *sativum* Hoffm. — P. foliis radicalibus bipinnatis: foliolis caulinis linearibus elongatis, involucellis minutis. (Sp. 1. Gall. *Persil cultivé.*)

Apium Petroselinum Heg. Fl. Helv. 1. p. 213. Hag. Fl. Basil. 1. p. 272.

Hoffm. Umb. p. 78. Koch l. c. Disp. p. 127. *Apium Petroselinum* L. Sp. Pl. 379. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1475. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 429. Poir. Enc. 5. p. 193. Dec. Fl. Fr. 3521. Vill. Delph. 2. p. 600.

Koch l. c. (*petalum*). Hoffm. Umb. 78. tab. 1. f. 7. *Ap. Petroselinum* Lam. Illustr. tab. 196. fig. 1. Schkuhr Handb. tab. 80. f. 722. — Blackw. tab. 172. — Matth. 562. f. 1. Tab. Kräuterb. 264. f. 1. Dod. Pempt. 694. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 97. fig. 2.

β *latifolium*, foliis radicalibus trifidis serratis, petiolis longissimis.

Ap. latifolium Mill. Dict. n. 3. — Chaum. Fl. Méd. 3. t. 268. — Tab. Kräuterb. 265. I. B. l. c. p. 99.

γ *crispum*, foliis crispis: radicalibus amplioribus, caulinis ovato-multifidis.

Ap. crispum Mill. Dict. n. 2. — Matth. 562. f. 2. Tab. l. c. 264. f. 2. Icon. 90. I. B. l. c. 97. f. 2.

Radix albida, crassa, multis fibris stipata. Caulis 2-3-pedalis, erectus, sulcatus, fistulosus, ramosissimus. Folia radicalia petiolata, bipinnata, foliolis inaequaliter incisis dentatisque, ovato-cuneiformibus, serraturis apice callosis: folia caulina, praecipue summa ternata, foliolis simplicibus, elongatis, linearibus. Umbellae terminales, saepius nutantes. Involucrum obsoletum, 1-, 2- v. rarius 3-phyllum: partialia plerumque polyphylla, foliolis brevissimis, subulatis. Flores herbacei, petalis exiguis, ovato-lanceolatis, subemarginatis, lacinula inflexa, lanceolata, longiuscula. Fructus brevis, ovatus, superne attenuatus, sulcatus, ingrati odoris. Tota planta laete virens, odorem aromaticum spargit. (D. v.)

In omnibus hortis colitur. Vix tamen sese sponte propagat. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

709. Petroselinum *segetum* Koch. — P. foliis radicalibus pinnatis, foliolis subrotundis: caulinorum pinnato-incisis pinnatifidisve, umbellis cernuis irregularibus. (Sp. 2. Gall. *Persil des blés.*)

Hall. Helv. 779. *Sison segetum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 168. Heg. 1. p. 201. Clairv. Man. 86.

Koch Disp. 128. *Sison segetum* L. Sp. Pl. 362. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1436. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 409. Smith Brit. 316. *Sium segetum* Lam. Enc. 1. p. 406. Dec. Fl. Fr. 3455.

Koch l. c. fig. 88. (*petalum*). *Sison segetum* Jacq. Hort. Vind. tab. 131. Engl. Bot. 4. tab. 228. — Moris. Hist. 3. p. 283. s. 9. tab. 5. fig. 6. Barr. Ic. 1199.

Thom. Schleich. exs. Eiusd. rar. cent. . . . n. 37.

Radix, monente Cl. Smith, „parva, sublignosa, annua v. quandoque biennis." Caules erecti, valde

ramosi, pedales et altiores, solidi, obiter striati, graciles, ramis divergentibus. **Folia** radicalia longe petiolata, pinnata, 5-10-iuga, foliolis semuncialibus, plerumque oppositis, subrotundis v. oblongo-ovatis (in plantis meis), pinnato-lobata, lobulis 5-7, ovatis, serratis, obtusiusculis, dentibus breviter aristatis: caulina **vaginis** angustis margine membranaceis insidentia, pauciiuga, foliolis parvis, profundius pinnatifidis. Summus caulis nudiusculus, repetito-dichotomus. **Umbellae** terminales et laterales, 3-5-fidae, parvae, anomalae, radiis laevibus, summopere inaequalibus. **Umbellulae** consimiles, pauciflorae. **Involucrum** 2-3-phyllum, foliolis erectis, longiusculis, lineari-lanceolatis, inaequalibus. **Involucella** 1-5-phylla, ovato-acuminata, parva. **Flores** parvi, regulares, albi v. rubelli. **Fructus** depressus, didymus, ovatus, striato-costatus, calyce inconspicuo, 5-dentato coronatus. **Carpella** quinquecostata, valleculis angustis, vittatis. **Styli** brevissimi, crassiusculi. (D. s.)

Hab. in arvis humidiusculis, solo lutoso, in Helvetia rarissimum. „Cl. GAGNEBIN ex pratis vallis *Erguël* folia misit." HALLER. Testante Cl. SCHLEICHERO etiam b. LACHENAL invenit et cum eo communicavit. Sed eam plantam non habet Cl. HAGENBACH, cui herbarium LACHENALII notissimum est. Dubia adeo etiamnunc civis. In suis hortis SCHLEICHERUS et THOMASIUS eam colunt. Plantam spontaneam nondum vidi. — Fl. Iul. et Aug. ☉ et ♂.

G. 201. CARUM L. gen. 365. Hall. Juss. 219. Hoffm. Umbellif. 84. Gaertn. t. 23. Koch Disp. p. 121. gen. 51. *Apii* sp. Crantz. *Seseleos* sp. Scop. Lam. Dec.

Fl. subaequales, in disco steriles. **Pet.** subrotunda, obcordata. **Cal.** vix conspicuus. **Fruct.** subdepressus, ovato-oblongus, striatus vittatusque. **Sect. transv.** fere circularis, pentagono inscripta. **Carp.** striis 5, nerviformibus, fere aequidistantibus, extimis marginalibus percursa. **Val-**

leculae latae, planiusculae, univittatae. Carpoph. ad medium usque 2-fidum. Inv. univ. 0 aut monophyllum: partiale 0.

710. Carum *Carvi* L. — (Gall. *Carvi Cumin.*)

Hall. Helv. 789. Enum. 428. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 176. Heg. Fl. Helv. 1. pag. 211. Hag. Fl. Basil. 1. p. 269. Clairv. Man. 85. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 59. *Cuminum pratense Carvi officinarum* C. B. Basil. 47.

L. Sp. Pl. 378. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1470. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 414. Koch l. c. 121. Smith Brit. 330. *Seseli Carvi* Poir. Enc. 7. p. 136. Dec. Fl. Fr. 3120. *S. Carum* Vill. Delph. 2. p. 589. *Apium Carvi* Crantz Austr. 218.

Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 102. Engl. Bot. 21. tab. 1503. Jacq. Austr. tab. 393. Fl. Dan. tab. 191. Schkuhr Handb. tab. 77. Hoffm. Umbell. 86. tab. 10. f. 23. et tab. 16. fig. 20. Camer. Epit. 516. Blackw. tab. 529. Fuchs Hist. 396. Matth. 533. f. 2? Tabern. Kräuterb. p. 142. Dod. Pempt. 299. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 69.

Radix fusiformis, longa, collo neutiquam filamentosa, odore fere *Pimpinellae Saxifragae*, sed minus ingrato. Folia saturate viridia, ambitu oblonga angustaque, bipinnata: radicalia petiolis basi in vaginam albidam dilatatis, pinnulis pinnatifidis, infimis quaternis ad petiolum principem decussatis, sessilibus, et in planis aliis ac reliquae sitis; foliolis simplicibus, bifidis trifidisve, lanceolatis, angustis, mucronulatis. Caulis 1-3-pedalis, ramosus, striatus, solidus, foliis vaginae insidentibus, foliolis linearibus, supremis fere capillaceis, elongatis. Vaginae ventricosae, albidae, basi foliolis duobus parvis, pinnatifidis, subcapillaceis suffultae. (Character valde singularis!) Umbellae numerosae, mediocres, planae, terminales, pedunculatae, radiis 10-12, laevibus. Involucrum aut nullum aut non raro monophyllum, fere setaceum. Flores subaequales, albi v. extus rubentes, petalis subrotundis, profunde obcordatis, conca-

vis, lacinula inflexa, latiuscula, acuta, apice incurvo. Fructus suaveolens grateque aromaticus, carpellis 5-nerviis, nervis rotundatis, parum prominulis, valleculis „1-vittatis, vittis articulatis." Koch. Styli parvi, reflexi. Carpophorum gracile, setaceum, vix ultra medium bifidum. (D. v.)

In pratis ubique, praecipue tamen submontanis, ut etiam in Alpes adscendat. — Fl. Aprili et Maio. ♂.

G. 202. Bunium L. g. 353. Juss. 223. Gaertn. 2. t. 140. f. 2. Hoffm. Umbellif. 105. *Bulbocastanum* Hall. *Cari* sp. Koch.

Fl. aequales, fertiles. Pet. obcordata. Cal. obsoletus. Fruct. oblongus, subdepressus, striatus. Sect. transv. et carp. fere ut in *Caro*. Carpoph. ultra medium bifidum. Inv. utrumque polyphyllum.

Obs. Genus priori utique nimis affine; facile tamen involucris distinguendum.

711. Bunium *Bulbocastanum* L. — B. involucro polyphyllo, caule basi recto folioso. Sm. (Gall. *Terre-noix commune.*)

Hall. Helv. 783. Enum. 782. in add. Sut. Fl. Helv. 1. p. 158. Heg. 1. p. 190. Mur. Bot. Val. 56. *Sium Bulbocastanum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 269.

L. Sp. Pl. 349. Poir. Enc. 7. p. 599. Smith Brit. 301. (In Engl. Bot. deest). Dec. Fl. Fr. 3495. *B. minus* Gouan Illustr. 10. *Carum Bulbocastanum* Koch l. c. t. 121. *Sium Bulbocastanum* Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 538.

Fl. Dan. tab. 220. Schkuhr Handb. tab. 62. Hoffm. Umbellif. 107. tab. 1. f. 4. — Lob. Ic. 745. f. 1. Tabern. Kräuterb. 422. f. 1. Dod. Pempt. 334. f. 1.

Radix tuberosa, subrotunda, unciam unam fere crassa, extus nigra, intus alba, gustu grate sapida, subacris, in terram alte demersa. Caulis pedalis, cubitalis, ramosus, tenuiter striatus, basi rectus,

solidus vel inferne quandoque subfistulosus. **Folia** omnia caulina, 2-3-pinnata (infima cito marcescentia), foliolis simplicibus vel 2-3-fidis, lineari-lanceolatis, mucronulatis, perangustis, et (praecipue in foliis superioribus) elongatis. **Vaginae** parum conspicuae, nervosae, superne margine membranaceo albido auctae. **Umbellae** terminales, oppositifoliae, pedunculatae, planae, mediocres, radiis circiter 15, laevibus v. scabriusculis, inaequalibus. **Involucrum** umbella multo brevius, foliolis 5-8, lanceolatis, demum reflexis; **involucella** patula, polyphylla, lineari-lanceolata, marginibus submembranacea. **Flores** regulares, in disco abortivi, **petalis** albis, obcordatis, latis brevibusque, lacinula inflexa, brevi, obtusa, emarginata. **Fructus** ellipticus, oblongus, subdepressus, **stylis** breviusculis, reflexis deciduisque coronatus. **Carpella** nervis 5 parum prominulis percursa, valleculis in planta recenti parum profundis exarata, in sicca profunde striata, vittis solitariis, coloratis, nitidis. (D. v.)

Hab. in arvis humidiusculis Helvetiae occidentalis, in regionibus praesertim montanis et subalpinis. Prope *Montcharan*, *Olon*, *St.-Imier*. Haller. *Octoduri*, et circa *Fouly*. Rev. Murith. Inter segetes infra *Zermatt* in valle *D. Nicolai*. *A Arzier*. In valle lacus *Iugensis*. Etiam in collibus apricis supra *le Sentier*. *Neviduni* prope *Clarens*. Rev. Ducros. — Fl. Maio, locis editioribus Iulio et Augusto. ♃.

G. 203. Sison Koch Disp. 123. L. gen. 349. (excl. omnibus praeter primam speciebus). *Sii* sp. Lam. Dec.

Fl. aequales, fertiles. **Pet.** subrotunda, obcordata, lacinula inflexa. **Fruct.** depressus, ovatus. **Sect. transv.** fere circularis, octogono inscripta. **Carp.** striis 5, nerviformibus, subaequidistantibus, extimis marginalibus; valleculae latiusculae, univittatae: vittae crassae, subdimidiatae! obverse clavatae! **Carpoph.** bipartitum. **Invol.** utrumque oligophyllum.

712. SISON *Amomum* L. — S. caule erecto, foliis inferioribus pinnatis, foliolis ovato-oblongis dentatis, umbellis erectis subquinquefidis. (Gall. *Sison Amome.*)

Sut. Fl. Helv. 2. p. 308. in app. Heg. 1. p. 202. Clairv. Man. 84.

L. Sp. Pl. 362. Koch Disp. 124. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1436. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 407. Smith Brit. 315. Vill. Delph. 2. p. 607. *Sium Amomum* Dec. Fl. Fr. 3456. *Sium aromaticum* Lam. Enc. 1. p. 405.

Jacq. Hort. Vind. 3. t. 17. Engl. Bot. 14. t. 954. Schkuhr Handb. t. 69. — Blackw. t. 442. — Fuchs Hist. 655. Matth. 552. Tabern. Kräuterb. 278. (*eadem*). Barr. Ic. 1190. Dod. Pempt. 697. f. 1. (*rudis*).

Schleich. rar. exs. cent.... n. 36. Thom. exs.

Radix gracilis, ramosa. Caulis sesquicubitalis, erectus, ramosissimus, fistula tenui pertusus, laevissime striatus, subflexuosus. Folia radicalia et inferiora longe petiolata, pinnata, 4–5-iuga, foliolis magnis, ovato-oblongis, sursum decrescentibus, obtusis, subinde lobatis, serraturis crebris margine cartilagineis: superiora vaginis angustis parumque conspicuis insidentia, etiam pinnata, sed pinnulis multo minoribus, angustis, oblongis, parum numerosis, plerumque pinnato-incisis v. remote pinnatifidis. Rami iterum atque iterum ramosi, foliosi, erecto-patentes. Umbellae non magnae, terminales, numerosae, radiis fere quinis, laevibus, divergentibus, demum valde elongatis. Involucrum utrumque 2–4-phyllum, foliolis patentibus, lanceolato-linearibus. Umbellulae pauciflorae. Flores breviter pedunculati, parvi, albi, fere regulares, petalis brevibus, obovatis, subemarginatis, lacinula inflexa, brevi, ovato-acutiuscula. Fructus aromaticus, parvus, depressus, ovatus v. subrotundus, costato-striatus. Carpella semiovata, nervis 5 obtusis, exstantibus, marginalibus introflexis; valleculae parum profundae, vitta solitaria, cras-

siuscula, subdimidiata, obverse clavata instructae. Stylopodium duplex, conicum, stylis brevissimis, deciduis. Odor acris et fere virosus. (D. s.)

Hab. locis lutosis v. calcareis subhumidis. In Helvetia rarissimum nec nisi in agro *genevensi* visum. Inter *urbem* et *Châtelaine*. Schleicher. Inter *Genevam* et *Chougny* atque multis aliis eiusdem pagi locis. Amiciss. Rapin. — Fl. Augusto. ⊙ Smith. ♂ De Candolle. (Utique plantam biennem esse suspicor). ♃ Villars.

G. 204. Sium L. gen. 348. Hall. Juss. 222. Gaertn. t. 23. *Sium* et *Drepanophyllum* Hoffm. Umbellif. *Sium*, *Drepanophyllum* et *Helosciadium* Koch Disp. 117, 123 et 125.

Fl. aequales, fertiles. Pet. emarginata aut integra, lacinula s. apice inflexo. Cal. 5-dentatus, denticulis inaequalibus. Fruct. subdepressus, ovatus v. oblongus. Sect. transv. fere circularis, octogono inscripta. Carp. striis 5, nerviformibus, subaequidistantibus, extimis marginalibus percursa; valleculae latae, vittatae. Carpoph. 2-partitum. Inv. utrumque praesens.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Valleculae univittatae.*

I. Petala subrotunda, obcordata, lacinula magna. Foliola lineari-lanceolata, elongata.

Drepanophyllum Koch (Disp. fig. 97).

2. Sium *Falcaria*.

II. Petala lanceolata, integerrima. Foliola subrotunda v. ovata.

Helosciadium Koch (Disp. fig. 74).

6. S. *inundatum*. 4. S. *nodiflorum*.
5. S. *repens*.

** *Valleculae 2-3-vittatae. Petala obcordata, lacinula inflexa.*

Sium Koch.

3. S. *angustifolium*. 1. S. *latifolium*.

713. Sium *latifolium* L. — S. foliolis oblongis semicordatis aequaliter serratis, petiolis fistulosis multinodiis. (Sp. 1. Gall. *Berle à feuilles larges.*)

Hall. Helv. 777. Enum. 435. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 167. Heg. 1. pag. 200. Hag. Fl. Basil. 1. p. 267. Clairv. Man. 84. Mur. Bot. Val. 98.

L. Sp. Pl. 361. Lam. Enc. 1. p. 404. Smith Brit. 312. Dec. Fl. Fr. 3446. *Drepanophyllum palustre* Hoffm. Umb. 110. *Coriandrum latifolium* Crantz Austr. 212.

Engl. Bot. 3. tab. 204. Jacq. Austr. tab. 66. — Matth. 377. Tabern. 203. fig. 1. Dod. Pempt. 589. f. 2. Fuchs Hist. 270.

Schleich. Thom. exs.

Radix repens, fibis albis numerosis stipata. Caulis plerumque solitarius, fistulosus, erectus v. ad nodos modice flexus, ramosus, crassus, profunde sulcatus, basi radicans, 2-3-pedalis. Folia radicalia pinnata, petiolis longis, striatis, carinatis, fistulosis, multinodiis, pinnis grandibus, oblongis, basi extus in auriculam rotundatam productis, concinne serratis v. duplicato-serratis, sessilibus, aequidistantibus, 10-12, cum impari terminali: imae nonnunquam basi bilobae, lobo extimo brevi. Caulinorum foliorum vaginae amplexicauli submembranaceae insidentium pinnae angustiores, simpliciter serratae, apice aristatae. Umbellae paucae, magnae, terminales, pedunculatae, hemisphaericae; involucro utroque polyphyllo, foliolis lanceolatis, demum reflexis, saepe denticulatis, radiis numerosis, laevibus, per maturationem valde elongatis. Umbellulae convexae, multiflorae. Flores aequales, albi, mediocres, petalis obovatis, excisis, lobis parum distantibus, lacinula inflexa, obtusa. Calyx proprius iam in floribus valde conspicuus, dentibus lanceolatis, inaequalibus. Fructus late ovatus, profunde striatus, stylopodio sinuato, calyce stylisque divaricato-reflexis coronatus. Car-

pella nervis 5, obtusis, valleculis coloratis, lateralibus saltem 2-3-vittatis, vittis convexis, contiguis. (D. s.)

Pulchra species in fossis aqua plenis habitat, sed rarius, nec nisi in pagis occidentalibus lecta est. Circa *Roche*, *Mathod*, *Paterniacum*. Haller. *Ebroduni* et ad lacum *Muratensem* vulgo. Amiciss. Gay. *Basileae* ad *Rheni* ripas. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

714. Sium *Falcaria* L. — S. foliis pinnatis, pinnis paucis linearibus cartilagineo-serratis: superioribus decurrenti-connatis. (Sp. 2. Gall. *Berle Faucilière.*)

Hall. Helv. 782. Enum. 436. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 167. Heg. 1. pag. 201. Hag. Fl. Basil. 1. p. 268. Clairv. Man. 84. *Eryngium arvense* C. B. Basil. 104.

L. Sp. Pl. 362. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1434. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 535. Lam. Enc. 1. p. 406. Dec. Fl. Fr. 3451. Vill. Delph. 2. p. 598. *Drepanophyllum agreste* Hoffm. Umb. 109. Koch l. c. p. 123. *Seseli Falcaria* Crantz Austr. 208.

Jacq. Austr. tab. 257. Schkuhr Handb. tab. 80. fig. 360. (*fructus*). — Lob. Ic. 2. tab. 24. f. 1. *Crithmum* IV. Matth. 582. f. 2. Tab. Kräuterb. 500. Clus. Hist. 732. f. 4. I. B. Hist. 3. p. 196.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix fusiformis, longissima. Caulis ramosus, farctus, teretiusculus, obiter striatus, cubitalis et ultra, firmulus, ramis patentibus, iterum ramosis. Folia pinnata, foliolis 3-7 elongatis, firmis, perangustis. Folia summa subternata, in vaginis sessilia, foliolis lateralibus saepe bilobis, terminali trilobo. Umbellae ante evolutionem cernuae, (saltem in meis speciminibus) longe pedunculatae, radiis numerosis, laevibus, involucro utroque polyphyllo, foliolis subsetaceis, patulis. Flores parvi, albi: nonnulli testante Cl. Hoffmann steriles, mihi autem omnes fertiles visi, pedicellis longiusculis, calyce proprio dentibus lanceolatis instructi. Petala obcordato-emar-

ginata, brevia, lacinula inflexa, obtusa. **Fructus** longitudine duplo latitudinem superans, stylopodio repando stylisque demum divaricatis coronatus, angustus neque ventricosus, sed potius subprismaticus. **Semina** parum profunde striata, „vittis in quavis vallecula solitariis" HOFFMANN, angustissimis percursa. (D. s.)

„Planta in Helvetia rarissima, locorum campestrium incola, olim a C. et I. B. circa *Basileam* ad sclopetariorum domum et ad sepes extra portam *D. Ioannis* visa, nuper autem nusquam reperta est." HALLER. Unde phytopolae nostri specimina sua habuerint, ignoro. Amiciss. SERINGE e Gallia accepit. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

OBS. *Sium siculum* L. Sp. Pl. 363, male a summo Viro definitum, proxime ad hanc sectionem accedit; sed nuper ob petala crocea ac praecipue fructus structuram peculiarem, carpellis nempe elongatis, profunde sulcatis, costis latis, obtusissimis, fere contiguis vittisque idcirco perangustis et in quavis vallecula omnino solitariis, optimo iure ab eo genere pulchram stirpem, nomine *Brignoliae pastinacaefoliae* dissociavit Cl. BERTOLONIUS. (Vide Amoen. Ital. 97). Fructus extus optime conservatos, sed, ut videtur, semine plane destitutos in speciminibus meis calabricis habeo, eosque, ut mihi persuadeo, non perfectiores vidit Cl. KOCH, qui eis valleculas multivittatas adsignat.

715. SIUM *angustifolium* L. — S. foliis pinnatis, foliolis inaequaliter lobatis serratisque, umbellis pedunculatis oppositifoliis, caule erecto. Sm. (Sp. 3. Gall. *Berle à feuilles étroites.*)

Hall. Helv. 776. Enum. 435. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 167. Heg. 1. p. 201. Hag. Fl. Basil. 1. p. 268. Clairv. Man. 84. Wahlenb. Helv. 55. Mur. Bot. Val. 98. *Sium s. Apium palustre foliis oblongis* C. B. Basil. 46.

L. Sp. Pl. 1672. in add. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1431. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 533. Koch l. c. p. 118. Lam. Enc. 1. p. 414. Smith Brit. 313. Dec. Fl. Fr. 3447. Vill. Delph. 2. p. 597. *Apium Sium* Crantz Austr. 215.

Engl. Bot. 2. tab. 139. Jacq. Austr. tab. 67. *S. nodiflorum* (non L.) Fl. Dan. tab. 247. — *Sium verum* Matth. 673. (*mala*).

β foliolis caulinis approximatis numerosis angustioribus.

Radix repens. Caulis ramosus, erectus, foliosus, haud profunde striatus, tener, fistulosus. Folia radicalia, petiolo longo crasso fistuloso striatoque non computato, pedalia, pinnata, 8-10-iuga, pari infimo a reliquis tam remoto, ut unum deficere videatur, foliolis lucidis, sessilibus, oblongis, basi rotundatis, antice plerumque appendiculatis, grosse et inaequaliter serratis: supremo trilobo. Folia caulina minora, vaginis latiusculis, margine angusto scarioso auctis insidentia, foliolis parum numerosis, cuneatis, pinnato-incisis, acutis. Umbellae numerosae, oppositifoliae, pedunculum uncialem v. biuncialem terminantes, mediocres, hemisphaericae, 12-15 radiis laevibus, involucro utroque magno, foliolis deflexis, lanceolatis, trinerviis, basi margine membranaceo coalitis, inaequalibus, quandoque incisis. Umbellulae planae. Flores albi, parvi, petalis subrotundis, obcordato-emarginatis, dorso carinatis, lacinula brevi, triangulari, acutiuscula. Fructus parvus, ovato-oblongus, leviter striatus. (D. v.)

Hab. in fossis aqua plenis, vulgo. *Bernae*, *Ebroduni*, *Neviduni* circa *Promenthou*, *Octoduri au Guerset*; prope *Saillon* etc. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. I. „Iuga lateralia paulo ante marginem carpelli posita, semen sectione transversali perfecte teres, multivittatum et pericarpio corticoso sed arcte adnato tectum. An proprii generis?" Koch l. c.

Obs. II. Varietatem insignem circa *Ebrodunum* vidi, umbellis parvis, foliis caulinis multiiugis, foliolis lanceolatis, angustis satisque concinne serratis. In ea autem ut in vulgari apices serraturarum ut et involucri foliolorum calloso-emarcidos deprehendi, qua nota a sequente differt.

716. Sium *nodiflorum* L. — S. foliis pinnatis, foliolis ovatis subaequaliter serratis, umbellis subsessilibus oppositifoliis, involucro universali nullo. (Sp. 4. Gall. *Berle nodiflore*.)

Mur. Bot. Val. 98. Heg. 1. p. 201. Clairv. Man. 84.

L. Sp. Pl. 361. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1432. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 534. Lam. Enc. 1. pag. 405. Smith

Brit. 313. Dec. Fl. Fr. 3448. *Helosciadium nodiflorum* Koch l. c. 226.

Engl. Bot. 9. tab. 639. (*bona*). — Moris. Hist. 3. p. 283. s. 9. tab. 5. f. 3.

Thom. Schleich. exs.

β nanum, Dec. l. c. *β*.

Radix vix repens, fibris constat multis, albis, crassiusculis, fibrillisque capillaceis, numerosis stipatis. Caules elongati, ramosiusculi, 1–2-pedales, prostrati v. fluitantes, striati, fistulosi. Folia omnia conformia, parva, 2–5-iuga, petiolata, (summa tantum vaginis margine late scarioso apice truncato s. bifido instructis insidentia,) foliolis dorso nitidis (etiam per totum caulem), ovatis obtuseque serratis, serraturis nunquam callosis: terminale saepe trilobum. Umbellae numerosae, omnino axillares, neque oppositifoliae, brevissime pedunculatae, parvae, involucro universali omnino nullo, radiis 4–7, brevibus, alato-marginatis, umbellulis paucifloris, convexis. Involucella 4–5-phylla, foliolis ovatis, basi connatis, inaequalibus, patulis, pedunculos aequantibus. Flores parvi, albidi, petalis obovatis, integris nec emarginatis, apice modice inflexis, obtusiusculis. Calyx vix ullus. Fructus exigui, subglobosi, depressi, striis acutis, tenuibus, valleculis latiusculis, dentibus calycinis minutis, subulatis, stylis divaricato-recurvis longisque coronati. (D. v.)

Hab. ad rivulos, infrequens. *Neviduni* ad *Promenthusam* supra *Clarens* et inter *Duilliers* et *Coinsins*. *β* cum priori. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Omnibus fere characteribus a priori differt. Eam speciem, si unquam vidit, summus Hallerus cum *S. angustifolio* coniunxisse videtur. Sic et Cl. Suter, qui *S. nodiflorum* „non separat." V. Fl. Helv. l. c.

717. Sium *repens* L. fil. — S. foliis pinnatis, foliolis subrotundis serrato-incisis, umbellis radicalibus longe pedunculatis. (Sp. 5. Gall. *Berle rampante*.)

Sut. Fl. Helv. 2. pag. 308. in add. Hoepfn. Mag. 1. p. 31. Heg. 1. p. 201. Clairv. Man. 84.

L. fil. Suppl. 181. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1432. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 534. Poir. Enc. Suppl. 2. p. 620. Dec. Fl. Fr. 3449. Smith Brit. 314. *Helosciadium repens* Koch l. c. p. 126.

Engl. Bot. 20. tab. 1431. Jacq. Austr. 3. tab. 260. (hae icones non ad nostram spectant varietatem).

Schleich. Thom. exs.

Planta nostra vaudensis saltem varietatem efficit singularem, quam auctores ignorare videntur. Neque tamen credo, eam a vulgatiori separandam esse; cum characteres eius essentiales habeat. Radix repens, fusiformis, ad nodos fibrillas numerosas emittens. Cauliculi brevissimi, etiam repentes radicantesque. Folia omnia radicalia, longissime petiolata, fere 5-iuga, foliolis laete virentibus, parvis, sessilibus, subrotundis, serrato-incisis, plerumque bilobis, serraturis subaequalibus, mucronulatis: terminale vulgo trilobum v. tripartitum. Umbellae paucae, subradicales, pedunculo praelongo nudo insidentes, radiis 4-7, laevibus, longiusculis, inaequalibus; involucrum 3-4-phyllum, foliolis brevibus, lanceolatis, reflexis: partialia 4-5-phylla, patula, ceterum consimilia. Flores parvi, albi, aequales, petalis subemarginatis, subrotundis, lacinula latiuscula, triangulari. Fructus parvi, subrotundi, striati, stylis debilibus, modice divergentibus coronati. (D. s.)

Hab. ad rivulos in vicinia lacus *Lemani* infrequens. Ad rivum molendarium prope *Allamand* primus detexit b. Lorimier. *Morgiis*, *à la Repentance*. Cl. Bischoff. — Fl. Augusto et Septembri. ♃.

718. Sium *inundatum* Lam. — S. caule repente, foliis inferioribus multipartito-capillaceis: superioribus pinnatis, umbellis subbifidis. Dec. (Sp. 6. Gall. *Berle inondée*.)

Hall. Helv. 780. *Sison inundatum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 168. Heg. 1. p. 201. Clairv. Man. 84. Mur. Bot. Val. 97.

Meum inundatum Spreng. in Schult. Syst. 6. pag. 435. et Sp. Umb. p. 115. *Helosciadium inundatum* Koch l. c. 126. *Sium inundatum* Lam. Enc. 1. p. 407. Dec. Fl. Fr. 3454. *Sison inundatum* L. Sp. Pl. 363. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1437. Vill. Delph. 2. p. 607. *Hydrocotyle inundata* Smith Brit. 290.

Engl. Bot. 4. p. 227. Fl. Dan. tab. 89. — Pluk. tab. 61. f. 3. Moris. Hist. 3. p. 223. s. 9. tab. 5. f. 5.

Radicem monente HALLERO praelongam, inundatam, non vidi. Caulis fere semipedalis v. paulo longior, succulentus, tenerrimus, repens, subramosus, parum foliosus. Foliola inferiora submersa, multipartita, laciniis compositis, elongatis, uninerviis, capillaceis: superiora emersa, breviter petiolata, parva, pinnata, subbiiuga, foliolis parvis, sessilibus, cuneatis, latiusculis, bi- v. trifidis: impari paulo maiore, profundius 3-lobo. Vaginae angustae, parum conspicuae. Umbellae parvae, laterales v. oppositifoliae, pedunculatae, plerumque bifidae, radiis divergentibus, laevibus, involucro (in meis speciminibus) nullo v. monophyllo, lato, spathaceo caducoque. Umbellulae valde pauciflorae, floribus parvis, albis, brevissime pedicellatis, petalis integris, inflexis. Involucella oligophylla, foliolis lanceolatis, patulis v. subreflexis. Fructus pro floris umbellulaeque parvitate grandiusculus, oblongo-ovatus, depressus, striatus, stylis caducis. (D. v.)

Hab. in paludibus minus profundis, in Helvetia autem tam infrequens, ut valde dubia sit civis. Unicam certe plantulam invenit HALLERUS in fossis paulo ultra *Neville* (prope *Roche*) eundo versus *Rhodanum*, qua tructarum captura est. Sed praeter eum nemo nostratum vidit. Specimina circa *Parisios* lecta mecum amiciss. GAY communicavit. — Fl. Iunio et Iulio. ♃ Lam. ♂ All. ⊙ L.

G. 205. PIMPINELLA L. gen. 366. Juss. 219. Hoffm. Umbellif. 88. Koch l. c. p. 120. gen. 50.

f. 55. et 56. *Tragoselinum* Tourn. Hall. *Anisi* sp. Gaertn. tab. 23.

Flor. aequales, fertiles. Pet. obcordata, inflexa. Cal. obsoletus. Fruct. depressus, subrotundus, (in nostris speciebus) obiter striatus. Sect. transv. ovalis, octogono inscripta. Carp. striis 5, tenuissimis, aequalibus, aequidistantibus, extimis marginalibus percursa; valleculae latae, convexae (ut et commissurales), trivittatae. Stigm. globosa. Carpoph. supra medium bifidum. Invol. utrumque 0.

719. Pimpinella *Saxifraga* L. — P. foliis pinnatis: radicalibus foliolis subrotundis: superioribus pinnato-multifidis linearibus, vaginis supremis aphyllis. (Sp. 1. Gall. *Boucage Saxifrage.*)

Hag. Fl. Basil. 274.

L. Sp. Pl. 378. excl. var. γ. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 386. Koch Disp. pag. 120. Smith Brit. 331. Lam. Enc. 1. p. 450.

I. Pimpinella *Saxifraga* minor N. — P. foliis radicalibus subtriiugis: foliolis indivisis dentatis, caule ramosiusculo nudiusculo.

Hall. Helv. 766. Enum. 420. n. 2. *P. Saxifraga* Sut. Fl. Helv. 1. p. 176. Heg. 1. p. 212. Clairv. Man. 86. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 84.

P. Saxifraga Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1471. Dec. Fl. Fr. 3411. α. Vill. Dauph. 2. p. 604. et *P. genevensis* ibid.

Engl. Bot. 6. tab. 407. Fl. Dan. tab. 669. Jacq. Austr. tab. 395. Schkuhr Handb. tab. 78. (*minus bona*), et tab. 90. f. 715. (*fructus*). Hoffm. Umbellif. 90. tab. 1. f. 12. — Blackw. t. 472. Fuchs Hist. 609. Barrel. Ic. 758. Matth. 729. f. 2. Tab. Kräuterb. 255. t. 2. (*eadem*).

β *pubescens.*

Radix fusiformis, odore acri et ingrate aromatico.

filamentis coronata. Caulis teres, tenuiter striatus, parum ramosus, erectus, subflexuosus, nudiusculus nec nisi prope radicem et ad ramorum pedunculorumve basin foliis parvis instructus, fere pedalis. Folia radicalia petiolo suo in vaginulam inconspicuam dilatato paulo breviora, pinnata, 3-4-iuga, foliolis parvis, subrotundis, subcordatis v. saepius basi cuneatis, fere toto ambitu inaequaliter dentatis v. incisis et sublobatis, modo glabris, modo plus minus pubescentibus: impar plerumque 3-lobum. Caulina folia minora: inferiora foliolis oblongis, pinnatifidis v. lobatis, lobulis integris: superiora vaginis insidentia, foliolis linearibus, paucissimis, saepe ternatis. Vaginae supremae in hac et sequentibus subspeciebus fere aphyllae, latiusculae, membranaceae, coloratae. Umbellae terminales, pedunculatae, mediocres v. parvae, planae, radiis 8-12, laeviusculis, subaequalibus. Flores albi, plus minus regulares, parvi, petalis obovatis, emarginatis, lacinula inflexa, canaliculata, parva, lineari, apice subretusa, denticulata. Fructus parvus, subrotundo-ovatus, nitidus, multivittatus, obiter striatus. Carpophorum semibifidum. Stylopodium bicolle, rotundatum. Styli longi, persistentes, divergentes. (D. v.)

Hab. in pratis, pascuis apricis, locisque arenosis frequens. — Fl. Iunio – Septembri. ♃.

II. Pimpinella *Saxifraga* dissecta N. — P. foliis radicalibus sub-3-iugis: foliolis pinnatifidis: superioribus lineari-lanceolatis acutis integriusculis.

Hall. Helv. 787. Enum. 429. n. 3. *P. dissecta* (Retz) Sut. Fl. Helv. 1. p. 177. (excl. syn. Vill.) Heg. 1. p. 212. Mur. Bot. Val. 84. *P. hircina* Clairv. Man. 86.

P. dissecta Willd. Sp. Pl. 1. p. 1472. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 684. Pers. Syn. 1. p. 323. Dec. Fl. Fr. 3413. *P. Saxifraga* n. 36. Vill. Delph. 2. p. 605.

P. dissecta Retz Obs. 3. p. 30. tab. 2. Lam. Ill. tab. 203.

f. 2. — Clus. Hist. 2. p. 197. f. 2. Dod. Pempt. 315. f. 2. (*eadem*).

β intermedia, foliis radicalibus integriusculis.

Summopere variabilis et, ut opinor, mera prioris varietas. Caulis pedalis, cubitalis et ultra, ramosior. Folia omnia pinnata: radicalia foliolis plerumque pinnatifidis, lobis integriusculis, ovatis: superiora in speciminibus procerioribus pinnulis elongatis, acutis. Cetera omnino ut in priori. Variat foliis radicalibus et inferioribus bipinnatis. (D. v.)

Hab. locis consimilibus vulgo. — Fl. Iunio - Septembri. ♃.

III. Pimpinella *Saxifraga* nigra N. — P. pubescens, foliis radicalibus inferioribusque subsexiugis longissime petiolatis: foliolis subcordatis incisis obtusis.

P. nigra Sut. Fl. Helv. 2. p. 309. in app. Heg. 1. p. 212. Mur. Bot. Val. p. 84.

P. nigra Willd. Suppl. 1. p. 1471. Eiusd. Enum. H. B. 321. *P. Saxifraga β* Dec. Fl. Fr. 341. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 683. Trevir. Obs. 7. n. 8.

I. B. 3. p. 111. f. 2. huc citata vix habitum exprimit et propter umbellas distincte involucratas omnino ad diversam referri debet plantam.

Habitu valde a prioribus recedit, ut iam e diagnosi videre est. Attamen monente Cl. Treviranus per transitum manifestum in veriorem *P. Saxifragam* abit, si quidem mea planta vere eadem est ac illa Willdenoviana, quod ob speciminum genuinorum defectum adseverare nolim. — Caulis cubitalis, dense pubescens, strictior crassiorque, profundius striatus, ramis simpliciusculis, vaginis nonnullis subaphyllis instructis. Folia radicalia et inferiora petiolo multo breviora, 5-6-iuga, foliolis triplo quadruplove maioribus quam nostrae *minoris*, sursum lente decrescentibus, late ovatis, obtusis, sublobato-incisis, lobulis obtusis, serratis, basi subcordata v. cuneata, integerrima: impar integrum v. trilobum s. tripartitum. Haecce foliola

tam dense pubescunt, ut fere tomentosa sint. Folia ad medium caulem etiam, sed breviter petiolata, 5-6-iuga, longe minora, foliolis profunde trilobis, lobulis integerrimis, lanceolatis, inaequalibus, acutis: superiora foliolis indivisis, linearibus, subfalcatis, vaginis magis conspicuis insidentia. Vaginae summae latae, in foliolum abortivum pinnatifidum simplicissimumve desinentes. Umbellae in ramis terminales, ceterum ut in prioribus. (D. s.)

Pulchram plantam *Octoduri* legi. Ibidem testante amiciss. SUTERO invenit Cl. SCHLEICHER. *Aux Marques* prope *Octodurum*. Rev. MURITH. — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

720. PIMPINELLA *magna* L. — P. caule sulcato, foliis subuniformibus pinnatis: foliolis ovatis grosse serratis incisis nitidis. (Sp. 2. Gall. *Boucage majeur.*)

Hall. Helv. 785. Enum. 428. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 176. Heg. 1. pag. 212. Hag. Fl. Basil. 273. Clairv. Man. 86. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 84.

L. Mant. 2. p. 219. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1471. Spreng. in Schult. Syst. 6. p. 384. Koch l. c. p. 120. Lam. Enc. 1. pag. 450. Smith Brit. 331. Dec. Fl. Fr. 3412. Vill. Delph. 2. p. 603. *Apium Tragoselinum* Crantz Austr. 214. (Priorem coniungit).

Engl. Bot. 6. tab. 408. Jacq. Austr. tab. 396. — Fuchs Hist. 608. Matth. 729. f. 1. Tabern. Kräuterb. 525. f. 1. (*eadem*). Clus. Hist. 2. p. 197. f. 2. Barrel. Ic. 245. Schkuhr tab. 80. f. 718. (*fructus*).

I. PIMPINELLA *magna* vulgaris N. — P. ramis divisis, vaginis supremis subaphyllis.

Radix fusiformis, alba, acris. Caulis cubitalis, bicubitalis, foliosus, superne repetito-ramosus, fistulosus, sulcatus, subinde pubescens. Folia pinnata, petiolo multo breviora, subtriiuga, foliolis grandibus, praecipue dorso nitidis, quandoque plus minus pubescentibus, ovato-oblongis, irregulariter incisis, externe appendiculatis, nervosis, grosse serratis, dentibus subaristatis, infimis subpetiolulatis: impari minore,

trilobo: superiora minora, pinnulis lanceolatis. Vaginae supremae fere ut in prioribus subaphyllae. Flores albi, subirregulares. Petala obovata, profunde emarginata: extima (florum radii) reliquis maiora. Pedunculi florum capillares, longiusculi. Fructus ovati, longiores quam in *P. Saxifraga.* Variat foliis altius incisis v. dissectis. (D. v.)

Hab. in pratis locisque sylvaticis montanisque vulgo. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

II. Pimpinella *magna* rubra N. — P. caule simplici, umbellis longe pedunculatis axillaribus.

P. rubra Hoppe ex Schl. cent. . . . n. 54.

P. magna var. fl. rubro Schl. Thom. Ser. exs.

Pulchra planta umbellis elegantissime rubentibus conspicua, a priori differt: foliis paulo minus nitidis, foliolis ovato-lanceolatis, lobato-incisis, caule humiliori, simplici (nisi pedunculos umbellarum axillares, nudos caulesque multo breviores, pro ramis habeas), vaginis omnibus folio suo instructis. Flores regulares, saturate rubri. (D. v.)

Hab. in pascuis montanis et subalpinis, vulgo. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

C. TRIGYNIA.

G. 206. Rhus L. gen. 369. Juss. 369. Hall. Dec. Prodr. 2. p. 66. *Cotinus* Tourn. tab. 320.

Cal. inferus, 5-partitus. Cor. 5-petala. Styli 3, brevissimi. Drupa parva, unilocularis, nucleo osseo. (Flores in nostra specie monoici).

721. Rhus *Cotinus* L. — Rh. foliis simplicibus obovatis, pedunculis florum sterilium demum barbatis. Dec. (Gall. *Sumac Fustet.*)

Hall. Helv. 827. Sut. Fl. Helv. 1. p. 180. Heg. 1. p. 216. Clairv. Man. 91. Mur. Bot. Val. 90.

L. Sp. Pl. 383. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1485. Schult. Syst. 6. p. 663. Dec. Prodr. 2. p. 67. Poir. Enc. 7. p. 515. Dec. Fl. Fr. 4061. Vill. Delph. 2. p. 545.

Jacq. Austr. tab. 210. Matth. 187. f. 1. et 2. Tabern. Kräuterb. 1458. et 1459. f. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 780. fig. 1. Clus. Hist. 1. p. 16.

Schleich. Thom. exs.

Frutex 4-6-pedalis, cortice laevi, ligno lutescente. Folia irregulariter sparsa, longe petiolata, glauca, ovata, integerrima, obtusissima, margine angustissimo pellucido cincta, glaberrima, nervis quandoque purpurascentibus. Paniculae terminales, pyramidales, valde compositae, nudiusculae, ramis alternis, basi foliolo exiguo subspathulato stipatis, cum ramulis pedunculisque erecto-patentibus, demum divaricatis. Bracteae ad basin pedunculorum parvae, longiusculae, lineares. Flores parvi, calyce proprio persistente, erecto, petala luteola fere aequante: masculi numerosi, pedicellis setis purpureis albisve, per maturationem insigniter elongatis barbatis: fertiles pauciores, pedunculis glaberrimis. Drupa calyce paulo maior, subrotunda, difformis. Styli approximati, perbreves. (D. s.)

Inter *Campel* et *Leucam* in rupibus secus *Rhodanum*. In vineis *des Marques*, *Octoduri*. Rev. Murith. — Fl. Iulio. ♄.

G. 207. Viburnum L. gen. 370. Juss. 213. Gaertn. tab. 27. *Viburnum* et *Opulus* Hall. Tourn. 377. et 376.

Cal. superus, 5-partitus. Cor. 5-fida. Germ. 3-stigmaticum. Bacca monosperma. Stylus 0.

722. Viburnum *Lantana*. — V. foliis cordatis serratis venosis subtus tomentosis. L. (Sp. 1. Gall. *Viorne commune.*)

Hall. Helv. 669. Enum. 467. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 179.

Heg. 1. p. 214. Hag. Fl. Basil. 1. p. 286. Clairv. Man. 89. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 106.

L. Sp. Pl. 384. Poir. Enc. 8. pag. 654. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1489. Schult. Syst. 6. pag. 633. Dec. Fl. Fr. 3402. Smith Brit. 334.

Engl. Bot. 5. p. 331. Jacq. Austr. tab. 341. Schkuhr Handb. tab. 81. (*fructus*). — Matth. 186. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1461. (*eadem*). Dod. Pempt. 781. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 558. Dalech. Hist. 1. p. 256.

β flor. rubris (mihi ignota).

Frutex 3-6-pedalis, ramosus, diffusus. Rami superne dense tomentosi. Folia opposita, late ovata, cordata, nervis lateralibus, ramosis, dorso exstantibus, obtusiuscule dentatis, subtus incana, petiolis mediocribus, tomentosis. Pili flocoso-stellati. Cymae terminales, magnae, ramis tomentosis, verticillatis, repetito-ramosis, basi et divisionibus bracteolatis. Flores albi, odore sambucino, subgravi, corolla campanulata, brevi, semiquinquefida. Antherae luteolae, exsertae. Baccae ovatae, valde compressae, virides, deinde rubrae, demum nigrae, succo ex amaro subdulci. Semen corneum, complanatum, sulcatum. (D. v.)

Hab. in sylvis et ad sepes, ubique. — Fl. Maio. Baccae incipiente Augusto maturescunt. ♄.

723. Viburnum *Opulus* L. — V. foliis glabris trilobis, floribus extimis maximis complanatis neutris. (Sp. 2. Gall. *Viorne Obier.*)

Opulus Hall. Helv. 668. Enum. 465. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 179. Heg. 1. p. 214. Hag. Fl. Basil. 1. p. 286. Clairv. Man. 89. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 106. *Sambucus aquatica flore simplici* C. B. Basil. 110.

L. Sp. Pl. 384. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1490. Schult. Syst. 6. p. 635. Poir. Enc. 8. p. 656. Dec. Fl. Fr. 3405. Smith Brit. 335.

Fl. Dan. tab. 661. Engl. Bot. 5. tab. 332. Schkuhr Handb.

tab. 81. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 27. tab. 6. — Camer. Epit. 977. Matth. 874. fig. 2. Tabern. Kräuterb. 1440. (tres varietates). I. B. Hist. 1. p. 1. p. 553. (ic. transposita).

+ β *roseum*, cyma globosa, floribus plerumque maximis neutris.

Matth. 874. fig. 1. Lob. Adv. 444. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 552. (ic. etiam transp. Descr. ad α spectat).

Frutex ramosus, 2-3-cubitalis, ligno albo fragilique, ramis oppositis, numerosis, duris, intus medulla farctis. Folia opposita, profunde triloba, lobis acuminatis, late alteque dentatis: exteriores saepe bifidi, intermedio paulo angustiores; petioli longiusculi, basi stipulati, apicem versus glandulosi. Cymae terminales, pedunculatae, compositae, planae, magnae, eleganter radiatae. Flores radii nivei, subirregulares, multoties maiores quam interiores, planissimi, subquinquepartiti, lobis subrotundis, genitalibus obsoletis abortivisque: fertiles numerosissimi, parvi, ochroleuci, pedunculis aphyllis, compositis. Baccae rubrae, subglobosae, succulentae, acerbae vomitumque excitantes. Semen osseum, compressum. (D. v.)

Hab. ad sepes et secus rivulos planitiei et montium humiliorum, ubique. β frutex elegans in hortis arboretisque vulgo colitur. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

G. 208. SAMBUCUS L. gen. 372. Hall. Juss. 214. Gaertn. tab. 27. Tourn. tab. 376.

Cal. 5-partitus, superus. Cor. 5-fida. Bacca 3-sperma. Styl. 0. Germ. tristigmaticum.

724. SAMBUCUS *Ebulus* L. — S. caule herbaceo, cymis tripartitis, stipulis foliaceis. L. (Sp. 1. Gall. *Sureau Hièble.*)

Hall. Helv. 671. Enum. 466. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 179. Heg. 1. pag. 215. Hag. Fl. Basil. 1. p. 288. Clairv. Man. 89. Wahlenb. Helv. 57. Mur. Bot. Val. 93. *S. humilis s. Ebulus* C. B. Basil. 110.

L. Sp. Pl. 385. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1494. Schult. Syst. 6. p. 639. Poir. Enc. 7. p. 621. Smith Brit. 336. Dec. Fl. Fr. 3464.

Chaum. Fl. Méd. 4. tab. 195. Engl. Bot. 7. tab. 475. Schkuhr Handb. tab. 83. — Blackw. tab. 488. — Matth. 874. f. 3. Tab. Kräuterb. 1160. Dod. Pempt. 381. Fuchs Hist. 65. Dalech. Hist. 269. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 549. f. 2.

Radix repens, multiceps. Caules herbacei, fragiles, sulcati, cubitales, 4-pedales. Folia opposita, cum impari pinnata, 2–4–iuga, foliolis elongatis, lanceolatis, acutis, basi inaequalibus, parum profunde serratis, venosis: impar ceteris latius. Stipulae oppositae, magnae, foliaceae, profundius serratae. Cymae pedunculatae, trifidae, magnae, planae. Flores numerosi, grandiusculi, albi, extus rubentes, odore sambucino. Antherae atro-purpureae. Stigmata sessilia, elevata. Baccae globosae, subinde 4-spermae, nigrae, pulposae. Odor foetidus, nauseosus. (D. v.)

Hab. locis humidiusculis, umbrosis, in sylvis, ad aggeres, etc. Rhizotomos hancce plantam in *Valesia* reperiri negare, HALLERUS refert: verum rev. MURITH in ea regione utiqué frequentem esse testatur. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

725. SAMBUCUS *nigra* L. — S. cymis 5-partitis, foliolis ovatis serratis, caule arboreo (fruticosove). Sm. (Sp. 2. Gall. *Sureau commun.*)

Hall. Helv. 670. Enum. 466. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 179. Heg. 1. p. 215. Hag. Fl. Basil. 1. p. 288. Clairv. Man. 89. Wahlenb. Helv. 58. Mur. Bot. Val. 92. *S. fructu nigro* C. B. Basil. 109.

L. Sp. Pl. 385. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1495. Schult. Syst. 6. p. 639. Poir. Enc. 7. p. 518. Smith Brit. 336. Dec. Fl. Fr. 3405.

Chaum. Fl. Méd. 6. tab. 335. Engl. Bot. 7. tab. 476. Fl. Dan. tab. 545. Schkuhr Handb. tab. 83. (*fructus*). — Blackw. tab. 151. Matth. 873. fig. 1. Tab. Kräuterb.

1439. fig. 1. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 544. Dalech. Hist. 266.

β baccis viridibus. C. B. Basil. 109.

Frutex 10-15-pedalis, quandoque omnino arborescens, ligno fragili, ramis intus cavis et medulla copiosa, levissima albissimaque farctis. Folia opposita, petiolata, 2-5-iuga, foliolis ovato-lanceolatis, latiusculis, acuminatis, inaequaliter serratis, acumine integriusculo. Cymae 5-partitae, umbellatae, planae, floribus numerosissimis, parvis, ochroleucis, odoratis. Baccae nigrae, parvae, globosae, plerumque 3-spermae, succulentae, numerosae, in β minus ingratae. (D. v.)

Hab. ad sepes et in sylvis ubique. β *Basileae* in via ad portam cineream versus *Gundeldingen*. C. B. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

726. Sambucus *racemosa* L. — S. racemis compositis ovatis, caule arboreo. L. (Sp. 3. Gall. *Sureau à grappes*.)

Hall. Helv. 672. Enum. 467. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 179. Heg. 1. p. 215. Hag. Fl. Basil. 1. p. 289. Wahlenb. Helv. 58. Mur. Bot. Val. 93. *S. racemosa rubra* C. B. Basil. 160.

L. Sp. Pl. 386. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1496. Schult. Syst. 6. p. 640. Poir. Enc. 7. p. 520. Vill. Delph. 2. p. 545. Dec. Fl. Fr. 3406.

Jacq. Ic. rar. tab. 59. Schkuhr Handb. tab. 85. (*fructus*). Matth. 873. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1440. f. 1. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 551. Lob. Adv. 444. f. 1.

Habitus fere prioris; arbuscula ramosissima, 2-4-cubitalis, ligno praeduro, ramis angulosis, cortice griseo tectis. Folia 1-3-iuga, foliolis plus minusve petiolulatis, basi inaequalibus, forma variabilibus, firma, facie saturate viridibus, dorso cinereis, plerumque lanceolato-acuminatis, nervo dorsali valido, purpurascente, altius serratis, dentibus inaequalibus, peracutis: impar longius petiolatum. Racemi ter-

minales, breviter pedunculati, sescunciales, late ovati, obtusi, erecti, pedunculis brevibus pedicellisque plerumque divaricatis, ebracteatis. Flores ochroleuci s. luteoli, corolla reflexa, profunde 5-fida, segmentis subrotundis. Stamina divergentia, antheris luteis. Baccae magnitudine pisi, ruberrimae, staminibus 5 osseis. (D. v.)

Hab. in sylvis, praesertim montanis. *Bernae* in sylva *Bremgarten*, in M. *Belpberg*; circa *Burgdorf*. In M. *Albis* et *Salevaz*; prope *Ferrière*. Haller. Inter *Glarus* et *Weisstannen* ad altitudinem 5200 pedum. Cl. Wahlenberg. Prope *Wald* in ditione *tigurina*. Ad pedem M. *Dolae*; *aux Côtes* supra *Trélex*, etc. Etiam in hortis lucisque colitur. — Fl. Aprili et Maio. ♄.

G. 209. Staphylea L. gen. 374. Juss. 377. Gaertn. t. 69. *Staphylodendron* Tourn. t. 386. Hall.

Cal. inferus, 5-partitus, coloratus. Cor. 5-petala. Styli 2-3. Caps. 2-3, inferne connatae, inflatae, plerumque dispermae. Sem. ossea, subglobosa.

727. Staphylea *pinnata* L. — St. foliis pinnatis, stylis capsulisque binis. Sm. (Gall. *Staphylier à feuilles ailées*. Vulgo *Nez-coupés*, *Pistachier sauvage*, *Tête-de-mort*.)

Hall. Helv. 831. Enum. 423. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 180. Heg. 1. p. 216. Hag. Fl. Basil. 1. p. 289. Clair. Man. 90. *Pistacia sylvestris* C. B. Basil. 105.

L. Sp. Pl. 386. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1497. Schult. Syst. 6. p. 667. Poir. Enc. 7. p. 391. Smith Brit. 337. Dec. Fl. Fr. 4068.

Lam. Illustr. tab. 210. Engl. Bot. 22. tab. 1560. Schkuhr Handb. tab. 84. — Matth. 22. t. 2. Tabern. Kräuterb. 1130. f. 1. Dalech. Hist. 1. p. 102. I. B. Hist. 1. p. 1. p. 274. Dod. Pempt. 818.

Frutex procerior, 15-20-pedalis, *Fraxino* haud dissimilis, ramis rectissimis. Folia cum impari

pinnata, longe petiolata, 2-3-iuga, foliolis sessilibus, ovato-lanceolatis, acuminatis, serrulatis, margine subcartilagineis. Stipulae ad foliorum basin oppositae, exiguae, subulatae. Racemi terminales, longe pedunculati, oblongi, subcompositi, formosi, nutantes, demum penduli, bracteis membranaceis, lanceolato-subulatis, coloratis. Flores ex carneo albidi, extus rubentes, odorem fere *Polianthes tuberosae* referentes. Calyx segmentis erectis, subrotundis, concavis; petala oblonga, subspathulata. Styli 2. Capsulae vesiculares, magnae, plerumque binae, commissura angusta longitudinali connatae, dispermae. Semina putamine duro, fusco nitidoque tecta, globulosa, intus viridia, firma, carnosa, nauseam cientia. (D. v.)

In hortis vulgo colitur. Quasi spontanea etiam hinc inde ad sepes locisque humidiusculis occurrit. *Tiguri*, rarius. C. Gesner. *Basileae*, in sepibus. C. B. Ibidem extra portam *Albanam* et *Rhenanam*; *Aroviae*, vulgo. I. B. *Bernae*. In pago *vaudensi*, *Aquileiae*, etc. In M. *Muteto* inter dumeta. Circa *Vitodurum* et *Scaphusiam*. Haller. Prope *Fenalet* supra *Bex*. Rev. Murith. — Fl. Maio et Iunio. ♄.

G. 210. Tamarix L. gen. 375. Juss. 313. Gaertn. tab. 61. *Tamariscus* Tourn. Hall.

Cal. 5-partitus, inferus. Cor. 5-petala. Caps. 1-locularis, trivalvis. Sem. papposa! (Stam. in nostra sp. 10. Stigm. unicum.)

728. Tamarix *germanica* L. — T. floribus decandris monogynis, racemis spicatis terminalibus. (Gall. *Tamarisque d'Allemagne*.)

Hall. Helv. 948. Enum. 419. n. 1. Heg. 1. p. 217. Hag. Fl. Basil. 1. p. 290. Clairv. Man. 125. Sut. Fl. Helv. 1. p. 181. Wahlenb. Helv. 58. Mur. Bot. Val. 100. *T. fruticosa germanica* C. B. Basil. 113.

L. Sp. Pl. 387. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1449. Schult. Syst. 6. p. 673. Poir. Enc. 7. p. 563. Dec. Fl. Fr. 3634. Vill. Delph. 2. p. 546. *Tamariscus germanicus* All. Pedem. n. 1598.

Fl. Dan. tab. 254. Lam. Illustr. tab. 213. fig. 2. Schkuhr Handb. tab. 85. Fuchs Hist. 519. Matth. 140. f. 1. Tab. Kräuterb. 1354. fig. 1. (*eadem*). Dod. Pempt. 766. Lob. Adv. 447. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 351. Dalech. Hist. 480.

Frutex elegans, 4-5-pedalis, ramosus, valde foliosus, erectus, ligno praeduro, cavo medullaque copiosa farcto, cortice fusco, ramulis iunioribus laevibus, angulosis. Folia glauca, brevia, linearia, obtusiuscula, adpressa, laxius imbricata, distincta. Spicae terminales, cylindricae, densae, obtusae. Flores carnei, pulchelli, calyce erectiusculo, segmentis oblongis, elevatis, margine membranaceis. Petala calyce maiora, erecto-patentia. Stamina corolla multo breviora, filamentis basi coalitis, antheris flavescentibus. Stylus nullus; stigma simplex, orbiculatum, spongiosum. Capsula oblonga, trigono-conica, calyce multo longior. Semina apice pappo ramoso coronata. (D. v.)

Hab. in glareis fluviorum torrentiumque. Ad *Arolam*, a *Seelhofen* usque ad *Thun*. In vetere alveo *Canderae*. In insulis *Rheni*, *Rhodani* et *Thuriae*. Prope *Sax* et *Rheineck*, copiose. Ad *Sarinam* circa *Castrodunum*. Prope *Trient* et *Cheville*. Rev. Murith. *Vivisci*. Cl. Tardent. *Neviduni* ad ostium *Promenthusae* etc. — Fl. Iun. et Iul. ♄.

G. 211. Telephium L. gen. 377. Hall. Juss. 313. Tourn. tab. 128.

Cal. 5-partitus. Cor. 5-petala, calycem aequans. Styl. 0. Germ. tristigmaticum. Caps. triquetra, 3-valvis, 1-locularis, polysperma.

729. Telephium *Imperati* L. — T. foliis alternis. L. (Gall. *Télèphe à feuilles alternes.*)

Hall. Helv. 841. Sut. Fl. Helv. 1. p. 181. Heg. 1. p. 217. Mur. Bot. Val. 100. *T. alternifolium* Clairv. Man. 90.

L. Sp. Pl. 388. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1566. Schult. Syst. 6. p. 682. Poir. Enc. 7. p. 594. Dec. Fl. Fr. 3635. Vill. Delph. 2. p. 555.

Lam. Illustr. tab. 213. Schkuhr Handb. tab. 85. Clus. Hist. 2. p. 67.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix dura, ramosa, collo incrassata, multiceps. Caules adscendentes v. procumbentes, simplices, foliosi. teretiusculi, semipedales v. pedales. Folia approximata, alterna, ovato-spathulata, obtusissima, glauca, in petiolum brevissimum attenuata, margine perangusto membranaceo instructa. Stipulae parvae, scariosae, persistentes. Flores terminales, numerosi, glomerati, brevibus pedunculis insidentes. Calyx corollam aequans, segmentis erectiusculis, oblongo-lanceolatis, obtusis, glaucescentibus, albo marginatis. Petala alba, ovato-acutiuscula. Stigmata acuta, sessilia. Stamina petalis breviora, pistillum aequantia. (D. s.)

Hab. locis cretaceis apricis *Valesiae* mediae. Prope *Sedunum* et *Gonthey*; *aux plâtrières de Sierre*. *A Saillon*. Rev. Murith. — Fl. Iulio. ♃.

G. 212. Corrigiola L. g. 378. Hall. Juss. 313. Gaertn. tab. 75.

Cal. inferus, 5-phyllus. Cor. 5-petala, calycem aequans v. superans, persistens. Sem. unicum, triquetrum, calyce corollaque tectum.

730. Corrigiola *littoralis* L. — (Gall. *Corrigiole des rives.*)

Hall. Helv. 842. Enum. 391. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 182. Heg. 1. p. 217. Hag. Fl. Basil. 1. p. 291. Clairv. Man. 89. *Polygonum littoreum minus* etc. C. B. Basil. 83.

L. Sp. Pl. 388. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1526. Schult. Syst. 6. p. 683. Lam. Enc. 2. p. 128. Dec. Fl. Fr. 3636. Smith Brit. 339.

Engl. Bot. 10. tab. 668. Fl. Dan. tab. 334. Lam. Illustr. tab. 213. Schkuhr Handb. tab. 85. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 379. f. 2. Barr. Ic. tab. 532.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix gracilis, multicaulis. Caules in orbem humi procumbentes, graciles, valde foliosi, 3-6-unciales, superne ramosiusculi. Folia alterna, sessilia, multo minora et angustiora quam *Telephii*, spathulata, obtusa, glauca, subcarnosa, basi stipulis 2 exiguis, scarioso-argenteis instructa. Flores minimi, brevissime pedicellati, in caule ramulisque summis dense glomerati. Phylla conniventia, livide fusca, margine alba. Petala albissima, calyce paulo longiora. (D. s.)

Hab. ad glareas torrentium Helvetiae occidentalis, rarissima. *Vivisci*, ubi nuper a Cl. Tardent observata. *Basileae* secus *Wiesam*; *Mülhusiae* ad torrentem *Dollern*. (Frequens et prope *Neudorf*. Cl. Hagenbach). — Fl. Iul. et Aug. ⊙.

D. TETRAGYNIA.

G. 213. Parnassia L. g. 384. Hall. Juss. 245. Gaertn. tab. 60.

Cal. 5-phyllus. Cor. 5-petala. Nect. 5, ciliato-glandulosa! Styl. 0. Caps. 4-valvis, subquadrilocularis.

731. Parnassia *palustris* L. — P. scapo unifloro unifolio. (Gall. *Parnassie des marais.*)

Hall. Helv. 832. Enum. 316. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 183. Heg. 1. pag. 218. Hag. Fl. Basil. 1. p. 292. Clairv. Man. 92. Wahlenb. Helv. 58. Mur. Bot. Val. 83. *Gramen Parnassi albo simplici flore* C. B. Basil.

L. Sp. Pl. 391. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1516. Schult. Syst. 6. p. 695. Dec. in Enc. 5. p. 22. et Fl. Fr. 4290. Smith Brit. 340.

Lam. Illustr. tab. 213. Fl. Dan. tab. 584. Schkuhr Handb. tab. 86. Sturm Germ. I. fasc. 15. tab. 5. Tabern. Kräuterb. 527. fig. 2. Dod. Pempt. 564. fig. 3. Cord. Hist. 53. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 537. f. 2. Dalech. Hist. p. 1005. f. 1.

Radix gracilis, sed dura. Caulis erectus, simplicissimus, unifolius et uniflorus, sulcato-angulosus, superne subcontortus, 6-8-uncialis. Folia radicalia petiolis longis canaliculatis insidentia, cordata, ovata, obtusiuscula, nervis convergentibus instructa: caulinum in parte infima scapi sessile, amplexicaule, ceterum consimile, sed acutius. Flos elegans, magnus, terminalis, lacteus. Phylla viridia, oblonga, angusta, obtusa, patentissima. Petala patentia, calyce multo maiora, concava, ovata, lineis pellucidis convergentibus striata. Filamenta per florescentiam sese vicissim incurvantia et antheras albas stigmatibus imponentia; foecundatione peracta, rursus erecta. Germen maximum, album, conicum. Nectaria 5, ad basin petalorum sita, concava, cordata, pedicellata, ciliis 9-15, longis, utrinque decrescentibus, glandula magna, globulosa terminatis instructa. Capsula virescens, tetragono-ovata. Semina minuta, oblonga, modice incurva, pellicula retiformi pellucidaque cincta (D. v.)

Hab. locis humidis herbidis, tum planitiei, tum montium, ubique, ut etiam usque ad nives aeternas adscendat. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 214. Statice Tourn. Inst. R. H. 341. t. 177. Hall. *Armeria* Willd. Enum. 333. *Statices* sp. scapigerae L. (gen. 388).

Fl. pedicellato-capitati. Inv. univ. duplex: *α*) vagina basi foliolorum exteriorum involucri *β*) superne adnata, tubulosa, scapum summum includens! *β*) capitulum colligens hemisphaericum, polyphyllum. Cal. monophyllus, infundibuliformis, decemnervius, 5-angularis, nervis angulorum in setam exsertis. Cor. 5-petala. Styli longi, inferne barbati. Caps. evalvis, monosperma, calyce tecta. (Bracteae alternae, paleaeformes, pedicellis insidentes.)

Obs. Genus iam a Tournefortio statutum, nuper Cl. Willdenovius restauravit. Sic et *Limonium* Tourn. l. c. quod *Staticen* nominavit. „*Armeria* a *Statice* (*Limonio*) inflorescentia *Scabiosae*, involucro, calyce communi et receptaculo paleaceo abunde diversum genus." Willdenow l. c. Recte quidem; at nomina antiquiora iure adservanda esse videntur.

732. Statice *Armeria* L. — St. scapo pubescente, foliis linearibus canaliculatis, involucro communi obtuso floribus breviore, foliolis interioribus margine scarioso enervi cinctis. (Sp. 1. Gall. *Statice Gazon d'Olympe.*)

Hall. Helv. 835. Sut. Fl. Helv. 1. p. 183. Heg. 1. p. 219.

L. Sp. Pl. *β* 394. Smith Brit. 310. Dec. Fl. Fr. *α* et *γ* 2318.

α alpina, foliis obtusis paulo latioribus subciliatis erectiusculis.

St. Armeria c *alpina* Mur. Bot. Val. 99. *Armeria maritima* Willd. Enum. H. B. 333. Schult. Syst. 6. p. 772. *St. Armeria* Engl. Bot. 4. tab. 226. (*optima*).

Arm. alpina Schl. cat. 1821.

β hortensis, foliis flaccidis patulis angustissimis glaberrimis. (Vulgo *Gazon d'Olympe ou d'Espagne.*)

St. Armeria a *pubescens* Mur. Bot. Val. l. c.

St. caespitosa Poir. Enc. 7. p. 396. *St. linearifolia α* Lois. Fl. Gall. 1. p. 182.

Lam. Illustr. tab. 219. f. 1. Sturm Germ. I. fasc. 1. t. 6. Schkuhr Handb. tab. 87? Dod. Pempt. 564. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 336. f. 1.

Radix dura profundaque, praesertim in *β* maxime caespitosa. Folia graminea, obtusiuscula, linearia, uninervia, canaliculata, longiuscula, in *α* minus patentia v. erectiuscula minusque numerosa, praecipue inferne molliter ciliata, in vaginam concavam, fuscam basi dilatata. Scapi satis numerosi, semipedales v. paulo altiores, pubescentes, omnino nudi. Capitulum sphaericum, densum, vix unquam unciale, ex floribus pedicellatis, rubellis, numerosis constans.

Vagina scariosa, sescuncialis v. uncialis, inferne lacera, scapum summum involvens. Involucrum 8-10-phyllum, foliolis adpressis, ovato-lanceolatis, obtusis, viridibus, margine lato, albo, scarioso et omnino enervi cinctis. Paleae subrotundae, scariosae, calycem superantes. Calyx pedicellum aequans, 5-plicatus, fere totus scariosus, 5-aristatus, ad angulos pubescens. Petala nervo dorsali excurrente percursa, obtusa, subspathulata; stamina unguiculo petalorum adfixa! Styli longi, basi barbati. (D. v.)

α in summis Alpibus *Rhaetiae*. Haller. Dicunt etiam in M. *Gotthardo* inventam esse. Certe in M. *Furca di Bosco* supra *Pommat*, et nisi fallor etiam in *Sabaudiae* M. *Meiri* supra Carthusiam *du Reposoir* inveni. β in hortis vulgo colitur. Planta in Lusitania sponte crescens, fortasse distincta est species. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

733. Statice *plantaginea* Dec. — St. scapo glabro, foliis linearibus lanceolatis nervosis, involucri capitulo brevioris foliolis exterioribus acutis, interioribus obtusissimis nervo excurrente apiculato-mucronulatis. (Sp. 2. Gall. *Statice Plantain.*)

St. Armeria b *elongata* Mur. Bot. Val. 99.

All. Pedem. n. 1606? Lois. Fl. Gall. 1. p. 182? Dec. Fl. Fr. 2319. *Armeria plantaginea* Willd. Enum. H. B. 334. Schult. Syst. 6. p. 773. Koch in Bot. Zeit. 1823. p. 695.

Schleich. Thom. exs.

? β minor, foliis plerisque obtusissimis, scapo pubescente demum fere calvo, involucri foliolis omnibus obtusis.

Planta multo minus caespitosa, quam praecedens. Folia plana, lanceolata, vix biuncialia, margine membranaceo pellucido perangusto instructa, acuminata, trinervia, ut omnes reliquae partes glaberrima. Scapus teres, mihi omnino glaberrimus, nec ut praedicat Cl. Willdenovius scabriusculus, trientalis, pedalis et altior. Involucri foliola exteriora ovato-acuminata, interiora maiora, rotundata, nervo dor-

sali excurrente percursa. Florum pedicelli tubo calycino dimidio breviores. Cetera fere ut in *Armeria.* (D. s.)

Hab. in Alpibus inter *Valesiam* et *Pedemontium.* Ad pedem M. *Sylvii* inter le *Breuil* et *Val-Tornanche*, in pratis infra sacellum. β copiose in M. *Col de bon-homme*, *Col de la Seigne* et *l'Allée blanche* ad pedem australem gigantei *Mont-blanc.* — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 215. Crassula L. gen. 392. Juss. 307. *Sedi* Sp. Hall.

Cal. 5-phyllus. Petala 5. Squamae 5 nectariferae, circum basin germinis. Caps. 5.

734. Crassula *rubens* L. — Cr. foliis alternis subdepressis glabris, floribus unilateralibus sessilibus, ramis floriferis villosis. (Gall. *Crassule rougeâtre.*)

Hall. Helv. 960. Enum. 398. n. 17. Sut. Fl. Helv. 1. p. 186. *Sedum rubens* Clairv. Man. 156. *Sedum arvense fl. rubente* C. B. Basil. 82. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 693. (absque icone).

L. Mant. 388. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1559. Schult. Syst. 6. p. 729. Murr. Syst. Ed. 13. p. 253. Ed. 14. p. 603. Lam. Enc. 2. p. 175. *Sedum rubens* L. Sp. Pl. 619. Vill. Delph. 3. p. 681.

Lachenal. Act. Helv. 7. p. 331. tab. 11. Dec. Pl. Succ. tab. 55. Fl. Dan. tab. 82? (*S. rubens* in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 22. non huc pertinet). — I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 48. tab. 6. f. 3 et 4.

Schl. Thom. exs.

Radix gracilis, annua. Caulis 3-4-uncialis, erectus, pubescens, rubens, superne et quandoque etiam basi ramosus. Folia sparsa, numerosa, semiteretia, facie depressa, pallide virentia albidave, purpureo maculata, crassiuscula, saepe ad semunciam longa. Cymae in caule ramisque principibus terminales, 2-3-fidae, ramulis hirsutis, foliosis, a basi usque ad apicem floriferis, inaequalibus et in orbem expansis. Flores omnes in parte exteriori cymae sub-

sessiles, solitarii, oppositifolii, ut folia extus exstent. Calyx minimus, pubescens, subfuscus, foliolis triangularibus planiusculis. Petala alba, lanceolato-acuminata, dorso acutissime carinata, nervo dorsali rubro, crasso valdeque conspicuo, extus barbato. Stamina in mea planta perpetuo 5, antheris rubris. Capsulae rubrae, acuminato-aristatae, muricato-punctatae, setis brevibus distantibus hirsutae, stellatim patentes. (D. v.)

Hab. ad vineas et secus arva in Helvetia occidentali, sed infrequens. *Basileae* versus *Hüningen*. C. et I. B. Haller. *Genevae*. Circa *Coppet*. In ditione *Gex*. Etiam olim *Neviduni* prope *Promenthou*, *Changins* et praedium *la Redoute* (ibidem anno 1827. Cl. Rapin) legi. Sed iam a multis annis mihi non amplius occurrit. Nuper prope *Duilliers* denuo vidit Cl. Monnard. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

G. 216. Linum L. g. 389. Juss. 303. Gaertn. tab. 112. Tourn. G. 176.

Cal. 5-phyllus. Cor. 5-petala. Stam. submonadelpha, 5 fertilia: sterilia totidem alterna minora. Caps. 10-valvis, 10-locularis, 10-sperma. Styli 5.

* *Folia sparsa.*

735. Linum *usitatissimum* L. — L. phyllis ovato-acutis, trinervibus, petalis subcrenatis, foliis lanceolatis, caule subsolitario. Sm. (Sp. 1. Gall. *Lin cultivé.*)

Hall. Helv. 836. Enum. 570. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 183. Heg. 1. p. 219. Hag. Fl. Basil. 293. Clairv. Man. 151. Mur. Bot. Val. 76. *L. sylvestre* C. B. Basil. 62.

L. Sp. Pl. 397. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1533. Schult. Syst. 6. p. 736. Dec. Prodr. 1. p. 426. n. 29. Lam. Enc. 3. p. 518. Smith Brit. 342. Dec. Fl. Fr. 4446.

Lam. Illustr. tab. 2191. fig. 1. Engl. Bot. 19. tab. 1357. Chaum. Fl. Méd. tom. 4. tab. 220. Sturm Dlds Fl. I. fasc. 26. tab. 12. — Blackw. tab. 160. Matth. 533. f. 2. Tabern. Kräuterb. p. 1205. f. 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 533. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 450.

Radix exigua, fibris paucis stipata. Caulis teres, erectus, gracilis, nonnisi superne ramosus, pedalis, sesquipedalis. Folia sparsa, lineari-lanceolata, acuta, erectiuscula, fere uncialia, lineam 1 lata: infima brevia, obtusa: suprema acuminato-aristata. Flores in pedunculis 1-3-floris, terminalibus et axillaribus, erectis subpaniculati. Calycis foliola adpressa, ovato-lanceolata, acuminata, trinervia, nervis lateralibus cito evanidis parumque conspicuis, margine albido, membranaceo. Petala pulchre caerulea, calyce multoties maiora, obtusissima, apicem versus subcrenata, lineata. Stamina subulata: sterilia capillacea. Stigmata clavata. Capsula mucronata. Semina elliptica, nitida. (D. v.)

In agris subinde. Per totam Helvetiam, praecipue in regionibus submontanis et torfaceis planta pretiosissima colitur. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

736. Linum *montanum* Schl. — L. phyllis obsolete trinerviis obtusis: exterioribus acutis, foliis lanceolato-acuminatis, caule superne ramosiusculo. (Sp. 2. Gall. *Lin des montagnes.*)

Hall. Helv. 837. Enum. 371. n. 2. I. I. Scheuchz. Alp. It. 7. p. 515. *L. narbonense* (non L.). Sut. Fl. Helv. 1. p. 184. Heg. 1. p. 219. *L. alpinum* (non L.) Mur. Bot. Val. 76. Clairv. Man. 151.

Dec. Prodr. 1. p. 427. n. 39. *L. alpinum* Dec. Fl. Fr. 4448. *L. austriacum* (an L.?) Dec. Fl. Fr. Suppl. 615. n. 4448. *L. perenne* Bert. Amoen. Ital. p. 352.

Schleich. cat. exs. 1815. *L. narbonense* Eiusd. rar. exs. cent. . . . n. 38. *L. alpinum* Thom. exs.

Radix duriuscula, multicaulis, parum fibrosa. Caules teretes, erecti, plerumque semipedales dodrantalesve, valde foliosi, superne in ramulos breves foliosos paucifloros que divisi. Folia approximata, subtrinervia, lineari-lanceolata, basi lata: omnia acuta, erectiuscula: superiora acuminata. Flores pulchri, magnitudine prioris, subpaniculati, parum numerosi,

pulchre caerulei, praecipue extus subcinerei, pedunculis propriis plerumque unifloris. Foliola calycina oblongo-ovata, subtrinervia, nervo dorsali parum conspicuo, lateralibus obsoletissimis, infra medium evanidis: exteriora acuta, angustiora: interiora duo obtusa, modo mutica, modo apiculata. Petala cito decidua, obovata, integerrima, lineis violaceis picta, basi lutescentia. Stamina submonadelpha, filamentis basi dilatatis, subulatis, rudimentis sterilium capillaceis, minimis. Antherae magnae, ovato-sagittatae, albae. Styli staminibus longiores, petalis breviores, stigmatibus antheriformibus, ovatis. (D. v.)

In pascuis Alpium occidentalium frequens. In Aquileiensium montibus ubique. In M. *Fouly*, *Tzermotanaz*, *Val-de-Lie*, supra thermas *Leucenses* etc. Etiam in summis *Iurae* cunctis cacuminibus copiose. In M. *Montendre*, *Dolaz* et *Thoiry*. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. „Difficilis synonymia in planta facili." Haller. Idcirco nonnisi paucissimos auctores citare ausus sum. *L. narbonense* foliis angustioribus, linearibus, flore maiore, azureo, et praeprimis phyllis omnibus lanceolatis, acuminato-aristatis, *L. alpinum* (auct. Cl. Candollio) caule simpliciusculo, 1-2-floro, floribus minoribus, pulchre caeruleis, phyllisque obtusis trinerviis, *L. perenne* L. Sp. Pl. 397. Engl. Bot. 1. tab. 40. phyllis acute 5-nerviis, duplo minoribus petalisque obcordatis pulchre caeruleis — a nostro differunt. *L. austriacum* etiam distinctam esse plantam existimo. Dignoscitur caule duplo maiore, ramosiore, et praeter ramos floriferos superiores etiam multis ramulis sterilibus instructo, foliis basi attenuatis, subpetiolatis, linearibus, acutis neque acuminatis, laxius sparsis magisque patentibus, denique phyllis brevioribus, minus inaequalibus, obtusioribus, nervo dorsali usque ad medium producto, oculo nudo valde conspicuo, licet tenui. Planitiem neque ut nostrum montes altos Alpesque habitat. *L. sylvestre IV angustifolium* I Clus. Hist. 1. p. 318. f. 1. verius *austriacum* referre videtur.

737. Linum *tenuifolium* L. — L. calycibus acuminatis ciliatis, foliis sparsis linearibus lineari-setaceis retrorsum scabris. Pers. (Sp. 3. Gall. *Lin à feuilles menues.*)

Hall. Helv. 833. Enum. 371. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 187. Heg. 1. p. 220. Hag. Fl. Basil. 1. p. 294. Clairv. Man.

151. Mur. Bot. Val. 76. *L. sylvestre angustifolium flore minore* C. B. Basil. 62.

L. Sp. Pl. 399. (excl. var. β.) Willd. Sp. Pl. 1. p. 1536. Schult. Syst. 6. pag. 742. Lam. Enc. 3. pag. 520. Vill. Delph. 2. p. 550. Dec. Fl. Fr. 4450.

Jacq. Austr. tab. 215. Tabern. Kräuterb. 1207. f. 3. Clus. Hist. 318. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 453. f. 1. et 2. Chabr. Sciagr. 479. fig. 3. et 4. (*eaedem*).

Schl. Thom. Ser. exs.

Radix dura, obliqua, albida. Caules adscendentes v. erecti, inferne simplices valdeque foliosi, superne dichotomi et nudiusculi, trientales, pedales. Folia sparsa, erectiuscula, angustissima, linearia, acutissima, rigidiuscula, marginibus exasperata, retrorsum scabra. Rami subdichotomi, parum foliosi, pauciflori. Flores paulo minores quam priorum, plerumque carnei, rarius albi. Calycis phylla angusta, ex basi ovata, longe acuminata, inferne 3-nervia, pilis glandigeris ciliata. Petala prope basin lineis purpureis distincta, fugacissima. Filamenta basi dilatata, antheris luteis. Capsula parva, globosa. (D. v.)

Hab. in ericetis et locis aridis incultisque Helvetiae occidentalis, ut vix in montes adscendat. *Basileae*, per totum pagum *Aventicum* et in *Valesia* inferiori frequens. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

** *Foliis oppositis.*

738. Linum *catharticum* L. — L. foliis obovato-lanceolatis, caule superne dichotomo, petalis acutiusculis. Sm. (Sp. 4. Gall. *Lin purgatif.*)

Hall. Helv. 839. Enum. 372. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 187. Heg. 1. p. 220. Hag. Fl. Basil. 1. p. 295. Clairv. 151. Mur. Bot. Val. 76. Wahlenb. Helv. 58. *L. pratense flosculis exiguis* C. B. Basil. 62.

L. Sp. Pl. 401. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1541. Schult. Syst. 6. p. 756. Lam. Enc. 3. p. 522. Dec. Fl. Fr. 4452. Smith Brit. 344.

Engl. Bot. 6. tab. 582. Schkuhr Handb. tab. 87. Blackw. tab. 368. Barrel. Ic. 1165. f. 1. *Alsine verna* etc. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 455. f. 2.

Radix fusiformis, annua. Herba amara, laevis, subcathartica. Caulis 3-6-uncialis, gracilis, erectus, foliosus, inferne simplex, supra medium dichotomus, ramis patentibus. Folia distantia, internodiis multo breviora, opposita, obovato-lanceolata: ima breviora obtusioraque: suprema lineari-lanceolata. Flores ante explicationem cernui, parvi, albi, pedunculis erectiusculis, filiformibus. Calycis foliola angusta, elliptico-acuminata, acutissima, uninervia, serrata, petalis breviora. Petala acutiuscula, quandoque leviter emarginata, basi luteola. Stamina submonadelpha, stylis paulo breviora; filamenta subulata, fertilia sterilibus triplo longiora. Stigmata capitata. Capsula subrotunda, stylis coronata, loculis monospermis. Semina elliptica, nitida. (D. v.)

In pratis locisque humidiusculis et paludosis, tum planitiei, tum montium Alpiumque, frequentissimum. Etiam in pascuis aridis. — Fl. Iunio-Augusto. ⊙.

G. 217. Sibbaldia L. gen. 393. Juss. 337. Gaertn. tab. 37. *Fragariae* sp. Hall.

Cal. 10-fidus. Petala 5, staminaque calyci inserta. Sem. 5 nuda, in fundo calycis persistentis.

759. Sibbaldia *procumbens* L. — S. foliolis ternatis 5-dentatis cuneiformibus, petalis lanceolatis. Sm. (Gall. *Sibbaldie penchée.*)

Fragaria Hall. Helv. 1116. *Sibbaldia* Enum 342. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 185. Mur. Bot. Val. 97.

L. Sp. Pl. 315. Dec. Prodr. 1. pag. 587. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1567. Schult. Syst. 6. p. 769. Poir. Enc. 7. p. 152. Smith Brit. 345. Dec. Fl. Fr. 3728. Vill. Delph. 2. p. 533.

Engl. Bot. 13. tab. 897. Fl. Dan. tab. 32. Lam. Illustr. tab. 221. f. 1. Schkuhr Handb. tab. 88. Sturm Germ. I. fasc. 17. tab. 5.

Ser. Schl. Thom. exs.

Radix lignosa, longa, superne squamis fuscis tecta, multiceps. Caules 1-3-unciales, procumbentes, pauciflori, foliosi. Folia iuniora sericea, adulta nudiuscula, petiolata, foliolis ternatis, retusis, subcuneiformibus, apice tridentatis, ceterum integerrimis, glaucescentibus; stipulae lanceolatae, binae, magnae, acutae, petiolo adnatae, basi vaginantes et marcescentes. Flores terminales, approximati, pedicellati, minimi, viridescentes. Calyx subcampanulatus, segmentis alterne maioribus, firmulis, reticulato-venosis, per maturationem erecto-conniventibus, subhirsutis. Petala flava, utrinque acuminata, calycem non excedentia. Semina superne hinc quasi lacunosa, inaequaliter ovata, nitida, 5 vel quandoque 10. (D. v.)

Hab. in summis Alpibus in vicinia molium glacialium et aeternarum nivium. In M. *Taveyannaz Aquileiensium*. In M. *Bovina*, *Sempronio*, *Bernhardo*, *Col de Ferret*, *Fouly*, *Furca*, supra *Zermatten Valesiae*. In M. *Furcula* et *Speluga Rhaetiae*. In Alpibus *Abbatiscellanis*. In Alpibus *Glaronensium*. Supra *Engelberg* et in M. *Isenstock*. Cl. Wahlenberg. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. „Folia latiora, magis glaucescentia et obtusius 3-dentata, quam in lapponica planta." Wahlenberg.

G. 218. Drosera L. gen. 391. Juss. 245. Gaertn. tab. 61. *Rossolis* Tourn. t. 127. *Rorella* Hall.

Cal. 5-fidus. Pet. 5. Caps. calyce cincta, 1-locularis, 3-4-5-valvis, polysperma. Styli bipartiti*), 3-5.

740. Drosera *rotundifolia* L. — Dr. stigmatibus integris subsenis, foliis orbiculatis. (Sp. 1. Gall. *Rossolis à feuilles rondes.*)

Hall. Helv. 834. Enum. 372 n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 185. Heg. 1. p. 221. Hag. Fl. Basil. 1. p. 295. Clairv. Man. 92. Wahlenb. Helv. 59. Mur. Bot. Val. 65.

---

*) Cave ne stylorum partitiones, ut saepe factum est, pro totidem stylis sumas. Ea organa ut mera stigmata bipartita considerat Cl. Clairville, et stylos nullos declarat.

L. Sp. Pl. 402. Willd. Sp. Pl. 1. pag. 1543. Schult. Syst. 6. p. 760. Dec. Prodr. 1. p. 38. Poir. Enc. 6. p. 299. Dec. Fl. Fr. 4291. Smith Brit. 546. Wallr. Sched. crit. 127.

Lam. Illustr. tab. 220. f. 1. Engl. Bot. 13. tab. 867. Fl. Dan. tab. 1028. Schkuhr Handb. pag. 259. tab. 87. — Barrel. Ic. 254. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 761. fig. dextera. Tabern. Kräuterb. 1202. f. 1.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix brevis, gracillima. Folia omnia radicalia, in orbem posita, laxiuscula, parva, orbiculata, petiolo piloso breviora, facie rubra pilisque brevibus consita, dorso livida et laeviuscula, enervia, viscida, longis pilis rubris apice glanduliferis ciliata. Scapi erecti, 4-5-unciales, simplices, glabri, racemo brevi, apice recurvo terminati. Flores pedicellati, albi, erecti, secundi. Calyx segmentis glabris, ex viridi rubentibus, oblongis, profundis, obtusiusculis. Petala obovata, calyce multo longiora. Antherae duplices, filamento utrinque lateraliter adnatae, luteae, parvae. Styli plerumque terni, rarius plures. Stigmata capitata, obtusa, alba. Capsula ovata, non angulata, 3-4-valvis. Semina lutea, minima, laevia, pellicula propria retiformi tecta. (D. v.)

Hab. in paludibus frigidioribus torfaceis praecipue montanis. *Um den Neuhausweyer. Im Löhr.* Circa *Kilchlindach. Aux marais des Pruats* et *de l'Echelette.* Haller. In M. *Jorogne.* Abr. Thomas, in Mur. Bot. Val. p. 26. Prope *Salvan.* Rev. Murith. *Aux marais des Rousses* et prope *le Sentier* et *le Brassu, vallée de Joux.* Ad lacum *Felinum*, copiose. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

741. Drosera *longifolia* L. — Dr. scapis adscendentibus, foliis ovalibus, stigmatibus suboctonis cuneatis bi- trifidis. (Sp. 2. Gall. *Rossolis à feuilles ovales.*)

Hall. Helv. 833.? Enum. 372. n. 1.? Sut. Fl. Helv. 1. p. 185. Heg. 1. p. 221. Clairv. Man. 92. Wahlenb. Helv. 59.? Mur. Bot. Val. 65.?

L. Sp. Pl. 403. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1544. Schult. Syst. 6.

p. 761. Poir. Enc. 6. p. 298. ? Dec. Fl. Fr. 4291. Smith Brit. 347. Wallr. Sched. p. 128. *Drosera intermedia* Dec. Prodr. 1. p. 318.

Engl. Bot. 13. tab. 868. Schkuhr Handb. tab. 87. Dod. Pempt. 474. f. 2. *Dr. intermedia* Drev. et Hayne getr. Abbild. I. tab. 3. f. B. — Tabern. Kräuterb. 1202. f. 2.

Ser. exs.

Habitus et pleraeque partes fere prioris. Differt foliis obovatis v. ovalibus, scapo plerumque humili, adscendente, stigmatibus oblongis, sursum dilatatis, apice bi- v. trifidis, germine anguloso, seminibusque ovatis, nudis, sub lente muricatis. Cum priori male a SCOPOLIO coniuncta fuit. (D. s.)

Hab. in paludibus, rarius. *Bernae*. Amiciss. SERINGE. Circa *Einsiedlen*, copiose? Cl. WAHLENBEG *). — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

742. DROSERA *anglica* Huds. — Dr. scapis erectis, foliis elongatis, lineari-obovatis, stigmatibus integris clavatis. (Sp. 3. Gall. *Rossolis à feuilles alongées.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 443. in app. Hag. Fl. Basil. 1. p. 296. Synon. auct. helvet. pleraque aut omnia ad priorem citata huc pertinere facile mihi persuaderem.

Schult. Syst. 6. pag. 761. Dec. Prodr. 1. pag. 318. Wallr. Sched. 128. Smith Brit. 347. Dec. Fl. Fr. 4292. *Dr. longifolia β* Poir. Enc. 6. p. 298.

Engl. Bot. 13. tab. 869. Dreves et Hayne getr. Abbild. 1. tab. 3. f. A. et D. Bull. Herb. tab. 181. — Barrel. Ic. 254. f. 2. Moris. s. 15. tab. 4. f. 1. I. B. Hist. 3. pag. 761. fig. sinistra?

Schleich. Thom. Ser. exs.

Praecedenti simillima, sed duplo triplove maior. Scapus foliis saltem duplo longior, erectus, crassiusculus. Folia obovata, angusta, petiolo glabriusculo,

---

*) Cum *Dr. anglicam* nostramque coniungat Vir clarissimus, non liquet, an hanc illamve viderit.

tantum basi lanuginoso multo breviora. Styli terni v. quaterni, stigmatibus integris, compressis, clavatis. Semina subcylindrica, nuda, laevia.*) (D. v.)

In paludibus spongiosis sublorfaceis planitiei vulgo. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

E. POLYGYNIA.

G. 219. Myosurus L. gen. 394. Juss. 233. Gaertn. tab. 74.

Cal. 5-phyllus, phyllis basi appendiculatis. Petala 5, unguiculo elongato, tubuloso. Styl. 0. Recept. elongatum, subulatum. Sem. numerosissima, undique receptaculo adnata.

743. Myosurus *minimus* L. — (Gall. *Ratoncule fluette.*)

Hall. Helv. 1159. Sut. Fl. Helv. 1. p. 186. Heg. 1. p. 222. Hag. Fl. Basil. 1. p. 297. Clairv. Man. 177 **).

L. Sp. Pl. 407. Willd. Sp. Pl. 1. p. 1568. Schult. Syst. 6. p. 800. Dec. Prodr. 2. p. 25. Poir. Enc. 6. p. 79. Dec. Fl. Fr. 4660. Smith Brit. 348. Vill. Delph. 2. p. 533.

Engl. Bot. 17. tab. 435. Lam. Illustr. tab. 221. Fl. Dan. tab. 406. Schkuhr Handb. tab. 88. Sturm Germ. I. fasc. 11. tab. 3. — Tabern. Kräuterb. 552. f. 2. (*mala*). Dod. Pempt. 112. f. 1. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 512. (*mala*). Dalech. Hist. 1328. fig. 3.

Schleich. Thom. exs.

Radix gracilis, fibrosa, annua, caespitosa. Folia omnia radicalia, numerosa, erectiuscula, glabra, firmula, spathulato-linearia, perangusta, obtusiuscula,

---

*) Haec semina mihi omnino nuda visa sunt: arillata tamen esse monet illustriss. Candollius l. c.

**) Hocce genus sic definivit Cl. Clairville: Cal. 0. Petala 5, appendiculata, valde caduca. Nectar. 2-4, tubulosa, superne cucullato-praecisa. Stam. 4-20. Caps. oblongae, acuminatae, evalves, imbricatim receptaculo praelongo myosuroidi insidentes.

uncialia, biuncialia, basi angustata. Scapi erecti, foliis duplo longiores, aphylli, teretes, uniflori, superne incrassati. Flos terminalis, parvus, ex viridi flavescens. Calycis phylla subcolorata, caduca, lanceolata, infra insertionem in appendicem linearem, scapo adpressam producta. Petala valde caduca, inferne tubulosa, calyce minora, pallide lutea, unguiculo elongato, tubuloso, superne fere ut in semiflosculis aperto, limbo plano, lingulato, brevi. Receptaculum fructus demum valde elongatum, 1-2-unciale, gracile, subulatum et quasi spicatum. Stamina plerumque 5, rarius 6-12. Capsulae seminiformes, numerosissimae, contiguae, complanatae, acutiusculae, rhomboidales, monospermae, evalves, „longitudinaliter dehiscentes." SCHKUHR. Semina minima, ovata, compressa. (D. s.)

Hab. in arvis glareosis. In *Helvetia* rarissima. Olim *Mülhusiae*, et *Basileae* ad *Wiesam*, ubi testante Cl. HAGENBACH non amplius reperitur, lecta. Sed eum frequentem in *Rheni* valle observavit amiciss. CUSTOR. — Fl. Maio et Iunio. ⊙.

CLASSIS VI.

HEXANDRIA.

Stamina 6.

MONOGYNIA.

Stylus 1.

* *Flores calyculati, calyce corollaque instructi.*

G. 242. BERBERIS. Cal. 6-phyllus, inferus. Cor. 6-petala. Bacca colorata, 2-sperma. (Frutex. Flores racemosi.)

G. 243. PEPLIS. Cal. 12-fidus. Cor. 6-petala vel 0. Caps. bilocularis. (Herba aquatica.)
+ *Lythrum Hyssopifolia. Azalea procumbens.*

** *Flores spathacei, calyce proprio nullo. Radices in omnibus bulbosae.*

G. 221. Leucoium. Cor. supera, 6-petala, campanulata. Petala aequalia, apice incrassato-maculata. Stigm. clavato-acutum, simplex. (Flores vernales.)

G. 220. Galanthus. Cor. supera, 6-petala: Pet. interiora breviora, obcordata. Stigma filiforme, simplex. (Flores vernales.)

G. 222. Narcissus. Cor. supera, 6-petala. Nectar. campanulatum s. rotatum, petaliferum, stamina includens. Stigma 3, subcapitata. (Flores coronarii, lutei et albi.)

G. 224. Allium. Cor. infera, 6-petala. Petala sessilia. Stigma simplex. Spatha bivalvis. (Flores umbellati. Plantae foetidae.)

*** *Flores nudi, spathis calycibusque propriis nullis.*

G. 237. Agave. Cor. supera, 6-fida, limbo erecto, filamentis brevior. (Planta exotica, foliis crassissimis, spinosis, sub nostro coelo nunquam florens.)

G. 238. Hemerocallis. Cor. infera, basi tubulosa, limbo 6-partito. Stamina declinata. (Herbae procerae, floribus liliaceis, magnis, fulvis aut flavis.)

G. 235. Convallaria. Cor. infera, 6-fida, campanulata v. 4-fida rotata. Bacca 3-sperma. (Radix horizontalis v. repens.)

G. 223. Bulbocodium. Cor. infera, 6-partita, laciniarum unguiculis longissimis, linearibus, apice staminiferis. Stigm. 3. (Planta bulbosa, summo vere florens; habitus fere *Colchici*.)

G. 236. Muscari. Cor. infera, ovata, ven-

tricosa. 6-dentata. Caps. trigona. (Radix bulbosa: flores dense racemosi, violacei.)

G. 232. Asphodelus. Cor. infera. 6-partita. Nect. valvulis 6 staminiferis. (Radices fasciculato-tuberosae; flores longissime racemosi, flavi, aut albi.

G. 233. Anthericum. Cor. infera, 6-petala, patens v. subcampanulata. Filam. filiformia, glabra. Sem. angulata. (Radices fasciculatae.)

G. 230. Ornithogalum. Cor. infera, 6-petala, extus calycina, patens. Filam. saepius basi dilatata, subinde alterne trifida. Sem. subrotunda. (Flores umbellati v. racemosi, lutei, albi aut albidi, extus semper viridi fasciati. Radices bulbosae.)

G. 231. Scilla. Cor. infera, 6-petala, extus colorata, patens. Filam. omnia simplicia, filiformia. Sem. subrotunda. (Radices bulbosae. Flores racemosi v. corymboso-racemosi, plerumque caerulei, subinde albi aut rubri, bracteati.)

G. 234. Asparagus. Cor. infera, 6-petala. Bacca 3-locularis, loculis 2-spermis. (Radices fasciculatae. Herbae ramosissimae, foliis tenuissimis. Flores herbacei.)

G. 228. Erythronium. Cor. infera, 6-petala, campanulato-patens, petalis interioribus basi bicallosis. (Radix bulbosa. Scapus uniflorus. Petala purpurea.

G. 227. Uvularia. Cor. infera, 6-petala, campanulata: petalis basi int. fovea nectarifera. Filamenta antheris breviora. Bacca trigona. (Radix fasciculata, ramosissima. Caulis foliosus, multiflorus: habitus fere *Convallariae Polygonati*. Flores albi, parvi.)

G. 226. FRITILLARIA. Cor. infera, 6-petala, campanulata, petalis basi int. fovea nectarifera. Filam. antheris longiora. Caps. trigona. (Radix bulbosa. Flores *Tulipae* similes, purpurei, tessellato-maculati.)

G. 225. LILIUM. Cor. infera, 6-petala, campanulata s. revoluta, petalis basi canaliculato-tubulosis. (Radix bulbosa.)

G. 229. TULIPA. Cor. infera, 6-petala, campanulata. Stylus 0. (Radix bulbosa.)

**** *Flores subpaleacei, corolla nulla aut calycem mentiente.*

G. 239. ACORUS. Amentum cylindricum, tessellatum. Cal. 6-phyllus. Caps. 3-locularis, polysperma. (Radix et tota herba aromatica, foliis praelongis.)

G. 240. IUNCUS. Flores corymbosi. Cal. 6-phyllus. Caps. 3-locularis, polysperma. (Folia glaberrima, saepe teretia.)

G. 241. LUZULA. Flores corymbosi. Cal. 6-phyllus. Caps. 1-locularis, 3-sperma. (Folia plana, vaginis in omnibus praeter unam spec. pilosis.)

***** *Flores herbacei, calycini, corolla destituti.*

+ *Peplis. Polygona. Rheum digynum.*

DIGYNIA.

Styli 2.

+ *Rheum digynum. Polygona.*

TRIGYNIA.

Styli 3.

G. 248. COLCHICUM. Cor. tubo longissimo, radicali; limbo campanulato, 6-partito. Styli longissimi. Stam. tubo summo inserta. Caps.

3-gona. Cal. 0, nisi spathas tubo breviores dicas. (Radix bulbosa. Flores radicales, serotini.)

G. 244. Rumex. Cal. 6-phyllus, in unica sp. 4-phyllus: phyllis interioribus persistentibus, exter. reflexis. Cor. 0. Stigm. multifida. Semen nudum, unicum. (Herbae inconspicuae, floribus herbaceis.)

G. 247. Triglochin. Cal. 6-phyllus. Cor. 0. Styli 0. Stigm. radiantia. Caps. 3-locularis, 3-sperma, basi dehiscens. (Planta palustris.)

G. 245. Tofieldia. Cal. 6-phyllus, persistens. Invol. minimum, adpressum, subtriphyllum. Cor. 0. Stigm. subsessilia. Caps. 3, adpressae, polyspermae. (Foliorum fasciculi complanati. Herbae palustres.)

G. 246. Scheuchzeria. Cal. 6-phyllus, deciduus, basi nudus. Cor. 0. Pist. 3-6. Stigmat. sessilia. Caps. totidem distinctae, 2-5-spermae. (Planta palustris, subalpina.)

+ *Elatine Hydropiper β.*

POLYGYNIA.

Styli numerosi.

G. 219. Alisma. Cal. 3-phyllus. Cor. 3-petala. Caps. numerosae, monospermae. (Herbae aquaticae, foliis indivisis, nervosis.)

VI. HEXANDRIA.

A. MONOGYNIA.

G. 220. Galanthus L. gen. 401. Juss. 55. Hall. *Narcisso-Leucoium* Tourn. tab. 208. B. B.

Spatha monophylla. Cal. 0. Cor. supera,

hexapetala: petala 3 interiora breviora, obcordata. Stigma filiforme, simplex.

744. Galanthus *nivalis* L. — (Gall. *Galantine Perce-neige.*)

Hall. Helv. 1254. Sut. Fl. Helv. 1. p. 187. Heg. 1. p. 224. Hag. Fl. Basil. 229. Clairv. Man. 96. Mur. Bot. Val. 69.

L. Sp. Pl. 413. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 29. Lam. Enc. 2. p. 590. Dec. Fl. Fr. 1987. Smith Brit. 552.

Engl. Bot. 1. tab. 19. Jacq. Austr. tab. 313. Lam. Illustr. 230. Sturm Germ. I. fasc. 2. tab. 6. Schkuhr Handb. tab. 89. — Tabern. Kräuterb. 1005. f. 2. Clus. Hist. 1. p. 169. f. 1. Dod. Pempt. 230. f. 1. Matth. 860. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 591.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Bulbus oblongus, parvus. Folia perpauca, scapum fere aequantia, plano-carinata, angusta, obtusissima, basi membrana communi albida integraque cincta. Scapus e sinu eiusdem vaginae exsurgens, teres, omnino nudus, uniflorus, vix semipedalis. Spatha cylindrica, inferne tubulosa, erecta, apice saepe bifida. Flos terminalis, amoenus, nutans, intra spatham pedicellatus, inodorus, petalis exterioribus niveis, obovatis, erecto-patentibus, concavis: interioribus duplo minoribus, obcordatis, erectis, planis, viridi et albo striatis, superne macula lata brevique viridi notatis. Stamina petalis internis paulo breviora, filamentis setaceis, brevissimis, antheris erectis, elongato-acuminatis, in pyramidem triangularem conniventibus. Germen obovatum, inferum, viride; stylus filiformis, staminibus paulo longior; stigma simplex, acutum. Capsula trilocularis, trivalvis, seminibus ovatis. (D. v.)

Hab. in pratis, infrequens. *Bernae* prope *die Schoshalde. Aquileiae.* Circa *Montreux*, *Bex*, *Lenalet* et *Monthey. A la Chaux-de-Fonds.* Prope *Forsteck* in valle *Rheni. A Trélex. Neviduni* olim vulgaris exstirpatus est. — Fl. Februario et Martio. ♃.

G. 221. Leucoium L. gen. 402. Juss. 55. *Galanthi* sp. Hall. *Narcis-o-Leucoium* Tourn. tab. 208. A.

Spatha monophylla. Cal. 0. Cor. supera, campanulata, petalis 6, aequalibus, apice incrassato-maculatis. Stigma simplex. Stam. aequalia.

745. Leucoium *vernum* L. — L. spatha uniflora, stylo clavato. L. (Gall. *Nivéole printanière.*)

Hall. Helv. 1293. Enum. 284. n. 1. Heg. 1. p. 224. Hag. Fl. Basil. 1. p. 299. Clairv. Man. 97. Sut. Fl. Helv. 1. p. 188. Wahlenb. Helv. 59. Mur. Bot. Val. 76. *Leucoium bulbosum vulgare* C. B. Basil. 20.

L. Sp. Pl. 414. Willd. Sp. Pl. 2. p. 30. Lam. Enc. 5. p. 175. Dec. Fl. Fr. 1984. Vill. Delph. 2. p. 247. *Galanthus vernus* All. Pedem. n. 1865.

Jacq. Austr. tab. 312. Lam. Illustr. tab. 230. f. 1. Schkuhr Handb. tab. 89. Sturm Germ. I. fasc. 11. tab. 4. — *Narcissus* VII. Matth. 860. f. 2. Fuchs Hist. 486 et 487. Tabern. Kräuterb. 1005. f. 1. I. B. Hist. 2. pag. 590. f. 1. et 2.

Schl. Ser. Thom. exs.

Genus priori quidem valde affine, attamen satis distinctum. Habitus fere *Galanthi nivalis.* Bulbus subrotundus, crassus, carnosus. Folia pauca, 3-4 lineas lata, erecta, scapo breviora, dorso convexiuscula, apice obtusa callosaque, membrana communi vaginata. Scapi 3-4-unciales, subancipites, uniflori, e sinu eiusdem membranae exsurgentes. Spatha oblonga, erecta, lanceolata, basi tubulosa, quasi bilocularis, interne nempe dissepimento exstante divisa, apice emarginata. Flos amoenus, nutans v. subpendulus, intra spatham longe pedicellatus, albus, odoratus. Petala in campanam conniventia, late ovata, apiculata, apice incrassata maculaque viridi insignita. Antherae albidae, elongatae, biloculares, apice poro duplici dehiscentes, petalis triplo breviores. Pi-

stillum paulo longius, stylo clavato, niveo, apice viridi, stigmate filiformi, brevi. Germen pyriforme, viride. (D. v.)

Ad rivulos et in pratis, praecipue submontanis, haud infrequens. *Bernae*, *Tobinii*, prope *Kempten* in ditione *tigurina*, copiose. Circa *Bonmont* et *Trêlex*. Prope *Bex* et *Monthey* etc. — Fl. Februario et Martio. ♃.

G. 222. Narcissus L. gen. 403. Hall. Juss. 55. Tourn. tab. 185.

Spatha monophylla. Cal. 0. Cor. 6-petala, regularis. Nect. rotatum, campanulatum s. cylindricum, basi longe tubulosum, monophyllum, extus petaliferum, stamina includens. Stigm. 3-fidum.

746. Narcissus *poëticus* L. — N. spatha uniflora, nectario rotato brevissimo membranaceo crenato, foliis ensiformibus obtusis. (Sp. 1. Gall. *Narcisse des poëtes.*)

Hall. Helv. 1250. Enum. 284. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 188. Heg. 1. pag. 124. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 300. Clairv. Man. 97.

L. Sp. Pl. 414. Willd. Sp. Pl. 2. p. 34. Poir. Enc. 4. p. 422. Dec. Fl. Fr. 1979. Smith Brit. 353. Vill. Delph. 2. p. 248.

Engl. Bot. 4. tab. 275. Bull. Herb. tab. 306. Schkuhr Handb. tab. 90. Tabern. Kräuterb. 1001. f. 2. Dalech. Hist. 1517. Dod. Pempt. 223. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 601.

β *minor.*

Bulbus ovatus. Folia omnia radicalia, scapum fere aequantia, 2–3ve lineas lata, ensiformia, plana, obtusa, basi membrana tubulosa cincta. Scapus ex eadem vagina sese erigens, anceps, nervosus, strictus, uniflorus, fere pedalis. Spatha elongata, membranacea, lanceolata. Flos elegans, magnus, suaveolens, modice nutans, petalis planis, ovatis, niveis, nectario subcylindraceo, petalis multoties breviore,

duro, scarioso, crenato, albo, margine pulchre cinnabarino; tubus longus, cylindricus. (D. v.)

„Vulgatissimus in subalpinis pratis vallis *Castrodunensis* (*Château d'Oex*), unde ad *Pennilucum* et usque ad *Blonai* descendit vernaque prata dealbat. Etiam *Rupe* in arundinetis." HALLER. In valle *Motier-Travers*, circa *la Brevine*; *aux combes de Valanvron*; *au Cul-des-prés*; *à Bonneville*. GAGNEBIN. In valle *Illiers* et circa *Frénières*. Rev. MURITH. In M. *Montaubert* supra *Granson* copiose. Rev. DUCROS. Prope *Nevidunum* hinc inde. In hortis ubique colitur. β *à la Seche des Embornats*. In M. *Dolaz*. — Fl. Maio. ♃.

OBS. Quid sit *N. radiiflorus*, „nectario abbreviato, petalis stramineis, foliis subcontortis glaucis" HEG., quem in Helvetia ipsa nasci dicunt, ignoro.

747. NARCISSUS *biflorus* Curt. — N. spatha subbiflora, nectario brevissimo rotato membranaceo crenato, foliis acute carinatis margine inflexis. Sm. (Sp. 2. Gall. *Narcisse biflore*.)

Hall. Helv. 1250. β. Enum. 284. n. 1. β. Heg. 1. p. 225. Mur. Bot. Val. 80.

Smith Brit. 354. Poir. Enc. 4. p. 427. Dec. Fl. Fr. Suppl. p. 321. n. 1980. ? Willd. Enum. H. B. 350.

Curt. Mag. tab. 197. Engl. Bot. 4. tab. 276. — Dod. Pempt. 223. f. 2. (*bona*). Clus. Hist. 1. pag. 156. (fere *eadem*).

Schl. exs. cat. 1815.

Habitus fere prioris. Folia erecta, glaucescentia, latiuscula, plana, obtusa, „margine inflexa" SMITH, scapo longiora. Scapus anceps, nervosus, biflorus, rarius 1- vel 3-florus. Spatha magna, subinflata, inferne tubulosa, saepius biloba. Flores nutantes, odori, sed minus grati quam *poëtici*, eiusdem fere magnitudinis, petalis ochroleucis, nectario flavo, marginibus suberosis, albidis scariosisque, tubo infundibuliformi. (D. v.)

Hab. in pratis, rarius, et in hortis colitur, ut fortasse non vere indigenus sit, *Genevae*. C. B. et Cl. CASTAN auct. celeberr. LOISELEUR. *A Sierne* prope *Genevam*. Cl. DECANDOLLE.

Seduni infra *Valeriam* versus *Rhodanum*. Rev. Murith. *Neviduni* ad ripas rivuli *Boiron* circa lapicidinas copiose; sed ibi certe ex hortis elapsus est. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

748. Narcissus *Pseudo-Narcissus* L. — N. spatha uniflora, nectario campanulato erecto crispo obsolete 6-fido petala ovata aequante. Sm. (Sp. 3. Gall. *Narcisse Faux-Narcisse.*)

Hall. Helv. 1252. Enum. 285. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 189. Heg. 1. p. 225. Hag. Fl. Basil 1. p. 300. Clairv. Man. 97. Mur. Bot. Val. 80. Roesch in Alpin. 2. p. 113.

L. Sp. Pl. 414. Willd. Sp. Pl. 2. p. 35. Poir. Enc. 4. p. 423. Smith Brit. 355. Dec. Fl. Fr. 1980. (excl. var. β.) et Suppl. 319. n. 1979. Vill. Delph. 2. p. 248.

Engl. Bot. 1. tab. 17. — Dod. Pempt. 227. f. 2 et 3. Matth. 860. f. 3. Tabern. Kräuterb. 1002. f. 2 et 3. I. B. Hist. 2. p. 591. f. 1. Barrel. Ic. tab. 929. et 930.

Bulbus tunicatus, subrotundus. Folia radicalia scapo fere breviora, carinata, crassiuscula, semunciam lata, obtusa, glaucescentia. Scapus 8-10-uncialis, anceps, valde compressus, obiter striatus. Spatha monophylla, indivisa. Flos inodorus, maximus, nutans, flavus, intra spatham breviter pedicellatus. Petala ovato-lanceolata, erectiuscula, nectario (praesertim in planta montana) pallidiora: exteriora paulo longiora: interiora latiora, incrassato-apiculata. Nectarium petala aequans, aureum, campanulatum, erectum, margine crispum et profunde multifidum, tubo longo, obverse conico. Stamina nectario breviora. Capsula trigona. (D. v.)

Hab. in pratis et in montibus. *Bernae* et *Murati* vulgo. Etiam in comitatu *Neocomensi*. *Tiguri* in M. *Höckler*. In M. *Dolaz* etc. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

+ 749. Narcissus *odorus* L. — N. spatha subbiflora, nectario campanulato sexfido laevi petalis dimidio breviore, foliis semicylindricis. L. (Sp. 4. Gall. *Narcisse odorant.*)

Hall. Helv. 1251. Sut. Fl. Helv. 1. p. 189. Heg. 1. p. 225. Clairv. Man. 97.

L. Sp. Pl. 416. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 38. Dec. Fl. Fr. Suppl. 326. n. 1983 °. Gouan Illustr. 23. Loisel. Fl. Gall. 1. p. 191. Poir. Enc. 4. p. 425. et *N. lobatus* Eiusd. ibid. p. 427.

Red. Lil. tab. 157. (ex Candoll.) — Clus. Hist. 1. p. 158. I. B. Hist. 2. p. 2. p. 608.

„Bulbus maximus, fere magnitudine ovi." Haller. Folia viridia, facie carinata, semicylindrica, pulposa, ad 3 lineas lata. „Eorum in iuniori planta semicircularis est sectio . . ., in adultis semilunaris." Haller. Scapus teres, plerumque pedalis et ultra. Spatha 1-3-flora, longe tubulosa. Flores odoratissimi, duplo maiores quam *N. Ionquillae*, nutantes, lutei, unicolores, intra spatham longe pedunculati. Petala ovato-lanceolata, mucrone albido terminata. Nectarium late campanulatum, petalis duplo brevius, in lobos 6 rotundos, margine laeves neque crispos fereque aequales divisum, tubo basi cylindrico, sursum sensim dilatato. (D. s.)

Species vix indigena, nec nisi *Genevae* ab illustr. de Saussure *au pré de la Gardelle* inventa est. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

Obs. Huic summus Hallerus nectarium undulatum, in 6 segmenta emarginata, obscura, paene ovata terminatum tribuit, qua nota quodam modo a planta linnaeana recedit. Attamen omnia synonyma in historia stirpium citata ad *N. odorum* pertinere videntur.

G. 223. Bulbocodium L. gen. 407. Juss. 54.

Cor. monopetala, infundibuliformis, 6-partita, laciniarum unguibus praelongis, linearibus, in tubum conniventibus, apice staminiferis. Stigm. 3-fidum. Caps. trigona.

750. Bulbocodium *vernum* L. (Gall. *Bulbocode printanier.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 189. Heg. 1. p. 226. Clairv. Man. 103. Hall. fil. in Roem. Arch. 1. p. 2. p. 7. n. 32. Mur. Bot. Val. 56.

L. Sp. Pl. 422. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 62. Lam. Enc. 1. p. 512. Dec. Fl. Fr. 1901. Vill. Delph. 2. p. 245.

Lam. Illustr. tab. 230. Vill. l. c. tab. 2. (*rudis*). — I. B. Hist. 2. p. 652. f. 3.

Schleich. Thom. exs.

Bulbus ovatus, parvus, tunicis castaneo-fuscis tectus. Folia plerumque terna, flore paulo breviora, lanceolata, obtusa, erecta, 2-4 lineas lata, e vagina communi aphylla longe tubulosa erumpentia. Scapus plane nullus. Flos pulchellus, ex violaceo dilute purpureus, collo radicis insidens, *Croci verni* simillimus, unguibus albis, angustissimis, linearibus, erectis et quasi in tubum 2-3-uncialem intra eandem vaginam contentum conniventibus, laminis petaloideis, lineari-lanceolatis, obtusis, uncialibus et ultra, 3-4 lineas latis, basi subinvolutis, purpureis, nonnunquam lineis saturatioribus striatis. Stamina apici unguium inserta, subulata, limbo breviora, antheris incumbentibus. Pistillum staminibus paulo longius, stylo simplici, stigmatibus 3, modo vix lineam unam alteramve longis, modo uncialibus et ultra, Capsula parva, trigona, vix supra terram sese erigens. (D. s.)

Pulchra planta, regionum calidissimarum Europae incola, apud nos nonnisi in pratis *Valesiae* inferioris occurrit. Eam primus omnium b. Davall detexit. Prope *Branson*. Schleicher. Prope *la Barme* et *Montorge*. Rev. Murith. — Fl. Februario et Aprili. ♃.

G. 224. Allium L. gen. 409. Hall. Juss. 53. Gaertn. tab. 16. Tourn. tab. 206. *Cepa* t. 205. *Porrum* t. 204.

Spatha bivalvis. Cor. infera, 6-petala, pet. sessilibus. Stigm. simplex.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Stamina alterne tricuspidata.*

I. Folia fistuloso-teretia.

1. Allium *Cepa*.
2. All. *vineale*.
3. All. *sphaerocephalum*.

II. Folia plana.

4. All. rotundum. 7. All. sativum.
5. All. Porrum. 8. All. arenarium.
6. All. Ampeloprasum.
+ All. suaveolens.

** *Stamina omnia simplicia.*

I. Folia fistuloso-teretia.

9. All. Schoenoprasum. 10. All. oleraceum.

II. Folia plana, neutiquam fistulosa.

11. All. carinatum. 14. All. angulosum.
12. All. paniculatum. 15. All. Victorialis.
13. All. suaveolens. 16. All. ursinum.

* *Stamina alterne tricuspidata.*

I. Folia fistuloso-teretia.

751. Allium *Cepa* L. — All. umbella capsulifera globosa, scapo nudo fistuloso inferne ventricoso, foliis teretibus. Dec. (Sp. 1. Gall. *Ail Ognon.*)

Heg. 2. p. 445. in app.

L. Sp. Pl. 431. Willd. Sp. Pl. 2. p. 80. Lam. Enc. 1. p. 69. Dec. Fl. Fr. 1967. Hall. de All. n. 8.

Chaum. Fl. Méd. 5. tab. 252. (*splendida*). Tab. Kräuterb. 870. f. 1 et 2. Dod. Pempt. p. 687. var. α radice rotunda f. 1. var. β radice oblonga. Lob. Ic. tab. 150. f. 1 et 2. I. B. Hist. 2. p. 2. p. 547.

Bulbus simplex, depresso-rotundus v. rarius oblongus, tunicis tenuissimis coloratis tectus. Scapus fere tripedalis, eximie fistulosus et inferne valde ventricosus. Umbella magna, dense multiflora, globosa v. subovata. Flores herbacei v. ex herbaceo rubentes, staminibus omnibus exsertis, alterne simplicibus subulatisque et e basi lata medium versus trifidis, laciniis lateralibus ovatis v. lanceolatis, abbreviatis, filamento multo longioribus.

In omnibus hortis olitoriis colitur. — Fl. Iul. et Aug. ♂.

752. Allium *vineale* L. — All. bulbo multiplicato, umbella bulbifera globosa, staminibus subexsertis al-

terne 3-cuspidatis, foliis fistuloso-teretibus, caule tereti. (Sp. 2. Gall. *Ail des vignes.*)

Hall. Helv. 1221. Diss. de All. n. 4. *Porrum* Enum. 295. n. 3. Heg. 1. p. 229. Hag. Fl. Basil. 1. p. 305. Clairv. Man. 99. Sut. Fl. Helv. 1. p. 192. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 50. *All. sylvestre latifolium purpurascens maius et minus* C. B. Basil. 21.

L. Sp. Pl. 423. Lam. Enc. 1. p. 67. Smith Brit. 359. Dec. Fl. Fr. 1976. Vill. Delph. 2. p. 256.

Engl. Bot. 28. tab. 1974. — Fuchs Hist. 737. (*capitatum, crinitum*). Lob. Ic. tab. 155. fig. 2. et tab. 156. fig. 2. Dod. Pempt. 683. f. 1.

Bulbus compositus, bulbillis albis, numerosis, inaequalibus, intus complanatis constans. Caulis cubitalis et bicubitalis, erectus, teres, infra medium foliosus. Folia tenuia, fistuloso-teretia, nervosa, laevia. Umbella parva, globosa, quandoque duplex imove triplex, bulbis numerosis, divaricatis, mucronato-rostratis, haud raro in planta ipsa iam germinantibus instructa; pedunculi plerumque centrales et fasciculati. Flores diu inaperti, herbaceo-lilacini, parvi, petalis gibbosis. Spatha brevis, quandoque tamen bulbillos superans, late ovata vel rotunda, in acumen lineare tubulatum producta, caduca. Stamina basi coalita, alterne simplicia, angusta, subulata, corolla plerumque breviora, — et lanceolata, supra medium tricuspidata: laciniis lateralibus exsertis, filamento longioribus, filiformibus. Germina abortiunt. (D. v.)

Hab. locis aridis, in vineis et inter segetes, non ubique. *Tiguri*; prope *Brugg* et *Königsfelden*. *Basileae* in arvis lapidosis versus *Muttenz*, *Klein-Riehen*, *Klein-Hüningen*, et *auf dem Birsfeld*. Circa *Interlachen* inter segetes. In *Valesiae* vineis. Rev. Murith. In arvis prope *Duilliers* ad *Promenthusam*. Cl. Monnard. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

753. Allium *sphaerocephalum* L. — All. umbella capsulifera globosa, staminibus alterne tricuspidatis

exsertis, foliis semiteretibus, caule tereti. Dec. (Sp. 3. Gall. *Ail à tête ronde.*)

Hall. Helv. 1220. de All. n. 9. *Porrum* Enum. 295. n. 4? (excl. plerisque synon.). Heg. 1. p. 228. Hag. Fl. Basil. 1. p. 304. Sut. Fl. Helv. 1. p. 192. Mur. Bot. Val. 50. Clairv. Man. 99.

L. Sp. Pl. 426. Willd. Sp. Pl. 1. p. 70. Lam. Enc. 1. p. 66. Dec. Fl. Fr. 1975. Vill. Delph. 2. p. 225.

Mich. Gen. tab. 24. fig. 2. Moris. Hist. s. 4. tab. 14. fig. 4. Clus. Hist. 2. p. 195. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 564. fig. 1? (saltem pessima).

Ser. Schleich. Thom. exs.

β pedunculis centralibus longioribus, petalis vividissime purpureis.

All. descendens Poir. Enc. Suppl. 1. p. 266 *). L. Sp. Pl. 4. Hall. Helv. 1220 β. Hall. de All. 11. tab. 2. f. 1.

All. descendens Schl. exs.

Bulbus angulosus, irregularis, compositus, 2 v. pluribus bulbillis super- v. iuxtapositis constans, basi fibris albis stipatus, quarum saepius nonnullae apice in bulbillos stirpem propagantes dilatantur. Caulis erectus, saepe tortuosus, durus, inferne foliosus, pedalis et cubitalis. Folia longa, fistulosa, semicylindrica, ut in plerisque *Alliis* cito marcescentia. Umbella globosa, densa, valde multiflora, quandoque ovi columbini magnitudine, apud nos nunquam bulbifera. Spatha brevis, albida, foliolis umbella brevioribus, acuminatis. Flores cylindrici, oblongi, saturate (in Valesia quandoque atro-) purpurei, petalis unicoloribus, planis, lanceolatis, carinatis, carina tenui, saturatius picta, laevissima. Stamina (saltem demum) exserta, corolla longiora, sed stylo breviora, filamentis alterne simplicibus, filiformibus, —

---

*) Perperam adserit Cl. Poiret, Hallerum nostrum hanc plantam ab *All. sphaerocephalo* distinctam habuisse. V. Hist. l. c.

et latioribus, fere linearibus, superne tricuspidatis: laciniis lateralibus filiformibus, inaequalibus, filamento longioribus. Antherae flavae, demum violaceae. Habitus omnino prioris, a quo praecipue floribus cylindricis, oblongis, petalis ad carinam laevibus, genitalibus longe exsertis et foliis subteretibus vere differt. An planta β a SCHLEICHERO missa folia habeat fistulosa, in specimine sicco non rite distinguere potui. (D. v.)

Hab. ad rupes locisque arenosis regionum calidiorum non rarum. Prope *Interlachen in der Goldey*; circa *Neocomum* et *Roche*; *Seduni*, *Agauni* ubique. *Basileae* in agris *auf dem Birsfeld*, ad portam *Wiesae*, retro *St. Jacob* etc. HALLER. *Octoduri*, *aux Marques*, et prope *Fouly*. Rev. MURITH. *Neviduni*. — Fl. Iulio. ♃.

II. Folia plana.

754. ALLIUM *rotundum* L. — All. umbella capsulifera subglobosa, staminibus alterne tricuspidatis, foliis planis carinatis. (Sp. 4. Gall. *Ail rond.*)

Hall. Helv. 1219. De All. n. 8. Enum. in add. 778. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 190. Heg. 1. p. 227. Hag. Fl. Basil. 1. p. 302. Mur. Bot. Val. 50?

L. Sp. Pl. 423. Willd. Sp. Pl. 2. p. 65. Lam. Enc. 1. p. 64? Vill. Delph. 2. p. 251. Dec. Suppl. Fl. Fr. 315. n. 1951 [a].

Mich. gen. tab. 24. f. 5? (Fl. pallido neque ut in nostro saturate purpureo). Clus. Hist. 196. fig. 1. (Stamina perperam exserta).

Bulbus subrotundus „tunica alba, nucleos numerosos continens." HALLER. Caulis teres, sesquipedalis et ultra, parte inferiori dimidia foliosus. Folia lanceolato-linearia, acuta, carina exstante, sed omnino plana, 2–3 lineas lata. Vaginae tubulosae, teretes, nervosae. Spatha brevissima, caduca. Umbella sphaerica, densa, multiflora, pedunculis brevibus: lateralibus subreflexis. Flores saturate purpurei, campanulati, petalis exterioribus carina scabriuscu-

lis v. crenulatis, interioribus pallidioribus vix carinatis. Stamina „corolla breviora" DECANDOLLE, in planta halleriana meaque exserta, alterne simplicia, filiformia corollamque vix superantia, — et fere ovata, superne tricuspidata: laciniis filiformibus, exsertis, filamento longioribus. Capsula triquetra. (D. s.)

Hab. in vineis et inter segetes, rarissimum, neque unquam in Helvetia invenit magnus HALLERUS. *Basileae.* C. B. „Post eum vero nemo." Cl. HAGENBACH. Circa *Belford* et *Montbéliard.* Cl. LACHENAL praeeunte I. B. *Genevae.* I. B. et RAI. Specimina in Italia prope *Papiam* lecta mecum communicavit L. THOMAS. Dubia utique civis. Rev. MURITH in hortis coli dicit. Specimen in M. *Salaeva* inventum se possidere certiorem me fecit Cl. DE CHARPENTIER. — Fl. Iul. ♃.

755. ALLIUM *Porrum* L. — All. umbella capsulifera globosa, foliis crassiusculis subcarinatis, bulbo tunicato. Dec. (Sp. 5. Gall. *Ail Poireau.*)

Hall. Helv. 1217. *Porrum* Enum. 295. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 190. Heg. 1. p. 227. Hag. Fl. Basil. 1. p. 301. Clairv. Man. 99. Mur. Bot. Val. 50. *Porrum commune capitatum* C. B. Basil. 20.

L. Sp. Pl. 423. Willd. Sp. Pl. 2. p. 64. Lam. Enc. 1. p. 64. Dec. Fl. Fr. 1950. Vill. Delph. 2. p. 250.

Blackw. tab. 421. Tab. Kräuterb. 871. Dod. Pempt. 688. f. 1. Lob. Ic. tab. 154. f. 2.

Bulbus oblongus, simplicissimus, vaginis foliorum inferiorum tectus, basi multas fibras longas emittens. Caulis 3-pedalis et ultra, erectus, inferne foliosus. Folia fere unciam lata, carinata, saturate viridia, plus minus pulposa, margine laevia. Spatha monophylla, breviter conica, caduca. Umbella maxima, sphaerica, dense multiflora, pedunculis biuncialibus, coloratis. Petala exteriora albida, carina scabriuscula, purpurea: interiora saturatius colorata. Stamina corollam parum superantia, alternatim subulata simpliciaque, — et tricuspidata, latiora. „Caps. a latere compressa, rotunda, leviter

emarginata; stylus fructu paulo brevior." Cl. Monnard. (D. v.)

Vix indigenam esse putabat summus Hallerus, etiam Cl. Hagenbach. In arvis et vineis circa *Genevam* invenerunt I. B. et Rai, et *Basileae* in vineis *Wylensibus* et ad *Rhenum* sitis C. B. In vineis prope *Montreux*. Haller. Ubique in hortis ad usum culinarium colitur. — Fl. aestate. ⨀ et ♂.

756. Allium *Ampeloprasum* L. — All. umbella capsulifera globosa, foliis crassiusculis linearibus, bulbo sobolifero. Dec. (Sp. 6. *Ail Faux-Poireau.*)

Hall. Helv. 1218. *Porrum* Enum. 295. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 190. Heg. 1. p. 226. Hag. Fl. Basil. 1. p. 301. Clairv. Man. 99. Mur. Bot. Val. 50. *All. sphaerico capite folio latiore* C. B. Basil. 21.

L. Sp. Pl. 423. Willd. Sp. Pl. 2. p. 63. Lam. Enc. 1. p. 64. Smith Brit. 355. Dec. Fl. Fr. 1951.

Engl. Bot. 23. tab. 1657. Mich. Gen. tab. 24. fig. 95. — Clus. Hist. 1. p. 190. Dod. Pempt. 690. f. 1.

Bulbus carnosus, globosus, bulbillos multos ad basin edens, qua nota praecipue a priori dignoscitur. Caulis pedalis, teres. Folia glaucescentia, plana, pulposa, „unciam fere lata, margine scabriuscula." Smith. Umbella fere prioris, pedunculis sescuncialibus, angulosis, laevibus, „squamulis membranaceis, lanceolatis, basi interstinctis. Flores pallidi, campanulati, petalis ovato-acutis, ad carinam scabris. Stamina dilatata, membranacea, omnia (!) tricuspidata." Idem. („Tria stamina paulo flore longiora, lata, mucrone extrorsum flexo, antheram sustinente: interiora longiora, latiora, trifida, 3 aristis, quarum media antheram sustinet." Haller.) Stylus brevissimus. „Capsula duabus pyramidibus constat, basi sibi adaptatis: earum inferior brevior, sursum latescit; superior et pyramis truncata trihedrica. Odor *Porri*." Idem.

Plantam etiam auctor. Hallero et Hagenbach vix indigenam nondum vidi. In agris circa *Wiesam* et in vinetis circa

Crenzach prope *Basileam* observata est a C. B. et nuper a Cl. HAGENBACH et LACHENAL. Prope *Neudorf* in dumetis iuxta officinas lateritias. IDEM. — Fl. Iulio. ♃.

OBS. Planta nostra ab halleriana notis sequentibus recedit: stamina habet alterne simplicia (neque omnia tricuspidata), brevissima, parva, lanceolato-subulata, — et latiora, infra medium tricuspidata: laciniis filiformibus, filamento et quoque petalo longioribus. Capsula globosa, vix ac ne vix trigona. Radicem et fructificationis partes tabula nostra sistit; eam iconem ad specimina recentia, in amiciss. EM. THOMAS horto proventa, delineavit amiciss. MONNARD.

+ 757. ALLIUM *sativum* L. — All. umbella bulbifera globosa, foliis linearibus integerrimis, bulbo sobolifero. Dec. (Sp. 7. Gall. *Ail cultivé.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 445. in app. Hag. Fl. Basil. 1. p. 302.

L. Sp. Pl. 425. Willd. Sp. Pl. 2. p. 68. Lam. Enc. 1. p. 66. Dec. Fl. Fr. 1952.

Chaum. Fl. Méd. 1. tab. 10. (*splendida*). — Dod. Pempt. 682. Lobel. Ic. tab. 158. f. I.

Bulbus subrotundus, tunicis albis v. rubellis, bulbillos oblongos acutos foventibus tectus. Caulis erectus, foliis gramineis, linearibus, acutis. Umbella subglobosa, bulbillis valde numerosis stipata, floribus exiguis, albis v. rubellis, plerumque omnino deficientibus v. abortientibus. Stamina alterna 3-cuspidata latioraque. (D. s.)

In hortis olitoriis vulgo colitur. — Fl. Iulio. ♃.

758. ALLIUM *arenarium* L. — All. umbella bulbifera, foliis planis margine scabris, vaginis teretibus, spatha brevi. (Sp. 8. Gall. *Ail des sables.*)

Hall. Helv. 1222. Sut. Fl. Helv. 1. p. 191. Heg. 1. p. 227. Hag. Fl. Basil. 1. p. 303. Clairv. Man. 99.

L. Sp. Pl. 426. Willd. Sp. Pl. 2. p. 69. Lam. Enc. 66. Smith Brit. 356. Krock. Fl. Siles. 1. p. 519. Wallr. Sched. Crit. 181.

Engl. Bot. 19. tab. 1358? (Stamina perperam simplicia

et habitus alienus). *All. Scorodoprasum* (non L.) Fl. Dan. tab. 290. Clus. Hist. 1. p. 193. f. 1.

Thom. Schleich. exs.

Bulbus soboliferus. Caulis erectus, prope basin quandoque bulbiferus, teres, inferne foliosus, cubitalis. Folia 4-uncialia, 2–4-lineas lata, dorso convexiuscula, facie plana, carinata, pilis brevissimis patentibus rigidisque margine scabriuscula, ceterum laevia. Vaginae elongatae, teretes, tubulosae, tenuissimae. Umbella parva, globosa, pauciflora, pedunculis semuncialibus, crassiusculis, incurvis. Spatha brevis, mutica, caduca, foliolis ovatis, inaequalibus. Bulbilli numerosissimi, dense aggregati, rubri. Flores parvi, campanulati, purpurascentes, carina saturatiori, scabriuscula. Stamina vix exserta, filamentis albis, alterne tricuspidatis: interioribus late subulatis, simplicibus. Germen triquetrum. Tota planta odore valido alliaceo gaudet. (D. s.)

In Helvetia rarissimum, nec nisi *Basileae* inventum. Ad sepes inter campos patibulo adsitos et *St. Iacob.* Haller. In monte *Muteto*, latere septentrionali locis gramineis. B. Lachenal. Prope *Riehen.* I. R. Staehelin. Circa *Crenzach.* Cl. Hagenbach. — Fl. Iulio. ♃.

Obs. *All. Scorodoprasum* L. Sp. Pl. Dec. Fl. Fr. 1953. Clus. Hist. 1. p. 191. fig. 1. Hall. de All. n. 27. tab. 2. fig. 2. (Gall. *Rocambole s. Echalottes d'Espagne*) a nostro certe differre videtur foliis margine undulatis neque scabris, vaginis ancipitibus, caule ante anthesin valde contorto, genitalibusque exsertis.

** *Stamina omnia simplicia.*

I. Folia fistuloso-teretia.

759. Allium *Schoenoprasum* L. — All. umbella capsulifera, pedunculis flore brevioribus, foliis teretibus subulatis, vaginis scapum basi tegentibus. (Sp. 9. Gall. *Ail Civette.* Vulgo *Grande Ciboule, fausses Echalottes.*)

Hall. Helv. 1226. *Allium* Enum. 295. n. 1 et 2. I. I. Scheuchz. Alpin. It. 1. p. 21. Sut. Fl. Helv. 1. p. 194.

Heg. 1. p. 230. Clairv. Man. 98. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 50. *All. Schoenoprasum β alpinum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 308. *Porrum sativum iuncifolium* C. B. P. 72.

L. Sp. Pl. 432. Willd. Sp. Pl. 2. p. 81. Lam. Enc. 1. pag. 70. Dec. Fl. Fr. 1973. Smith Brit. 360. Vill. Delph. 2. p. 259.

Engl. Bot. 54. tab. 2441. Fl. Dan. t. 971. Fuchs Hist. 635. Tabern. Kräuterb. 873. (*eadem*). Schkuhr Handb. t. 91. Dod. Pempt. 689. Dalech. Hist. 1541.

Schleich. Thom. exs.

β alpinum, elatius. — *All. alpinum* Heg. Fl. Helv. 2. p. 416. in app. — *All. foliosum* Clar. Ined. — Dec. Fl. Fr. in add. t. 3. p. 725. n. 1973*, et *All. Schoenoprasum β alpinum* Suppl. Fl. Fr. 1973. — I. I. Scheuchz. l. c. tab. 3. f. 2.

Ser. Herb. Alp. cent. 4. n. 308.

Bulbi ovati, parvi, numerosi, caespitosi, iuxta positi, basi radici cylindricae, fibras albidas emittenti adhaerentes. Scapi 4-6-unciales, erecti, solidiusculi, teretes, basi vaginis foliorum radicalium tecti, ceterum omnino nudi. Folia erecta, iuncoidea, fistuloso-cylindrica, gracilia, subulata, laevia, saturate viridia, scapo paulo breviora, in vaginam late tubulosam, tenuissimam et quasi spathaceam basi producta. Umbella mere capsulifera, unciam fere unam lata. Spatha umbellae latitudinem fere aequans, foliolis subaequalibus, ovato-acutis v. subrotundis, rubellis, lineis violaceis distinctis. Pedunculi floribus breviores, modice divergentes, colorati. Flores erecti, fere cylindrici, magni, ex rubello caerulei. Petala erectiuscula, parum aperta, apice subreflexa, costa dorsali valida, violacea. Genitalia inclusa. Stamina pistillo multo longiora, omnia simplicia, subulata, basi dilatata et inter se connexa. Capsula „obcordata v. globosa, apice subemarginata." Cl. Monnard. Planta alpina, minus caespitosa, quam a palustri vix separare sustinerem, differt

caule altiori, pedali, vaginis durioribus, foliis multo crassioribus, caulem aequantibus, umbella magis multiflora, subglobosa, et petalis apice subito acuminato-mucronatis. Flores saturate purpurei. (D. v.)

Hab. locis paludosis inundatis. α in paludibus arenosis prope *Promenthou* ad utramque *Promenthusae* ripam, praecipue prope veterem speculam copiose. Hinc nostrates vulgo in hortos ad usum culinarium transferunt. In petrosis circa *Laufenburg* et ad ripam *Rheni*. C. B. et Cl. HAGENBACH. Ad lacum *Bodamicum*. Amiciss. CUSTOR. β in Alpibus frequens. In M. *Enzeindaz*, *Aix*, *Boulaire*, *Chaux-commun*, *Nombrieux*, *Javernaz*, *Prapioz*, *Fouly*, *Pennino*, etc. HALLER. Ibi autem quaesitum non reperire potui. In M. WAACH vallecula *der Kessel* inter M. *Neunenen* et balneum *Wyssenburg*. In M. *Hohen-Mesmer*. In M. *Hohen-Sentis* ad altitudinem 7000 pedum supra mare, et M. *Feuerstein*. Cl. WAHLENBERG. In M. *Lavaraz*, *Contey* et *Bovonnaz*. Rev. MURITH. In Alpibus *Abbatiscellanis*. Cl. CUSTOR. *A la plaine des Mosses*. — Fl. α Iunio et denuo Septembri, β Iulio et Augusto. ♃.

760. ALLIUM *oleraceum* L. — All. umbella bulbosa effusa, foliis semiteretibus scabris canaliculatis, caule tereti, spatha longissima bicorni, germinibus prismaticis hexagonis. (Sp. 10. Gall. *Ail des lieux cultivés.*)

Hall. Helv. 1223. *Cepa* Enum. 296. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 193. Heg. 1. p. 229. Hag. Fl. Basil. 1. p. 306. Clairv. Man. 98. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 60.

L. Sp. Pl. 428. Lam. Enc. 1. pag. 67. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 75. Fries in Bot. Zeit. Syll. 2. p. 32. n. 5. Dec. Fl. Fr. 1968. Smith Brit. 358. Vill. Delph. 1. p. 256. *All. carinatum* β *stramineum* Wallr. Sched. 132.

Hall. de All. n. 26. tab. 1. fig. 2. Engl. Bot. 7. tab. 488. et *All. carinatum* 23. tab. 1658?*) Panzer in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 34. tab. 7. — Clus. Hist. 1. p. 194. fig. 1. (*mala*).

Bulbus simplex, parvus, carnosus, subrotundus, acutiusculus. Caulis cubitalis, tripedalis, gracilis, teres, inferne modice foliosus. Folia caule multo

---

*) Haecce tabula flores *All. oleracei* quidem sistit; sed ob folia lata et ut videtur plana, nonnisi cunctanter citari potest.

breviora, angusta, acuta, saturate viridia, erecta, obsolete fistulosa, epidermide nempe superiori parenchymati contigua, facie profunde canaliculata, dorso cylindrica, nervoso-sulcata scabraque, apicem versus planiora. Umbella bulbis numerosis stipata, pauciflora, pedunculis longis laxisque, lateralibus saepe pendulis. Spatha persistens, foliolis basi ventricosis, striato-nervosis, inaequalibus, longissime caudatis, umbella multoties longioribus. Flores in alabastris trigoni, per anthesin hexagoni, campanulati, petalis sordide roseis v. albidis, omnibus carinatis, carina laevi, lineis tribus purpureis fuscisve notatis. Stamina corollam aequantia v. subexserta, simplicia, subulata, basi connexa. Germen longum, prismaticum, subaequaliter sexangulare, superne scabrum. Flores quandoque deficiunt. Sequenti affine, foliis scabriusculis teretibusque, ac praecipue germinis forma facile dignoscitur.

Hab. locis ruderatis parcius. *Michelfeldae* in dumetis collis, qui longe prata terminat. In dumetis vineisque *M. Muteti.* Circa *Souvillers* secundum agros. *Badae* in arcis dirutae ruderibus. *Genevae.* Raius. *A la Neuveville.* Cl. Chatelain. Prope *Fouly.* Rev. Murith. *Neviduni* in agris vineisque. — Fl. Iulio. ♃.

II. Folia plana, neutiquam fistulosa.

761. Allium *carinatum* L. — All. umbella bulbifera laxiuscula, foliis linearibus planiusculis subcarinatis, spatha longissima bicorni, germinibus pyriformibus trigonis. (Sp. 11. Gall. *Ail cariné.*)

Hall. Helv. 1224. Sut. Fl. Helv. 1. p. 191. Heg. 1. p. 228. Hag. Fl. Basil. 1. p. 303. Clairv. Man. 98. Mur. Bot. Val. 50. *All. montanum, bicorne angustifolium* etc. C. B. Basil. 50.

L. Sp. Pl. 426. Willd. Sp. Pl. 2. p. 70. Fries in Bot. Zeit. Syll. 2. p. 33. n. 4. (descr. opt.). Dec. Fl. Fr. 1934. Smith Brit. 357. Vill. Delph. 2. p. 253. *All. carinatum α carneum* Wallr. Sched. 152?

Hall. de All. n. 27. tab. 2. fig. 2. Lob. Ic. 156. f. 1. Clus. Hist. 1. p. 193. f. 2.

Schleich. Thom. exs.

β *latifolium*, umbella pauciflora, quandoque mere bulbifera.

All. pratense Schl. Thom. exs.

Bulbus carnosus, ovatus, inodorus, lateraliter bulbilliferus. Caulis pedalis et ultra, laevis, teres, usque ad medium foliosus. Folia pauca citoque marcescentia, 1-2 lineas lata, modice succulenta, neutiquam fistulosa, linearia, obtusiuscula, facie subconcava, dorso subcarinata nervosaque, omnino laevia, sed per marcescentiam margine denticulato-scabra (in β latiora diutiusque persistentia). Spatha bicornis, foliolis praelongis, inaequalibus, linearibus, e basi ovata dilatata nervosaque. Umbella multis bulbillis grandiusculis stipata, pedunculis floriferis parum numerosis, laeviusculis, purpureis, fere uncialibus, saepe reflexis. Flores campanulato-trigoni, petalis violaceis: exterioribus solis carinatis, obtusissimis: intimis subemarginatis. Stamina omnia filiformi-subulata, basi inter se et cum petalis coalescentia. Germen exacte trigonum, pyriforme, abbreviatum, ad angulos sulco profundo exaratum, superne obsolete muriculatum. (D. v.)

Hab. locis cultis, in vineis et arvis Helvetiae occidentalis, non rarum. *Bernae um den Bodenacker*. Circa *Uetendorf*, *Rinkenberg* et *Spietz*. Circa *Roche*, *St. Tryphon*, in muris. Ad viam regiam prope *Montreux*. Circa *Tombey* et *Yvorne*. In sylva *valesiaca Leitern*. Prope *Neuveville* aux *Blanchardes*. *Neocomi*, *au Pertuis-du-sot*. Inter *Curiam* et *Thusis*, et inter *Curiam* et *Ems*. *Basileae* prope villam *die Klibe*, *Neuhaus*, *Friedlingen*, *Arlesheim* et in dumetis vinearum M. *Muteti*. *Neviduni* hinc inde. β ad viam prope *Cran* in *Valesia*. Rev. Murith. — Fl. Iulio. ♃.

Obs. Putat Cl. Candollius, *All. pratense* Schleich. ad var. *All. vinealis* referendum esse (Suppl. Fl. Fr. 319. n. 1976). Sine dubio Vir doctissimus plantam eo nomine vidit a mea, quam ab ipso Schleichero accepi, diversam. Nam ea staminibus simplicibus, et foliis planis, margine scabris, certe ab *All. vineali* egregie differt.

762. Allium *paniculatum* L. — All. umbella (multiflora) capsulifera laxa, pedunculis capillaribus effusis, staminibus subexsertis, spatha longissima, foliis senescentibus. Dec. (Sp. 12. Gall. *Ail paniculé.*)

Hall. Helv. 1225. Sut. Fl. Helv. 1. p. 192. Heg. 1. p. 229. Clairv. Man. 98. Mur. Bot. Val. 50.

L. Sp. Pl. 428. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 73. Lam. Enc. 1. pag. 67. Dec. Fl. Fr. 1972. Lois. Fl. Gall. 1. p. 195. Bert. Amoen. Ital. 141.

Redout. Lil. tab. 255. Hall. de All. n. 25. cum ic.

Schl. Thom. exs.

? *β pauciflorum*, umbella pauciflora, pedunculis coloratis apice incrassatis, spatha pedunculis paulo longiore.

Thom. exs.

ββ bulbiferum. Invenit Phil. Thomas.

Bulbus conicus, solidus, cum adnato ex fissura novo bulbo." Haller. Caulis cubitalis, teres, subflexuosus, inferne foliosus. Folia dorso convexa, facie planiuscula, laevia, longa, crassiuscula et succulenta, sed neutiquam fistulosa; vagina tubulosa, nervosa. Umbella multi- (40-50-) flora, plerumque mere capsulifera (aliquos tamen bulbillos se vidisse testatus est Cl. Chatelain, et vere bulbiferam habeo), pedunculis coloratis, capillaribus, apice incrassatis, rubellis, longis, sed valde inaequalibus, effusis: lateralibus pendulis. Flores amoene purpurei, obconico-campanulati, exteriores primi florentes. Petala obovata, quasi truncata v. subretusa, linea carinali ex fusco viridi insignita. Stamina late subulata, simplicia, demum exserta, pistillo perinde capillaceo breviora. Antherae minimae. Spatha bicornis, foliolis persistentibus, parum inaequalibus, 3-4-uncialibus. (D. s.)

Planta *β* longe minor teneriorque, pulchella. Bulbum non vidi. Caulis semipedalis, foliis 2-3ve in-

structus, gracilibus, quantum in herba sicca videre licet, semiteretibus. Umbella 6-8-flora, pedunculis omnibus erectis, apice incrassatis, ceterum coloratis et capillaribus. Flores omnino prioris, staminibus subexsertis. Spatha pedunculis paulo longior, foliolis basi late ovatis, longe caudatis: altero duplo fere longiori. In unico specimine umbellae bulbillus caudatus unus insidet. Fortasse ab *All. paniculato* distinguendum; nonnisi siccum visum separare non sustineo. (D. s.)

Pulchra species hab. locis incultis montanisque: in nostris regionibus rarissima. — In sylva *Sauffenlaz* supra *Aquileiam*. Circa *Pfeffers*. Prope *Bonneville*. Ad pedem M. *Iurae*, inter *Neocomum* et M. *Chasseral*, copiosissime. Cl. Rapin. β et $\beta\beta$ in *Rhaetia*. Em. et Ph. Thomas. — Fl. Iul. ♃.

763. Allium *suaveolens* Jacq. — All. bulbo elongato reticulato-tunicato, foliis planis, caule subancipiti, umbella subcapitata, genitalibus exsertis, spatha brevi. (Sp. 13. Gall. *Ail odorant.*)

Jacq. Collect. 2. p. 305. Willd. Sp. Pl. 2. p. 65. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 264. Lapeyr. Suppl. p. 47. *All. ambiguum* Dec. Fl. Fr. 1955. et Suppl. p. 317. Poir. l. c. p. 264.

All. serotinum Lapeyr. Hist. Pyr. p. 179. et Suppl. p. 48. *All. strictum* Schrad. Hort. Gott. fasc. I. n. 1.

Jacq. Ic. rar. 2. tab. 364. Schrad. l. c. tab. 1. (ic. splendida. Planta, ut dicitur, sibirica rigiditate fereque omnibus notis cum nostra conveniens, ab ea nonnisi herbae colore saturate viridi nec glaucescente, atque floribus intense purpureis, cum nostrae pallide rubri sint, paulisper recedit).

Thom. exs. ined. Schl. exs. cat. 1821?

Radix bulbo elongato, foliorum vaginis arcte imbricatis, et indusio fuscescente ex innumeris fibris concatenatis, reticulato-compactis, tecto constans. Scapus fere pedalis, erectus, basi reticulo et paulo altius una alterave vagina, folio suo donata tectus,

modice compressus, sed opposito-bicarinatus, superne anguloso-striatus. Folia omnia e reticulo erumpentia, fere graminea, supra basin triquetro-carinata, ceterum ut videtur planiuscula, vix sesquilineam lata, scapo paulo breviora, linearia, nervis tribus principibus percursa, obtusiuscula, laevissima; vaginae tubulosae, truncatae, angustae, ad dorsum plus minus acutae, multinerviae. Umbella subglobosa, semuncialis, fere capitata, pauci- (12-15-) flora; pedicelli in planta nostra crassi, ancipites, arcuato-adscendentes, floribus fere breviores (in speciminibus austriacis gallicisque tenuiores, florisque longitudinem duplo triplove excedentes), basi bracteolati. Corolla late campanulata, petalis subaequalibus, ex albido carneis, discretis, basi tamen contiguis, saepeque alterne in appendicem gibboso-saccatam productis, carina saturatiori percursis. Stamina exserta, stylo breviora, alterne filiformia atque basin versus plus minus dilatata ibique subinde obsoletissime tricuspidata, denticulo nempe plus minus conspicuo utrinque notata. Capsula tricocco-triquetra, hexasperma (in planta austriaca coccinea!). (D. s.)

Rarissimum. In valle *D. Nicolai* prope *Zermatten* ab amiss. Em. Thomas nuper detectum fuit. — Fl. . . ♃.

Obs. Planta valesiaca proxime ad *All. serotinum* Lapeyr. accedere videtur, etsi bulbus reticulo, in specimine saltem exsiccato, neutiquam coccineo („d'un rouge éclatant" Lapeyr.), sed potius griseo-fuscescente gaudet. Nostrum etiam fere idem est ac *All. appendiculatum* Roem. Pers. Syn. 1. p. 456. quod petalis alternis basi saccatis dignoscitur. Mera quidem varietas. Etiam lubens in celeberr. Candollii sententiam abeo, qui suum *ambiguum* ad eandem ac *suaveolens* speciem pertinere declarat. Specimina tamen *suaveolentis* circa Montfalcone prope Tergestum a Cl. Wiest lecta, paulo magis a nostro discrepant. Folia minus plana putares; petala exteriora late ovata, interioribus oblongis conspicue breviora. Caulis longitudinem nostri non valde excedit. Ut me certiorem fecit amiciss. Gay, qui nuper (1827) nostram plantam in sede propria prope Zermatten observavit, herba eius non valde foetida est, sed flores odore prorsus carent. Ceterum testante Lapeyrusio, *Allii serotini* flores quoque inodori sunt. Quoad *suaveolens* Bergeret, quod etiam in Pyrenaeis provenire dicitur, idem auctor in supplemento l. c. perhibet, flores eius locis

umbrosis inodoros albosque esse, ad rupes vero apricas eos laete rubescere gratissimumque *Resedae* s. *Vitis* florentis odorem spirare.

764. Allium *angulosum* L. — All. umbella capsulifera multiflora hemisphaerica, spatha brevi, foliis linearibus obtusis laevibus, scapo ancipite. (Sp. 14. Gall. *Ail anguleux.*)

Hall. Helv. 1227. Enum. 297. n. 2. All. 297. n. 2 et 3.

Lam. Enc. 1. p. 68. Dec. Fl. Fr. 1958. Wallr. Sched. 134. *All. narcissifolium* Vill. Delph. 2. p. 258.

α *petraeum*, minus. Hall. l. c. αβ. Enum. n. 2. *All. angulosum* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 193. Heg. 1. p. 230. Clairv. Man. 98. *All. sphaerico capite, folio angustiore* C. B. Basil. 21. *All. senescens* β Hag. Fl. Basil. 1. p. 307.

All. angulosum L. Sp. Pl. 430. Willd. Sp. Pl. 75. Enum. H. B. 361.

Jacq. Austr. tab. 423. — Tabern. Kräuterb. 872. fig. 3. Barrel. Ic. 1022. Clus. Hist. 1. p. 195. f. 2. I. B. Hist. 564. f. 2.

All. angulosum Schl. Thom. exs.

β *palustre*, maius. Hall. Helv. l. c. γ. Enum. n. 3. *All. senescens* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 193. Heg. 1. p. 230. Clairv. Man. 98. Mur. Bot. Val. 50.

All. senescens L. Sp. Pl. 430. Willd. Sp. Pl. 2. p. 76. Enum. H. B. 360.

Gmel. Sibir. tab. 11. f. 2. — Clus. Hist. 1. p. 196. fig. 1. Moris. Hist. tab. 15. f. 14. I. B. Hist. 564. f. 3.

All. senescens Schl. Thom. exs.

γ *serotinum*, foliis glaucescentibus, staminibus corolla duplo longioribus. *All. serotinum* Schl. cat. 1815.

Radix in omnibus varietatibus transversa, sublignosa, cicatricibus notata, bulbos ovatos protrudens. Scapus modo 3-4 uncias altus, modo pedalis et cubitalis, totus nudus, nec nisi prope basin foliorum radicalium brevibus vaginis cinctus, anceps, angulis

nempe oppositis, acutiusculis, costisque minus elevatis distinctus. Folia scapo plerumque duplo breviora, erecta, numerosa, 2-3 lineas lata, linearia, dorso plana vel saepius convexa, facie canaliculata, obtusissima. Umbella in α et γ potius hemisphaerica, uncialis, non valde multiflora, in β multo maior, subglobosa, pedunculis saepe biuncialibus. Spatha brevissima, 2-3-partita, foliolis obtusis, basi connatis. Flores campanulati, patentes, purpurei, petalis exterioribus concavis, lanceolatis, fere erectis: interioribus maioribus, planioribus, magis patentibus, ovatis, carina saturatius purpurea. Stamina exserta corollamque multo excedentia. Fructus trigonus, angulis rotundatis. Umbella in planta γ elegantissima, floribus laetius purpureis maioribusque, petalis vix inaequalibus, minus obtusis, antheris omnibus longe exsertis. (D. v.)

α hab. locis petraeis non omnino rarum. In M. *Dansex*, *Badae* et *Bormii*. C. Gesner et I. B. In alta *Rhaetia*. I. I. Scheuchzer. Circa *Telonium* in valle *Lepontia*. *A la perte du Rhône*, ad rupes. Ad ripas *Sarinae* prope *Castrodunum*. Humile floribusque minoribus: *Seduni* et ad rupes prope *St.-Tryphon*, legit summus Hallerus. β in pratis udis paludosis. *Genevae*. Inter *Roche* et *Chessel*. Circa *Cernobio* ad lacum *Larium*. Circa *Seelhofen*. *Ebroduni*. — γ ad rupes apricas planitiei in Helvetia insubrica. Circa *Crevola* ad pedem meridionalem *Sempronii*. Cl. Reynier. Floret multo serius quam *All. senescens*. Cl. Schleicher. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

765. Allium *Victorialis* L. — All. umbella capsulifera globosa, staminibus corolla multo longioribus, foliis vaginanti-sessilibus ellipticis nervosis, caule tereti. (Sp. 15. Gall. *Ail Victoriale.*)

Hall. Helv. 1229. *Allium* Enum. 298. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 190. Heg. 1. p. 227. Mur. Bot. Val. 50. Wahlenb. Helv. 59. Roesch in Alp. 2. p. 113.

L. Sp. Pl. 424. Willd. Sp. Pl. 2. p. 65. Dec. Fl. Fr. 1963. Vill. Delph. 2. p. 252. Bieb. Cauc. Suppl. p. 256. *All. plantagineum* Lam. Enc. 1. p. 65.

Jacq. Austr. tab. 216. — Blackw. tab. 541. Matth. 422. f. 2. Tab. Kräuterb. 875. f. 1. (*eadem*). Clus. Hist. 1. p. 189. f. 2. Dod. Pempt. 684. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 566. f. 2. (sine flor.). Dalech. Hist. 1547.

Ser. Herb. Alp. cent. 4. n. 309. Thom. Schl. exs.

Bulbus obliquus, elongatus, teretiusculus, tunicis numerosis, reticulatis, superpositis fuscisque tectus, modo folia sola, modo caulem floriferum edens. Caulis pedalis et supra, foliosus, inferne maculatus teresque, superne angulatus. Folia elliptica, erectiuscula, 3-4-uncialia, unciam unam lata, nervosa et quasi plantaginea, nitida, vaginis tubulosis, apice truncatis. Umbella satis magna, multiflora, subglobosa, pedunculis semuncialibus v. 9 lineas longis. Spatha umbella brevior, tenuissima, scariosa, obtusa, lacera. Flores mediocres, ex herbaceo albidi, campanulato-trigoni, petalis valde inaequalibus: interioribus planiusculis, ovatis: exterioribus exstantibus, multo brevioribus, extus convexis, intus canaliculatis. Stamina omnia simplicia, corolla fere duplo longiora, basi dilatata. Pistillum corollam fere aequans. Capsula quasi tricocca, pedicellata, seminibus rugosis. (D. v.)

Hab. locis rupestribus Alpium montiumque editiorum. In M. *Nesso*, *Pilato*, supra *Schennis*, prope moles glaciales vallis *Grindelwald*. In M. *Oehrli* et *Hohen-Mesmer Abbatiscellanorum*. In M. *Rothenhorn* supra *Brienz*. In Alpibus *Rhaeticis*. Rev. Pol. Prope *Bonneville à Maupraz*. In M. *Creux-du-Van* et *Chasseral*. Haller. In M. *Dolaz*, ad rupes occidentales. — Fl. Iulio. ♃.

766. Allium *ursinum* L. — All. umbella capsulifera plana, foliis ovato-lanceolatis petiolatis, scapo nudo subtriquetro. (Sp. 16. Gall. *Ail des ours*.)

Hall. Helv. 1228. Enum. 297. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 194. Heg. 1. p. 230. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 50. *All. sylvestre latifolium* C. B. Basil. 20.

L. Sp. Pl. 431. Willd. Sp. Pl. 2. p. 79. Dec. Fl. Fr. 1966.

Smith Brit. 359. Vill. Delph. 2. p. 252. *Ophioscordon ursinum* Wallr. Sched. 39.

Fl. Dan. tab. 757. Engl. Bot. 2. tab. 122. — Fuchs Hist. 739. Tab. Kräuterb. 875. f. 2. Matth. 422. f. 3. Dod. Pempt. 683. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 566. fig. 1. Dalech. Hist. 1546. f. 2 et 3.

Bulbus gracilis, simplex, oblongus, odore alliaceo valido pollens: sic et tota planta. Folia pauca, omnia radicalia, ovato-lanceolata, acuta, erecta, 4-5-uncialia, 2 fere uncias lata, liliacea, nervosa, nitida, laete virentia, petiolis longis, in vaginam cylindricam dilatatis. Scapus fere pedalis, subtrigonus. Umbella magna, multiflora, planiuscula, pedunculis fere uncialibus. Spatha diphylla, scariosa, albida, pedunculis brevior, foliolis ovato-lanceolatis, valde caducis. Flores nivei, albi, suaveolentes, patentes, petalis lineari-lanceolatis. Stamina omnia simplicia, filiformia, corolla breviora, antheris albis. Capsula quasi tricocca, angulis elevatis, rotundatis, loculis plerumque (per abortum?) monospermis, subinde tamen omnibus dispermis. (D. v.)

Hab. ad sepes et in dumetis, frequens. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

G. 225. Lilium L. gen. 410. Hall. Juss. 49. Tourn. tab. 195.

Cor. 6-petala, petalis inferne sulco longitudinali canaliculato-exaratis, erectis v. revolutis. Stigm. trigonum.

767. Lilium *candidum* L. — L. foliis lanceolatis sparsis undulatis, floribus campanulatis pedunculatis terminalibus intus glabris. Dec. (Sp. 1. Gall. *Lis blanc.*)

Hall. Helv. 1231. Sut. Fl. Helv. 195. Heg. 1. p. 231. Clairv. Man. 103.

L. Sp. Pl. 433. Willd. Sp. Pl. 2. p. 84. Lam. Enc. 3. p. 534. Dec. Fl. Fr. 1910.

Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 221. Lam. Illustr. t. 246. f. 1. — Blackw. tab. 8. Matth. 600. f. 1. Dod. Pempt. 192. Camer. Epit. 570. Fuchs Hist. 364. Tabern. Kräuterb. 1026. f. 3.

Planta omnibus notissima, colore, forma odoreque gratissimo ubique nostros hortos exornat. Spontaneam invenit Cl. Chatelain in M. *Schlossberg Novaevillae*. Haller. Etiam in M. *Jura* haud procul a comitatu *Neocomensi* locis sylvestribus observavit celeberr. Candollius. — Fl. Iulio. ♃.

768. Lilium *bulbiferum* L. — L. foliis sparsis, corollis campanulatis erectis intus scabris. L. (Sp. 2. Gall. *Lis bulbifère.*)

Hall. Helv. 1232. Enum. in add. 777. n. 2. et 778. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 195. Heg. Fl. Helv. 1. p. 231. Clairv. Man. 103. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 76.

L. Sp. Pl. 433. Willd. Sp. Pl. 2. p. 85. Lam. Enc. 3. p. 535. Dec. Fl. Fr. 1911. Vill. Delph. 2. p. 275.

Jacq. Austr. 3. tab. 226. Lam. Illustr. tab. 246. f. 2. — Matth. 630. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1027. f. 1.

α *maius*. Dod. Pempt. 198. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 688. (*mala*).
β *minus*. Dod. l. c. f. 2. Fuchs Hist. 365.

Schl. Thom. exs.

Bulbus squamosus, albidus. Caulis erectus, valde foliosus, pedalis et cubitalis (in planta culta etiam altior). Folia sparsa, sessilia, patentia, saturate viridia, lanceolato-linearia, sulcata. Flores ut in priori, caulem terminantes, perinde pedunculati, magni, pulcherrimi, sed omnino inodori, campanulati, petalis superne patentibus, croceis, facie punctis atrofuscis notatis, sulcoque longitudinali ciliato distinctis. (D. v.)

Hab. in Alpibus praecipue orientalibus, non rarum. α circa *Bodmen* in pago *abbatiscellano*. I. Gessner. Inter *Art* et *Schwytz*. *Auf Ammon* et *Quinten*, ad lacum *Riparium*. Haller. In Alpe *Hauberg* prope M. *Glärnisch*, copiose; etiam versus *Sandalp*. Cl. Wahlenberg. In summo monte *Wiggis* supra *Nettstall*. Ad rupes orientales prope *Marschlins*. Amiciss. Roesch. β in Alpibus altae *Rhaetiae*, vulgo.

B. Dick. *Au Chemin-neuf* inter *Enzeindaz* et *Aven*. Haller. Var. maior etiam frequens in hortis colitur. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Var. caule bulbifero, Clus. Hist. 1. p. 136 et 137. Moris. Hist. §. 4. tab. 21. f. 17. nondum in Helvetia inventa est, neque planta culta apud nos bulbos in caule profert.

769. Lilium *Martagon* L. — L. foliis verticillatis, floribus reflexis, corollis revolutis. L. (Sp. 3. Gall. *Lis Martagon.*)

Hall. Helv. 1233. Enum. 289. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 195. Heg. 1. pag. 231. Hag. Fl. Basil. 1. p. 308. Clairv. Man. 103. Mur. Bot. Val. 76. *Lilium fl. reflexis* etc. C. B. Basil. 21.

L. Sp. Pl. 435. Willd. Sp. Pl. 2. p. 88. Lam. Enc. 3. p. 537. Dec. Fl. Fr. 1914. Vill. Delph. 2. p. 276.

Jacq. Austr. tab. 351. Lam. Illustr. tab. 246. f. 3. Matth. 600. f. 2. Tab. Kräuterb. 1029. f. 4. Dod. Pempt. 201. I. B. Hist. 3. p. 692. (*mala*).

β *flore albo.*

γ *maius.*

Bulbus squamosus, aureus, quapropter hanc plantam homines nostri vulgo *la Pomme-d'or* nominant. Caulis cubitalis, in γ saepe bicubitalis et 5-pedalis, erectus, punctis purpureis crebris maculatus. Folia verticillata, quina-octona, ovata v. ovato-lanceolata, sub-5-nervia, patentia, verticillis praecipue superioribus saepe imperfectis: suprema sparsa. Flores numerosi, in racemum terminalem dispositi, pedunculis pendulis, unifloris, multo minores quam priorum, odori, petalis revolutis, obsolete purpureis, punctis saturatioribus notatis. (D. v.)

Hab. locis montanis, fere ubique; etiam in planitiem descendit v. g. prope *Tigurum*, secus *Silam*. β in M. *Iura*. Haller. γ in M. *Saleva*. Rai. *A Pertuis, le long des Convers* et *au Bec-de-l'oiseau*. Gagnebin. Pulcherrimam altissimamque ad sepes et secus agros ad adscensum M. *Suchet* legi. — Fl. Iulio. ♃.

G. 226. Fritillaria L. gen. 41. Hall. Juss. 48. Tourn. t. 201.

Cor. infera, 6-petala, campanulata: petala intus basi fovea nectarifera insculpta. Caps. trigona.

770. FRITILLARIA *Meleagris* L. — Fr. caule subunifloro, foliis alternis. (Gall. *Fritillaire Méléagre.*)

Hall. Helv. 1235. Sut. Fl. Helv. 1. p. 195. Heg. 1. p. 232. Clairv. Man. 133.

L. Sp. Pl. 436. Willd. Sp. Pl. 2. p. 91. Lam. Illustr. 2. p. 91. Lam. Enc. 2. p. 550. Dec. Fl. Fr. 1907. Vill. Delph. 2. p. 249.

Engl. Bot. 9. tab. 822. Jacq. Austr. 326. Fl. Dan. tab. 972. Schkuhr Handb. tab. 92. Sturm Fl. Germ. I. fasc. n. 18. tab. 4. Dod. Pempt. 233. f. 1 et 2. Clus. Hist. 1. p. 152 et 153. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 680 et 681. Dalech. Hist. 1530. f. 3.

Schl. Thom. Ser. exs. Schl. rar. cent. . . . n. 42.

Bulbus bituberculatus, solidus, subreniformis, albidus. Caulis semipedalis, trientalis et ultra, gracilis, cylindricus, erectus, apice cernuus, foliis 3-5, alternis, lanceolato-linearibus, canaliculatis, saepe reflexis instructus, inferne nudus. Folia radicalia perpauca, cito marcescentia, aut omnino nulla. Flos plerumque solitarius, terminalis, (quandoque 2, rarius 3,) subpendulus, magnitudine formaque *Tulipae gesnerianae*, late campanulatus, obscure virens, maculisque fere quadratis purpurascentibus intus magis regularibus viridioribusque eleganter tessellatus. Petala ovato-lanceolata, conniventia, basi intus fovea anguste elliptica, viridi, extus in gibbum prominula insculpta. Genitalia corolla breviora. Stigma 3-partitum. Capsula trigona, trilocularis, polysperma, pedicellata. (D. s.)

Planta, in Helvetia rarissima, nonnisi in comitatu *Neocomensi* inventa est. Hab. locis paludosis. Circa *Goudeba* prope *les Brenets* a Cl. GAGNEBIN detecta est, et ibi sic inclaruit, ut vicini eam *Tulipe de Goudeba* vocent. Etiam circa *Moron* et *aux Essertilles* occurrit. HALLER. In insula *Dubis* inter cata-

ractas et officinas vitrarias *de la Grande-Combe*, *magna insula* dicta, copiose. Etiam in hortis colitur, ubi coloribus mire ludit. — Fl. Maio et incipiente Iunio. ♃.

G. 227. Uvularia L. gen. 412. Hall. Juss. 48. *Streptopus* Michaux.

Cor. infera, 6-petala, campanulata, petalis basi fovea insculptis. Bacca colorata, ovata, subtrigona.

Obs. A reliquis *Uvulariis* propter baccam separavit Cl. Michaux. *Uvulariae* genuinae capsulam habent.

771. Uvularia *amplexifolia* L. — Uv. foliis amplexicaulibus, pedunculis axillaribus unifloris refractis. (Gall. *Uvulaire à feuilles embrassantes.*)

Hall. Helv. 1237. Heg. 1. p. 232. Clairv. Man. 107. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 196. Mur. Bot. Val. 107. Wahlenb. Helv. 60. *Polygonatum* Enum. 287. n. 2. (absque descript. ex Muralto).

L. Sp. Pl. 436. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 92. Vill. Delph. 1. p. 174. Willd. Enum. H. B. 365. *Streptopus distortus* Michaux Fl. Amer. Bor. 1. p. 200. *Str. amplexifolius* Dec. Fl. Fr. 1856. *Str. amplexicaulis* Poir. Enc. 7. p. 467.

Lam. Illustr. tab. 247. f. 1. Schkuhr Handb. tab. 93. Barrel. Ic. 719 et 720. Clus. Hist. 1. pag. 276. f. 2. Dod. Pempt. 346. f. 2. (ic. Clusiana). Dalech. Hist. 1. p. 207. (radix pessime expressa).

Schl. Thom. Ser. exs.

Radix ramosissima, fibris innumeris, tortuosis et in unum glomus subrotundum implexis. Caulis erectus, flexuosus, teres, ramosus, foliosus, sesquipedalis et cubitalis. Folia alterna, magna, *Convallariae multiflorae* satis similia, quamvis breviora, basi dilatata, amplexicaulia, auriculis rotundatis: suprema quandoque geminata. Pedunculi axillares, solitarii, uniflori, unciales, refracti, ut flores fructusque dependeant. Corolla etiam fere *Convallariae*, campa-

nulata, albida, petalis lanceolatis, basi intus foveola oblonga instructis, extus gibbis et rubro notatis, apice demum reflexis. Genitalia inclusa. Filamenta antheris oblongis, erectis breviora. Bacca ovata, obsolete trigona, per maturitatem rubra. „Tota planta grate olet." Haller. (D. s.)

Hab. in sylvis alpinis et montium editiorum. „Primus reperit Cl. Gagnebin, *au fond de la Combe Biosse*, versus M. *Chasseral*, *à la Chaux d'Abel*, *aux Combes de Valanvron*, et *au M. Pouilleret dans les abîmes.*" Haller. In Alpibus *Aquileiensium*; in vallibus *Chapuise* et *Illiers*; supra *Vouvry* in *Valesia*. Etiam in Alpibus *griseis*. Haller. Circa *Létroz* et *la Cretta*; in M. *Bovonnaz*, *Champé* et *Simplon*. Rev. Murith. In illa notissima sylva supra *an der Matt* in valle *Urseren*, altitudine 5100 pedum supra mare (unde iam olim C. B. et Muraltus eam habuisse videntur). Amiciss. Gay et Cl. Wahlenberg. — Fl. Iulio et Augusto, locis demissioribus citius. ♃.

G. 228. Erythronium L. gen. 414. Juss. 48. *Dens-canis* Tourn. t. 202.

772. Erythronium *Dens-canis* L. (Gall. *Erythrone Dent-de-chien.*)

Hall. Helv. 1234. Sut. Fl. Helv. 1. p. 197. Heg. 1. p. 233. Clairv. Man. 102.

L. Sp. Pl. 437. Willd. Sp. Pl. 2. p. 96. Dec. Fl. Fr. 1902. Willd. Enum. H. B. 365. Vill. Delph. 2. p. 274. *Er. longifolium* Poir. Enc. 8. p. 660.

Lam. Illustr. tab. 244. f. 1. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 34. tab. 6. Schkuhr Handb. tab. 92. Matth. 779. Tabern. Kräuterb. 1010. Clus. Hist. 1. p. 266. f. 1 et 2. (fl. albo). Dod. Pempt. 203. f. 1.

Schl. Thom. Ser. exs.

Bulbus tunicatus, carnosus, albus, oblongus, bulbillos parallelos, plano-convexos, dentibus incisoriis similes continens. Scapus uniflorus, ruber, 5-6-uncialis, erectus, subflexuosus. Folia petiolata, ovato-lanceolata, obtusiuscula, viridia, maculis elegantibus purpureis notata, petiolis longis, in vaginam tu-

bulosam, scapi partem inferiorem tegentem dilatatis. Flos terminalis, nutans, satis magnus, purpureus, petalis lanceolatis, ad medium reflexis, basi virescentibus: exteriora intus basi duabus glandibus instructa: interiora percurrit basin interiorem versus linea elevata, utrinque tuberculo ultra petali marginem eminente terminata. Stamina cuiusvis petali basi inserta, filamentis lanceolatis, apice subulato-setaceis, anthera erecta, saturate purpurea paulo breviora. Stylus sursum dilatatus, staminibus longior, sed corolla brevior. Stigmata tria, lutescentia. Capsula 3-gona, lobis unisulcatis. (D. v.)

In Helvetia rarissimum. Hab. locis umbrosis. In M. *Iura* supra *Genevam*. Lobel. *Au bois de la Bâtie*, prope *Genevam*. Cl. le Clerc et illustr. de Saussure. „Ad lacum *Lemanum* in sepibus, qua ex regia via helvetica semita ducit ad sylvam *Vangeron*." Haller. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

G. 229. Tulipa L. gen. 415. Hall. Juss. 48. Gaertn. tab. 17. Tourn. tab. 199 et 200.

Cor. 6-petala, campanulata: petala erecto-conniventia. Stylus 0. Stigm. 3-fidum, depressum. Spatha 0.

773. Tulipa *sylvestris* L. — T. flore solitario subnutante, foliis lanceolatis, stigmate obtuso triquetro, staminibus basi hirsutis. Sm. (Sp. 1. Gall. *Tulipe sauvage.*)

Hall. Helv. 1236. Sut. Fl. Helv. 1. p. 195. Heg. 1. p. 234. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 309. Mur. Bot. Val. 103. Clairv. Man. 103.

L. Sp. Pl. 438. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 96. Poir. Enc. 8. p. 133. Smith Brit. 561. Dec. Fl. Fr. 1903. Vill. Delph. 2. p. 248.

Fl. Dan. tab. 375. Engl. Bot. 1. tab. 63. Schkuhr tab. 93. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 29. tab. 11. Dod. Pempt. 232. Lobel. Ic. 124. Dalech. Hist. 1529. f. 2.

Schl. Thom. exs.

Bulbus ovatus, parvus, tunica tenui fusca tectus, bulbillos intus edens. Caulis erectus, subflexuosus, apice nutans, gracilis, pedalis et ultra. Folia alterna, duplo angustiora, quam in *T. gesneriana*, carinata, marginibus aequalia, neutiquam undulata, glaucescentia. Flos parvus, plus minusve nutans, luteus, suaveolens, petalis erectis, lanceolatis, acutis, apice vage pilosiusculis: exterioribus, praecipue inferne, extus viridescentibus: interioribus linea longitudinali viridi notatis, basi margine pilosis. Genitalia corolla breviora; stamina alterne minora, basi hirsuta, antheris flavis, quadrangularibus, bilocularibus. Stigma parvum, trigonum. Capsula ovato-trigona, trilocularis, polysperma. (D. v.)

Planta apud nos vix vere spontanea sese tamen locis cultis facile propagat, ut in *Helvetia* occidentali hinc inde occurrat. *Bernae* in pratis, passim, v. g. *im alten Berge*. Haller. In M. *Sempronio?* Rev. Murith. *Morgiis* circa *Coppet*, *Neviduni près du Viex*. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

774. Tulipa *Oculus-Solis* St. Amans. — T. caule unifloro erecto, foliis late lanceolatis, petalis exterioribus subacuminatis, interioribus obtusis apiculatis. (Sp. 2. Gall. *Tulipe à pétales aigus.*)

Mur. Bot. Val. 103. Heg. Fl. Helv. 2. p. 447. in app.

Dec. Fl. Fr. 1906. Lois. Fl. Gall. 199. *T. acutiflora* Poir. Enc. 8. p. 134.

T. pumilio prima Clus. Hist. 1. p. 148? (icon pessima; descriptio melius convenit). I. B. Hist. 1. pag. 676. (omnia ex Clusio).

Bulbum non vidi *). Caulis erectus, foliosus, pedalis. Folia semiamplexicaulia, late lanceolata, acutiuscula, undulata, nervosa, mollia, caulem saepe superantia: summum reliquis multo angustius. Flos maximus, pulcherrimus, 3-4-uncialis, petalis omnibus glaberrimis, lineatis, saturate purpureis, basi intus

*) Plantae suae Clusius tunicam intus dense tomentosam adscribit, bulbum mollissime foventem.

macula maxima atro-caerulea, superne flava distinctis: exteriora angustiora et paulo longiora, utrinque acuminata, acutissima: interiora ovata, obtusa, sed apiculata. Filamenta glaberrima, filiformia, subulata, atro-caerulea, antheris erectis quadrangulis duplo breviora. Pistillum flavescens, staminibus brevius. Stigmata triquetra, subdilatata. (D. s.)

Pulchra species, in agris sua sponte sese propagans, *Seduni* inventa est. Rev. Murith. Em. Thomas. — Fl. Maio. ♃.

G. 230. Ornithogalum L. gen. 418. Juss. 53. Gaertn. tab. 17. Tourn. tab. 203. *Ornithogalum* et *Phalangii* sp. Haller.

Cor. 6-petala, persistens, petalis extus viridantibus. Caps. trigona, trilocularis. Stigm. 3-fidum. Spatha 0. (Flores umbellati, corymbosi, involucrati v. racemosi atque bracteati.)

775. Ornithogalum *luteum* L. — Orn. glabrum, bulbis aggregatis subternis, foliis radicalibus subbinis linearibus, pedunculis umbellatis simplicibus, capsulis triquetris oblongis superne subincrassatis. (Sp. 1. Gall. *Ornithogale jaune.*)

Phalangium Hall. Helv. 1213. Enum. 293. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 198. *Orn. luteum α* Hag. Fl. Basil. 1. p. 310. Wahlenb. Helv. 61. Mur. Bot. Val. 81. *Orn. pratense* Heg. 1. p. 234?

L. Sp. Pl. 439? Dec. Fl. Fr. 1912. *α.* Vill. Delph. 2. p. 268? Willd. Enum. H. B. 367. Bieb. Cauc. n. 673. (excl. *sylvatico* Pers.) *Orn. pratense* Pers. Horn. de Ornith. in Bot. Zeit. 1824. n. 3. p. 45. Wallr. Sched. Crit. 140.

Sturm Fl. Germ. I. fasc. 12. tab. 4. *Orn. pratense* Pers. in Ust. Ann. 5. p. 3. tab. 2. f. 1. Clus. Hist. 1. p. 189. f. 1. (bulbus solid. 1-phyll.) I. B. Hist. 2. pag. 624. f. 2. (ex Clus.)

Bulbus parvus, subrotundus, bulbillis 2 accessoriis vulgo stipatus. Caulis simplex, angulosus, spithameus, circa basin et apice foliosus. Folia radi-

calia plerumque bina, linearia, angusta, caulem aequantia v. superantia, planiuscula, apice callosa. Umbella 5-flora, pedunculis glabris, simplicibus, teretiusculis; involucro pedunculis longiori, subdiphyllo, foliolis inaequalibus, late lanceolatis, glabris, canaliculatis, apice cucullatis. Flores patentes, petalis obtusis, subinaequalibus, luteis, extus dorso viridibus. Stamina omnia filiformia, subulata. Capsula triquetra, quasi tricocca, tricollis, ad angulos marginato-carinata, oblonga, corollam persistentem subinde fere aequans, loculis polyspermis. (D. v.)

Hab. in pratis plerumque submontanis, „etiam in regione subalpina v. g. M. *Regii* eiusque *Rigistaffel*, copiose, ubi septentrionali nostrae speciei simillimum reperi." Cl. Wahlenberg. — Fl. Aprili. ♃.

776. Ornithogalum *sylvaticum* Pers. — Orn. bulbo simplici, folio radicali solitario lanceolato apice longe cucullato, involucro subdiphyllo lanuginoso, pedunculis umbellatis simplicibus, capsula globosa depressa. (Sp. 2. Gall. *Ornithogale de bois.*)

Heg. Fl. Helv. 1. pag. 154. *Orn. luteum* Clairv. Man. 99. *Orn. luteum* β Hag. Fl. Basil. 1. p. 310. *Orn. pratense* Mur. Bot. Val. 81.

Pers. in Ust. Ann. 5. p. 7. Willd. Enum. H. B. 368. Dec. Fl. Fr. Suppl. 315. n. 1942. *Orn. luteum* Horn. de Ornith. in Bot. Zeit. 1824. n. 3. p. 39. Wallr. Sched. 139. Smith Brit. 362. *Orn. luteum* β *sylvaticum* Pers. Syn. 1. p. 363. *Orn. minimum* β Poir. Enc. Suppl. 4. p. 192.

Pers. in Ust. Ann. l. c. tab. 1. f. 1. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 27. tab. 7. *Orn. luteum* Fl. Dan. tab. 378. Engl. Bot. 1. tab. 21. Fuchs Hist. 169. Tab. Kräuterb. 1020. Dod. Pempt. 222. f. 1.

Orn. luteum b *sylvaticum* Schl. exs. *Orn. pratense*? Thom. exs.

Simile priori, differt magnitudine omnium partium ac characteribus iam indicatis. Bulbus simplex, ovatus, nucis avellanae maioris magnitudine, tunicis

fuscis tectus. **Folium** radicale ut plurimum unicum, scapum fere superans, lanceolatum, 4-7 lineas latum, multinervium, 3 tamen nervis magis exstantibus, inferne quasi in petiolum albidum, subteretem, apiceque in cucullum fistulosum, semunciam fere longum angustatum. **Scapus** spithameus, fere dodrantalis, compressus, striato-angulosus. **Involucrum** subdiphyllum, foliolis inaequalibus, umbellam vix superantibus, lanceolatis, planis, lanuginosis. **Umbella** pedunculis simplicibus, trigonis, nudis v. quandoque lanugine vaga tectis. Cetera fere prioris. **Capsula** obesa, subglobosa, depressa, latitudine nempe altitudinem superante, corolla persistente plerumque multo brevior. (D. v.)

Hab. locis sylvaticis, submontanis, haud infrequens. In *M. Dolaz.* Est absque dubio var. maior *Phalangii* Hall. Helv. 1213. — Fl. Aprili. ♃.

777. ORNITHOGALUM *fistulosum* Ram. — Orn. subuniflorum, folio radicali subsolitario fistuloso-tereti, involucro 1-2-phyllo, pedunculo lanuginoso. (Sp. 3. Gall. *Ornithogale fistuleux.*)

Mur. Bot. Val. 81.

Dec. Fl. Fr. 1944. Ram. Pyr. ined. ex Candoll. Wallr. Sched. 144. *Orn. arvense* + *saxatile*? Horn. l. c. 55. *Orn. bohemicum* Poir. Enc. Suppl. 4. p. 193.

Ser. Alp. exs. cent. 5. n. 461. Schl. Thom. exs.

β bulbiferum.

A prioribus folio filiformi tereti-fistuloso (?) facile dignoscitur. **Scapus** 3-uncialis, filiformis, angulosus. **Involucrum** sub-2-phyllum, foliis oppositis, plicato-carinatis v. canaliculatis, erectis, apice callosis, glabriusculis v. pubescentibus; **pedunculus** plerumque unicus, simplex, lanuginosus, involucrum aequans, uncialis et ultra. **Flos** parvus, fere priorum, petalis lanceolatis, paucinerviis, obtusis, inaequalibus. (D. s.)

Hab. in Alpibus *vallesiacis*. In valle *Praetoria*. Cl. Balbis. *A l'Allée blanche*. Cl. Decandolle. In M. *Gemmi*. Rev. Bridel. In M. *Sylvio*. In M. *Bernhardo*. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

778. Ornithogalum *Liottardi* Sternb. — Orn. folio radicali subsolitario (fistuloso ?), umbella simplici, pedunculis sublanuginosis, involucro diphyllo inaequali. (Sp. 4. Gall. *Ornithogale de Liottard.*)

Sternb. Act. Soc. Ratisb. — Vill. Delph. 2. p. 269. in obs. ad *Orn*. suum *minimum*. — Hoppe et Hornsch. cent. exs. *Orn. arvense* Horn. l. c. 55.

Habitu ad *luteum* accedit. Bulbus squamis tectus, plerumque bulbillo altero stipatus, granulosus. Folium radicale ut plurimum singulare, scapo longius, fistulosum, basi angustatum, cylindricum, superne compressum, glaberrimum. Scapus 3-uncialis, umbella simplicissima, pauciflora, involucro diphyllo, foliolis magnis, latitudine valde inaequalibus. Pedunculi elongati, copiose lanuginosi, in spec. meis terni. Flores magni, petalis oblongis, lineatis, multinerviis, obtusis, saepe inter se coalitis, ut corolla 3-, 4-, 5- et 6-petala deprehendatur. Stamina filiformia, simplicia, petalis dimidio breviora. — Varietas β, cuius etiam Cl. Villars l. c. mentionem iniecit, scapo unciali, apice bulbillis numerosis in glomus seu dense aggregatis conspicua est. Involucrum huic capitulo subiectum, monophyllum, lineari-lanceolatum, folio radicali brevius, sed scapum triplo quadruplove superans. (D. s.)

Hab. in Alpibus occidentalibus infrequens. — *Sur le Col de Balme près du châlet* utramque var. legit amiciss. Hornung. In M. *Pennino*. Celeberr. Vaucher. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

779. Ornithogalum *bohemicum* Zauschn. — Orn. foliis radicalibus filiformibus, caulinis alternis lanceolatis, caule unifloro, pedunculis lanuginosis. (Sp. 5. Gall. *Ornithogale de Bohème.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 448. in app.

Willd. Sp. Pl. 2. p. 113. Pers. Syn. 1. p. 363. Schmidt Bohem. 336. *Orn. arvense* + *bohemicum* Horn. in Bot. Zeit. 1824. n. 4. tab. 55.

Act. Bohem. 2. p. 121. cum ic. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 23. tab. 6.

Bulbus sobolifer. Folia radicalia praelonga, gracillima, scapo multoties tenuiora, filiformia, teretiuscula, supra medium varie flexuosa reflexaque, cito marcescentia. Scapus firmus, spithameus, crassiusculus, erectus, inferne teretiusculus, superne angulosus, in specimine meo triflorus, saepius autem uniflorus reperitur. Folia caulina plana, lata, lanceolata, acuminata, alterna, distantia. Pedunculi alterni, vix umbellati, angulosi, lanuginosi. Flores fere priorum, petalis angustis, obtusiusculis. (D. s.)

Hab. „locis tum inundatis, tum aridis et petrosis." Sturm l. c. Specimen meum, ut suspicor, prope *Bransen* lectum fuit. — Fl. incipiente vere. ♃.

Obs. Species 4, 5 et 6, utpote mihi parum notas, nonnisi cunctanter propono. Eas nuper honoratissimus Hornung in pulchra sua de *Orn. luteis* dissertatione *Orn. arvensis* varietates insigniores esse contendit, atque omnibus folia mere *plana* nec *fistulosa* tribuit. Verum tamen ante VV. Cl. Ramond, Decandolle et Wallroth, Villarsius iamiam in *Orn. Liottardi* folia tereti-fistulosa observaverat.

780. Ornithogalum *minimum* L. — Orn. glabrum, foliis radicalibus scapoque filiformibus, pedunculo communi inferne ramoso bracteato, involucro monophyllo lanceolato. (Sp. 6. Gall. *Ornithogale nain.*)

Heg. 1. p. 235.

L. Sp. Pl. 440. Bieb. Cauc. n. 675. Horn. l. c. 42. Wallr. Sched. 141. *Orn. Sternbergii* Hoppe Bot. Zeit. Ann. 5. p. 339.

Fl. Dan. tab. 1331. (opt. Wallroth). *Orn. Sternbergii* Sturm Fl. Germ. I. fasc. 23. tab. 5.

Orn. Sternbergii Schl. Thom. exs.

Bulbus parvus, subinde granulosus, tuncque granulis omnibus folium unicum proprium edentibus. Folia linearia, filiformia, scapo vix latiora et eum plerumque superantia, apice callosa, inferne tenuissima, saepe reflexa. Scapus perinde gracilis, inferne nudus, subangulosus, fere spithameus, flexuosus. Involucrum monophyllum, late lanceolatum, planum, acuminatum, flores vix superans. Pedunculus communis basi simplex, 2-4-florus, brevis, apice in ramulos quandoque iterum ramosos, bracteola lineari longiuscula stipatos divisus. Flores fere priorum, petalis angustis, acuminatis. Stylus staminibus paulo longior. (D. s.)

Hab. „locis sylvaticis" STURM. „Passim in montosis lapidosis calidis." Cl. HEGETSCHWEILER. Misit Cl. SCHLEICHER; sed locum specialem non indicavit. — Fl. cum prioribus. ♃.

OBS. I. *Orn. minimum* L. e Suecia a celeberrimo SWARZ missum, a nostra stirpe nonnisi paucissimis notis, iisque levioris sane momenti discrepat: gaudet nempe involucro diphyllo et petalis paulo latioribus, minus acutis, neque, ut in nostro, apice subreflexis.

OBS. II. Characteres optimos in *Ornithogalorum luteorum* determinationem e bulborum numero, directione et interna substantia, ut etiam ex eorum granulis seu sobole trahendos esse docet Cl. HORNUNG. Secundum Viri amicissimi observationes, hocce respectu species nostrae sequenti modo sese habent:

1) *Orn. luteum* (*pratense* Pers.) — „Orn. bulbo triplici horizontali: praeannali latere superiore folii- atque scapigero: ceteris aphyllis etc."

2) *Orn. sylvaticum* (*luteum* Wallr. et Horn.) — „Orn. bulbo solitario erecto apice scapi- atque foliifero monophyllo etc."

3) *Orn. arvense.* — „Orn. bulbo duplici: utroque erecto apice foliifero, scapo interbulboso etc."

4) *Orn. minimum.* — „Orn. bulbo duplici: altero erecto apice foliifero, altero horizontali aphyllo, scapo interbulboso etc."

781. ORNITHOGALUM *arvense* Pers. — Orn. foliis radicalibus geminis, involucro diphyllo, pedunculis ramosis corymbosis petalisque lanuginosis. (Sp. 7. Gall. *Ornithogale des champs.*)

Phalangium Hall. Helv. 1214. Enum. 293. n. 5 δ. *Orn. villosum* Hag. Fl. Basil. 1. p. 311. *Orn. minimum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 198. Mur. Bot. Val. 81. Clairv. Man. 99.

Pers. in Uster. l. c. Horn. l. c. 43. Wallr. Sched. 140. *Orn. villosum* Bieb. Cauc. n. 676. Willd. Enum. H. B. 368. Poir. Enc. Suppl. 4. p. 192. *Orn. minimum* (auctorum) Dec. Fl. Fr. 1943. Vill. Delph. 2. p. 269. *Orn. luteum* Poir. Enc. 4. p. 612.

Orn. minimum? Sturm Fl. Germ. I. fasc. 12. tab. 8. *Orn. arvense* Pers. in Uster. Ann. 5. tab. 1. f. 2.

β *bulbiferum* Hall. Helv. 1214 β. Enum. 293. n. 5. „In hac var. bulbillorum racemi insident divisioni, quae flores edit." Hall. Enum. l. c. Hag. Fl. Basil. 1. p. 311. Columna. Ecphr. 324. ic. p. 323.

Bulbus ovatus, uno alterove minori stipatus tunicisque communibus fuscis tectus, subinde granulosus. Folia radicalia plerumque bina, opposita, linearia, canaliculata, glabra, scapum aequantia, lineam unam lata. Scapus erectus, spithameus, angulosus. Involucrum plerumque diphyllum, foliis late lanceolatis, acuminatis, pubescentibus. Stylus ut in priori, stigmate obtuso, subtrigono. In var. β nonnulli bulbilli granuliformes basi pedunculorum insident. (D. v.)

Hab. in agris regionum calidiorum. *Basileae* in sylvula prope *Novam domum.* Cl. Mieg. Ibidem inter segetes, copiose. Haller. *A Branson.* Rev. Murith. β à *St.-Pierre* infra *Sedunum.* Amiciss. Gay. Prope *Mutenz.* Cl. Hagenbach. *Neviduni* inter praedium *la Redoute* et *Prangins*, parcius. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

Obs. „Bene monuit Ill. Marschall de Bieberstein hoc ab *Orn. minimo* L. esse diversum, quod in *Succia*, *Rossia* et ad *Caucasum* occurrit." Willdenovius l. c.

** *Flores albi, albidi v. virescentes. Stamina plerumque dilatata.*

782. Ornithogalum *pyrenaicum* L. — Orn. racemo longissimo erecto, bracteis scariosis lanceolato-acuminatis, filamentis omnibus integris inferne dilatatis. (Sp. 8. Gall. *Ornithogale des Pyrénées.*)

Phalangium Hall. Helv. 210. *Orn.* Enum. 294. n. 2. Emend. 5. n. 179. Sut. Fl. Helv. 1. p. 198. Heg. 1. p. 235. Hag. Fl. Basil. 1. p. 313. Clairv. Man. 100. Mur. Bot. Val. 81.

L. Sp. Pl. 440. Willd. Sp. Pl. 2. p. 116. Poir. Enc. 4. p. 613. Willd. Enum. H. B. 369. Dec. Fl. Fr. 1945 *α*. Smith Brit. 363. Vill. Delph. 2. p. 271.

Engl. Bot. 7. tab. 499. Jacq. Austr. tab. 103. Lam. Illustr. tab. 242. f. 2. — Dod. Pempt. 209. f. 1. Clus. Hist. 289. f. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 627. f. 1 et 2. Dalech. Hist. 1589. f. 2.

Schleich. Thom. exs.

Bulbus ovatus, crassus. Folia omnia radicalia, mollia, scapo breviora, lata, plana, acutiuscula, carinata, subpatula, iam ante florescentiam marcescentia. Scapus strictus, simplicissimus, nudus, 2-3-pedalis. Racemus terminalis, valde multiflorus, praelongus, acutiusculus. Pedunculi filiformes, uniflori, semunciales, demum fere unciales, ante et post anthesin erecti, per florescentiam patentes. Bracteae ad basin pedunculorum iisque paulo breviores, subamplexicaules, basi dilatatae, acuminatae, scariosae, albae. Flores magni, ochroleuci, extus dorso virescentes, petalis apice subpubescentibus, oblongis, fere linearibus, obtusis, margine angusto, sordide albido. Stamina aequalia, omnia inferne dilatata, acuminato-subulata: exteriora paulo angustiora. Stylus per florescentiam staminibus paulo brevior, demum autem longior, stigmate parvo, subtrigono. Capsula magna, ovata, subtrigona, angulis rotundatis. (D. v.)

Speciosa planta hab. in pratis collibusque Helvetiae occidentalis. *Genevae*, *a la Bâtie* et in colle supra *Arvam* e regione *Champé*. I. B. Inter segetes ad pedem M. *Salevae*. Rai. Prope *Bursigny* et *Crissier* supra *Lausannam*. In dumetis ad viam inter *Chambon* et *Chessel* abunde. Haller. Similibus locis secus *Birsam* ad viam, qua itur versus *Münchenstein*, et ad oram sylvae *Sissach*. Cl. Staehelin. Prope *Lavey* et *Octoduri*. Rev. Murith. In pratis prope *Versoix*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

783. Ornithogalum *umbellatum* L. — Orn. floribus corymbosis, pedunculis scapum superantibus, filamentis omnibus integris inferne dilatatis. (Sp. 9. Gall. *Ornithogale en corymbe.*)

Orn. Hall. Helv. 1215. Enum. 294. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 199. Heg. 1. p. 235. Hag. Fl. Basil. 1. p. 312. Clairv. Man. 100. Wahlenb. Helv. 61. Mur. Bot. Val. 81. *Orn. umbellatum* etc. C. B. Basil. 20.

L. Sp. Pl. 441. Willd. Sp. Pl. 2. p. 116. Poir. Enc. 4. p. 615. Dec. Fl. Fr. 1948. Smith Brit. 364. Vill. Delph. 2. p. 272.

Engl. Bot. 2. p. 130. Jacq. Austr. tab. 343. Schkuhr Handb. tab. 94. (habitum non bene exprimit). — Dod. Pempt. 221. f. 1. Matth. 412. f. 2. Tab. Kräuterb. 1017. f. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 630.

Bulbus subrotundus, multos bulbillos edens. Folia omnia radicalia, flaccida, linearia, obtusa, longa, 1-2 lineas lata, cito ex apice marcescentia. Scapus teres, semipedalis v. dodrantalis, corymbo multifloro terminatus. Pedunculi uniflori, nudi: exteriores 2 3ve uncias longi, flores usque ad scapi apicem et altius extollentes: supremi brevissimi. Bractea ad basin cuiusque pedunculi scariosa, alba, subamplexicaulis, basi nempe dilatata, lanceolato-acuminata: inferiores pedunculo multo breviores: superiores autem, licet imis minores, pedunculo tamen longiores. Flores magni, nonnisi ad radios solis matutini explicati, et in locos umbrosos translati statim sese claudentes *). Petala lactea, dorso late viridia, obtusa. Stamina complanata, lanceolata, apice acuminato-subulata, (Linnaei et Halleri pace) omnia integra. Pistillum staminibus paulo brevius, germine sexangulo, elongato, stylo brevissimo, stigmate subtrigono. (D. v.)

---

*) Hinc a nonnullis veteribus botanicis haec planta *Heliocharmos* appellata est.

Hab. locis cultis, in hortis agrisque non infrequens. *Tiguri*, *Basileae*, prope *Richterschwyl*. *Aquileiae* etc. Haller. *Tobinii*. Cl. Suter. *A St.-Brancher* et *Octoduri*. Rev. Murith. Circa *Kempten* in pago *tigurino*; *à Bonmont*, *Neviduni*, etc. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

Obs. Cl. Schkuhr monet, eam plantam in hortis cultam stamina latiora proferre.

784. Ornithogalum *nutans* L. — Orn. floribus racemosis subsecundis pendulis, filamentis conniventibus: alternis maioribus apice bicornibus. (Sp. 10. Gall. *Ornithogale à fleurs pendantes.*)

Ornithogalum Hall. Helv. 1216. Sut. Fl. Helv. 1. p. 199. Heg. 1. pag. 236. Hag. Fl. Basil. 1. p. 313. Clairv. Man. 100.

L. Sp. Pl. 441. Willd. Sp. Pl. 2. p. 125. Poir. Enc. 4. p. 617. Dec. Fl. Fr. n. 441.

Jacq. Austr. tab. 301. Clus. Hist. app. 2. p. 9. (ad pag. Hist. 186) tab. 1.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Bulbus gracilis, conicus. Folia omnia radicalia, mollia, linearia, obtusa, canaliculata, scapo breviora, 3-4 lineas lata. Scapus fere pedalis, succulentus, teres, basi attenuatus, erectus. Racemus terminalis, 5-10-florus, subsecundus, pedunculis unifloris, crassiusculis, floriferis patentibus, demum pendulis, fere semuncialibus. Bracteae ovato-lanceolatae, acuminatae, virescentes, margine albae, pedunculo duplo longiores. Flores maximi, speciosi, petalis albidis, dorso late virentibus, oblongis, ovato-lanceolatis, obtusis. Stamina petalis duplo breviora, in cylindrum conniventia et corollam interiorem mentientia: tria breviora, fere subulata, apice subbifida: longiora lata, apice profunde bifida, laciniis longe acuminatis; anthera in medio sessiles, linearis. Pistillum stamina fere aequans, stylo filiformi, longiusculo, stigmate trigono, spongioso. Capsula magna, nigra, ovato-trigona. (D. v.)

„Exotica planta indigenatum adepta est." Haller. Revera in pratis pomariisque hinc inde occurrit. Circa *Bernam*, via *im Alten-Berge*, passim. *Genevae* prope *Fontenay* et *Conche*. Haller. In pratis prope *Viviscum*. Cl. Tardent. Circa *Burgdorf*, in pomariis hortisque frequens. Similibus locis in pago *Crans*, prope *Nevidunum*. — Fl. Aprili, Maio et Iunio. ♃.

G. 231. Scilla L. gen. 419. *Hyacinthi* sp. Einsd. Hall. Juss. gen. 43.

Cor. hexapetala, ut plurimum persistens patensque. Stamina filiformia. Capsula trilocularis. Sem. rotunda. Cal. 0. Spatha 0.

* *Corollae patentes, planiusculae.*

785. Scilla *bifolia* L. — Sc. scapo tereti, foliis subbinis lanceolatis, obtusis, racemo unilaterali, pedunculis imis elongatis, bracteis minimis. (Sp. 1. Gall. *Scille à deux feuilles.*)

Phalangium Hall. Helv. 1211. Enum. 292. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 200. Heg. 1. p. 236. Hag. Fl. Basil. 1. p. 314. Clairv. Man. 101. Wahlenb. Helv. 61. Mur. Bot. Val. 94. *Hyacinthus stellaris bifolius* et *trifolius* etc. C. B. Basil. 19.

L. Sp. Pl. 443. Willd. Sp. Pl. 128. Poir. Enc. 6. p. 743. Dec. Fl. Fr. 1936. Smith Brit. 365. Vill. Delph. 2. p. 264.

Engl. Bot. 1. tab. 24. Jacq. Austr. tab. 117. — Fuchs Hist. 837 et 838. (et tres aliae ic.). Dod. Pempt. 219. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1015. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 579. f. 2 et 3.

Var. floribus albis, carneis et pedunculis omnino ebracteatis.

Bulbus solidus, ovatus. Folia plerumque bina, rarius terna, basi vaginantia, scapum tegentia et fere aequantia, erecta, laete virentia, nitida, nervosa, lanceolata, apice breviter cucullata, obtusa. Scapus spithameus, erectus, teres. Racemus subcorymbosus, 4–10-florus, erectus, inferne laxior, pedunculis

unifloris, unilateralibus. Bracteae obsoletae, brevissimae, truncatae, quandoque omnino desunt. Flores plerumque pulcherrime caerulei, amoeni, inodori, petalis convexiusculis, carinatis, saepe persistentibus. Stamina petalis breviora, antheris saturatissime caeruleis, colore per exsiccationem multo constantiori quam petalorum. Stigma parvum, integrum, subpubescens. (D. v.)

Hab. ad sepes et rivulos in Helvetia occidentali calidiori, frequens. *Basileae*. C. B. *Tiguri im Käferhölzlein*. *Aquileiae*, circa *Noiraigue* etc. Haller. In *Valesia* prope *Lalex vis-à-vis du Bois-noir*. Rev. Murith. In pagi *vaudensis* regionibus ad lacum *Lemanum* sitis, ubique. Omnes var. *Neviduni* invenio. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

786. Scilla *amoena* L. — Sc. scapo anguloso, floribus laxe racemosis pedunculo colorato longioribus, bracteis brevissimis truncatis. (Sp. 2. Gall. *Scille élégante*.)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 200. Heg. 1. p. 236. Hag. Fl. Basil. 1. p. 315. Hoepfn. Mag. 4. p. 34. Mur. Bot. Val. 94.

L. Sp. Pl. 443. Willd. Sp. Pl. 1. p. 127. Poir. Enc. 6. p. 737. Dec. Fl. Fr. 1937.

Jacq. Austr. tab. 218. Schkuhr Handb. tab. 94. — Clus. Hist. 1. p. 184. (*mala*). I. B. Hist. 2. p. 582. f. 1.

Schl. Thom. exs.

Bulbus solidus, ovatus. Folia omnia radicalia, patentia, liliacea, lineari-lanceolata, obtusa, plana, apice per florescentiam saepe marcescentia, striato-nervosa, fere unciam unam lata, scapo longiora, semper magis quam prioris numerosa, inferne angustata basique breviter vaginantia. Scapus trientalis et ultra, angulosus. Racemus 4-6-florus, erectus, longiusculus, laxissimus. Pedunculi uniflori, floribus plerumque breviores, filiformes, pulchre cyanei. Bracteae brevissimae, truncatae, tenuissimae. Flores amoenissime caerulei, subnutantes, petalis lan-

ceolatis, obtusis, stellatim patentibus, basi lineis albis distinctis. Stamina petalis breviora, filamentis filiformibus, apice subulatis, antheris incumbentibus, fusco-violaceis. Stylus filiformis, stigmate simplici, parvo, subpubescente. Capsula subtrigona, rotundata, parva, seminibus globosis. (D. v.)

Pulchella species vere exotica, in hortis olim culta sponte sua sese in pomariis Helvetiae calidioris propagavit. *Morgiis.* B. Jain. Circa *Fenalet.* Cl. Davall. Prope *Ardon* in *Valesia* inferiori. Rev. Murith. Prope *Olsberg* semel lecta. Cl. Hagenbach. In pomariis pagi *Crans* prope *Nevidunum.* — Fl. Aprili et Maio. ♃.

+ 787. Scilla *italica* L. — Sc. racemo subcorymboso multifloro conferto obconico, bracteis elongatis subulatis coloratis. (Sp. 3. Gall. *Scille d'Italie.*)

Phalangium Hall. Helv. 1212? *Sc. italica* Mur. Bot. Val. 94. Heg. 1. p. 237. *Sc. verna?* Sut. Fl. Helv. 1. p. 200.

L. Sp. Pl. 442. Willd. Sp. Pl. 1. p. 127. Vivian. Fragm. Fl. It. in ann. 1. parte 2. p. 167. n. 41. Poir. Enc. 6. p. 736. Dec. Fl. Fr. 1940. Bert. Amoen. Ital. 144.

Redout. Lil. t. 304. Vivian. l. c. tab. 19. — Clus. Hist. 1. p. 184. f. 2. (*mala*). Besl. Eynst. Vern. 42. f. 1. (ex L.).

Schl. Thom. exs.

Bulbus solidus, ovatus. Folia in nostra scapo paulo breviora, tenuissime nervosa, lineari-lanceolata, obtusiuscula brevissimeque cucullata, inferne modice angustata. Scapus teres, striatus, inferne dilatatus, trientalis et ultra. Racemus erectus, aequalis, subcorymbosus, vere multiflorus confertusque *), pedunculis nonnisi per anthesin patentibus, ceterum erectis, flore duplo triplove longioribus, mox autem valde elongatis, ut inferiores fere unciales deprehendantur. Bracteae ad basin cuiusque pedunculi ge-

*) Varietatem paucifloram, mihi ignotam, habet Cl. Bertolonius.

minae, caeruleae, elongatae: maiore basi amplexicauli ovato-lanceolata, longissime acuminata, pedunculum aequans: minor subulata, fere capillaris, duplo brevior. Flores multo minores quam priorum, dilute cinereo-caerulei, petalis ellipticis, carinatis, apice calloso subpubescentibus, margine subrevolutis, patentibus. Staminum filamenta corolla breviora, subulata, basi dilatata, cum antheris parvis caerulea. Stigma parvum, subtrigonum, sub lente pubescens. (D. s.)

In hortulis pagorum circa *Sedunum* vulgo colitur. Rev. Murith. — Fl. Maio. ♃.

Obs. Bracteae characterem optimum a Cl. Viviani primum observatum suppeditant. Utrum autem revera *Phalangium* 1212. Hall. Helv. ad hanc speciem pertineat, e descriptione et synonymia vix coniicere licet. Planta I. B. Hist. 2. p. 581. a viro summo laudata ad *Sc. umbellatam* Ram. absque dubio pertinet. In exemplo meo advers. *Lobelii* pars 2. deest, et nescio, an Ic. Adv. 2. p. 486. melius cum nostra planta conveniat. Verba ipsissima magistri hic apponere lubet, ut peritiores iudicent. „Ph. radice bulbosa, foliis latissimis obtusis, spica multiflora (qua nota a *Sc. umbellata* et *verna* Huds. recedit), stipulis (bracteis) longitudine petioli (pedunculi). — In pratis suburbanis (Bernae) legi *im alten Berg*, qua nunc via munita et omnia Medica consita sunt. — *Bulbus* et folia perinde ut in 1211 (*Sc. bifolia*). Sed spica brevis, multiflora (3-flora I. B.), stipulis, petiolis et floribus caerulescentibus, petalis obtusis. Stipulae longae, subulatae. — Non est *Sc.* III. L. (*Sc. italica*)." Haller.

** *Corollae campanulato-cylindricae.*

788. Scilla *patula* Dec. — Sc. foliis patulis, floribus racemosis campanulatis apice reflexis, bracteis binatis coloratis elongatis. (Sp. 4. Gall. *Scille à feuilles étalées.*)

Hyacinthus Hall. Helv. 1248? *Hyacinthus non scriptus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 205. Mur. Bot. Val. 73. Heg. 1. p. 241. *Scilla nutans?* Clairv. Man. 101?

Dec. Fl. Fr. 1934. Willd. Sp. Pl. 2. p. 267. *H. amethystinus* (non L.) Lam. Enc. 3. p. 190. *H. spicatus* Moench Meth. 632. (ex Candoll.).

Moris. 2. s. 4. tab. 11. f. 8. (ex LAMARCK).

H. non scriptus? Thom. exs.

Bulbus ovatus. **Folia** omnia radicalia, 5-9 lineas lata, scapi longitudinem aequantia, erecto-patentia, demum humi iacentia, lanceolata, obtusiuscula, carinata, subnervosa. **Scapus** fere pedalis, erectus, teres, racemo terminali, 10-20-floro, erecto, etiam ante florescentiam stricto. **Pedunculi** semunciales et ultra, per anthesin superne arcuati, alterni distantesque. **Bracteae** ad basin pedunculi geminae, coloratae, plus minus subulatae, inaequales: maior pedunculum plerumque superans. **Flores** plus minus cernui, magni, formam *Hyacinthi orientalis* aemulantes, licet vere hexapetali, oblongo-campanulati, amethystini, rarius albi, subodori, **petalis** oblongis, lanceolatis, obtusiusculis, apice subpubescentibus, usque ad medium arcte conniventibus, superne patentibus et revolutis, diu persistentibus. **Genitalia** corolla breviora: **filamenta** inferne petalis adnata. **Antherae** oblongae, caesiae (caeruleo-virides). **Stylus** amethystinus, stigmate integro. (D. v.)

Plantam meam in nonnullis hortis, neque unquam spontaneam inveni. — Fl. Martio et Aprili. ♃.

OBS. Hucusque nondum certior factus sum, an *Hyacinthus* Hall. Helv. 1248, quem prope *Montreux* supra templum, in dumetis asperis versus *Chillon* et in *Plan-favey* lectum fuisse Vir illustriss. testatur, ad hanc speciem, aut ad *H. non scriptum* (*Sc. nutantem* Smith Engl. Bot. 6. tab. 377. — Bull. Herb. t. 353. Dod. Pempt. 216. fig. 1.), qui ab ea floribus cylindricis, longioribus, magis odoratis, racemo ante florescentiam valde nutante et foliis erectis nec nisi superne reflexis facile dignoscitur. Suam plantam b. MURITH prope *Montorge* et *Octoduri*, Cl. SCHLEICHERUS autem nusquam invenit.

G. 232. ASPHODELUS L. g. 421. Hall. Juss. 52. Tourn. tab. 178. (excl. sp. quarum flores sistit tab. 179).

Cor. hexapetala, rotata. **Stam.** basi dila-

tata, recurvato-fornicata, germen obtegentia. **Cal. 0. Spatha 0.**

789. Asphodelus *luteus* L. — Asph. caule folioso, foliis numerosis subulato-triquetris striatis. (Sp. 1. Gall. *Asphodèle jaune.*)

Hall. Helv. 1206. Sut. Fl. Helv. 1. p. 201. Heg. 1. p. 237. Clairv. Man. 101.

L. Sp. Pl. 443. Willd. Sp. Pl. 2. p. 132. Lam. Enc. 1. p. 300. Willd. Enum. H. B. 370. Dec. Fl. Fr. 1915.

Jacq. Hort. Vind. tab. 77. Schkuhr Handb. tab. 95. — Blackw. tab. 233. Matth. 451. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1043. f. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 632. f. 2. Chabr. Sciagr. 221. f. 6. (*eadem*). Dalech. Hist. 1590. f. 2.

Schleich. Thom. exs.

Radices fasciculatae, teretiusculae, numerosae, succulentae, divergentes, flavae. Caulis maxime foliosus, simplicissimus, firmus, erectus, 2-3-pedalis. Folia sparsa, approximata, subulato-triquetra, carinata, striata, basi in vaginam brevem scariosam dilatata. Racemus subspicatus, speciosus, dense multiflorus, longus, pedunculis brevibus, unifloris, bractea magna, ovato-lanceolata, carinata, scariosa, florem haud aequante basi stipatis. Flores amoene flavicantes, magni, petalis carina viridi insignitis, alterne brevioribus latioribusque. Stamina petalis paulo breviora, arcuato-incurva, basi in squamas conniventes et germen obtegentes dilatata. Stylus filiformis, longus, stigmate integro. Capsula subrotunda, trilocularis. Semina tetrahedra. (D. v.)

Hab. in M. *Fräla* vallis *Tellinae*. Haller. In hortis vulgo colitur. — Fl. Maio et Iunio. ♂ L. Lam. Dec. ♃ Willd. Schkuhr.

790. Asphodelus *albus* Willd. — Asph. scapo simplici, racemo conferto simpliciusculo, bracteis pedun-

culos superantibus, foliis ensiformibus carinatis laevibus. (Sp. 2. Gall. *Asphodèle blanc.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 448. (in app.).

Willd. Sp. Pl. 2. p. 133. Poir. Enc. Suppl. 1. p. 484. Dec. Fl. Fr. 1918. *Asph. ramosus* Vill. Delph. 2. p. 265. *Asph. ramosus* β L. Sp. Pl. 144.

Asphod. II Clus. Hist. 1. p. 197. f. 1. Blackw. tab. 238.

Thom. exs. Schl. exs. cat. 1815. *Asph. ramosus* Schl. cat. 1807.

Radices fasciculatae, fere napiformes, albae. Folia omnia radicalia, scapum aequantia, ensiformia, carinata, 4-9 lineas lata, superne sensim attenuata, acuta, margine subcartilagineo, angustissimo, laevi. Scapus teres, crassus firmusque, omnino simplex, erectus, 2-3-pedalis. Racemus solitarius, terminalis, basi compositus v. ramosiusculus, erectus, confertus, pedunculis brevissimis, rarius semuncialibus, gracillimis, filiformibus, unifloris. Bracteae maximae, pedunculo plerumque longiores floresque inapertos superantes, ovato-lanceolatae, acuminatae, albae, per exsiccationem atro-fuscae. Flores magni, speciosi, ante explicationem basi in tubum coarctati, petalis lacteis, linea atro-purpurea carinatis, elongato-ellipticis: interna latiora pauloque breviora. Stamina tenuia, tortuosa, petala fere aequantia, squamis germen foventibus, hirsutis. (D. v.)

Hucusque, quantum scio, nusquam in Helvetia cis Alpes inventus, in valle contermina *Praetoria* occurrit, v. g. *au fort de Bard.* Amiciss. I. Gay. Nuper in M. *Generosi* adscensu invenit amiciss. Em. Thomas.

Obs. *Asph. ramosus* Willd. *ramosus* α L. Clus. Hist. 1. p. 196. f. 2. quem ab amiciss. L. Thomas e regno neapolitano accepi, a nostro differt: scapo superne ramosissimo, racemis numerosis divergentibus, floribus paulo majoribus, bracteis minoribus, flores nondum apertos nunquam superantibus et praecipue staminibus basi glabris.

G. 233. Anthericum L. gen. 422. (excl. quibusd. sp.). Gaertn. tab. 16. *Phalangium* Juss. 52. *Phalangii* sp. Hall.

Cor. hexapetala, patens v. subcampanulata, persistens. Filam. filiformia, glabra. Caps. ovata. Sem. angulosa. Spatha 0. Calyx 0.

791. Anthericum *serotinum* L. — Anth. foliis radicalibus praelongis semicylindricis: caulinis brevibus, caule unifloro. (Sp. 1. Gall. *Anthéric tardif.*)

Phalangium Hall. Helv. 1209. *Hemerocallis* Enum. 291. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 201. Heg. 1. p. 237. Clairv. Man. 100. Wahlenb. Helv. 61. Mur. Bot. Val. 51.

L. Sp. Pl. 444. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 134. Smith Brit. 367. Vill. Delph. 2. p. 266. *Phalangium serotinum* Poir. Enc. 5. p. 241. Dec. Fl. Fr. 1932.

Jacq. app. tab. 38. Engl. Bot. 12. tab. 793. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 28. tab. 2. — Rai Syn. 374. tab. 17. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 662. fig. 1. (excl. planta interiori mihi ignota, quam e Clus. Hist. 1. p. 162. I. B. l. c. Dod. Pempt. 228. et Dalech. 1522. fideliter imitati sunt).

Thom. Schl. exs. *Ph. serotinum* Ser. Herb. Alp. cent. 3. n. 278.

Bulbus oblongus, gracilis, tunicis aridis, caulis foliorumque imorum partem inferiorem obvolventium tectus. Folia radicalia pauca, subcylindrica, perangusta, caulem fere aequantia v. superantia, acutiuscula: caulina 3-4, alterna, brevia, plana, ceteris latiora, lanceolato-linearia. Caulis gracilis, uniflorus, teres, erectiusculus, 3-5-uncialis. Flos terminalis, parvus, subcampanulatus, ebracteatus, albus, basi subfuscus, petalis conniventibus, ovatis, obtusis, lineis 3-5, sordide purpurascentibus, plerisque superne evanidis extus notatis. Stamina corolla multo breviora, filiformia. Pistillum filamentis paulo brevius, stylo filiformi, stigmate crassiusculo, integro. (D. v.)

Hab. in summis Alpibus, fere totius Helvetiae, locis herbosis, in regione nivibus aeternis proxima. In M. *Sattel* et *Hohen-Mesmer Abbatiscellanorum.* I. Gesner. In M. *Splügen.* C. B. In M. *Gemmi*, *Pennino*, *Kahlenberg* et *Schönbühl.* Haller. In M. *Gotthardi* cacuminibus *Rossboden*, *Prosa*, *Furca* et *Gallenstock*; *auf der Laubergratspitze Angelimontanorum* et in Alpibus *Glaronensium.* In M. *Pilato.* Cl. Wahlenberg. In pascuis omnium editissimis *Champrion* supra *Tzermotanaz.* In M. *Grueben* supra *St. Nicolas.* In M. *Riffel* supra *Zermatten.* In Alpibus supra *Binn*; in M. *Corbières* supra *Lens.* Rev. Murith. In Alpibus *Rhaeticis.* Rev. Pol. In M. *Speluga* ego quoque legi. In M. *Wiggis Glaronensium.* In M. *Gries* supra *Morast.* „Verna planta continuo nivis defluxum sequitur." Haller; optime quidem, sed ob locum natalem semper editissimum vix nisi Iulio et Augusto florens occurrit. ♃.

792. Anthericum *ramosum* L. — Anth. foliis planis, caule ramoso nudiusculo, pistillo recto. (Sp. 2. Gall. *Anthéric rameux.*)

Phalangium Hall. Helv. 1208. Enum. 292. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 201. Heg. Fl. Helv. 1. p. 238. Hag. Fl. Basil. 1. p. 315. Clairv. Man. 100. Wahlenb. Helv. 61. Mur. Bot. Val. 51. *Phalangium parvo flore ramosum* C. B. Basil. 19.

L. Sp. Pl. 445. Willd. Sp. Pl. 2. p. 138. Vill. Delph. 2. pag. 267. *Phalangium ramosum* Poir. Enc. 5. p. 250. Dec. Fl. Fr. 1930.

Jacq. Austr. tab. 161. Fl. Dan. tab. 1157. Schkuhr Handb. tab. 95. — Dod. Pempt. 106. fig. 1. (*mala*). I. B. Hist. 2. p. 635. f. 1. Dalech. Hist. 852. f. 2. (*fere eadem*).

Radix ramosa, fibris elongatis, fasciculatis. Folia radicalia graminea, caespitosa, plana, longa, unam alteramve lineam lata, erecta, acuta. Caulis sesquipedalis et cubitalis, teres, erectus, ramosissimus, ramis plus minusve patentibus, iterum atque iterum divisis, basi folio brevi angustoque stipatis. Flores laterales et terminales, alterni, racemosi, albi, per anthesin patentissimi, pedunculis longiusculis, filiformibus. Bracteae parvae, lanceolatae. Stamina petalis breviora, filamentis subulatis; antherae

aureae. Pistillum longitudine fere staminum, stylo filiformi, erecto, stigmate integro, obtuso. Capsula subrotunda, obsolete trigona. (D. v.)

Hab. locis asperis praecipue planitiei, ad oram sylvarum etc. vulgatissimum. Etiam in montanis v. g. *au Creux du Champ Aquileiensium.* Haller. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

793. Anthericum *Liliago* L. — Anth. foliis planis, scapo simplicissimo, floribus racemosis, corollis patentibus, pistillo declinato. Dec. (Sp. 3. Gall. *Anthéric en grappe.*)

Phalangium Hall. Helv. 1207. Enum. 292. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 202. Heg. 1. p. 238. Hag. Fl. Basil. 1. p. 215. Clairv. Man. 100. Wahlenb. Helv. 62. Mur. Bot. Val. 51. *Phal. parvo flore non ramosum* C. B. Basil. 18.

L. Sp. Pl. 445. Willd. Sp. Pl. 2. p. 141. Vill. Delph. 2. p. 267. *Phal. Liliago* Poir. Enc. 5. p. 245. Dec. Fl. Fr. 1931.

Fl. Dan. tab. 616. Lam. Illustr. tab. 240. fig. 2. — Tab. Kräuterb. 557. f. 2 a. Dod. Pempt. 106. f. 2. (*bona*). I. B. Hist. 2. p. 635. f. 2.

Radix ramosa, filamentis coronata, ramis cylindricis, crassis, in terram profunde demissis. Folia omnia radicalia, firma, erecta, scapo breviora, graminea, angusta, canaliculata. Scapus simplicissimus, teres, erectus, firmus, pedalis et cubitalis. Racemus erectus, longiusculus, laxus, 8-20-florus, pedunculis unifloris, corolla brevioribus. Bracteae e basi late ovatae, acuminatae, marcescentes, pedunculo breviores. Flores speciosi, maiores quam prioris, inodori, albi, petalis oblongis, lanceolatis, obtusis, striatis, 3-5-nerviis. Stamina corolla multo breviora. Stylus gracilis, stamina superans, albidus, superne deflexus, stigmate trigono, obiter trifido. Capsula subtrigona, rotundata. (D. v.)

Hab. in rupestribus locisque sylvaticis. *Biennae, in Passgartflüh. Agauni.* Circa *Roche. Basileae bey Oris.* In M. *Saleva, Tombey, Prapioz,* circa *Morcles.* In valle *Hasli* infra *Guttannen.* Haller. *Michelfeldae,* et in M. *Crenzach* et

Wasserfall. C. B. Ad pedem M. *Iurae* supra *Nevidunum*, et in sylva *Prangins*. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

794. Anthericum *Liliastrum* L. — Anth. foliis planis, scapo simplicissimo, corollis infundibuli-campanulatis, pistillo staminibusque declinatis. (Sp. 4 Gall. *Anthéric Fleur de Lis.*)

Hemerocallis Hall. Helv. 1230. Enum. 290. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 202. Heg. 1. p. 138. Clairv. Man. 100. Wahlenb. Helv. 62. Mur. Bot. Val. 51. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 48. et It. 7. p. 514.

L. Sp. Pl. 445. Willd. Sp. Pl. 2. p. 142. Vill. Delph. 2. pag. 268. *Hemerocallis Liliastrum* L. Sp. Pl. Ed. 1. p. 324. Dec. Fl. Fr. 1921. Willd. Enum. H. B. 389. *Phalangium Liliastrum* Poir. Enc. 5. p. 245.

Liliastrum Tourn. Inst. tab. 194. (Flos, fructus et radices). — Clus. Hist. 2. p. 146. ad. pag. 271. Dalech. Hist. 802. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 636. (ic. fere eadem ac Clusiana).

Thom. Schleich. exs.

Radix fibris fasciculatis, crassis, ramosis, albis. Folia omnia radicalia, 3-5 lineas lata, scapum fere aequantia, acuta, plana, subcanaliculata. Scapus pedalis et ultra, teres, firmus, omnino nudus. Racemus erectus, brevis, 3-6-florus, fere unilateralis, pedunculis unifloris, erectis, corolla multo brevioribus. Bracteae pedunculis longiores, lanceolato-acuminatae, marcescentes. Flores candidi, magni, speciosi, *Lilium candidum* aemulantes, sed saltem duplo minores, odorati; corolla infundibuli-campanulata, basi valde angustata, superne sensim dilatata, ora patente. Petala unguiculata, basi in tubum conniventia, apice puncto viridi notata, nervis 3 simplicibus, apice convergentibus, subexstantibus distincta, alterne obtusa et apiculata, apiculo subpubescente. Filamenta unum latus versus deiecta, filiformia, alterne inaequalia, petalis breviora, antheris magnis, didymis, luteis. Stylus petala fere aequans,

superne deflexus, stigmate trigono, spongioso, pubescente. Capsula ovato-conica, trigona, corolla persistente tecta. (D. v.)

Hab. in pascuis alpinis summorumque montium frequens. *Burmii.* I. B. In valle *Ursaria.* Inter *Waldnacht* et *Surenen.* In M. *Hohenkasten Abbatiscellanorum.* In omnibus *Aquileiensium* Alpibus. Supra thermas *Leucenses* et in M. *Waach.* In M. *Thoiry.* Haller. In M. *Gotthardi* confiniis copiose, v. g. in *Betzberg*, in M. *Prosa*, versus *Rossboden* et ad *Oberalp.* Cl. Wahlenberg. *Auf den Emser-Mayensässen,* in *Rhaetia.* Amiciss. Roesch. *Au chemin neuf* infra *Enzeindaz.* Rev. Murith. In M. *Dolaz.* — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. Ob corollam vere hexapetalam, fructum post anthesin obvolventem totumque habitum *Anth. Liliagini* affinem, potius ad hoc genus quam ad *Hemerocallim* pulchra species referenda esse videtur.

G. 234. Asparagus L. gen. 424. Hall. Juss. 41. Gaertn. tab. 16. Tourn. tab. 154.

Cor. 6-partita, erecta, laciniis interioribus apice reflexis. Stylus brevissimus; stigm. 3-gonum. Caps. globulosa, 3-locularis, loculis dispermis. Spatha 0. Cal. 0.

795. Asparagus *officinalis* L. — Asp. caule herbaceo ramosissimo erecto tereti, foliis setaceis stipulatis. (Gall. *Asperge officinale.*)

Hall. Helv. 1259. Sut. Fl.Helv. 1. p. 205. Heg. 1. p. 239. Mur. Bot. Val. 55. Hag. Fl. Basil. 1. p. 316. Clairv. Man. 106.

L. Sp. Pl. 448. Willd. Sp. Pl. 2. p. 150. Lam. Enc. 1. p. 294. Dec. Fl. Fr. 1855. Smith Brit. 369.

Engl. Bot. 5. tab. 339. (*maritima*). Lam. Illustr. t. 249. Chaum. Fl. Méd. 1. tab. 45. Fl. Dan. tab. 805. Schkuhr Handb. tab. 196. — Blackw. tab. 332. (var. culta). Fuchs Hist. 58. Matth. 373. f. 1 et 2. Tab. Kräuterb. 414. f. 1, 415. f. 1. Dod. Pempt. 703. f. 1. Chabr. Sciagr. 550. f. 3 et 4.

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix fasciculata, ramis numerosis, teretibus, crassis succulentisque, primo vere turiones erectos, crassos, teneros, squamatos, in caules abituros emittens. Caulis cubitalis, 3-pedalis, erectus, laevis, ramosissimus. Folia numerosissima, fasciculata, setacea, amoene virentia; stipulae parvae, membranaceae, subternae: interiores minimae. Rami ramulique elongati, basi nudi, patentes. Pedunculi subaxillares, fere penduli, longiusculi, ad medium geniculati, uniflori, solitarii, gemini v. terni. Corolla parva, campanulata, ex flavo-viridi subrubella. Stamina brevissima. „Stigmata tria, maturescente fructu ad basin usque separata." Smith. Bacca parva, rubra, mollis, sphaerica. (D. v.)

Hab. locis apricis *Valesiae* et *Rhaetiae*. *Seduni*, *Octoduri*, prope *Branson* et in insulis *Rhodani*. *Sur la colline de la Plâtrière* infra *Sideram*. Inter *Cliben* et *Wiesam*. — In hortis et vineis ad usum culinarium ubique colitur. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

G. 235. Convallaria L. gen. 425. Juss. 41. Gaertn. tab. 16. *Polygonatum* et *Unifolium* Hall.

Cor. 6-petala, varia. Styl. staminibus subinde longior. Stigm. trigonum. Bacca globosa, trilocularis, ante maturitatem maculata. Spatha 0. Cal. 0. (Cor. in *Lilio convallio* Tourn. campanulata, subglobosa; folia radicalia. In *Polygonato* Tourn. cor. tubulosa; folia alterna secunda v. verticillata. In *Smilace* Tourn. cor. 4-6-partita, patens, subrevoluta: folia 2, alterna.)

* *Corolla campanulata.*

Lilium convallium Tourn. tab. 14. *Maianthemum* Desf.

796. Convallaria *maialis* L. — C. scapo nudo semicylindrico, floribus campanulatis racemosis secundis nutantibus. (Sp. 1. Gall. *Muguet de Mai.*)

Polygonatum Hall. Helv. 1241. Enum. 286. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 205. Heg. 1. p. 240. Hag. Fl. Basil. 1. p. 317. Clairv. Man. 107. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 62. *Lilium convallium maius* C. B. Basil. 87.

L. Sp. Pl. 451. Willd. Sp. Pl. 2. p. 160. Poir. Enc. 4. pag. 367. Smith Brit. 370. Dec. Fl. Fr. 1862. Vill. Delph. 2. p. 260.

Engl. Bot. 15. tab. 1035. Fl. Dan. tab. 854. Lam. Illustr. tab. 248. Schkuhr Handb. tab. 97. (*flos* et *fructus*). Sturm Fl. Germ. I. fasc. 14. t. 10. — Dod. Pempt. 205. f. 1. Blackw. tab. 70. Fuchs Hist. 240. Matth. 631. f. 2. Tabern. Kräuterb. 1135. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 531. f. 3. et 533. f. 1.

β corolla latius breviusque campanulata.

Radix repens. Folia radicalia 2 v. rarius 3, petiolata, fasciculata (petiolis nempe tunicis alternis, squamosis obtectis), ovato-lanceolata, nitida amoenissimeque virentia. Scapus lateralis, foliis plerumque brevior, iisdem tunicis ac folia inferne tectus, erectus, hinc convexus, inde canaliculatus, semipedalis. Racemus terminalis, erectus, secundus, 6-12-florus, amoenissimus. Pedunculi alterni, arcuato-recurvi, uniflori, bracteis oblongis, convolutis, membranaceis longiores. Flores lactei, odoratissimi, nutantes; corolla campanulata, segmentis brevibus, rotundatis, apice reflexis. Filamenta antheris erectis, luteis breviora, in var. β basi rubra. Stylus crassus, staminibus fere duplo longior, stigmate trigono, albo, pubescente. Bacca globulosa, rubra, loculis plerumque dispermis. (D. v.)

Hab. in sylvis, ubique. Etiam in Alpes editiores adscendit. Haller. Cl. Wahlenberg pulchram speciem ne quidem locis subalpinis vidit: sed eodem teste, in montibus usque ad *Fagi* terminum frequens occurrit. Perinde in omnibus sylvis caeduis *iuranis*. — Fl. Aprili et Maio. ♃.

*** Corolla tubulosa.*

Polygonatum Tourn. tab. 14.

797. Convallaria *verticillata* L. — C. foliis verticillatis. L. (Sp. 2. Gall. *Muguet verticillé.*)

Polygonatum Hall. Helv. 1244. Enum. 288. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 203. Heg. 1. p. 240. Hag. Fl. Basil 1. p. 317. Clairv. Man. 107. Wahlenb. Helv. 60. Mur. Bot. Val. 62. *Polygonatum angustifolium* etc. C. B. Basil. 87. I. I. Scheuchz. Alp. It. 7. p. 517.

L. Sp. Pl. 451. Willd. Sp. Pl. 2. p. 101. Poir. Enc. 4. p. 368. Smith Brit. 371. Dec. Fl. Fr. 1858. Vill. Delph. 2. p. 261.

Engl. Bot. 2. tab. 128. Fl. Dan. tab. 86. — Fuchs Hist. tab. 586. Tab. Kräuterb. 1137. f. 4. Dod. Pempt. 345. f. 2. Clus. Hist. 1. p. 277. f. 1. (fere *eadem*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 531. f. 1. (*mala*). Dalech. Hist. 1. p. 277. fig. 1. et 1623. (*minus bona*).

Ser. Schleich. Thom. exs.

Radix horizontalis, longa, crassa, dentata, alba. Caules simplices, fistulosi, angulosi, valde foliosi, erecti, 1-2-pedales. Folia internodiis multo longiora, plerumque quaterna, lineari-lanceolata, utrinque angustata, nervosa, apice obtuso, incrassato. Pedunculi ad verticillos partis mediae caulis axillares, oppositi, ramosi, uni- triflori, bracteis parvis, scariosis, subulatis ad divisiones et superne stipati, internodiis multo breviores. Flores penduli, tubulosi, oblongi, albidi, superne virescentes, sexfidi, segmentis oblongis, reflexis, apice subpubescentibus, obtusis. Filamenta medio tubo corollae inserta adnataque, brevissima. Antherae elongatae. Stylus staminibus brevior, stigmate crassiusculo, trifido, Bacca violacea, seminibus fere semiovatis. (D. v.)

Hab. in sylvis montanis et subalpinis, infrequens. *A la forêt de la Chenau*, supra *Aquileiam*. *Au Furet*; in M. *Luan*, *Surchamp*, *Feuerstein*, *Creux du Van*. In montibus *biennensibus*. *Scaphusiae in der Claus*. Haller. In M. *Wasserfall*. C. et I. B. *Auf dem Valzeinerberg*. Amiciss. Roesch. In M. *Gemmio*. Inter *Tugium* et *Art*. Cl. Wahlenberg. Circa *Trient* et *Létroz*. Rev. Murith. In M. *Iura* supra *Bonmont* et *Trélex*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

798. Convallaria *Polygonatum* L. — C. foliis alternis amplexicaulibus, caule angulato arcuato, pedunculi-

lis axillaribus subunifloris. SMITH. (Sp. 3. Gall. *Muguet Sceau de Salomon.*)

Polygonatum Hall. Helv. 1242. Enum. 287. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 204. Heg. 1. p. 210. Hag. Fl. Basil. 1. p. 318. Clairv. Man. 107. Wahlenb. Helv. 62. Mur. Bot. Val. 62. *Polygonatum latifolium minus* etc. C. B. Basil. 87.

L. Sp. Pl. 451. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 161. Poir. Enc. 4. pag. 368. Dec. Fl. Fr. 1859. Smith Brit. 371. Vill. Delph. 2. p. 281.

Engl. Bot. 4. tab. 280. — Fl. Dan. tab. 377. — Barrel. Ic. 711. (pessima, nec 712 melior). Tabern. Kräuterb. 1137. fig. 1. Dod. Pempt. 346. f. 1. (pedunc. fere bifloris). Clus. Hist. 1. p. 176. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 2. p. 529. f. 2. (*mala*).

Schl. Thom. exs.

Radix horizontalis, carnosa, hinc inde circulis „quasi sigillo recipiendo destinatis" HALLER, quos cicatrices caulium praedentium annorum esse autumo, notata. Caules arcuati, pedales et altiores, subancipites, sulcati contortique. Folia alterna, elliptica, apiculato-obtusissima, omnia coelum spectantia, nitida, facie laete viridia, dorso glaucescentia, nervis numerosis, exstantibus convergentibusque. Pedunculi axillares, simplices, solitarii, plerumque uniflori, rarissime biflori, axillari-oppositifolii, flore multo breviores, fere omnino ebracteati. Flores terram versus penduli, tubulosi, 8-9 lineas longi, albi, segmentis brevibus, viridescentibus, barbatis, parum reflexis. Stamina inclusa, superne fauci adnata, filamentis anthera elongata brevioribus, glabriusculis. Stylus longus. Bacca globosa, atro-caerulea. (D. v.)

Hab. in sylvarum locis asperis saxosisque, circa *Montcharand*; *au Creux du Van*; *à la Porte du Sex*; prope *Roche*. *In Valesia*. Circa *Münchenstein*. HALLER. In M. *Crenzach*. C. B. In M. *Unter-Sandalp Glaronensium*. Cl. WAHLENBERG. In M. *Iura*, supra *Nevidunum* infrequens. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

799. CONVALLARIA *multiflora* L. — C. foliis al-

ternis amplexicaulibus, caule arcuato tereti, pedunculis axillaribus aphyllis ramosis 2-5-floris. (Sp. 4. Gall. *Muguet multiflore.*)

Polygonatum Hall. Helv. 1243. Enum. 287. n. 4. Sut. Fl. Helv. 1. p. 204. Heg. 1. p. 240. Hag. Fl. Basil. 1. p. 318. Wahlenb. Helv. 62. Mur. Bot. Val. 62. *Polygonatum latifolium vulgare* C. B. Basil. 87.

L. Sp. Pl. 452. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 162. Poir. Enc. 4. pag. 369. Dec. Fl. Fr. 1861. Smith Brit. 372. Vill. Delph. 2. p. 262.

Engl. Bot. 4. tab. 279. Fl. Dan. tab. 152. Schkuhr Handb. tab. 87. — Fuchs Hist. 585. Tabern. Kräuterb. 1136. Clus. Hist. 1. p. 275. f. 2. Dalech. Hist. 1623. f. 1.

β *maior.* Hall. Helv. 1243 γ. *C. latifolia* (non Jacq.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 204. Heg. 1. p. 241. Mur. Bot. Val. 62.

C. multiflora β Dec. Fl. Fr. Suppl. 309. n. 1861. *C. latifolia* Fl. Fr. 1862. Hoffm. Germ. 3. p. 162. — *C. multiflora* Bull. Herb. tab. 309. — I. B. Hist. 3. p. 2. p. 529. f. 1. (*mala*).

C. latifolia Schl. cat. 1807. (nunc suppressa). Thom. exs.

? γ *bracteata*, pedunculis elongatis, subracemosis, foliolosis.

C. bracteata Thom. exs. Steud. Syn. Prodr. 50. (*C. Mappi* Gmel. Bad. auct. Steudelio).

A priori differt caule plerumque proceriori, facile cubitali, tereti, vix anguloso pedunculisque divisis, saepius 4-5-floris, perinde ebracteatis. Flores angustiores et breviores, segmentis lanceolatis, apice subpubescentibus, reflexis. Filamenta brevissima, barbata. Bacca mihi caerulea neque, ut habet Cl. Candollius, rubra. Var. β caule cubitali vel tripedali, flexuoso minusque arcuato, crassiore et magis angulato insignis, foliis gaudet maximis, 4-5-uncialibus, 3 uncias latis, valde nervosis, dorso glaucis. Huic bacca magna, perinde violacea. (D. v.)

Ad sepes et in dumetis planitiei, vulgatissima. β rariorem prope *Chéserex* legi. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

800. Convallaria *bracteata* Thom. — C. foliis alternis amplexicaulibus, caule erecto subflexuoso, pedunculis axillaribus elongatis subracemosis superne foliolosis. (Sp. 5. Gall. *Muguet à grandes bractées.*)

Thom. exs. — Steud. Syn. Prodr. 50. (excl. syn. Gmel. Bad. quod ad *Maianthema* neque ad *Polygonata* pertinet.)

Planta priori proxima, et ulterius in solo natali indaganda, tamen ab ea satis insigniter differt: caule erecto, subflexuoso, neque arcuato, foliis multo tenuioribus, eorum nervis minus validis, ac praesertim pedunculis fere duplo longioribus, usque ad medium simplicibus et nudis, superne racemoso-compositis, 2–3-floris, pedicellis propriis basi bractea sessili, maxima, non raro unciali, lanceolata v. ovato-lanceolata, acutiuscula stipatis. Flores ut in *C. multiflora*. (D. s.)

Rarissima. Prope *Bex* inventa est ab amiciss. Em. Thomas. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

Obs. Testante inventore haecce planta in hortis immutata perstat; verum non credo, eam hucusque e seminibus eductam fuisse. Auctore Cl. Steudel in ducatu Badensi, et, ni fallor, etiam circa Tubingam provenit. Sed a *C. Mappi*, quacum coniuncta fuit, utique alienissima est.

*** *Corolla rotata, 4-fida.*

Smilacis sp. Tourn. *Unifolium* Hall. (*Maianthemi* sp. Roth, Dec.)

801. Convallaria *bifolia* L. — C. foliis alternis cordatis, caule bifolio, floribus tetrandris. Willd. (Sp. 6. Gall. *Muguet à deux feuilles.*)

Unifolium Hall. Helv. 1240. Enum. 288. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 204. Heg. 1. p. 241. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 62. *Maianthemum bifolium* Hag. Fl. Basil. 1. pag. 320. *Lilium convallium minus* C. B. Basil. 87.

L. Sp. Pl. 452. Willd. Sp. Pl. 2. p. 164. Poir. Enc. 4. p. 371. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 163. et Enum. H. B. 377. Vill.

Delph. 2. pag. 263. *Maianthemum bifolium* Dec. Fl. Fr. 1863.

Fl. Dan. tab. 291. Sturm Germ. I. fasc. 13. tab. 6. — Barrel. Ic. 1212. Matth. 799. f. 3. Tabern. Kräuterb. 1134. f. 2. Dod. Pempt. 205. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 2. p. 534. f. 1.

Radix gracilis, repens, articulata, fibris albidis stipata. Caulis simplex, erectus, fere ut *Smilacis asperae* superne refracto-flexuosus, angulosus, 4-5-uncialis, inferne vaginis paucis, subrubellis, aphyllis instructus. Folia plerumque 2, in parte superiori caulis alterna, breviter petiolata, profunde cordata, auriculis rotundatis, sensim acuminata, facie nitida, nervis convergentibus dorso exasperato-subpubescentibus margineque scabriuscula. Racemus ovatus, confertus, 15-20-florus, erectus, pedicellis unifloris, tenuissimis, erectiusculis, laevibus, flore multo longioribus. Pedunculus communis basi geniculatus, aculeis minutis exasperatus. Flores pulchelli, parvi, albi, odorati, corolla quadrifida, rotata, segmentis obtusis, reflexis. Stamina 4, erecta, divergentia, segmentorum basi inserta, antheris albis, parvis, subrotundis. Stylus staminibus crassior pauloque longior, stigmate subbifido. Bacca parva, rubella, maculata. (D. v.)

Hab. in sylvis praecipue abiegnis, frequens. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

Obs. Affinitatem eius speciei cum *Smilace* iamiam observavit Tournefort et post eum Cl. Poiret. Habitus plane idem et vix nisi sexu numeroque ab eo genere differt. Pilis rigidiusculis, quasi aculeorum initiis, etiam convexit.

G. 236. Muscari Tourn. Instit. tab. 180. Desf. Willd. *Hyacinthi* sp. L. gen. 427. Hall. Juss. 52.

Cor. monopetala, ovato-inflata, sexdentata. Caps. trigona, trilocularis.

802. Muscari *comosum* Mill. — M. racemo elongato,

floribus angulato-cylindricis: summis sterilibus longe pedunculatis. (Sp. 1. Gall. *Muscari à toupet.*)

Hyacinthus Hall. Helv. 1247. *Muscari* Enum. 285. n. 1. Hag. Fl. Basil. 1. p. 320. Clairv. Man. 101. *Hyacinthus comosus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 205. Heg. 1. p. 242. Mur. Bot. Val. 75.

Dec. Fl. Fr. 1928. Willd. Enum. H. B. 378. *H. comosus* L. Sp. Pl. 455. Willd. Sp. Pl. 2. p. 169. Lam. Enc. 3. p. 102. Vill. Delph. 2. p. 263.

H. comosus Jacq. Austr. tab. 163. — *H. caeruleus maximus* Fuchs Hist. 836. Dod. Pempt. 218. f. 1. Dalech. Hist. 1512. f. 1. (fere *eadem*). Camer. Epit. 798. I. B. Hist. 2. p. 574. f. 3.

H. comosus Schl. Thom. exs.

Bulbus solidus, albus. Folia patula, flaccida, fere pedem unum longa et semunciam lata, obtusa, crassiuscula, facie plana. Scapus erectus, teres, omnino nudus, simplicissimus, sesquipedalis et cubitalis. Racemus longissimus, pedalis et ultra, erectus, laxus, valde multiflorus. Flores plerique fertiles, tubulosi, infra apicem coarctati, breves crassique, angulosi, colore fusco, obsolete subviridi, pedunculis unifloris, patentissimis, flore duplo longioribus. Stamina inclusa, mediae fauci inserta, filamentis filiformibus, gracilibus, antheris brevibus, didymis. Germen trigonum, acutum; stylus filiformis, stigmate parumper incrassato. Flores summi steriles, numerosi, reliquis multo minores, approximati, obconici, amethystei, pedunculis flore multoties longioribus, caeruleis, erectis axique parallelis. Capsulae eximie trigonae, sensim attenuatae. (D. v.)

Hab. in arvis *Helvetiae* calidioris nimis frequens. *Genevae*, *Neviduni*, *Lausannae*, prope *Roche*. In *Valesia* inferiori. Etiam ad rupes *Agauni*. *Basileae* etc. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

803. Muscari *botryoides* Mill. — M. corollis subglobosis laxiusculis: inferioribus remotioribus, foliis

latiusculis lanceolato-linearibus scapum aequantibus strictis. (Sp. 2. Gall. *Muscari botride.*)

Hyacinthus Hall. Helv. 1246. *Muscari* Enum. 285. n. 2. Clairv. Man. 102. *Hyacinthus botryoides* Sut. Fl. Helv. 1. p. 205. Heg. 1. p. 242. Mur. Bot. Val. 73. Roesch in Alp. 2. p. 114.

Dec. Fl. Fr. 1927. Bert. Amoen. Ital. p. 58. Willd. Enum. H. B. 278. *H. botryoides* L. Sp. Pl. 455. Willd. Sp. Pl. 2. p. 170. Lam. Enc. 3. p. 193.

Curt. Mag. tab. 157. („Nil pulchrius!" Bertol.) *H. botryoides* Sturm Fl. Germ. I. fasc. 7. tab. 5. *H. caeruleus maior* Fuchs Hist. p. 836. Lob. Ic. 108. f. 1. Tabern. Kräuterb. 1015. f. 2. (racemus nimis confertus, folia iusto latiora). Clus. Hist. 1. p. 181. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 572.

H. botryoides Schl. Thom. exs.

Bulbus tunicatus, e basi bulbillos edens. Folia saltem parte inferiori erecta, inferne attenuata, lanceolato-linearia, dorso convexiuscula, facie canaliculata, apice obtuso, calloso, superne marginibus undulata, 2-4 lineas lata, dimidium et quandoque integrum pedem longa. Scapus foliis paulo longior, erectus. Racemus abbreviatus, 10-30-florus, praecipue inferne laxus. Flores subglobosi, superne modice dilatati, parvi, saturate cyanei, parum odorati, corollae limbo abbreviatissimo, albo, 6-dentato: supremi reliquis minores breviusque pedicellati, steriles, obconici. Pedunculi gracillimi, floribus vix longiores, patuli. Stamina brevissima, fauci inserta, antheris latis, didymis, „albis" Haller, (saturatissime caeruleas habet Cl. Sturm). Stylus filiformis, stigmate obtuso, indiviso. Capsula parva, triquetra. (D. s.)

Hab. ad sepes et in pomariis Helvetiae occidentalis, rarum. *Bernae* prope villas *Rappenthal* et *Lorraine*. Haller. *Genevae* ultra pontem *Arvae*. I. B. *Lausannae* circa *Cour*. Amiciss. Gay. *A St. Brancher* et *Volége*. Rev. Murith. Circa *Malans* et *Marschlins*, copiose. Amiciss. Roesch. — Fl. Aprili et Maio. ♃

804. Muscari *racemosum* Mill. — M. corollis ovatis uniformibus confertis: summis sessilibus, foliis laxis dependentibus linearibus scapo longioribus. Willd. (Sp. 3. Gall. *Muscari à grappe.*)

Hyac. Hall. Helv. 1245. Emend. 34. n. 3. *Muscari* Enum. 286. n. 3. *H. racemosus* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 205. Heg. 1. p. 242. Hag. Fl. Basil. 1. p. 321. Clairv. Man. 102. Mur. Bot. Val. 73. *H. racemosus* etc. C. B. Basil. 19.

Willd. Enum. H. B. 378. *H. racemosus* L. Sp. Pl. 455. Dec. Fl. Fr. 1926. Bert. Amoen. Ital. 60. Vill. Delph. 2. p. 264. *H. iuncifolius* Lam. Enc. 3. p. 194. *H. botryoides* All. Pedem. n. 439. (excl. plerisque syn.)

H. racemosus Jacq. Austr. tab. 187. — Tabern. Kräuterb. 1013. fig. 4. Dod. Pempt. 217. f. 1. Clus. Hist. 181. f. 1. (*eadem*). Dalech. Hist. 1511. fig. 1.

Priori simile, facile tamen dignoscitur. Folia in petiolos debiles attenuata, laxa, prostrata, linearia, iunciformia, canaliculata, varie tortilia, vix unam lineam lata. Scapus erectus, teres, 4–5 uncias longus. Racemus subspicatus, ovatus, brevis, condensatus. Flores pedicellis longiores, demum penduli, odore quasi prunorum penetrante, mihi ingrato, numerosi, conferti, saturate violacei, polline pruinoso conspersi. Corolla ovata nec subglobosa, oblonga, limbo abbreviatissimo, albido, sexdentato. Flores summi dilutius caerulei, paulo minores, sessiles, steriles. (D. v.)

Hab. etiam in Helvetiae occidentalis locis cultis, ad sepes, in pomariis et praecipue in vineis, frequens. Circa *Roche*, *Bernae*, *Basileae*, *Tiguri*, *Genevae*, *Neviduni* etc. — Fl. Aprili. ♃.

G. 237. Agave L. gen. 431. Hall. Juss. 51. *Aloës* sp. Tourn. tab. 191.

Cor. infundibuliformis, limbo 6-partito, erecto. Stam. corolla multo longiora. Antherae lineares, versatiles. Caps. oblonga, trigona. Cal. 0. Spatha 0.

805. Agave *americana* L. — Ag. foliis dentato-spinosis, scapo ramoso, corollae tubo medio angustato, stylo staminibus longiore. Dec. (Gall. *Agavé d'Amérique*.)

Hall. Helv. 1249. Sut. Fl. Helv. 1. p. 206. Heg. Fl. Helv. 1. p. 242. Clairv. Man. 79.

L. Sp. Pl. 461. Willd. Sp. Pl. 2. p. 192. Lam. Enc. 1. p. 52. Dec. Fl. Fr. 1989. All. Pedem. n. 435.

Lam. Illustr. tab. 235. f. 1. — Tabern. Kräuterb. 108. (folia et radix). Lob. Ic. tab. 374. Dod. Pempt. 359. f. 2. (absque floribus). Clus. Hist. 2. pag. 160. f. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 3. p. 701. Dalech. Hist. 1697. (folia et radix).

Folia omnia radicalia, numerosa, in rosulam maximam imbricata, cubitalia et ultra, lata crassaque, carnosa et fere lignosa, dorso convexa, facie concava, mucrone praeduro, spinoso, elongato terminata, margine dentibus spinosis instructa, perennia, dilute viridia. **Scapus** 20-30-pedalis, erectus, teres, crassus, inferne simplex, superne paniculato-pyramidalis, „celerrimo incremento, ut intra 24 horas sex pollicibus increverit." Haller. **Flores** paene innumeri, magni, ex viridi lutei. **Corolla** germini adhaerens, infundibuliformis, tubo ovato, superne coarctato, limbo dilatato, 6-partito, laciniis erectis, fere uncialibus, basi late lanceolatis, longe acuminatis, obtusis. **Stamina** erecta, corolla duplo triplove longiora, staminibus teretibus, superne dilatato-complanatis, apice subulatis. **Antherae** versatiles, lineares, per exsiccationem lunatae, luteae. **Pistillum** staminibus longius, stylo crasso, tubuloso. **Stigma** incrassatum, trigono-trifidum, pubescens. **Capsula** ovato-oblonga, trisulca. (D. s.)

Pulchra planta, ex America meridionali, in regionibus australioribus Europae, locis rupestribus sese sponte propagavit. In Helvetia autem flores nondum protulit. *Lugani* ad rupes circa *Gandria* a summo Hallero indicatum etiam ego frequentem

vidi. Ad lacum *Verbanum*, præcipue in insula *D. Ioannis* e regione oppidi *Palanza*. — Fl. Iulio et Augusto. Loiseleur. ♄.

G. 238. Hemerocallis L. gen. 433. Hall. Juss. 54. *Lilio-Asphodelus* Tourn. tab. 179.

Cor. infundibuliformis, tubo cylindrico, limbo campanulato, semisexfido. Stamina declinata, corolla breviora. Caps. trigona, corolla persistente tecta. Cal. 0. Spatha 0.

806. Hemerocallis *flava* L. — H. foliis linearibus carinatis, corollae segmentis planis nervosis aveniis. (Sp. 1. Gall. *Hémérocalle jaune.*)

Mur. Bot. Val. 71. Heg. Fl. Helv. 1. p. 243. (excl. syn. Hall.) Clairv. Man. 102. (excl. syn. Hall.)

L. Sp. Pl. 462. Willd. Enum. H. B. 386. Lam. Enc. 3. p. 103. Dec. Fl. Fr. 1920.

Jacq. H. V. tab. 139. Schkuhr Handb. tab. 98 a. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 7. tab. 6. — Dod. Pempt. 204. f. 2. Clus. Hist. 1. p. 137. f. 2. Lob. Ic. tab. 92. I. B. Hist. 2. p. 700.

Schleich. Thom. exs.

Radices tuberculis crassis, filipendulis, oblongis. Folia radicalia, erectiuscula, lanceolato-linearia, acuta, plicato-carinata, sesquipedalia, fere semunciam lata. Scapus nudus, cylindricus, erectus, foliis longior, nec nisi apice ramosus. Corymbus terminalis, subramosus, ramulis 1-3-floris, brevibus, basi bractea amplexicauli, ovato-acuminata suffultis. Flores magni, speciosi, dilute lutei vel flavi, suaveolentes. Corollae tubus semuncialis et ultra, cylindricus, angustus, basi modice dilatatus; limbus sescuncialis, infundibuli-campanulatus, semisexfidus, segmentis omnibus planis, acutiusculis, nervis exstantibus, convergentibus, indivisis, absque venulis transversis. Stamina corolla breviora, ad unum latus inclinata, subarcuata, antheris oblongis, basi obiter

emarginatis, apice obtusis, integris. Stylus cylindricus, perinde declinatus, staminibus multo longior, stigmate parum incrassato, subtrifido, subpubescente. Capsula trilobo-trigona, demum corrugata. (D. v.)

Hab. in *Valesia* inferiori. Inter *Rida*, *Massonger* et *Monthey*. Abr. Thomas et Schleicher. Prope *St. Tryphon?* Rev. Murith. — Fl. Iunio. ♃.

807. Hemerocallis *fulva* L. — H. foliis linearibus carinatis, corollae segmentis nervosis venosisque: interioribus undulatis. (Sp. 2. Gall. *Hémérocalle orangée.*)

Hall. Helv. 1230*. in add. p. 188. Heg. Fl. Helv. 1. p. 243. Clairv. Man. 102. Mur. Bot. Val. 71. *H. flava* (non L.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 200.

L. Sp. Pl. 462. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 197. Lam. Enc. 3. p. 103. Willd. Enum. H. B. 388. Dec. Fl. Fr. 1919.

Schkuhr Handb. tab. 98 a. (*genitalia*). — Dod. Pempt. 204. f. 2. (*bona*). Lob. Ic. tab. 93. I. B. Hist. 2. p. 701. f. 1.

Schleich. Thom. exs.

Priori simillima, differt: 1) statura altiori partibusque omnibus maioribus; 2) floribus ex fulvo rubentibus, extus minus coloratis, inodoris; 3) corollae segmentis obtusis, non tantum nervosis, sed etiam venis transversis numerosis insignitis; 4) segmentis interioribus apice rotundatis, insigniter undulatis. (D. v.)

Hab. in pratis *Aquileiensium* et *Valesiae* inferioris. Inter *les Posses* et *Fenalet*. Cl. Ricou. Etiam in pratis montanis prope *Grion* legi. *Octoduri*, et circa *Riddes*. Rev. Murith. *Vitoduri*, ad rivulum *Eulach*. Cl. Clairville. Circa *Rifferschweil*; ad rivum *Ionen*, frequens; prope *Schirmensee*; in pago *Wädenschweil*, ad arcem. Cl. Hegetschweiler. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

G. 239. Acorus L. gen. 434. Hall. Juss. gen. 52. Gaertn. tab. 84. *Calamus aromaticus* Mich. 43. tab. 31.

Spadix cylindricus, tessellatus. Cal. hexa-

phyllus. Stamina phyllis opposita. Cor. 0. Caps. 3-gona, 3-locularis.

808. Acorus *Calamus* L. — Ac. scapi mucrone longissimo foliaceo. Sm. (Gall. *Acorus odorant.*)

Hall. Helv. 1307. Enum. 259. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 206. Heg. 1. pag. 244. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 322. Clairv. Man. 104. Gaud. Agr. Helv. 1. pag. 204. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 49.

L. Sp. Pl. 462. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 199. Lam. Enc. 1. p. 34. Dec. Fl. Fr. 1820. Vill. Delph. 2. p. 226. Smith Brit. 373.

Engl. Bot. 5. tab. 356. Leers Herb. tab. 13. f. 2. Fl. Dan. 1156. Chaum. Fl. Méd. 6. tab. 303. Mich. Gen. tab. 31. f. 6. (*opt.*) Schkuhr Handb. — Matth. 21. f. 1 et 2. Tab. Kräuterb. 1031. f. 1 et 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 249. f. 2 et 3. Clus. Hist. 1. p. 231. f. 1 et 2. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 731.

Schl. Ser. exs. Schl. rar. exs. cent. . . . . n. 37.

Radix transversa, crassa, carnosa, intus alba, grate aromatica. Folia perinde odorata, longissima, 3-4 pedes alta, 4-5 lineas lata, basi lateraliter vaginantia, erecta, ensiformia, nervo valido utrinque elevato inaequaliter divisa, parte angustiori undulata. Scapus longitudine fere foliorum, sed crassior, erectus, anceps, ultra medium sic excavatus, ut spadici iuniori pro spatha inserviat, supra spadicem omnino foliaceus. Spadix lateralis, biuncialis, adscendens, subarcuatus, flavicans, nudus. Flores sessiles, densissime tessellato-congesti, luteoli. Calyx hexaphyllus, phyllis scariosis, parvulis, oblongis, superne concavis, apice inflexis, obtusis. Stamina calyce paulo breviora, phyllis adpressa eisque vere opposita, antheris crassis, didymis. Germen oblongum, angulatum. Stigma simplex, obtusum, omnino sessile. Capsulae parvae, dense congestae, trigonae, locu-

lis „monospermis" POIRET apud Chaum. Fl. Méd. *). Fructum maturum non vidi. (D. v.)

Hab. ad oras stagnorum, locis paludosis, rarius. *Bernae* circa villam *Holligen*. Prope *Schadau*, *Gundeldingen*, *Bratteln* et *Tramlingen*. HALLER. *Basileae* circa *Brüglingen* et *St. Iacobum*. C. B. Circa *Vouvry*. Rev. MURITH. Ad lacum *Moratensem*. Cl. SERINGE. *A la Grangette*. Circa *Longirod* in rusticorum stagnis frequens occurrit floretque, sed fructus non maturat; prope *Lausannam*. Amiciss. GAY. Prope *Urbam?* — Ad lacum *Riparium* circa *Vesenam*, copiose. In ipsa urbe *Wallenstadt!* — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 240. IUNCUS Dec. Willd. *Iunci* sp. Lin. gen. 437. Juss. 44.

Flores corymbosi. Cal. hexaphyllus. Cor. 0. Stylus brevis; stigmata 3. Caps. 3-locularis, polysperma.

DISPOSITIO SPECIERUM:

* *Culmus nudus.*

A. Folia nulla, nisi culmos steriles dicas.

1. IUNCUS *glaucus*.
2. I. *effusus*.
3. I. *conglomeratus*.
4. I. *filiformis*.
5. I. *arcticus*.

B. Folia setacea, distincta neque culmis similia.

6. I. *trifidus*.
7. I. *squarrosus*.
8. I. *capitatus*.

** *Culmi foliosi.*

A. Folia teretia, articulata.

9. I. *obtusiflorus*.
10. I. *acutiflorus*.
11. I. *lampocarpus*.
12. I. *ustulatus*.
13. I. *subverticillatus*.

B. Folia planiuscula, neutiquam articulata.

14. I. *bulbosus*.
15. I. *bufonius*.
16. I. *Tenageia*.

C. Folia teretiuscula, neutiquam articulata.

17. I. *triglumis*.
18. I. *Jacquini*.

---

*) *Acori graminei* capsulas in horto parisino recognovit amiciss. GAY, easque triloculares et loculos earum perinde monospermos invenit.

* *Culmus nudus.*

A. Folia nulla, nisi culmos steriles dicas.

809. IUNCUS *glaucus* Ehrh. — I. culmis strictis glaucis, panicula erecta rigida, capsulis ellipticis acutis. Sm. (Sp. 1. Gall. *Jonc glauque.*)

Hall. Helv. 1311 *α*. Enum. 253. n. 3. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 208. Heg. Fl. Helv. 1. p. 245. Hag. Fl. Basil. 1. p. 324. Clairv. Man. 105. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 74. *I. inflexus* (non L.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 207.

Willd. Sp. Pl. 2. p. 206. Enum. H. B. 390. Dec. Syn. n. 1834. et Fl. Fr. Suppl. p. 307. Wallr. Sched. 144. Meyer Iunc. Spec. 29. *I. inflexus* Lam. Enc. 3. p. 265. Dec. Fl. Fr. 1839. Vill. Delph. 2. p. 231. *I. tenax* Poir. Enc. Suppl. 3. p. 156.

Engl. Bot. 10. tab. 665. Fl. Dan. tab. 1159. Host Gram. Austr. 3. tab. 81. *I. inflexus* Leers Herb. 88. tab. 13. f. 2. — Dalech. Hist. 985. f. 2.

Ehrh. Gram. exs. dec. 9. n. 85. Schl. Thom. Ser. exs.

Radix transversa, tenacissima. Culmi fasciculati, glauci, graciles, stricti, rigidi, duri tenacesque, profunde striati, apice attenuati, acutissimi, per exsiccationem supra corymbum varie tortiles, basi vaginis aphyllis, alternis, quarum infimae atro-fuscae, nitentes et profunde striatae sunt, vestiti: steriles paulo humiliores pro foliis. Corymbus lateralis, supradecompositus, erectus, pedunculis inaequalibus, rigidis, basi bracteatis, corymbiferis; pedunculi secundi ordinis etiam subcorymbiferi. Flores solitarii, in pedicellis brevissimis 1-2-floris terminales, et sessiles lateralesque, spadicei, contracti, fere cylindrici, bractea parva duplici ad basin stipati. Calyx phyllis elongatis, subaequalibus, subulatis, apice mucronulatis. Capsulae elliptico-trigonae, acutae, mucronatae, nitidae, fuscae. Stigmata rubra, phyllis breviora, stylo longiora, antheras superantia. (D. v.)

Hab. ad vias, secus fossas locisque humidiusculis ubique, etiam in subalpinis. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

Obs. *I. inflexus* verior Linnaei floribus triandris distinguitur. Cl. Candollius. Patriam eius ignoro.

810. Iuncus *effusus* L. — I. subtriandrus, culmis nudis substriatis mollibus, panicula laterali effusa, capsulis retuso-depressis, styli basi abbreviata foveolae imae insidente. (Sp. 2. Gall. *Jonc épars*).

Hall. Helv. 1311 *β*. Enum. 253. n. 1. Heg. 1. p. 244. Hag. Fl. Basil. 1. p. 323. Clairv. Man. 105. Sut. Fl. Helv. 1. p. 207. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 210. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 74. Scheuchz. Agr. 341. *I. laevis panicula sparsa maior* C. B. Basil. 14.

L. Sp. Pl. 404. Willd. Sp. Pl. 2. p. 205. Lam. Enc. 3. pag. 265. Koch in Bot. Zeit. 1825. 89. sq. Dec. Fl. Fr. 1823. Smith Brit. 376. Vill. Delph. 2. p. 230. (excl. var. *β*). *I. communis β effusus* Meyer Iunc. Spec. 22. *I. laevis β effusus* Wallr. Sched. 142.

Engl. Bot. 12. tab. 836. Host Gram. Austr. 3. tab. 83. Leers Herb. 88. tab. 13. f. 3. Dalech. Hist. 985. fig. 1. I. B. Hist. 2. p. 521. fig. 1. Chabr. Sciagr. 196. fig. 1. (*eadem*).

Ehrh. Gram. exs. dec. 8. n. 75. Ser. Schl. Thom. exs.

Priori affinis; habitus fere idem: distinguitur facile colore viridi, culmis crassiusculis, spongiosis, mollibus, saturate virentibus vixque conspicue striatis, laevissimis, supra corymbum rectis nec tortilibus; vaginis absque nitore, saepe in aristam setaceam productis; corymbo in orbem expanso, divaricato, pedunculis ancipitibus, vix rigidis; floribus duplo minoribus, viridiusculis, bracteis vix conspicuis, et capsulis lividis parumque nitentibus, obtusissimis, quasi obcordato-trigonis s. apice tricollibus, mucrone (styli basi persistente) teretiusculo, foveolae ipsius fundo insidente. (D. v.)

Hab. locis umbrosis, spongiosis, in sylvarum paludibus, vulgo. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

Obs. Flores staminibus senis instructi a Cl. Host et Sowerby depicti, apud nos triandri sunt; eos subinde hexandros deprehendit Cl. Wallroth.

811. Iuncus *conglomeratus* L. — I. triandrus, culmis nudis substriatis, panicula laterali conglobata, capsulis retusis, styli basi mammillae elevatae insidente. (Sp. 3. Gall. *Jonc aggloméré.*)

Hall. Helv. 1312. Enum. 251. n. 2. Scheuchz. Gram. 343. Sut. Fl. Helv. 1. p. 207. Heg. 1. p. 244. Hag. Fl. Basil. 1. p. 322. Clairv. Man. 105. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 211. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 74. *I. laevis panicula non sparsa* C. B. Basil. 14.

L. Sp. Pl. 1464. Willd. Sp. Pl. 2. p. 205. Lam. Enc. 3. p. 264. Koch in Bot. Zeit. 1825. p. 90 *). Dec. Fl. Fr. 1832. Smith Brit. 376. Vill. Delph. 2. p. 229. *I. communis α conglomeratus* Mey. Iunc. Specim. 21. *I. laevis α conglomeratus* Wallr. Sched. 143.

Engl. Bot. 12. tab. 835. Host Gram. Austr. 3. tab. 82. Leers Herb. 87. tab. 13. f. 1. — I. B. Hist. 2. p. 520. fig. 2. Chabr. Sciagr. 196. fig. 3. (*eadem*). Dalech. Hist. 984.

Ehrh. Gram. exs. dec. 7. n. 65. Ser. Schl. Thom. exs.

A prioribus notis sequentibus differt. Culmi stricti, virides, rigidiusculi, costis brevissime elevatis tenuissimisque, subpellucidis, levissime serrulato-scabriusculis striati, vaginis ad basin obtusis, oblongis, rubellis subfuscisve, saepe in aristam filiformem desinentibus. Panicula lateralis, dense conglomerata, pedunculis brevibus, glomeruliferis; flores glomerati, subsessiles, minuti, omnino triandri, spadicei, calycis phyllis fere aeque longis: exterioribus angustioribus. Capsulae phyllis breviores, castaneae, nitentes, subglobosae, apice trigonae; mammilla co-

---

*) Praeeunte Cl. Ernesto Meyero l. c. *I. effusum* L. cum *conglomerato* coniunxit Cl. Wallroth. Sed utramque speciem vere distinctam sagacitate sua solita in Bot. Zeit. 1825. n. 6. p. 89. optimo iure feliciterque restituit amiciss. Kochius.

nico-hemisphaerica, valleculae insidens, angulorum apicibus rotundatis paulo altior, styli basi breviter mucronata. (D. v.)

Hab. ad fossas, secus vias et in pascuis humidiusculis, rarus. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

812. Iuncus *filiformis* L. — I. culmis nudis filiformibus, cyma laterali ad medium caulem sita, pauciflora, capsulis subglobosis obtusis. (Sp. 4. Gall. *Jonc filiforme.*)

Hall. Helv. 1313. Enum. 253. n. 5. Scheuchz. Gram. 347. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. pag. 132. Sut. Fl. Helv. 1. p. 207. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 212. Wahlenb. Helv. 63. Mur. Bot. Val. 74. Heg. 1. p. 245. Hag. Fl. Basil. 1. p. 325. Clairv. Man. 105.

L. Sp. Pl. 463. Willd. Sp. Pl. 2. p. 207. Lam. Enc. 3. p. 231. Meyer Iunc. Spec. 36. Dec. Fl. Fr. 1835. Smith Brit. 377. Vill. Delph. 2. p. 231.

Host Gram. Austr. 3. tab. 84. Engl. Bot. 17. tab. 1175. Leers Herb. 89. tab. 13. fig. 4. Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 36. tab. 10. — Scheuchz. Gram. l. c. tab. 7. f. 11.

Ehrh. Gram. exs. dec. 10. n. 95. Schl. Thom. exs. Ser. Gram. exs. cent. I. n. 75.

Radix longe repens, gracilis, parum caespitosa. Culmi minus numerosi, erecti, semipedales et ultra, fere exstriati, laete virides, fistulosi neque medulla farcti, nudi, basi vaginis paucis, fissis, aphyllis obtusiusculisque, quandoque tamen in aristam brevem, rarius in foliolum canaliculatum productis instructi. Panicula lateralis erecta, medio fere culmo insidens, 3-5-, rarius 8-10-flora, pedunculis inaequalibus, brevibus, unifloris vel quandoque 2-3-floris. Bractea communis parva, scariosa, in foliolum setaceum producta. Culmi elongatio supra paniculam canaliculata foliolisque baseos similis, nonnunquam decidua. Flores lineam unam longi latique, viriduli v. subrubelli. Bracteae scariosae, concavae, inae-

quales. Phylla lanceolata, mutica, apice cucullata, parum inaequalia. Stigmata rubra, stylo longiora. Capsula magna, fere globosa, obsolete trigona, mucronulata, livida, nitidula. Stylus mammillae insidens. (D. v.)

Hab. in paludibus torfaceis alpinis. In M. *Gotthardo*, *Fouly*, *Sanetsch*, *Enzeindaz* etc. Inter *Lauterbrunn* et *Grindelwald*; supra *les Plans* et *Château d'Oex*. Infra *Gotthardi* hospitium et in *Sidlinenalp* versus *Furcam*. Cl. Wahlenberg. In M. *Brettaie*, ad lacum alpinum. Abr. Thomas. In M. *badensi Belchen*. Cl. Hagenbach. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

813. Iuncus *arcticus* Willd. — I. culmis nudis rigidis apice acuminato, umbella laterali sessili simpliciuscula, capsulis obtusis subrotundis. (Sp. 5. Gall. *Jonc boréal.*)

Gaud. Agr. Helv. 2. p. 214. Heg. 1. p. 245. Mur. Bot. Val. 74.

Willd. Sp. Pl. 2. p. 206. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 155. Dec. Fl. Fr. 1839. Wahlenb. Lapp. n. 151. Meyer Iunc. Specim. 18. *I. acuminatus* Balb. Add. Fl. Pedem. 87. et in Roem. Arch. 3, p. 129.

Svensk. Bot. 3. tab. 479 e. (auct. Cl. Meyero). *I. Jacquini* (non L.) Fl. Dan. tab. 1095.

Schl. exs. *I. acuminatus* Thom. exs.

Radix longe repens, squamosa. Culmi caespitosi, 6–9 uncias longi, stricti, rigidi, fistulosi, apice membranaceo, acuminato, pungente, basi vaginis aphyllis, obtusis, rarius aristatis tecti: steriles paucissimi, reliquis simillimi. Folia nulla. Umbella lateralis, sessilis, pauciflora, simpliciuscula, parti superiori culmi insidens, pedunculis saepe subnullis, semper brevibus, erectis, unifloris, rarius 2–3-floris, pedicellis partialibus nullis. Flores magni, ex atro-fusco et albido varii, phyllis duris, coriaceis, margine scariosis, subcarinatis: interioribus ovatis, latioribus brevioribusque: exterioribus lanceolatis, acutiusculis. Bracteae calyce duplo breviores, ovatae,

acutae. Capsulae magnae, nigrescentes, nitidae, calyce paulo longiores, obovatae v. subrotundae, obtusae vixque mucronulatae. (D. v.)

Hab. in solo micaceo vallium alpinarum editissimarum, rarissimus. *Au Breuil* ad adscensum australem M. *Sylvii*. Rev. Murith. Ad lacum *Mat-Mor* infra M. *Moro*, supra *Saas* situm. *A l'Allée blanche*, *au pied du Mont-blanc*, copiose. — Fl. Iunio et Iulio. Incipiente Augusto capsulas maturas inveni. ♃.

Obs. Rigiditate peculiari et floribus ad *squarrosum* accedit: differt umbella laterali et culmo nudo. Habitus fere *I. Jacquini*: sed nostro umbella sessilis nec pedunculata, nuda nec folio florali stipata, flores semiscariosi et capsulae globosae nec triquetrae. Etiam a *filiformi* culmis rigidis, crassis, acuminatis pungentibusque, ac florum colore et figura facillime distinguitur.

B. Folia setacea, distincta neque culmis similia.

814. Iuncus *trifidus* L. — I. culmis nudis, foliis terminalibus subternis erectis. (Sp. 6. Gall. *Jonc à trois pointes.*)

Hall. Helv. 1315. Heg. 1. pag. 245. Clairv. Man. 105. Enum. 253. n. 6. Sut. Fl. Helv. 1. p. 208. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 216. Wahlenb. Helv. 65. Mur. Bot. Val. 74. Scheuchz. Gram. 325. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 41. C. B. Prodr. p. 22. n. 5.

L. Sp. Pl. 465. Willd. Sp. Pl. 2. p. 208. Lam. Enc. 3. pag. 271. Dec. Fl. Fr. 1837. Smith Brit. 378. Vill. Delph. 2. p. 231 et 242.

Host Gram. Austr. 3. tab. 85. Engl. Bot. 21. tab. 1482. Krock. Fl. Sil. 1. p. 557. tab. 48. Fl. Dan. tab. 107. *I. monanthos* Jacq. (Vind.) Obs. 33. tab. 4. fig. 1. — C. Gesn. fasc. tab. 4. f. 16. C. B. l. c. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 522. f. 1. Chabr. Sciagr. 197. f. 1. (*eadem*).

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 70. Thom. Schl. exs. Hoppe N. Gram. exs. dec. 2. n. 12.

Radix repens, valde caespitosa. Culmi teretes, vix striati, stricti, filiformes, florentes una cum foliis terminalibus 2-4-unciales, demum fere pedales, inferne vaginati, apice foliosi, ceterum nudi. Vaginae su-

periores elongatae, tubulosae, fissae, stramineae, in foliola brevia aristiformia desinentes; ligula oppositifolia, membranacea, piloso-multifida. Flores sesquilineam longi, plerumque in quovis culmo solitarii, subinde 2, rarissime 3, ad ortum foliorum summo culmo insidentes, breviter pedunculati, bracteis parvis, ovatis, acutiusculis: exterior lanceolata, aristata. Phylla atro-fusca, rarius viridia, marginibus scariosa, longitudine fere aequalia: interiora latiora, ovata, obtusa: exteriora lanceolata, mucronata. Capsulas „ellipticas, acuminatas" (Smith) nondum maturas inveni. (D. v.)

Hab. ad rupes primordiales Alpium editiorum frequens. In M. *Gotthardo*, *Bernardo*, *Fouly*, *Sempronio*, *Salanfe*, *Ferpels*; in valle *D. Nicolai*. In summo M. *Ioch*. *In den Schöllinen*, infra pontem *Diaboli*. In M. *Betzberg*, *Rossboden*, *Prosa*, *Wendistock* etc. Cl. Wahlenberg. In M. *Grimsula* et *Scheideck*. Amiciss. Seringe. In M. *Tzermenonaz* supra thermas *Leucenses*. Abr. Thomas. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

815. Iuncus *squarrosus* L. — I. culmis nudiusculis strictis, foliis (rigidis) setaceis canaliculatis, panicula terminali composita glomerata. Sm. (Sp. 7. Gall. *Jonc roide.*)

Hall. Helv. 1317. Enum. 254. n.9. Scheuchz. Gram. 322. Sut. Fl. Helv. 1. p. 208. Heg. 1. p. 246. Clairv. Man. 105. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 218. Wahlenb. Helv. 64.

L. Sp. Pl. 465. Willd. Sp. Pl. 2. p. 209. Lam. Enc. 3. pag. 267. Dec. Fl. Fr. 1838. Smith Brit. 378. Vill. Delph. 2. p. 232. Wallr. Sched. 145.

Engl. Bot. 13. tab. 933. Fl. Dan. tab. 430. Krock. Fl. Sil. 1. p. 556 tab. 47.. Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 36. tab. 11. Lob. Ic. tab. 18. f. 1. Tabern. Kräuterb. 535. f. 3.

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 77. Schl. Thom. exs.

Radix fibrosa. Folia radicalia dense caespitosa, erecta vel recurva, culmo multo breviora, setacea, canaliculata: culmea perpauca, ceteris consi-

milia, vaginis subscariosis, fissis: exteriores squamiformes, durae, latissimae, folia culmumque complectentes. Culmus basi tantum foliosus, semipedalis, trientalis, compressus v. obscurius angulosus, strictus, rigidus. Panicula terminalis, stricta, pauciflora, pedunculis perpaucis, basi bracteatis. Bractea communis oblonga, membranacea, in foliolum florale panicula modo longius, modo multo brevius, producta. Flores 1-3, in quovis pedunculo terminales et laterales, neque pedicellati, magni, bracteis adpressis, ovato-acutis. Phylla fere aequalia, atrolivida, nitida, margine late scariosa, lanceolata, obtusiuscula. Stigmata longa, rubra, spiraliter convoluta. Stamina brevissima. Capsulae ovato-trigonae, obtusissimae, vix mucronatae, calyce fere breviores. Semina granulata. (D. v.)

Hab. locis palustribus. In Helvetia autem adeo rarus, ut hucusque nusquam nisi in adscensu M. *Gotthardi* supra vallem *Ursariam* repertus fuerit. Ibi autem post summum Hallerum, loco speciali mihi ab eius digno filio indicato, ipse una cum amiciss. Gay legi. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

816. Iuncus *capitatus* Weig. — I. culmis nudis filiformibus, capitulo sessili terminali subsolitario involucrato, phyllis exterioribus acuminatis. (Sp. 8. Gall. *Jonc en tête.*)

Gaud. Agr. Helv. 2. pag. 219. Heg. 1. p. 246. Hag. Fl. Basil. 1. p. 325.

Willd. Sp. Pl. 2. p. 209. Enum. H. B. 391. *I. ericetorum* Dec. Fl. Fr. 1836. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 156. De la Harpe Monogr. 56. n. 54.

Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 13. tab. 7. Schkuhr Handb. 986. *Schoenus ferrugineus*? Krock. Fl. Sil. 1. p. 57. tab. 8. (*mala*). — I. B. Hist. 1. p. 523. fig. 1. (Habitum non male exprimit; at culmos habet flexuosos). Chabr. Sciagr. 197. f. 4. (*eadem*).

Radix fibrosa, capillacea. Folia setacea, facie canaliculata, erectiuscula, basi obscurius vaginantia. Culmi fere setacei, caespitosi, foliis plerumque lon-

giores, stricti, omnino nudi, 2-3-unciales. **Capitulum** ex viridi albidum, subrotundum, 3-8-florum, in quovis culmo terminale et plerumque unicum; quandoque tamen et alterum, pedunculo proprio insidens, supra capitulum solitum adest. **Involucrum** 5-6-phyllum, **bracteis** ovatis, concavis, longe acuminatis: extima culmi elongationem mentiens, erecta, subulata, capitulo longior, ut flores laterales esse videantur: reliquae multoties breviores. **Flores** sessiles, congesti; **phylla** exteriora internis longiora, acuta, carinata, marginibus scariosa, longe acuminata, apice demum subrecurvo. **Capsula** calyce brevior, obtusa, fere mutica, subrotundo-triquetra, late sulcata. (D. *s.*)

Ab ampliss. Alb. Hallero missus. Hanc plantam Vir Clarissimus se prope balneum *Weissenburg* invenisse credebat. *Basileae* ad *Wiesam* procul ponte certissime a b. Lachenalio lectus est. Cl. Hagenbach. Etiam testante Cl. de la Harpe eum in *Valesiae* superioris decuria *Gombsensi* invenit Ph. Thomas. — Hab. locis inundatis in solo arenoso; certe apud nos rarissimus. — Fl. Iun. et Iul. ⊙.

Obs. Numerus staminum et imo stigmatum variare videtur. Stamina 6 cl. Hoppe, nonnisi 3 celeb. Candollius habet. In speciminibus siccis ea vix numerare et in singulis floribus tantum 2 v. 3 distinguere potui. Stigmata 2 indicat Cl. Hoppe; in meo 3 adsunt. Ceterum in sententiam Cl. Poiret abire vix vellem, qui *I. capitatum* ad var. *I. mutabilis* Lam. amandat et cum *I. supino* Roth et *I. subverticillato* α Willd. consociat. Ab istis plantis differt culmo annuo, stricto, forma calycis, et capsula phyllis breviore.

** *Culmi foliosi.*

A. Folia teretia, articulata.

817. Iuncus *obtusiflorus* Ehrh. — I. culmis erectis, foliis fistuloso-articulatis teretiusculis, panicula supradecomposita, phyllis ovatis obtusiusculis. (Sp. 9. Gall. *Jonc à fleurs obtuses.*)

Hall. Helv. 1323. Enum. 255. n. 11. Hg. 1. p. 276. Hag. Fl. Basil. 1. p. 328. Clairv. Man. 104. Scheuchz. Gram. 334. Sut. Fl. Helv. 1. p. 209. Gaud. Agr. Helv. 2.

p. 209. *I. articulatus* Mur. Bot. Val. 74. Wahlenb. Helv. 64.

Davies in Act. Soc. Linn. 10. p. 12. Poir. Enc. Suppl. 158. Smith Fl. Brit. Comp. Ed. 3. p. 55. Wallr. Sched. 146 et 148. *I. articulatus* γ L. Sp. Pl. 465. *I. articulatus* Smith Brit. 379 β. Lam. Enc. 3. p. 268. Vill. Delph. 2. p. 233 β. Dec. Fl. Fr. 1848. Willd. Enum. H. B. 391. *I. divergens* K. et Z. Cat. Palat. 19. n. 12.

Engl. Bot. 30. t. 2144. *I. sylvaticus* Host Gram. Austr. 3. tab. 86. Moris. Hist. s. 8. tab. 9. f. 1.

Ehrh. Gram. exs. dec. 8. n. 76. Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 78.

Radix horizontalis, caespitosa. Folia longa, crassa, articulata, fere teretia, acuta, basi vaginantia, ligula brevi, bifida. Culmi erecti, simplices, medulla rara farcti, ut sub digitis facile comprimantur, cubitales et 3-pedales, ad basin squamis fuscis tecti. Corymbus terminalis, repetito-ramosus, bracteatus, pedunculis ultimi ordinis divaricatis v. saepe refractis. Folium florale erectum, corymbo brevius. Flores fasciculati, terni-quini, sessiles, laterales et terminales, pallidi, una linea breviores, bracteis scariosis, albidis, concavis, acutiusculis. Phylla ovata, concava, dilute spadicea, subaequalia, obtusiuscula, mucronulo inflexo. Stigmata alba, longissima. Capsulae calyce vix longiores, rubellae, parvae, obtusiusculae, mucronatae. (D. v.)

In paludibus spongiosis, vulgo. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

818. Iuncus *acutiflorus* Ehrh. — I. culmis erectis, foliis teretibus articulatis, panicula supradecomposita, phyllis duris capsulisque elongatis acuminatissimis. (Sp. 10. Gall. *Jonc à fleurs aiguës.*)

I. sylvaticus Hag. Fl. Basil. 1. p. 328. *Gramen iunceum folio articulato sylvaticum* C. B. Theatr. 75 et 76. Basil. 8. An Scheuchz. Gram. 334?

Meyer Iunc. Spec. 15. Smith Comp. (ed. 3.) 55. Ait. Kew. (ed. 2.) 2. p. 309. Poir. Enc. Suppl. 5. p. 708. (inter spec. min. cogn.). Wallr. Sched. p. 147 et 148. *I. sylvaticus* Roth 1. p. 155. et 2. p. 405. Willd. Sp. Pl. 211? (excl. syn. Hall.).

C. B. Theatr. l. c. ic.

β *Hagenbachianus*, panicula contractiori, flosculis maioribus, phyllis brevius mucronatis.

I. acutiflorus Hag. Fl. Basil. 329.

? γ *tenuifolius*, minor, dense caespitosus, foliis filiformibus culmisque subcompressis, panicula depauperata, glomerulis atratis, capsulis obtusis mucronatis.

A ceteris articulatis differt: culmo cubitali et fere bicubitali, erecto, stricto, 3-4-folio, superne valde attenuato, foliis tenuibus, aut teretibus aut modice compressis, panicula in forma perfectiori ampla, valde composita, ramulis partialibus divaricatis, tenuibus brevibusque, glomerulis echinatis et quasi cordatis, 5-10-floris; floribus duplo vel triplo minoribus quam in *lampocarpo*, phyllis ex viridi spadiceis, angustis, omnibus acutissimis et quasi aristatis, longitudine parumper inaequalibus, per maturationem apice reflexis; capsulis gracilibus, elongatis, acuminatissimis, in longum mucronem productis, plerumque dilute spadiceis et fere diaphanis. Calyx capsulam modo fere aequat, eaque modo circiter duplo brevior occurrit. In Alpibus tota planta multo minor evadit, et panicula contracta, fere glomerata saturatiusque brunea gaudet. (D. s.)

Hab. in pratis sylvaticis locisque udis umbrosis, in Helvetia perrarus. *Basileae.* Ad *Birsam* in arenosis, et infra *Neuweg.* Cl. Hagenbach. In vallis *Rhenanae* planitie, non infrequens. Cl. Custor. *Sur les monts de Paudex* prope *Lausannam* a Cl. de la Harpe anno 1823 lectus. β *Basileae* cum priori, rarius. In paludibus montanis et subalpinis supra *Rheni vallem.* Cl. Custor. γ in paludibus prope *Promenthou.* Amiciss. Monnard. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

819. Iuncus *lampocarpus* Ehrh. — I. culmis adscendentibus, foliis articulatis compressis, panicula com-

posita divergente, phyllis mucronatis: interioribus obtusis scarioso-marginatis, capsulis lucidis. (Sp. 11. Gall. *Jonc à fruits lustrés.*)

Hall. Helv. 1322. Scheuchz. Gram. 321. *I. acutiflorus* (non Ehrh.) Sut. Fl. Helv. 1. p. 208. Heg. 1. p. 245. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 224. (excl. var. *β*). *I. sylvaticus* Wahlenb. Helv. 64. Mur. Bot. Val. 14. *I. aquaticus* Hag. Fl. Basil. 1. pag. 326. *I. aristiflorus* Clairv. Man. 104.

Davies in Act. Soc. Linn. 10. p. 12. Smith Brit. Comp. (ed. 3.) pag. 55? Meyer Monogr. Spec. 15. Wallr. Sched. 147 et 148. *I. articulatus α* L. Sp. Pl. 465. Smith Brit. 379 *α*. *I. acutiflorus* Hoffm. Germ. Ed. 1. p. 125. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 158. *I. sylvaticus* Dec. Fl. Fr. 1848. Vill. Delph. 2. p. 232.

Host Gram. Austr. 3. tab. 87. C. B. Prodr. 12. fig. 1. Moris. Hist. s. 8. tab. 9. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 521. f. 2.

Ehrh. Gram. exs. dec. 13. n. 126. Hoppe N. Gram. exs. dec. 2. n. 14. *I. acutiflorus* Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 79. *I. adscendens* Schl. exs.

β viviparus, panicula foliaceo-prolifera. Scheuchz. Gram. 333. n. 2. — I. B. Hist. l. c. C. B. Prodr. l. c. f. 2.

γ patens, culmis strictis, foliis tenuioribus, phyllis capsulisque dilute spadiceis. — *I. acutiflorus β patens* Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 80.

δ affinis, foliis subulatis obsolete articulatis, culmo humili, capitulo simpliciusculo paucifloro subfolioso. *I. affinis* Gaud. Agr. Helv. 2. p. 221. Heg. Fl. Helv. 1. p. 247.

Obtusifloro affinis, sed notis facilibus constantibusque differt. Nostro folia compressa nec teretia, graciliora, frequentius nodosa; culmi plerumque adscendentes, multo humiliores, duriusculi vixque sub digitis comprimendi, basi squamis destituti; corymbi subsupradecompositi, multoque minus ramosi, ramis divergentibus nec divaricatis, folio florali brevissimo. Flores fusco-spadicei, ante florescentiam acutissimi, lineam unam aut sesquilineam longi. Phylla etiam subaequalia: exteriora lanceolata, acutissima, mu-

crone erecto: interiora latiora, obtusa, margine scarioso instructa. Capsulae ovatae, superne sensim attenuatae, mucronatae, nitidae, ex purpureo atrobruneae. (D. v.)

δ. Radix gracilis, transversa. Culmi parum caespitosi, flexuosi, decumbentes v. adscendentes, 2-4-unciales. Folia teretia, subulata, obsolete nodosa, ut nodi plerumque vix perspici possint, uncialia, exsiccata tortilia. Capitulum 3-5-florum, parvum, in quovis culmo terminale et plerumque solitarium; quandoque tamen unum alterumve laterale culmo vel brevissimo pedunculo insidet. Inter flores foliola 1-3, capitulo paulo longiora, haud raro exstant. Flores parvi, ex viridi spadicei, bracteis parvis, acutis. Phylla subaequalia, lineari-lanceolata, obtusiuscula, concava, margine anguste scariosa. Stamina 6. Capsulae spadiceae, oblongae, trigonae, subulatae, mucronatae. *I. uliginosus* Hoppe in Sturm Germ. I. fasc. 13. tab. 8. habitu quidem cum nostro convenit, sed characteribus differt. (D. v.)

Hab. in paludibus minus profundis sylvisque humidiusculis, ubique. γ in paludibus prope *Gümlingen*. Cl. Seringe. δ locis inundatis, rarissime. *Aux Grangettes* ad lacus *Lemani* caput. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

820. Iuncus *ustulatus* Hoppe. — I. culmis paniculaque decomposita erectis, foliis articulatis compressis, phyllis interioribus obtusis, capsula obtusa mucronulata. (Sp. 12. Gall. *Jonc à petites fleurs.*)

Meyer Iunc. Specim. 15. *I. fusco-ater* Hag. Fl. Basil. 1. p. 327. — Schreb. apud Schweigger et Korte, *I. microcarpus* Nolte (auct. Cl. Meyero in litter.). *I. micranthus* Desv. Andeg. 82. n. 184.

Hoppe Anleit. Gräs. zuzub. tab. 2. (*optima*). *I. lampocarpus* Engl. Bot. 30. tab. 2143.

Ser. Thom. exs. Hoppe N. Gram. exs. dec. 2. n. 15.

β *alpinus*, minor, panicula simpliciuscula.

Hall. Helv. 1321. Enum. 256. n. 13. Scheuchz. Gram. 333. n. 3. *I. alpinus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 208. Mur. Bot. Val. 74. *I. acutiflorus β* Gaud. Agr. Helv. 2. p. 223. Heg. Fl. Helv. 1. p. 247. *I. mucroniflorus* Clairv. Man. 104.

Meyer in Litt. (Plantam Villarsianam vidit Vir sagaciss.). *I. alpinus* Vill. Delph. 2. pag. 233. Dec. Fl. Fr. 1850. Pers. Syn. 1. p. 384. (perperam inter nudiculmos recensitus).

I. acutiflorus alpinus Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 81. *I. alpinus* Schl. Thom. exs.

Hucusque cum *I. lampocarpo* apud nos confusus, bonis tamen notis distinguitur. Culmus in planta *α* pedalis et fere cubitalis, etiam durus et foliosus, sed erectus aut omnino strictus. Folia compressa et satis crebro articulata. Corymbus in speciminibus maioribus supradecompositus nec raro fere semipedalis, plerumque strictus, ramis rarius erecto-patentibus. Flores subterni, quandoque quaterni v. quini, erectiusculi, multo minores quam *I. lampocarpi;* phylla brevius mucronata, demum quasi mutica, dorso viridia, margine spadicea, arida, anthesi peracta atrata: interiora quasi striata, minus distincte marginato-scariosa. Stigmata ochroleuca. Capsula atra, minus nitens, vix lineam integram longa, phyllis non multo longior, ovata obtusaque, breviter mucronata. (D. v.)

β neutiquam, nisi statura duplo triplove humiliori, panicula simpliciuscula, pauciflora floribusque nigrioribus ac paulo rigidioribus differt. Neque phylla habet longius vel evidentius mucronata quam var. elatior, sed ante explicationem ob bracteas acuminatas et phylla lanceolata flores revera quasi aristati esse videntur. Ceterum varietas *I. lampocarpi* humilior, etsi in Alpibus rarius obvia, promiscue pro *I. alpino* Vill. nonnunquam venditata est. (D. v.)

Hab. in paludibus torfaceis montanis et locis arenosis petrosisque inundatis. Circa *Longirod*, rarior. Ad littora lacus

Iugensis, copiose. Circa *le Pont*. Cl. SERINGE et BRUNNER. Ego prope *le Sentier* et *l'Abbaye*. β in paludibus alpinis, vulgo. — Fl. Iunio - Septembri. ♃.

821. IUNCUS *subverticillatus* Weig. — I. foliis setaceo-canaliculatis, glomerulis subtrifloris subfoliolosis, culmis divisis. (Sp. 13. Gall. *Jonc sétacé*.)

Hall. Helv. 1320. Emend. 3. n. 168. Scheuchz. Gram. 330. tab. 7. fig. 10. Sut. Fl. Helv. 1. p. 209. Heg. 1. p. 247. Hag. Fl. Basil. 1. p. 330. *I. supinus* Gaud. Agr. Helv. 2. p. 226. Clairv. Man. 104.

Wulff. in Jacq. Collect. 3. p. 51. Willd. Sp. Pl. 212. Enum. H. B. 391. Wallr. Sched. 146. Lois. Fl. Gall. p. 209.

α *supinus*, culmis omnibus dense caespitosis erectiusculis. *I. supinus* Roth Fl. Germ. 1. p. 156. et 2. p. 409. Dec. Fl. Fr. 1846.

Fl. Dan. tab. 1099. Moench Hass. n. 296. tab. 5. Moris. Hist. s. 8. tab. 9. f. 3 et 4.

β *uliginosus*, culmo uno alterove prostrato, elongato, aphyllo, e nodis remotis radicante, caespitesque minus densos protrudente.

I. uliginosus Roth Germ. 1. p. 155. et 2. p. 405. *I. subverticillatus* Host Gram. Austr. 3. tab. 88. (*bona*). *I. uliginosus* Fl. Dan. tab. 817. (excl. syn.) Sturm Fl. Germ. I. fasc. 13. tab. 8. *I. supinus uliginosus* Schkuhr Handb. tab. 98 b.

I. setifolius Ehrh. Gram. exs. dec. 9. n. 86. *I. uliginosus* Schl. exs.

Radix fibrosa, caespitosa. Folia radicalia numerosa, fasciculata: omnia culmis breviora, omnino setacea, obsoletissime articulata, laevia, facie sulco longitudinali exarata, dorso convexa, vaginis adpressis, fissis, margine albidis, in ligulas duas obtusas desinentibus. Culmi decumbentes, adscendentes v. rarissime erecti, subinde ad nodos floriferos radicantes, subdichotomi, foliosi, plerumque 2-3-unciales. Capitula 2-3-flora, numerosa, lateralia et terminalia, sessilia et pedunculata. Flores parvi, conglo-

merati, subpedicellati, bractea florali saepe solitaria, quandoque gemina, parva, concava, scariosa. Phylla spadicea v. purpurascentia, dorso viridia, margine albido: exteriora uninervia, carinata, lanceolata, acutiuscula: interiora 3-nervia, latiora, sed paulo breviora. Stamina 3. Germen saepissime in bulbillum viviparum abit, ut capitula plerumque foliosa evadant. Capsulae obovatae, obtusae, acute trigonae, calyce paulo longiores. (D. s.)

Hab. locis uliginosis per aestatem exsiccatis, in Helvetia rarissimus. *Basileae.* Cl. Staehelin. Circa M. *Beligardum.* Cl. la Chenal. Prope *Solalex* et *aux Grangettes.* Rev. Murith. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. *I. uliginosus* Hoppe in Sturm l. c. a nostro differre videtur foliis crassioribus, teretibus, exsulcatis? evidentius articulatis, culmis minus divisis radicibusque subbulbosis. Magis adhuc a nostro recedit *I. uliginosus* Smith Brit. 380., etsi Vir celeberrimus *Iuncum* Hall. 1320. i. e. *I.* nostrum *supinum* citat. (Huc pertinet Engl. Bot. 12. tab. 801.)

B. Folia planiuscula, neutiquam articulata.

822. Iuncus *bulbosus* L. — I. foliis canaliculatis, culmo basi folioso, corymbo terminali, capsulis obovatis obtusissimis calyce longioribus. (Sp. 14. Gall. *Jonc bulbeux.*)

Hall. Helv. 1318. Enum. 254. n. 10. Scheuchz. Gram. 322. Sut. Fl. Helv. 1. p. 210. Heg. 1. p. 217. Hag. Fl. Basil. 1. p. 322. Clairv. Man. 105. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 227. Mur. Bot. Val. 74. Wahlenb. Helv. 64. *Gr. iunceum foliis et spica Iunci* C. B. Basil. 8.

L. Sp. Pl. 466. Lam. Enc. 3. p. 269. Willd. Sp. Pl. 2. p. 213. Enum. H. B. 392. Dec. Fl. Fr. 1842. Smith Brit. 381. Wallr. Sched. p. 146.

Leers Herb. 90. tab. 13. f. 7. Engl. Bot. 13. tab. 934. Fl. Dan. tab. 431. Host Gram. Austr. 3. tab. 98. Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 36. tab. 13. — Barrel. Ic. tab. 114. n. 1. et tab. 747. I. B. Hist. 2. p. 522. f. 3. Chabr. Sciagr. 191. f. 5. (*eadem*).

Ehrh. Gram. exs. dec. 2. n. 18. Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 82. Schl. Thom. exs.

Radix longa, transversa, per intervalla caespites edens, nequaquam bulbosa. Culmi unciales, biunciales, plerumque fere pedales, superne longe nudi, stricti, teretiusculi, simplices. Folia tenera, hinc convexa, inde canaliculata, erectiuscula, acuta, vix dimidiam lineam lata, culmo breviora, vaginis fissis, superne margine scariosis; ligula subnulla. Corymbus terminalis, decompositus, erectus, pedunculis corymbiferis, strictis. Folia floralia pedunculis principibus subiecta, inaequalia: imum erectum, corymbo longius. Flores solitarii, sessiles, terminales et laterales, demum spadicei, bracteis minutis, inconspicuis; phylla subaequalia, enervia, dorso viridia, ora spadicea, margine anguste scarioso: interiora ovata, obtusissima: exteriora angustiora, acutiuscula. Capsulae obovatae, ad angulos rotundatae, spadiceae, nitidae, calycem superantes. Semina exigua, oblonga, striata et muricata. (D. v.)

Hab. in pascuis uliginosis, vulgo. Prope *Tigurum*. Ad *Rhodanum à la porte du Sex*. Infra *Michelfelden* et *St. Iacob in der Hard*. Ad ripas *Rheni* et *Wiesae*. *A la Lécherette près de la plaine des Mosses*. *Neviduni*, *à Calève*, *au bord du Boiron* etc. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

823. Iuncus *bufonius* L. — I. foliis canaliculatis, culmo superne dichotomo, floribus solitariis subsessilibus, capsulis oblongis calyce brevioribus. (Sp. 15. Gall. *Jonc des terres argileuses.*)

Hall. Helv. 1319. Enum. 254. n. 8. Scheuchz. Gram. 327. Sut. Fl. Helv. 1. p. 210. Heg. 1. p. 248. Hag. Fl. Basil. 1. p. 332. Clairv. Man. 104. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 229. Wahlenb. Helv. 64. Mur. Bot. Val. 74. *Gr. nemorosum calyculis paleaceis* C. B. Basil. 10.

L. Sp. Pl. 466. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 214. Lam. Enc. 3. p. 269. Vill. Delph. 2. p. 234. Smith Brit. 581. Dec. Fl. Fr. 1844. Wallr. Sched. 145.

Leers Herb. 89. tab. 13. f. 8. Engl. Bot. 12. tab. 802. Host Gram. Austr. 3. tab. 90. Fl. Dan. tab. 1098. Hoppe in Sturm Fl. Germ. 1. fasc. 36. tab. 12. Schkuhr Handb.

tab. 98 a. (*fructus*). — Barrel. Ic. tab. 263 et 264. I. B. Hist. 2. p. 510. Chabr. Sciagr. 197. f. 3. (*eadem*).

Ehrh. Gram. exs. dec. 10. n. 96. Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 83. Schl. Thom. exs.

Radix annua, fibrosa. Culmi caespitosi, inferne simplices, longe repetito-dichotomi, teretes, valde inaequales, vix integrum pedem longi: exteriores obliqui, breviores: reliqui erecti. Folia culmo breviora, pallida, perangusta, tenera, facie canaliculata, apice setaceo-teretia, vaginis angulosis, fissis, vix auriculatis. Rami floriferi, modice divergentes, angulosi, longi, dichotomi, folio florali basi stipati: superiores basi bracteati. Flores ad dichotomiam subsessiles, laterales et terminales, solitarii, secundi, interiora spectantes, remotiusculi, elongati, ex albido virentes, bracteis brevibus, scariosis. Phylla acuta, erectiuscula, subenervia, margine scariosa: exteriora carinata, angusta, acuminata: interiora multo breviora, ovata, plana. Capsulae calyce breviores, ellipticae, obtusae, muticae. (D. v.)

Hab. locis humidis argillosis, ad fossas, ubique vulgatissimus. — Fl. aestate usque ad autumnum. ⊙.

824. Iuncus *Tenageia* L. fil. — I. foliis canaliculatis, culmo superne dichotomo, floribus solitariis sessilibus, capsulis subglobosis calycem aequantibus. (Sp. 16. Gall. *Jonc de Vaillant.*)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 209. Heg. 1. p. 247. Hag. Fl. Basil. 1. p. 331. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 230.

L. fil. Suppl. p. 208. Willd. Sp. Pl. 2. p. 213. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 157. Dec. Fl. Fr. 1841. Loisel. Fl. Gall. 210. Wallr. Sched. 145. *I. Vaillantii* Thuill. Paris. ed. 2. p. 177.

Fl. Dan. tab. 1160. Sturm Germ. I. fasc. 10. tab. 13. (*opt.*) Vaill. Paris. 109. tab. 20. f. 1.

Schl. Thom. exs.

β *intermedius*, floribus elongatis pallentibus, phyllis inaequalibus erectis, capsula minus rotunda. Gaud. Agr. Helv. l. c. in obs. ad *I. Tenageiam*. *I. Tenageia* Host Gram. Austr. 3. tab. 91.

+ γ *strictus*, elatior, ramis paniculae strictis.

+ δ *racemosus*, floribus numerosis racemoso-spicatis unilateralibus ad ramorum partem interiorem subsessilibus, foliis floralibus bracteisque brevissimis.

ε *filiformis*, nanus, foliis culmisque subcapillaribus, corymbo depauperato, ramulis subbifloris.

Habitu cum priori arcte coniunctus. Differt: 1) culmis tantum superne in paniculam dichotomam divisis, 2) foliis paulo latioribus, 3) vaginis biauriculatis, 4) paniculae ramis pedunculisque patulis et saepe divaricatis, 5) foliis floralibus panicula multo brevioribus, 6) floribus sessilibus, subrotundis nec unquam elongatis, spadiceis, 7) phyllis subaequalibus, ovato-acutis, nervosis, planiusculis neque plicato-carinatis, ad marginem anguste scariosis, nervo dorsali evanido, per anthesin patulis, et tandem 8) capsulis fere globosis, obtusissimis, muticis, calycem aequantibus. (D. v.)

Hab. in pratis uliginosis subtorfaceis, in Helvetia rarissimus. — Primus quidem apud nos invenit Cl. Schleicher; ubinam autem locorum, ignoratur. Ego inter *Bironico* et *Taverne*, ad viam, qua *Luganum* eunt. — *Michelfeldae*. B. Lachenal. *Basileae* ad *Wiesam*. Cl. Zeyher. β cum priori infra *Bironicum*. ε ad lacum *Verbanum* prope *Mergozzo*. Amiciss. Em. Thomas. — Fl. Iunio et Iulio. ⊙.

Obs. Planta in regionibus australioribus valde variabilis. Formas γ et δ nobilissimas in Gallia austro-occidentali lectas mecum benignissime communicavit Cl. Gay. Var. β inter *I. Tenageiam bufonium*que media, phyllorum forma, directione coloreque cum hoc, capsulis magnis cum illo convenit.

C. Folia teretiuscula, neutiquam articulata.

825. Iuncus *triglumis* L. — I. foliis semiteretibus, culmo basi folioso, capitulo terminali subtrifloro aphyllo bracteato. (Sp. 17. Gall. *Jonc à trois fleurs*.)

Hall. Helv. 1314. Sut. Fl. Helv. 1. p. 211. Heg. 1. p. 249. Gaud. Agr. Helv. 2. pag. 252. Clairv. Man. 104. Mur.

Bot. Val. 74. Wahlenb. Helv. 65. Roesch in Alpin. 2. p. 114. *I. exiguus mucrone carens* C. B. Prodr. 22. n. 2?

L. Sp. Pl. 467. Willd. Sp. Pl. 2. p. 216. Lam. Enc. 3. p. 267. Dec. Fl. Fr. 1841. Vill. Delph. 2. p. 243. Smith Brit. 382.

L. Fl. Lapp. n. 115. tab. 10. f. 5. Fl. Dan. tab. 132. Host Gram. Austr. 3. tab. 92. Sturm Germ. I. fasc. 28. f. 3. (*opt.*) Engl. Bot. 13. tab. 899.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix fibrosa, caespitosa. Culmi erecti, teretes, simplicissimi, inferne foliosi, 3-4-unciales. Folia brevia, fistulosa, rigidiuscula, superne subrecurva, subulata, dorso convexa, facie sulcato-canaliculata. Vaginae magnae, scariosae, culmum amplectentes, biauritae: radicalium foliorum caulinis longiorum breviores. Flores in capitulum terminale congesti, 3 v. rarius 2 aut 4, bracteati, sessiles, grandiusculi. Bracteae floribus breviores, erectae, ovato-lanceolatae, carinatae, fuscae, margine angusto, scarioso ornatae. Phylla subaequalia, elliptica, obtusiuscula: exteriora ferruginea: interiora pallidiora. Capsula calyce multo longior, oblonga, trigona, obtusiuscula, seminibus numerosis, utrinque apiculatis. (D. v.)

Hab. locis Alpium uliginosis. — In M. *Oberstaffel*, *Salanfe*, *Pennino*, *Javernaz*, (*à la source du torrent de l'Yvoëttaz*), *Sandalp*. In M. *Furcula*, *Pilato*. Haller. — *Lalex*, *Thion*, in valle *Annivier*. Rev. Murith. In M. *Bernardino*. I. Gesner. In M. *Regio* (*auf dem Rigikulm*), *Feuerstein Subsylvanorum*, *Staffelberg Angelimontanorum*. Cl. Wahlenberg. Supra *Zermatten*; ad amoenissimi lacus M. *Lioson* littora. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

826. Iuncus *Jacquini* L. — I. culmis monophyllis basi vaginatis, folio erecto, capitulo terminali, capsulis superne alato-triquetris. (Sp. 18. Gall. *Jonc de Jacquin*.)

Hall. Helv. 1316. Enum. 254. n. 7. I. I. Scheuchz. Alp. It. 1. p. 40. Scheuchz. Gram. 323. Sut. Fl. Helv. 1.

p. 210. Heg. 1. p. 248. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 253. Wahlenb. Helv. 65. Mur. Bot. Val. 74. *I. castaneus* (non Sm.) Clairv. Man. 104.

All. Pedem. n. 2081. Willd. Sp. Pl. 2. p. 215. Dec. Fl. Fr. 1810. Vill. Delph. 1. p. 241. *I. triglumis* (non Sp. Pl.) L. Mant. 63. *I. atratus* Lam. Enc. 3. p. 271.

I. I. Scheuchz. l. c. tab. 5. f. 2. Scheuchz. Gram. l. c. tab. 7. f. 9. Jacq. Austr. 3. tab. 211. Host Gram. Austr. 3. tab. 93. *I. biglumis* Jacq. Vind. 237. t. 4. f. 2.

Schl. Ser. Thom. exs.

Radix transversa, per spatia caespites numerosos spargens. Culmi fasciculati, fere semipedales, erecti, basi vaginati, folio solitario terminati: steriles ceteris humiliores. Vaginae culmeae fissae: superiores oblongae, in aristam tenuissimam brevissimamque desinentes: inferiores breves, aphyllae, ovatae, obtusae, spadiceae. Folium pedunculo seu culmi elongationi floriferae subiectum, erectum, capitulum plerumque superans, teretiusculum, subulatum, vagina pedunculum integrum v. eius tertiam dimidiamve partem tegente. (Folium tamen subinde prope culmi basin oritur neque apicem eius adtingit: tunc capitulum nudum deprehenditur). Capitulum 3-6-10-florum, bracteis communibus plerumque binis stipatum: exteriori maxima, oblonga, nervo dorsali in aristam capitulum superantem producto. Flores atro-fusci, nitidi, brevissime pedicellati, dense congesti, habitu ad flores *Scirpi nigricantis* accedentes. Phylla subaequalia, dura, margine neutiquam scariosa: exteriora canaliculato-concava, lanceolata: interiora latiora, paulo breviora, planiuscula, acuta. Bracteae propriae parvae, ovatae. Capsulae oblongae „ovato-triquetrae, angulis superne acutis, obtusae, polyspermae" Host, in alpibus nostris vix maturescunt. (D. v.)

Hab. in summis Alpibus, rarus. — In M. *Ochsenstock*, vallis *Engelberg*. I. Scheuchzer inventor. In M. *Salanfe*, *Pennino*,

Rossboden, *Oberstaffel*, *Ferpels*, vallis *D. Nicolai*. Haller. In M. *Gemmi*. Cl. Suter. L. Thomas. Supra *Saas* ad viam versus *Sempronium*. Rev. Murith. In M. *Arpetta* supra *Vercoren*. Abr. Thomas. In ipso ponte *Diaboli*; in M. *Sempronio* etc. — Fl. Augusto, aut desinente Iulio. ♃.

Obs. Testante Cl. Wahlenberg *I. stygius* L. (V. Wahlenb. Lapp. n. 83.) olim a Bursero circa *Einsiedeln* lectus est. Sed viro clarissimo „otium defuit plantam borealem ibi quaerendi, quanquam solum huic stirpi proprium in ea regione pluribus locis occurrit." Neque aliis botanicis obvia fuit, ut vix ac ne vix civibus nostris adnumeranda sit." (*I. stygius* foliis setaceis depressiusculis, pedunculis geminis, terminalibus, glumis solitariis subbifloris. L. Sp. Pl. 467. Smith Ic. Ined. 3. p. 55. tab. 55.)

G. 241. Luzula Dec. *Iuncoides* Scheuchz. 310. tab. 7. f. 5-8. Mich. Nov. Gen. t. 51. *Iunci* sp. L. Hall. Juss.

Cal. hexaphyllus, glumaceus, persistens. Cor. 0 (nisi calycem dicas). Stigm. 3. Caps. 3-valvis, 1-locularis, 3-sperma.

DISPOSITIO SPECIERUM.

* *Flores corymbosi, aut solitarii, aut in glomerulos digesti.*

I. Flores in singulis pedicellis solitarii.

1. Luzula *pilosa*.
2. L. *Forsteri*.
3. L. *flavescens*.

II. Flores in fasciculos paucifloros digesti, albi. Folia floralia corymbum superantia.

4. L. *albida*.
5. L. *nivea*.

III. Flores in glomerulos paucifloros digesti, spadicei. Folia floralia corymbo breviora.

6. L. *sylvatica*.
7. L. *spadicea*.

** *Flores spicati, in spicas (unam pluresve) multifloras digesti.*

I. Spica unica, composita.

8. L. *spicata*.

II. Spicae una plures, pedunculatae, subumbellatae. Flores spadicei v. nigricantes. Folia pilosa.

9. L. *campestris*.

III. Spicae una plures, pedunculatae, subcorymbosae. Flores flavi. Folia glabra.

10. L. *lutea.*

* *Flores corymbosi, aut solitarii, aut in glomerulos paucifloros digesti.*

I. Flores in suis pedicellis solitarii.

827. Luzula *pilosa* Willd. — L. corymbo composito multifloro demum divaricato, floribus solitariis, capsulis obtusis. (Sp. 1. Gall. *Luzule poileuse.*)

Hall. Helv. 1325. Enum. 256. n. 15. Scheuchz. Gram. 315. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 236. *L. vernalis* Hag. Fl. Basil. 1. p. 333. *I. pilosus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 211. Heg. 1. p. 249. Wahlenb. Helv. 65. *I. vernalis* Clairv. Man. 105. *Gramen hirsutum latifolium* etc. C. B. Basil. 10.

Willd. Enum. H. B. 393. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 529. Wallr. Sched. Crit. 149. *L. vernalis* Dec. Fl. Fr. 1825. *I. pilosus* L. Sp. Pl. 468 a. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 216. Smith Brit. 384. Bieb. Cauc. n. 705. *I. luzulinus* Vill. Delph. 2. p. 235. *I. vernalis* Ehrh. Beytr. 6. p. 137.

I. pilosus Leers Herb. 91. tab. 13. f. 10. Host Gram. Austr. 3. tab. 100. Engl. Bot. 11. tab. 736. — Moris. Hist. 3. s. 8. t. 9. f. 1. Barrel. Ic. 748. n. 1. C. Gesn. Op. Bot. a Schmied. ed. t. 2. f. 14. et Hist. Pl. fasc. p. 12. tab. 5. f. 14. (ic. aenea, opt. color.)

Radix subrepens, caespitosa. Folia radicalia fasciculata, longa, 3-5 lineas lata, erectiuscula: culmea sursum decrescentia, lanceolata: omnia tenera, laete virentia, margine valde pilosa, apice obtusiusculo, calloso. Vaginae tubulosae, glabrae, ad orificium pilosissimae. Culmi erecti, foliosi, pedales, sesquipedales, glaberrimi. Corymbus (anthelam dicunt) laxus, multiflorus, plus minus compositus, rhachi brevissima, pedunculis basi piloso-bracteatis, valde inaequalibus, florentibus erectiusculis, demum patulis et divaricatis. Folia floralia infra corymbum nonnulla, pedunculis multo breviora. Flores solitarii, distantes, terminales et laterales, spadicei; phyllis subaequalibus, ovato-lanceolatis, acu-

tis, nitidis, margine albidis. Bracteae florales 2, subaequales, adpressae, parvae. Capsulae calyce paulo breviores, ovato-trigonae, obtusae, virescentes, styli basi mucronatae. Semina atro-fusca, subrotunda, convexo-planiuscula, membranula albida coronata. (D. v.)

Hab. in sylvis, frequentissima. — Fl. Martio-Maio. ♃.

828. Luzula *Forsteri* Dec. — L. corymbo subcomposito irregulari erecto, floribus solitariis, capsulis acutis. (Sp. 2. Gall. *Luzule de Forster.*)

Gaud. Agr. Helv. 2. p. 228. Hag. Fl. Basil. 1. p. 331. *I. Forsteri* Heg. Fl. Helv. 1. p. 250.

Poir. Enc. Suppl. 3. pag. 529. Dec. Syn. 1824*. Fl. Fr. Suppl. 304. n. 1825 a. Desv. Journ. Bot. 1. p. 141. *I. Forsteri* Smith Brit. 1395. in add. *I. nemorosus* Lam. Enc. 3. p. 272. (excl. syn. auct. Cl. Candollio).

Dec. Ic. Gall. rar. 1. tab. 2. (*opt.*) *I. Forsteri* Engl. Bot. 18. tab. 1293. — Barrel. Ic. 748. n. 2. Dalech. Hist. 429. f. 2.

Schl. Thom. Ser. exs.

Pilosae affinis, dignoscitur: 1) radice vix repente neque stolonifera, 2) foliis duplo triplove angustioribus, nervosis, 3) corymbo minus composito, subinde simpliciusculo, ramis inaequalibus quidem, sed erectis nec unquam patulis aut divaricatis, atque 4) capsulis triquetris, acutis, calyce paulo longioribus. Semina subtrigona, viridia, faciebus concavis. (D. v.)

Hab. in sylvis, hinc inde. *Au Creux du Van.* Cl. Chaillet. *Lausannae, à Sauvabelin.* Amiciss. Gay. Circa *Delémont* et in sylvula *Wylensi.* Cl. Hagenbach. In sylvis *iuranis* atque planitiei prope *Nevidunum.* — Fl. Aprili et Maio.

829. Luzula *flavescens* N. — L. corymbo umbellato erecto paucifloro, pedunculis subaequalibus subunifloris, capsulis acuminatis. (Sp. 3. Gall. *Luzule jaunâtre.*)

Gaud. Agr. Helv. 2. p. 239. *Iuncus flavescens* Heg. Fl. Helv. 1. p. 250.

Dec. Fl. Fr. Suppl. 304. n. 1825 b. *L. Hostii* Desv. Journ. Bot. 1. p. 140. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 529. *L. Forsteri* var. Desv. Andeg. 83.

I. Forsteri Desv. l. c. tab. 6. fig. 1. *I. flavescens* Host Gram. Austr. 3. t. 94.

Schl. Thom. exs.

Radix repens, articulata, squamosa, stolonifera. Culmus erectus, foliosus, 4-6-uncialis. Folia brevia, 1, raro 2 lineas lata: radicalia patula, recurva. Corymbus umbellatus, plerumque simplicissimus, pauciflorus, semper erectus, pedunculis 4-6, unifloris, uno alterove raro 2-3-floris, superne incrassatis, vix uncialibus, basi bracteatis; bracteae vaginantes, oblongae, truncatae, scariosae, basi dilute ferrugineae, ciliatae. Flos terminalis in rhachi fere sessilis, abortivus, bracteis 2 floralibus late triangularibus, acutis, aristatis ciliatisque stipatus: reliqui omnes pedunculati, pallentes, perinde bracteati; sed bracteae eorum saepe ciliis carent. Phylla lanceolata, peracuta, subaristata, parum inaequalia, dilutissime ferruginea, margine albida, acute carinata. Capsula magna, ovato-acuminata, mucronata, nitida, flavescens, calyce paulo longior. Semina elliptica, rugulosa, ceterum fere prioris. (D. v.)

Hab. in sylvis subalpinis montanisque editioribus. Supra *Solalex* et *aux Fraschis*. Rev. Murith. *A la Grande-Aîne* supra *Arzier* et alibi in M. *Iura*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

II. Flores albi, in fasciculos paucifloros digesti. Folia floralia corymbum superantia.

830. Luzula *albida* Dec. — L. folio florali corymbum decompositum laxum superante, floribus subternis ovatis muticis, phyllis subaequalibus. (Sp. 4. Gall. *Luzule blanchâtre.*)

Hall. Helv. 1327. Enum. 258. n. 20. Scheuchz. Gram. 318.

Gaud. Agr. Helv. 2. p. 243. Hag. Fl. Basil. 1. p. 335. *Juncus albidus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 213. Heg. 1. p. 252. Clairv. Man. 104. Mur. Bot. Val. 74. *Gramen hirsutum angustifolium* C. B. Prodr. 16. Basil. 7.

Dec. Fl. Fr. 1822. Poir. Enc. Suppl. 3. pag. 532. Desv. Journ. Bot. 1. p. 149. Willd. Enum. H. B. 393. Wallr. Sched. 150. *J. albidus* Hoffm. Germ. ed. 1. p. 126. *J. leucophobus* Ehrh. Beytr. 6. p. 141. *J. luzuloides* Lam. Enc. 3. p. 272.

J. albidus Hoffm. l. c. tab. 6. Host. Gram. Austr. 3. tab. 95. Hoppe in Sturm Germ. I. fasc. 36. t. 15. *J. niveus* (non L.) Leers Herb. 91. tab. 13. f. 9. — Dalech. Hist. 426. f. 2. (suad. Cl. Wallroth, potius quam ad sequentem referendum synon.)

Ser. Schleich. Thom. exs.

β *erythranthema* Wallr. l. c. floribus purpureo variegatis s. rubescentibus. β et γ Hag. l. c. *L. rubella* Hoppe Cent. Pl. exs.

Radix teres, (virorum clariss. pace) certe subrepens et stolonifera. Folia semipedalia, dodrantalia, 1-3 lineas lata, apice canaliculato-acuminata, sed vix callosa, marginibus et ad vaginae orificium copiose pilosa. Culmus sesquipedalis, erectus, internodiis folio brevioribus. Corymbus subsupradecompositus, laxus, pedunculis elongatis, repetito-corymbiferis, demum divaricatis. Folia floralia parum numerosa, erecta: eorum maximum corymbum superans. Flores fasciculati, terni v. quaterni, subsessiles, sordide albi, rarius rubro variegati, ovato-oblongi, bracteis propriis minutis, ovatis, obsolete ciliatis. Phylla plerumque unicoloria, ovato-lanceolata, acuta, mutica, subaequalia, extimis nempe paulo brevioribus, carinatis, interioribus planis. Capsulae trigono-ovatae, stylo mucronatae, calyce multo breviores, demum atro-spadiceae. (D. s.)

Hab. in sylvis submontanis, vulgo. In M. *Uetliaco*. *Bernae*, *Basileae* etc. — In pago *vaudensi*, minus frequens: occurrit *Lausannae* in *Belini* sylvula, prope *Bex* etc. β circa *Olsberg* et in sylva *Wylensi*. Cl. Hagenbach. — *Neocomi*. Cl.

CHAILLET. *Paterniaci, au Bois-Girard* et alibi frequens. Cl. RAPIN. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

831. LUZULA *nivea* Dec. — L. folio florali corymbum fasciculatum superante, floribus subternis elongatis, phyllis valde inaequalibus. (Sp. 5. Gall. *Luzule blanc-de-neige.*)

Hall. Helv. 1328. Enum. 257. n. 19. Scheuchz. Gram. 320. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 245. *I. niveus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 213. Heg. 1. p. 252. Clairv. Man. 105. Wahlenb. Helv. 66. Roesch in Alp. 114. Mur. Bot. Val. 74. *Gramen hirsutum, angustifolium, minus, paniculis albis* C. B. Theatr. 106. Pin. 7.

Dec. Fl. Fr. 1821. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 532. Desv. Journ. Bot. 1. pag. 151. Willd. Enum. H. B. 393. Bertol. Amoen. Ital. 354. *Iuncus niveus* L. Sp. Pl. 468. Willd. Sp. Pl. 2. p. 220. Lam. Enc. 3. p. 272. Vill. Delph. 2. p. 287.

Sturm Fl. Germ. I. fasc. 36. tab. 16. (*optima*). *I. niveus* Host Gram. Austr. 4. tab. 98. — Moris. s. 8. tab. 9. f. 39. Scheuchz. l. c. tab. 7. f. 7. I. B. Hist. 2. p. 492. f. 2. Chabr. Sciagr. 188. f. 3. (excl. descr.) Dalech. Hist. 426. f. 2.

Ser. Schleich. Thom. exs.

β *livida* Desv. l. c. — floribus minus elongatis, sordide albidis. Gaud. l. c. p. 246. in obs.

Habitu ad *albidam* omnino accedens, distinguitur: 1) corymbo minus diviso, quasi umbellato, partitionibus approximatis, fasciculatis, folio florali plerumque multo brevioribus, 2) floribus elongatis (clausis ultra 2 lineas longis), ellipticis, nitidis, valde inaequalibus: exterioribus fere ovatis, obtusiusculis: interioribus latioribus et duplo longioribus, acutioribus et antheris albidis. (D. v.)

Hab. in sylvis tum campestribus, cum subalpinis. In *Aquileiensibus*. In *Rhaetia*, non rara. HALLER. Ad *viam malam*. SCHEUCHZER. Supra *Bière*. Circa *Gingins*, *au bois de Prangins*, in sylvula *Allemand*, copiose. — Infra *Wasen*; in M. *Gotthardo* (Cl. WAHLENBERG), *Speluga* etc. β in *Grimsula*.

Cl. Seringe. In Alpibus *Grabsensibus* (fl. rubescentibus). Amiciss. Custor. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

III. Flores spadicei, in glomerulos paucifloros digesti. Folia floralia corymbo breviora.

832. Luzula *sylvatica* N.*) — L. corymbo decomposito laxo divaricato, floribus subternis, phyllis aristatis capsula longioribus. (Sp. 6. Gall. *Luzule des forêts.*)

Hall. Helv. 1324. Enum. 257. n. 16. Scheuchz. Gram. 317. Gaud. Agr. Helv. 2. pag. 240. *L. maxima* Hag. Fl. Basil. 1. pag. 335. *I. maximus* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 211. Heg. 1. p. 250. Wahlenb. Helv. 65. Mur. Bot. Val. 74. *I. latifolius* (Jacq.) Clairv. Man. 105. *Gr. hirsutum latifolium maius* C. B. Basil. 10. . . . . *minus panicula iuncea* Eiusd. Prodr. 15.

L. maxima Dec. Fl. Fr. 1826. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 531. Willd. Enum. H. B. 393. *I. sylvaticus* (non Roth) Huds. Angl. 151. Smith Brit. 388. *I. maximus* Retz Prodr. ed. 2. n. 434. Willd. Sp. Pl. 2. p. 241. *I. montanus* Lam. Enc. 3. p. 237. *I. pilosus* Vill. Delph. 2. p. 234. L. Sp. Pl. 468 δ.

L. maxima Hoppe in Sturm Germ. I. fasc. 36. tab. 14. *I. sylvaticus* Curt. Lond. fasc. 5. tab. 26. Engl. Bot. 11. tab. 727. *I. maximus* Host Gram. Austr. 3. p. 98. Fl. Dan. tab. 441. — Moris. Hist. 3. s. 8. tab. 9. f. 2. C. B. Prodr. l. c. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 493. f. 2. Chabr. Sciagr. 188. f. 4. (*eadem*).

β *flavescens* Wahlenb. l. c.

Radix transversa, lignosa. Folia generis latissima (4-6 lineas lata), laete virentia, culmo breviora, lanceolata, acuminata, margine et ad vaginae orificium affatim pilosa, apice calloso, obtusiusculo. Culmus fere ut in *L. pilosa*, sed plerumque duplo triplove longior, 2-3-pedalis. Corymbus decompositus, ramis numerosis, iterum atque iterum corymbiferis, demum divaricatis nutantibusve. Bracteae rameae et florales ci-

---

*) Nomen ab Hudsone statutum (*I. sylvaticus*) antiquitatis iure gaudet ideoque Retziano praeponendum est.

liatae, demum griseae. Flores spadicei, paulo minores quam *L. pilosae*, bini, terni v. rarius quaterni aut solitarii. Phylla subaequalia, atro-fusca, nitida, margine scariosa, breviter aristata. Capsulae ovato-trigonae, obtusae, calycem vix aequantes eoque saepe multo breviores. Semina membranula carent. (D. v.)

Hab. in sylvis potissimum montanis, non rara. — *Tiguri; sur les Eloges; au mont de la Suze: au Creux du Van*, in M. *Iura* supra *Nevidunum*. — *Basileae in der neuen Welt.* *β* „in altissimis vallium alpinarum sylvis abietinis, *I. flavescentem* Hostii admodum referens." Cl. Wahlenberg. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

833. Luzula *spadicea* Dec. — L. foliis glabris basi barbatis, corymbo composito, floribus subquaternis pedicellatis, capsulis subrotundis phylla mucronata superantibus. (Sp. 7. Gall. *Luzule brune.*)

Hall. Helv. 1326. Enum. 257. n. 17. Scheuchz. Gram. 312. I. I. Scheuchz. Alp. It. 6. p. 458. n. 3. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 242. *I. spadiceus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 212. Heg. 1. p. 250. Clairv. Man. 105. Mur. Bot. Val. 74. Wahlenb. Helv. 65.

Roesch in Alp. 2. p. 114.

Dec. Fl. Fr. 1824. Poir. Enc. Suppl. 3. pag. 531. Desv. Journ. Bot. 1. p. 146. — *I. spadiceus* All. Pedem. n. 2083. Vill. Delph. 2. p. 236. Willd. Sp. Pl. 2. p. 218.

I. spadiceus Host Gram. Austr. 3. tab. 96. Hoppe in Sturm Germ. I. fasc. 28. tab. 6. Vill. l. c. tab. 6. bis. — Scheuchz. Prodr. tab. 6. (*bene*).

Schl. Thom. Ser. exs.

β elatior, culmis cubitalibus et ultra.

γ laxiflora, corymbo laxissimo, floribus plerisque solitariis distantibus.

Radix horizontalis, gracilis. Culmi erecti, semipedales, pedales, foliosi. Folia 1, rarius 2 lineas lata, brevia, acuta, apice parum callosa, plerumque (radicalibus subinde ciliatis exceptis) glabra, basi ad vaginae orificium pilosa. Corymbus parvus, erectus

v. nutans, ramulis modice divergentibus, inaequalibus, brevibus, ut plurimum semel corymbiferis. Corymbi partiales brevissimi. Flores minimi, diametro dimidiam lineam vix superante, patentes, in fasciculos 3-5-floros aggregati brevissimeque pedicellati, bracteae florales ovato-lanceolatae, ciliatae, acutiusculae. Phylla atro-spadicea, ovato-lanceolata, latiuscula, breviter mucronata. Capsulae subrotundae, obtusae, styli basi mucronatae, calycem aequantes v. paulo superantes. Semina minima, non coronata. (D. v.)

Hab. in pascuis alpinis editioribus, neque ut priores in sylvis. Planta insignis primum nostro magno agrestographo Scheuchzero innotuit. — In valle *Sexamnensi*. In M. *Bernardino*, *Gotthardo*, *Furca*, *Javernaz*, *Prapioz*, *Fouly*, *Pennino*, *Sempronio*, *Grimsula* etc. In M. *Creux du Van*. — β in vallibus subalpinis profundioribus: v. g. in valle *Champé*. Amiciss. Gay. γ *au bord de la mer de glace* supra *Chamouny*. Amiciss. Rapin. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. *I. spadiceus* Wahlenb. Lapp. (docente ipso Viro eruditissimo) a veriore *L. spadicea* omnino differt, et ad *L. parvifloram* pertinere dicitur. A nostra planta foliis multo latioribus, vaginis glaberrimis, corymbo parvo, floribus solitariis, duplo triplove minoribus, rubellis, aliisque notis haud parum recedit.

** *Flores spicati: in spicas (unam pluresve) multifloras digesti.*

I. Spica unica, composita.

834. Luzula *spicata* Dec. — L. spica composita subtereti nutante, bracteis spiculas superantibus aristatis, capsulis obtusissimis calycem subaequantibus. (Sp. 8. Gall. *Luzule en épi.*)

Iuncus Hall. Helv. 1330 γ. Enum. 256. n. 14 β. seorsim. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 248. *I. spicatus* Sut. Fl. Helv. 1. p. 213. Wahlenb. Helv. 66. Mur. Bot. Val. 44. Heg. 1. p. 252. Clairv. Man. 105.

Dec. Fl. Fr. 1828. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 533. *I. spicatus* L. Sp. Pl. 469. Willd. Sp. Pl. 2. p. 222. Lam. Enc. 3. p. 274 α et β.*) Vill. Delph. 2. p. 239.

*) Quoad descriptionem egregie cum nostra convenit, etsi var. α ad *L. sudeticam* (*campestrem* nostram ?) a Viris Cl. Candollio et Poiret trahitur.

I. alpinus Fl. Dan. tab. 270. Engl. Bot. 17. tab. 1176. (capsulae potius obtusae quam acutae). L. Fl. Lapp. tab. 10. f. 4. Hoppe in Sturm Fl. Germ. I. fasc. 28. tab. 4? (spica nimis pauciflora, flores nimis magni, color ferrugineus, alienus. Capsulae oblongae, calycem superantes).

Ser. Gram. exs. cent. I. n. 96. *I. spicatus* Thom. Schl. exs.

Radix subrepens, parum caespitosa. Culmus semipedalis, erectus, superne cum spica demum nutans. Folia brevia, vix unam lineam lata, plerumque duplo angustiora, superne canaliculato-acuminata, demum glabrata, vaginis apice barbatis. Racemus spicatus, solitarius, nutans, 5-12 lineas longus, obtusus, spiculis numerosis sessilibus, confertis, lobos efficientibus, inferne laxioribus constans: rhachis inferne, qua spica nutat, hinc nuda, ut ad eam partem spiculae secundae sint. Bracteae ad basin spicularum amplae, ovato-lanceolatae, fuscae, copiose ciliatae, in acumen aristiforme, incanum, spiculas saepius superans desinentes. Flores minimi, clausi vix ultra 2/3 lineae longi, atro-fusci, bracteis propriis parvis, acuminatis. Phylla subaequalia, unicoloria, atro-fusca, nitentia, oblonga, longius mucronata. Stylus brevissimus, stigmatibus perinde brevibus. Capsulae subrotundae, obsolete trigonae, obtusissimae, atrae, calyce vix breviores. Semina dorso acute angulosa. (D. v.)

Hab. in pascuis apricis Alpium non rara. In M. *Sempronio*, *Gotthardo*, *Pennino*, *Grimsula*, *Stockhorn*, *Frohnalp*, *Schäfler Abbatiscellanorum*, etiam in *Angelimontanis* Alpibus etc. In M. *Iura* rarissima: in M. *Warne* infra *Dolae* rupem. — Fl. Iunio, Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Cl. Wahlenberg absque haesitatione hanc nostram adgnovit et sic dubia solvit botanicorum circa illam borealem, quam Linnaeus descripsit et in flora sua lapponica depingi curavit. Certe quidem *Luzula spicata* Alpium capsulas obtusissimas nec, ut summus Smith de sua praedicat, acutas habet (etsi eas Sowerby vere obtusas depinxerit). Sed secundum specimina borealia, quae possidet amiciss. Gay, haecce species in terris septentrionalibus capsulis obtusis et valde acutis variat. — *L. pedata* Dec. Fl. Fr. 1828 (*I. pedatus* Vill. Delph. 2. p. 238. tab. 6.), nostrae affinis, tamen

diversissima est. Differt statura multo elatiori, spicula laxiore, floribus quadruplo saltem maioribus, phyllis bicoloribus, capsulis pallidis, acutis, longe mucronatis etc.

II. Spicae una plures, pedunculis subumbellatis. Flores spadicei v. nigrescentes. Folia pilosa.

835. LUZULA *campestris* Dec. — L. foliis subpilosis, spicis subumbellatis pedunculatis sessilibusque, capsulis obtusis calyci subaequalibus. (Sp. 9. Gall. *Luzule champêtre.*)

α vulgaris, radice subrepente, spicis atrofuscis, capsulis pallentibus, culmis subsolitariis.

Iuncus Hall. Helv. 1330. Enum. 256. n. 4. Scheuchz. Gram. 310. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 246. *I. campestris* Sut. Fl. Helv. 1. p. 213. Heg. 1. p. 251. Wahlenb. Helv. 66. Clairv. Man. 105. Mur. Bot. Val. 74.

Dec. Fl. Fr. 1827. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 533. Wallr. Sched. 150. Willd. Enum. H. B. 394. *I. campestris* L. Sp. Pl. 468. Willd. Sp. Pl. 2. p. 221. Smith Brit. 385. Lam. Enc. 3. p. 273. Vill. Delph. 2. p. 237.

I. campestris Leers Herb. 92. tab. 13. f. 5. Engl. Bot. 10. tab. 672. *I. nemorosus* Host Gram. Austr. 3. t. 97. f. 1.

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 93. *I. campestris* Ehrh. Gram. exs. dec. 7. n. 67. Thom. Schl. exs.

β latifolia, alpina, humilis, bracteis exterioribus magnis subacuminatis. Ser. exs.

γ nigricans, alpina, radice repente, culmis solitariis, spicis capitatis capsulisque nigris calycem aequantibus vel paulo longioribus.

Gaud. l. c. *β*. *I. sudeticus* Mur. Bot. Val. 74.

L. sudetica Dec. Fl. Fr. Suppl. 306. n. 1827 [e]. *L. nigricans* Poir. Enc. Suppl. 3. p. 533. *I. sudeticus* Willd. Sp. Pl. 2. p. 221. *I. spicatus α* Lam. Enc. 3. p. 274.

I. spicatus Krock. Fl. Sil. 1. p. 572. tab. 52. (spicis difformibus, nimis elongatis nec satis distinctis).

L. campestris alpina Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 94. *I. sudeticus* Schl. exs.

δ *nemorosa*, elatior, spicis numerosis, floribus dilutius spadiceis, capsulis calycem fere superantibus, radice fibrosa, dense caespitosa.

L. multiflora Hag. Fl. Basil. 1. p. 337.

L. multiflora Dec. Fl. Fr. Suppl. 306. n. 1827 b. Wallr. Sched. 151. *L. erecta* α Poir. Enc. Suppl. 3. p. 533. *I. multiflorus* Hoffm. Fl. Germ. Ed. 2. tom. 1. p. 169.

I. nemorosus Host Gram. Austr. 3. tab. 97. f. 5. *I. campestris* Fl. Dan. tab. 1333. L. Lapp. tab. 10. fig. 2. — Moris. Hist. s. 8. tab. 9. f. 1.

L. multiflora Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 95.

Radix transversa, in α, β et γ plus minus repens. Culmi caespitosi, erecti, graciles, in α et β plerumque vix spithamei, semipedales, in γ et δ pedales et sesquipedales. Folia lineam unam duasve lata (in β latiora), obtusiuscula, superne acuminato-attenuata, apice callosa, marginibus pilis longis, plus minusve copiosis ciliata, in γ glabriuscula, vaginis ad orificium barbatis. Spicae 3-9, breves, ovatae (in β subrotundae), laxiusculae, in corymbum umbellatum dispositae, basi ebracteatae, pedunculatae: intermedia subsessilis. Pedunculi valde inaequales, ciliato-bracteati. Folia floralia corymbo subiecta erecta, superne canaliculata, et in acumen durum callosumque producta. Flores subsessiles, atro-fusci, in β spadicei, bracteis tribus suffulti: earum exterior flore minor, ovata, concava, ciliata, scariosà: reliquae glabrae, paulo minores, inaequales, albidae. Phylla subaequalia, margine angusto, albido cincta: exteriora longius mucronata et quasi aristata, in γ paulo obtusiora. Capsulae subrotundo-trigonae, obtusae, submuticae, pallidae, calyce paulo breviores, in γ nigrae, calycem fere aequantes, in β calycem fere superantes. Semina subangulosa, rotunda, neque ut in *pilosa* coronata. (D. v.)

Hab. in pascuis pratisque sterilioribus ubique; β in M. *Gemmii*

locis apricis. Cl. SERINGE. γ in paludibus Alpium subtorfaceis v. g. circa *Sanen.* Cl. REYNIER; etiam in M. *Thoiry.* δ in sylvis, v. g. in sylva *Bremgarten.* Amiciss. SERINGE. — Fl. primo vere. γ fere mense integro post vulgarem. β et δ Iulio et Augusto. ♃.

OBS. Planta summopere variabilis. Variae eius formae α, β, γ, δ, ut credo, diversae soli natalis indoli debentur, nec mihi persuadere valeo, ut distinctae sint species, donec cultura diu uno eodemque loco continuata evicerit, eas immutatas persistere. Doctissimus SMITHIUS *L. congestam* Dec. Fl. Fr. Suppl. 305. n. 1827 a. paludum torfacearum planitiei incolam, haud cunctanter cum *campestri* coniungit. Nostra *nemorosa* (var. δ) testante Cl. SERINGE radice gaudet valde caespitosa, culmos numerosissimos (usque ad 200) edente.

III. Spicae una plures, pedunculatae, subcorymbosae. Flores flavi. Folia glabra.

836. LUZULA *lutea* Dec. — L. foliis vaginisque glaberrimis, spiculis pedunculatis laxiusculis subcorymbosis, floribus muticis. (Sp. 10. Gall. *Luzule jaune.*)

Iuncus Hall. Helv. 1329. Emend. 3. n. 169. Enum. 257. n. 18. Scheuchz. Gram. exs. 314. I. I. Scheuchz. Alp. It. 4. p. 335. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 250. *I. luteus* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 212. Heg. 1. p. 251. Clairv. Man. 106. Mur. Bot. Val. 74. Roesch in Alp. 2. p. 114.

Dec. Fl. Fr. 1823. Poir. Enc. Suppl. 3. p. 532. *I. luteus* All. Pedem. 2085. Willd. Sp. Pl. 2. p. 118. Lam. Enc. 3. p. 271. Vill. Delph. 2. p. 235. *I. campestris* ε L. Sp. Pl. 469.

I. luteus Vill. l. c. tab. 6. bis. Rostk. Iunc. tab. 2. f. 1.

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 97. Schl. Thom. exs.

Radix repens, articulata, squamosa. Culmi erecti, firmi, 4-8-unciales. Folia erecta, glaberrima, plana, brevia, usque ad 4-5 lineas lata, lanceolata: inferiora in acumen breve teretiusculum canaliculatum producta, apice subcalloso. Corymbus erectus, subconfertus, spicis 3-6, pedunculatis, laxiusculis, ovatis v. subrotundis constans. Bracteae pedunculorum scariosae, elongatae, acutae, glabrae, superne

lacerae. Folium florale vaginans, corymbo multo brevius, saepe bracteiforme scariosumque. Flores breviter pedicellati, approximati, pallide lutei, nitentes: clausi ovati. Bracteae florales glabrae, valde inaequales, muticae. Phylla inaequalia, ovata, obtusa, vix mucronata: exteriora carinato-concava, retusa, quandoque quasi tricuspidata: interna latiora longioraque, integra, planiuscula. Stylus stigmatibus longior. Capsulae parvae, calyce breviores, subrotundae, trigonae, obtuse mucronatae. (D. v.)

Hab. in Alpium editiorum pascuis apricis. In *Rhaetiae* M. *Avicula* et ad *Viam malam*. Uterque Scheuchzerus. Ad descensum *Furcae* prope *Rhodani* fontes. In M. *Javernaz, Chaud-commun*, *Fouly*, *Valorsine*, *Trona*, *Sempronio*, *Pennino*, *Ferpelo*, supra *Zermatt*, *Fraela*. Haller. In M. *Catogne*. Rev. Murith. *Sur les cols de Bon-homme, de la Seigne et de Balme*, etc. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

G. 242. Berberis L. gen. 442. Hall. Juss. gen. 286. Gaertn. tab. 42. Tourn. tab. 385.

Cal. hexaphyllus, caducus, deciduus. Pet. 6, ad unguem biglandulosa, campanulato-conniventia. Styl. 0. Bacca 1-locularis, disperma.

837. Berberis *vulgaris* L. — B. pedunculis racemosis, spinis triplicibus. L. (Gall. *Vinetier commun.*)

Hall. Helv. 828. Enum. 424. Sut. Fl. Helv. 1. p. 187. Wahlenb. Helv. 59. Mur. Bot. Val. 55. C. B. Basil. 109.

L. Sp. Pl. 471. Willd. Sp. Pl. 2. p. 227. Poir. Enc. 8. pag. 616. Smith Brit. 387. Dec. Fl. Fr. 4082. Vill. Delph. 3. p. 266.

Lam. Illustr. tab. 253. f. 1. Engl. Bot. 1. tab. 49. Chaum. Fl. Méd. 2. tab. 65. Schkuhr Handb. tab. 99. Fl. Dan. tab. 904. — Blackw. tab. 165. Fuchs Hist. 543. Tab. Kräuterb. 1035. Dod. Pempt. 750. I. B. Hist. 1. p. 2. p. 52.

Frutex 4-6-pedalis, ramosus, ligno albo-flavido, cortice griseo, spinis extus ad ortum ramorum ternis, inaequalibus, basi dilatatis. Folia glabra, fir-

mula, obovata, oblonga, obtusiuscula, serrata, spinulis innocuis, rigidis ciliata, dorso venulis exstantibus reticulata: inferiora petiolata, alterna: superiora subsessilia, fasciculata. Racemi in fasciculis foliorum axillares, sescunciales, sessiles v. breviter pedunculati, arcuato-penduli, pedicellis unifloris, elongatis, basi stipulatis, parum patentibus. Flores parvi, odori, lutei, bracteis 3, parvis, ovatis, calyce adpressis stipati. Phylla colorata, concava, corolla paulo breviora, caduca. Petala subrotunda, obtusa, apice inflexo, basi glandula duplici fulva insignita. Stamina praecipue interne ad basin filamentorum acu v. scalpello stimulata, antheram elastice stigmati admovent, petalum quandoque secum trahentia. Baccae oblongae, ellipticae, rubrae, succo valde acido, sed non ingrato plenae. Semina oblonga, duo, interdum tria. (D. v.)

Hab. in dumetis et in sepibus, „usque ad *Fagi* limites" (Cl. Wahlenberg) ubique. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

G. 243. Peplis L. gen. 446. Hall. Juss. gen. 333. Gaertn. tab. 51. *Glaucoides* Mich. t. 18.

Cal. monophyllus, 12-fidus. Pet. 6, parva, calyci inserta, fugacia. Caps. 2-locularis, polysperma.

838. Peplis *Portula* L. — P. floribus subapetalis, foliis obovatis. Sm. (Gall. *Péplide Pourpière.*)

Hall. Helv. 856. Enum. 406. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 214. Heg. 1. p. 253. Hag. Fl. Basil. 1. p. 338. Clairv. Man. 96. *Alsine palustris minor Serpylli folio* C. B. Basil. 74.

L. Sp. Pl. 474. Willd. Sp. Pl. 2. p. 243. Poir. Enc. 5. p. 162. Dec. Fl. Fr. 3652. Vill. Delph. 3. p. 266. Smith Brit. 389.

Lam. Illustr. tab. 262. Engl. Bot. 17. tab. 124. Fl. Dan. tab. 64. Schkuhr Handb. tab. 99. Sturm Fl. Germ. I.

fasc. 1. tab. 7. Vaill. Paris. tab. 15. f. 5. Tabern. Kräuterb. 1090. f. 1. (*mala*). I. B. Hist. 3. p. 372. f. 3.

Ser. Thom. Schleich. exs.

Radix fibrosa, annua. Caules prostrati, angulosi, radicantes, articulati, ramosi, trientales, saepe breviores, toti foliosi. Folia opposita, in summo caule congesta et rosulam terminalem efficientia, laete virentia, obovata sensimque in petiolum attenuata, integerrima, internodiis plerumque longiora. Flores exigui, oppositi et in axilla cuiusvis folii sessiles. Calyx magnus, rubens, subglobosus, segmentis acutis, alterne erectis et recurvis angustioribusque. Petala *) albida, fugacia, saepe deficientia. Stylus brevissimus, fere nullus; stigma globosum. Capsula globosa, rubra, calyce persistente cincta. Semina minutissima. (D. s.)

Hab. locis uliginosis; in Helvetia rarissima. In alnetis palustribus circa telonium *Wiesae*. C. B. STAEHELINUS et Cl. LACHENAL. *Mülhusiae*, in sylvis udis. Cl. HOFER. *Aux bois de Vétey* et *à Tanay* prope *Coppet*. Rev. DUCROS. Circa *Mergozzo* prope lacum *Verbanum* frequentem legi. — Fl. Iulio et Augusto. ☉.

G. 244. RUMEX L. gen. 451. Juss. gen. 82. Gaertn. tab. 119. *Lapathum* Hall. *Lapathum* et *Acetosa* Tourn. tab. 287.

Cal. hexaphyllus, triquetrus: phyllis exterioribus reflexis: interioribus persistentibus, erecto-conniventibus, demum ampliatis. Cor. 0, nisi phylla interiora (valvulas) petala dicas. Sem. unicum, triquetrum, nudum, valvulis tectum. Stigm. multifida.

---

*) Petala nunquam vidit Cl. DUCROS. Neque mihi contigit ea detegere.

* *Hermaphroditi.*

I. Phylla interiora omnia (aut saltem alterutrum) demum granifera. Sapor herbaceus.

Obs. In hac divisione *R. aquaticus* solus valvulis plerumque omnino nudis nec graniferis gaudet.

839. Rumex *Patientia* L. — R. hermaphroditus, valvulis cordatis subintegerrimis: unica granifera, foliis ovato-lanceolatis. Willd. (Sp. 1. Gall. *Patience des jardins.*)

Heg. Fl. Helv. 1. p. 253. Hag. Fl. Basil 1. p. 339.

L. Sp. Pl. 476. Willd. Sp. Pl. 2. p. 249. Willd. Enum. H. B. 397. Poir. Enc. 5. p. 59. All. Pedem. n. 2029. Dec. Fl. Fr. 2219.

Chaum. Fl. Méd. tab. 264. Lam. Illustr. tab. 271. f. 2. Gaertn. tab. 119. f. 2. — Blackw. tab. 489. *Lapathum sativum* Dod. Pempt. 648.

Schleich. Thom. exs.

Radix descendens, longa, crassa, ramosa, intus flavescens. Caulis crassus, sulcatus, superne ramosus, tripedalis et ultra. Folia alterna, ampla, ovato-lanceolata, acutiuscula, margine subundulata, petiolata, dorso punctis minutis farinosis conspersa, nervis lateralibus tortuosis, cum venis reticulato-anastomosantibus: ima subcordata; petioli basi dilatati et quasi vaginantes. Panicula terminalis, ampla, ramosa, ramis erectis, racemosis: partialibus nudis, verticillis multifloris, approximatis. Flores magni, viriduli, penduli, pedunculis filiformibus, apice incrassatis. Valvulae seminales (phylla interiora) demum valde ampliatae, reticulato-venosae, late ovatae, integrae v. subcrenulatae, margine subpellucido-albidae, obtusae, basi fere cordatae: unica basi granulo minimo notata. Semina ovata, acuminata, nitida. (D. s.)

Hab. ad rivulos Alpium *Pedemontii* in valle *Viu.* Allioni. In hortis ad usum culinarium hinc inde colitur. Cl. Schleicher

misit, sed locum natalem non indicavit. In valle *Petrina* sponte ortum invenit b. LACHENAL. — Fl. Iun. et Iul. ♃.

840. RUMEX *sanguineus* L. — R. hermaphroditus, valvulis parvis integris oblongis: unica granifera, racemis nudis gracilibus, foliis imis cordato-lanceolatis: caulinis utrinque acutis. (Sp. 2. Gall. *Patience sanguine.*)

Smith Brit. 390. *R. Nemolapathum* Wallr. Sched. 158.

I. RUMEX *sanguineus* pictus, — foliorum nervis venisque crassis atrosanguineis.

Sut. Fl. Helv. 1. p. 214. Heg. 1. p. 254. Hag. Fl. Basil. 1. p. 340. Clairv. Man. 116. Mur. Bot. Val. 91.

R. sanguineus L. Sp. Pl. 476. Willd. Sp. Pl. 2. p. 251. Poir. Enc. 3. p. 59. Willd. Enum. H. B. 397. Dec. Fl. Fr. 2224. Smith l. c. *R. Nemolapathum β sanguineus* Wallr. Sched. 159.

Engl. Bot. 22. tab. 489. — Blackw. tab. 489. Tabern. Kräuterb. 824. fig. 4. Dod. Pempt. 650. fig. 2. I. B. Hist. 2. p. 989. f. 1. Chabr. Sciagr. 310. f. 5. (*eadem*).

Schl. rar. exs. cent.... n. 40. Thom. exs.

Radix fusiformis, extus lutea. Caulis fere ut in priori, angulosus, glaber, rubens, sesquipedalis. Folia petiolata, ovato-oblonga, venosa, acutiuscula, margine undulata: radicalia ampla, subcordata, petiolo, nervis venisque anastomosantibus, crassissimis, atro-purpureis insignia: caulina minora, minus oblonga, basi inaequaliter producta. Rami simpliciusculi, oblongi, erecti, laxe racemosi, inferne foliosi, superne nudi. Flores semiverticillati, minuti, herbacei; valvulis demum modice ampliatis, ferrugineis, ovato-oblongis, integerrimis, unica granulo rubro subrotundo donata, reliquis plerumque nudis aut imperfecte graniferis. Semen parvum, triquetrum. (D. s.)

Hab. in pratis. Circa *Castrodunum*. Cl. SCHLEICHER. *Aux Devens* et *aux Posses* prope *Bex*. Amiciss. EM. THOMAS. *Vivisci* ad rivulum. Cl. TARDENT. In hortis *Valesiae* vulgo colitur. Rev. MURITH. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

II. Rumex *sanguineus* viridis Sm., — foliorum nervis venisque angustis albidis.

Hall. Helv. 1591? (Videtur, quanquam suae plantae valvulas dentatas et glandulas tribuit). Enum. 171. n. 10. *R. nemorosus* Hag. Fl. Basil. 1. p. 342. *R. acutus?* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 214? Heg. 1. p. 254. Clairv. Man. 116?? Wahlenb. 1. p. 155?

Smith Brit. 390. *R. Nemolapathum α exsanguis* Wallr. Sched. 158. Trevir. Obs. n. 10. ad *R. acutum. R. acutus?* L. Sp. Pl. 478? *R. nemorosus* Schrad. catal. H. Goett. Willd. Enum. H. B. 397. Dec. Fl. Fr. Suppl. 367. n. 2219 [a]. Poir. Enc. Suppl. 4. p. 325. (inter min. cogn.).

R. acutus (non Sm.) Curt. Lond. tab. 21. Munting. Brit. tab. 14. fol. 120. (ex Wallr.). Lobel. Ic. 284. Fuchs Hist. 461? I. B. Hist. 2. p. 984. fig. 2? (Spicae nimis breves; ceterum hab. non male exprimit). Chabr. Sciagr. 309. fig. 5. (*eadem*).

R. nemorosus Schl. cat. recent. *R. acutus* Eiusdem (absque omni dubio).

Planta vexata a Cl. Schradero pro specie distincta habita est, sed omnino melius cum *sanguineo*, a quo nonnisi nervis venisque succo illo atro expertibus, verticillis magis numerosis et panicula ramosiore differt, coniungitur. Ceterum etiam *R. conglomerato* affinis, verum cum *R. Patientia*, a quo notis paucis VV. DD. eam distinguere conantur, neutiquam confundi potest. — Caulis ramosus, erectus, cubitalis et tripedalis, parum crassus, teres et more solito striatus, ramis alternis, simplicibus, omnibus floriferis, erectiusculis, caule brevioribus. Folia tenuia, satis magna, lanceolata: radicalia plus minusve cordata, infra apicem quandoque subito coarctata et quasi acuminata: caulina acutiora, brevius petiolata: suprema utrinque attenuata; nervi laterales tenues, albidi v. virides. Racemi elongati, aphylli, nec nisi ad imos verticillos foliolosi. Verticilli distincti. Flores parvi, ex herbaceo rubelli, nutantes, pedi-

cellati. Valvulae parum ampliatae, ovato-oblongae, integerrimae, obtusae, venis vix exstantibus reticulatae: unica basi grano subrotundo, gibboso, luteo v. rubro instructa. Semen valvulis duplo brevius, acute trigonum, nitens, ex fusco griseum. (D. v.)

Hab. in sylvis locisque umbrosis humidiusculis, non rarus. In pago *basileensi*, haud infrequens. Cl. Hagenbach. In castanetis prope *Bex*. Cl. Schleicher. Prope *Duilliers* secus *Promenthusam*. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. Cl. Treviranus l. c. argumentis bonis fretus suspicatur, hancce plantam ad *R. acutum* L. referendam esse. *R. acutus* Sm. potius quidem ad *R. conglomeratum* pertinere videtur; verum syn. a summo Linnaeo citata neutiquam cum eo conveniunt et multo melius cum nostro quadrant. Ceterum huncce *Rumicem* Cl. Schleicherus nominibus *acuti* et *nemorosi* pro diversis speciebus mihi praebuit. Ab omnibus *R. obtusifolii* varietatibus caule laevi, graciliori, valvulis parvis integerrimis et semine parvo trigono, planta nostra abunde differt.

841. Rumex *crispus* L. — R. valvulis ovatis integris omnibus graniferis, racemis nudiusculis, foliis lanceolatis undulatis acutis. (Sp. 3. Gall. *Patience crépue.*)

Hall. Helv. 1589. Enum. 171. n. 7 et 8. Sut. Fl. Helv. 1. p. 215. Heg. 1. pag. 254. Hag. Fl. Basil. 1. pag. 341. Clairv. Man. 116. Wahlenb. Helv. 66. Mur. Bot. Val. 91. *Lapathum folio acuto crispo* C. B. Basil. 33.

L. Sp. Pl. 476. Willd. Sp. Pl. 2. p. 251. Poir. Enc. 5. p. 60. Smith Brit. 391. Dec. Fl. Fr. 2222. Wallr. Sched. 170.

Fl. Dan. tab. 1334. Engl. Bot. 28. tab. 1998. Lam. Ill. 2. tab. 271. f. H. Curt. Lond. tab. 104. Eiusd. Lond. fasc. 2. tab. 20. Munting. Brit. tab. 104. (*bona*). Tab. Kräuterb. 823. f. 4. Chabr. Sciagr. 626. in app.

Radix conica, extus fusca, intus alba. Caulis sesquipedalis, 3-pedalis, superne paniculatus, striis rubris sulcatus. Folia oblonga, lanceolata, marginibus insigniter crispa, et undulata: radicalia et infima pro more generis reliquis maiora, ad petiolum subemarginata: superiora basin versus angustata, brevius petiolata. Rami floriferi axillares et terminales, dense racemosi, basi foliosi, ceterum nudi.

Flores mediocres, herbacei, obtusissimi, nutantes, verticillis approximatis. Valvulae demum ampliatae, integerrimae, subrepandae, ovatae, obtusae, basi grano flavo notatae. (D. s.)

Hab. locis ruderatis, ad fossas, secus vias, ubique, etiam in montibus „ultra *Fagi* terminum." Cl. Wahlenberg. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

842. Rumex *conglomeratus* Schreb. — R. hermaphroditus, valvulis linearibus integris graniferis, racemis foliolosis, foliis crispulis acutis: inferioribus cordatis. (Sp. 4. Gall. *Patience agglomérée.*)

Hall. Helv. 1590?? Enum. 171. n. 10. *R. Nemolapathum* Sut. Fl. Helv. 1. p. 215. Heg. 1. p. 254. Hag. Fl. Basil. 1. p. 341. Clairv. Man. 116. *Lapathum minimum* C. B. Basil. 33.

Schreb. Spic. 64. Poir. Enc. 5. p. 60. (excl. certe planta A). Wallr. Sched. 156. *R. Nemolapathum* (auct.) Ehrh. Phyt. 94? (negat Cl. Wallroth). L. fil. Suppl. 212. Willd. Enum. H. B. 398. Dec. Fl. Fr. 2223. *R. acutus* α et β? Smith 302. (ob syn. I. B. L. Sp. Pl. 478.

R. acutus Engl. Bot. 11. tab. 724. — Moris. s. 5. tab. 27. fig. 9. Tab. Kräuterb. 824. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 985. f. 2. (*bona*).

R. Nemolapathum Schl. Thom. exs.

Priori affinis, facile tamen notisque optimis distinguitur. Habitus totus gracilior. Folia planiuscula, margine tamen crispa et undulata, sed multo angustiora, utrinque attenuata, patentia: radicalia ad petiolum angustata. Caulis 2-3-pedalis, striis rubris et viridibus sulcatus, superne in ramos virgatos, patulos, longe floriferos, et fere usque ad apicem foliolosos divisus. Flores semiverticillati, parvi, ex herbaceo rubelli; verticilli numerosissimi, dissiti v. approximati, sed valde distincti, fere omnes foliolo suo stipati, supremi nudi, subconfluentes. Valvulae angustae, fere lineares, integrae, per maturatio-

nem parum ampliatae: omnes grano oblongo flavo v. rubro notatae. (D. v.)

Ad sepes humidas fossasque, non ubique. *Basileae* versus *Augustam* in sylvis. C. B. *Au Brouet* inter *Ollon* et *St. Tryphon*. Amiciss. Em. Thomas. In agro *Nevidunensi* circa *Trélex*, *Grens*, *Gingins* etc. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

Obs. I. *Lapathum* Hall. Helv. 1590. ob „spicas nudas gracilesque, longas, verticillis tantum inferioribus in alis foliorum sessilibus" et syn. I. B. Hist. 2. p. 987. f. 2. vix ad speciem nostram pertinere videtur. Quid autem sit, plane ignoro. Planta certe propter valvulas omnes graniferas ad *R. nemorosum* Schrad. non referri potest.

Obs. II. Testante Cl. Wallroth, qui inter Ehrharti plantas genuinum eius *R. Nemolapathum* se vidisse obtestatur, ea species neutiquam huc, sed ad *R. sanguineum II* viridem pertinet. Diagnosis tamen Ehrhartiana cum *conglomerato* bene convenit.

Obs. III. Vix ac ne vix dubito, quin *R. acutus* Smithii una eademque species sit ac noster *R. conglomeratus*. Descriptio enim ex omni parte, valvulis tantum, quas subinde dentatas („rarely toothed at the basis" Engl. Bot. l. c.) esse dicit Vir clariss., exceptis, convenit. Botanicon anglicum etiam plantam nostram ipsissimam sistere videtur, neque valvulas dentatas habet. Quoad Linnaeanam plantam neque phrasis neque synonyma quadrant, et circa eam tot capita, tot sensus.

843. Rumex *Hydrolapathum* Ait. — R. hermaphroditus, valvulis graniferis triangularibus reticulatis subdenticulatis, racemis paniculatis nudis, foliis lanceolatis basi attenuatis. (Sp. 5. Gall. *Patience des fossés.*)

Heg. Fl. Helv. 2. p. 449. in add. Hag. Fl. Basil. 1. p. 340. *Lapathum aquaticum folio cubitali* C. B. Pin. 116.

Willd. Sp. Pl. 2. p. 251. Enum. H. B. 397. (excl. planta valvulis nudis, quae ad *R. aquaticum* L. spectat). Trevir. Obs. 8. n. 10. (ad *R. aquaticum*). Gmel. Fl. Bad. 1. p. 100. Wallr. Sched. 172. *R. conglomeratus* A. (excl. planta minori) Poir. Enc. 5. p. 60. *R. aquaticus* Dec. Fl. Fr. 2221. (excl. var. valvulis nudis). *R. britannica* (quoad plantam germanicam) Schkuhr Handb. 1. n. 951.

R. aquaticus Engl. Bot. 30. tab. 2104. (excl. descr.). Tab. Kräuterb. 824. f. 2 et 3. I. B. Hist. 2. p. 986 et 987. fig. 1. Chabr. Sciagr. 309. f. 4. (*eadem*). Dalech. Hist. 605. f. 1?

? *β mediterraneus*, foliis undatis (ut vix rite explanari queant) dorso praecipue ad costam nervosque transversos scabriusculis, valvulis integris ovato-triangularibus margine curvilineo.

R. acutus Thom. cat. 1818.

Radix ingens, extus nigra, intus albida, sapore subamaro, adstringente. Caulis crassus, sulcatus, laevis, superne ramosus paniculatusque, 5-6-pedalis. Folia ima generis maxima, 1-2-pedalia, lata, lanceolata, subrepanda, peracuta, longe petiolata, nervo dorsali crasso, lateralibus tenuibus, fere rectangulis: superiora angusta, elongata, etiam lanceolata. Rami floriferi, flexuosi, crassi, erectiusculi, plerumque nudi v. foliolo uno alterove inferne instructi: supremi paniculam confertam efficiunt. Verticilli approximati, multiflori: infimus ad ortum rami in axilla folii sessilis. Pedunculi semunciales, recurvi, apice incrassati, inferne geniculato-nodulosi. Valvulae demum magnae, albidae, venosae et insigniter reticulatae, triangulares, subcordatae, obtusiusculae, basi lateribus paulo breviore, inferne denticulis paucis notatae, omnes graniferae. Germen magnum, gibbum, oblongum, apice acutiusculum, rubrum s. croceum. Semen magnum, subfuscum, nitens, acute triquetrum, faciebus excavatis. (D. s.)

Hab. in fossis aquaticis magnarum paludum, rarus. Circa *Ebrodunum* invenit amiciss. Gay, et mecum communicavit. Circa *Michelfelden* et ad *Rhenum* prope *Basileam*. Cl. Hagenbach. *β aux Devens* prope *Bex* ad agrorum margines. Cl. de Charpentier et Em. Thomas. — Fl. Iulio. ♃.

Obs. An *Lapathum* Hall. Helv. 588. huc aut ad *R. aquaticum* L., quocum ab illustrissimo Smithio *R. Hydrolapathum* confusus fuit, pertineat, aut utramque speciem complectatur, vix coniici licet. Synonyma certe a Viro magno laudata tam ad *aquaticum*, quam ad *Hydrolapathum*, spectant. Folia tamen „longe ex ellipticis lanceolata" potius utique *R. Hydrolapathum* indigitant. Ceterum vide quae de his speciebus, quas bonus iam Schkuhrius diversissimas esse putabat, in suis elegantissimis observationibus VV. Cl. Treviranus et Wallroth disseruerunt. — Planta nostra β habitu toto, foliorum forma, panicula, valvulis reticulatis cum aquatili convenit, sed valvulis omnino integris, margine arcuatis ac prae-

cipue sede diversissima ab illa differt, et fortasse speciem propriam constituit.

+ 844. Rumex *aquaticus* L. — R. hermaphroditus, valvulis plerumque nudis triangularibus reticulatis integerrimis, racemis paniculatis aphyllis, foliis late cordato-ovatis. (Sp. 6. Gall. *Patience aquatique.*)

Lapathum Hall. Helv. 1588? (Cf. obs. ad sp. priorem). Enum. 171. n. 9? Sut. Fl. Helv. 1. p. 216? (Ad priorem incunctanter amandat Cl. Hagenbach). Heg. Fl. Helv. 1. p. 255? (Omnia ex Sutero. Sed in app. 2. p. 449. nomen expungit et plantam ad *Hydrolapathum* revocat). Clairv. Man. 116?

L. Sp. Pl. 479. (excl. syn. nonn.). Willd. Sp. Pl. 2. p. 255. Poir. Enc. 5. p. 64? (confus. syn. et charact.). Trevir. Obs. 8. n. 10. Wallr. Sched. 176. Hoffm. Germ. 1. p. 129. *Lapathum aquaticum* Scop. Carn. n. 444.

Blackw. tab. 490. Moris. Hist. s. 5. tab. 27. fig. 10. a. b. Fuchs 462. Matth. 354. f. 2? Camer. Epit. 232. (*opt.*). Dod. Pempt. 648. f. 3. Lob. Ic. tab. 285.

Schl. exs. cat. 1821.

A priori, quocum confusus fuit, differt 1) radice intus fulva, saporis acris, 2) foliis glabrioribus, dorso subglaucescentibus, radicalibus basin versus sensim dilatato-rotundatis, eximie cordatis, auriculis inaequalibus, latissimis, non valde protensis, nervis transversis, subdiscoloribus, 3) pedicellis multo tenuioribus, fere capillaribus, obscure nodulosis, denique 4) valvulis saepius dentato-crenulatis, ut plurimum grano plane destitutis, costa nonnunquam inferne leviter intumescente. Var. tamen datur rarior granifera, quam a Cl. Kochio accepi. Monente Viro doctiss. ea planta est *R. maximus* Schreb. et Wallr. Sched. 174. (D. s.)

Hab. in fossis profundioribus aqua plenis. — Mihi neutiquam constat, hancce raram stirpem inter patrios limites reperiri. Suam (quae quidem probabilius ad priorem revocanda est) circa *St.-Blaise* nasci perhibet Hallerus. Genuinum *aqua-*

ticum misit certe SCHLEICHERUS, sed locum natalem tacuit, ut fortasse non in Helvetia lectus sit. — Fl. Iulio. ♃.

845. RUMEX *pulcher* L. — R. hermaphroditus, valvulis spinoso-dentatis, lacunoso-reticulatis graniferis, verticillis nudiusculis, foliis radicalibus panduriformibus. (Sp. 7. Gall. *Patience Violon.*)

Hall. Helv. 1593. Emend. 1. n. 19. Enum. 172. n. 14. Sut. Fl. Helv. 1. p. 214. Mur. Bot. Val. 91.

L. Sp. Pl. 477. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 254. Poir. Enc. 5. p. 63. Smith Brit. 393. Dec. Fl. Fr. 2225. Vill. Delph. 3. p. 279.

Smith Brit. 22. f. 3. Moris. Hist. s. 5. tab. 27. f. 13. I. B. Hist. 2. p. 988.

Schl. Thom. exs.

Radix brevis, crassa, ramosa. Folia radicalia numerosa, longe petiolata, 2-3-uncialia, oblonga, cordata, subrepanda, obtusa, infra medium utrinque late emarginata; petiolis nervisque subpubescentibus: caulina parva, integra. Caulis subprocumbens, pedalis, ramosus, ramis elongatis, divaricatis, virgatis, nudiusculis, laevibus, sulcato-angulosis. Verticilli numerosissimi, dissiti, longe spicati, foliolo, cui insident, fere longiores, subsessiles. Flores magni, herbacei, pedunculis brevibus, crassis, recurvis insidentes. Valvulae deltoideae, obtusiusculae, venis reticulatis, valde exstantibus, dentibus longis, spinulosis, rigidiusculis ciliatae, superne integrae, graniferae: exterioris granum multo maius quam in reliquis, dilute croceum, oblongo-acutum, fungosum et quasi verrucosum. Semen grandiusculum, subfuscum, nitens, acute triquetrum, marginibus prominulis. (D. v.)

Hab. locis calidioribus Helvetiae occidentalis, secus vias, ad muros et in fossis siccis. Inter *Viviscum* et *Lausannam*, abunde. Circa *Genevam*. RAY. *Neviduni* in ambulacro lacum versus. *Ebroduni* et circa *la Sarraz*. Amiciss. GAY.

Inter *Glérolle* et *Chexbres*. In *Valesiae* inferioris vineis. Rev. Murith. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

816. Rumex *divaricatus* L. — R. hermaphroditus, valvulis graniferis dentatis reticulatis, verticillis foliosis, foliis cordato-oblongis obtusis. (Sp. 8. Gall. *Patience étalée.*)

Hall. Helv. 1598 β. Heg. 1. p. 255.

L. Sp. Pl. 478. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 253. Enum. H. B. 398. Bieb. Cauc. Suppl. 279. n. 715*. *R. pulcher* β Dec. Fl. Fr. 2225.

Till. Pis. 93. tab. 37. f. 2. (Mihi ignota).

Schl. exs. cat...

Priori, quocum Hallerus, Poiret, Lamarckius et Candollius coniungunt, sane affinis, neque folia habet magis quam illius pubescentia. Testante summo Hallero Tillius inventor primo quidem anno vidit folia non sinuata, altero vero panduriformia edentem. Tribuit etiam Tillius tam *pulchro*, quam *divaricato*, folia subhirsuta. Hanc plantam nonnisi siccam et valvulis adhuc nudis nec graniferis vidi, ut vix asserere possim, an vere differat necne. A *pulchro* tamen utique statura multo maiore, caule ramosissimo, ramis minus elongatis, verticillis folio plerisque multo brevioribus, supremis solis nudis, ut spicae vere foliosae sint. Folia radicalia et inferiora triplo quadruplove maiora, marginibus omnino integra, obtusa: superiora etiam breviter petiolata, lanceolata, utrinque attenuata. Valvulae (immaturae quidem) potius oblongo-ovatae, subreticulatae, crenato-dentatae, dentibus multo brevioribus. Stamina calyce paulo breviora, antheris croceis. Rami valde divisi, minus divaricati, fere erecto-patentes. (D. s.)

Schleicherus fortasse in Helvetia insubrica inventum misit. — ♃.

817. Rumex *obtusifolius* L. — R. hermaphroditus, valvulis subulato-dentatis: subunica granifera, foliis

radicalibus cordatis obtusis, caule scabriusculo. Sm. (Sp. 9. Gall. *Patience à feuilles obtuses.*)

Hall. Helv. 1592. Enum. 177. n. 13. Heg. Fl. Helv. 1. p. 254. Hag. Fl. Basil. 1. p. 343. Clairv. Man. 116. Sut. Fl. Helv. 1. p. 215. Wahlenb. Helv. 67. Mur. Bot. Val. 91. *Lapathum folio minus acuto* C. B. Pin. 115.

L. Sp. Pl. 478. Willd. Sp. Pl. 2. p. 254. Poir. Enc. 5. p. 62. Smith Brit. 392. Dec. Fl. Fr. 2227. Wallr. Sched. 166.

Lam. Illustr. tab. 271. fig. 3. Engl. Bot. 23. tab. 1999. Curt. Lond. fasc. 3. tab. 22. Gaertn. tab. 119. f. 2. — Camer. Epit. 228. Tabern. Kräuterb. 823. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 985. f. 1. Chabr. Sciagr. 309. f. 2. (*eadem*).

R. acutus Schl. exs.

β foliis angustis acutioribus. — Hag. l. c. *Lapathum folio acuto plano* C. B. Basil. 33.

Radix fusca, intus flavida. Caulis ramosus, erectus, superne paniculatus, sulcatus, crassus, scaber. Folia petiolis, nervis venisque scabro-pubescentibus, crassiuscula: radicalia ampla, oblonga, cordata, obtusa, crenulata, auriculis magnis, rotundatis: caulina ovato-lanceolata, acuta. Racemi paniculati, longi, numerosi, verticillis multifloris, plerisque omnino aphyllis, approximatis, superne confluentibus. Flores duplo fere maiores quam prioris, conglomerati et sanguinei, antheris aureis, calycem paulo excedentibus. Valvulae ovatae, cordatae, reticulato-venosae, primum integrae, demum dentibus subulatis plus minusve longis, duriusculis ciliatae: exterior praecipue grano oblongo, lanceolato-lineari, luteo vel croceo insignita. Semen triquetrum, valvulas fere aequans. (D. v.)

Hab. locis ruderatis, et ad vias planitiei frequens. Etiam in montibus alpinis circa mapalia frequens occurrit, ut saepe pro *R. alpino*, qui etiam locis a fimeto pinguefactis gaudet, sumatur; v. g. in M. *Dolaz*. Amiciss. Gay. In M. *Creux du Van*. Cl. Monnard. — Fl. Iul. et Aug. ♃.

Obs. An fortasse planta *β* mihi omnino ignota ad *R. acutum* K. et Z. catal. palat. pertineat, nescio. Ea planta, quam benigne mecum communicavit celeberr. Koch, ac quoque ab amiciss. Gay prope Aquas Allobrogum (*Aix*) lectam possideo, *R. obtusifolio* valde affinis, ab eo tamen foliis plerumque multo angustioribus acutioribusque et praecipue valvulis valde inaequalibus, extima nempe reliquis maiore, interioribus autem crenulatis neque setaceo-dentatis, recedit. Eam nunc in litteris *R. pratensem* nominat Cl. Koch. Nomine *R. ambigui* ab amiciss. Gay in not. ined. diligenter descripta est. Huius loci etiam erit *R. cristatus* Wallr. Sched. 163.

II. Phylla omnia semper nuda, neque granifera. Sapor grate acidus.

848. Rumex *scutatus* L. — R. hermaphroditus, caule tereti, foliis cordato-hastatis: hamis divergentibus. Dec. (Sp. 10. Gall. *Patience à écussons.*)

Hall. Helv. 1594. Enum. 170. n. 5. Sut. Fl. Helv. 1. p. 216. Heg. 1. p. 255. Clairv. Man. 116. Wahlenb. Helv. 67. Mur. Bot. Val. 91. I. I. Scheuchz. Alp. It. 2. p. 128.

L. Sp. Pl. 481. Willd. Sp. Pl. 275. Poir. Enc. 5. p. 66. Dec. Fl. Fr. 2234. Wallr. Sched. Crit. 181. Vill. Delph. 3. p. 270.

Blackw. tab. 306. Tab. Kräuterb. 826. f. 3. et 827. f. 2. Dod. Pempt. tab. 649. fig. 2. Dalech. Hist. 605. fig. 3. I. B. 2. p. 991. f. 2. (*minus bona*).

Schleich. Thom. exs.

β glaucus, caule suffruticoso. Hag. l. c. *R. glaucus* Heg. 1. p. 256. Jacq. Ic. rar. tab. 67.

γ hortensis, magis glaucescens, foliis rotundioribus. (Gall. *Oseille ronde*, *petite Oseille.*)

δ maculatus, foliis maculatis. I. I. Scheuchz. Alp. It. 2. p. 129.

Radix gracilis, teres, ramosa, longe repens. Caulis trientalis, pedalis, inferne saepe procumbens, ceterum erectiusculus, parum foliosus, teres, striatus, non valde ramosus. Folia longe petiolata, glaucescentia, lata breviaque, cordato-hastata v. sagittata, supra hamos plerumque eleganter profundeque sinuato-emarginata, auriculis magnis, acutis, ad rectam lineam

divergentibus vel reflexis, gusto sapido grateque acidulo. Racemi perpauci, simplices v. ramosiusculi, alterni, graciles, verticillis paucifloris, remotiusculis, dimidiatis. Flores hermaphroditi, latiusculi, ex rubello herbacei, nutantes; phylla antheris linearibus breviora, primum ovato-oblonga. Valvulae demum subrotundae, cordatae, valde ampliatae, complanatae, integerrimae, pulchre venosae, semine membranaceo, alato-triquetro, multo maiore.

Hab. in Alpium glareis et inter lapides deciduos, frequens. In M. *Steinenberg*, *Prapioz*, *Gemmi*, *Culand*, *Chapuise*, ad scaturiginem torrentis *Noiraigues*; in M. *Javernaz*, *Chaude*, *Ovonnaz*, *Bärenboden*, *Gotthardo* etc. In M. *Iuranis* editioribus *Thoiry*, *Dolaz*, supra *Ballstall*; *aux combes de Valanvron* et *Beau-fonds*. Ad muros etiam planitiei, *Lugani*, *Chiavennae*, *Agauni* et in *Val-Magia*. Haller. Infra *Wildkilchlein* in pago *Abbatiscellano*. Wahlenberg. In M. *Pennino*. Rev. Murith. Ad viam regiam prope *Duilliers*. In hortis hinc inde culta. β in M. Iuranis *Schenkenberg*, *Gislifluh* et *Wasserfluh*, circa *Aroviam*. Cl. Hegetschweiler. δ in valle *Praegalliensi*. I. I. Scheuchzer. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

** *Diclini*, *phyllis omnibus nudis.*

I. Flores polygami. Sapor herbaceus.

849. Rumex *alpinus* L. — R. polygamus, valvulis nudiusculis ovatis laeviusculis integris, foliis cordato-ovatis obtusis rugosis. (Sp. 11. Gall. *Patience des Alpes*, *Rhubarbe des moines*.)

Hall. Helv. 1587. Enum. 170. n. 6. Sut. Fl. Helv. 1. pag. 217. Heg. 1. p. 256. Hag. Fl. Basil. 1. p. 345. Clairv. Man. 116. Mur. Bot. Val. 91. Wahlenb. Helv. 67.

L. Sp. Pl. 480. Willd. Sp. Pl. 2. p. 259. Poir. Enc. 5. p. 67. Dec. Fl. Fr. 2220. Bieb. Cauc. n. 718. Vill. Delph. 3. p. 270.

Blackw. tab. 262. Matth. 354. f. 2. Tab. Kräuterb. 823. f. 1. (*eadem*). I. B. Hist. 2. p. 987. f. 2.

Schl. Thom. exs.

Radix ingens, tortuosa, transverse rugosa, nigra, intus flavescens, amara. Tota planta glaberrima laevisque. Caulis crassus, sulcatus, superne ramosus, vaginis ad nodos maioribus quam in caeteris speciebus instructus, 2-3-pedalis. Folia molliuscula, rugosa, undulato-repanda: radicalia longe petiolata, ovata, plerumque obtusa, profunde cordata, auriculis magnis, rotundatis: caulina inferiora etiam plus minusve cordata, basi inaequalia, magis oblonga: suprema lanceolata. Panicula terminalis, ampla, conferta, racemis verticillatis, numerosis fereque aphyllis constans. Florum verticilli approximati, valde multiflori, plerique hermaphroditi: superiores masculi et foeminei. Flores satis magni, herbacei, pedunculis longis, patentissimis, gracilibus, apice insigniter incrassatis instructi. Valvulae triangulares, obtusae, obsolete venosae, integerrimae, omnino nudae, nervo dorsali tenui percursae. Semen triquetrum, magnum, valvulas fere aequans. (D. v.)

Hab. ad casas pastorias Alpium et M. *Iurae*, qua fimus abundat, frequens. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Hancce speciem Cl. Wahlenberg in Alpibus orientalibus invenire non potuit. Loco eius circa stabula alpina suum *acutum* mihi adhuc plane ignotum indicat.

II. Flores dioici. Sapor grate acidus.

850. Rumex *Acetosa* L. — R. dioicus, foliis oblongis sagittatis, hamis retrorsum porrectis, vaginis longiusculis aristatis. (Sp. 12. Gall. *Patience Oseille.*)

Hall. Helv. 1597. Enum. 168. n. 2. Sut. Fl. Helv. 1. p. 217. Heg. Fl. Helv. 1. pag. 257. Hag. Fl. Basil. 1. p. 346. Clairv. Man. 116. Wahlenb. Helv. 67. Mur. Bot. Val. 91. *Acetosa pratensis* C. B. Basil. 33.

L. Sp. Pl. 481. Willd. Sp. Pl. 2. p. 260. Poir. Enc. 5. p. 68. Dec. Fl. Fr. 2232. Smith Brit. 396.

Engl. Bot. 2. tab. 127. Blackw. tab. 230. Fuchs 461. Dod. Pempt. 648. fig. 4. Matth. 353. fig. 3. Wallr. Sched. 182. Tab. Kräuterb. l. c. 820. f. 1.

β *crispa*, hortensis. Tab. Kräuterb. 827. f. 1. I. B. Hist. 2. p. 990. fig. 2.

γ *maxima*, subalpina, sylvatica, foliis elongatis. I. I. Scheuchz. Alp. It. 2. pag. 129. Tabern. l. c. 826. f. 2. I. B. Hist. 990. f. 1?

Radix gracilis, praelonga, ramosa, extus lutea v. subfusca, intus alba. Caulis simplex, strictus, sesquipedalis, cubitalis, foliosus, striatus, saepe maculis sanguineis notatus. Folia saturate viridia, sagittata, hamis petiolo fere parallelis, succulenta, crassiuscula, sapore acido non ingrato, nervis lateralibus parum conspicuis nec exstantibus: radicalia numerosa et inferiora longe petiolata, sagittato-cordata, ovata, apice rotundato obtusa: caulina magis oblonga, minus obtusa, margine crispula v. subrevoluta, auriculis acutissimis: suprema acuta, amplexicaulia. Vaginae tubulosae, fere semunciales, subfuscae v. albidae, nervis exstantibus, saepe in aristas longiusculas exeuntibus. Racemi terminales, fere aphylli, simpliciusculi, verticillis plus minusve distinctis. Flores pedunculati, parvi, dioici, ex herbaceo rubelli. Valvulae ovatae, integrae. (D. v.)

Hab. in pratis, ubique, neque in Alpibus deficit. β in hortis colitur. γ in sylvis subalpinis ad *Spelugae* radices et versus *Campum Altinum*. I. I. Scheuchzer. — Fl. Maio et Iunio et ante foenisecium marcescit. ♃.

851. Rumex *arifolius* All. — R. dioicus, foliis oblongis acutis hastatis: hamis recta divergentibus, vaginis brevibus truncatis muticis. (Sp. 13. Gall. *Patience à feuilles de Gouet.*)

Hall. Helv. 1598. Emend. 1. n. 18 Hag. Fl. Basil. 1. p. 347. Clairv. Man. 116. Mur. Bot. Val. 91. *R. Acetosa* γ Sut. Fl. Helv. 1. p. 217. I. I. Scheuchz. It. Alp. 528.

All. Pedem. 2040. (non Willd. non Ait.) Dec. Fl. Fr. 2232. Poir. Enc. Suppl. 4. pag. 523. (in obs. ad hocce genus, n. 1.) *R. montanus* cat. H. Paris. (auct. Poiret).

Bocc. Mus. 165. tab. 125.

Schleich. Thom. exs.

A priori, quocum a multis botanicis perperam coniungitur, distinguendus f o l i i s omnino planis nec margine undulatis, minus succulentis: caulinis potius hastatis quam sagittatis, hamis brevibus, obtusiusculis, recta divaricatis, nervis magis conspicuis, exstantibus, circa petiolum stellatim divergentibus: radicalibus magnis, cordato-ovatis, auriculis rotundatis, deorsum porrectis; v a g i n i s caulinis paucas lineas longis, truncatis, omnino muticis, albis. V a l v u l a e grandes, subrotundae, subcordatae, membranaceae, omnino nudae; p h y l l a exteriora persistentia, multo maiora quam in reliquis speciebus, subrotunda, omnino reflexa. S e m e n valvulis minus, triquetrum. „In horto etiam auget staturam et discrimen servat." Haller. (D. v.)

Hab. in Alpibus locis umbrosis, rarius. In M. *Chapuise*. Haller. Etiam in M. *Seron* supra *l'Etivaz* legi. In M. *Dolaz*. Rev. Ducros. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

852. Rumex *Acetosella* L. — R. dioicus, foliis lanceolatis hastatis, hamis acutis recurvis. Dec. (Sp. 14. Gall. *Patience Petite-Oseille*.)

Hall. Helv. 1596. (multas enumerat varietates). Enum. 168. n. 3. Sut. Fl. Helv. 1. p. 218. Heg. 1. p. 258. Hag. Fl. Basil. 1. p. 347. Clairv. Man. 117. Mur. Bot. Val. 91. Wahlenb. Helv. 68. *Acetosa arvensis lanceolata* et *Ac. arv. minima non lanceolata* C. B. Basil. 33.

L. Sp. Pl. 481. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 260. Poir. Enc. 5. pag. 68. Dec. Fl. Fr. 2233. Wallr. Sched. 185. Smith Brit. 396.

Curt. Lond. fasc. 5. tab. 29. Engl. Bot. 24. tab. 1674. — Blackw. tab. 307. Dod. Pempt. 650. f. 1. Matth. 354. f. 1.

β *alpinus*, minimus. Thom. Schl. exs. Mur. l. c.

R a d i x lignosa, albida, teres, transversa, caespitosa. F o l i a oblonga, plerumque plus minusve acuta, lanceolata, ovato-lanceolata, quandoque subspathulata, hamis acutis, petiolo perpendicularibus, subinde sur-

sum porrectis: suprema saepe integra. Petioli longi, superne alato-dilatati. Caules valde graciles, simplices, parum foliosi, 2-9-unciales. Racemi alterni, aphylli, subpaniculati, laxiusculi. Flores parvi, dioici, herbaceo-rubelli. Antherae luteae v. rubrae. Valvulae ovatae, obtusae, integrae, grano destitutae. (D. v.)

Hab. in ericetis et pascuis aridiusculis, saepe ad areas carbonariorum. β in Alpibus, vulgo. Circa *Zermatten* elegantissima occurrit. Amiciss. Thomas. — Fl. Iunio et Iulio. ♃.

G. 245. Tofieldia Huds. *Hebelia* Gmel. Bad. *Antherici* sp. L. Hall. *Narthecii* sp. Juss. 47. *Helonias* sp. Willd.

Invol. subtriphyllum, minimum. Cal. 6-phyllus, persistens. Germ. 3. Stigm. subsessilia. Caps. 3, superae, adpressae, polyspermae.

853. Tofieldia *calyculata* Wahlenb. — T. floribus bracteatis, involucro calyci approximato, foliis ensiformibus, caespitibus basi complanatis. (Sp. 1. Gall. *Tofieldie caliculée.*)

Hall. Helv. 1205. Enum. 291. n. 1. Wahlenb. Helv. 68. *T. palustris* (non Huds.) Gaud. Agr. Helv. 2. pag. 254. Clairv. Man. 108. *Anthericum calyculatum* Sut. Fl. Helv. 1. pag. 202. Heg. 1. pag. 239. I. I. Scheuchz. Alp. It. 2. p. 139.

T. palustris Dec. Fl. Fr. 1894. Pers. Syn. 2. pag. 399. Willd. Enum. H. B. 402. (excl. planta boreali). *T. alpina* Smith in Act. Soc. Linn. 12. p. 541. *Narthecium calyculatum* Poir. Enc. 4. p. 431. *N. iridifolium* Vill. Delph. 2. p. 225. *Anthericum calyculatum α* L. Sp. Pl. 447. *Hebelia collina* et *allemannica* Gmel. Fl. Bad. 2. pag. 117 et 118. *Scheuchzeria Pseudoasphodelus* Scop. Carn. 1. p. 322. *Helonias borealis* Willd. Sp. Pl. 2. p. 274. (excl. syn. fere omnib.)

Sternb. in Act. Soc. Ratisb. p. 153. tab. 2. f. K–S. (*optime*). — Gmel. l. c. tab. 1. *Narthecium calyculatum* Lam. Illustr. tab. 268. — Seguier. Ver. 2. p. 61. n. 3. tab. 2. fig. 14. Clus. Hist. 1. p. 198. fig. 2.

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 99. Schl. Thom. exs.

Radix fibrosa. Folia radicalia inferne in caespites complanatos fasciculata, lateraliter vaginantia, plana, ensiformia, erecta, 1–4 lineas lata: caulina alterna, pauca, consimilia, sed minora. Caules pedales, teretes, cubitales, foliis multo altiores, erecti, simplicissimi, parum foliosi. Racemus spicatus, terminalis, 1-2-uncialis, cylindricus, densus, pedicellis unifloris, brevissimis, basi bracteola acutiuscula suffultis. Flores approximati, flavescentes, parvi. Involucrum monophyllum, inaequaliter 2-3-partitum, a flore separabile, segmentis subrotundis, calyce multoties brevioribus. Calyx phyllis ovato-lanceolatis, acutiusculis, subinde mucronulatis. Stamina calyce longiora, phyllis opposita. Capsulae tres, virides, basi connatae, adpressae, polyspermae. Semina minima, subrotunda, fusca. (D. v.)

Hab. locis paludosis praecipue submontanis. In pagis *tigurino*, *bernensi*, *vaudensi*. In *Valesia* etc. *Bernae* circa *Seelhofen* et *Burgdorfi in der Eymatte*. Haller. Circa *Kempten*. *Neviduni au bois de Prangins* et ad *Promenthusam* supra *Clarens*. In Alpes etiam adscendit. — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

854. Tofieldia *borealis* Wahlenb. — T. floribus sessilibus capitatis imbricatis: demum pedicellatis nudis, calyculo capituli rhachi adnato. (Sp. 2. Gall. *Tofieldie boréale.*)

T. palustris var. alpina Gaud. Agr. Helv. 2. p. 255. in obs.

Wahlenb. Fl. Lapp. p. 89. n. 169. et Helv. ad *T. calyculatam* p. 68. — *T. palustris* (non Dec.) Smith Brit. 397. et in Act. Soc. Linn. 12. pag. 239. Poir. Enc. Suppl. 4. pag. 62.

T. palustris Engl. Bot. 18. tab. 536. *T. alpina* (non Sm.) Sternb. in Act. Soc. Ratisb. 1. pag. 152. tab. 2. f. a–i. (*bene*). *Anthericum scapo nudo capitato*, *filamentis glabris* L. Fl. Lapp. n. 137. tab. 10. f. 4. *Anth. calyculatum* Fl. Dan. tab. 36.

Humilis, vix ultra 6 uncias alta. Flores parvi,

albidi, plerumque densissime capitati, rarius in racemum (semper tamen multo breviorem quam in prima specie) positi, per florescentiam sessiles, demum pedicellati, tumque basi nudi neque calyculati, calyculo nempe spicae rhachi adnato pedunculique basin circumcirca ambiente, eiusdem fere coloris et substantiae ac phylla, profunde 3-dentato. Fructus subrotundus. (D. s.)

Planta borealis, in nonnullis quoque montibus Europae mediae alpinis inventa est. In *Carinthiae* Alpibus Cl. Hoppe, *Styriae* vero illustriss. Sternberg legerunt. — In Helvetia nusquam nisi in M. *Sempronio* ad *moles glaciales Kaltwassergletscher*, ubi eam amiciss. Gay iamdudum detexit, atque nuper supra *Zermatten* ab Em. Thomas inventa. Loco dicto *Gärtlein* prope moles glaciales montis *Augstberg* supra *Zermatten*. Amiciss. Gay. — Fl. Augusto. ♃.

855. Tofieldia *glacialis* N. — T. capitulo ovato paucifloro, floribus calyculatis pedicellatis, phyllis bracteisque obtusis. (Sp. 3. Gall. *Tofieldie des frimas.*)

β *ramosa*, caule fere toto pedunculis s. ramulis basi folio stipatis alternis apice 1-5-floris obsito.

T. calyculata b *glacialis* et c *ramosa* Thom. exs.

Planta pygmaea, subinde vix semuncialis, fructifera 2-3ve uncias alta. A *T. calyculata* differt foliis etiam multo minoribus; laete virentibus, perinde tamen lateraliter vaginantibus complanatisque. Caulis submonophyllus, foliis duntaxat duplo triplove longior. Capitulum 4-8-florum, densum, ovatum subrotundumve, floribus ochroleucis, brevius sed distincte pedicellatis, ut in specie prima calyculatis, sed fere duplo brevioribus; ad pedicellorum basin bractea lata brevisque, obtusissima, submembranacea. Phylla obovata, obtusa, concava, in planta fructifera viridia, margine purpureo circumdata, erecta, filamentis paulo breviora, ut antherae sagittato-subrotundae minus exsertae sint. Fructus subrotundus, trigonus, laete virens. — In var. β praeter calyculum solitum in pedunculis lateralibus paulo infra florem bractea

calyculiformis, subtriloba, pedunculum circumdans observatur. (D. s.)

Hab. in M. *Gotthardo*, ubi utramque varietatem legit amiciss. Em. Thomas. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

G. 246. Scheuchzeria L. gen. 452 *). Hall. Juss. 46.

Cal. 0. Cor. hexaphylla, decidua. Germ. 3-6. Stigm. sessilia. Caps. totidem, 2-valves, subinflatae, acuminatae, 2-5-spermae.

856. Scheuchzeria *palustris* L. (Gall. *Scheuchzéric des marais.*)

Hall. Helv. 1310. Enum. 258. Scheuchz. Gram. 336. Sut. Fl. Helv. 1. p. 218. Heg. 1. p. 258. Hag. Fl. Basil. 1. p. 318. Clairv. Man. 109. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 256. Wahlenb. Helv. 68. Mur. Bot. Val. 94. *Iuncus floridus minor* C. B. Prodr. p. 23. n. 9.

L. Sp. Pl. 482. Willd. Sp. Pl. 2. p. 263. Poir. Enc. 6. p. 729. Dec. Fl. Fr. 1891. Smith in Engl. Bot. 28. Vill. Delph. 2. p. 227.

L. Fl. Lapp. n. 133. tab. 10. f. 1. Fl. Dan. tab. 176. Engl. Bot. tab. 1801. Lam. Illustr. tab. 268. Schkuhr Handb. tab. 100. (*pessima*). — Loes. Fl. Pruss. ic. 28.

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 100. Schl. Thom. exs.

Radix transversa, albida, squamis numerosis, foliorum veterum reliquiis, superne tecta. Culmus erectus, simplex, 4–8–uncialis, teretiusculus, foliosus, ad articulationes plerumque flexuoso-infractus. Folia pauca, dorso convexa, facie canaliculata, brevia, patentia. Vaginae folio breviores, solutae, basi ventricosae, marginibus scariosae, superne angustatae. Racemus pauciflorus (3–10–florus), erectus,

*) „Diximus genus hocce a doctissimo isto fratrum pari I. Scheuchzero, magno isto agrostographo, et I. I. Scheuchzero, curiosissimo isto Alpium helveticarum lustratore, qui quantum praestiterint, nulli non norunt." Linnaeus Fl. Lapp. p. 104.

flexuosus. Pedunculi alterni, distantes, flore longiores, bracteati. Flores 4-5 lineas lati, phyllis ex luteo viridibus, angustis, lanceolato-acutis, apud nos certe cito deciduis, ut videtur, cum staminibus alternis. Filamenta brevia, antheris longissimis, erectis. Capsulae 3-6, basi liberae, divergentes, inflatae, apice curvato-rostratae, acutae, seminibus 2-5, oblongis, paucis. (D. v.)

Hab. in paludibus torfaceis, frigidis v. subalpinis, rarissima. *Mülhusiae.* Cl. Hofer. Ad lacum *Felinum.* Scheuchzer, amiciss. VV. Abr. Thomas, Roemer, Wahlenberg et Seringe. Prope *Einsiedeln*, pluribus locis, ut inter *Hohen-Rohne* et *Biberam*, prope *Höffner-Allment.* Burser et nuper Cl. Wahlenberg. [*Vivisci* in paludibus spongiosis septentrionem versus. Cl. Tardent. Ad M. *Pilati* lacum. Burser, auct. C. et I. B. (Hist. 2. p. 824. absque icone). Ad lacum prope *Châtel-St. Denis.* Amiciss. Seringe. Circa lacum *des Rousses.* Illustr. de Saussure. Ibi autem non reperire potui, sed praeeunte Cl. Sam. Bridel in paludibus profundis *de la plaine des Mosses* inter *Château-d'Oex* et *les Ormonds* plus semel copiose legi. — Fl. Maio et Iunio. Iulio capsulas maturas profert. ♃.

Obs. Cum flores ante maturationem fructus nunquam viderim, adhuc nondum determinare possum, an ob staminum situm perigonii foliola rectius petala, aut phylla dicenda sint. In Angl. Botan. stamina distincte foliolis opposita depicta sunt.

G. 247. Triglochin L. gen. 453. Hall. Juss. 47. Gaertn. tab. 84. *Iuncago* Tourn. tab. 142.

Cal. 6-phyllus, deciduus. Cor. 0, nisi phylla interiora dicas. Stam. phyllis opposita. Germ. 1. Stigm. 3 radiantia, sessilia. Caps. basi dehiscentes.

857. Triglochin *palustre* L. — Tr. capsulis trilocularibus laevibus linearibus basi attenuatis. (Gall. *Troscart des marais.*)

Hall. Helv. 1308. Enum. 258. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 219. Gaud. Agr. Helv. 2. p. 252. Heg. 1. p. 259. Hag. Fl. Basil. 1. p. 149. Clairv. Man. 109. Wahlenb. Helv. 69. Mur. Bot. Val. 102. *Gramen iunceum spicatum seu Triglochin* C. B. Basil. 81.

L. Sp. Pl. 482. Willd. Sp. Pl. 2. pag. 462. Poir. Enc. 8. pag. 89. Dec. Fl. Fr. 1892. Smith Brit. 398. Vill. Delph. 2. p. 228.

Fl. Dan. tab. 490. Engl. Bot. 6. tab. 366. Leers Herb. 93. tab. 12. f. 5. Tabern. Kräuterb. 535. f. 4. Sturm Fl. Germ. I. fasc. 13. tab. 9. Schkuhr Handb. tab. 102. I. B. Hist. 2. p. 508. f. 2. Dalech. Hist. 431. f. 3.

Ser. Gram. exs. cent. 1. n. 98. Thom. Schl. exs. Ehrh. Gram. exs. dec. 12. n. 119.

Radix viticulosa, repens, collo incrassata. Caulis solitarius, enodis, pedalis, sesquipedalis, erectus, basi foliosus, simplicissimus, gracilis. Folia semicylindrica, facie canaliculata: radicalia fasciculata, caule breviora; vaginae breves, fissae. Racemus simplicissimus, strictus, elongatus, pedunculis solitariis, parum distantibus, unifloris, brevibus, cauli adpressis, ebracteatis. Flores numerosi, parvi, viriduli; phylla concava, decidua, duplicis ordinis: 3 exteriora viridia, quandoque purpurascentia, subrotunda, patentia: reliqua interiora ovato-obtusa, plus minusve colorata. Stamina phyllis opposita eisque breviora, adpressa, filamentis brevissimis, antheris didymis, magnis. Capsulae solitariae, triloculares, trispermae, lineares, longae, adpressae, valvis tribus inferne dehiscentibus triplicemque hamum (unde nomen generi) efficientibus. Semina elongata, linearia, acute triquetra, inferne attenuata. (D. v.)

Hab. in paludibus, minime rarum. *Basileae*, *Bernae*, *Tiguri* etc. *Neviduni*, circa *Longirod* etc. — Fl. Maio et Iunio. ♃.

G. 248. Colchicum L. gen. 457. Hall. Juss. 47. Gaertn. tab. 18.

Spathae vagae, breves. Cor. limbo sexpartito, tubo longissimo, radicali. Styli 3, longissimi. Caps. 3, superae, inferne connexae, inflatae, polyspermae.

858. Colchicum *autumnale* L. — C. bulbo submul-

tifloro, foliis late lanceolatis strictis praecocibus, corollae segmentis ellipticis. (Sp. 1. Gall. *Colchique d'automne.*)

Hall. Helv. 1255. Enum. 283. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 219. Heg. 1. p. 259. Hag. Fl. Basil. 1. p. 350. Clairv. Man. 168. Wahlenb. Helv. 69. Mur. Bot. Val. 62. *Colchicum commune* C. B. Basil. 20.

L. Sp. Pl. 489. Willd. Sp. Pl. 2. p. 272. Lam. Enc. 2. pag. 62. Dec. Fl. Fr. 1897. Smith Brit. 599. Vill. Delph. 2. p. 246.

Lam. Illustr. tab. 267. Chaum. Fl. Méd. (*pulcherrima*). Engl. Bot. 2. tab. 133. Sturm Germ. I. fasc. 3. tab. 8. — Matth. 778. fig. 1. Fuchs Hist. 356. Dod. Pempt. 460. f. 2. I. B. Hist. 2. p. 649.

β *vernum*, foliis coactaneis. C. B. Pin. 67. Pers. Syn. 1. p. 398.

Bulbus magnus, ovatus, carnosus, hinc planiusculus, tunica atro-fusca tectus, e facie planiori de sulco prolem novam autumno florentem, vere autem sequente folia cum fructu edituram emittens. Folia 1-2ve uncias lata, lanceolata, liliacea, erecta, fructum superantia. Flores 1-3, radicales, tubo gracili, albo, cylindrico, basi vaginis s. spathis semisubterraneis, fuscis, e collo bulbi exeuntibus circumdato. Limbus cyathiformis, 6-partitus, segmentis erecto-conniventibus, lilacinis, ellipticis, obtusis, grandiusculis: interioribus 3 paulo brevioribus. Germen superne in fundo tubi latitans; styli 3, longissimi, usque ad limbi dimidium porrecti; stigmata simplicia, oblonga, incurva. Stamina basi segmentorum inserta, limbo fere duplo breviora. Capsula magna, tricocca, pedicellata, foliis cincta, coccis inflatis, oblongis, inferne connatis rotundatisque, superne distinctis, acutis. Semina numerosa, dissepimento interne adnata. — Var. β auctores petala paulo angustiora quam vulgari tribuunt, quod tamen certe non observavi. (D. v.)

Hab. in pratis, vulgo. β multo rarior. *Tiguri*, prope *Roche* et circa *Rennam* abundat. Haller. Unicum specimen in comitatu *neocomensi*, ni fallor in valle *Motiers*, legit amiciss. Gay. — Fl. Augusto et Septembri. ♃.

Obs. Amiciss. Gay, qui hocce anno (1827) in valle *Zermatten* ambas nostras *Colchici* species curiose examinavit, eas sequentibus notis distinguere conatus est:

1) Colchicum (*autumnale*) filamentis teretiusculo-subulatis: 3 brevioribus corollae laciniis basi insertis: 3 longioribus altius insertis dimidiam corollam aequantibus, antheris filamento dimidio brevioribus apice obtuse mucronatis, stylis latere interiore stigmatiferis: papillis longe descendentibus.

2) Colchicum (*alpinum*) filamentis aequaliter insertis subulatis basi valde incrassatis: 3 longioribus corolla triplo quadruplove brevioribus, antheris apice emarginatis filamentum aequantibus, stigmate brevi oblique truncato.

„*Alpinum* praeterea differt: 1) omnibus partibus dimidio minoribus, et 2) fructu praecociori et forma eius paulisper diversa. Utraque planta in valle *Zermatten* iam prima Augusti die florebat." Cl. Gay.

859. Colchicum *alpinum* Dec. — C. bulbo unifloro, foliis serotinis lineari-lanceolatis strictis, corollae segmentis ellipticis. (Sp. 2. Gall. *Colchique des Alpes*.)

Hall. Helv. 1256? Enum. 283. n. 5? Mur. Bot. Val. 63. *Colch. montanum* (non L.) Sut. Fl. Helv. 1. pag. 219. Heg. 1. p. 259. Clairv. Man. 108. I. I. Scheuchz. Alp. It. 2. p. 132.

Dec. Fl. Fr. 1898. Lois. Fl. Gall. 1. p. 215. *C. autumnale* ϰ Bert. Amoen. It. 24.

C. montanum All. Pedem. n. 434. tab. 74. f. 2. (Icon ceterum satis commoda, stylos florem excedentes sistit; in planta nostra limbo semper multo breviores sunt). W. et K. Hung. 2. pag. 195. tab. 179. (ex sententia Cl. Bertolonii).

C. montanum Thom. Schl. exs.

β foliis coaetaneis Thom. exs.

Bulbus solidus, parvus, subrotundus, sapore subdulci, tunicis fuscis cinctus, in nostris semper uniflorus. Folia erecta, plana, lineari-lanceolata, acutiuscula, 3-5 lineas lata, 4-uncialia, basi attenuata, ante hiemem, florescentia peracta, plerumque erum-

pentia. Flos fere prioris, sed duplo minor, dilute lilacinus; limbi segmentis perinde inaequalibus, lineatis, oblongo-ellipticis, obtusis. Genitalia ut in *C. autumnali.* Fructus 9 lineas longus, coccis acutissimis, inferne connatis, apice liberis. Folia in varietate β flore longiora. (D. v.)

Hab. in pratis vallium alpinarum iugi australioris inter *Valesiam* et *Pedemontium*, non rarum. Circa *Saas*. *Aux Agites* supra *Sedunum*. Ad adscensum M. *Pennini* circa *St. Pierre*. Rev. Murith. Inter *Chamouny* et *le Col du Bonhomme*. Cl. de Candolle. In summa valle *D. Nicolai*. Amiciss. Gay. In valle *Pommat*, copiose. Etiam prope *St.-Pierre*. Em. Thomas. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

Obs. Plantam hallerianam (1256), hucusque ab omnibus fere auctoribus ad *C. montanum* L. relatam, haud cunctanter; et ut nunc puto recte, ad nostram stirpem alpinam, quae non raro folia simul cum flore edit, amandat sagacissimus Bertolonius. Genuinum *C. montanum* in Rheni valle sollicite, sed nequicquam quaesiverunt amicissimi Meyer et Custor, neque feliciori eventu ab innumeris botanicis tractus aquileiensis, ubi Vir summus *Colchicum* suum legerat, peragratus fuit. *C. montanum* L. regiones calidissimas Europae, Asiae et Africae mari Medio conterminas incolit et a nostris foliis perpetuo coaetaneis, linearibus, superne reflexis, tenuissime ciliatis, atque petalis elliptico-linearibus, vix ultra 2 lineas latis, facile dignoscitur.

C. POLYGYNIA.

G. 249. Alisma L. gen 460. Juss. 46. Gaertn. tab. 84. *Damasonium* Hall. Tourn. tab. 132.

Cal. 3-phyllus. Cor. 3-petala. Caps. (carpella) seminiformes, aggregatae, 1-locul., monospermae. Sem. conduplicata.

860. Alisma *Plantago* L. — Al. foliis ovatis acutis, capsulis in orbem aggregatis. (Sp. 1. Gall. *Fluteau commun.*)

Hall. Helv. 1184. Enum. 300. n. 1. Sut. Fl. Helv. 1. p. 220. Heg. 1. p. 260. Hag. Fl. Basil. 1. p. 352. Wahlenb. Helv. 69. Clairv. Man. 109. *Plantago aquatica latifolia* C. B. Basil. 56.

L. Sp. Pl. 486. Willd. Sp. Pl. 2. p. 276. Lam. Enc. 2.

p. 514. Dec. Fl. Fr. 1885. Smith Brit. 400. Vill. Delph. 2. p. 277.

Engl. Bot. 12. tab. 837. Lam. Illustr. tab. 272. Fl. Dan. tab. 561. Schkuhr Handb. tab. 102. — Fuchs Hist. 42. Matth. 376. f. 2. Tab. Kräuterb. 1111. f. 2. (*eadem*). Dod. Pempt. 606. I. B. Hist. 3. p. 787. f. 3.

β *angustifolium*. *Al. angustifolium* Hoppe Bot. Tasch. 1797. p. 13. *Al. lanceolatum* Hoffm. Germ. 3. p. 175. Lob. Ic. tab. 300. f. 1. Tabern. l. c. 1112. f. 1. Barrel. Ic. tab. 1157.

Radix alba, bulbiformis, tunicata, capillata. Folia petiolata, ovato- v. elliptico-lanceolata, acuta, firma, dilute viridia, nervis 5-7, exstantibus, convergentibus, ut in *Plantagine* percursa: omnia radicalia. Scapi nudi, 1-3-pedales, erecti, subtrigoni, saepe fusco maculati, superne paniculati; rami verticillati, erecto-patentes, basi stipulis lanceolatis, brevibus suffulti. Flores in ramis etiam verticillati, pedunculis longiusculis, unifloris, basi bracteolatis. Verticilli distantes, in quovis ramulo parum numerosi. Petala alba, ante explicationem rubella, basi luteola, subrotunda, calyce viridi multo maiora. Fructus aggregatus, capsulis parvis, trigonis, obtusis, in orbem unius seriei dispositis. (D. v.)

Hab. in fossis aquaticis et aliis locis paludosis, etiam montanis, ubique. — Fl. Iulio et Augusto. ♃.

861. Alisma *ranunculoides* L. — Al. foliis lineari-lanceolatis, floribus umbellatis, capsulis pentagonis subrostratis capitato-imbricatis. (Sp. 2. Gall. *Fluteau Renoncule*.)

Sut. Fl. Helv. 1. p. 220. Heg. 1. p. 260. Clairv. Man. 109.

L. Sp. Pl. 487. Willd. Sp. Pl. 2. p. 279. Lam. Enc. 2. p. 514. Dec. Fl. Fr. 1888. Smith Brit. 402.

Fl. Dan. tab. 122. Engl. Bot. 5. tab. 326. — Lob. Ic. tab. 300. f. 2. I. B. Hist. 3. p. 788.

Schl. rar. exs. cent. . . . . n. 38. Thom. exs.

β *elatior*, floribus umbellatis verticillatisque.

Radix fibrosa, capillata. Folia angusta, lanceolato-linearia, utrinque angustata, trinervia, venis transversis rectangulis distincta, apice calloso, obtusiusculo; petioli longi, lineares, latiusculi, perinde trinervii venosique, basi in vaginam brevem dilatati. Scapi pauci, inclinati, simplices, teretiusculi, 3-5-unciales, umbella simplici plerumque solitaria terminati. Flores fere prioris, albi v. dilute purpurascentes. Fructus *Ranunculorum* capitulis similis, subrotundus, squarrosus, capsulis imbricatis, irregulariter pentagonis, rugosis, parvis, numerosis, acuminatis constans. Planta β caulem habet fere pedalem, et infra umbellam terminalem solitam verticillum magnum, multiflorum. (D. s.)

Hab. in paludibus et locis aquaticis, rarissime. *Ebroduni, au petit marais.* Rev. Ducros. Ad lacum *Neocomensem* invenit b. Wagnerus, gymnasiarchus bernensis. — Fl. Augusto. ♃.

862. Alisma *natans* L. — Al. foliis (natantibus) ellipticis obtusis (submersis linearibus), pedunculis solitariis, capsulis striatis (in orbem aggregatis). Sm. et Hag. (Sp. 3. Gall. *Fluteau nageant.*)

Hag. Fl. Basil. 1. p. 333. Heg. Fl. Helv. 2. p. 450. in add.

L. Sp. Pl. 487. Willd. Sp. Pl. 2. p. 278. Lam. Enc. 8. p. 515. Dec. Fl. Fr. 1887. Smith Brit. 402.

Engl. Bot. 11. tab. 775. Fl. Dan. tab. 1573. — Vaill. Act. Paris. 1719. tab. 4. fig. 9.

„Herba natans. Folia emersa natantia, longe petiolata, elliptica, acutiuscula: immersa graminea, sessilia. Caulis palmaris, pedalis, inferne radicans. Pedunculi parum numerosi, axillares et terminales, plerumque solitarii, elongati, basi bractea vaginati. Flores speciosi, magni, albi. Capsulae circiter duodenae, in circulum simplicem digestae, striatae, primum erectae, demum divergentes." Sm. et Hag.

Hab. in stagnis paludibusque profundis, rarissimum. Olim prope *Montisbelgardum.* B. LACHENAL. In ducatu *Badensi* prope *Neuweg*, retro *Bürglen* et supra *Nonmatweiher.* Cl. ZEYHER. — Fl. „Iulio et Augusto." SMITH. ♃.

OBS. Hancce plantam, hucusque intra patrios limites nusquam observatam, mihique plane ignotam, auctoritate Cl. HAGENBACHII fretus admitto. Iam olim testante Viro amiciss. eam LACHENALIUS Montisbelgardi repererat atque pro *Vallisneria* habuerat. HALLERUS autem, ut in add. ad Hist. tom. 3. p. 189. perhibet, istam plantam pro *Sparganio natante* habebat.

APPENDIX.

Ad pag. 39. post *Onosma montanum.*

401*. ONOSMA *echioides* Sm. — On. foliis lineari-lanceolatis obtusis strigosis asperrimis: tuberculis glaberrimis unisetis, caulibus diffusis ramosis, fructibus erectis, filamentis anthera brevioribus. (Sp. 2. Gall. *Orcanette Vipérine.*)

Smith in Prodr. Fl. Graec. 1. p. 121. R. et Sch. Syst. 4. pag. 57. Morett. in Bibliot. Ital. 28. pag. 341. L. Sp. Pl. 197 β. Lehm. Asperif. 2. p. 366. — *Anchusa lutea maior* C. B. Pin. 255.

Anchusa tertia Camer. Epit. 736. *Anch. angustifolia* Zwing. Theatr. Bot. 838. fig. 3. *Roth Ochsenzung* Lonic. Kräuterb. 325. fig. 3. I. B. Hist. 3. p. 583. fig. 1. Chabr. Sciagr. 516. fig. 3.

Em. Thom. exs.

Ab *On. montano* notis in diagnosi et in observatione ad paginam huius voluminis 39 indicatis dignoscitur. Tubercula, e quibus exeunt singulae setae, basi pilis stellatim divergentibus prorsus carent, et glaberrima sunt; sed in eorum disco rugae quaedam observantur. Fortasse non immerito duas hasce formas pro unius eiusdemque speciei varietatibus habuit LINNAEUS. (D. s.)

Hab. locis consimilibus ac *On. montanum.* Sed in Helvetia nondum nisi prope *Ollon, au Tombey* repertum est. — Haec forma secundum Cl. MORETTI in Italia superiori desideratur, et e contrario, ut me certiorem fecit amiciss. GAY, in Gallia hucusque sola observata fuit. — Fl. Iunio – Augusto. ♃.

OBS. Utraque forma habitu strigosiore et mitiore non parum variat.

Ad pag. 264.

N. 593. *Ulmus suberosa* Willd. — Deleatur tota quanta species et ad varietates *Ulmi* tum *montanae* tum *campestris* amandetur; nam secundum specimina prope Bex ab amiciss. EM. THOMAS accepta samarae eius atque SCHLEICHERI *suberosae* omnino formam subrotundam *Ulmi montanae* referunt, dum arbor alsatica ad Rhenum proveniens, cuius ramulos fructiferos mihi nuper misit amicissimus ENDRES, samaris insigniter cuneatis, sporangio subapiculari utique ut in *Ulmo campestri* instructis gaudet. Ceterum *montana* et *campestris* apud nos seminibus sese immutatas in uno eodemque solo propagant, ut eas invito Cl. HEGETSCHWEILERO genuinas esse species credam.

Pag. 493. ad *Allium angulosum.*

δ *tunicatum*, elatius, caule in bulbum elongatum foliorum vaginis numerosis arcte tectum incrassato, umbella parva, petalis lanceolato-linearibus acutis. Cf. *All. reticulatum* Wallr. Sched. p. 135. Nostro indusium rufum fibris reticulatis constans, quod testante viro clariss. bulbi tunicas scariosas conpingit, deesse videtur.

Prope *Urbam au-dessous de la Vaux-Vully* ab amiciss. MONNARD lectum.

OBS. Cl. BIEBERSTEIN autumat, varietates omnes hallerianas ad *All. senescens* pertinere, ut non solum Helvetia, sed tota Europa occidentalis et ipsa Austria *All. anguloso* L. plane careant. Ceterum Cl. HAGENBACH et WALLROTH formas minores rupestresque ad *All. senescens*, palustres vero elatiores ad *All. angulosum* contra HALLERI et CANDOLLII sententiam trahunt. Utcunque sit, *All. angulosum* a BIEBERSTEINIO descriptum ob pedunculos flore duplo tantum longiores et corollas minores omnino magis ad *petraeum* nostrum quam ad *palustre* accedere videtur.

CORRIGENDA.

Pag. 2. ad G. 98. l. 5. paniusculum l. planiusculum
„ 14. ad G. 158. l. 2. aborturi l. abortivi
„ 29. in obs. II. l. 7. ipso l. ipso teste
„ 38. in syn. helv. ante Sut. adde *On. echioides*
„ 43. in loc. nat. l. 2. fere l. vere
„ 74. l. 6. „Aprili et Maio, atque iterum autumno." M. et K. dele et l. Iulio–Septembri.
„ 75. l. 2. post *europaeum* adde: usque ad Novembrem.
„ 91. in obs. l. 10. proprius l. propius.
„ 122. in descr. l. 1. Priori l. *Lychniti*
„ 137. ad n. 484. in syn. helv. l. 3. *Centaurium* l. *Centaurium γ*
„ „ l. 7. Holm. 1783. p. 85. l. Holm. 1783. p. 85. *Ch. pulchella*
„ 183. in obs. l. 3. vulgari l. vulgari HALLERUS
„ 189. ab imo l. 10. longitudine l. magnitudine
„ 213. in obs. II. l. penult. expin xit l. expunxit
„ 225. in descr. l. 8. complanato l. campanulato
„ 229. l. 5 et 6. intimis l. infimis
„ 242. in descr. l. 5. ternis l. triplo
„ 262. in loc. nat. l. 3. ibi l. ibi var. *β*
„ 267. in descr. l. 12. 8-partita l. 5-partita.
„ 284. ad n. 610. l. 1 et 2. campanulato-ciliata l. campanulato-tubulosa.
„ 306. l. 3. Var. *β* l. Var. *γ*
„ 320. in descr. l. 11. terminales longe l. terminales, longe
„ 321. ad n. 637. l. 2. *Pancus* l. *Panais*.
„ 332. in syn. l. 6. L. Sp. Pl. 350. *Selin. palustre* l. *Selin. palustre* L. Sp. Pl. 350.
„ 335. l. 7. post bivittatis adde: satis insigniter recedit.
„ 351. l. 13. filis l. pilis

Pag. 355. l. 8. ridiuscula l. rigidiuscula

„ 360. l. 14. tab. 681. l. tab. 684.

„ 364. l. 9. breviori l. longioribus.

„ 372. in obs. l. penult. et ult. verticillatis . . . . . principeque solo l. verticillatis: inferiorum floribus omnibus sterilibus, principeque sola

„ 579. in descr. ab imo l. 4. stellati l. *B. stellati*

„ 388. in syn. l. 6 et 7. *Meum Ligusticum* l. *Meum Foeniculum*

„ 391. ad n. 687. l. 1. *pratense* l. *pratensis*

„ 397. in nota ante Willd. adde: *Aethusa Meum*

„ 419. in syn. l. ult. post *Aethusa Bunias* adde; Schl. exs. *Seseli saxifragum* Thom. exs.

„ 445. l. 5. plerumque l. plerisque

„ 470. ad G. 244. l. 1 et 2. dele: in unica sp. 4-phyllus

„ 481. l. 4. prioris l. sequentis

„ 487. in loc. nat. l. 9. Haller. l. in M. *Dolaz* qua ad Burgundiam spectat. Haller.

„ 492. in obs. l. 5. Roem. l. Ram.

„ 507. ad n. 778. post syn. adde: *β bulbiferum.*

„ 526. in descr. G. 235. l. 4. *convallio* l. *convallium*

„ 530. Var. γ cum syn. expungatur.

„ 532. in obs. l. 4. convexit l. convenit

„ 544. l. 4. rarus l. minime rarus

„ 587. in descr. l. 13. sint l. sint, recedere videtur.

INDEX.

*) *Allium volhynicum* Besser, secundum specimina ad amiciss. Gay ab ipso auctore missa, omnino ad eandem *All. suaveolentis* formam ac nostrum pertinet.

*) *C. vernum* Cambess. Enum. Balear. p. 127. n. 465. eadem est planta ac *C. hederaefolium* Moretti (non Ait.). V. p. 75. in obs.

H.

*) *Laserpitium Gaudinii* Moretti ined. in Comolli pl. Lar. 52. n. 344. in montibus *Generoso*, *Canzo* et *Grigna*, supra *Mandello* et *Resegone* lectum, idem ac nostrum *luteolum* esse videtur.

**) Sub *Laserpitio daurico* a Cl. Comolli inter plantas montis Lariensis *Legnone* recensitum. V. Com. pl. Lar. 52. n. 345.

M.

*) *Myosotis squarrosa* Retz Obs. 2. p. 9. Syn. ad var. *β Echinospermi Lappulae* p. 59. omissum.

*) Plantam rarissimam in montibus Lariensibus *Legnone* et *San Iorio* invenit Cl. Comolli. V. Com. pl. Lar. 38. n. 254.

R.

*) *Sc. italica* nuper rursus in coryletis prope *Bernam* a Cl. Trachsel inventa est.

T.

*) An huius est loci *Viola gracilis* in eodem monte a Cl. Comolli lecta? V. Com. pl. Lar. 43. n. 254.

Verlagsartikel von Orell, Füssli und Comp. in Zürich.

Attenhofer, H. L. v., medizinische Topographie der Haupt- und Residenzstadt St. Petersburg. gr. 8. 1817. Velinp. 2 Rthlr. 16 gr. 4 fl. Druckp. 2 Rthlr. 3 fl.

Bilder des griechischen Alterthums, oder Darstellung der berühmtesten Gegenden und der wichtigsten Kunstwerke des alten Griechenlands; herausgegeben von J. Horner. 4 Lieferungen. gr. 4. 1823—1827. 14 Rthlr. 21 fl.

Candolle, A. P. de, theoretische Anfangsgründe der Botanik, oder Erklärung der Grundsätze der natürl. Klasseneintheilung der Gewächse; aus dem Franz. von Dr. J. J. Römer. Mit dem Versuch eines terminologischen Wörterbuchs von Ebendemselben. 2 Theile in 4 Abtheilungen. gr. 8. 814—815. 8 Rthlr. 12 gr. 12 fl. 45 kr.

— dasselbe ohne das Wörterbuch. 2 Thle. 3 Rthlr. 16 gr. 5 fl. 30 kr.

Entomologie, helvetische, oder Verzeichnifs von Schweizerinsekten; nach einer neuen Methode geordnet. 1r Bd. gr. 8. 1799. Mit illumin. Kupf. Auf Velinp. 5 Rthlr. 7 fl. 30 kr. Auf holländ. Pap. mit illum. Kupf. 4 Rthlr. 6 fl. Mit schwarzen Kupf. 3 Rthlr. 4 fl. 30 kr.

— derselben 2r Bd. 1807. Auf Velinp. mit illum. Kupf. 10 Rthlr. 15 fl. Auf holländ. Pap. mit illum. Kupf. 8 Rthlr. 12 fl. Mit schwarzen Kupf. 6 Rthlr. 9 fl.

Gattungen der Fliegen; in 42 Kupfertafeln entworfen und gezeichnet von J. R. Schellenberg, und erklärt durch zwey Liebhaber der Insektenkunde. gr. 8. 1803. Auf engl. Velinpap. 6 Rthlr. 16 gr. 10 fl. Auf holländ. Pap. 5 Rthlr. 7 fl. 30 kr.

Geschichte, physische und psychologische, einer siebenjährigen Epilepsie. 2 Thle. gr. 8. 1798—99. 3 Rthlr. 4 fl. 30 kr. (1r Bd. 1 Rthlr. 8 gr. 2 fl. — 2r Bd. 1 Rthlr. 16 gr. 2 fl. 30 kr.)

Gouan, Ant., Illustrationes et observationes botanicae etc. cum iconibus ex naturae typo et magnitudine naturali ab auctore delineatis etc. Med. Fol. 1773. 3 Rthlr. 12 gr. 5 fl. 15 kr.

Halleri, Alb. a, Bibliotheca botanica, qua scripta ad rem herbariam facientia, a rerum initiis recensentur. 2 Tom. Med. 4. 1771—1772. 7 Rthlr. 12 gr. 11 fl. 15 kr. (Tom. I. 3 Rthlr. 12 gr. 5 fl. 15 kr. — Tom. II. 4 Rthlr. 6 fl.)

Hegetschweiler, J., Reisen in den Gebirgsstock zwischen Glarus und Graubünden in den Jahren 1819, 1820 und 1822. Nebst einem botanischen Anhang und einigen lithogr. Zeichnungen. gr. 8. 1825. br. 1 Rthlr. 8 gr. 2 fl.

Meisner, Fr., und H. R. Schinz, die Vögel der Schweiz; system. geordnet u. beschrieben, mit Bemerkungen über ihre Lebensart und Aufenthalt. gr. 8. 1815. 2 Rthlr. 3 fl.

Sammlung einiger Abhandlungen von Scarpa, Vacca, Berlinghieri und Uccelli, über die Pulsadergeschwülste. Als Nachtrag zu Chr. Fr. Harles Uebersetzung von Scarpa's Werk über die Pulsadergeschwülste. Aus dem Ital. mit Zusätzen von B. W. Seiler. gr. 4. 1822. Schreibpap. 4 Rthlr. 6 fl. Geleimt Velinp. 5 Rthlr. 7 fl. 30 kr. Extra Velinp. 6 Rthlr. 9 fl.

Scarpa, A., über die Pulsadergeschwülste. Aus dem Ital. mit Anmerkungen u. Zusätzen von Chr. Fr. Harles. gr. 4. 1808. Mit 10 Kupfertaf. in Futteral. Velinp. 13 Rthlr. 8 gr. 20 fl. — Schreibp. 10 Rthlr. 15 fl.

Schellenberg, J. R., das Geschlecht der Land- und Wasserwanzen, nach Familien geordnet; mit ausgemalten Abbildungen. 8. 1800. Auf engl. Velinp. 4 Rthlr. 6 fl. — Holländ. Pap. 3 Rthlr. 4 fl. 30 kr.

Schinz, H. R., Beschreibung und Abbildung der Eyer und künstlichen Nester der Vögel, welche in der Schweiz und Deutschland brüten. Mit illumin. Kupf. 1s—9s Heft. 4. 1819—1825. Jedes Heft à 2 Rthl. 16 gr. 4 fl.
(Wird fortgesetzt.)

Suter, J. R., Helvetiens Flora, enth. die phanerogamischen Gewächse Helvetiens. Verm. herausgeg. von J. Hegetschweiler. 2 Bde. 12. 1822. 3 Rthlr. 4 fl. 30 kr.

Ventenat, E. P., Anfangsgründe der Botanik; frey übersetzt durchaus mit Anmerkungen und Zusätzen. gr. 8. 1802. Gegl. Papier mit fein ausgemalten Kupfern 4 Rthlr. 6 fl. Schreibp. mit illumin. Kupf. 3 Rthlr. 8 gr. 5 fl. und mit schwarzen Kupf. 2 Rthlr. 8 gr. 3 fl. 30 kr.

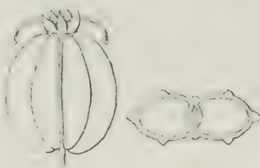
Androsace carnea

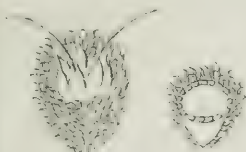
Campanula excisa.

Eryngium campestre.

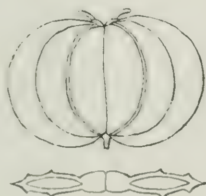
Dondia Epipactis

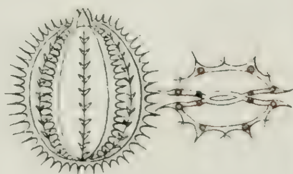
Sanicula europaea.

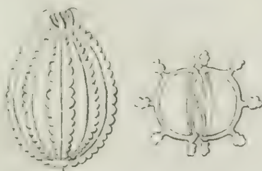
Athamanta cretensis.

Hydrocotyle vulgaris.

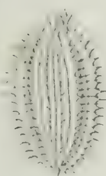
Daucus Carota.

Astrantia minor.

Caucalis grandiflora.

Caucalis daucoides.

Pastinaca sativa.

Caucalis leptophylla.

Tordylium maximum

Caucalis Anthriscus.

Cervaria Oreoselinum.

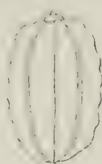
Heracleum Sphondylium.

Peucedanum Chabraei.

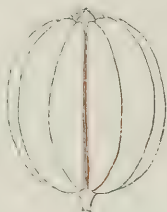

Thysselinum palustre

Archangelica officinalis.

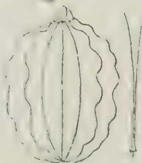

Selinum montanum

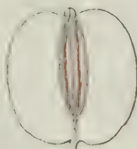

Mylinum Carvifolia

Imperatoria Ostruthium

Laserpitium latifolium.

Angelica montana.

Oenanthe fistulosa.

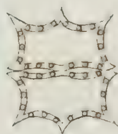

Phellandrium aquaticum. *Anthriscus sylvestris.*

Chaerophyllum temulum. *Bupleurum falcatum.*

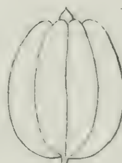
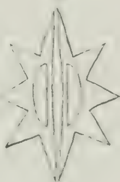

Myrrhis odorata. *Foeniculum vulgare.*

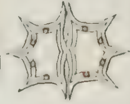

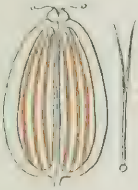
Scandix Pecten-Veneris. *Gaya simplex.*

Silaus pratensis.

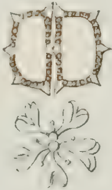
Pleurospermum austriacum.

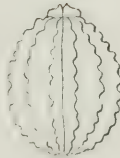

Ligusticum Seguieri.

Levisticum officinale.

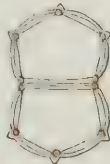
Trochiscanthes nodiflorus.

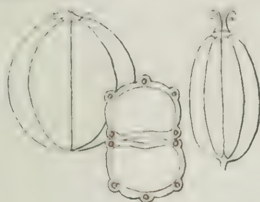

Conium maculatum.

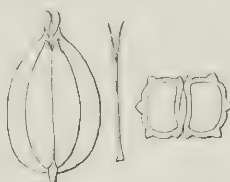

Aethusa Cynapium.

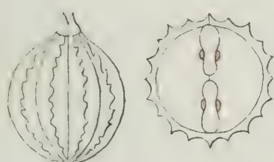
Cicuta virosa.

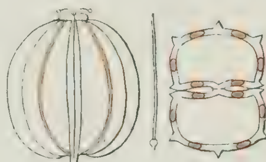
Trinia 1 dioica. 2 elatior.

Aegopodium Podagraria.

Coriandrum sativum.

Apium graveolens.

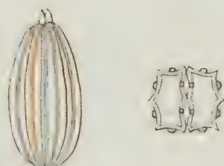
Seseli bieñe.

Petroselinum sativum.

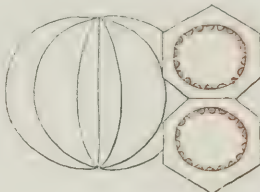
Ptychotis heterophylla.

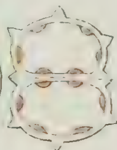
Carum Carvi.

Bunium Bulbocastanum.

Sium angustifolium.

Sison Amomum.

Pimpinella saxifraga.

Sium latifolium.

1 Allium Cepa.

2 Allium vineale.

3 Allium sphærocephalon.

4 Allium rotundum.

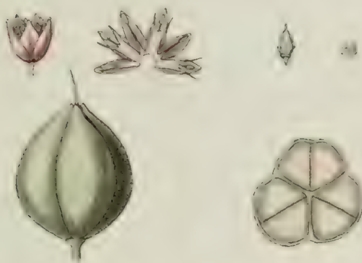
6 Allium ampeloprasum.

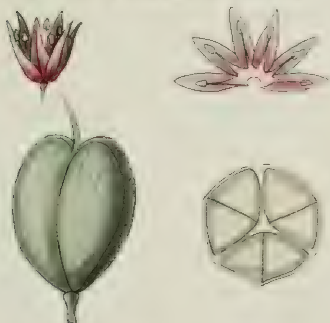
7 Allium sativum.

8 Allium arenarium.

9 Allium schœnoprasum.

10 Allium oleraceum.

11 *Allium carinatum.*

12 *Allium paniculatum.*

13 *Allium suaveolens.*

14 Allium angulosum.

15 Allium victoralis.

16 Allium ursinum.

Gaudin Flor. helv. II. pag. 517. Tab. XV.

Scilla patula.

